

Incipit tabula su

per libros Boecij de consolatione philo-
sophie secundum ordinem alphabeti.

A

Acidiosi et viciosi arguunt li. iij. me. viij. **A**ccusatio crudelis li. i. p. iij. **A**ccusatio Boecij erga regem habuit tria vicia libro primo prosa quarta **A**ctus quilibet requirit ordine temporis et loci li. i. me. vi. **U**n vere flores et autumnus vire col liguntur li. me. vt supra. **A**ctus sequitur conditionem potentie cuius est actus libro quinto prosa quarta **A**duersa bonis prospera malis quare contingant libro quarto prosa sexta. **A**duersa ac prospera adueniunt bonis et malis libro quarto prosa septima. **A**duersitas veros amicos ostendit li. ij. p. viij. **A**duersitate non debet sapiens molestari nec fortis multitudine hominum terri li. iij. p. viij. **A**duersitate et in prosperitate vt se homo equaliter habeat hortatur exemplis li. iij. me. viij. **A**ffectioes quatuor gaudium spes timor dolor impediunt cognitionem veri li. i. me. viij. **A**nctus est condolendum li. i. pro. iij. **A**ger mentem hominis designat li. ij. me. i. **A**licna probitas et pulchritudo hominem non decorant li. secundo prosa quinta. **A**micitia dissimilitudo dissoluit li. i. pro. iij. **A**micosum triplex genus li. ij. prosa tertia **A**micum inuenisse est preciosissimum diuitiarum genus li. ij. prosa octaua. **A**micos fortuna infortunium inimicos facit libro tertio prosa quinta. **A**mor omnino tria facit in hominibus li. ij. me. viij. **A**naxagoras philosophus stulticiam hominum solum pro deo colentium reprehendit li. i. pro. tertia. **A**nime felicitas in morte non terminatur libro secundo prosa quarta. **A**nalum diuerse sunt figure li. v. me. v. **A**nimalia cetera preter homines caput demergunt **I**bidem. **A**nni sunt quattuor partes li. i. metrum v. **A**nimi transformatio peior est quam corporis libro quarto metro quarto. **A**ntiquitas fuit sine cupiditate li. ij. me. v. **A**ppetitus est duplex li. iij. pro. xi. **A**rma philosophie li. i. prosa secunda

Artes liberales dicuntur lac ibidem. **A**sinus ad lyram est homo sine attentione verba sacra audies li. i. prosa quarta. **A**uari dicuntur canes libro primo p. iij. **E**t idem habetur li. ij. metro secundo. **A**uari insatiabiles. et auaritia vadit in infinitum libro tertio metro tertium. **A**uarus dicitur lupus li. iij. prosa tertia. **A**urilum diuinum in minimis debet inuocari libro quarto prosa nona. **A**urilij diuini invocatio a Boecio libro tertio metro nono.

B

Beatitudo siue felicitas est duplex libro secundo prosa quarta. **B**eatitudo est ipse deus li. iij. p. xij. **B**eatitudo summa est in deo li. iij. prosa x. **B**eatitudo non potest auferri virtuosus libro quarto prosa tertia. **B**eaui sunt dii **I**bidem. **B**eatitudo non est in dignitatibus li. ij. pro. vi. **B**eatitudo siue felicitas non consistit in bonis fortuitis libro secundo prosa quarta. **B**eatitudinis descriptio li. iij. pro. secunda. **B**eatitudinem ad veram omnes vocantur libro tertio metro decimo. **B**eaui omnis deus est li. iij. prosa x. **B**ellare ad mortem homines non debent libro quarto metro quarto. **B**elli causa est diuersitas morum ibidem. **B**ellum iustum licet libro iij. metro quarto. **B**ene fiunt omnia et quod mala fieri videntur error est libro quarto prosa sexta. **B**estie non beatificantur li. iij. pro. septima. **B**ibliotheca vnde dicitur li. i. pro. quarta. **B**oecio multa noia annexantur in premio **B**oecius ordinavit actus suos ad communem utilitatem et rexit romam propter commo bonum pater septem exemplis li. i. pro. iij. **B**oecius habuit uxorem pudicam et filios prudentes et socerum sapientem li. ij. p. iij. **B**oecius habuit plura bona quam postea sustulit mala libro secundo prosa secunda. **B**oecius quare infirmus iudicabatur libro primo prosa sexta

Bona corporis sūt vilia li. iij. pro. octava.
Bona hoīs sunt rō et intellectus. nō tem-
poralia libro pmo p̄sa sexta.
Bona temporalia somniant esse felicitas
libro tertio p̄sa prima
Bonū p̄teritū torquet li. ij. pro. iij.
Bona temporalia querēs in varia incidit
libro tertio p̄sa octava.
Bona temporalia nec insufficientiā nec pot-
tentiam p̄stant libro tertio p̄sa nona.
Boni semp sunt potentes mali vero impo-
tentes libro quarto p̄sa secunda
Boni nō sunt sine p̄mio et mali nō sunt s̄-
ne pena li. iij. p̄sa tertia
Bonis quare nō p̄tingit fortuna bona li-
bro quarto p̄sa quinta.
Bonum est duplex li. ij. p̄sa sexta.
Boni nō solū hic p̄m̄is p̄uantur s̄ a ma-
lis calcantur li. iij. p̄sa prima.
Boni veri imagines vbi inveniuntur li-
bro tertio p̄sa nona.
Bonum summum est vnum et indiuisibi-
le libro tertio p̄sa nona
Bonū summū est necesse esse li. ij. pro. f.
Bonū summū cuiuslibet videt id quod appe-
tit libro tertio p̄sa secunda
Boreas ventus significat philosophiam
libro primo metro tertio.
Breuitas vite humane li. iij. pro. iij.

A
Anescit homo ex dolore li. i. met. f.
Caro nihil aliud est nisi sanguis co-
agulatus libro pmo metro pmo
Casus nō est euentus p̄uisus li. v. pro. i.
Casus diffinitur ibidem
Casu que contingunt non sunt sine causa
Causidici potius liberant accusatos q̄ ac-
cusandos libro quarto p̄sa quarta.
Cā contingētium que sit li. iij. p̄sa. sexta
Celum quare dicitur stabile li. i. me. scdo.
Celum mouet duplici motore ibidem
Celū q̄re dicit stare eiusq̄ scille li. i. me. iij.
Circulo cōparatur vita hoīs li. iij. me. scdo
Clūitas est regēda a p̄his li. i. pro. quarta.
Cognitio sūmi boni fit p̄ creaturas grada-
tīm transcendendo li. iij. metro pmo
Cognitio sequitur naturam cognoscentis
libro quinto p̄sa quinta.
Cognitio veri repellit cecitatem ignoran-

tie libro quarto p̄sa quarta
Cognitiua virtus aliter in nobis intellectu-
ua et aliter sensitua li. iij. p̄sa tertia.
Cognoscitur rotundum aliter visu et aliter
tactu libro quinto p̄sa quarta
Cognoscit hoīem aliter sc̄sus. aliter imagi-
natio aliter rō aliter itelligētia dīna ibidē
Comedere parētes in certis partibus lau-
dabile est li. ij. p̄sa septima.
Cōprehēdit res aliter q̄ existit li. v. p. iij.
Concordari nō possunt mali cū bonis nec
etiam inter se libro quarto p̄sa sexta.
Conscie libertas et p̄scia libera li. i. p. iij.
Conscientia p̄ana punit malum intrinsece
si exterius n̄ punit libro quarto p̄sa iij
Consolatio philosophie li. i. p̄sa tertia
Consules electi dūcti in p̄torium scdm p̄-
suetudinem romanorū li. ij. p̄sa tertia
Contemplatio supernorum est nostrum cō-
tra stultos p̄pugnaculum li. i. p̄sa tertia
Contingens require necessariū
Crapula hominem debilitat li. ij. pro. v.
Cupiditas multorū malorū cā est li. ij. me. v.
Cupiditas veri boni naturaliter est iſerta
hominibus libro tertio p̄sa secūda.

D
De regimen in concordia elemēto-
rū appet et i p̄tib⁹ āni li. iij. me. vi
Desideriū siue appetitū suū imple-
re soli sapientes possunt libro iij. p̄sa ij.
Deus est eternus et intuet oīa li. v. p. vi.
Deo sunt preces offerende ibidem
Deus p̄sudet vt cōditōr mūdi. li. i. p̄sa vi
Deus cognoscitur et commendatur de gu-
bernatione celestium et t̄st̄riū li. i. me. v.
De⁹ siue sūmū bonū nō inuenitur in terre-
nis sicut nec aux in arborib⁹ li. iij. me. viij.
Deus regit omnia excepto libero arbitrio
libro tertio metro nono.
Deus est immutabilis et manet omnia li-
bro tertio metro nono.
De⁹ a nullo cōpuls⁹ s̄ sua bonitate fecit oīa
et cōmēdat ex parte sapie sue ibidē.
Deus omnia gubernat li. iij. p̄sa xij.
Deo omnia recta fiunt li. iij. pro. i.
De⁹ fons oīs bonitatis p̄ oīpotentiam: ius-
dex equitatis per iusticiam li. iij. me. sexto

Deū eternū omnes sapiētes dixerūt libro quinto prosa sexta

Deus oia videt li. quinto prosa sexta

Deus est sol illuminās li. iij. me. x.

Dignitas siue potestas ē duplex li. ij. p. vi

Dignitas reddit malos peiores vt patet de romanis libro secundo prosa sexta.

Dignitas reddit peiores ptz de Nerone cui ponit quattuor malicias li. ij. me. vi

Dignitas si esset bona nō adueniret pessimis libro secundo metro sexto.

Dignitas collata improbis non efficit dignos. s. ostētat indignos li. ij. pro. vi.

Dignitas nō reddit hoīem honorabilez si nō est virtuosus li. ij. pro. iij. et probat q̄ duplici via.

Displicere malis laudabile est li. i. pro. iij.

Diuitie in quinq; distunt li. ij. pro. v.

Diuitie disperse minuunt / scia vero dispsa augmentat li. ij. pro. v.

Diuitie nō sūt appetēde trib; rōnib; pbat ibidē et ppter diuitias mlti perierūt ibidē

Diuites soli reputant honore digni ibidē.

Diuitie nō auferūt indigentia siue diuites sp sunt indigētes li. ij. pro. iij

Diuino amore tria regunt scz astra elemēta et tpa. li. ij. me. viij

Diuinus amor tria facit in hoīb; ibidē.

Dolere faciunt tria Boeciū li. i. pro. iij

Dolor ira meror li. i. prosa quinta.

E

Erius volēs ire domū sic errans ad felicitatē li. iij. prosa secunda

Eclipsis lune est hominibus mirabilis libro quarto metro quinto

Eget ois eo qd̄ desiderat li. ij. prosa. iij.

Eloquentia sine sapientia et eloquentia cū sapientia libro secundo prosa prima.

Epicuri vñ dicant li. i. prosa tertia.

Error sapientis est dupl; lici de causa peior q̄ insipientis li. primo prosa prima.

Esse malos simpliciter nō pcedit sed esse hoīes malos sicut cadauer esse hominem libro quarto prosa secunda.

Esse desiderat oē qd̄ ē in mūdo li. ij. p. ij.

Esse verissime habet primū ens quāto er go aliqs magis p vicia recedit a primo eē

tanto magis desinit esse li. iij. pro. ij.

Etates quattuor per poetas distinguunt

libro secundo metro quinto

Eternitas dco attribuitur ppetuitas modo libro quinto prosa sexta.

Eternitatis distinctio li. v. pro. vi.

Eternitatis cognitio habetur ex cognitio ne temporis ibidem.

Eternitatis vocabulo mlti sūt abi si ibid

Eternū triplex li. v. pro. vi.

Eternus nō est mundus sed perpetuus li bro quinto prosa sexta.

Exilium Boeciū fuit ad xciij. miliaria teu tomica libro primo prosa quarta

Exiliū nullibi est li. i. prosa quarta

Eufratis et tigris duplex origo li. v. me. l.

F

Fama inspiciunt vulgares nō meritū libro primo prosa quarta

Famā bonā diminuit pena ibidem

Fama alicuius nunq; p totum mūdū volauit libro secundo prosa septima.

Famam non curant virtueli ibidem.

Fama popularis nō prouenit ex recto iudicio rationis libro tertio prosa sexta.

Familiaritas principum est perniciofa libro tertio prosa sexta

Fatū duplex notificatur li. iij. pro. vi

Fatum comparatur circulo li. iij. pro. vi

Fatū ad prudentiā habet differentiā ibidē

Fatum dependet a diuina prouidentia exemplum ibidem.

Fati diuersi opiniones ibidem.

Fato oia que subsūt. etiā diuine prouidentie subsunt ibidem

Fatum se habet ad prouidentiam sicut rō / cinatio ad intellectū ibidem.

Fatum incipit vbi morus. et quicquid sup motū est fatum est. ibidem.

Felicitas est duplex scilicet politica et speculatiua libro primo metro primo.

Felicitas nō est in rebus exterioribus sed intra nos est libro scdo prosa quarta.

Felicitas nō cōsistit in multitudine agroz nec in dignitate nec in vtilitate nec in bona fama nec in luxuria nec in bonis fortune libro secūdo prosa quinta.

Felicitas temporalis in tribus consistit li bro secundo prosa quarta

Felicitas nemini totaliter aduenit ibidem

Felicitas falsa libro quarto metro primo.

Felicitatē a vero bono errantes in quinq;
posuerunt consistere li. iij. pro. secunda.

Felix quātūcūq; quis sit in alterius status
apparet felicior li. ij. pro. sexta

Filios p̄bos habere est iocundū et p̄ oppo
situm nihil infelicius li. iij. pro. septima.

Finis cū sit causa causarū tō nihil p̄t per
fecte sciri nisi sine cognito li. i. pro. sexta

Finis et principū in vñū coincidūt. patet
in circulo ergo cognito principio cognosci
tur finis oīm rerū. i. deus li. i. pro. vi.

Fletus duplex verus et ficius siue adula/
torius li. i. me. i.

Fortuna aduersa plus p̄dest q̄ prospera
libro secūdo pro. octaua.

Fortune mutatio incutere dolorem nō de
bet p̄pter quinq; li. ij. pro. i.

Fortune bona transitoria et deceptoria nul
li tenent fidem li. i. me. i.

Fortuna caduca p̄pter duo duplicē habet
faciē. an̄ albā et retro nigrā. ibidē

Fortuna ceca depingit duplici fronte. ca/
pillata et calua li. ij. pro. i.

Fortuna nō est in p̄tate hominis ibidē

Fortuna depingit cum rota ibidē.

Fortuna nō assuescit in oppositū nec natu
ra ibidē.

Fortuna quelibet dupliciter consideratur
libro quarto pro. sexta.

Fortunam esse bonam vel malā stat in vo
luntate hominis li. iij. pro. vij.

Fortuna supba quia nulla verec̄ li. ij. me. i.

Fortuna inuehitur contra auariciam libro
secundo metro secundo

Fortune bona nō efficiunt qd̄ p̄mittunt li
bro tertio pro. tertia.

Fortuna omnis aut iocunda aut aspera li/
bro quarto pro. septima

Fortuiti euentus declaratur p̄ flumina pa
radisi scilicet tigrim et eufratem quorum
duplex est origo li. v. me. i.

Fuga passionū siue affectionū li. iij. m. vij.

Futura deo sunt certa. nobis aut̄ incerta.

G

Gloria mūdāna nō dicit̄ beatitudo
libro quarto pro. sexta

Gloriādū n̄ ē in vestib^o li. ij. p. v.

Gloriandū nō est in multitudine seruo/

rum libro secundo pro. quinta

Gloria siue fama n̄ spectat ad virtuosos li
bro secundo pro. septima

Gloria humana nō est appetenda propter
quattuor libro secundo pro. septima.

Gloria vana ex nobilitate sanguinis
libro tertio pro. sexta.

Tabernaculum quo deus regit mundū est
bonitas dei. li. i. pro. vi.

H

Hebetatur et ingrossatur mens hu
mana tpalibus li. i. me. ij.

Hō sit diuinus p̄cupia terrena su
perata libro quarto metro septimo.

Hominis bona sunt rō et intellectus. nō tē
poralia libro primo pro. sexta

Homines mali naturam amittunt huma
nam et in bruta cōuertunt li. iij. pro. ij.

Hoīs forma est sursum ad celos creata. bru
torū vero deorsū ad terrā li. v. me. v.

Hō nō vilis s̄ nobilis pars mundi et nihil
homine melius li. ij. pro. iij.

Homo vere scit qui seipm̄ scit. et ignorat
qui se ipsum ignorat. li. i. pro. vi.

Homo nō est hō nisi rōnalis li. iij. pro. ij.

Homines nō errāt nisi querendo felicitā/
tem libro tertio metro septimo.

Humani actus regunt̄ a deo li. i. me. v.

I

Ignorantia est duplex interna siue
naturalis et hec est iuuenum. exter
na siue extra naturam et hec est se
num et negligentium li. i. me. ij.

Impatiētia optat mutari statū li. ij. p. iij.

Inclinatio capitis signū est profunde ima
ginationis li. ij. pro. ij.

Infortunius ad multa est bonū li. ij. p. viij

Ingeniū humanū nō valet ordinē diuine
puidētie cōprehendere li. iij. pro. vi.

Inimicus familiaris ē efficac̄ pestis libro
tertio pro. quinta.

Inuidus cōparat̄ vesuo monti ardenti li
bro primo metro quarto.

Ira quid sit li. i. pro. v.

Ira nō erat in antiquis li. ij. me. v.

Judices mouent̄ ad miam duplici de cau/
sa libro primo pro. quarta.

Judiciū vulgariū dicit̄ infortunatū/miser.
fortunatū felicē li. i. pro. quarta.

Judiciū naturale et rōnale differunt libro
quinto prosa secunda.

Justicia quid sit li. ij. pro. i.

Juuetus viridis et felix differunt li. i. me. i.

L

Laborintus domus multis circulis
pstruata li. ij. pro. xij

Laici odiunt lraos li. i. pro. tertia.

Laudate pntem dupliciter contingit libro
secundo prosa tertia.

Laus minuit consciam libro i. pro. iij.

Lethargia qualis infirmitas li. i. pro. ij.

Lethargum homo patit respectu celestium
libro primo prosa secunda

Lenia documenta precedere debent diffi-
cilia libro primo prosa secunda

Liberum arbitrium est in rōnali creatura
libro quinto prosa secunda

Liberū arbitriū aliter est in angelis aliter
in hoibus bonis et alit in prauis ibidem.

Liberū arbitriū nō necessitat sed de^o oia
prospicit ibidem.

Liberū arbitriū sequunt premia et pene
libro quinto prosa tertia.

Liberi arbitriū et puidētie dīne nō est dis-
cordia sicut aliqualit apparet lib. v. me. iij.

Liberi arbitrio possunt res sic et aliter e-
uenire. libro quinto prosa sexta

Luxuria magis dolor q̄ voluptas libro
tertio prosa septima.

Luxuria pungit post factū li. ij. pro. vi.

Luxuriosi pparant rabiei maris li. i. m. iij

Luxuriosus dicitur porc^o. lib. iij. pro. iij.

M

Magistratū quare assumpsit Boeci
us libro primo prosa quarta.

Mala sunt in mundo li. iij. pro. i.

Mali et stulti nō sunt timendi li. i. pro. iij.

Mali sunt inferiores ipsis quibus iniuriā
tur libro quarto prosa quarta.

Malis nunq̄ est bene/quānis ita opinen-
tur homines li. iij. prosa sexta.

Malis quare cōtingit fortuna bona libro
quarto prosa quinta

Mali in dignitate positi peiora faciunt q̄
incendium vel diluuium li. ij. pro. vi.

Mali essent infelicissimi si malicia eterna/

liter duraret li. iij. prosa quarta

Mali destrunt dies et noctes ibidez

Malis nequitia supplicium est li. iij. pro. iij.

Mali amittunt naturā humanam ibidez

Mali hnt diuersas naturas aialū ibidem

Mali pficiunt qd̄ delectat. nō qd̄ desiderat
libro quarto prosa secunda.

Malis qnq̄ quare bene/qnq̄ male cōtin-
git libro quarto prosa sexta.

Mali de malis qnq̄ faciunt bonos ibidem

Malozū potentia est ab impotentia viriū
libro quarto prosa secunda.

Malum nusq̄ est libro iij. prosa sexta

Malum nihil est li. ij. prosa duodecima.

Medicus qualiter inuestigat morbum li
bro primo prosa secunda.

Medica dicitur philosophia li. i. pro. iij.

Medic^o nō solū p̄ signa vrine querit mor-
bū s̄ etiā per interrogaciones li. i. pro. vi.

Mendacium est triplex li. i. pro. iij.

Metro et prosa vtitur Boecius propter
duo libro primo metro primo.

Miseria et exiliū li. i. prosa quinta

Miser est ois malus li. iij. prosa quarta

Misericors tanto quis quāto supplicio dī-
gnior ibidem.

Misericors eēt mali si nō punirent ibid

Mons ethna semp ardet li. ij. pro. v

Mors famam destruit li. ij. me. vij.

Mortē refuginnt oia li. ij. prosa quinta

Mors felix et infelix fm̄ vulgares libro
primo metro primo.

Mundus dicitur area fortune li. ij. pro. i.

Mundus cōparat mari li. i. prosa tertia.

Mundum posuit Plato incepisse libro
quinto prosa sexta

Murem velle muribus dñari ridiculosū
est libro secundo prosa sexta

Mutabilitas rerū probat tribus exēplis
scz sole floribus et mari li. iij. pro. vij

Mutabilia oia p̄ter deum li. iij. pro. vi

Mutatio animi est maior pena q̄ m̄ cor-
porē libro quarto metro tertio.

N

Natura nō assuescit in oppositū nec
fortuna libro secundo prosa prima

Natura est triplex li. ij. me. ij

Natura nō misceat p̄trarijs li. ij. pro. vi.

Natura humana paucis minimisq̄ p̄tenta
est libro secundo prosa quinta.

iiij.

Natura si interdum violētatur tñ qñq; ad id redit qđ naturalit̄ sibi puenit vl sic Natura aialū oim arborū siderū stat in legibus suisz nō variat p̄suerudine vt p̄t̄ de leone vegetabilibusz volatilibus li. iij. me. ij. Naturale iudiciū differre a rōnali li. v. p̄sa secunda

Neronis malicia li. ij. me. vi.

Necessitates sunt due li. v. p̄sa sexta

Necessariū idem potest esse et contingēs ad diuersa relatus li. v. p̄sa sexta

Neronis luxuria li. i. me. iij.

Nigromanticum p̄sumpserunt **B**occii propter duo li. i. p̄sa quarta.

Nihil est causa mali li. iij. p̄sa sexta

Ex nihilo nihil fieri quomodo intelligitur libro quinto p̄sa prima.

Nobilis quis p̄ter illum qui est dedit^o vicijs libro tertio metro sexto.

Nobilitas est laus parentum li. iij. p̄sa vi.

Non ens est duplex libro quinto p̄sa sexta

Nox est duplex accidentalis et naturalis libro primo metro tertio.

O

Obediunt deo cūda naturaliter existētia li. iij. me. vi.

Obluio est aie a corpe li. iij. m. vij.

Obluioni tradent̄ diuites li. ij. p̄sa vij.

Obluioni tradent̄ viri magni li. ij. p̄sa vij.

Ocium dicitur studium secundum vulgares libro primo p̄sa quarta

Oculi p̄hie rō et intellectus et triplici rōe dicuntur ardentes li. i. p̄sa prima.

Odium nō habet locum apud sapientes libro quarto p̄sa quarta.

Omnes laborāt licet diuerso calle ad vnū beatitudinis finem puenire li. iij. p̄sa ij.

Omnes tendunt ad beatitudinem vi naturali compulsi sed varie li. iij. p̄sa ij.

Opus qđ facere vis requiritur voluntas et potestas libro tertio p̄sa quarta.

Oratio siue deprecatio quid sit li. v. p̄sa iij.

Orationes siue preces sunt deo porrigende libro quinto p̄sa sexta.

Oratores qui sunt li. iij. p̄sa quarta

Ordo debitus t̄pis et loci debet esse in q̄libet opere siue actu li. i. me. vi.

Ordie debito seruant̄ res in suo esse ibidē

Ornamentis ornari est error li. ij. p̄sa v.

Orphēus citharista li. iij. me. xij

Orphēi fabule moralitas ibidē

P

Passio est quidaz motus cellule appetitiue li. i. p̄sa vi.

Passiōes ai et opiniōes impediūt rectū rōnis iudiciū li. i. p̄sa vi.

Et ibidem me. vij.

Pari sapientes nō est nouum sed antiquū libro p̄mo p̄sa tertia.

Patientia probat p̄m li. ij. p̄sa vij.

Patria est beatitudo. via ad eam sunt virtutes libro quinto p̄sa prima.

Paupertas duplex li. ij. me. iij.

Pax seu tranquillitas mentis li. i. p̄sa v.

Pecunia paupertatē inducit li. ij. p̄sa v.

Pecunia facit hoīem indigentē li. iij. p̄sa iij.

Pellede sunt affectiōes li. i. me. vij.

Pena malorum bona. impunitas mala. libro quarto p̄sa quarta

Pene damnatorū siue purgandorū nō sunt ediscerēde li. iij. p̄sa iij.

Pene maloz quare fieri p̄mittunt̄ bonis et malis iocūda q̄ debent̄ bonis li. iij. p̄sa v.

Pene mentis speculatio rōnis li. iij. p̄sa i.

Perilitari li. iij. me. vij.

Periodi mortis siue mete vite. libro quarto metro quarto.

Peripaterici libro primo p̄sa tertia.

Permanentia est appetitus naturalis non voluntarius libro tertio p̄sa xi.

Phia dicit̄ mulier p̄pter tria li. i. p̄sa i.

Phie partes tres mathematica **N**aturalis metaphysica ibidem

Philosophia diuidit̄ in p̄acticā et speculatiuam ibidem

Phia p̄actica habet in ethica. iconomica et politica s̄ speculatiua seu theorica triplex est. s̄ physica mathematica et metaphysica in talib^o est ordo p̄ modū scale ibidē

Phia magistra oim virtutū et est a deo libro primo p̄sa tertia.

Phia est via ad cognoscendū verū lumen scz deū et docet p̄tere terrena li. iij. p̄sa i.

Phs fuisse si tacuisse li. ij. p̄sa vij.

Piger dicit̄ asinus li. iij. p̄sa ij.

Pythagorici posuerūt duo p̄ncipia rerum bonū et malū li. iij. p̄sa xi.

Poemata dulcedine inficiunt li. i. p̄sa i.

Poetice muse meretrici assilant̄ li. i. p̄sa i.

Poetica ars a p̄hia fugat̄ li. i. p̄sa i.

Posse malum peius est q̄ velle libro quar-
 to prosa quarta. qualiter intelligitur.
Posse malū nō est posse li. iij. pro. ij.
Potētia n̄ pōt in liberū arbitriū li. ij. p. vi
 vt patet de illo q̄ momordit linguam
Potētia vera est refrenare aim li. iij. me. v
Potētia/sufficiētia/reuerētia/claritudo/ro-
 cunditas sunt vnū in re li. iij. pro. ix.
Potentium familiaritate Seneca et plu-
 res mortui sunt li. ij. pfa quinta
Potentia pdit indignum li. ij. p. sexta.
Item li. ij. met. ij.
Potentia nō est sine timore li. iij. pfa iij
Potentes noiāntur falsis nōib⁹ li. ij. p. vi
Potentia est occasio mali li. ij. met. ij.
Potēs est q̄ scit refrenare ppriā maliciam
Potētes hui⁹ mūdi nō sūt timēdi li. i. m. iij
Potēns ecōtra patiē potentiam/exemplū
 de busiride interfecto ab hercule Item de
 regulo romano li. ij. p. vi.
Potestas regia nō est vera ptās li. ij. p. v
Potestas gladio sup caput pendentī com-
 paratur ibidem
Potestates pcedunt malis li. iij. p. sexta
Premia nūq̄ desunt bonis. nec malis sup-
 plicia li. iij. p. ij.
Premium extrinsecum nō curat bon⁹ cū
 habeat in aīo intrinsecū. li. iij. p. iij.
Prescīentia dei libro quinto prosa tertia.
Prescīentia dei nullam necessitatem impo-
 nit futuris libro quinto prosa quarta.
Prescīentia dei nō mutat pprietatem rei
 libro quinto pfa sexta.
Pntialiter oīa sunt in deo li. v. pfa sexta
Pretorio inducebantur consules romani
 require consules.
Pincipium malorum potentia ligata est
 multis catenis libro iij. metro secūdo.
Prodiūm quid sit li. ij. pfa pma
Propositionum veritas est sup naturam
 rerum libro quarto pfa secūda
Prosopopeia ē fictio none psonē li. i. p. i.
Prouidētia dei sol claritate excellit li. v.
 metro secūdo.
Prouidentia diuina quo ad diuersos ad⁹
 hominis nō fallitur libro quinto pfa sexta
Prosa et metro vtitur boecius duabus &
 causis libro primo metro primo.
Prudens tria respicit tempora li. ij. pro. i.
Prudētia rerum exitus metit li. ij. pro. i.
Pulcritudo quadruplex li. ij. prosa quinta
Pulcritudo nō est i hoīe s̄ i veste li. i. p. v
Pulcritudo corporis velociter rapitur.

libro tertio prosa octaua.

Pulcrū videri nō reddit natura s̄ oculoꝝ
 debilitas ibidē exemplū de Alcibiade.
Puniantur alibi grauius mali. hic impu-
 niti libro quarto prosa quarta.

Quid nominis et quid rei differēs
 libro quinto prosa prima.

Ratio recta est homini propriū bo-
 num libro primo pfa quinta
Recordari quid sit li. iij. pro. ij.
Regendum tria requiruntur li. ij. p. viij.
Respublice tunc beate sunt si per sapien-
 tes et studiosos regantur li. i. pro. iij.
Rixosus dicitur canis li. iij. pro. ij.
Ruge q̄re i senib⁹ nō i iuuenib⁹ li. i. me. i.

Sacrilegium u. i. prosa. iij.
Sanitas corporis triduauna febre
 soluitur li. iij. prosa octaua
Sapiens habet se vniformiter ad vtrāq̄
 fortunam libro primo prosa prima.
Sapiens cōparat corpi tetragono li. iij.
 prosa septima.
Sapientis n̄ est promittere que nō potest
 implere li. iij. prosa secūda.
Sapiens nō odit stultuz li. iij. pro. iij.
Sapientis ē declarare difficilia li. iij. p. vi
Sapientium est simplicibus arridere cuz
 sapientiam acquirunt ibidē
Scientia dispersa augmentatur. opposituz
 de diuicijs li. ij. prosa quinta.
Scia diuina qlis sit noianda li. v. p. vi
Scientia auferri nō potest li. i. me. i.
Scia est socia in tribulatione li. i. pro. iij.
Scientia letificat li. ij. pfa prima
Scire scdm Platonem li. v. me. iij.
Senes quare rugosi li. i. me. i.
Senium generatur tripliciter li. i. me. i.
Senum multa hz incommoda ibidē
Sensualitas cōtrariatur rōni li. i. me. ij
Sermōnes accipiendi sūt scdm materiaꝝ
 sbiectam li. iij. me. xij
Serenitas vespertina li. v. pro. iij

Seruosum improbitas dominum grauat
libro secundo prola quinta
Signum ostendit signatum. nō necessitat
libro quinto prola quarta.
Socrates phs in noie vnius dei bibit ve
nenum z nihil sibi nocuit li. i. pro. tertia
Socrates docet semper pandere veritatē
libro primo prola quarta.
Sol qñq; significat intellectū li. i. me. iij.
Solis coloz libro primo met. secundo
Spes z deprecatio cessarent si futura de
necessitate euenirent. li. v. prola tertia.
Stoici vñ dicantur libro quinto met. iij.
Studiū duplex florens et aridū li. i. me. i.
Studiū thoro siue lecto cōparat li. i. pro. i.
Stupor quid sit libro primo prola prima
Stupor Boeciū Ibidem.
Stupor et pudor differunt li. i. p. iij.
Supbus comparatur fulmini li. i. me. iij.
Contra superbos vanam gloriā queren
tes libro metro septimo

providentia recogitur li. iij. met. sexto
Tristicia sedata redit ad studiū li. i. p. iij
Tullius negavit providentiam stare posse
cum libero arbitrio libro quinto prola iij.
Turbationes animi impediunt cognitio
nem veritatis libro primo metro septimo

U

Uaciturnitas dupliciter provenit
libro primo prola secunda
Uaciturnitas triplex li. ii. p. pma
Uaporosa heberat et ingrossant mentes
humanam libro primo metro secundo
Uapor vernalis puenit vite hūane ibidē
Uapor nō sūt cā eternozū li. ij. pro. tertia
Uapor autumnale dat vuas ibidem
Uenobris assueti nō queunt lumen intue
ri vt sunt certe anes li. iij. prola quarta
Uerra habitabilis solū dat tres partes libro
secundo prola septima.
Uerre ia bona excecant vulgares libro
quarto prola quarta.
Uestis conditiones libro primo prola iij
Uetragonum corpus comparatur sapien
ti libro quarto prola septima
Ueris nūmen require eufratis
Uerere nō hnt sancti malos li. i. met. iij.
Ueritū dicitur deus tonare vt sic diuina

Uenti quattuor principales a qua
tuor partibus mudi. quilibet duos
bz collaterales z sic st. xij. li. i. m. iij
Uentorum generatio li. i. met. secundum.
Uerba lenia mitigat dolore li. ij. pro. iij
Ueritas qualiter latet in principio in nos
stro intellectu libro tertio met. vndecimo.
Ueritas impeditur a falsis opinionibus z
passionibus. libro primo met. septimo.
Ueritatē nō oēs eodē mō capiunt nā qui
dā demonstratiue quidā auctoritatiue qui
dam p modum fabule li. ij. met. xij.
Ueritas cōtrariat opiniōi vulgarū q̄ pū
tāt malos impunitos felices li. iij. p. q̄ta
Uertex capitis tres habet partes phanta
sia in anteriori. cogitativa in medio. memo
ratiua in occipite li. primo prola prima.
Uestibus nō est gloriandū li. ij. pro. q̄ta.
Uestis p̄tinet pulcritudinē n̄ hō li. ij. p. v.
Uicā antiquoz fuit grossus li. ij. me. scdo.
Uicia sunt spernenda li. v. prola sexta.
Uicia nō sunt sine penis li. iij. p. prima
Uini duo dolia in limite Jouis li. ij. p. ij
Uirtutes sunt colende li. v. prola sexta
Uirtuosi debēt esse fortissimi li. iij. me. viij
Uirtus quanta sustinet ibidem
Uirtus interpretat libro q̄rto p̄la septima.
Uirtutes sūt via ad beatitudinē req̄re p̄ia.

6
Vitam habens bonam nō habet timere s̄
erigere potest vultum. li. i. metro. iij
Vita virtuosa est status mediocris ppter
similitudinem edificij. li. ij. metro. iij.
Unūz bonū idem sunt. lib. iij. prosa xi.
Unū manet interim q̄ ē vnū. Ibidem
Unū est ad qd̄ oīa tendunt. lib. iij. ps̄a xi.
Volutū nihil nisi cognitū. lib. v. metro. iij.
Volūtas est occasio pecc̄i. libro. iij. ps̄a. ij.
Volūtas et pt̄as req̄runt ad oēm actum.
Voluptas duplex. li. 3. p. vij. li. iij. p. ij.
In voluptate non est beatitudo Ibidem
Voluptas coniugal̄is h̄z anxietatē annexā
vide exemplū nobile. li. iij. prosa vi.
Voluptas ē sic stimulus ap̄n li. 3. me. vij.
Voluptatem quid mali sequit̄ Ibidem
Vulgi opinionibus plures nomē magnū
receperunt. libro. iij. prosa vij.
Vultus reuerend̄i d̄i p̄bia. q̄a sic vultus
honestus facit hominem reuereri. sic p̄bia
amatores suos. li. p̄mo. prosa prima.
Uxoratoz infelicitas. lib. ij. prosa quarta.
Uxorem habere castāz z filios habere bo
nos iocundū est. li. iij. prosa. septima
Uxorem habere peruersam nihil infelicit̄
us Ibidem.

Finis

Faint, illegible text, likely bleed-through from the reverse side of the page.

Part of the adjacent page is visible on the right edge, featuring a large blue initial letter and some legible text.

Prefatio i libz de consolatione philosophie.

Boecij Romani et

oratoris celeberrimi libri de consolatione philosophie. et commentarius super eisdem Incipit feliciter.

Philosophie seruias oportet tibi cōtingat vera libertas. Nec sūt v̄ba Senecę octa uia epla ad Lucillū. Quia vocari philosophiaz scientiaz veritatis re se habet. ex scdo metaphysice. Et philosophia affert delectationes mirabiles firmitate et puritate ex. r. ethicorū. Et multis visa est philosophia res mirabilis et diuina. ex de celo et mū. Ar. Itē q̄ nulla scia silis est philosophie que clarificat animam et facit delectari eā in hoc seculo in p̄fectiōe et reuerentia. ex li. de po. et morte. Et philosophia trahit hominem ab obscuritate ignorantie ad sciām. a tenebris stulticie ad lucē sapiētie et ad claritatem intellectus. ex eodē li. Ar. Itē qz philosophia a superstitione liberat: metu mortis nō perturbat. s̄m Tullii in li. de fin. bo. et ma. Ideo Seneca has et p̄siles p̄ditiōes et effectus laudabiles philosophie aduertens: hortat nos ad seruitiū philosophie in p̄positiōe p̄posita sic dicens. Philosophie seruias oportet. Que quidē p̄positio pōt p̄bari multis rōib⁹. Primo sic. Illi oportet seruire p̄ cui⁹ fuit tūc hōi p̄tingit vera libertas. s̄ philosophia ē h̄mōi. igit̄ zc. Maior nō qz libertas ē nobilissima conditiō quā natura hūana desiderat et affectat. Minor p̄z p̄ eūdē Senec. q̄ postqz p̄misit p̄positiōnē istā. Philosophie seruias oportet. s̄m̄git vt tibi p̄tingat vera libertas. Et paucis inf̄positis dicit. hoc enī: scz ipsuz seruire philosophie: libertas est. Probat scdo sic. Illi oportet seruire qd̄ animi p̄ficiat. vitā disponit. actiōes regit. agēda et omittēda demonstrat et sine quo nemo est securus. Philosophia est h̄mōi. igit̄ zc. Maior nō. nā iste p̄ditiōes sūt de p̄fectiōe hōis. Minor declaratur p̄ Sen. xvi. epla ad Lucillū loquens de philosophia dicit. Nec animi format et fabricat. vitā disponit: actiōes regit. et omittēda demonstrat. sedet ad gubernādū errātia. fluctuātium dirigit cursū. s̄ sine hac nemo est securus. Probat tertio sic. Illi est seruiendū qd̄ tradit p̄gnitioni vltimi finis magnū incrementū. philosophia est h̄mōi igit̄ zc. Maior nō qz p̄gnitio vltimi finis ma

gnū incrementū p̄fert ad vitā ex. i. eth. Minor declarat. nā vltimus finis vite hūane est beatitudo cuius p̄gnitiōez philosophia tradit. Dicit ei philosophia in. iij. de consolatione p. ij. q̄ beatitudo est stat⁹ oim bonoz aggregatione p̄fectus. Et in eodē. iij. ont̄ philosophia in q̄ sit vera beatitudo et quō ad eaz p̄ueniat. Probat q̄rto. Illi oportet seruire qd̄ facit hominem parere deo. philosophia est h̄mōi. igitur zc. Maior nō p̄ se Minor p̄z p̄ Sen. xlix. epla ad Lucillū q̄ dicit. Doc ei mihi philosophia p̄mittit vt me parē deo reddat. Probat quinto. Illi est seruiendū qd̄ est magistra oim sciārū. nutrit oim virtutū. summū solatiū lapsorū aiorū. qd̄ ē p̄uū veri lumis et cuius exhortatio est recta sua aucte dignissima. philosophia ē h̄mōi igit̄ zc. Maior nō qz rōnabilit̄ p̄pter has p̄ditiōes laudabiles alicui fuit. Minor declarat. Nā philosophia ē magistra oim virtutū ex. i. de p̄so. p̄sa ij. Ipsa est nutrit oim virtutū. ij. de p̄so. p̄sa iij. Ipsa ē summū solatiū lapsorū aiorū ij. de p̄so. p̄sa. i. Ipsa est p̄uia veri lumis iij. de p̄so. p̄sa. i. Et eius exhortatio est recta sui aucte dignissima. v. de p̄so. p̄sa. i. Sic ergo parz p̄positio declarata q̄ dicit. Philosophie seruias oportet. S̄z dices. Quid mihi p̄dest philosophia si fatū est? Quid mihi p̄dest philosophia si deus rector ē? Quid mihi p̄dest philosophia si casus impat? Ad hoc rōndet Sen. xiiij. epla sua. Sive inexorabili lege fati nos stringat: sive deus arbiter vniuersi cūcta disponit. sive casus actiōes hūanas sine ordine p̄misceat. adhuc philosophie insistendū est. Philosophia enī nos tueri habet. hec ei hortat vt libeter deo placeam⁹: vt ipz seq̄mur: vt p̄tinue fortunē resistam⁹ et vt casū feramus. Licet aut̄ oēs hōines natura scire desiderat. tñ pauci. de q̄ dolor est. philosophie vacāt. qd̄ iō p̄tingit qz plures omissis delectatiōibus iteriorib⁹. ad delectatiōnes refugiūt corporales. Nō tñ oportet delectatiōes corporales eē eligibiliores iteriorib⁹ delectatiōibus quia delectatiōes corporales impediūt a summo bono. interiores at̄ ad id p̄mouēt. An Boecius in tractatu de summo bono dicit. Dolere debēt q̄ delectatiōibus sensu alibus detinent. bona iteriora omittēdo. Nā dediti bonis sensualib⁹: summa bona nō attingūt. Quos hōies sensuales Boecius q̄rto de p̄so. p̄sa. iij. cōpat vesperilionib⁹ dices. Nequeunt ei oculos suos tenebris assuetos ad lucē p̄spicue veritatis attollē. similesqz sūt aibus q̄rū intuitū nox illuminat. dies excecatur Et h̄ hōies sensuales et vulgares nō magnificēt nomē philosophie s̄ magis blasphemāt. nihilominus tñ ipsa philosophia in sua dignitate p̄seuerat teste Sen. xiiij. ep̄ ad Lucillū Nunq̄ inalescet ad tantū

De causa suscepti operis et causis huius libri

malicia neq; ad tantū excedit q̄ stutes vt nō nomē phie sacrum et venerabile pmaneat.

Sz dicēs. philosophari nō valeo qz paup sū. s; si diuitias habuero totū me phie dabo. et h̄ videt rōnabile. qz natura p se nō ē sufficiens ad speculandū. s; oportet cibū et potū et reliquū famulatū pexistere. Et p tāto sacerdotēs i egypto habitis necessarijs pp̄ admirari ceperūt philosophari. **D**ec excusatio rōe paupratis nō valz. **A**udi **Sen.** xvij. ep̄ ad **Lucil** lū q̄ dic̄. Nō est quo nos paupras a phia reuocet. tolerāda enī est fames quā tolerauerūt qdā i obsidionib; et qd aliud erat p̄mū patie illoz q̄ in arbitriū nō cadere. s; inimicoz. q̄nto magis est qz promittit̄ perpetua libertas. nullius hominis timor et qz aīn liberat a furoribus. multis enī ad philosophandū obstitit diuitie. **P**aupras aut̄ expedita secūra ē. si vis aīo vacare paup sis oportz. aut paup sū. qz nō p̄t studiū salutare fieri sine cura fragilitatis. fragilitas aut̄ ē volūtaria paupras. **D**ec **Sen.** **U**erū est igit̄: ad philosophandū exigunt̄ necessaria. sed sufficiūt hōi pauca. nō ei oportet futurū felicē deū terre et maris esse. quia natura paucis minimis qz p̄ceta ē. ex secūdo de cōsolat. p̄sa quita. **P**roice q̄ oīa a te et ad philosophiā magno cursu. totisq; viribus attēde. **D**ec **Sen.** xvij. ep̄ ad **Lucillū.** **P**hie q̄ seruias oportet vt tibi p̄tingat vera libertas. vt tibi p̄tingat vera securitas. vt tibi innotescat felicitas. vt par deo fias. et p̄cipue vt i aduersitatibus et tribulatiōibus positus p̄ ip̄am verissime p̄soleris; exēplo **Boeciū** quē phia in exiliū relegatū. ab oībus bonis pulsus. dignitatibus exutū. multis miserijs afflicū. dulcissime p̄solabat. **D**e cui; phie p̄solatiōe agit in libro **Boeciū** q̄ intitulat̄. **L**iber de p̄solatiōe phie. de q̄ ad p̄ns n̄ra est intentio. **D**ec sufficiant de introduciōe huius li. **S**ed anteq; ad l̄raz accedam; quib; sūt p̄mittēda. **P**rimū de causa suscepti opis. **S**ecūm de causis hui; li. **T**ertiu de titulo huius libri et ei; expositiōe. **Q**uartū de cā intituliōis p̄ntis li. **Q**uitū de generali sūma et snia huius li. **C**irca primū videlicet circa cām suscepti opis q̄re **Boecius** hūc libru; p̄scripsit: est sciendū. qz **Boeciū** vir eximius cōsul Roman; fide catholicus extitit q̄ disputās de fide catholica p̄tra duos hereticos scz p̄tra **Nestoriū** et **Euticē.** cū nullus esset q̄ eis resisteret. **Boecius** ip̄os i cōmuni p̄silio deuicit. sic p̄tz in li. suo de duab; naturis i christo. **I**pe vero **Theoderici** regis gothoz cū idē **Theodericus** tyrānidē suā p̄ **Rōnos** vellet exercere et q̄libet bonos opprimē.

Boecius virtute dei armatus plus oib; alijs sibi restitit. et q̄s tyrānica rabies inuaserat **Boeciū** amore iusticie exponēs se perculis ip̄os liberauit. **V**idēs aut̄ **Theodericus** rex gothoz solū ip̄m **Boeciū** sibi resistentē. cogitabat q̄litter ip̄m p̄deret. et cū iustā cām p̄tra eū nō inueniret. duas falsas cās cōfingit. **D**ixit enī **Boeciū** impediuisse quēdā delatozē sibi l̄raz. q̄ cōtinebāt accusationē senatus **Rōnoz.** vt sic senatus redderet reus lese maiestatis. **D**anc cām tangit **Boecius** p̄rol. iij. hui; p̄rimi dicēs **Delatozē** ne documēta dēferret quib; senatus maiestatis reū faceret impedisse criminamur. **S**ecūdo accusabat **Boecius** qz q̄sdā l̄ras direxisset ad impatozē cōstantinopolitanū p̄ q̄s restituēt libertatē p̄stina ip̄is **Rōnis.** **D**anc cām tangit **Boecius** eadē p̄sa sic dicēs. **N**az de cōpositis falso l̄ris quib; libertatē arguoz sperasse **Rōnā** qd attinet dicē. **V**is de causis **Boeciū** p̄ viles p̄sonas et infames accusatus; indefensus reus est iudicatus. et a rege **Theoderico** papie in exiliū relegat;. **Boecius** aut̄ in exilio positus p̄teritā p̄speritatē secū reputās et p̄ntem aduersitatē cōsiderās. ne aliquis hō in sili statu positus desperet sed vñ cōsolaret̄ h̄et: philosophicā cōsolatiōem cōposuit p̄tra mutabilitatē fortune. **E**x quib; dictis patz qz cā suscepti operis ē illa: q̄tinus **boecius** se in exiliū relegatū; ab oībus bonis depulsi; dignitatibus exutū. philosophice se tueret. volens cōsolari quēlibet hōiem in sili statu positū ne desperet sicut esse cōtēdū. **S**ecūdo videndū est de causis hui; li. cuius cā efficiēs fuit **boecius** q̄ describens materiā hui; li. vtiq; taz p̄sa q̄ metro. imitat; **Marcianū** felicē capellā q̄ i describēdo nuptias **mercurij** et **philogię;** hoc stilo vsus est. de q̄ fit mētio in **Theodolo** vbi dī **Egregiaz** solobē cui p̄ **Stilbontis** amorē. **U**i super magna sociasti teste capella. **L**icet ille lib **boeciū** multū excellat libru; **Martiani** tā nobilitate materiē qz p̄uilegio eloquētie. **boecius** enī nec **Lullio** i p̄sa. nec **Virgilio** i metro minor reputat;. **U**tiq; aut̄ **boeciū** i hoc libro p̄sa in q̄ ponit rōnes ad cōsolandū **boeciū.** p̄bando qz nō sit dolendū de amissiōe rerū tpaliū. **U**tiq; aut̄ metro delectabili vt dum audiat; meror obliuioi tradat;. **C**ausa materialis hui; li. est phica cōsolatio ordinata ad cōtemptū mūdanoz et ad appetitū sūme felicitatis. vel phica cōsolatio p̄suadēs neminē extolli in p̄speris; nec dep̄mi in aduersis. **U**el alit̄ **C**ausa materialis siue sbiectū huius li. ē stat; miserabil; **boeciū** phica p̄solone sup̄duā. **C**ā formalis ēq̄tus hui; li. cōsistit in eius diuisi

De titulo et generali summa huius totius libri.

one de q̄ videbit post. **C**ā aut formalis edan di est modus agendi boecij. et est dialogus. i. sermo duoz. **I**ntroducti enī boecius. i. hoc li. duas psonas. i. seipm suā miserā deplāgētē. et phiaz sibi cōdolentē. et ipz sup sua miseria cōsolantē. et hoc est rōnabile. **N**ā fm btm Bre. **V**erus ordo consolatiōis est vt cū volumus aliquē a merore suspēdere. priō studeamus luāni eius cōcordare. **V**el iō cā formalis ē dialogus. quia in q̄daz pte huius primi li. phia introducitur fortunā ipz boeciū alloquentē. vbi incidit quedā figura tropi que vocatur ethopeia. de q̄ dic̄ grecim⁹. **A**c itroducti aliquos ethopeia loquentes. **E**t cū fortuna loquit boecius ipē. **V**el pōt dici fm cōmunit loquentes q̄ cā formalis tractādi est quituplex. diffinitiva. diuisiva. pbativa. im pbativa. exēploz positiva. sicut videbit in libro. **C**ā finalis huius libri est. vt ipō cognito nosipos et q̄sibet alios in aduersitatibus et tribulatiōe positos phica cōsolatiōe tueamur. et ne extollamur in p̄speris et deprimamur in aduersis. **T**ertio vidēdū est de titulo h⁹ libri. et de ei⁹ expositione. **U**bi sciendū q̄ titulus fm Remigium sup Donato. ē clavis siue ingressus opis sequētis. **E**t dī titulus a titan qd̄ est sol. sic ei sol illuminat mūdū sic titulus libz. **E**t pponit titulus libro ad cōmēdatiōem opis et ad laudē auctoris. **E**st ḡ titulus p̄ntis li. t̄lis. Anicij Manlij Torquati Severini. **E**x cōsulis. **P**atricij. **O**rdinarij **B**oecij viri illustris incipit liber d̄ cōsolatiōe phie. **S**z q̄rit q̄re tot noia p̄ria ponunt in titulo? **D**icunt aliqui q̄ forte cōsuetudo fuit **R**ōnoz vt sic noia ascriberēt suoz auoz et p̄decessoz. **V**el alr̄ pōt dici q̄ plura noia ponunt in titulo p̄pter honorē et laudem ipius boecij quia fm Sen. in li. de clemētia ad **N**eronē. **M**ulta cognoia. honori data sūt sic ei vilis psona n̄ vult noīari nisi vno noīe. quia quāto plus noīat tāto plus cognoīat. et tāto magis sordescit. **S**ic honesta psona vult noīari pluribus noibus vt sic magis innotescat et clarescat alijs sua fama. nā oē bonū in cōmune deductū magis elucescit. **E**xponit at̄ iste titulus sic **B**oecius dīct⁹ fuit Anicius a quodā nobili **R**ōno sic dīct⁹ de cui⁹ genere ipē fuit. vel dīct⁹ Anicius q̄ inuic⁹. ab a qd̄ est sine et nicos victoria. nunq̄ enī **B**oecius vinci potuit vt flecteret a iure ad iniusticiā. sicut ipē testat in q̄rta p̄sa huius primi li. dicēs **N**unq̄ a iure ad iniuriā me q̄sq̄ detrahit. **S**ecūdo boecius dīct⁹ fuit. **M**ālius. qz de genere mālioz fuit qui erāt nobiles **R**ōni **T**ertio **B**oecius dīct⁹ fuit **T**orquatus a q̄

dā nobili **R**ōno sic dīct⁹ qui cū singulare bellū iniret cū quodā de gallia ipm reuicit et torquē in collo habentē sibi abstulit. cuius rōne dīct⁹ fuit torquatus. et cui⁹ genere fuit boecius. **Q**uarto boecius dīct⁹ fuit **S**everinus a seueritate. **S**euerus ei fuit: cū **T**heoderico regi gothoz se opposuit. vel dīct⁹ fuit **S**euerinus q̄ sequēs veritatē. nunq̄ enī in iudicijs vl̄ amore vl̄ odio flecti potuit a veritate. **Q**uinto boecius dīct⁹ fuit **E**x cōsul q̄ vn⁹ ex p̄sulis **R**ōnoz. vel ex cōsul q̄st extra p̄sulatū positus quē prius habuit. **E**x cōsulares dicebant qui iā reposituerant p̄sulatū. et licet ab honore p̄sulatus cessarēt: tamē postea plus alijs in magna reuerentia hēbant. **S**exto dīct⁹ fuit **P**atricius a nobilissimo **R**ōno sic dīct⁹ de cuius genere fuit boecius. vl̄ alio mō patricij dicebant nobiles romani qui p̄uidebāt reipublice sic p̄ filio qz noia scripta erant aureis lris. et iō dicebant p̄res. et quoz numero fuit vnus: boecius. p̄pter qd̄ dīct⁹ fuit patricius **S**eptimo dicebat **O**rdinarij qz rēpublicā ordinavit. vel alit̄ ordinarij dicebant qui tante dignitatis erāt vt qlibet ordie digni essent et sic boeci⁹ fuit **O**ctavo noīe p̄prio dīct⁹ fuit boecius qd̄ interpretat̄ adiutor qz i necessitate paupibus subueniebat. **Q**uarto vidēdū de cā intitulationis h⁹ li. **I**ntitulat̄ iste liber de cōsolatiōe phica. **U**bi sciendū. phica p̄solatio dī rōnabilis demōstratio declarans de cuius amissionē nō est dolendū. et de cui⁹ possessiōe nō sit gaudēdū. et qz hoc p̄tractat in p̄nti li. iō sic intitulat̄. **Q**uinto vidēdū ē de generali summa huius totius li. **U**bi sciendū q̄ boeci⁹ in hoc libro ont bona tpalia esse trāitoria et nō p̄sistere totaliter in eis totalē verā felicitatē et p̄ p̄ns nō est dolēdū de eoz absentia. nec gaudēdū de eoz p̄ntia. et neminē debet extolli i p̄speris nec deprimi in aduersis. **O**ndit̄ etiā in p̄nti li. quid sit sumū bonū. vbi sit sitū. et quō ad ipm pueniat̄. **E**tiā ondit̄ q̄ boni sp̄ sūt potentes. et mali sūt sp̄ impotētes. et q̄ bonis nū q̄s desunt sua p̄mia. malis nunq̄ sua supplicia. **P**ost hoc ondit̄ qd̄ sit dina p̄uidētia. qd̄ casus. qd̄ fatū. qd̄ libez arbitriū. **E**t ponit boecius rōnes quibus p̄bat libez arbitriū nō posse stare cū p̄uidētia dina et ponit quorūdam falsaz solutionē et eā im p̄bat. et postea ont verā solutionē quā rōibus cōfirmat. **I**sta et alia plura pulcra determinātur in hoc libro sicut patebit in sequentibus.

Liber de consolatione philosophie

Anicij Manlii Torquati Beuerini Boecii
Ordinarij Patricij viri excōsulis de
consolatione philosophie liber primus

Metrum primū heroicū elegiacū.

Quoniam qui quondam studio florere peregrina sui diuisione diuiditur in quatuor partes secundum quod ponit quatuor libros partiales quas continet. In primo conquerit se miseris subiectum. In secundo ponit remedia consolatoria. In tertio determinat de vera felicitate in quo sit sita et quomodo ad eam perueniat. In quarto mouet quasdam questiones ipsius philosophie. In quinto determinat de casu et prudentia diuina. Primus liber incipit hinc. Carmina. Secundus liber incipit ibi. Post hec paulisper. Tertius ibi. Jam cantum illa finierat. Quartus ibi. Nec cum philosophia. Quintus ibi. Dixerat omnino nisque cursus. Quid et de quo agatur in quolibet libro prebit loco suo. Primus liber diuiditur in xij. partes. quia huius primi libri sunt septem metra et sex parte que partes prebit. que autem sit materia et intentio cuiuslibet partis similiter prebit. Notandum autem quod primum metrum huius primi libri vocatur elegiacum. Est autem metrum elegiacum quod constat ex vno versus hexametro. id est sex pedum. et alio pentametro. id est quinquaginta pedum. Et dicitur elegiacum ab eleyson quod est misereri. elegia enim est miseria. Metrum autem elegiacum inuentum fuit per descriptam miseria. quamvis eo hodie aliquid vturnt ad alia describenda. Unde Horatius. Versibus impariter iunctis querimonia primum. Post etiam inclusa est voti sententia compos. Quis autem fuerit adinuertor etiam metri elegiaci dubitat. unde Horatius. Quis tamen exiguos elegos emisit auctor. Grammatici certant et adhuc sub iudice lis est. Et diuiditur hoc primum metrum in quatuor partes. Primo Boecius deplangit statum sue miserie ex parte permutationis studij. Secundo ex parte defectus corporalis. Tertio ex parte prolongationis vite miserabilis. Quarto apostrophat contra suos amicos. secunda ibi gloria felicitatis. tertia pars ibi. mors hominum felix. quarta ibi. quid me felicem. Primo facit quod dictum est. secundo appropinquat dictum suum ibi. ecce mihi lacere. Dicit primo. Ego boecius qui quondam tempore prosperitatis studio meo florere peregrina. id est composui. carmina supple delectabilia et iocunda. nunc tempore aduersitatis flebilis. id est dignus ut desceam. vel flebilis. id est tristis. cogor inire. id est inchoare. mestos modos. id est tristitia metra de mea miseria. Notandum sicut dictum fuit prius boecius vtitur in hoc libro tam prosa quam metro. metro quia talis modus scribendi magis fuit conueniens sue materie. sicut enim portio curatiua que amara est. delectabilis sumit si fuerit aliquo dulcedine permixta. sic rationes philosophie in prosa edite libentius a boecio suscipiuntur si fuerint iocunditate metri dulcorate. Et ideo boecius nunc vtitur metro. nunc prosa quia alternatis vtitur delectabilis est. Unde auctor poetrie. Quod sapit insipidum visiosa frequentia reddit. Item non quod boecius potius incipit librum suum a metro quam a prosa. quia modus scribendi metricus magis fuit vsitatus apud antiquos quam prosaicus. vel ideo quia metrum est delectabilius prosa. ut ergo magis alluciat audientes ad suum librum. ideo in principio libri sui vtitur metro. Item non circa litteram que carmina vno modo dicuntur scripta metrica certis pedibus mensurata. Alio modo dicuntur quecumque deca vel septa etiam prosaica que sunt de re delectabili. Boecius autem florere studio composuit ut plurimum carmina prosaica de re delectabili. Edidit enim quedam carmina philosophica. quedam logicalia: quedam theologalia. sicut patet respicienti eius diuersos libros. Ipse autem aduersitatis cogebat boecius ad proponendum carmina metra tristitia. Item non studium est vehemens applicatio animi ad aliquid agendum cum bona voluntate. Dico cum bona voluntate. quia in malivolam animam non introibit sapientia. hec Salomon. Et perfectio discipuli in tribus consistit ex boecio de disciplina scholarum. In attentione. docilitate et beniuolentia. homini enim nolenti. sciam et ut oportet studium impossibile est possessio boni. Eustratius primo ethicorum. Item non quod duplex est studium florens et aridum. Ad studium florens tria exiguntur. Primo requiritur iuuetus quia iuuenes perspicaciores sunt senibus. senes autem magis sunt immemores. Secundo requiritur habitus necessarios quia natura per se non est sufficiens ad speculandum. sed oportet necessaria existere. ex quarto Ethicorum. Tertio requiritur animi tranquillitas que contingit per sedationem passionum quia anima in quiete et residentia fit prudens. vij. physicorum. Ubi enim passiones dominantur ibi intellectus obscuratur. Ideo Boecius in fine huius

Metrum primum.

ius hmi hortādo nos ad fugā passionū dic. **S**audia pelle. pelle timorē. **S**pemq; fugato. nec toi
lor adst. **N**ubila mens ē vinctaq; frenis **H**ec vbi regnat. **S**tudiū at aridū ē ad qd pcurrūt op
posite cōditioes scz senectus. necessariorū defectus. z ai pturbatio. **N**ō q; versus de miseria dicū
tur mesti modi. **D**icunt enī modi a modulando qz pedibus modulant. z dicuntur mesti rōne ma
terie qz sunt de tristi materia scz aduersitate. **N**ō q; i p̄mis duobus versibus notat architectis. i.
cōtrapositio. dicit enī in p̄mo versu quondā pegi. cui cōtrariat in sc̄do versu. cogor inire. i. in
choare. **I**tē dicit in p̄mo versu. flozente studio cui cōtrariat in sc̄do flebilis. **I**tē dicit in p̄mo
versu carmia supple iocūda. cui cōtrariat in sc̄do mestos modos. **I**tē nōndū q; **B**oecius rō/
nabilit deplangit statū suū ex pte pmutatiōis studiū phici. qd versū fuit in studiū poeticū q nunc
cogebat vri. p̄posuit enī boecius dolorē suū metricē p̄scribere z enī philosophicē p̄solari. nā studiū
philosophicū est studiū veritatis. qz sc̄do metaphysice vocari phiaz sciam veritatis recte se hz.
studiū aut poeticū est studiū fallitatis. nā ex p̄mio metaphysice fm̄ puerbiū **M**entiunt multa
poete. **I**tē p̄ studiū phicū adquiret b̄tudo ex. x. **E**thi **P**er studiū aut poeticū fallitatis certu
tudo. ex sc̄do metaphysice.

Ecce mihi lacere dicant scribenda camene
Et veris elegi fletibus ora rigant

stratio huius ad sensuz. **N**ā camene. i. muse poetice. lacere. i. lacerantes mētes hoīm; ille dicant
mihi dicta scribenda supple carmia metrica. z elegi. i. versus miserie quos muse mihi dicant. illi
rigant. i. humedat ora. i. faciē meā veris fletibus. **N**ōndū q; fz poetas nouē fingunt fuisse mu
se in mōte elicone in fōntē caballinū. de quo fonte loquit **P**ersus in p̄ncipio libri sui dices. fō
te caballino zc. **Q**ue muse fingunt poetis ministrasse sciaz p̄ponēdi carmia metrica. **E**t iste mu
se poetice vocabant camene qsi canētes amene eo q; multū delectāt hoīes rōe metri. **N**ō q; il
le muse poetice dicunt lacē actiue. qz lacerāt. i. distrahūt mētes hoīz s̄biciētes ipas diuersis pas
sioib; nūc passioi amoris. nūc doloris sic p̄z p̄ **Q**uid. d̄ amoē dātē z p̄ alios poetas. **U**t dicunt
lacē passiue rōne poematū suoz q; poemata dicunt lacera qz n̄ s̄t firmitate rōis stabilita. **U**bi
nōndū q; qdā carmia dicunt itēg qdā lacera. **I**ntēg s̄t carmia phica nlla falsitate p̄mixta. s̄ firmi
tate rōnū stabilita z aim firmat. **L**acera sūt carmia poetica q nō instruunt hoīem nec p̄solant s̄
lacerant. i. distrahūt mētes hoīm. nūc reducēdo hoī ad memoriā voluptates. nūc dolorē nūc ali
as passiones. **I**tē nōndū versus elegi p̄ncipalr̄ inuēti fuerūt p̄t̄ miseriā describēdā. z qz hos
versus muse dictabant **B**oecio p̄ quos **B**oecius magis suā miseriā reduxit ad mēoriā qz p̄ eos
p̄solaret iō elegi erāt causa ipi **B**oecio veri fletus. **I**tē nōndū duplex ē fletus. adulatorius z ve
rus. adulatorius qui est fictus qualis ē fletus amasie. **S**i enī dixerit amasius ad amasiā **N**ō dili
gis me: ipa incipit flere. qre: vt p̄ fletū firmitus ipm possit tenere. cū aut nūmos nō poterit extor
quere ab ipō dic. **M**ade gartio te nō noui vere. **A**lius ē fletus verus q; ex vero cordis dolore z ex
vera pietate p̄cedit. z ad talē fletū **B**oeci⁹ puocat⁹ fuit p̄ musas dictātes sibi carmia. **N**ōndū
q; hec dictio elegi pōt exponi duplicit. vno mō q; teneat nomiatue. z tunc est sensus. elegi
i. versus miserie rigāt ora mea fletibus. alio mō q; teneat genitiue z tūc est sensus. camene rigāt
veris fletibus ora elegi. i. miseri hoīs. qz eleg⁹ a. um. i. miser ra. rum. fm̄ **U**guitionem.

Has saltē nullus potuit p̄vincere terror
Ne nostrū comites p̄sequerentur iter

reliquerūt me in exilio p̄pter timorē impialē. tū has musas nullus terror impialis potuit vincē
qn̄ comites seqrent n̄z iter vsq; in exiliū. dictātes nobis carmia. **N**ōndū licet bona exteriora
possint auferri ab hoīe p̄ violentiā sicut p̄ furtū: p̄ rapinā: p̄ incendiū. tū scia non pōt auferri ab
hoīe. nō enī scia violentiā auferit. nec vetustate cōsumit nec tristitia minuit. vñ **S**eneca. ix. epla
ad **Lucill.** recitat. q; cū **Stilbon** capta patria amissis liberis amissa vxore sua z alijs bonis solus
ab incendio exierat. **R**equisit⁹ fuit a **demetrio**. nūquid oia pdidisset r̄ndet. **N**ihil pdidi s̄ oia bona
mea mecū sunt. iusticia: virtus: z prudentia. z s̄ innuit boecius dices. **M**usas se non reliquisse.
Un̄ etiā **Alanus** de plāctū nature de scia dicit. **S**up̄ oēs possessiōem generosa emanat possessio q;
sparsa colligit. erogata reuertit: publicata suscipit icremētū. p̄ quā nobilis thesaurus secretis pe
netralibus nascit. effectus eterne delectatiōis adquiret. **H**ec est sol per quē mens dielcit a tene
bris cordis oculus deliciosa ai paradisus. hec immōzlem ex mortali facit. z caducū hoīem in d̄n
a iij

Libri. i. de consolatiōe philosophie.

causice mutatiōis auctoritate puerit. **N**ō circa hāc dictionē saltim q̄ tres dictiones pferri p̄t p̄ tūm que deberent pferri p̄ tem. vñ pferimus saltim p̄ saltē. tūm p̄ tempus. extemplo pro extemplo. qd̄ est cōtra **V**guitiōez q̄ dīc̄ **T**im tria dextoz. extemplo timpora saltim.

Dic boecius deplāgit statū suū ex p̄te defectus cor/poralis. Et p̄mo p̄ponit eū in generali. sc̄do in speciali sc̄da ibi. venit ei. **D**ic p̄mo. q̄ndā solabant me gl̄a felici. i. p̄sp̄e iuuetutis. z gl̄a viridis iuuetute. i. delectabilis iuuetutis. s̄ nūc fata. i. euentus. mesti senis. i. tristis senectutis solant. i. solant mea. i. meā p̄tē. q̄si diceret p̄us solabar dulci iuuetute nūc aut̄ soloz̄ tristi senectute s̄m illā s̄miam sic exponit l̄ra. **G**loria felici iuuetute. i. p̄sp̄e iuuetutis viridis. i. delectabilis iuuetutis q̄ndā supple solabat me nūc fata. i. euentus mesti senis. i. tristis senectutis solant mea. i. meā p̄tem. **N**ōndū q̄ cōmunit̄ illa l̄ra alit̄ exponit. referēdo eā ad musas poeticas sic. **C**amene que quondā tpe iuuetutis erant gl̄a felici z viridis iuuetutis. qd̄ dīc̄ pro t̄to qz iuuenes olim solebāt informari in arte poetica in qua p̄ficiētes gl̄abant ī vsu metroz z rhythmoz. nūc at̄ camene solant mea fata in quā mesti senis. **N**ōndū q̄ felix iuuetutis est que bonis exterioribus est adornata. de quibus bonis loquitur **A**rs. circa p̄ncipiū li. de bō fortuna dīcēs. **S**ine reb̄ exterioribus quoz fortuna est d̄na nō cōtingit eē felice. **S**z viridis. i. delectabilis iuuetutis est illa q̄ est bonis nature decorata. s̄. fortunidine. pulcritudine. z agilitate. **U**n̄ **A**rs. in **E**th. **N**ō oīo felix est q̄ specie turpis. aut solitarius. aut carens ple. **N**ō q̄ boecius rep̄ntat i se statū miserie cū dīc̄. fata mesti senis se solari cūz mīme hoīem solant s̄ magis p̄turbāt. **E**tia cū dicit musas poeticas se solari similit̄ rep̄ntat statū miserie. qz muse poetice nō cedent alicui in solatiuz s̄ potius in alimetū doloris. **I**te de significatiōibus fati ponit v̄guitio duos versiculos dīcēs. **C**ōstellatio mors p̄ce r̄nsa d̄ozuz. **E**uentus reruz signantur nomine fati.

Dic boecius declarat in sp̄ali defectū corpa/le dicens. hū dico q̄ fata meste senectutis nūc solant me. enī p̄ qz senectus inopina. i. iopinata p̄ apocopaz. p̄perata. i. festinata venit in malis. i. cū suis malis z incōmodis. z dolor supple que patior. iussit inesse. i. iduxit mibi suā etatez **P**er qd̄ inuit̄ q̄ nō solū etas inducit dolorē s̄ ecōnerio dolor inducit z causat etatē z senū. **E**t tūc boecius ponit duo siḡ sue senectutis dīcēs **C**ani supple capilli intempestiui. i. an̄ debitū temp̄. s̄ndunt i vertice. i. i capite meo. **A**liud signuz senectutis ibi. q̄ cutis mea laxa. i. soluta tremit corpe. z effeto. i. carne p̄sumptaz euacuata. **N**ō q̄ hoīem senē multa mala z icōmoda circūueniūt. nā pellis eius p̄trahit. cor eius p̄cutit. pulmo eius debilitat. lūbi eius idurant. d̄rsuz icuruaat. membra tremūt. vñ poeta dicit. **O**ptam̄ senū dū venerit est male ventū. **D**oc est gibbosuz surdū cecūqz morosuz. p̄pter hoc dīc̄. boecius q̄ senectus venit mibi cū suis malis. **N**ōndū circa illā p̄tē. z dolor etate. q̄ triplex est cā senectutis. s̄. etas. infirmitas. z aduersitas. **S**enectus que iducit̄ p̄ etate. natural̄ est. que aut̄ iducit̄ p̄ infirmitate v̄l aduersitate accidental̄ est qual̄ senectus fuit i boecio q̄ senuerat p̄pter multitudinē doloris z tristicie. **N**ōndū q̄ canicies boecij fuit itempestiua. **V**guitio dīc̄. **I**ntempestiua ē qd̄ est i cōgruū. icōueniēs. iutile v̄l sine tpe. vñ itempestiua dīc̄ illud qd̄ nō h̄z idoneū tps v̄l quod nō est sueniēs p̄ tpe. z qz boecius iuuenis erat etate. z cū senuerat ex aduersitate iā canicies eius fuit itempestiua. **N**ō q̄ i iuuenibus cutis ē d̄sa p̄pter m̄ltitudinē sāguinis ex quo sāguine generatur caro. s̄ qz sāguis diminnit̄ i s̄mbus. diminnit̄ etiā caro i eis iō cutis senū est laxa. **N**otan̄ dū circa hoc vocabulū effeto q̄ ip̄m tractū est a mulieribus pregnātibus. que cū pepererit dīcūt tur effete. i. fetu euacuate. **U**n̄ dīc̄. v̄guitio q̄ fetus est nat̄ mulieris adhuc in vtero ex̄ns. z dīc̄ a foueo eo q̄ ibi foueat̄. **I**n fetus a. um. i. plen̄ a. ū. **I**n effetus. i. debilis q̄si sine fortitudine virū v̄l viribus euacuatus. **I**nde fetosus fetosa sum. i. plenus fetu. vñ i ps̄. **Q**ues eoz fetose. i. plene fetu z senes p̄nt dīci effeti q̄si ex̄ fetū positi. qz senectus nō ē apta ad generādū fetum.

Dic boecius deplāgit statū suū ex p̄te duratō/ nis vite miserabil̄ **E**t p̄mo p̄mittit que mors hoī nū sit felix z q̄ nō. z dīc̄ sic. **I**lla mors hoīm ē felix q̄ nec inserit. i. nō immittit se dulcib̄ ānis. i. tēporibus p̄speris cum delectat hoīem viuere. sili/ter illa mors est felix que sepe vocata venit mestis supple annis. i. tristibus annis quia in annis

Venit ei properata malis inopina senectus
Et dolor etatem iussit inesse suam
Intempestiui funduntur vertice cani
Et tremit effeto corpore laxa cutis

Mors hoīm felix q̄ se nec dulcibus ānis
Inserit. z mestis sepe vocata venit
Heu heu q̄surda miseros auertit̄ aure
quia in annis

Metrum primum.

Et flentes oculos claudere seua negat
Dū leuib' malefida bōis fortūa faueret
Pene caput tristis merferat hora meuz
Nūc qz fallacez mutauit nubila vultum
Protrahit ingratas impia vita moras

sue vite dicens. **D**ū fortuna malefida. i. pfida mihi faueret. i. arrideret. leuibus. i. trāsitorius bonis tristis hora supple mortis pene merferat. i. oppresserat meū caput. q̄si dicat. tempe p̄sp̄ritatis semper accelerauit mors opprimere me. nūc aut qz fortuna nubila. i. aduersa mutauit fallacē vultum impia. i. misera vita. ptrahit. i. plongat. moras supple viuēdi. ingratas. i. odiosas mihi. quia p̄pter miserā tēdebat ip̄m boeciū viuere. **M**ōndū qz licz fz vulgares z fm apparētia hec snia de morte felici z crudeli videat vera. tñ fm rei veritatē ē fallā. qz mors etiā tpe p̄sp̄ritatis potest esse bona. **N**ā fm. **S**en. optimū est mori cū delectat viuere z tpe aduersitatis pot mors esse mala. qz aduersitas sepe iducit de sp̄ritatōez. **B**oecius aut rēp̄sentādo statū miseri hoīs hanc sniaz ponit tā q̄s verā. **M**ōndū qz mors vel cōpat ad vitā p̄ntē vel futurā. **P**rimo mō illa mors d̄r felix que fugit tpe p̄sp̄ritatis z accelerat tpe aduersitatis. **S**i aut cōpat mors ad vitā futurā tūc ipsa pot dici bona z mala tpe p̄sp̄ritatis z etiā aduersitatis. qz si mors ducit ad glām d̄r bona si ad penā d̄r mala. **M**ōndū fz Remigiū sup Donatū. heu aliquādo est monosyllabū. aliquādo dissyllabū sicut metri necessitas req̄rit. **U**n in p̄posito est dissyllabū dicēdo. heu qz surda miseros auertit aure. **M**ōndū. qz hoc s̄bū auertoz quādoqz est passiū p̄struētū cū abltio mediante p̄positiōe. vt dicēdo auertoz a te. z ē idē qd remoueo. aliq̄n ē s̄bū deponēs p̄struētū cū accio. vt dicēdo auertoz te z tūc idē est qd sperno te. z sic accipit i p̄posito. cū mors auertit. i. spernit miseros **U**n vers^o. **I**n vi passiuī notat auertoz remoueri. **S**i sit deponēs auertoz spernere signat. **N**otandū **B**oecius appellat fortunā malefidā qz ē deceptiua. **U**n **S**en. **N**eminē aduersa fortuna cōminuit nisi quē se cū da deceptit. **E**t alibi **S**en. **F**ortuna nemini fidē seruat: nulli semel obesse cōtenta est. que niriū fouit hūc stultū facit. **M**ō fortune bona dicunt leuia qz trāsitoria. **N**ō ei p̄durāt circa hoīem fm **S**en. **I**llud nō est tuū quod fortuna fecit esse tuū. **D**onū enī qd dare potuit: potuit z auferre. **M**ōndū qz **B**oecius appellat fortunā nubilā. i. obscurā siue cecā **D**epingebat enī antiq̄t us fortuna ceca. qz ex impūso accedit z recedit vel qz cecū reddit hoīem. extollēdo eū in p̄spe ris z de p̄mēdo in aduersis. **M**ōndū qz **B**oecius dic fortunā olim circa se mutat se fallacē vultū. qz fortuna oliz depingebat duplici facie. anteriori alba. posteriori aut parte nigra. p̄ albā designabat p̄sp̄ritas. p̄ nigrā aduersitas. mutauit ergo fortuna circa **B**oeciū fallacē vultū p̄sp̄ritatis: postea ostendit ei vultuz aduersitatis.

Quid me felicem totiens iactastis amici
Qui cecidit: stabili non erat ille gradu

nō erat stabilis. quod p̄tz ex hoc quia ego cecidi z iste q̄ cecidit de p̄sp̄ritate in aduersitatē nō erat in stabili gradu p̄sp̄ritatis. **M**ōndū duplex ē felicitas. politica q̄ p̄sistit in bonis exterioribus. z talis nō ē stabilis sicut nec bona exteriora. **A**lia est felicitas speculatiua que p̄sistit in actu sapiētie scz in speculatiōe substantiaz sepatarū. z talis felicitas ē stabilis z imutabilis cū sit bonū optimū pulcerrimū delectabilissimū. **E**x primo **E**thicozum.

Prosa prima. primi libri.

Nec dū me cū tacitus ip̄e reputarē. q̄ri
moniaqz lachrymabilē stili officio desi
gnarē. astitisse mihi supra verticē vi
sa ē mulier. reuerēdi admodū vultus
oculis ardecibus z vltra p̄munē hoīm valentiā p̄spi

aduersitatis miseri p̄sueuerūt vocatē mortē. **T**ūc
ōnt que mors hoīm sit crudel' dicēs. **D**eu qz sur/
da aure. i. reclusa aure. seua mors. i. crudel'. auer/
tit. i. spernit miseros hoīs. z negat. i. n̄ vult clau
dere flentes oculos corū. q̄si dicat. crudelis mors
est q̄ nō p̄mittit miseros mori. z dic claudere flē
tes oculos. p̄ hoc inuens qz in morte oculi hoīm
claudunt. **E**t tūc boecius deplāgit plongationez

Hic boecius deplangit statū miserie sue apo/
strophādo cōtra amicos dicēs. **O** amici mei. qd
ē. prop̄t quid iactastis. i. iactādo dixistis me totī/
ens felicē. frustra ei hoc dixistis qz felicitas mea

Hic incipit p̄sa p̄ma huius p̄mi
in qua boecius itroducit p̄hiam su
p̄ suā miserā p̄solantē. **U**bi nō
qz boecius dolēs: z ip̄a p̄hia ip̄m cō
solās nō sūt aliud nisi aimus dolēs
ex oppressiōe sensualitatis z rō p̄so
lans ex vigore sapiētie. **E**t diuidit
p̄rimo oñt boecius quō p̄hia sibi
apparuit. scdo quid circa ip̄m egēt
scda ibi. **Q**ue vbi poeticas musas
p̄rimo describit apparitionē p̄hie
a iij

quo ad tēpus z ad locū z describit eius dispositionē quo ad vultū. quo ad aspectū q̄ ad colorē z vigorez z quo ad etatē. **S**ecūdo describit phiāz quātū ad hīcū exteriorē. **T**ertio quo ad ornamēta z insignia que manib⁹ gestabat. scda ibi. vestes erāt. tertia ibi. z dextra q̄dem. **D**ic̄ p̄mo dū ego **B**oecius hec que sup̄ i me/ tro dixi tacitus mecū reputarē. i. cogitarē. z q̄rimoniā lachrymabilē. i.

puocātē ad lachrymas. designarē. i. describerē officio stili. visa est mihi mulier astitisse sup̄ verticē. i. sup̄ caput. admodū. i. valde reuerēdi vultus oculis ardētibus. z p̄spicacibus. i. claris vltra cōmunē valētīā hoīm. i. vlt̄ hoies. que apparuit in colore viuīdo. i. delectabili z apparuit mihi tā q̄s inexhausti. i. icōsumpti vigorez q̄uis ip̄a foret ita plena eni. i. duratiōis vt nullo mō crederē esse nre etatis. statura eius ambigue. i. dubie discretiōis. i. cognitiōis. qz nunc. i. aliqñ cohibebat. i. extēdebat sese ad cōmunē mēsurā hoīm. i. lōgitudinē. nūc. i. aliqñ videbat. pulsare. i. attingē celū cacumie sūmi verticis. i. altitudine capitis. que cū caput altius extulisset ip̄m etiā celū sua lōgitudine penetrabat. **M**ōndū qz **B**oecius describit phiā sibi apparuisse sub sp̄e mulieris qz phiā apud grecos z sapia apud latinos est generis femini. **E**ll̄ iō quia sic mulier infantē lacte nutrit. sic phiā minus p̄fectos nutrit facilibus doctrinis. **U**el iō qz **B**oecius erat eger mulier aut̄ magis ē cōpassiua z magis habil̄ ad solād̄ egrū q̄s vir. **N**ā h̄z **S**alomonē vbi nō est. mulier ibi in gemiscit eger. **M**ōndū stare est erecto mō se h̄re. z qz phiā erigit hoīem ad delectatiōes itellectuales. faciēs cadē sensuales. iō ip̄a describit steritissē. **E**t dic̄ steritissē sup̄ verticē qz phiā ē i aīa intellectiua que nō h̄z organū in h̄tice. nā aīa intellectiue nullius organi corporalis est actus. **U**t d̄z iō stare sup̄ h̄tice. qz de sup̄o cardine elapsa venit vt dic̄ **B**oecius tertia p̄sa huius p̄mi.

Mōndū phiā d̄z reuerēdi vultus qz suos possessores reuerēdos facit. **N**ā fm̄ **T**ullū sola sapientia est que meret̄ hōres. **I**te fm̄ **T**ull̄. reuerētia ē decens ac matura gratuitas que h̄etur per phiāz. ergo d̄z reuerēdi vultus. **M**ōndū illud qd̄ est ardens est penetratiū. z qz p̄ rōem z intellectū q̄ sūt oculi phiē penetramus intima rez z quiditates earū. **I**ō phiā d̄z apparuisse ardenti bus oculis. **E**t qz p̄ phiā speculamur ea que vulgares z cōmunes nō speculant̄. iō d̄z habuisse oculos p̄spicaces vltra cōem hoīm valentiā. **M**ōnd̄ color viuīdus est color naturalis pulcher z delectabilis qz mirabiles affert delectatiōes iō describit apparuisse viuīdo colore. **I**tem phiā apparuit ic̄xhausti vigorez. quia phiā cū sit p̄petua exhauriri nō pōt. **E**ll̄ iō est ic̄xhausti vigorez qz quātūcūqz hō cognoscat de phiā adhuc restant plura cognoscenda. **Q**d̄ p̄z ex diuersitate opi nionū in phiā q̄rū vna destruit aliā. **I**tem qz phiā est etna z p̄cesserat ip̄m boeciū. iō dic̄ eā non fuisse sue etatis. **M**ōndū tres sūt partes phiē essentielles ex. vii. metaphyf. naturalis mathematica z diuina. **S**cdm̄ naturalē phiā d̄z phiā se cohibē ad cōem mēsurā hoīm. inq̄tū ēdat de naturalibus q̄ cōiter via sensus cognoscunt̄. inq̄ que natura hoīs est summū ad qd̄ puenit̄. **D**icitur aut̄ phiā pulsare celū quo ad mathematicā. i. q̄ ad astronomiā inq̄tū tractat de motibus z figuris astroz. **D**̄ aut̄ penetrare celū quo ad mathematicā inq̄tū dirigit in cognitionē dei z s̄bstātiarū sepatāz. **E**t d̄z phiā frustrare intuitū hoīm respicientiū. qz p̄fectā cognitiōez s̄bstātiarū sepatāz in hac vita h̄re nō possumus. **N**ā sicut se h̄z oculus nocticoracis ad lumen solis. sic intellectus noster ad manifestissima in natura. ex secundo metaphy.

Hic boeci⁹ describit phiā quātū ad hīcū exteriorē. **P**rimo quātū ad materiā vestiū. scdo quātū ad picturā vestiū. tertio quātū ad violētīā vestibus illatā. z legant̄ p̄tes simul. **D**ic̄ primo. **V**estēs phiē erant p̄fectē tenuissimis. i. s̄brilissimis filis z erant ex subtili artificio z ex materia indissolubili q̄s vestes ip̄a texuerat p̄p̄rijs manibus vt̄ p̄ sicut

cacibus. colore viuīdo atqz inexhausti vigorez. q̄uis ita eni plena foret. vt nullo modo nre crederē etatis statura discretionis ambigue. **N**ā nūc quidē ad p̄mu nē sese hoīm mēsurā cohibebat. **N**unc vero pulsare celū summi verticis cacumine videbat. **Q**ue cū altius caput extulisset ip̄m etiā celū penetrabat. sese respicientiūqz hoīm frustrabatur intuitum

Vestēs erant tenuissimis filis. subtili artificio. indissolubili materia p̄fecte. quas vt̄ post eadē p̄dēte. cognoui. suis manibus ipsa texuerat. **Q**uarū speciē veluti fumosas imagines solz: caligo quedā neglecte vetustatis obduxerat. **H**arū in extremo margine. **P**. grecū. i. sup̄remo vero **L**. legebat̄ intextū. **A**tqz inter

Prosa prima.

vtrasq; litteras in scalarum modum gradus quidam insigni-
ti videbant. quibus ab inferiore ad superius elementum
esset ascensus. Eandem tamen vestem violenter quendam scide-
rant manus. et particulas quas quisque poterat abstulerant.

fumosas imagines. id est stantes in fumo. Tunc ostendit quid fuerit depictum in vestibus eius dicens. In
extremo margine. id est in inferiori parte harum vestium legebat intertextum. **P.** id est practica in supremo supple mar-
gine. id est in superiori parte vestium erat intertextum. **T.** id est theozica. quod interpretatur speculativa. et inter vtrasque
litteras intertextum. **A.** et **P.** erat quidam gradus insigniti. id est impressi ad modum scalarum quibus a gradibus ascendeba-
tur ab inferiori littera ad superiorem. Tunc tangit violentiam vestibus illatam dicens. Eandem vestem abscide-
rant. id est lacerauerant manus quorundam hominum violentorum supple facientium violentiam et unusquisque abstu-
lerat particulas a veste quas poterat auferre. **M.** ostendit quod per vestes philosophie intelliguntur partes es-
senciales et artes liberales. Sic enim corpus vestibus ornatur sic philosophia suis partibus decoratur. Per
fila autem subtilissima intelliguntur precepta philosophica siue propositiones philosophice. sicut enim unum filium in ve-
stibus ordinatur circa aliud. sic una propositio inter aliam. que propositiones dicuntur subtilissime quod per eas
homo subtilia inuestigat. Dicuntur etiam hominum precepta subtili artificio ratione ornatus et bonorum et sanarum que in
eis inveniuntur et sunt ex materia indissolubili quod licet a quibusdam male exprimantur tamen in seipsis habent
veritatem indissolubilem. **M.** ostendit per manus philosophie per quas suas vestes texuerat intelliguntur philosophi qui
precepta philosophica descripserunt. et dicuntur rationabiliter manus philosophie quia nisi fuissent instructi preceptis philo-
sophicis ea exprime minime valuissent. **M.** ostendit quod vestes philosophie dicuntur fuisse obducta quidam caligine quod
tunc **Boetius** artes ad tantam negligentiam devenerat quod pauci eas curabant. **Boetius** eas transtulit et
exposuit siue commentatus est. **U.** id est vestes philosophie fuerunt fumose. quia ab antiquis obscure fuerit tradi-
ta philosophia. ab **Empedocle** poetice. a **Platone** enigmatica. ab **Aristotele** sed et bonorum obscuritate. **M.**
ostendit quia due sunt partes principales philosophie. scilicet practica et theozica. id est in veste philosophie erant due littere in
texte. **S.** id est **P.** erat in inferiori parte vestis. et **T.** in superiori parte quod innuit quod practica philosophia est in
inferior speculativa ordine dignitatis. Per gradus autem medios que erant inter vtrasque litteras intelliguntur sci-
entie eloquentie que sunt grammatica logica rhetorica. **M.** ostendit quod de ascensu fuisse per gradus a practi-
ca ad speculativam per hoc innuitur quod homo primo debet esse sufficienter instructus in practicis ut post ascen-
dere valeat contemplativis. **M.** ostendit quod sit scindere vestes philosophie. Illi tamen dicuntur vestes scindere philosophie
que putant habentes unam sciam se esse perfectos philosophos sine alijs. Si autem aliquid sciant unam artem sine alia dum
modo se cognoscant non esse perfectos philosophos: tales non scindunt vestes philosophie. **U.** id est illi scindunt vestes philosophie
que per extortas expositiones trahunt veras propositiones ad suas falsas opiniones.

Et dextra quidem eius libellos. sceptrum vero sinis-
tra gerebat.

manus philosophie gestabat libellos. sinistra vero gestabat. id est portabat sceptrum. id est virgam regalem. **M.** ostendit quod
omnis cura et intentio viri sapientis consistat vel circa contemplationem sapientie que designatur per libel-
los. vel circa regimen reipublice quod designatur per sceptrum. Et quod contemplatio sapientie potior est quam regimen
reipublice. id est philosophia dicitur in dextra habere libellos. in sinistra vero sceptrum.

Que ubi poeticas musas vidit. nostro assistentes thoro
fletibusque meis verba dictantes. promota paulisper. ac tor-
uis inflamata luminibus. **P.** Quis inquit has sceni-
cas meretriculas ad hunc egrum promisit accedere? Que
dolores eius non modo nullis remedijs fouerent. verum
dulcibus insuper alerent venenis. **U.** De sunt enim que in-
fructuosus affectuum spinis vberem fructibus rationis sel-
getem necant hominumque mentes assuefaciunt morbo non

ego cognoui eadem philosophia pendente. id est re-
uelante mihi in tertia parte huius primi
quod supple vestium spiritum. id est pulchri-
tudinem quidam caligo. id est obscura igno-
rantia neglecte vetustatis. id est negligē-
tie veterum obduxerat. id est offuscauerat
veluti solis supple obducere caligo.

D. **Boetius** describit philosophiaz quam
tamen ad insignia et ornamenta que mani-
bus gestabat dicens. **E.** **U.** ostendit quod
omnis cura et intentio viri sapientis consistat vel circa contemplationem sapientie que designatur per libel-
los. vel circa regimen reipublice quod designatur per sceptrum. Et quod contemplatio sapientie potior est quam regimen
reipublice. id est philosophia dicitur in dextra habere libellos. in sinistra vero sceptrum.

P. ostendit quod **Boetius** ostendit. quomodo
philosophia sibi apparuit. **D.** **U.** ostendit quod circa
ipsas egerit et primo ostendit quomodo musas po-
eticas fugavit. secundo ostendit quomodo ipse de
hoc obstupuit. tertio quomodo philosophia sibi
appropinquas statum eius deplaxit. secunda
ibi. at ego. tertia ibi. tamen illa. **D.** **U.** ostendit
primo. **U.** ostendit quod philosophia. ubi per postquam
vidit poeticas musas assistentes no-
stro thoro. id est lecto quia **Boetius** tan-
quam eger in lecto decubuit. et cum vidit
musas dictantes carmina meis fleti-
bus. ipsa philosophia paulisper. id est aliquantulum

cōmotat inflāmata. i. incēsa toruis
lumibus. i. crudelibus vel terribili-
bus oculis inquit. quis pmisit has
meretriculas scenicas. i. vmbrosas
accedē ad hūc egrū. q̄ dolores eius
nō mō. i. nō tm̄ n̄ fouerēt. i. sanarēt
nullis remedijs. i. medicamētis. ve-
rū p̄ sed. alerent supple dolores eius
dulcibus venenis. hec sūt eniz muse
que infructuosis spinis affectuuz. i.
passionū. necāt. i. suffocāt. vberēz. i.
fertile segetē rōnis. fructibus. i. i fru-
ctibus suis z mentes hoīm assuefa-
ciūt morbo nō liberāt.

Tūc alloquit musas dicens. **O** muse si v̄re blandicie detraissent nob̄ quē
.i. aliquē virū p̄phanū. i. illitteratū. vti p̄ tanq̄ solitū. i. similem vulgo. ego putarē id ferendum. i.
patiendū minus moleste. quippe in hoc nihil lederent n̄re ope. i. n̄re sedulitates sed vos allestis
nobis hūc hoīem enutritū studijs. i. scientijs eleaticis. i. aristotelicis atq̄ achademicis. i. platonī-
cis. Tūc fugat eas dicens. **Sed** abite. i. recedite vos syrenes dulces vsq̄ in exitiū. i. in mortē
z relinq̄te eū curandū meis musis. i. doctrinis salutiferis. Tūc iste chorus. i. turba musarū. incre-
pitus. i. redargutus mestior. i. tristior existens vultū suū deiecit. i. inclinavit humi. i. terre z rubo-
re p̄fessus verecūdiā tristis excessit. i. exiuit. linē. i. domū in q̄ decubuit **Boecius.** **M**ōndū q̄ iō
muse poetice dicebant assistere thoro **Boecij** quia **Boecius** studuit metricē dolore suū p̄scribē

Utē phia d̄ paulisp̄ cōmotā p̄ qd̄ inuit q̄ ira immoderata nō debet cadē in virū sapientē qz
virtus p̄sistit in moderatiōe passionū. **U**n̄ licet irasci sit homī naturale. tm̄ irasci quādo oportet
z vt oportet z quātū oportet est hoīs virtuosi z sapientis. vñ **Seneca.** **Q**uid crudelius ira. **S**i
milit̄ in de virtutibus cardinalibus. **E**sto tardus ad irā. **I**tē interrogatio quādoq̄ fit cā ignoran-
tie alicuius. aliquādo vt ex respōsione facta aliquid p̄betur. quādoq̄ fit p̄pter increpationem faci-
endā. z hoc vltimo mō phia interrogat dicens. **Q**uis has scenicas meretriculas zc. **M**ōndū
q̄ muse poetice dicunt meretricule. **S**icut enī meretrix allicit hoīem delectādo nihil vtilitatis sibi
p̄ferendo z cōmiscet se cuilibet nō ex amore sed spe lucri. ita poete nō scribūt amore scie s̄ vt
aliquid laudis vl̄ p̄mij p̄sequātur. z delectant rōne metri: modicū vtilitatis p̄ferendo s̄ diuersas
passiones inducendo. **A**ppellat at̄ phia musas meretriculas scenicas. qz carmīa poetica in scena
p̄suerūt p̄nūciari. **U**bi nota q̄ scena dicebat̄ locus vmbrosus in theatro vbi abscondēbant̄
p̄sone p̄nūciātes carmīa tragica vel comica vñ scena interpretat̄ vmbraio vl̄ vmbra. **U**l̄ ideo
muse poetice dicunt̄ scenice. i. vmbrailes qz sūt vmbra scie: nō vera scia. cū obūbrent mētes ho-
minū. **I**tē metrica descriptio doloris nō sanat dolore sed magis auget quia p̄sideratio materie ē
p̄uocatiua tristicie. vnusquisq̄ aut̄ cū diligentia p̄siderat qd̄ scribē vult. **I**tē metrica descriptio d̄
esse dulce venenū. qz placet z nocet. rōne metri placet sed p̄pter recordationē doloris nocet.

Utē affectus est vehemens ai passio aim torquens z verū iudiciū rōnis impediens. **E**t sunt
q̄ttuor affectus ai. gaudiū dolor spes z timor q̄ dicunt̄ infructuose spine quia suffocāt segetē rōis
que est scia z virtus. **I**tē licet de oi errore dolendū sit. potius tm̄ de errore sapientis q̄ insipientis
nā error sapientis alios exemplo corrūpit. error aut̄ insipientis nō. qz ab insipiente nō trahitur
exemplū. p̄pter qd̄ dixit **Salustius** oīa mala exempla a rebus bonis orta sunt. **E**rgo dicit phia
magis esse dolendū de errore **Boecij** q̄ alterius p̄phani. **U**tē fm̄ **U**guitiōnē p̄phanū idē est qd̄
templū in p̄phanus. i. sacrilegus q̄st̄ p̄cul a p̄phano. i. a tēplo. **P**rophānū etiā d̄ quicqd̄ nō ē sa-
crū. vñ om̄s laici z illitterati dicunt̄ p̄phani q̄st̄ p̄cul a p̄phano sapientie. **U**tē fm̄ **U**guitiōnē opa
ope est sedulitas in rebus agendis. opa aut̄ phie est intētio vel labor ad aliqd̄ phicū addiscen-
dū. **U**tē eleyis est ciuitas grecie in q̄ studuit **Arl.** vñ studia sua dicunt̄ eleatica. **A**chademia
aut̄ fuit ciuitas vl̄ villa in q̄ studuit **Plato.** vñ studia sua dicunt̄ achademica. vtriq̄ aut̄ studijs
boecius fuit enutritus. **U**tē phia musas appellat syrenes sicut enī syrenes dulcedine cant̄ at̄
trahūt naues p̄clitādo eas. sic muse delectatiōe metri alliciūt hoies vel mentes hoīm. z rōnē ali-
quo affectu summergūt z obscurant. **U**tē q̄ vna phia p̄uentū musarū expulit: signat̄ q̄ vn̄ sa-
piens sua virtute z sapientia infinitos errores stultorūz extinguit.

Hic boecius oīnt quō obstupuit
de actū phie dicens. **A**t ego boeci⁹

At ego cuius acies lachrymis mersa caligarat. nec dī

Metrū secundum.

noscere possem quenā esset hec mulier / tā impiose au-
toritatis: obstupui. visusq; i terrā defixo: quidnā dein-
ceps esset actura expectare tacitus cepi.

.i. miratus fui. et defixo. i. inclinato visu i terrā tacitus cepi expectare quā dñā deinceps. i. sequentē
esset actura circa me. **N**ōndū qz boecius voluit de amissione rerū tpalium eius acies. i. rō et itel-
lectus. caligarat. ita q nō potuit cognoscere phiam. **N**ō q licz boeci de actu phie obstupuit. tū-
citius expectavit qd deinceps facē vellz p hoc innuens se eē talem qui consolationem accipet
Qui enī refutāt alios audire nec audita rōe adq̄escūt tales sibiip̄is obstaculū solatiōis faciūt.
Tū illa propius accedens in extrema lectuli mei par-
te consedit. meūq; intuens vultū. luctu grauē. atq; in
humū merore deiectū. his versibus de nostre mentis
perturbatione conquesta est.

questa est his versibus sequentibus de perturbatione nre mentis. **N**ō q phia dē sedisse i extrema
pte lectuli. i. cordis boeci. Nam cū essz in tristitia et dolēt propt amissionem rerum temporalium
parum vl̄ nihil sapientie habebat et quia tota cura eius erat circa terrena amissa. **I**deo dē habu-
isse vultum merore deiectum in humis.

Metrū. ii. primi libri.

Heu q̄ precipiti mersa profundo
Mens hebetz. ppria luce relicta
Tedit in externas ire tenebras

Terrenis quotiens fletibus acta
Crescit in immensum noxia cura.

tis hoim. secūdo specialit̄ p̄uertit planctū suū sup boeciū ibi. hic quōdā. **P**rimo dicit Deu q̄. i. q̄.
tū mens hoim hebet. i. obscurat mersa precipiti pfundo. i. cura rerū tpaliū q̄ precipitat hoim. et tal-
mens relicta ppria luce. i. contemplatione tendit. i. laborat ire in tenebras externas. i. in ignorantia-
as exteriores. **H**oc aut̄ p̄tingit hoī quotiens supple mens acta. i. agitata frenis flatibus. i. p̄sp̄erā-
tibus vel euentibus cura. i. sollicitudo rerū tpaliū noxia. i. nociua crescit i immensū. i. sup modū.
Nō q in nobis est duplex virtus. rōnalis et sensualis. sensus aut̄ sp̄ aduersatur rōni quia caro
p̄cupiscit aduersus sp̄m et sp̄s aduersus carnē. cū aut̄ sensualitas vincit rōnem tūc homo est i ma-
lo statu regiminis et efficit bestialis. **U**n̄ Albertus sup tertio de aīa dicit. Turpe est nobis abij-
cere regimē superioris et induere regimē inferioris virtutis qd nobis cōmune est cū bestiis. **I**ō
scribit̄ iij. **E**thicozū in antiqua translatione. valde conandū et laborandū est nobis vt virtus no-
stra p̄cupiscibilis subiecta sit rōi. **Q**uēadmodū enī pueri puerse viuūt si nō a suis pedagogis fu-
erint coacti ad recte viuendū. sic appetitus sensualis ducit nos ad insolentiā nisi regula rōnis fu-
erit coartatus. plures aut̄ hoīes sequuntur sensualitatē q̄ rōnē: insudantes bonis exterioribz et de-
lectationibus sensualibus p̄ que impediunt in speculatione et cognitione summi boni. **I**ō phia hoc
deplangens dicit in metro. **D**eu q̄ precipiti. **I**te cū aīa ingerit se curis rez tpaliū pfunde p̄ci-
pitat et hebet. qz a cognitione rez sui creatoris destituit. et destituta cadit in tenebras externas. i.
in ignorantias exteriores. **U**bi nota q duplex est ignorantia qdam naturalis que est in inue-
nibus et decrepitis. et vocatur ignorantia interna. quia ex naturali defectu p̄tingit. **A**lia est igno-
rantia que causatur ex negligentia hoīs qn̄ sollicitatur circa exteriora et talis dē externa quia est
extra naturā. de qua dē q̄ oēs hoīes naturalr̄ scire desiderant. **P**rima ignorantia cū sit natural̄
nō est viciosa. quia turpes a natura nemo increpat neq; bonos laudat. **S**ecūda ē viciosa cū sit
p̄ hoīs negligentia de quo loquit̄ boecius scdo huius p̄ia. v. **C**eteris animātibus sese ignoraē na-
tura est: hoībus vero vicio venit. **I**te dicit noxia cura. vñ **S**eneca in puerbijs. **M**agnā p̄te

cuius acies. i. visio mersa lachrymis
caligarat. i. obscurata fuerat vt nec
possez dinoscē. i. inuestigāe quenā
.i. que esset hec mulier tā impiose
auctoritatis. i. potētie. ego obstupui
cuius acies. i. visio mersa lachrymis
caligarat. i. obscurata fuerat vt nec
possez dinoscē. i. inuestigāe quenā
.i. que esset hec mulier tā impiose
auctoritatis. i. potētie. ego obstupui

Hic boeci ont quō phia sibi ap-
propinquas statū eius deplaxit dices
Tū illa phia accedēs pprius p̄sedit
in extrema pte lectuli. i. cordis mei
et intuens meū vultū gūc. i. gūatum
luctu atq; deiectū. i. inclinatu. in hu-
mū. i. i terrā. merore. i. tristitia con-

Hic incipit metrū secundū huius p̄mi qd vo-
catur dactylicū a pede p̄domināte. **E**t dē tetra
metrū a numero pedū. a tetra qd est quattuor qz
quattuor pedes p̄tinet. et dē hycataleōicū p̄pter
syllabā abundantē post duos pedes i medio ver-
sus. xbi grā. p̄mus pes est heu q̄. secūdos p̄cipi
s syllaba ti. huius noīs p̄cipiti supabundat. ter-
tius pes est mersa pro. q̄re fundo. s̄l̄r est i alijs
In hoc ergo metro phia deplangit statū **B**oeci
cū dolendo de perturbatione sue metis. **E**t fac duo
p̄movniuersalit̄ phia deplangit perturbationē me-

Libri primi.

pturbationis sibi dedit, qui exterioribus se iniecit. **U**te rō z intellectus dicunt lux hoīs, qz illi lumināt hoīem ad cognitionem creature z creatoris, dicuntur autē ppria lux hoīs quia solū gen^o hoīm viuūt arte z rōe ex proemio metaph.

Udic phia spālīter puerit se ad replāgendū Boeciū z pmo oñt quāta cōteplatiōe Boecius quāda viguit, se cūdo oñt, quō destitutus a tali pteplatiōe solū de terre nis cogitabat ibi **N**ūc iacet effeto **P**rimo phia pmen/ dat Boeciū ab astronomia, scdo a naturali phia, tertio a metaphysica scda ibi . quinetiā causas, tertia ibi, quis voluat stabile. **P**rimo dic Boecius quondā liber, i. so lutus a cura rerū tpaliū celo sibi apto p cognitionē suet tus fuit ire p rōem in ethereos meatus, i. in motus cor/ porū celestīū, z ipe cernebat, i. speculabat lūia, i. radios rosei solis, visebat, i. cū desiderio videbat, sidera i. stel lationes gelide, i. frigide lune, z ipe Boecius victor ignorātie hēbat oēm stellā pphēsam numer/ ris, i. certis cōputationib^o/ quecūq; stella erratica exercet, i. opatur, vagos, i. varios recur^o, nūc p/ grediēdo, nūc regrediēdo, stella inq; flexa, i. mota, p varios orbes, i. circlos **N**ō qz aio libera/ to a curis exteriorib^o pcessuz est phari, iō quedā artes dicunt liberales qz filij liberoz, i. nobiliū qui erāt liberati a curis tpalibus, talibus artibus vacabant iō dic phia qz Boecius quāda liber z

Nō qz dicit celo apto, licz homo planetas celi corporālī nō attingat tū speculatiōe pphēdit **V**oc pulcre tāgit. **T**ermegistus dicens **M**agnū miraculū est homo, z aīal hōrandū, hic aīa itel lectiua in naturā dei transit qst ipe deus sit, hic p naturā aīe dūs est pūctus, hic dmonuz genus nouit, terrā colit, elemētis cōmiscet, acumine mentis in maris pfunda descendit, celū qd videf altissimū aī sagacitate metit, intētionē aī eius nulla aeris caligo pfundit, nec terre densitas ei^o o/ pationē impedit, nō aque pfūditas aspectū eius occūbit, **N**ō qz sol in ortu suo apparet roseus ppter vapores interpositos inf visum nrm z solē, nā albū visū p fumū apparet rubeū, **E**tia licet in meridie vapores sint interpositi, nō tū apparet tūc roseus eo qz illi vapores nō sunt grossi s̄ s̄briliati calore solis, **N**ō phia dicit lunā esse gelidā quod nō est intelligendū formalit, qā pme qlitates que sunt calidū frigidū humidū siccū nō hnt locū in corporibus celestibus cū nō recipi/ ant pegrinas impssiones sed dī luna gelida virtualit vel effectiue quia frigus z etiā humores efficit in inferioribus ppter qd noctes quibus luna p̄est sunt gelidiores z humidiores diebus, **N**ō qz planete dicuntur hēre vagos recursus, quia mouent duplici motu scz pmi mobilis ab o/ riente in occidentē z pprio motu ab occidentē in orientē, vel iō quia quādoq; apparent nobis sta tionarij, quādoq; retrogradi, qnq; p̄p̄nqui, qnq; aliquāliter remoti, **N**ō qz stella erratica dī fle xa, i. mota p varios orbes circuloz scz dferentis z epicycli, rōne quoz circuloz nūc dicunt pro gressiui, nūc retrogdi, nūc stationarij, vt dcm ē, z hz videri in theorica planetarū vel astronomia

Udic cōmēdat eū ex pte naturalis phie dicens, **Q**uinetiā p certo, **B**oeci^o solitus fuit rimari, i. inq̄rere cās, vñ, i. p/ ter q̄s causas sonora flāmia, i. sonorozi venti, sollicitēt, i. per turbēt, equora, i. planiciem, ponti, i. maris, q̄i dicēt boecius scīuit cās generatiōis ventozū qui cōmouent ipm mare, **N**ō qz ex libro metheozoz pz qz vēr^o generat ex vapore calido z sicco eleuato p calozē solis qui pueniēs ad locū nubīū frigiditate nu bis repectit z repectus fertur in latus z facit sonū impellendo aerē, z quia aqua faciliter est di uisibilis de facili cedit z reuerberat p ventos, **V**el aliter pōt intelligi, **A**ntiqui ei dixerūt qz iō vēti turbāt mare qā in ipō mari generant vēti q nō exeūt s̄ faciūt fluxū maris, licet hec opinio nō sit vera quia mare fluit z refluit tempoze determinato sicut bis in die naturali, ventī autē ge/ nerātur tempoze indeterminato.

Udic phia cōmēdat boeciū a metaphysica, z itera to a naturali phia dicens, boecius etiā solitus fuit ri mari, q̄s spūs, i. intelligentia voluat motu diurno sta bilē orbē firmamenti, vel etiā cur sidus solis vel ali/ ud hns ortūz occasum casuz in hespias vndas, i. i a/ quas maris occidentalis surgat, i. itez oriatur ab ortu rutilo, i. ab orientē splendido q̄si diceret, boecius

Dic quondam celo liber aperto
Suetus in ethereos ire meatus
Cernebat rosei lumina solis
Visebat gelide sidera lune
Et quecūq; vagos stella recursus
Exercet, varios flexa per orbes
Cōprensam numeris victor hēbat

Quinetiā causas vnde sonora
Flāmina sollicitāt equora ponti

Quis voluat stabilem spūs orbem
Vel cur hesperias sidus in vndas
Casurum rutilo surgat ab ortu
Quis veris placitas tempet horas
Et terram roseis floribus ornet

Retrū secūdū.

Quis dedit vt pleno fertilis anno
Autumnus grauidis influat vuis
Rimari solitus atq; latentis
Nature varias reddere causas

oē quod mouet ab alio mouet. ex. viij. phicorū. ergo celū ab alio mouet. **M**ouetur aut celū a duplici motore. p. cōmētatozē. xij. metaphysice ab vno pūcto z appropriato qui vocat̄ intelligētia a quo mouetur effectiue. ab alio motore separato qui est deus a quo mouet̄ in rōne finis. **I**te dicit orbē celestē esse stabilē. licz enī moueat̄ z mutet locū fm ptes nō tñ scdm totū. z quātū ad B dī esse stabilis. i. immobilis. **I**te cā qre stelle que occidūt itez oriant̄ nō est alia nisi motus circularis pmi mobilis q̄ secū rapit oēs stellas tā fixas q̄ erraticas. **I**te hesper⁹ est stella que de vespe seq̄tur solē occidentē a q̄ stella mare occidentale dī hespericū mare eo q̄ sol z hesper⁹ ibi se mergant nō q̄ ita sit s̄ q̄a vulgares sic opinātur. cū enī stelle occident̄ ppter interpositionē maris int̄ visuz z stellas: vident̄ stelle mergi in mare. **I**te tempus s̄nale dī placitū q̄a est pueniens vite hoīs. Est enī tempus veris calidū z humidū in q̄bus p̄sistit vita. ex libro de mor. z vi. Et iō illo tpe pducūtur flozes. nā materia flozū est humidū aqueū s̄tile bñ coctū a calido aereo qz igif in vere dñatur calidū aereū z humidū aqueū s̄tile. qd̄ parua indiget digestionē. iō i vere cuius calor tpatus est flozes pducūtur. **I**te vitis multū abūdat de humido aqueo z grosso cui⁹ signū est q̄a tpe putatōnis distillat ab eis q̄si humidū lachrymabile. t̄le aut̄ humidū grossuz multū resistit digestionē iō vuc ad maturitatē tarde pueniūt. s. tpe autūni. **I**te Boecius consueuit reddē causas latentes rerum naturalium qd̄ fuit iudiciū felicitat̄. Nam fm Virgilium. felix que potuit reruz cognoscere causas.

Nunc iacet effeto lumine mentis
Et pressus grauibus colla catenis
Declinēq; gerens pondere vultū
Cogitur heu stolidā cernere terrā

Dic oñt phia quō Boecius destitutus fuit p̄dcā speculationē cū de terrenis cogitabat dicens. **N**ūc. i. tpe doloris. Boecius iacet. i. pstratus est. effeto. i. euacuato lumine. i. speculationē mentis z ipe pressus colla. i. fm colla grauidis catenis passionū que mentē ḡuant gerensq; declinū vultū. i. inclinātū pondē amissionis rez t̄paliū heu cogit̄ cernē stolidā terrā. i. bona terrena que hoīes stolidos efficiūt. **N**ō catena est ferreū instrumētū q̄ aliquid p̄ suā naturā detinet. Quattuor aut̄ effectus qui sūt. gaudiū. spes. timor. z dolor. similitudinariē dicūtur catene qz aim hoīs detinet z p̄ suā naturā z rōnē ad illicita trahūt. nā rō sp̄ d̄p̄cat ad optima ex p̄mo Ethic. Et p̄tēa Boecius in fine huius p̄mi hortatur ad fugā passionū ibi. tu quoq; si vis. **I**te nō nō est estimādū q̄ Boecius sic esset ita euacuatus luie mentis sicut l̄ra sonat: q̄a alias fuisset isufficiens p̄ p̄positioē huius libri. sed phia loquit̄ hoc p̄passiue. Ille enī est lumie mentis stultus qui inclināt se ad terrena diligendo ip̄a. z nō eleuādo intellectū suū ad speculabilia q̄lis nō fuit Boecius. **U**n dīc August. Tales sunt hoīes q̄lis sunt ea q̄ diligūt. quia dilectio transmutat diligentē in similitudinē rei quā diligit. **D**ec Marquardas.

Mulier requirit siquid sensus in Boecio adhuc maneat.

Prosa secunda. p̄mi libri.

Sed medicine inquit tempus est potius q̄ querere. **B.** Tū vero totis in me intēta lumibus. **P.** Tu ne ille es ait. qui nostro q̄n dā lacte nutritus. nostris educatus alimētis in virilis

Dic incipit secūda pla huius p̄mi in q̄ phia inuestigat morbū Boecij ex q̄busdā signis. scdo p̄solatur ip̄m ne d̄sp̄et. scda ibi. cūq; me nō. **P**rimo dīc phia **O** Boeci. ego possem multa p̄queri de perturbatione mētis tue. sed nūc potius medicine t̄ps ē q̄ querere. s̄o pro sed. tum. i. tūc mulier illa intēta me totis lumibus. i. oculis ait. es tu ne ille q̄ q̄n/

Libri primi. prosa secunda

Dā tpe iuuetutis nutritus nro lacte .i. facilibus documētis. in etate autē pfecta educatus. i. nutritus nris ali mētis. i. doctrinis difficilioribus. tu euaseras. i. pueneras. in robur. i. in fortitudiez viril ai. atq. p certo nos ptuleram? tibi arma tlia. i. documēta q. nisi pōz abiecisses p obliuionē ipa tuerent te inuidā firmitate. **Diē**

phīa Agnoscis ne me? quid taces? siluisti ne pudore. i. verecūdia. an stupore. i. mentis alienatiōe ego mallē. i. magis velle te siluisse pudore. s. vt ego video stupor oppressit te. **Nō** q. phīa i deplāgēdo Boeciū nō facit lōgā morā ne Boeci? despet sup infirmitate sua. q. diē phīa magis cē tps medicine q. qrele. **Itē** boni medici ē totis ocul' diligent respicē faciē infirmi eo q. in facie magis apparent signa pzenosticatiōis infirmitatis. ideo phīa dī esse intyita Boeciuz totis lumibus. **Itē** p arma phīe intelligūtur pcepta phīcalia que psuadent minime extolli i psperis nec depmī i aduersis. hortat enī nos phīa ad magnanimitatē. Magnanim? aut est q. ptra difformes insultus fortune vnanimi mētis pstantia militat. De his z similibus pceptis phīcis Boeciuz oblitus fuit ppter dolorē. **Nō** taciturnitas qnq. puenit ex pudore. quādoq. ex stupore. qnq. ei manifestat alicui aliquid quod vellz celari: ipe efficit verecūdus. z oculi eius depmūtur. facies ei? rubet z auertit. z lingua eius in loquēdo ligat. **Nō** q. stupor vno mō est abūdās admiratio mētis. vt ibi. Papa stupor mūdi. alio mō ē mētis alienatio. z sic accipit in pposito z inducit taciturnitatē. ex quo enī motus lingue est fm pformitatē ad phantasiā. turbata phantasia sicut ptingit in alienatiōe mētis: ppediit lingua in loquēdo. ergo diē phīa. pudore an stupore siluisti. z qz taciturnitas pueniens ex pudore dexterior ē q. que causat ex pudore. cuz ipa causat ex aliq. defectu interiori. iō diē phīa. mallē pudore siluisses. **Nō** fm. **U**guitionē pudor ē corporis s. pudicitia est mentis. Est aut pudor verecūdia ex aliq. casu inata: nō auferēs memoriā s. impediens linguā. Stupor at ē casus memoriā auferēs: z linguā impediēs. z peius est tacere stupore q. pudore qz melius est memoriā retinendo nō loqui q. loq. z memoria carē. **Nō** phīa diē Boeciū habuisse nutrimentū suo lacte. p nutrimentū lactis intelligit triuū. i. grāmatica. logica. z rhetorica. quibus iuuenes sunt seriatim informādi tanq. facilibus documentis. sic puer lacte nutrimento molli z facilis digestionis nutrit. Sed p hoc q. diē in virilis ai. robur euaseras scz ad sciam mathemati/cā zc. qua tanq. p sciam magis subtile hō pfecte etatis efficit. **Nō** phīa ptulit Boecio arma n. corporalia sed spūalia sic sunt vtutes intellectuales q. enumerat Ar. vi. Ethicor. z sūt illa. Intellectus. sapientia. scia. ars. z prudentia. Et similit vtutes cardiales que sunt qrtuor. Prudentia. iusticia fortitudo. temperātia. Et dicunt cardinales qz quādā pncipalitatē sibi vdicāt. i. materiā circa quā hnt fieri. Illa enī arma abiecit Boeciuz quādo temporalibus adhesit. appetitui sensitiuo annuens. z ab attentione celestiu sequestratus. Et de istis armis diē apus. Abijcite q. opa tenebrarū z induimini arma lucis sic vt in die honeste ambulemus.

Diē phīa psolat Boeciū ne despet dices. **C**unq. phīa vidisset me nō mō. i. nō tātū tacitū. s. prozsus. i. tōlit elingūē. qz pro z. mutū ipa admouit. i. apposuit pectori meo lenit manū z inquit. i. dixit nihil piculi ē circa hūc hōiem ipe patit lethargū. i. morbū obliuionis. morbū inq. cōmunē mentiū illusaz. i. deceptarū et ipe paulisp. i. modicū est oblitus sui sed facile sui recordabit. si quidē p certo cognouerit nos phīam ante. i. prius. quod vt ipe possit facē. tergamus lumia. i. oculos eius. caligātia nube. i. obscuritate rez mortaliū. i. temporalū. hec dixit phīa z veste sua ptracta. i. puoluta in rugā siccauit oculos meos fletibus vndantes. i. humedātes. **Nō** q. tacitus est ille qui nō loquit

animi robur euaseras? Atqui talia contuleramus arma. que nisi prior abiecisses: inuidā te firmitate tuerentur. Agnoscis ne me? Quid taces? Pudore an stupore siluisti? mallem pudore: sed te vt video stupor oppressit.

Cunq. me nō modo tacitū s. elinguem prozsus mutū q. vidissz: admouit pectori meo leniter manū. **P.** Et nihil inquit periculi est. lethargū patit cōmunē illusarū mentiū morbū. Sui paulisper oblitus est: recordabit facile sui si qdē nos añ cognouerit. **Q.** vt possit: paulisper lumina eius mortaliū rerū nube caligantia tergamus. **B.** Hec dixit. oculos q. meos fletibus vndantes contracta in rugā veste siccauit.

Nō q. tacitus est ille qui nō loquit

Metrum tertium.

licet habeat partem lingue ad loquendum, sed clinguis vel mutus dicitur ille qui non solum non loquitur sed non habet partem lingue ad loquendum et talis fuit Boetius propter stuporem et mentis alienationem.

Non quod phisica inueniens se esse bonam medicam solatur Boetium dicens nihil periculi est in homine isto, quod secundum Senecam in libro de clementia ad Neronem mali medici est desipere ne curet eger. **N**on quod lethargia est infirmitas causata ex oppressione cerebri cum obliuione et ingit continuo somno, et sic lethargus est morbus inducens obliuionem et somnum. Inde lethargicus, et est homo qui patitur tale morbum. Et dicitur a lethos quod interpretatur obliuio, et lethus est fluvius infernalis. Boetius ergo patiebatur lethargum, id est morbum obliuionis, quod si precepta phisice in memoria habuisset nunquam de amissione rerum temporalium doluisset. Item dicitur lethargum esse morbum illusarum mentium, quia mens illusa est ubi ratio est ligata propter defectum phantasie: sicut in freneticis, vel propter defectum memorie sicut in lethargicis. **N**otandum homo componitur ex anima immortalis et corpore mortali. Sed quia Boetius oblitus fuit bonorum anime ideo dicitur fuisse sui oblitus non totaliter sed paulisper quod adhuc curam habuit de bonis terrenis que respiciunt corpus. Item homo per phisicam habet sui ipsius perfectam cognitionem, ad cognoscendum autem illud quod per phisicam cognoscitur, oportet primo phisicam cognoscere, ideo dicitur phisica sui recordabitur facile si nos prius cognouerit. **I**tem per vestes phisice in rugam preteritas intelliguntur precepta phisicalia in vniuersum volumine aggregata sicut in illo libro quibus ipsa phisica Boetium solatur. **N**on quod ad medicum infirmum curare volentem plures requiruntur conditiones. Primo ut qualitates et conditiones respiciat et ut humores nocentes agnoscat. Secundo ad loquendum eum moueat. Tertio si per valida egritudine omutescat ut manum corpori infirmi adhibeat. Quarto ut eum verbis solatorum reficiat. Sic phisica videns dolores Boetium primo eum insperit, et ad loquendum mouit, et tertio manum suam corpori apposuit, et quarto verbis solatorum refecit.

Metrum iij. primi libri.

Unc me discussa liquor nocte tenebre
Luminibusque prior rediit vigor
Ut cum precipiti glomerantur sidera coro
Nimbosisque polus stetit imbribus
Sol latet ac nondum celum venientibus astris
Desuper in terram nox funditur
Hanc si thraicio boreas emissus ab antro
Verberet, et clausum reseret diem.
Emicat et subito vibratus lumine phebuis
Mirantes oculos radijs ferit.

Hic incipit tertium metrum huius primi libri cuius primus versus vocatur metrum dactylicum hexametrum, secundus dicitur metrum alexandricum ab iuatore, tetrametrum a numero pedum, dactylicum a pede predominantem, acatalecticum quod nulla syllaba abundat nec deficit. In hoc metro Boetius declarat per quoddam simile quomodo remotis impeditur mentis vigorem cognitionis recuperavit et est talis similitudo. Sicut coram flate nubes generantur et per interpositionem nubium sol et alia astra nobis occultantur, sic aduersitate eminentem hominem afficit diversis passionibus obscurantibus intellectum. Et sic austru flante nubes dissoluntur et radij solares reuertuntur, sic aduersitate adueniente solatio phisica passionibus sedantur et intellectus illuminatur. **D**icitur ergo in littera. Tunc cum phisica terat oculos meos tenebre liquerunt me discussa nocte, id est obscuritate, et post vigor cognitionis rediit luminibus meis, id est oculis, ut per sicut, sol latet, id est occultatur, cum, id est quando, sidera, id est stelle glomerantur, id est inuoluuntur precipiti coro, id est tali vento, et polus, id est celum, stetit, id est stare videtur, nimbosis imbribus, id est pluuijs nubilosis ac per etiam nox, id est obscuritas, funditur desuper, id est de nubibus in terram, nondum, id est non adhuc, astris, id est stellis venientibus, id est apparentibus in celo. Si boreas emissus, ab thraicio antro, id est thracie regionis verberet, id est depellat hanc noctem, id est obscuritatem et reseret clausum diem, tunc phebuis, id est sol, emicat, id est lucet, et vibratus, id est fortificatus lumine suo ferit, id est percutit oculos hominum mirantes subito lumine solis post tenebras. **N**on phisica trahit hominem ab obscuritate ignorantie ad lucem sapientie ex littera, de pomo Aristoteli, et etiam per metristam, Ars hominem format ne sinit esse malum. Et ergo cum phisica sicasset oculos Boetium fugatis tenebris ignorantie, rediit vigor intelligentie. **N**on quattuor sunt venti principales qui flant a quattuor partibus mundi scilicet ab oriente occidente septentrione et meridie quorum quilibet habet duos collaterales et sic sunt viginti, venti quibus his versibus continentur flant subsolanus vulturinus et eurus ab ortu, Atque die medio notus heret aphricus austru. Circius occasus zephyrusque fauonius afflant. Sed veniunt a quo boreas et eurus austru Corus ergo est ventus qui flante generatur nubes et conglomerant sidera sic quod per nubes occultantur. **N**ota quod polus est stella que semper in eodem loco videtur, sed hic polus ponitur pro firmamento tanquam pars pro toto per synecdochen. **N**on quod polus, id est celum dicitur stare quando est obduatum nimbosis imbribus non quod stet sed quia motus eius tunc nobis non apparet, motum enim celi non percipimus nisi

per motū alicuius stelle. cū autē celū est cooptū obscuris nubibus: nulla stellavideri pōt. **N**ota sūm Ugnitionē nimbus est nubiu densitas ex intēpestate orta. z sic dic Boecius hic in nimbofis imbribus. i. densis pluuijs. z est rō qz tenuis imber nō impedit aspectū astrozū. **N**ō qz boreas dē flare ab antro thraicio qz forte regio thracie ē cauernosa de cui⁹ cauernis exit ventus. genēa tus ex vaporibus siccis in terra. **N**ō postqz phia terfit oculos Boecij z eosdē a fletu lachry/ marū cōpescuit restitū⁹ fuit pristino vigori. **U**n oculi ipius Boecij: vt rō z intellectus: offulca ti erant tenebris ignorantie cū istis tpalibus adhefit. ppter amissionē rerū tpalū diuersis fuit sē lectus passionibus. **S**ed phia oculozū caliginē abiecit cū ipius intellectus illuminauit. tenebras ignorantie fugando z lumine spūali vt scia illuminando.

Cognoscit mulierē philosophiā esse. ac
Rogat cur dignetur visere exilium.

Hic incipit tertia p̄sa p̄mi libri i qua Boecius oñt quō phiam cog nouerit. **E**t diuidit quia primo oñt quō phiam cognouit z qualif de pñ tia eius admirari cepit z quō phia sibi rñt. secūdo pbat phia p̄secutio nē sapientū a vulgaribus nō eē no uā. scda ibi. nōne apud veteres. **D**icit p̄mo. **V**aud p nō aliter. nebulis tristicie mee dissolutis. i. fugat. p cō solationē phie qm̄ sicut nubes dis/ soluntur p flatū boree sic ego Boe/ cius hausi. i. resperi celū. i. sursum. z recepi mētē. i. vigore rōnis ad cog noscendā faciez medicantis. i. medi ci. **I**taqz p ergo. vbi. i. postqz ego de duxi. i. auerti oculos. qz p̄z defixi. i. stabilini intuitū i eā resperi nutrice meā phiam in cui⁹ laribus. i. scho/ lis fuerā obuersatus ab adolescētia. i. a inuētute mea. z inqz. i. dixi o ma gistra oim virtutū. quid. i. ppter qd tu venisti lapsa. i. pgressa supno car die. i. de celesti porta. i. has solitudi nes. i. loca deserta. nri exilij. i. nre re legationis an. i. nūquid ppter hoc venisti. vt exns rea. i. tanqz culpabilis mecū agiteris. i. manife steris fallis criminatiōibus. **I**lla phia inquit. i. dixit o alūne. i. p me nutrite an. i. vtz te desereres? q̄si dicēt nō. nec partirer. i. diuiderē tecū cōmunicato labore. i. diuiso labore. sarcinā. i. pōd⁹ quā tu sustulisti ob inuidiā mei nōis. rōne sapiētie. atqz p certe. nō erat fas. i. honestū phie relinquere iter inocentis icomitatū. i. sine comite. supple si ego te drelissem. ego vererer. i. timerē. meā cri minatiōem. i. meā dānationē z valde phozrescerem q̄si aliquid nouū acciderit supple circa te. ei p quia nū. i. nūquid tu cēses. i. iudicas p̄mū ipam sapiam esse laceffitā. i. afflicta. piculis. i. pturba tiōibus. apud im p̄bos mozes. i. male morigeratos hoies. q̄si dicat hoc nō ē nouū. **N**ō phia dē medica. **S**icut enī medicus morbo fugato sanitatē inducit. sic phia ignorātia relegata vitā vtri/ usqz seculi p̄donat. nā hētur in libro de pomo **A**rl. **Q**ui phiam inuenit vitā in vtroqz seclō inuenit **E**t alibi. **Q**ui me inuenit vitā inueniet z hauriret salute a dño. **E**t iō dic Boecius faciem medi/ cātis. **N**ōndū qz Boecius nō solū deduxit oculos in phiam sed defixit in eā intuitū. p quod in nui⁹ qz quivult phari: oportet se totū tradē phie p̄tinuū studiū z laborē. **N**ā sic vna hyrūdo ad ueniēs nō facit verē: nec vna dies calida fac̄ estatē: sic nec vna speculatio phica fac̄ philosophū. **N**ō qz tps oportunū ad philosophandū est tēpus adolescentie quod inuens boecius cuius la ribus ab adolescētia fuerā obuersatus. **N**ā etas hois assimilā cere que si nimis est mollis vt du

Profa tertia primi libri.

Haud aliter tristicie nebulis dissolutis. hausi celū. z ad cognoscendā medicantis faciē men tē recepi. **I**taqz vbi in eam deduxi oculos intuitūqz defixi. respicio nutrice meā cuius ab adolescentia lari bus obuersatus fuerā phiam. **E**t qd inquā tu in has exilij nostri solitudines **O** oim magistra virtutū supe ro cardine delapsa venisti? **A**n vt tu quoqz mecū rea falsis criminatiōibus agiteris? **A**n inquit illa te alūne desererē. nec sarcinā quā mei nominis inuidia sustulis sti cōmunicato tecū labore partirer? **A**tqui phie fas nō erat incomitatū relinquere iter inocentis. **M**eā sez criminationē vererer. z q̄si nouū aliquid accidēit phozrescerē. **N**ūc enī primū cēses apud im p̄bos mo res: laceffitam periculis esse sapientiam?

Prosa tertia.

ra nimis. formā sigilli nō recipit nec retinet. si autē est tempate mollis vel dura: figurā recipit et retinet. Sic similr etas nimis tenera sicut infātia: nō recipit doctrinā phicā. nec etas nimis dura sicut decrepitus. Sed etas tempata q̄lis est adolescentia que faciliter intelligit et itellecta memorie cōmendat. **N**ō p lares phie intelligunt diuerse seāte phozū sicut Aristotelis et Platonis q̄bus Boecius ab adolescentia fuit obuersatus. Et dicit Aguitio q̄ obuersari est idē q̄ pueruari. **M**ōndū q̄ phia dī mgra oīm stutū. qz oēs stutes morales docz vt pz ex ethic. et dico morales ppter virtutes theologicales que sūt. fides. spes. et charitas. Et dī phia delapsa a supno cardine qz oīs sapia a dño deo est. Nā sicut scribit in plogo libri de regimie pncipiū. Deus est q̄ diuitias sue sapie ifluit aīab. i. studētib. t̄buit graz cognoscēdi. cum nihil ē difficilez sine q̄ nihil ē possibile possideri. **N**ō vt postea ptēbit q̄ Boecius false crimiabat de lris cōpositis et de impedimēto delatoris. et illud qd̄ faciebat sapia: dicebat facē arte magica. iō dicit ad phiaz. Nūquid venisti vt tu mecū rea fallis crimiatiōib. agiteris? **N**ō phia t̄agit tres rōnes ppter q̄s nō debuit derelinquē Boeciū. Prima qz nutritrix nō debet derelinquē suū alimū. Secūda q̄ patit ppter aliū nō debet vt deserat ab illo. Tertia qz nō debet phiam derelinquē innocentē. Boecius autē fuit alimū phie. ipse patiebat iūrias ppter phiam et fuit innocēs q̄ dicit. **N**ō s̄z Aguitiōne lacesso. i. cū desiderio lacero vel vexo vel iniurijs affligo.

Nōne apud veteres quoqz ante nri Platonis etatē magnū sepe certamē cū stulticie temēitate certauim? Eodē qz supstite pceptor eius Socrates iūste victoriā mortis me astante promeruit. Cuius hereditatem cū deinceps epicureū vulgus ac stoicū ceteriqz p sua quisqz parte. raptū ire molirent. meqz reclamātē renitentēqz velut in partē prede traherēt. vestē quā meis texuerā manibus disciderūt: arreptisqz particulis ab ea totam me sibi cessisse credentes abiere. In quibus quoniam quedā nostri habitus vestigia videbantur meos eē familiares imprudētia rata: nōnullos eorū pphanē multitudinis errore peruertit.

ptē prede. me reclamātē. i. p̄tradicētē. qz pz. renitentē: ipi disciderūt vestē meā quā texuerā meis manibus et ablatiis p̄niculis abierūt credētes me totā sibi cessisse. Et qz in istis apparuerūt qdā vestigia nri hitus. i. prudentie. imprudentia vulgarū rata. i. opinata ipos meos esse familiares. i. meos discipulos rōne sapie puerit nōnullos eorū. i. aliq̄s errore. i. p̄secutione pphane multitudine. i. indocti vulgi. sic vulgares solēt puertere doctos. **N**ō q̄ añ tempus Platonis mlti sapientes p̄secuti fuerūt a vulgaribus. et tpe Platonis Socrates magister eius interijt ppter suā sapientia. nā ipse cognouit sua sapia esse vniū dēi. alios at̄ colentes plures deos redarguit. qd̄ p̄cipies dux Atheniensū noie Anetus coegit ipm bibere venenū in noie vnius dēi et nihil sibi nocuit. postea coegit ipm bibē venenū in noie plurimū deoz et interijt. **N**ō mortuo Socrate discipuli sui qui sciam Socratis tanqz hereditariā sibi vendicabāt: inceperūt dissentire in q̄ magister eorum Socrates posuisset summū bonū. Quidā enī suoz discipulorū dicit epicuri dicebāt ipz posuisse summū bonū in voluptatibus. Alij sicut stoici dicebāt q̄ in virtutibus. et quilibet eoz p defensione sue opinionis rapuerūt auctoritates phie ipas extorte exponēdo. ppter quod phia dicit illud reclamasse. et sic male exponēdo sciderūt vestes phie et particulas abstulerūt. et quāuis nō essent veri phi qz tñ videbant esse. multi eorū a vulgaribus occisi sunt.

O si nec Anaxagore fugaz. nec Socratis venenum nec Zenonis tormēta quoniam sūt peregrina nouisti

Dic phia pbat p̄secutiōem sapientū a vulgaribus nō esse nouā. Et hoc p̄ pbat exēplis antiq̄s. 2° magis modernis. 3° oñt qd̄ sit faciēdū p̄ insultus vulgarium. scda ibi. q̄ si nec stia ibi qui s̄q̄ s̄. Primo dicit. bñ dixi q̄ p̄secutio sapientū a vulgaribus et a malis nō est noua. nonne apud veteres atē etatē nri Platonis nos phia sepe certauimus magnū certamē cū temeritate stulticie. i. cū stultis et temerarijs hoibus. eodēqz Platone viuēte mgra ei? Socrates iūste pmeruit victoriā mortis me sibi astate. cui? Socratis hereditatē. i. sciētia hēditarie relicta. suis discipulis cū epicureū vulgus et stoicū et ceteri. molirent. i. laboraret ire raptū. i. rapē vniūqzqz p sua pte. et cū ipi traherēt me phiam in

Dic phia pbat p̄secutionē sapientū exēplis magis modernis dī. **O** Boeci si nō nouisti fugā Anaxagore. nec venenū Socratis. nec tori

mēta zenonis. qm̄ ista sunt pegrina
.i. extranea z aliena quomō tu potu
isti scire canios. i. psecutōnem canij
ac senecas ac soranos. i. seq̄ces so/
ranij quozū memoria nō est puetu/
sta. i. valde antiq̄. nec incelebris. i. n̄
sine gl̄a. quos viros nihil aliud de
traxit in cladē. i. in mortē. nisi q̄ in
stituti. i. informati n̄ris moribus. ip̄i
videbāt dissimillimi studijs impro/
boz. Itaq; nihil est. i. nō est cā q̄ tu
admirere. i. debeas admirari si in b̄
salo vite. i. amaritudine nos sapien
tes agitemur. i. veremur. pcellis. i.
aduersitatibus malozū circūstantibus. q̄bus scz nobis sapientib⁹ maxie ppositū est. i. intentio dis
plicē pessimis. quoz maloz si sit numerosus exercitus. tñ est spernend⁹ qz nullo duce supple rō/
nis regif. sed tñ rapif errore lymphante. i. p̄cipitate eos ad modū lymphē temere. i. p̄sumptuose
ac passim. i. vbiq;. **Nō** q̄ Anaxagoras stulticia hoim solē pro deo colentiū rephendit dicēs so
lē nō esse deū sed lampadē ardente ppter qd̄ reus iudicatus est z in fugā cōpulsus q̄ dicit phia
Anaxagore fugā. **Nō** dic̄ Socratis venenū de quo dictū est sup: quo veneno interijt. Similr
zeno multa tormēta rōne sue sapie sustinuit. **Nō** q̄ Canius. Seneca. Soran⁹. fuerūt nobiles
Rōni ex moribus phie instruat̄ ppter quod interierunt. **Nō** canij dicebant̄ imitatores a m̄ro
suo Canio. Similr soranij dicunt̄ a Sorano q̄ fuit poeta. z eius seq̄ces ab eo nominant̄. **Nō**
de Seneca dic̄ Boecius in de discipl. scholar. q̄ Nero familiarē suū p̄ceptorēq; Senecā ad eli
gende mortis arbitriū coegit. **Nō** q̄ sapientes dissimiles sūt studijs improboz qz dic̄ Seneca
in li. de amicicia. dispaes mores dispaia sequunt̄ studia. quoz dissimilitudo dissoluit amiciciam
nec vnq; in pbi p̄bis: nec pbi improbis amici eē possunt. nō ob aliā cām nisi qz tāta est int̄ ipos
distantia quāta esse pōt studioz malozūq; moz distantia. **Nō** q̄ ppositū sapiētū est displicere
pessimis qz dicit Seneca in de remedijs fortuitoz. Malis displicē laudabile est. z alibi virt⁹ sese
diligit aspnatq; malū. Et poeta. Opto placere bonis p̄anis odiosus haberi. **Nō** q̄ dic̄ exer
citiū malozū esse innumerofuz. qz fm̄ Salomonē. Stultoz infinitus ē numerus z pueri difficul
ter corrigunt̄. **Nō** q̄ mali nō regunt̄ duce rōnis quia rō d̄p̄cat̄ ad optima. mali at̄ opantur
pessima. Ducunt̄ eni errore sensualitatis: vitā bestialē psequētes. de quib⁹ d̄ in libro Ethicozū.
Quidā sunt hoies vitā pecudū eligētes similes sardanapalo. Et q̄ dic̄ phia q̄ tales sunt timēdi
quia exquo nō regunt̄ per rōnē tūc eozū fatuitas facilliter dissipatur.

Nic phia ont̄ qd̄ sit faciendū cō
tra insule⁹ maloz dicēs Si exerci
tus maloz icubuerit. i. insiterit. stru
ens. i. faciens aciē. i. bellū p̄tra nos
sapientes. q̄dez p̄ certo n̄ra dux. i.
rō p̄hit. i. colligit. copias. i. scias z
virtutes copiosas. in arcē. i. in altū
tudinē speculatiōis celestij. vero p̄
sed. illi mali occupant̄ circa diripi
endas. i. auferendas inutiles sarci
nulas. i. diuitias corporales que sarcinā z pond⁹ corpōris sūt inutiles. aiām summergētes. ac nos
sapientes in p̄templatione celestij p̄stituti irridem⁹ malos: rapientes queq; vilissima rez. nos se
curi existentes totius furiosi tumult⁹. i. p̄tra furiosuz tumultū maloz qz. i. z. nos sumus muniti. eo
vallo. i. munimine q̄ nō sit fas aspirare. i. accedere stulticie grassanti. i. impugnātū nos. **Nō**ndū
Boecius hic n̄ram rōem appellat ducē. **Nō** rō diffiniē sic. Est hitus dirigens oēm actiōem hu
manā in vltimū z optimū finē. **I**te nota p̄ arcē ip̄e intelligit altitudinē speculatiōis celestij
z ad hanc ducit nos rō. Et hoc est vltimū bonū humane vite qd̄ nullus auferre pōt. **Nō** copie
in b̄ loco dicunt̄ appetitus sensitiui. z dicunt̄ copie q̄si cupie qz cupiūt res aliquādo p̄tra rōez
z tales copias debz regere rō z debet se munire vallo humilitatis z paciētie. z tūc oēs impugna
tiones: aduersitates: z miserias: equanimit̄ sustinebit z tentatōnes. z d̄lectationes noxias quas

at canios. at senecas. at soranos. quozū nec puetusta
nec incelebris memoria est. scire potuisti? Quos nihil
aliud in cladem detraxit. nisi q̄ nostris moribus insti
tuti: studijs improbozū dissimillimi videbant̄. Itaq;
nihil est q̄ admirere. si in hoc vite salo circūflātibus
agitemur pcellis. quibus hoc maxime proposituz est
pessimis displicere. Quozū quidē tametsi numerosus
exercitus: spernend⁹ tñ est. qm̄ nullo duce regif. s; er
rore tantū temere ac passim lymphante raptatur.

rore tantū temere ac passim lymphante raptatur.
pelicē pessimis. quoz maloz si sit numerosus exercitus. tñ est spernend⁹ qz nullo duce supple rō/
nis regif. sed tñ rapif errore lymphante. i. p̄cipitate eos ad modū lymphē temere. i. p̄sumptuose
ac passim. i. vbiq;. **Nō** q̄ Anaxagoras stulticia hoim solē pro deo colentiū rephendit dicēs so
lē nō esse deū sed lampadē ardente ppter qd̄ reus iudicatus est z in fugā cōpulsus q̄ dicit phia
Anaxagore fugā. **Nō** dic̄ Socratis venenū de quo dictū est sup: quo veneno interijt. Similr
zeno multa tormēta rōne sue sapie sustinuit. **Nō** q̄ Canius. Seneca. Soran⁹. fuerūt nobiles
Rōni ex moribus phie instruat̄ ppter quod interierunt. **Nō** canij dicebant̄ imitatores a m̄ro
suo Canio. Similr soranij dicunt̄ a Sorano q̄ fuit poeta. z eius seq̄ces ab eo nominant̄. **Nō**
de Seneca dic̄ Boecius in de discipl. scholar. q̄ Nero familiarē suū p̄ceptorēq; Senecā ad eli
gende mortis arbitriū coegit. **Nō** q̄ sapientes dissimiles sūt studijs improboz qz dic̄ Seneca
in li. de amicicia. dispaes mores dispaia sequunt̄ studia. quoz dissimilitudo dissoluit amiciciam
nec vnq; in pbi p̄bis: nec pbi improbis amici eē possunt. nō ob aliā cām nisi qz tāta est int̄ ipos
distantia quāta esse pōt studioz malozūq; moz distantia. **Nō** q̄ ppositū sapiētū est displicere
pessimis qz dicit Seneca in de remedijs fortuitoz. Malis displicē laudabile est. z alibi virt⁹ sese
diligit aspnatq; malū. Et poeta. Opto placere bonis p̄anis odiosus haberi. **Nō** q̄ dic̄ exer
citiū malozū esse innumerofuz. qz fm̄ Salomonē. Stultoz infinitus ē numerus z pueri difficul
ter corrigunt̄. **Nō** q̄ mali nō regunt̄ duce rōnis quia rō d̄p̄cat̄ ad optima. mali at̄ opantur
pessima. Ducunt̄ eni errore sensualitatis: vitā bestialē psequētes. de quib⁹ d̄ in libro Ethicozū.
Quidā sunt hoies vitā pecudū eligētes similes sardanapalo. Et q̄ dic̄ phia q̄ tales sunt timēdi
quia exquo nō regunt̄ per rōnē tūc eozū fatuitas facilliter dissipatur.

Qui siquādo contra nos aciē struens valentior incu
buerit nostra quidē dux copias sitas in arcē cōtrahit.
Illi vero circa diripiendas inutiles sarcinulas occu
pātur. At nos desuper irridemus vilissima rerū que
qz rapientes securi totius furiosi tumultus. eoq; val
lo muniti quo grassanti stulticie aspirare fas nō sit.

aiām summergētes. ac nos
sapientes in p̄templatione celestij p̄stituti irridem⁹ malos: rapientes queq; vilissima rez. nos se
curi existentes totius furiosi tumult⁹. i. p̄tra furiosuz tumultū maloz qz. i. z. nos sumus muniti. eo
vallo. i. munimine q̄ nō sit fas aspirare. i. accedere stulticie grassanti. i. impugnātū nos. **Nō**ndū
Boecius hic n̄ram rōem appellat ducē. **Nō** rō diffiniē sic. Est hitus dirigens oēm actiōem hu
manā in vltimū z optimū finē. **I**te nota p̄ arcē ip̄e intelligit altitudinē speculatiōis celestij
z ad hanc ducit nos rō. Et hoc est vltimū bonū humane vite qd̄ nullus auferre pōt. **Nō** copie
in b̄ loco dicunt̄ appetitus sensitiui. z dicunt̄ copie q̄si cupie qz cupiūt res aliquādo p̄tra rōez
z tales copias debz regere rō z debet se munire vallo humilitatis z paciētie. z tūc oēs impugna
tiones: aduersitates: z miserias: equanimit̄ sustinebit z tentatōnes. z d̄lectationes noxias quas

Metz quartū.

suggerit diabolus z caro impellit z mūdus cōmouet nō timebit. hec Marquardus. **I**te nota ille merito est deridēd⁹ q̄ maiori z meliori bono dimisso: eligit z occupat circa bona viliora. s̄ sapiētes eligūt bona aīe que sūt maxie bona. p̄mo **E**thi. Et vulgares eligūt bona t̄palia que dī cūtur vilissima rez qz impediūt hoīem in cognitiōe summi boni. **N**ōndū q̄ arx arcis est altū edificū i quo hostes pugnāt. h̄ aut accipit p̄ t̄templatiōe celestū z spe futuroz bonoz. nā p̄ hec duo sapiētes oēm aduersitatē maloz supant. z circa t̄templatiōem diuinoz tora intētio sapiētis versat. **U**n̄ Boecius in ēctatu de summo bono dīc̄ P̄hs maxie delectat in p̄mo p̄ncipio z in cō templatiōe summe bonitatis. z hec sola est recta delectatio. Nec enī est vita p̄hoz sine qua nemo viuit vita recta. **N**ō de hoc noīe vallū dīc̄ Grecista. Est vallus palus circa castrū p̄acut⁹ Ne pio palozū sed mutua sit tibi vallū. **N**ō aspirare fm̄ **U**guitiōe est anhelare: conari: vel dūe nire. **I**te fm̄ eū grassoz grassaris p̄ g. i. inuadere. crudeliter punire.

Metz iij. primi libri

Quisquis cōposito serenus euo
Fatū sub pedibus egit superbū

Fortunāq; tuens vtrāq; rectus

Inuidum potuit tenere vultum

Non illum rabies mineq; ponti

Versum funditus exagitātis estum

Nec ruptis quotiens vagus caminis

Torquet fumificos veseus ignes

Aut celsas soliti ferire turre

Ardentes via fulminis mouebit

Impetus maris faciēs ebullitiōem nō nocebit illi hōi qui nō extollit in p̄speris nec d̄pmitur in aduersis. Nec tali hōi nocebit ignis veseui mōtis. q̄tiens ille mōs torquet. i. emittit ignes fumi ficos ruptis caminis suis. q̄si dicat. nec tali hōi nocebit vagus veseus suis ignibus. nec illū ho minē mouebit via ardētis fulminis soliti. i. p̄sueti ferire celsas turre. **N**ō p̄hia tria tāgit que nō nocēt hōi qui p̄stans est in vtrāq; fortuna. **P**rimū est rabies maris p̄ quā d̄signatur luxuriosi **S**icut enī mare sole z motu suo icalescit z fetet. sic luxuriosi p̄cupiscētia sua inardescūt z p̄acta libidie fetēt. de quib⁹ sic dīc̄ scriptura. **P**erierūt iumēta in stercore suo **T**ales luxuriosi nō nocēt hōi p̄stanti in vtrāq; fortuna. **S**cōd̄m quod tāgit est ignis veseui mōtis p̄ quē d̄signant auri z inuidi. **S**icut enī ignis veseui mōtis sp̄ ardet. ita auari ardent in p̄cupiscētia bonoz exteriorū. z sicut ignis eructuans quādoq; p̄sumit loca vicina: sic inuidi q̄nq; nocēt verbis si nō possunt factis. z tales inuidi nō nocebūt hōi p̄stanti. **T**ertū qd̄ tangit est ictus fulminis p̄ quē intelligū tur supbi. sic enī fulmen generat in alto sic supbi alte se extollunt. z mirabile vidēt de supbis q̄ cū alijs hoibus h̄itare nolūt z t̄n̄ ad celū volare nō p̄nt. tales supbi nō nocebūt hōi p̄stati. **A**lij p̄ rabiem maris intelligūt inuidos. p̄ ignē iratos. p̄ fulmen supbos vt dīc̄tū est. **A**lij p̄ mare quod ē sonorosuz intelligūt auaritiā. p̄ ignem penā corporis. p̄ fulmen rez ablatiōem. **N**ō veseus est mons italie intrinsecus ardēs. qui q̄nq; ruptis cauernis emittit ignem: qui loca vicina cōsumit. **N**ō circa hoc q̄ dīc̄ serenus euo **S**eneca dīc̄. **T**alis est animus sapiētis q̄lis ē mūdus super luminatus. talis aut mūdus sp̄ est serenus. z sic animus sapientis in vtrāq; fortuna sp̄ est serenus vñ **A**rl. in **E**thi. dicit **S**apiens bñ scit ferre fortunas qz se h̄z sicut tetragonum sine vituperio.

Quid tantum miseri seuos tyrannos

Mirantur sine viribus furentes?

Nec speres aliquid: nec extimescas

Exarmaueris impotentis iram

Dic̄ incipit quartū metrū huius p̄mi quod vo/ cat metrū fallentium ab iuente. z p̄stat ex spon/ deo dactylo z tribus trocheis. vnde pōt dīci metz trochaicū a pede p̄domināte. **I**n hoc metro p̄hia oñt q̄liter hō d̄beat se habē vt p̄secutiones impro boz nō p̄ualeant p̄tra ip̄m. z hoc p̄mo d̄clarat q̄/ busdā similibus. secūdo exclamat p̄tra timētes ty/ rānos sc̄da ibi. qd̄ tātū miseri. **D**ic̄ p̄mo. **Q**uicūq; hō serenus. i. clarus virtute p̄posito euo. i. ordina ta vita. egit. i. calcavit sub pedibus supbū fatuz. i. euentū refū t̄paliū. z q̄cūq; tuens. i. respiciēs vtrā qz fortunā. i. p̄sperāz aduersāz rectus. i. nō flexus. potuit tenere vultū. i. aīm inuidū ita qz nō vincatur p̄speritate se extollēdo. nec aduersitate d̄p̄mēdo: illū hoīem nō mouebit. i. turbabit rabies pōti. i. in undatio maris exagitātis. i. mouentis fundit⁹. i. a fundo estū versū. i. ebullitiōe versāz. qz in ebulli/ tiōe maris aq̄ vertit p̄ fluxū z refluxum q̄si dicat.

Hic p̄hia exclamat p̄tra timentes tyrannos di/ cens. **Q**uid. i. q̄re miseri hoīes mirant timēdo se/ uos tyrānos furentes sine viribus. q̄si dicēt. tyrā/ ni sunt impotētes qz nō p̄ualēt nisi inquātū hō se subūcit eis. **E**t addit. nō speres aliquid de bonis t̄paliibus. nec timeas eos de aduersitatibus. t̄nc tu exarmaueris irā impotētis tyrāni. sed quicūq; hō

trepidus pauet timore maloz tpaliū, vel optat bō tpalia, talis nō est stabilis z sui iuris, i. pprie libertatis ipe abiecit clypeū securitatis, z mor^o a loco stabilitatis: ipe nēdit, i. cōponit catenā affectionuz qua valeat trahi ad tristitiā z dolozē mēt. **Nō** potestas frena ad nihil se extendit nisi ad largien dū bona tpalia vel ad auferendū ea, z iō nullus sbiacet frene potestati nisi q̄ sperat talia bō vel timet eoz ablatiōem, q̄ aut nec timet nec sperat, ipe est oino sup̄ vel extra frenā prātem z p̄ p̄ns terrena prās sibi nec pficē nec obesse pōt. **Prop̄** quod phia exclamat p̄tra illos tanq̄z miseros qui spe bonoz tpaliū vel timore ablatiōis eozū sbiiciūt se terrenis prātibus dicēs. **Quid** tātū mi feri. **Nō** circa illud. **Ac** quisquis trepidus. **Seneca** dic̄ in libro de virtutibus cardinalibus. **Magnanimitas** si insit aīo tuo cū magna fiducia viues intrepidus z alacer, magni aī est nō va cillare sed p̄stare z finē vite intrepide expectare: si magnanimus es nūq̄z iudicabis tibi cōtume liā inferri ab inimico, sed dicēs nihil mihi nocuit sed aīm nocendū habuit. **Nō** tyrānus quidaz dicebat quidā rex fortis, z dicebat a tyro, i. fortitudine, s̄ illud nomē est iā app̄riatū p̄ncipātis bus pessimis, z dicūtur a tyro, i. ab angustia quā inferūt suis subditis. **Nō** clypeus sumit hic p̄ rōne hoīs, qz sicut clypeus defendit nos ne ledamur a telis z a similibus, ita rō hominis tuctur eū z prouidet sibi ne offendatur.

Ac quisquis trepidus pauet vel optat
De non sit stabilis suiqz iuris
Abiecit clypeum, locoqz motus
Nēdit qua valeat trahi catenam

**In exilio recordatio benefacti sui z accu-
satoz suoz, delationis, z criminationis.**

Hic incipit p̄sa q̄rta in qua phia p̄mo inq̄rit **Boeciū** sup̄ attentioem p̄dictoz, z hortat ip̄m ad sui morbi reuelationē, secūdo **Boecius** reuelat morbū suū, ibi, tū ego. **Pr̄o** dic̄ **Boeci** nūquid sentis, i. intelligi, ea q̄ relicta sunt atqz illabunt, i. im/ p̄mūtur aīo tuo. **Et** sbiungit grecū quod in latino valz. **Es** ne asinus ad lyrā? **Quid** fles, **Quid** manas, i. fluis lachrymis. **Et** sbiungit grecū quod tātū valz. **Cōfiteri** mihi ne abscondas. **Si** expectas o/ perā, i. diligētā medicantis oportet vt detegas, i. manifestes vulnus tuū. **Nō** q̄ puerbiū erat apud grecos. **Cū** aliquis audiuit verba alicui^o: z nō aduertit nec curauit intelledū verboz illi di cebat. **Es** ne asinus ad lyrā, facis ei sicut asinus positus circa lyrā, audit sonū lyre sed nō p̄cipit melodiā nec p̄portionē sonoz intelligit, nec delectat in ea. **Sic** aliq̄s audiens verba z nō curās itelledū eoz d̄ esse asinus ad lyrā. **Nō** si q̄s voluerit sanari: oportz eū morbū vel vulnus suū detegere z manifestare, vñ **Seneca** tertia ep̄la dic̄. **Nemo** p̄ se sat. valet vt emergat sed oportz vt manū porrigat z alius ip̄m extrahat, tunc enim morbi ad san itatem inclinant cum ex abdito erumpunt z vim suam proferunt.

Prosa quarta primi libri.

Sentis ne inquit atqz aīo illabuntur tuo? **Ex** pers es ne lyre? alias **Es** ne asinus ad lyrā **Quid** fles? q̄d lachrymis manas **Cōfiteri** mihi z ne occultes mala tua **Si** operam medicantis expectas: oportet vt vulnus detegas tuum.

Hic **Boecius** reuelat morbus z dolozē suū z p̄mo oñt se esse p̄turba tū ex his que iniuriōse agebant̄ cir ca ip̄m, secūdo ex his que generalit̄ vidit in alijs ibi, videre aut̄ videoz **Pr̄mo** oñt se p̄turbatū ex sui exilij relegatiōe, secūdo ex meritoz suoz frustratiōe, tertio ex iusta sui p̄dem natiōe, q̄rto ex fame sue lesione, ses cūda, ibi, q̄tiens ego, tertia ibi, q̄b^o aut̄, q̄rta ibi ac vero sic. **Adhuc** di uidit, p̄mo fac̄ q̄d dictū est, secūdo respōdet obiectiōi ibi, atqz tu, **Dic̄**

B. Tū ego collecto in vires aīo. **An** ne adhuc eget āmonitione, nec per se satis eminet fortune in nos set uientis asperitas? **Nihil** ne te ipsa loci facies mouet. **Beccine** est bibliotheca quā certissimā tibi sedē nr̄is in laribus ipsa delegeras, in qua mecū sepe residēs de humanarū diuinarūqz rerū scientia diserebas **Talis** habitus talisqz vultus erat cū tecū nature secreta ris marer, cū mihi siderū vias radio describeres, cū mo

Prosa quarta.

res nostros totiusq̄ vite rationem ad celestis ordis exemplar formares? **H**ecce premia referimus: tibi obsequentes.

ne. i. declaratiōe? **N**ūquid facies. i. dispositio huius loci. s. carceris mouet te. heccine. i. nūquid hec ē bibliotheca. i. locus studij quē habui in patria quā tu phia delegeras. i. elegisti tibi certissimā sedē in nris laribus in q̄ bibliotheca tu mecū sedens diserebas. i. disputabas de scia reruz dīnarū z hūanarū. nūquid erat mihi tūc talis hitus vilis z talis vultus tristis cū ego rimarer. i. uestigare tecū secreta nature. cū describeres mihi vias siderū. i. cursus stellaz radio. i. virga geometrali cū tu formares. i. formare docuisti mores nros. i. mores hoim. z rōem. i. dispositionez totius vite ad exemplar. i. similitudinē celestis ordinis. sūt ne ista p̄mia que referimus. i. reportam⁹ tibi obsequētes. i. seruientes? **N**ō q̄ bibliotheca est locus vbi reponūtur libri. z dī a biblo. i. iunco in quo antiq̄ scribebāt libros. talē bibliothecā habuit Boecius Rome marmoreis lapidib⁹ politā in q̄ studuit de rebus dīnis z hūanis. **N**ō Boecius dīc sibi phiam elegisse certissimā sedē i bi bliotheca. s. dicit pro tanto qz licz Boecius esset diuersis officijs z negotijs occupatus tū nulli eoz tā certis temporibus: tā certa intētiōe vacabat sic studio in libris phicis quos in certo lo co repositos habuit. **N**ō phia tractat de rebus dīnis z hūanis. vñ Gen̄ xxxi. ep̄. **N**ō pōt stus p̄fecta esse nec eālis tenor vite sine phia p̄ quā diuina z hūana cognoscunt q̄ si te occupas. inci pis esse dīnorū socius. Et alibi dī. **D** lucilli scio neminē bñ viuere posse z tolerabiliter sine studio phie qz sine studio phie anim⁹ eger est. **N**ō Boecius studuit i naturali phia p̄pter hoc dīc. Cū tecū nature secreta rimarer. **S**tuduit etiā in phia morali. q̄ dīc cū mores nostros. **S**tuduit etiā in astrologia. p̄pter hoc dīc Cū mihi siderū vias radio describeres. **U**bi nō radius est virga ge ometralis qua geometri describūt figuras in puluere supposito. **N**ō q̄ vita hūana z mores ho minū debent formari ad similitudinē celestis ordinis. **S**ic enī spere inferiores planetarū obedūt unt spere supiori z regunt motu firmamēti: sic virtus nra sensibilis debet obedire virtuti rōnali z regi ab ipa. turpe enī est abjccere regimē supioris z induere regimē inferioris/ quod nobis cō mune est cū bestijs sic dīc Albertus sup tertio de aīa. **N**ō ex quo Boecius rōne sue sapie i mi seriā fuit positus iō dīc ad phiam. sūt ne hec p̄mia que nos referimus obsequentes tibi.

Atqui tu hanc sentētiā platonis ore sanxisti. beatas fore respublicas. si eas vel studiosi sapientie regerent vel earū rectores studere sapientie p̄tigisset. **T**u eius dē viri ore. hāc sapiētib⁹ capessende reipublice neces sariā cām eē monuisti. ne im p̄bis flagiciosissq̄ ciuib⁹ vrbūū relicta gubernacula: pestē bonis ac perniciē fer rent. **H**āc igit̄ auctoritatē secutus. quod a te inter se creta oia didicerā transferre in actū publice adminis trationis optauī. **T**u mihi z qui te sapientium men tib⁹ inseruit deus p̄sciū: nullū me ad magistratū nisi cōmune bonorū oim studiū detulisse. **I**nde cū impro bis graues inexorabilesq̄ discordie. **E**t qd̄ conscien tie libertas habet: pro tuendo iure: sp̄reta potentiorū semper offensio.

tibus sapientū estis mihi conscij. i. testes nullū studiū me detulisse ad magistratū nisi cōmune stu diū oim bonoz. q̄si diceret. nihil mouit me ad magistratū gerēdū nisi cōis vtilitas. **I**nde. i. p̄pter hoc mihi erant graues. i. difficiles. q̄. i. z inexorabiles. i. inexplicabiles discordie cū im p̄bis z sp̄

pmo sic. **T**ū. i. tūc ego Boecius col lecto aīo in vires. i. resumptis viri b⁹ ai dīxi. an ne satis eminent. i. appa ret aspitas fortune seuiētis cōtra nos? **N**ūquid adhuc eoz admiratio

Hic Boecius respondet obiecti oni. posset enī phia sibi obijccē dicē/ do q̄le p̄miū debuisti reportare cū tu nō studuisti p̄pter p̄mune bonū sed p̄pter vanā glam z p̄pter p̄pria vti litatē. cui obiectiōi rīdet Boecius dicēs **D** phia tu sanxisti. i. p̄firma sti hāc sniam ore Platonis beatas esse respublicas si eas sapientes re gerent vel si rectores eaz p̄tigisset studē sapie. z cōfirmasti ore eiusdē Platonis necessariū eē reipublice q̄ a sapientibus regeret: ne guber nacula. i. regimina p̄missa im p̄bis. q̄. i. z flagiciosiss ciuib⁹ vrbūū ifer rent pestē. ac. i. etiā p̄niciē. i. damnū bonis hoibus. **I**git̄ ego secut⁹ hāc auctoritatē. i. sentētiā qd̄ ego didi ceraz a te phia int̄ secreta oia. ego optauī. i. curauī trāferre. i. adducere in actū. i. in opus publice adminis trationis. i. cōmunis vtilitatis. tu phia z deus q̄ inseruit. i. infudit te menti

fuit mihi spreta offensus potentium p tuēdo iure. i. p iusticia defendēda. quod habet libertas p̄sidentie. i. libera p̄sidentia scz nullū timere p tuēdo iure. **U**lō fm Platonē brā est res publica cui dñs p̄s est. z **U**e genti cuius dñs puer ē. Et rationabilif quia philosophia z sapientia vitam disponit. adiones regit. agenda et omittēda demonstret. Unde Seneca xvi. epistola dicit. Si vis oia tibi subycere. subyce te rōni. Multos enī reperis si rō te repperit. Et **A**rl. in proemio metaphysice. Sapientis est regē et ordinare. Ex quib⁹ patet q regimē reipublice spectat ad sapientes. p tātō dīc̄ Tullius in p̄ncipio sue rhetorice. Ad reipublicā plurima p̄tinet cōmoda si moderatrix z regulatrix oim rerū presto est sapia. **U**lō q studiosi sapie dicūtur illi q iā p studiū adepti sunt sapiam Illi autē dicūtur studere sapie q adhuc studēdo acquirūt sapiam. **U**lō q bō eci⁹ studiū vocat secretū ocii: quia in studio hō ociaf ab exteriori occupatiōe. De q̄ ocio siue quiete loquit. Seneca lvij. ep̄la dicens. Nulla placida est quies nisi quā rō cōponit z illa vera est trāquillitas in qua mens bona explicat. **U**lō q deus immittit sapientiā mētibus sapientū hoc scribit in p̄logo de regie p̄ncipū Deus est qui diuitias sue sapie influit in aīas sapientū. **U**lō q libertas p̄sidentie habet nullū metūe qz dicit Macrobius Hoc hz libera conscientia p̄tū q si quid possideat nullū potentē metuat. **U**tē Seneca liij. Sapiens ex libero arbitrio. nihil timz imbecillitatē hoīs qz securitatē dei habet. Et Seneca de q̄ttuor virtutibus cardinalibus dicit. Et iustus sis nō sufficit q innocens sis sed innocentes ab iniuria serues Et idem. Iusticia est vinculu diuine z humane societatis

Hic Boecius oñt se p̄urbatum ex meritoz frustratiōe suoꝝ Et p̄o tangit merita z bñficia alijs exhibita. secūdo t̄ḡit frustratiōez eoz ibi sed esse. Prima in septē ptes fm q recitat septē bñficia que patebunt. **P**rimo dīc̄. Ego Boecius multoties ip̄z Conigastū q fuit officialis regis Theoderici obuins. i. p̄trari⁹ excepi. i. impediui ip̄m. facientē impetū. i. insultū p̄tra fortunas. i. cont̄ bona fortune cuiusqz hoīs imbecill

.i. impotētis vel paupis resistere. **T**ūc ponit bñficiū dicens. Quotiens ego abieci. i. auerti. Triguilla sic dīc̄: p̄positū regie dom⁹. i. regalis aule Theoderici. ego ip̄z deieci ab incepta z p̄petrata iuria ip̄is paupibus **T**ūc subiūgit tertū bñficiū dicens Quotiens ego p̄terxi miseros. i. pauperes quos auaricia barbaroz. i. crudeliū hoīm impunita. i. incastigata vexabat infinitis calūnijs .i. miserijs: illos ego p̄terxi auctoritate mea obiecta. i. exposita periculis. i. dānis. nunqz quisqz a. aliqz detraxit me. i. deflexit ab iure ad iniuriā. **U**lō q Conigastus fuit quidā nobilis familia/ris regis Theoderici qui suus officialis fuit z totus tyrānus. qui plures hoīes inuasit impotentes. i. sua ip̄is auferendo. quē boecius sibi p̄trarius a suo impetu iurioso auertit. talis etiā erat Triguilla p̄positus aule regie **U**lō fm Elgutionem q barbarus idē est q crudel' incult⁹ z stolidus. z est nomē crudelitatis. vñ olim oēs ac vniuerse gentes dicte sunt barbare p̄ter grecos z latinos Et barbaria dī quedā terra iuxta Greciā sita p̄pter crudelitatis excellentiā. **U**lō Boecius dicit nunqz ab iure iuriā. z hoc debet glosari sic. Ego nec sum retractus a iure amore: nec odio nec timore nec p̄p̄rio p̄modo que oia solent impedire verū iudiciū. **U**n̄ dicit Laborintus Quem numus p̄sona p̄ces de tramite recto Non ducūt. iudex sidera laude ferit

Hic Boecius ponit quartū bñficiū dices. Ego indolui sic illi q patiebant fortunas. i. bona fortune puincialiū. i. illoꝝ hoīm. tū. i. aliqñ p̄fundari. i. s̄b̄ici puatis rapinis. i. occultis. tū. i. aliqñ publicis vectigalibus. i. tributis q. d. cū puinciales nūc spoliarent. nūc in tributis bona ip̄oz auferēdo ego dolui tantū sicut q patiebant. **U**lō q oēm ciuitatē vel regionem quā Romani expugnauerūt: fecerūt tributariā vel coloniā vel puinciā. Tributariā faciebāt quādo relictis inhabitatoribus terre ad tributū soluendū hoīes cōpellebāt. Coloniā autē faciebāt cū expulsis hitatoribus: alienos instituerūt ad inhabitandū. Puinciā autē faciebant quādo aliquē Romanū p̄feciēbāt illi terre q colle-

Quotiens ego Conigastū in imbecillis cuiusqz fortunas impetū facientē obuins excepi? Quotiens Triguillā regie prepositū domus. ab incepta et p̄petrata iam prorsus iniuria deieci? Quotiens miseros q̄s infinitis calūnijs impunita barbarozū sp̄. auaritia vexabat. obiecta periculis auctoritate p̄terxi? Nunqz me ab iure ad iniuriam quisqz detraxit.

Prouincialium fortunas. tum puinatis rapinis. tum publicis vectigalibus pessum dari. non aliter q̄ qui patiebantur indolui.

prosa quarta

dis redditibus eos Romam mitteret. et inhabitatores illius tre dicebant puinciales. Isti puincia les aliqui moliebant occultis rapinis. i. exactionibus suorum prefectorum. aliqui publicis vectigalibus. i. tributis que indebito modo et iniusto exigebant ab eis. de qua boecius voluit. **N**o vectigal proprie dicitur tributum quod datur de vectura. **N**o secundum Uguitium. Provincia est regio subingata Romanis et tributaria facta. **I**nde prouincialis. i. tributarius.

Cum acerbe famis tempore: grauis atque inexplicabilis indicta coemptio profligatura inopia Campaniam puincia videret: certamen aduersus prefectum pretorij communitatis commodi ratione suscepi. rege cognoscente contendi. et ne coemptio exigeret euici.

mi ego certavi: rege cognoscente: et euici ne exigeret illa coemptio. **N**o quod coemptio est institutio super aliquam portione danda de re emenda vel vendenda. et vocatur vulgari vngelt. et talis fuit instituta super Campaniam prouinciam destruendam quam boecius remouit.

Paulinum consularem viro cuius opes palatini canes iam spe atque ambitione deuorassent: ab ipsis hiantium faucibus traxi. **N**e Albinum consularem virum proiudicate accusationis pena corripere: odijs me Cypriani delatoris opposui. **S**atis ne in me magnas videor exacerbasse discordias?

sic isti habent ad diripiendas facultates pauperum rationum. **T**unc ponit septimum beneficium. dicens **E**go interposui me odijs Cypriani delatoris. i. accusatoris ne pena proiudicate accusationis corripere. i. puniret Albinum virum consularem. **N**o quod Cyprianus qui fuit de familia regis: iniuste accusauit virum Albinum consularem qui prius iudicatus fuit ad penam quam accusatus. et ne ista pena cui adiudicatus fuerat: ipsum Albinum corripere: boecius se opponens odijs Cypriani accusatoris: albinum saluauit.

No ex istis beneficijs enumeratis apparet quod boecius non gessit magistratum pro utilitate propria sed pro communi. si enim propria utilitate intendisset: utique odijs offensam potentium cuitasset: quod non fecit. **E**t prius dixit. nunquam me a iure ad iniuriam quicquam detraxit. **E**t quod similiter apparet ipsum non quiescisse proprio modo. tales enim frequent de iure desleantur. **E**t subdit. **N**unquam videor in me. i. in me exacerbasse. i. irritasse. vel exacerbasse. i. cumulasse satis magnas discordias opponendo me potentibus? qui dicit imo.

Sed esse apud ceteros tutior debui: qui mihi amore iusticie nihil apud aulicos quo magis essem tutior reseruauit.

curitate apud aulicos. i. familiares regis aula inhabitantes: opponendo me eis amore iusticie. **N**o quod vna causa perturbationis boecij fuit frustratio suorum meritorum. quod amicitia et gratia istorum frustrabat circa ipsum quibus multa beneficia impendit. et propter quos multa beneficia impendit. et propter quos multa odia et indignationes incidit.

Quibus autem deferentibus percussi sumus? **Q**uorum **B**asilium olim regio ministerio depulsus: in delatione nostri nostri nois alieni eris necessitate percussus est. **O**pilionem vero atque **G**audentium cum ob innumeras multiplices fraudes ire in exilium regia censura decreuisset. **C**umque illi parere nolentes: sacrarum sese edium defensione tuer

Hic ponit quantum beneficium dicens **C**um tempore magne famis esset indicta. i. instituta quavis coemptio. i. angaria que coemptio erat profligatura. i. punitura Campaniam prouinciam inopia. i. paupertate. ego boecius suscepi certamen contra prefectum pretorij qui indixerat istam coemptionem. et ratione communi boni

erat ista coemptio. et ratione communi boni

Hic ponit sextum beneficium. d. **E**go traxi. i. liberaui Paulinum virum consularem cuius opes iam deuorassent spe et ambitione. i. cupiditate canes palatini. i. familiares regis siles canibus: illum traxi a faucibus hiantium. i. appetentium opes Paulini. **N**o quod familiares regis qui presidebant palatio vocabantur canes palatini. **S**icut enim canes habent ora hiantia ad cupidas escas

Tunc ponit septimum beneficium. dicens **E**go interposui me odijs Cypriani delatoris. i. accusatoris ne pena proiudicate accusationis corripere. i. puniret Albinum virum consularem. **N**o quod Cyprianus qui fuit de familia regis: iniuste accusauit virum Albinum consularem qui prius iudicatus fuit ad penam quam accusatus. et ne ista pena cui adiudicatus fuerat: ipsum Albinum corripere: boecius se opponens odijs Cypriani accusatoris: albinum saluauit.

No ex istis beneficijs enumeratis apparet quod boecius non gessit magistratum pro utilitate propria sed pro communi. si enim propria utilitate intendisset: utique odijs offensam potentium cuitasset: quod non fecit. **E**t prius dixit. nunquam me a iure ad iniuriam quicquam detraxit. **E**t quod similiter apparet ipsum non quiescisse proprio modo. tales enim frequent de iure desleantur. **E**t subdit. **N**unquam videor in me. i. in me exacerbasse. i. irritasse. vel exacerbasse. i. cumulasse satis magnas discordias opponendo me potentibus? qui dicit imo.

Sed esse apud ceteros tutior debui: qui mihi amore iusticie nihil apud aulicos quo magis essem tutior reseruauit.

Hic tangit frustrationem suorum beneficiorum. d. **S**ed ego debui esse tutior apud ceteros. i. Romanos quibus impendi ista beneficia. et tamen non sum tutus ut prope videbitur. sed ego non meruerim servari. **S**ed ego debui esse tutior apud ceteros. i. Romanos quibus impendi ista beneficia. et tamen non sum tutus ut prope videbitur. sed ego non meruerim servari.

Libri primi

Prio die Nos sumus percussi. i. percussi
aulicis deferentibus. i. accusantibus nos
quod unus erat Basilio qui propter malitiam
sua depulsus fuerat a misterio
regis. ille percussus pecunia susceptus
est in delationem. i. accusationem nostri
nois. Alii duo accusatores nostri fue-
runt Opilio et Gaudertus. quos cum
Rex Theodericus propter innumerabiles
fraudes ipsorum ordinasset ire in ex-
ilium: et ipsi nolent parere. i. obedire
sibi tuerentur. i. defenderent se intrando ec-
clesias. cum illud esset apertum. i. reuela-
tum regi edixit. i. precepit rex ut nisi infra statutum terminum decederent: ab urbe
Ravenna deberent re-
pelli. et primo signari in frontibus cauterio sic solent signari malefactores. Et die boecii. quod videtur
posse astrui. i. conformari vel comparari huic severitati quod eodem die ipsis accusantibus nos: suscepta fuit
eorum accusatio. Quid igitur ophibia est dicendum. meruerunt ne hoc artes nostre? qui dicet non. Nunquid
isti iustificati sunt propter nostram accusationem? qui dicet non. Nunquid nihil puduit fortunam de tali accusa-
tione? qui dicet Immo debuit pudere fortunam. nisi non puduit fortunam innocentia accusati: tamen vilitas
accusantium debuit esse pudor ipsi fortune. **N**o hoc vocabulum percussus. dicit Agnitus. Per cellolis.
percussus in preterito. et percussus in supino est idem quod percussus vel potius tres facit. s. percussus pertinet ad corpus. et
percussus ad animam. **N**o circa hoc vocabulum deferentibus. quod defero tria significat. primo idem est quod depor-
tatio. inde delator. i. deportator. 2o idem est quod honoratio. inde delator. i. honoris exhibitor. 3o idem est accu-
satio. inde delator. i. accusator qui detegit id quod latebat. et hoc ultimum modo capit hic. vnde Boetius. Accusatus
defert. dat honorem. fert quod dorsum. **N**o ad testes idoneos septem requiruntur conditiones que his tribus
pertinent. Etas. conditio. sexus. discretio. fama. Et fortuna. fides. in testibus illa requiritur. Prio requiritur
etas quod pueri non possunt esse testes. Secundo requiritur conditio libera. id est serui non possunt prohibere testimonium
Tertio requiritur sexus masculinus. id est mulieres non possunt esse testes. Quarto requiritur discretio. id est
riosi et stulti non possunt testari. Quinto requiritur fama. id est persone infames non possunt testificari. Sexto requiritur
fortuna. propter quod pauperes non possunt testificari. Septimo requiritur fides. propter quod infideles non possunt prohibere
testimonium In illas conditiones due sunt viliores. s. paupertas. et infamia Boetius ergo volens ostendere
sua condemnationem iniustam ex vilitate testium accusantium propter quam repellendi erant a testimonio.
Dicit in vno fuisse defectum fortune. s. in Basilio. s. in alijs duobus. s. in Opilione et Gaudertio die
fuisse vitium infamie. **N**o quod nihil videtur severius et nequius quam personas viles et damnandas admittere
in testimonium in innocentes quod dicit Seneca in de remedio. Non potest habere ullam auctoritatem sententia ubi
qui damnandus est male de te loquitur
Die boecii sunt iniusta sui condemnationem ex falsitate criminis sibi imposi-
ti. 2o ex dictis infert quaedam admirati-
onem. ibi. Qua in re. Prima in duo sunt
quod duo imponebant boecio de quibus
se excusat. scilicet dea ibi. nam de propositis.
Primum quod sibi imponebat fuit quod
impedivisset quendam nuntium deferen-
tem regi accusationem senatus ut sena-
tus redderet reus lese maiestatis.
Die ergo in littera. Ophibia tu forte que quis
summa. i. sententiam criminis cuius criminis
causa arguimur Nos dicimur voluisse
salvare senatum. Forasan desideras scire
per que modum. dico quod nos crimina-
mur. i. arguimur impedivisse delato-
rem ne deferret documenta. i. litteras regi
quibus faceret senatum reum lese maie-
statis. quod igitur o magistra censes. i. iudi-

rent: compertumque id regi foret: edixit ut ni intra prescri-
ptum diem Ravenna urbe decederent: notas insigniti
frontibus pellerent. Quid huic severitati posse astrui
videtur? Atqui eo die deferentibus eisdem nois nostri
delatio suscepta est. Quid igitur? Nostre ne artes ita me-
ruerunt? An illos accusatores iustos fecit premissa dam-
natio? Ita ne nihil fortunam puduit? si minus accusa-
te innocentie: at accusantium vilitas.

At cuius criminis arguimur. summam queris? Senatui di-
cimus saluum esse voluisse. Modum desideras? Delatorem
ne documenta deferret quibus senatum maiestatis reum fa-
ceret: impedivisse criminamur. Quid igitur o magistra ce-
ses? Inficiabimur crimen: ne tibi pudori sumus? At
volui. nec unquam velle desistam. fatebimur. Sed impe-
diendi delatoris opera cessabit. An optasse illius or-
dinis salutem nefas vocabo? Ille quidem suis de me del-
cretis uti hoc nefas esse effecerat. Sed sibi se menti-
ens imprudentia: rerum merita non potest immutare. Nec
mihi socratico decreto fas esse arbitror. vel occuluisse
veritatem vel percussisse mendacium. Ulex id quoquo modo

prosa quarta

lit: tuo sapientiumque iudicio estimandum relinquo. **Cuius**
rei seriem atque veritatem: ne latere posteros queat:
stilo etiam memorie que mandavi

le. s. opa. i. diligentia impediendi delatoris ista cessabit. i. cessare debet. qz non est verum quod impediunt
rimus delatorem scripsit. Nunquid est nefas optare salutem illius ordinis. s. senatus? qui dicit non est nefas. Iste
senatus qui pensit in mea damnatione effecerat hoc suis decretis. i. iudicibus ac si esset hoc nefas
saluare ipsum. Sed imprudentia sibi ipsi mentiens. i. in damnationem suam mentiens: non potest immutare me-
rita reus. ita quod illud quod prius fuit meritorium: postea fiet demeritorium. nec puto esse licitum sibi per-
petui Socratis occuluisse. i. occulisse veritatem. vel processisse mendacium. s. quod illud sit: ego relinquo
tuo et sapientium iudicio. veritatem autem huius rei ne lateat posteros. i. successores: ego commendavi stilo. i.
scripto et memorie. **N**on accusatio Boecii fuit detestabilis quia facta per infames personas. fuit irra-
tionabilis quia de bono accusabat. s. de saluatione senatus quod erat bonum. Etiam accusatio eius fuit
iniusta quia falsa. accusabat enim impediuisse delatorem: quod falsum fuit. **N**on iste dicit esse reus lese maie-
statis qui regem vel alium principem aliquid malum machinat. **N**on inficior an. p. me iugl. deponetale. i.
nego. **U**n. Uguil. Inficior an. p. me non fateri factum quod verum est s. non veritatem vti mendacio. vel
est proprie inficari sibi cum re debita denegare cum a creditore deposcit. et etiam. i. pretendere vel denega-
re. **N**on dicit in tex. Nunquid optare salutem senatus nefas vocabo. duplex est salus. spiritualis que est anime.
temporalis que est corporis. Salutem spiritalem tenemur omnibus velle. etiam malis ratione charitatis: per quam etiam
mali diligendi sunt. s. non in eo quod mali. Salutem temporalem tenemur velle omnibus bonis. et precipue
amicis. Amicorum vero peccantium tenemur salutem velle quod diu sanabiles sunt ut recuperent salutem am-
sam. s. si propter magnitudinem malicie sint insanabiles: dissoluit amicitia. nec est optanda salus. Et quia
malicia senatus Romanorum erat sanabilis: quia forte senatus impulsus metu regio fuit pensitare in dam-
nationem boecii. id optare sibi salutem non erat nefas. s. boecio turbato hoc videre. **N**on veritas non
est occultanda sibi Socrate. nam qui tacet veritatem: aliis nescientibus mentitur. et qui mendacibus pensit
silititer facit. **N**on mendacium non est procedendum quia sibi in Eth. Mendacium per se prauum est et fu-
giendum. Et primo elencoz. Duo sunt opera sapientis. non mentiri de his de quibus nouit. et mentientes

posse manifestare.

Ma de propositis falso lris: quibus libertatem arguor spe-
rasse romanam. quid attinet dicere? Quare fraus apta pa-
tuisset: si nobis ipsorum professione delatorum. quod in omnibus
negociis maximas vires habet: vti licuisset. Nam que
sperari reliqua libertas potest: atque vti non possit vlla. Re-
spondissem Canij verbo. qui cum a Gaio cesare Germani-
nici filio: conscius contra se facte iurationis fuisse dice-
ret. Si ego inquit scissem: tu nescisses.

locutione ipsorum delatorum. i. accusatorum. quod scilicet vti examinatōe accusatorum: maximas vires habet in omnibus ne-
gociis. i. causis iudicialibus. nam que reliqua libertas sperari potest Romanis: quod nulla. quia omnes Roma relicta Con-
stantinopolim preerunt. tamen enim rex Theodericus inualerat quod nullus potuit vel audebat per ipsum.
vti non possit vlla libertas sperari. vti que ita prudenter egissem de negotio quod regi non innotuisset. et re-
spondissem verbo Canij. qui cum accusaret a Gaio cesare filio germanici quod esset reus iurationis facte
per se: respondit Canius. si ego scissem. tu nescisses. quod dicitur si eum reus ita prudenter celassem negotium quod ad
tuam noticiam nunquam puenisset. **N**on quod in causis iudicialibus testium siue accusatorum examinatōe maximas
habet vires quia per eam deuenit ad rei veritatem. sic per de Daniele qui examinando duos presbyteros false
accusantes Susanna ipsos de falsitate accusationis coram omni populo iudicavit. Silititer boecius si datus
fuisset sibi locus examinandi suos accusatores. vti que ipsos mendaces reddidisset. **N**on Canius
fuit quodam Romanus prudens et sapiens. accidit ut quodam ex Romanis conspirarent et facerent iurationem per
Gaio cesarem. et cum cesar proponeret Canio quod esset reus illius iurationis facte. respondit Si ego scissem:
tu nescisses. Sic boecius respondisset regi Theoderico si sibi improperasset de lris propositis super resti-

tuenda libertate ipsi romanis.

cas inficiabimur. i. negabimus cri-
men illud ne simus tibi pudori: pu-
dor enim est sapienti non posse reuella-
re obiectum crimen. atque. i. s. ego volui
saluare senatum. nec unquam desista vel

Die boecius excusat se de secundo cri-
mine sibi imposito. Imponebat enim
sibi quod scripsisset lras ad Imperatorem
Constantinopolitanum per liberatōe Ro-
manorum de manu regis Theoderici
Un dicit in lra Ma de propositis lris
falso: quia false hoc mihi imponit. quod
b. lris arguor spasse romanam liber-
tatem. quod attinet dicere cum non deest mi-
hi locus defensionis: quia lras fraus
i. fraudulencia fuisset apta. i. manife-
sta si nob licuisset vti professione. i. al

Libri primi

Uic boe. ex dictis infert quādam
amirationē. 2° inuehit 3° senatores
q̄ p̄senserūt in suā damnationē. ibi.
s̄ si fas fuerit. **D**ic̄ p̄mo. **E**x q̄ a ma/
lis iuste accusatus sū qua i re. i. p̄p̄t
q̄d nō ita. i. non in tātū meror. i. cōsti
cia hebetauit. i. oppressit sensus no/
stros. vt ego querar. i. p̄querar im/
pios. i. malos molitos. i. machinan/
tes scelerata. i. neq̄ciosa p̄tra virtutē
. i. vtuosos hoies. s̄ ego admiroz ve
hement. i. fortiter effecisse. i. ad effe
ctū p̄duxisse. supple illa q̄ mali spera
uerūt. i. p̄ceperūt. nā velle deteriora. i. mala forsitan fuerit n̄ri defectus. i. ex n̄ro defectu: s̄ posse
supple p̄ficē malū 3° innocētā. i. hoies inocētes q̄ q̄sq̄ scelerat^o p̄cepit. i. cogitauit. deo hoc insp̄
ctante. supple hoc est s̄le mōstro. i. admirabile. vnde. i. p̄ tātū q̄daz tuoz familiarū. i. p̄hoz q̄siuit
haud iniuria. i. nō iniuste. s̄ q̄dem deus est vñ mala supple p̄ueniūt. nō p̄ s̄. vñ. i. a quo bō si de^o
nō est. q. d. ex q̄ iniuste a malis accusatus sū. p̄p̄t hoc nō in tātū sū oppressus dolore q̄ p̄querar ma
los machinari mala bonis. s̄ amiroz q̄ illi q̄ mala p̄cipiūt 3° bonos p̄nt p̄ducē ad effectus. **N**am
velle malū ē forte ex n̄ro defectu. s̄ q̄ malus possit p̄ficē malū p̄tra bonos. deo hoc insp̄ciete: ē
s̄le mōstro. **U**n̄ quidā p̄hs nō iniuste q̄siuit **S**i deus est vnde p̄ueniūt mala: etsi deus nō est:
vñ p̄ueniūt bona? **N**ō ex q̄rto h^o **D**uo requirunt ad aliquē effectū p̄ducendū. i. volūtas 2° po
testas **R**eq̄rit volūtas qz nlls aggredit qd nō vult. **R**eq̄rit ptās qz sine ptāte volūtas frustra
tur. qz at malū h̄nt volūtatē offendēdi bonos: nō est mirādū. s̄ qz h̄nt ptātem p̄ducēdi ad effectū
suā volūtatē: deo respiciente est s̄le mōstro. **N**ō s̄le mōstro est qd p̄tingit p̄ter intentionez
nature. **S**ic q̄ mōstra sūt p̄ter intentionez nature. sic videbat boccio qz mala p̄ter ordinē diuine
p̄uidētie p̄tingerēt. **N**ō videret rōnale. cū de^o sit sūmū bonū qz aliq̄ mō sit cā mala fieri. q̄ ma
la fieri in mūdo deo insp̄ciete videt s̄le mōstro. **N**ō qz de^o nō est cā effectiua mali cū sit sū
me bonus. s̄ sit cā mali p̄missiua qz p̄mittit fieri malū. 2° sic exponit aucēs p̄phetie dicentis. **E**go
dñs faciēs oīa hec: faciēs bonū. 2° creās malū. supple p̄missiue. **A**lit d̄r duplex ē maluz. i. pene 2°
malū culpe. **D**e^o est cā mali pene qd punit. s̄ nō est cā mali culpe. qz hic est q̄ p̄ccm non fecit.

Uic boe. inuehit p̄tra senatū q̄
p̄sensit in suā p̄demnationē: tāgēdo
suā beniuolētā quā habuit ad eos
et dic̄. **S**i fas fuerit. i. ponam^o fas
esse nefarios hoies q̄ oīm bonoz et
toti^o senat^o. i. p̄sulatus romane ciui
tatis petūt. i. desiderāt sanguinez. i.
mortē. nos etiā voluisse ire p̄ditū. i.
ad p̄dēdū q̄s viderāt p̄pugnare bo
nis hoibus. qz p̄ et. senatui. **S**z nū
. i. nunq̄d nos idez. i. p̄dere mereba
mur de p̄ibus. i. de senatorib^o. q. d.
Vere nō merui. nā q̄cqd vnq̄s feci
2° dixi: te ipsa teste ad salutē senat^o
p̄ueri. **S**z o p̄hia memisti vt opi
noz qm̄ me dic̄uz. i. volentem dicē
qd. i. aliqd. ve p̄ vel facturū. ip̄a sp̄
p̄sens supple ex̄ns dirigebas. i. rege
bas. q̄ nec s̄bis nec factis offēdi se/
natū. **M**emisti inq̄m p̄hia **V**erone
. i. apud veronā citatē cū rex **T**heo
deric^o auid^o ex̄ns cois exitū. i. tori
menti senatorū cū ip̄e crimē lese ma
iestatis delatū i **A**linū ip̄e rex mo

Qua in re nō ita sensus nostros meror hebetauit: vt
impios scelerata p̄tra virtutez querar molitos: s̄ que
sperauerint effecisse: vehemēter admiroz. **N**ā deteri
ora velle: nostri fuit fortasse defectus. posse aut̄ cōtra
inocentiā que sceleratus quisq̄ p̄ceperit/ insp̄ctāte
deo: mōstro s̄le est. **U**n̄ haud iniuria tuoz quidam
familiarū quesuit. **S**i quidem deus inquit est: vnde
mala? **B**ona nō vnde: si non est?

Qua in re nō ita sensus nostros meror hebetauit: vt
impios scelerata p̄tra virtutez querar molitos: s̄ que
sperauerint effecisse: vehemēter admiroz. **N**ā deteri
ora velle: nostri fuit fortasse defectus. posse aut̄ cōtra
inocentiā que sceleratus quisq̄ p̄ceperit/ insp̄ctāte
deo: mōstro s̄le est. **U**n̄ haud iniuria tuoz quidam
familiarū quesuit. **S**i quidem deus inquit est: vnde
mala? **B**ona nō vnde: si non est?

Sed si fas fuerit nefarios hoies q̄ bonozū oīm toti^o
q̄ senatus sanguinē petunt. nos etiā quos p̄pugnare
bonis senatuiq̄ viderant/ perditū ire voluisse. **S**ed
num idem de patrib^o q̄sq̄ merebatur? **M**eministi vt
opinor qm̄ me dic̄uz quid facturū ve: presens sp̄ ip̄a
dirigebas. **M**eministi inquā **V**erone cuz rex auidus
exitū p̄munis maiestatis crimen i **A**linū delatuz: ad
cundū senatus ordinez transferre moliret/ vniuersū
inocentiā senatus/ q̄nta mei periculi securitate defen
derim. **S**cis me hec 2° vera p̄ferre/ et in nulla vnquā
mei laude iactasse. **M**inuit enī quodā mō sese p̄bātis
p̄scientie secretū: quotiēs ostentando quis factū reci
pit fame precii. **S**ed innocentiā nostraz q̄s exceperit
euctus: vides. **P**ro vere virtutis premijs/ falsi scele
Cris penas subimus

prosa quarta

lir eſt. i. laboraret trāſſerre illud crimen ad totū ſenatū. q̄nta ſecuritate. i. tutela mei piculi defende-
rim. i. liberauerim innocentia vniuerſi ſenatus. i. toti⁹ p̄ſulatus. **P**rophia tu ſcis me p̄ferre. i. loq̄
vera ⁊ nūq̄ me iactaſſe i vlla mei laude. enī p̄ qz. minuit q̄dāmō ſecretū. i. bonitate p̄ſcie. p̄bātis
.i. laudātis ſe. q̄tiens q̄s oſtentādo. i. manifeſtādo factū: recipit p̄ciū fame. i. mercedem laudis ab
hoib⁹. ſ. tu p̄hia vides q̄s euentus exceperit. i. liberauerit n̄am innocentia nos ſubim⁹. i. ſuſtinem⁹
penas falſi ſcleris. i. falſe nobis impoſiti pro premijs vere ſtutis. **N**ō ſim **S**en̄ dolor dupli-
cat. cū ab eo a q̄ bonū merueras: malū venit. cū igit̄ boeci⁹ oēm beniuolentiā exhibuerit ſenato-
rib⁹: q̄n̄ius voluit de ſua offenſione. **N**ō in citate **V**erona cū **A**lbin⁹ eſſet accuſatus de graui
crimine ita vt diceret̄ reus leſe maiestatis: illud crimen rex **T**heoderic⁹ voluit tranſſerre ad to-
tū ſenatū ⁊ ip̄m damnare. ſ. boeci⁹ exponens ſe piculis defendit innocentia ſenat⁹. ſecurus de ſuo
piculo et ſenatū liberauit. **N**ō q̄ ſecretū p̄ſcie ē virtus q̄ minuit cū aliq̄s ſtuoſe opat̄: iactādo
ſe vt p̄ſequat̄ famā et laudē ppli. **Q**uī **S**en̄ Conſciaz potius q̄s famā attende. **A**t dic̄ **M**acrobi-
us **S**apiens glaz ſua in p̄ſcia ponit. ſtult⁹ at̄ in laude. **Q**uī dic̄ **I**ſid⁹ **Q**ui aliq̄d donū a deo lar-
gitū in laudē ſua p̄uertit: p̄culdubio ſtutē in viciū tranſire facit.

Et cuius vnq̄s facinoris manifeſta p̄feſſio ita iudices
habuit i ſeueritate p̄cordes: vt nō aliquos vel ip̄e hu-
mani error ingenij/ vel fortune p̄ditio cūctis mortali-
bus incerta ſūmitteret? **S**i inflāmare ſacras edes vo-
luiffe: ſi ſacerdotes impio iugulare gladio: ſi bonis o-
mnibus necem ſtruxiſſe diceremur: p̄ntem tñ ſentētia
p̄feſſum cōuictū ve puniſſet. **N**ūc quingentis fere paſ-
ſuū milibus p̄cul moti atq̄ indefenſi ob ſtudiū p̄pen-
ſius in ſenatū: morti p̄ſcriptioniq̄s damnamur. **M**eritos
de ſimili crimine neminē poſſe p̄uinci. cuius di-
gnitatem reatus: ip̄ſi etiam qui detulere viderunt.

⁊ p̄feſſū crimen. **S**ed nos p̄cul moti. i. abſentes q̄ngentis milib⁹ paſſuū a **R**oma. ⁊ indefenſi ob
p̄penſius. i. diligentius vel intenti⁹ ſtudiū in ſenatū. nos damnamur. i. adiudicamur morti. q̄ p̄
et. p̄ſcriptioni. **E**t tūc exclamat dicens **M**erito. q̄i d. p̄ tā honeſta re damnamur. **Q**uod ē in-
teriectio dolētis atq̄ admirātis. **Q**uid habes? **M**erito inq̄t doleo. neminē illoz poſſe vinci de ſili
crimine. qz nlls eoz tate ſtutis erat vt mecū ſtaret p̄ ſalute. ſ. ſenat⁹: qd̄ ip̄i hnt p̄ crimie. **U**el alit̄
Meritos. ſim quosdā codices **I**ronice loquit̄. i. negatiue. **M**eritos. i. felices q̄i nō meritos di-
xerim accuſatores meos neminē illoz poſſe p̄uinci de ſili crimie q̄ me accuſauerūt videlz q̄ ſena-
tū velim eſſe ſaluū ſi tñ ſ. crimē eſt dicendū. **U**el o dico hoies meritos. ⁊ qd̄ meritos? neminē. ſ.
illoz de ſili crimie poſſe p̄uinci. **U**el meritos. i. magni meriti illos n̄ros eſſe dico. i. neminē poſſe
p̄uinci de ſili crimie. **I**ronice. q. d. bñ cauerūt ſibi ne vnq̄s aliq̄s illoz vellet ſalutē ſenatus. et in
hoc nulli⁹ ſūt meriti. **C**uius reatus. i. criminis dignitatē. i. innocentia ip̄ſi etiā viderūt. i. cognouerūt
q̄ detulere. i. accuſauerūt me. **N**ō q̄ iudices q̄nq̄ mouent̄ ad miām duplici de cā. **P**riō mō p̄p̄
errore hūani ingenij qz humanū ingenij ſepe fallit̄ i iudicio. qz ignorat vtz aliq̄n iuſte de re ſen-
tiat vel nō. ⁊ timēs deū ne iniuſte iudicet: mouet̄ ad miāz: parcendo reo. **S**ecdo iudices mouent̄
ad miāz p̄p̄ euentū fortune q̄ incertus eſt hoibus. qd̄ enī iudex in alio damnat: ſibi facile p̄ for-
tunā euenit. ⁊ illud debet recordari. **S**ed nllā illaz cauſaz mouit iudices ad miſerandū boecio
ſ. adeo p̄cordit̄ ip̄m damnabāt ⁊ in ſua damnationē fuerūt intenti vt neq̄s. ignorantia: aut timor
hūane fragilitatis aliquē retheret. qd̄ ſolet fieri etiā i manifeſte reis. et abſens iudicatus eſt qd̄
etiā p̄ criminali p̄cō nō debēt fieri. **N**ō q̄ nlls debet damnari etiā p̄ crimie q̄ntūcūq̄: enormi
niſi ſit p̄ns. p̄uictus. vel crimen i iudicio p̄feſſus. **B**oeci⁹ at̄ cū damnaret̄: nō erat p̄uict⁹. nec cri-
men p̄feſſus. ⁊ erat abſens: qz in ſtudio athenienſi. ſ. iniuſte erat damnat⁹. **N**ō q̄ boeci⁹ cū dam-
naret̄ diſtabat a loco iudicij q̄ngentis milib⁹ paſſuū. et cū mille paſſus faciūt vnū miliare. iō bñ

Hic boe. oñt ſe pturbatū ex iudi-
cū ſeueritate ⁊ inflexibilitate d. **C**u-
ius vnq̄s facinoris. i. p̄cēi manifeſta
p̄feſſio. i. cui⁹ vnq̄s hois p̄cēm mani-
feſtū habuit iudices ita p̄cordes in
ſeueritate. i. crudelitate. vt nō aliq̄s
eoz vel ip̄e error humani ingenij
ſūmitteret. i. flecteret ad miāz: vñ cō-
ditio fortune. i. euent⁹ fortuitus exi-
ſtens incerta cūctis mortalib⁹ ſup-
ple hoibus ſupple ſūmitteret aliq̄s
eoz. **S**i diceremur voluiſſe inflam-
mare. i. incēdē ſacras edes. i. eccias
eſſi nos diceremur ſtruxiſſe. i. p̄cu-
raſſe necē. i. mortē bonis oib⁹. eſſi
diceremur iugulaē. i. interimē ſacer-
dotes impio gladio. tñ p̄ ſ. ſinia id ē
iudiciū damnaret̄ me p̄ntē p̄uictus

Libri primi

distabat ad quingenta miliaria. **N**ō boe. damnat⁹ fuit p̄scriptioni. **U**guicio dicit p̄scriptio ē iudicialis s̄ntia lata p̄ aliquē cuius nomē p̄ scelē de scriptura tabule enee debebat. **C**ōsuetudo ei romana fuit q̄ noīa senatorū q̄z p̄silio vrbs romana regebat aureis l̄ris i tabula enea scriberent vñ 7 p̄res p̄scripti dicebant. **E**t dicit p̄scriptus q̄i p̄cul a scriptura positus. 7 sic boeci⁹ erat p̄scriptus. qz nomen suū deletū fuit de tabula enea. **H**ic nō ibi. morti et p̄scriptioni. plus dicit q̄z si simplr̄ morti dicit. **T**res enī sunt p̄scriptiones. s̄. Parua. media. maxia. Parua est vbi alicui ciui publicant bona: s̄ ius ciuis nō auferit. **M**aior: vbi bō dimittunt: s̄ ius ciuis auferit. **M**axima vbi 7 bō publicant. 7 ius ciuile negabat. 7 ipse morti damnabat.

Uic boe. expurgat se de q̄busdā obiectis. remouēdo a se cupiditatez 7 ambituz. 7 falloz deoz culturā. 2° oñt vñ s̄pta fuit rō obiectōis. sc̄da ibi **S**3 o nefas. **N**ō boecio obijcebat q̄ ipse vsus arte necromanti ea sacrificaret demonib⁹ p̄ dignitatibus adquirendis. **Q**uia p̄suetudo inuidoz est cū nō p̄nt alicui suā p̄bitatem auferre vel negare: nitunt ip̄ am saltē aliq̄ vicio denigrare. et sic fama boeciū denigta fuit vicio sacrilegij. et de hoc boeci⁹. excusat se dicens. **Q**uā. s̄. meā dignitatē. vti p̄ vt. offuscarent. i. denigrarent admixtione alicui⁹ sceleris. **E**t dicit fuscarēt qz reatus suus p̄ se p̄sideratus pulcer etiā illis videbat q̄ eñ detulerūt. **M**entiri sūt me polluisse conscientia/ sacrilegio. i. demonuz obsequio. **D**ixerūt enī eū studē necromantice. ob ambitū. i. p̄p̄ cupiditatē dignitatis adq̄rende. **D**ixerūt enī me intromisisse de hac arte ob auariciā: qz essez ambitiosus 7 cupidus hōris ad quē alit puenire nō possem nisi hoc mō. **A**tq̄ p̄ certe. tu insita. i. inserta nobis p̄lebas de sede. i. de loco cupiditatē oim rez mortaliū. et s̄b tuis oculis nō erat fas esse locū sacrilegio. i. cultui demonū. qz p̄ et. tu instillabas. i. paulatī infundebas aurib⁹ 7 cogitationib⁹ meis illud pythagoricū. **D**eō nō d̄js. i. demonib⁹ seruiendū. nec pueniebat me captare. i. optare sine considerare p̄sidia. i. auxilia vilissimoz sp̄num. i. demonū. quē tu p̄ponebas. i. locabas i hāc excellentiā vt silem deo facēs. **D**eīn p̄bat p̄ quidā venerabiliū: se libez ab hoc crimie dicens. **P**reterea. i. p̄ter illud qd̄ tu mihi testioniū p̄stas. innocēs penetral. i. vxor domus mee. cetus. i. multitudo honestissimoz amicoz: et socer sc̄ns. s̄. **H**ymmachus et reuerēdus ipso actu: defendūt me. eque sic alij amici ab oī suspitione h̄mōi crimis. s̄. necromantie. **N**ō q̄ sacrilegiū est sacre rei furtū. **Q**d̄ p̄tingit s̄bus modis. s̄. auferēdo nō sacru de sacro. vl̄ sacru de sacro. vl̄ sacru de nō sacro. **H**oc ip̄z videt id qd̄ est auferre seipm̄ 7 subtrahē deo. **U**el etiā sic legē possum⁹. **D**ixerūt me tractare execrabilia. qz vt aiūt sine h̄mana cede 7 sanguine nepotū exerceri illa ars diabolica nō p̄t. nā amare demones sanguinē dicunt. **I**ō q̄tiens necromantia noīat: cruoz admisceit. 7 colore sanguis facilius puocant. **E**t hoc mō capit sacrilegiū p̄ cultura demonū siue idoloz. inde sacrilegus. i. idolatra. 7 sic capit in p̄posito. **N**ō q̄ ambitus media p̄ducta. ē cupiditas honoris. **S**3 ambit⁹ media correpta ē circuit⁹. 7 p̄mo mō accipit h̄. **N**ō q̄ p̄bia repellit oēm cupiditatē bonoz exterioroz qd̄ scribit in p̄mo li. de pl̄tis q̄ p̄bia tria inducit. s̄. mentis illustrationē. felicitatis appetitū 7 mollis affluētie p̄emptū. **N**ō p̄bia facit hōiem silem deo: nō silitudine omnimoda s̄ p̄cipa tina. s̄z rōne et intellectu. ita q̄ hō p̄cipat aliq̄ p̄ditionis diuine. ad imaginē enī et silitudinez dei p̄diti sum⁹. **I**mago q̄dem dei nobis est in intellectu 7 mentis rōnabilitate. **S**ilitudo ē i mōrū p̄bitatez aie puritate. **E**t tali mō etiā intelligit illud. **E**go dixi d̄js estis. nō natura s̄ p̄ gr̄am rōne s̄z et intellectu. **I**rē **S**en. **D**oc mihi p̄bia p̄mittit q̄ me parē deo reddit. **E**t alibi dicit **U**ir speculatiu⁹ est q̄i deus i h̄mano corpe hospitat⁹. **N**ō sacrilegiū non h̄z locū sub oculis p̄bie. qz

Quā vti alicui⁹ sceleris admixtione fuscarēt: ob ambitū dignitatis sacrilegio me p̄scientiā polluisse mentiti sunt. **A**tqui et tu insita nobis: oēm rez mortaliuz cupidinem de n̄ri animi sede pellebas. 7 sub tuis oculis sacrilegio locū esse fas nō erat. **I**nstillabas enī auribus cogitationib⁹ qz quotidie meis pythagoricuz illud **E**nyoy henon id est deo nō d̄js seruiendū. **N**ec pueniebat vilissimoz me spiritū p̄sidia captare: quē tu in hanc excellentiā p̄ponebas vt p̄similē deo faceres. **P**reterea penetral innocens dom⁹: honestissimorū cetus amicoz. **S**ocer etiā sanctus. 7 eque actu ip̄o reuerendus ab omni nos huius criminis suspitione defendunt.

phía p se oia agenda z faciēda ordinatissime disponit. z nō pmittit hoīem ad vana declinare. qz
 diē **Tull.** in li. de fi. bo. z mal. **Phía** a supstitione liberat. metu mortis nō pturbat. **Et** est supsti/
 tio vana religio. s. idolorū cultura. **Nō** penetrat est secreta camera vel locus secretus interior
 in domo vel in templo vbi reponunt clinodia. vel aliq̄ talia. **Et** ponit h̄ p vxore boeciū p meta
 phorā. ponendo ptinens p ptento. qz ip̄a ptinuit moxari in penetrati. **Nō** q̄ **Symmachus** fū
 it qdā nobilis roman⁹ z socer boeciū. cui⁹ filiā boeci⁹ duxerat noīe **Elpe.** q̄ symmachus nō fuit
 tm̄ scūs interi⁹ in affectu: s̄ etiā reuerendus in exteriori actū. **Nō** q̄ ptuositas alicui⁹ fm̄ boe
 ciū ex ptuositate sibi subditi ppendit. ibi. **Preterea** penetrat. zc.

Sed o nefas. illi nō de te tanti criminis fidē capiūt:

atqz hoc ip̄o videbimur affines fuisse maleficio. qz tu/
 is imbuti disciplinis: tuis instituti morib⁹ sum⁹. **Ita**

nō est satis. nil mihi tuā pfuisse reuerentiā. nisi vltro

tu mea potius offensione lacereris.

o phia. qz nihil imponit alicui nisi aliq̄ mō vi
 deat. atqz hoc ip̄o. i. p̄t hoc videbimur fuisse affines maleficio sacrilegij. s. necromatie. q̄a sum⁹
 imbuti. i. instructi tuis disciplis. z sum⁹ instituti. i. informati tuis morib⁹. i. qz tuis disciplis replet
 tus sum: necromaticū me asserūt. in q̄ apparet neq̄cia eoz. **Nā** nō sufficit eis qz me p̄t te non re
 uerent: qn̄ ip̄i te mecū criment. hoc ē dicē. **Nō** satis est eis qz nō solū iō qz sū sapiens nō par
 cūt: s̄ insup me lacerāt. **Et** h̄ est qd̄ diē **Ita** nō est satis. dolendo loquit. tuā reuerentiā nihil mihi
 pfuisse nisi vltro. i. sponte vel sine culpa tu potius lacereris ab illis mea offensione. **Doc** diē bo
 ecus p tanto qz iniuriati sunt sibi p̄t phiam. iō magis iniuriati sūt phie q̄ sibi. z sic phiaz lace
 rauerūt in ip̄o. **Nō** qn̄ boe. vacabat studio fugiebat pfortia stultoz. z q̄rebat secreta loca ppter
 studiū. iō putabāt ip̄m loq̄ cū demonib⁹ z eis sacrificare. **Itē** qz boecius fere oia q̄ volebat fa
 cere: sua sapia faciebat. iō putabāt eū demonē h̄re familiarē sibi obsequentē. sic **Apuleius** opina
 tus est de **Socrate** qz h̄ret familiarē deū de q̄ fecit libz quē intitulauit **De deo socratis.** **Pos**
 set etiā h̄ec l̄ra sic ptinuari **Ego** vellē p te me excusare. s̄ o nefas nō pcedo s̄ crimē augeo zc

At vero hic etiāz n̄ris malis cumulus accedit. qz ex/
 istimatio plurimoz nō rez merita: s̄ fortune spectat

euentuz: eaqz tm̄ iudicat esse prouisa que felicitas cō/
 mendauerit. **Quo** fit vt existimatio bona/ prima omi

niū deserat infelices. **Qui** nūc populi rumores. q̄dis/
 sone multiplicesqz sentētie: piget reminisci. **Hoc** tm̄

dixerim vltimā esse aduerse fortune sarcinā. qz dū bo
 nis aliq̄d crimen affigit: que pferunt meruisse credū

tur. **Et** ego quidez bonis oibus pulsus: dignitatib⁹
 exur⁹. existimatione sedatus ob bñficiū suppliciū tuli.

nūc sint rumores pl̄i. z q̄z multiplices. qz p et. diffone. i. discordātes sine sint de me. **Nā** qdāz di
 cūt me reū esse: qdā nō. hoc tm̄ dixerī. i. volui dixisse vltimā esse sarcinā. i. quissimū pond⁹ aduer
 se fortune. qz dū aliq̄d crimen affigit. i. falso imponit bonis: ip̄i credunt meruisse. supple illa q̄ ip̄i
 boni pferūt. i. patiunt. z ego bonis oibus t̄palib⁹ pulsus qz i exiliū relegatus. z exutus dignitati
 bus. s. p̄sulatu qz damnatione pscriptus. z sedatus. i. maculatus existimatione ego q̄ p̄us virtute
 honestus reputabar: nūc scelere deformis reputor. et tuli. i. recepi suppliciū. i. penā ob bñficiū

Nō qz vulgares nō iudicāt fm̄ merita rez vtz hō mereat aliq̄d vel nō. s̄ iudicāt fm̄ euentū
 fortune. vñ hoīem bñ fortunatū iudicāt felicē. male fortunatū iudicāt miser. s̄ tale iudiciū falsū ē
Un̄ diē **Sen.** xlv. ep̄. **Nō** felicē hūc estimes quē vulgus appellat felicē. ad quē pecunia p̄fluxit s̄
 illū cui om̄e bonū in aīo est credūz extensū **Itē** bona esigatio deserit infelices. qz primū malū

Hic boe. ont vñ fuerit rō sup̄ta
 obiecti criminis qz ex ip̄a phia cui de
 ditus erat. vñ diē exclamando **Pa**
 tet qz me nō eē necromaticū dicūt
 vt diāt est p vitā: z p̄uersationē p̄
 diāoz. s̄ o nefas. illi capiunt fidē. i.
 credulitatē tāti criminis de te. i. p̄t te

Hic boe. ont aliā cām sui morbi
 z ont se esse pturbatuz ex fame sue
 lesione. **D.** **Sup̄** dca qdem mala me
 satis ḡuant z quoquo mō possem il
 la ferre. atqz hic cumul⁹. i. augmen
 tatio accedit n̄ris malis qz existia/
 tio. i. iudiciuz vel op̄io plurimoz. i.
 vulgarium nō spectat. i. nō respicit
 merita rez sicut hō mereat. s̄ spectat
 euentū fortune. i. iudicat hoīem fm̄
 qz fortuna se h̄z circa ip̄m. et ea tm̄
 iudicat vulgus eē p̄uisa a deo que
 p̄mendauerit. i. laudabiliora fecerit
 felicitas. i. p̄spa fortuna. q̄ fit. i. ex q̄
 seq̄t vt existiatio bō deserat infeli/
 ces. vñ me piget. i. tedet remisici. q̄

Metrum quintum

quod infelices incurrit est quod vulgus male de ipsis opinatur. credit enim vulgus ea quae miseri patiuntur
quod ex merito talia patient.

Hic boetius ostendit se esse perturbatum ex his
quae vidit in mundo generaliter. scilicet bonos
deprimi et malos extolli d. Ego vi
deor videre. id est cognoscere nefarias of
ficinas. id est malas societates scelerato
rum hominum: fluitantes gaudio quae per et le
ticia et quoniam perditissimum. id est pessimum
imminentem. id est insistentem novis fraudi
bus delationum. id est accusationum. et vi
deo bonos iacere prostratos. id est repres
sos terrore nostri discriminis. et etiam vi

deo quoniam flagiciosum. id est praesumendum hominem incitari ad audendum. id est ad presumendum facinus. id est peccatum im
punitate. id est sine pena. non per se. incitari premiis ad efficiendum. id est ad perpetrandum facinus. id est peccatum. at per se
ego video insontes. id est innocentes. non modo. id est non tantum prostratos securitate verum etiam defensione. Itaque
per se. libet. id est placet mihi exclamare ad deum celi quare talia permittat in mundo ut mali exultent: et boni
deprimantur. et cum omnia alia certo ordine regant: solos homines et ad eorum regem spernat. et hoc in vobis sequen
tibus dicit. **N**on quod boetius quod erat turbate mentis et in statu miserie. videbat quod mali in hoc mundo
essent potentes et viverent impuniti. boni autem impotentes et viverent irremunerati. hoc per se in quarto huius
ipsum solando probat malos se esse impotentes. et bonos esse potentes. et malis nunquam desse sua sup
plicia. et bonis nunquam sua premia. **N**on quod officine dicuntur domus officialium ubi reponuntur ea quae ad
ipsum spectant. et ad eorum officia sic sunt cellariae granariae alia hominum. Sic autem accipiuntur officine per
aggregationem malorum. vel etiam iniquas mentes hominum vocat officinas. et dicuntur ab officio. id est nocere

Hic incipit quintum metrum
huius primi libri. quod dicitur pindaricum

ab inventore. anapesticum a pede praedominante. Est autem anapestus
pes perstrarius dactylo: stans ex primis duabus brevibus et
tertia longa syllaba. Et est metrum acatalecticum. id est sine defectu

In hoc autem metro boetius exclamat pro prudentia divi
nae admiranda quod omnia regant a deo propter actus humanos. licet
hoc falsum sit. tamen boetius sic videbat secundum statum turbatum. Et di
vidit. primo praedominat divina prudentia ex gubernatione ce
lestium et terrestrium. 2o agit actus humanos non regi a deo. 3o ro
gat deum ut regat actus hominum. scilicet ibi. **D**ia certo. tertia ibi
Quisquis rex. **P**rima dividit. primo praedominat regimen divine
prudentiae circa celestia. 2o magis circa terrestria. ibi **T**ua
vis variis. **P**rimo dicitur conditor. id est creator orbis stellife
ri. id est ferentis stellas. quod nixus. id est adiutus perpetuo solio. id est eter
ne sedis. versas. id est frequentis orbitae celum rapido turbine. id est ve
loci motu. et cogis sidera pati legem. id est debitum ordinem ut ipsa
luna nunc. id est aliquando lucida pleno cornu sit in plenilunio. ob
via. id est opposita totis flammis. id est lumibus fratris. id est solis. ipsa lu
na condat. id est abscondat minores stellas quae in plenilunio non
videntur propter maius lumen. et tu cogis nunc. id est aliquando ut ipsa luna
extis pallida obscuro cornu. ipsa extis propter phebo. id est soli
prodat. id est amittat lumen. id est lucem. quod dicitur. **T**u facis ut luna quanto
magis recedit a sole: tanto magis illuminat. et lumine suo ob
scurat minores stellas. et quanto magis appropinquat soli
tanto plus obscurat. et tu cogis ut hesperus. id est stella vesperi
na quae agit argentes. id est frigidus ortus. tunc noctis. id est in crepu
sculo quod est prima pars noctis sequendo solem. iste hesperus de
mane lucifer dicitur. pallens in ortu phebi: iterum mutet solitas
habenas. id est solitos cursus. nam cum de vespe sequitur solem: de mane praecedit ipsum. et tu stringis. id est coartas

Metrum anapesticum pindaricum

Stelliferi conditor orbis
Qui perpetuo nixus solio
Rapido celum turbine versas
Legemque pati sidera cogis
Et nunc pleno lucida cornu
Totis fratris obvia flammis.
Condat stellas luna minores
Nunc obscuro pallida cornu
Phebo propior lumina perdat
Et qui prime tempore noctis
Agit argentes hesperus ortus
Solitas iterum mutet habenas
Phebi pallens lucifer ortu
Tu frondiflua frigore brume
Stringis lucem brevioris mora
Tu cum feruida venerit estas
Agiles nocti dividis horas

Tunc .i. die breuiore mora tpe brume .i. hyemis frondiflue .i. facientis frondes fluere. et cuz feruida estas veniet. tuc tu diuidis .i. distinguis agiles .i. breues horas noctis. q. d. tu facis q. tpe hyema mali noctes sut plixiores dieb. in tpe estiuali ecouerso. **N**ondū q. de. d. cōditōz stelliferi oz bis qz ab ipso dependet celū z tota natura. ex. xij. metaph. Et d. residē in ppetuo solio. q. a i. celo qd est ppetuū. nā celū est locus deoz z spūm. z oēs/barbari z greci: z q. cūqz/putāt deos eē. eū locū qui surū est deo attribuūt: tanqz imortale imortali coaptātes. pmo celi z mūdi. Et d. vertē celū rapido turbine. **M**ot. enī firmamēti d. rapidus qz suo motu rapit secū alias speras. **N**ō verso las. ē vbnū frequentatm. z significat frequentē vtere. z in hoc innuit q. celū sp. mouet z nō cesabit. qz dicit **C**ōmetator. **N**ō est timendū q. celū stet. Et rō. qz mouēs celū mouet sine fatigatio ne. z sine pena. xij. metaph. **I**te de. est nixus ppetuo solio. i. pūctus ppetuo celo. **U**n de. triplicē ē in vniuerso. s. essentialit seu pntialit. sacralit seu mysterialit. z misericordialit. **E**ssentialit siue pntialit ē in sua vera claritate in q. ipm hō nunqz vidit sic dicit ppha **D**eus nemo vidit vnqz sic ipse est in ppetuo solio. **S**acralit seu mysterialit de. est in sacro eucharistie qd rata fide cre dim. **S**z misericordialit de. est vbiqz fm q. dicit scriptura **M**ia d. ni plena est tra. Et in puenit di. cū pūne fm q. dicit scriptura **D**eus est vbiqz. **N**ō fm **A**guitione solū ē sedes regalis ex so lidis lignis facta: dicta a soliditate. i. a firmitate. **N**ō q. de. cogit sidera pati legē. nō violenta nec coacta motione. qz nullū violentū ppetuū. s. cogit ea volūtaria ordinatōe obfuarē legē. i. de terminatū motū vt tpe eis statuto oriant z occidat. **N**ō q. luna de se ē corpus opacū recipiēs lumē a sole z i. ea pte que ē versus solē illuminat. cū autē directe opposita sit soli sic in plenilunio. tuc lumē suo obscurat minores stellas. eo q. maius lumē offuscat minus. s. cū luna ē in ista pte celi in q. est sol sic ptingit in pūctione: tuc supior ps q. est versus solem ē illuminata. z inferior ps q. ē versus nos ē obscurata. z tuc nihil videm. de luna. s. cū incipit elongari a sole: tuc ps elo gata: incipit modicū apparē nobis. z tuc dicim. esse nouilunū. z q. to plus elongat tāto pl. appa ret nob illuminata. **N**ō boeci. dicit solē esse frēm lune. qz fm fabulas **J**upit. pūbens cū latona genuit ex ea duos gemellos. s. phebū qui d. sol. z dianā que d. luna. z sic fm fabulas sol ē frater lune. **N**ō stella q. de vespe sequit solē: z de mane pcedit/hz diuersa noia. ptz p. vsum **L**ucifer auroza: ven. vesperus: hesperus idem. **Q**uō at sit possibile q. eadē stella de vespe sequat solē z de mane pcedat: **D**icūt aliq. q. hoc nō ptingit in vna z eadē pte anni s. in diuersis. **D**icūt enī q. in estate sequit solē. z in hyeme pcedat. **S**z hoc est p. oēs auctores dicentes hoc esse i. eodez tpe anni. **A**lij dicūt q. mercuri. z ven. sunt stelle silis coloris z q. ntitatis. qz vna q. nqz sequit so lē: alia pcedit. z sic videt esse vna stella q. sequit z pcedit. s. hoc nō est. **A**guitio dicit q. ven. ē al tior sole. z loquit fm antiquos astrologos q. locauerūt venerē sup solē. **C**ū igit ptingit q. ven. z sol sil. veniūt ad occasū qz venus ē altior: diutius videt in sero qz sol. eadē rōne citi. videt in mane: q. uis eque cito discurrat. **N**ā citi. videntē ascendētia remota qz p. p. in qua. z diuti. videntē descendētia remota qz p. p. in qua. lz eqli motu incedat. **S**z moderni astrologi locāt venerē s. so le. **A**lij dicūt q. vna est stella q. vno tpe sequit solē: alio tpe pcedit. z dicūt fm **P**tolemeū q. illa stella hz epicyclū in cui. circūferentia deferē corpus ei. **E**st at epicyclus circū. paruus: cuius centrū ē in circūferentia orbis deferentis. **N**ūc autē est ita q. epicyclus veneris sp. est cū sole. ita q. si p. trahat linea a centro frē p. centrū epicycli veneris ad firmamentū: eadē linea trāsibit per centz solis: z nō multū distabit ab eo. **C**ū at ven. feratur in circuitu epicycli: aliq. erit i. eadez linea cū sole. aliq. pcedit. aliq. sequit. **I**te mora solis sup orizontē facit diez. cū dies sit latio solis sup terrā. **M**ora at solis sub orizonte: facit noctez. et qz longiorē facit morā tpe estiuali sup orizontē z breuiorē sub orizonte. iō dies estiuales longiores sut noctib. **I**n hyeme at sit ecō

Tua vis variū temperat annum

Ut quas boree spiritus aufert

Renehat mitis zephyrus frō des

Queqz arcturus semina vidit

Syrus altas vrat segetes

Nihil antiqua lege solutum

Linquit pprie stationis opus

Querso pp. qd dies hyemales breuiores s. noctib. **D**ic boe. p. medat regimen d. ne puidētie magis cir ca f. estria. s. circa ptes anni d. **D**eus tua vis. i. virtus temperat. i. ordinat variū annū. i. diuersas ptes anni vt mitis zephyrus. i. vent. vernalis reuehat. i. reducat frō des quas aufert. i. destruit spūs. i. flatus boree. z tua vis temperat vt q. cūqz semina vidit arcturus illa stella altas. i. longas segetes vrat syrus. i. stella canicula tpe estiu ali. Et subdit. nihil solutū. i. segregatuz antiq. i. c. na lege diuine puidētie linquit. i. derelinquit opus pprie stationis. i. ad qd operandū est statutuz. **N**ō q. q. tuoz sunt

ptes anni. s. ver. hyems. autumnus. et estas. In vere flat ventus q̄ dī zephyrus q̄ est collateralis fauonij. et qz flatus ei⁹ est lenis. iō dī mitis et pducit viridia. In hyeme et maxie i principio viget flatus boree q̄ est ventus collateralis aq̄lonis: cui⁹ flatus ē fortis et frigidus et destruit viridia et nudādo arbores. **N**ō arcturus ē stella circa maiore vrsam q̄ dī vidē semina. qz tpe sui ortus q̄ orit̄ cū sole: tūc seminat. sic in autūno. Itē de arcturo dicit **J**h. i. li. etym. Arcturus ē sidus p⁹ can dā maioris vrsae positū. et orit̄ tpe autūnali. **S**ed dicit **U**egeci⁹ arcturū oriri post idus septēbris xvij. kal. octobris. **N**ō sirius est stella q̄ alio noie dī canicula. Et dī a siren qd̄ ē tractus ppter longū tractū caloris. et apparet cū sol est i cācro. et dī vtere segetes. i. maturare. Itē dicit **J**h. Canicula ē stella. et dī sirius q̄ estiuus mēsb⁹ i medio centro celi ē. et iūcta cū sole duplicat̄ calor ei⁹ et dissoluunt̄ corpora euaporāt. a q̄ stella dicunt̄ dies caniculares in q̄bus moleste s̄ purgatōes

In ista pte boe. tāgit ad⁹ hoim nō regi a puidencia dina: s̄ derelictos regimi fortune d. **D**e de⁹ tu gubernās oia certo fine. i. certo ordine ad finē. et respuis. i. spernis regē solos ad⁹ hoim. q̄ o rector deus tu merito cohibē. i. coercearis. **C**ur lubrica. i. instabilis fortuna vsat. i. s̄tit tātas vices. i. altnationes. qz ipa pmit insontes. i. inocētes noxia pena: debita sceleri. i. homi scelerato. et pueri mores. i. hoies pueri i morib⁹ resident in celso solio. i. i alto loco. et ipi nocētes. i. mali calcāt sancta colla. i. colla scōz hoim iusta vice. i. altnatione. q̄ scī potius deberēt calcare colla nocentū q̄ ecōuerso. et clara s̄tus. i. hō clare s̄tutis iacet p̄dita. i. abscondita obscuris tenebris. i. ab hoib⁹ vicio obscuratis. et iustus hō tulit. i. sustulit crimē iniq̄ hois. et p̄iuria nil nocet ipsis iniq̄s. nec frans compta. i. ornata mēdacij colore. i. falsa apparētia nocet ipsis s̄ cū prauis libuit vti virib⁹. i. exercē vires. q̄s p̄uos metuūt inumeri ppli. i. vulgares tunc ipsi gaudent subdē. i. supplataē s̄mos reges. i. bonos et sapiētes. qz ē alios regere et gubernare. **I**tē **D**eus oia gubernat certo fine qz dicit **C**ōment. x. metaph. **D**e⁹ ē mensura oim et regla et infallibilis vtz metz. **I**dē dicit p̄mo ce. et mū. **E**ntia diuina nos gubernāt et regūt: i nobis s̄nt q̄i finis. **I**tē illd̄ qd̄ est sapientissimū: regit certo fine. cū sapiētis ē regē. s̄ deus ē sapientissim⁹ eo qz sapia a deo p̄cessit. **U**n̄ scriptura **D**is sapia a deo est. **N**ō boecius vidit i mūdo bonos deprimi: et malos exaltari: cū tñ poti⁹ fieret ecōuerso. **I**ō sibi videbat qz adus et opationes hoim nō regerent a deo. s̄ magis a fortuna q̄ hūc hūiliat et hūc exaltat. **I**deo ipse deo p̄querit

Dic boe. rogat vt deus regat adus hoim et hoies sic regit celū. **D**e q̄squis de⁹ es tu q̄ nectis. i. iungis federa. i. cōcordias rez. respice miseras fras. i. hoies in tris hitantes. nos enī hoies nō sum⁹ vilis ps s̄ valde nobilis tanti tui opis. i. mūdi: nos q̄timur. i. p̄cutimur salo. i. mari et amaritudini fortune. **I**ō tu deus p̄pme. i. restringe rapidos fluctus. i. magnos impetus fortune. et eo fedē. i. regimie q̄ regis imensuz celū. tu firma. i. roborata stabiles fras. i. hoies stabiles in fra. **N**ō boecius dicit hoim nō esse vilē partē mūdi qz scribit̄ in plogo li. de pomo **A**ristotelis. **H**ō est dignissima creatura: s̄litudo oim: ad imaginē dei fact⁹. et. ij. de aia: qd̄amō aia puenit cū oibus creaturis. **C**ōuenit enī cū angelis i intelligēdo. cū brutis i sentiēdo. cū plātis in vegetādo. cū lapidib⁹ in essendo. **N**ō boecius p̄pat fortunā salo. i. mari. **S**ic enī nauis vndis marinis iactat̄ nūc in altū. nūc in p̄fundū. sic hō p fortunā nūc in p̄speritate leuat̄. nūc in aduersitate deijcit̄.

Omnia certo fine gubernans
Hominum solos respuis actus
Merito rector cohibere modo
Nam cur tantas lubrica versat
Fortuna vices? premit insontes
Debita sceleri noxia pena
At peruersi resident celso
Dores solio. sanctaqz calcant
Iniusta vice colla nocentes
Latet obscuris condita virtus
Clara tenebris. iustus qz tulit
Crimen iniqui
Nil periuria. nil nocet ipsis
Fraus mendacij compta colore
Sed cum libuit viribus vti
Quos innumeri metuunt populi
Summos gaudent subdere reges
Ideo ipse deo p̄querit

Diam miseras respice terras
Quisquis rerum federa nectis
Operis tanti pars non vilis
Homines. quatimur fortune salo
Rapidos rector comprime fluct⁹
Et quo celum regis immensum

Firma stabiles federe terras
Cōuenit enī cū angelis i in
Nō boecius p̄pat fortunā salo. i. mari. **S**ic enī nauis vndis marinis iactat̄ nūc in altū. nūc in p̄fundū. sic hō p fortunā nūc in p̄speritate leuat̄. nūc in aduersitate deijcit̄.

Prosa quinta

Increpatio philosophie cur se exulem putet propter
longinquitatem urbis cum eius patria sit paradus.

Hic incipit qua
ta pla h^o p^omi li. i.
q^o boeci^o ont qu^o
phia se habuit ad

Hec ubi prinuato dolore delatraui: illa vultu placido
nihilque meis questibus mota. **P.** Cum te inquit
mestum lachrymantemque vidissem: ilico miser exulemque cog
noui. Sed quod id longinquum esset exilium: nisi tua perdidisset
oratio nesciebam. Sed tu quod percul a patria: non quod de
pulsus es: sed aberrasti. At si te pulsum existimari ma
gis te potius ipse pepulisti. Nam id quod de te nunquam cuius
fas fuisset. Si enim cuius oriundus sis patrie remiscaris:
non uti atheniensium quodam multitudinis imperio regitur:
sed eius unus dominus est: et unus rex: unus et princeps qui regit
eam. qui frequentia civium: non depulsione letatur. Cuius
ius agi frenis atque obtemperare iusticie: summa libertas
est. An ignoras illam tue civitatis antiquissimam legem: qua
sanctum est ei ius exulare non esse: quisquis in ea sedem suam
dare maluerit? Nam quod vallo eius ac munimine continetur:
nullus metus est ne exul esse mereatur. At quisquis inha
bitare eam velle desierit: pariter desinit etiam mereri.

si quisquis inha
bitare eam velle desierit: pariter desinit etiam mereri.
fuisse fas. i. licitum. cuius. i. hominis. Si enim remiscaris. i. recorderis
cuius patrie. i. de qua patria sis oriundus. i. natus. non uti per
sic citas atheniensium quodam regis imperio. i. ex precepto multitudinis. i. multorum re
gunt. Sequitur grecum quod tantum valet in latine. h. unus est dominus et unus rex. unus et princeps qui gaudet de fre
quentia. i. frequenter in habitatione civium. i. incolarum. et non depulsione. Cuius regis agi. i. duci frenis. i. preceptis
legem. i. statutum tue civitatis. i. recte rationis que sanctum est. i. firmatum est ius non esse. i. quod eam non pertinet exulare
. i. exilium pati quisquis. i. quicumque maluerit. i. optauerit sedare. i. locare in ea civitate sedem. i. habitationem
suam. Nam per quod qui continetur. i. comprehenditur vallo ac munimine eius. i. civitatis. nullus metus. i. timor est illi ut
mereatur esse exul. at per h. quisquis desierit. i. cessauerit velle in habitare ipsam civitatem: pariter desinit etiam
mereri. i. meritum consequi. **N**o quod delatrare proprie est canum. in proposito aut delatrare est urgente dolore
pro rationem loqui. Et sic boeci^o quod dixit ad hominem non regi a deo: pro rationem loquebatur. sed dicit se delatasse
No non est hominis sapientis moveri ex his que dicuntur ab insipiente pro rationem. sed magis debet insipi
entem instruat et consolari. sed philosophia non fuit mota ex questibus boeci^o sed magis ipse consolabatur. **N**o philosophia
cognovit boeci^o esse miserem et exulem. Miser est ille cuius animus sequitur mutationem rerum temporalium. ita quod
extollit in prosperis et depmit in adversis. Exul in proposito est ille non qui mutat regionem: sed qui agit pro
rationem. **N**o quod per lachrymas potest cognosci quod ratio hominis sit turbata. sed quantum turbata sit non cognoscitur
nisi sermone volentis. sed dicit philosophia lachrymis cognovisti te esse exulem. sed quantum esset exilium nesciebam nisi
tua oratio mihi perdidisset. **N**o ille pulsus est a patria que oratio rationem amittit. sed ille aberrat qui infra
patriam in aliam rationem retinet: et in aliam amittit. Boeci^o autem non erat pulsus percul a patria quod non totam
rationem amiserat. credebat enim omnia regi a deo. sed in hoc aberrabat quod ad hominem a deo regi non puta
bat. **N**o de patria hominis que est recta ratio loquitur. Seneca in de remediis fortitudinis dicit. Patria est ubicumque
homo bene est. illud autem quod bene in homine est: non in loco est. In homine inquam pretere est: si sapiens est non peregrin
us. si stultus: exulat. **N**o a patria rationis nullus boeci^o expulsi nisi ipse seipsum. quod boeci^o non alieno

suas querimoniis. et quod ex ea cogno
verit. 2° philosophia quodam dicta boeci^o irra
tionabilia parvipendit. 3° sed brevita
te recolligit ea que ipsum boeci^o per
babat. quarto philosophia dat modum remede
di ipsum boeci^o. scda ibi. Itaque non ta
nta ibi. Et tu quod de tuis. contra ibi.
Sed quoniam plures. Dicit per. Postquam ego
boeci^o delatraui. i. rationem locum
sum. hec supple perdicta prinuato dolo
re. i. assidua turbatione. illa. i. philosophia pla
cido vultu nihil mota est. i. irata me
is questibus. i. de meis querimoniis in
quit. i. dixit. Cum. i. quando ego vidissem te
boeci^o mestum. i. triste. quod per et. lachry
mantem. i. flentem. ilico. i. statim cognovi te
miserum. quod per et. exulem. sed quod longinquum
. i. remotum esset exilium ego nesciebam
. i. ignorabam nisi tua oratio. i. sermo mi
hi perdidisset. i. revelasset. Et tu. i. boeci^o
quod per certo non es pulsus quod percul. i.
valde remote a patria. i. a iudicio ratio
nis. sed aberrasti. i. deviasisti. at per h. si te
magis. i. magis vis estiare pulsus a
patria potius supple tu ipse pepulisti
te boeci^o. nam per quia. quod de per cer
to. id supple repellit te a patria nunquam

Prosa quinta lii.

impetu s̄ pprio defectu terminos ⁊ limites rōnis exiit. **N**ō ciuitas atheniensium regebat imperio multitudis. p̄mo enī eā regebāt reges: postea succedente tpe p̄ncipes. tandem p̄ regimie eius singulis annis eligebant. xxxvii. sapientes. s̄ patria rōnis t̄m vno p̄ncipe regit. i. deo q̄ ē reglā recte rōnis. **N**ō hō dī oriūda p̄ria rōnis inq̄ntū aīa ei⁹ intellectū q̄ vtit rectā rōne a deo oriūda. **N**ō in tantū hō manet in patria rōnis in q̄ntū deo subijct⁹ ⁊ legi diuine. ⁊ qz d⁹ in subiectione suoz delectat. iō letat in multitudine ciuū. ⁊ nō in expulsionē eoz. **R**epellit at̄ aliq̄s a patria rationis deo rebellādo: et a rectā rōne recedendo. **N**ō q̄ obtemperat se deo est sūme liber. qz in q̄ntū aliq̄s agit s̄m rectā rōnem in tantū est liber. s̄ p̄ obtpare se deo hō maxie agit s̄m rōnem. s̄ talis maxie liber est. **U**n̄ Gen. li. ep̄ dicit **Q**ueris que sit libertas. libertas vera est ulli rei preterq̄ deo seruire. eq̄nimit̄ p̄speraz aduersa ferre. ⁊ fortunā in equū ducē. **N**ō q̄ a citate rōnis ulls exulat nisi p̄ affectionē rpalū. talis at̄ affectio est voluntaria ⁊ iō sola voluntate aliq̄s exulat a tali citate. ⁊ qz talis affectio nō p̄t hoiez occupare q̄dū est infra terminos recte rōnis. iō dīc̄ p̄hia. **N**am q̄ vallo eius. ⁊c.

Dic̄ p̄hia q̄dā dicta irrationabilia boeci p̄cipit. d. **E**xq̄ aberrasti a patria rōnis. itaqz p̄ ergo. non tā. i. nō tantū facies. i. dispositio h⁹ loci. i. exilij. q̄. i. q̄ntū tua facies. i. interiōr dispositio mētis tue mouet me. i. p̄turbat me p̄hiā. q̄ deiecta est ad uersitate fortune. **E**t qz superi⁹ cōt

questus fuit de carentia bibliothecae libroz: istā carentiā parumpendens p̄hia dicit. nec ego p̄hia req̄ro. i. inuestigo parietes bibliothecae comptos. i. ornatos eboze. i. ossib⁹ elephantū. ac p̄ etiā. vitro. i. gemis p̄ciosis. q̄. i. inq̄ntū supple ego req̄ro sedē. i. tranquillitatē tue mētis i qua mēte nō collocam. i. nō posui libros. s̄ illud qd̄ facit precū. i. p̄ciositatē libris. i. sentētias meoz libroz. **N**ō q̄ boeci⁹. s̄. p̄querendo de statu suo solū deplangit incōmoda corpalia: nō curās deiectionē animi sui. vñ p̄hia s̄ hoc: solū deplangit sui animi deiectionē. ⁊ incōmoda corpalia p̄cipit. **E**t qz sup̄ius. uij. p̄ia dixit boeci⁹. **N**ūquid nō mouet te facies h⁹ loci. iō p̄hia s̄ sibi r̄ndens dicit. mltro plus moueor. p̄t̄ animi deiectionē q̄ p̄t̄ locū exilij in q̄ exilis. **N**ō enī fortis aīo oī loco vtit̄ p̄ patria. vñ **Q**uid. in li. de fasti. **O**mne solū forti patria est vt piscibus equoz. **E**t qz etiā p̄questus fuit de bibliotheca r̄ndet p̄hia q̄ ipsa poti⁹ deplangat s̄ntias libroz quas p̄ obliuionē perdidit q̄ carentiāz bibliothecae et libroz.

Dic̄ p̄hia s̄ breuitate recolligit q̄ boeciū p̄turbauerūt. d. **E**t tu boeci dixisti vera de tuis meritis. i. factis in cōe bonū. i. p̄t̄ utilitatē oīm hoīm. s̄ dixisti pauca supple b̄nficia tibi euenisse p̄ multitudinem gestozū. i. factozū tuoz. et tu m̄corasti. i. recitasti nota. i. manifesta cūctis hoīb⁹. de honestate scz de saluatione senatus. vel falsitate. i. p̄pilatione falsit̄az obiectoz. i. imputatoz tibi. q̄dē p̄ certo tu strictim putasti. i. existasti attingendū supple esse recte. i. rōnabilis de scelerib⁹. i. de vicijs. q̄ p̄ et fraudibus. i. deceptionib⁹ delatorū. i. accusantiū q̄ ea. i. oīa ista celebrent. i. memorent meli⁹. qz pro et. vberius. i. copiosius ore. i. sermone vulgi recognoscentis. i. memoratis oīa. etiā tu boeci increpuisti vehement. i. fortit̄ factū. i. opus iniusti senat⁹ supple totius. et tu etiā doluisti de n̄ra criminatione. i. vitupatione. ⁊ etiā tu fleuisti. i. defleuisti damna. i. crimina lese opinionis. i. maculate fame tue. **P**ostrēo. i. vltio dolor incāduit aduersus fortunā. i. s̄ fortunā. qz p̄ et sup

Itaqz non tā me loci huius q̄ tua facies mouet. **N**ec bibliothecae potius comptos eboze ac vitro parietes q̄ tue mentis sedes requiro. **I**n qua non libros s̄ id quod libris precū facit: libroz quondā meoz sententias collocaui

Et tu q̄dem de tuis in p̄mune bonū meritis vera q̄dem: s̄ pro multitudine gestozū tibi pauca dixisti. **D**e obiectozū tibi vlt̄ honestate vel falsitate/cunctis nota memorasti. **D**e sceleribus fraudibus qz delatozū recte tu q̄dem strictim attingendū putasti. eo qz ea melius vberiusqz recognoscētis oīa vulgi ore celebrent. **I**n crepuisti etiā vehement̄ iniusti factū senatus. **D**e nostra etiam criminatione doluisti. **L**ese quoqz opinionis damna fleuisti. **P**ostremo aduersus fortunā dolor incāduit p̄questusqz nō eque meritis premia pensari. **I**n extremo margine muse seuiantis vtiqz celū tras quoqz par regeret vota posuisti.

Et tu q̄dem de tuis in p̄mune bonū meritis vera q̄dem: s̄ pro multitudine gestozū tibi pauca dixisti. **D**e obiectozū tibi vlt̄ honestate vel falsitate/cunctis nota memorasti. **D**e sceleribus fraudibus qz delatozū recte tu q̄dem strictim attingendū putasti. eo qz ea melius vberiusqz recognoscētis oīa vulgi ore celebrent. **I**n crepuisti etiā vehement̄ iniusti factū senatus. **D**e nostra etiam criminatione doluisti. **L**ese quoqz opinionis damna fleuisti. **P**ostremo aduersus fortunā dolor incāduit p̄questusqz nō eque meritis premia pensari. **I**n extremo margine muse seuiantis vtiqz celū tras quoqz par regeret vota posuisti.

Retrū sextum

ple tu boeci questus es nō pensari. i. rebbui equa. i. digna p̄emia meritis. i. p̄ meritis. In extre-
mo. i. in fine sciēntis musc. i. furientis metri tu p̄oluisti. i. d̄disti vota. i. p̄ces q̄ ea pax supple di-
uine p̄udentie regēt fr̄as. i. hoīes fr̄enos vti p̄ sic regit celū. **Nō** q̄ ista oīa fuerūt cā p̄turba-
tionis matris boeci. z p̄tractant̄ ea in q̄rta p̄oia. z in fine metri **D** stelliferi.

Sed qm̄ plurim⁹ tibi affectuū tumultus incubuit di-
uersūq; te dolor/ira/meror q; distrahūt. vti nūc men-
tis es. nondū te validiora remedia p̄tingūt. Itaq; le-
uioribus paulisper vtemur. vt que ī tumorē p̄turba-
tionibus influentib⁹ induruerūt: ad acrioris vim mei-
dicam̄s recipiendā tactu blandiore mollescant.

medys vt ea q̄ induruerūt. i. indurauerūt in tumorē. i. inflaturā. p̄turbationib⁹. i. tristitij animi
influentib⁹. i. euenientib⁹ et vt illa mollescant. i. mollia fiant blandiore tactu. i. leniori medicina ad
recipiendā vim acrioris. i. fortioris medicam̄s **Nō** q̄ boeci⁹ fuit distract⁹ multitudine affecti-
onū. i. ira/meror/z dolore. **Nā** ira trahit hoīem ad vīdīcā. dolor ad desp̄ationē. meror ad totius
mentis aggrauationē. iō dicit phia q̄ sua p̄turbatio iā nō possit sustinē fortiora remedia. s̄ velit
sibi adhibē leuia vt p̄ talia p̄patus z dispositus p̄sequēt possit p̄cipe remedia acriora.

Metz glyconicum choriambicum.

Un p̄hebi radijs graue

Cancri sidus inestuat

Tum qui larga negantibus

Sulcis semina credidit

Elusus cereris fide

Quernas pergat ad arbores

Nunq̄ purpureum nemus

Lecturus violas petas

Cum seuis aquilonibus

Stridens campus inhorruit

Nec queras auida manu

Vernos stringere palmites

Vuis si libeat frui

Autumno potius sua

Bacchus munera contulit

frustra q̄runē tpe v̄nali. vñ dīc̄ ī l̄ra. **S**i libeat frui vuis non q̄ras auida. i. cupida manu stringē
vernos palmites. i. v̄nales vites. qz bacchus de⁹ vini poti⁹ p̄tulit sua munera. i. v̄nas autumno
i. tpe autumnali. **Nō** q̄ sidus cācri d̄z graue qz sole ex̄nte ī cācro: hoīes ḡuant̄ nimio calore.
q̄ tpe nō est seminandū. qz ad hoc q̄ semen p̄ualecat req̄rit humor q̄ calore solis feruido tpe re-
soluit̄ z euaporat. **Nō** fm̄ fabulas cū pluto rapuerat Proserpinā: m̄ eius ceres querēs ip̄am
in trīs z nō inueniens denegauit hoīb⁹ b̄nificiū frugū. z tūc hoīes p̄gebāt ad arbores quercūz
comedebāt glādes. z sic loquit̄ phia in l̄ra. **Nō** strideo des. vel strido dis. est fortit̄ sonare v̄l
dentes p̄cutē vel frēndē. **D**

Dic phia dat modū medēdi ip̄z
boeci⁹. d. **S**z qm̄ plurim⁹ tumul-
tus. i. valde magna multitudo affe-
ctū. i. passionū incubuit. i. institit ti-
bi. z dolor/ira/et meror. i. tristitia dis-
trahūt te diuersū. i. ad diuersa. iō si-
cut nūc mentis es nondū p̄tingunt
i. respiciūt te validiora remedia. i.
fortiora medicam̄a. Itaq; nos vte-
mur paulisp̄. i. modicū leuiorib⁹ re-

Dic incipit sextū metrū h⁹ p̄mi
qd̄ d̄z metz glyconicū ab inuētoze
choriambicū a pede p̄dnante. **E**st aut̄ choriambus pes con-
stans ex prima et vltima longa z duabus medys breuib⁹
Unde p̄mus pes h⁹ metri est spondeus. sc̄ds choriambus.
tertius pirrhikus qui est pes constans ex duabus breui-
bus. z loco eius aliqui ponit iambus q̄ p̄stat ex prima bre-
ui z vltima longa. **I**n hoc ḡ metro phia p̄bat dictū su-
um p̄ exempla. dicit enī q̄ boecio p̄ nūc non p̄uenirent re-
media fortia. s̄ alio tpe. p̄bat ḡ q̄ oīa requirāt tps̄ det̄mi-
natū. z si fiat extra suū tps̄ nō p̄sperant̄. **E**t hoc p̄bat tri-
bus exemplis. 2⁹ tangit tpa nō p̄misceri q̄ deus distingit.
ibi **S**ignat tpa. **P**rimū exemplū est de semie. qd̄ si semi-
nat̄ nō debito tpe nō p̄fert fructū. vt siqs̄ semiat̄ ī iulio
vel ī augusto. vñ dicit sic in l̄ra **C**ū p̄ qn̄ graue sidus can-
cri illi⁹ signi inestuat. i. inardescit radijs p̄hebi. i. solis. tuz
i. in illo. tpe q̄ credidit. i. p̄misit larga. i. copiosa semia sul-
cis. i. cauernis fr̄e negantib⁹ supple sp̄em messis. talis elu-
sus. i. frustrat⁹ fide. i. b̄nificio cereris. i. dec̄ frugū p̄gat. i. ac-
cedat ad arbores quernas. i. quercū z vescat̄ fructib⁹ ea-
rū. **T**ūc ponit sc̄dm̄ exempluz de florib⁹ q̄s hō frustra
querit tpe hyemali: cū tps̄ eoz sit in vere. vñ dicit in l̄ra.
Tu lectur⁹. i. collecturus violas tales flores nunq̄ petas
i. accedas purpureū nemus. i. floridā siluā. cū. i. qn̄ capus
stridens. i. sonans inhorruit. i. horribilit̄ apparuit seuis aq̄-
lonib⁹. i. crudelib⁹ ventis hyemalib⁹. **T**ūc ponit triūm
exemplū. z est de vuis que mature sūt in autumno. z ideo

Prosa sexta

Hic ont phia tpa no pmisceri q deus distingit. d. De^o signat .i. ordinat tpa aptans ea ppijs officijs. nec ipse de^o patit misceri vices. i. alfnationes tempoz. ita q tps vni officio deputatu pueniat alteri qs vices tpm ipe coercuit. i. distixit. **E**t addit **S**icut querēs aliq tpe no debito frustra in qrendo. sic illud qd deserit certu ordinē p cipiti. i. festina via: illud no hz letos exitus. i. pspc rū euentū. **S**ic a sili si phia relicto debito tpe mistrasset boecio fortē medicinā no fuisset pspata i medicādo ipm. **N**ō q p debito ordinē res pseruat i suo esse z in sui natura. z qd deficit ab ordie etiā deficit ab esse. vñ Boecius qrtō h^o. scda psa. **E**st enī qd retinet ordinē suatqz naturā. qd vo ab h deficit: esse qd i sui natura sitū est derelinqt. **P**ropē qd debit^o ordo in oibus est obseruādus. **U**n poeta. **E**st ordo sūma limes sapiētis i arte. **E**rgo dic phia qd p cipiti via. **N**ō omē agens in agēdo debet psti tuere sibi bonū finē qz rōne boni finis agens meref. z rōne mali finis demeref. **U**n poeta. **N**on dat extemplo bō post pmordia merces **C**ōgrua. s. rectus pmia finis hz. **C**ū igif inordinatio im/ pediat bonitatem finis. iō vitanda est.

Hec est sex^a z vltia psa h^o pmi. i q phia inquit cāz radicales infirmitatis boecij ex qbusdā infrogationib^o. **E**t pmo phia captat beniuolentiā boecij. z^o ponit suas infrogationes. ibi. **I**n illa. **D**ic pmo **P** boeci anteqz adhibeā tibi remedia ne p nūqd pater. i. admitt. me phiaz pmi pauculis rogationib^o. i. infro/

gationib^o attingē p cognitionē atqz tentare. i. rimari statū. i. dispōnem tue mentis vt intelligā. i. cognoscā qs sit modus tue curationis. i. sanationis. vo p s ego boeci^o inquā. i. dixi tu phia rogato. i. infrogato tuo arbitrato. i. fm tuā volūtātē q voles. vt p sic responsurū. i. volentē respēdere **N**ō q phia more boni medici no solū scrutat cās doloris p signa extriseca sic medici p vzinā z pulsum. qz hec signa qnqz fallūt: s. etiā scrutat cās doloris boecij p rñsionē ad qōnes. **E**t pmo captat ei^o beniuolentiā: reddendo ipm attentū p hoc qd dicit pauculis rogationib^o. **N**ō q infirmi hnt naturalē impotentia nihil patiendi. s. ex facili pstant non solū p multas infrogationes s. ex vna sola. **V**olens ergo phia mouere paucas qstiones boecio infirmo captat eius pmo beniuolentiā

Hic phia facit infrogationes. z^o cās toti^o infirmitatis ex rñsionib^o boecij recolligit. z^o ont ipm curabile esse dando modū pcedēdi circa curationē ei^o. scda ibi. **Q**uare plenissime. tta ibi. **S**ed sospitatis auctori. **P**rimo phia qrit de mūdi gubernatione. z^o de circūstātis gubernationis. ibi. **S**z dic mihi. **A**d huc diuidit qz pmo phia qrit. z^o boeci^o rñdet. z^o phia eius rñsionem approbat dicēs q o boeci putas hunc mū dū agi. i. regi temerarijs. qz p et fortuitis casib^o. i. euentib^o. an. i. nunqd tu credis nullū regimen rōnis. i. p audentie diuine inesse ei mūdo. ego boeci^o inquā. i. dixi. atq. i. certe non existiauerim. i. putauerim vllō mō vt tancerta entia moueant. i. regant fortuita temeritate. i. improuisa stulticia. s. scio deū pditorē. i. creatorē pssidere suo operi. i. sue creationi. nec dies fuēt vnqz. i. in aliq tpe q dies xpellat. i. re/

Signat tempora proprijs
Aptans officijs deus
Nec quas ipse coercuit
Disceri patitur vices
Sic quod precipiti via
Certum deserit ordinem
Letos non habet exitus.

Inquisitio egritudinis.

Rimū igif inquit pateris ne me pauculis rogationib^o statū tue mentis attingē atqz tentare. vt qui mod^o sit tue curationis intelligā? **B.** **T**u vo arbitrato inquā tuo que voles vt responsurū rogato

re. vt qui mod^o sit tue curationis intelligā? **B.** **T**u vo arbitrato inquā tuo que voles vt responsurū rogato

P. **T**um illa. **H**ūccine inqt munduz temerarijs agi fortuitisqz casibus putas: an vlluz credis ei regimen inesse rationis? **B.** **A**tqz inquā nullo existiauerim mō vt fortuita temeritate: tancerta moueantur. vey operi suo/ conditorē presidē deuz scio. nec vnqz fuerit dies q me ab hac sententie veritate depellat. **P.** **I**ta ē inquit. **M**ā id etiā paulo ante cecinisti. hoiesqz tm diuine exortes cure esse deplorasti. **N**am de ceteris quin ratione regerentur/ nihil mouebare. **P**ape aut vhe mentē admiror cur i tam salubri sententia locat^o egrottes. **V**ey altius pscrutemur. nescio qd abesse cōiecto.

moueat me boeciū ab hac veritate sententie iā dicte. **T**ūc phia approbās ei⁹ rñssionē. **P**hia inq̄t .i. dixit. itaq; est. nā tu cecinisti. i. dixisti etiā illud pauloante. s. in q̄nto metro hui⁹ p̄mi. q; p et tu deplorasti. i. planxisti tm̄. i. solūmō ipsos hoies esse exortes. i. carentes vel nō p̄ticipes dīne cure .i. p̄uidencie. nāq; p qz tu nihil mouebare. i. dubitasti de ceteris. s. creaturis. qn̄ regerent rōne. s. p̄uidencie dei. aut p s. pape ē inficctio admirātis. ego admiroz vehement⁹ q tu locat⁹. i. polit⁹ in tā salubri sn̄ia egrotas. i. langueas. vez p s nos p̄scrutemur altius. i. p̄fundi⁹ ego nescio quid sup ple sit illud. ego p̄iecto. i. opinor abesse tibi qd̄. i. aliqd̄. **N**ō q infirmitas boeciū p̄tim fuit ex oz/ dinata affectione inq̄ntū boeci⁹ voluit de t̄paliū rez amissione. z parti fuit ex falsa existimatione q̄ntū ad duo. **E**stimabat enī malos hoies esse felices et potentes. z estimabat hoies non regi a dīna p̄uidētia. q̄ phia inq̄rit cām radicalē p̄t̄ quā boeci⁹ incidit in istas incōmoditates. z qz ra dix totius morbi fuit ignorātia dīne gubernationis q̄ntū ad hoies. iō p̄mo q̄rit de mundi guber natione. **N**ō q boeci⁹ inuit duas rōnes q̄ mūd⁹ regat a deo. p̄mā ibi tācerta. q̄ talis est. **E**a q̄ sūt certa z determinata: nō regunt a caluz a fortūa. cū regimē talū sit incertū. s. entia h⁹ mūdi sūt certa qz a certis causis p̄ducta. **S**ed am rōnem inuit ibi. **V**ez opi suo. q̄ talis ē. **C**ausatū regit a sua cā. s. deus est cā mūdi. cū ab ipso dependeat celū z tota natura. q̄ zc. **N**ō phia rōnabiliter mirat q̄ boeci⁹ credēs mūdū regi a deo putabat hoies nō regi ab ipso. qz posset phia sic arguē. **D**e⁹ regit mūdū fm̄ te boeciū. s. hoies sūt p̄ncipalis ps mundi sic prius dixisti in metro. operia t̄ati ps nō vilis. q̄ hoies regunt a deo.

Sed dic mihi. qm̄ a deo mūdū regi nō ambigis. q̄bus etiā gubernaculis regat aduertis? **B.** **V**ix in quā ro gationis tue sententiā nosco. nedū ad inq̄sita respon dere queaz. **P.** **N**umme inq̄t sefellit abesse aliquid. p quod velut hianti valli robore in animū tuū pertur bationū morbus inrepsit.

Dic phia q̄rit de circumstantijs gubernatiōis mūdi. z qz res guber nate dirigunt in suū finē. iō scdo q̄ rit de fine rez: z qz gubernatio dei fm̄ rei veritatē etiā est circa hoies iō t̄tio q̄rit de cognitiōe hois. scda ibi. **S**z dic mihi. t̄tia ibi. **S**ed hoc quoq; **P**rimo dicit **S**z o boeci dic mihi phie qm̄ nō ambigis. i. nō du bitas mūdū regi. i. gubernari a deo. etiā nūqd̄ aduertis. i. cognoscis q̄bus gubernaculis mund⁹ regat? **E**go boeci⁹ in quā. i. dixi. vix nosco sn̄iam. i. intellectuē tue rogationis. i. inq̄rogationis. nedū .i. ad huc nō. queā. i. possū rñdere ad inq̄sita. i. ad inq̄rogata. supple phia inq̄t. i. dixit. non sefellit. i. nō decepit me. s. phiam abesse. i. deficē tibi aliqd̄ p qd̄ velut hianti. i. patente robore. i. firmitate valli. i. munitiōis morbus p̄turbationū inrepsit. i. subintraverit in tuū animū. q. d. nūqd̄ verū fuit qd̄ p̄dixi tibi aliqd̄ abesse: p qd̄ abesse siue p quē defectū dolor intravit te sic aptū hostium. **N**ō q de⁹ nō regit mūdū aliq̄b⁹ gubernaculis extrinsec⁹. qz sic nō esset p se sufficientissimus. s. regit ipm̄ sua potētia q̄ at̄buit p̄ri. sua sapia q̄ at̄buit filio. sua pietate z clemētia q̄ at̄buit sp̄i scō. z de s̄ p̄bit in z⁹ h⁹. **N**ō illō qd̄ aliq̄s hō vix itelligit: aliq̄ mō itelligit lz cū difficultate. ex s̄ q̄ boeci⁹ dic se vix itelligē inq̄rogationē phie: inuit se aliq̄ mō itelligē. t̄n cū difficultate p̄t̄ dolorē opprimētē rōnez. z iō rñdē nō potuit. **N**ō qn̄ robur valli alicui⁹ munitiōis hiat p̄t̄ aliquā rupturā i eo factā tūc hostes ingrediunt munitiōnē. sic a sili qn̄ munimē rōnis q̄ anim⁹ mu nit. tanq; vallo hiat p̄t̄ defectū alicui⁹ cognitiōis tūc n̄cario p̄turbationē affectuū s̄bintrāt animū.

Sed dic mihi. **D**emisti ne q̄s sit rez finis. quo ve totius nature tendat intentio? **B.** **A**udierā in quā. s. me moriā meror hebetavit. **P.** **A**tq; scis vnde cūcta pro cesserint? **B.** **N**oui in quā. deūq; esse respōdi. **P.** **E**t qui fieri p̄t/ vt principio cognito/ quis sit rez finis ig nores? **V**ez hi p̄turbationū mores/ ea valentia ē/ vt mouere quidem loco hoiem possint: conuellere autē sibi qz totū extirpare non possint.

p̄t fieri hoc vt cognito. i. noto p̄ncipio. s. oim rez ignores. i. nescias q̄s sit finis rez supple oim.

Dic phia q̄rit de cognitiōe finis rez. d. **D**ic mihi/ ne. i. an. memisti. i. recorderis q̄s sit finis reruz supple oim. ve p vel. q. i. ad quē finē inten tio tot⁹ nature tēdat. i. laboret. ego boeci⁹ in quā. i. dixi audierā supple olim. s. meror. i. p̄turbatio hebetavit .i. obscuravit memoriā. i. intellectuē. atq; p certo scis vnde cūcta .i. oia entia p̄cesserint. i. p̄ncipiū suū habu erint. ego boeci⁹ in quā. i. dixi. noui. qz p et respondi deū esse p̄ncipiū oim rez. **E**t dixit phia. et qui. i. quō

Prosa sexta

vez p s. hi mores pturbationū sūt z ea valentia. i. vigor vel ptās pturbationū est vt qdē. i. cer-
te possint mouē hoīem loco. i. a stabilitate pfecte cognitionis. at p s nō pnt euellē supple radici-
tus. qz p et extirpare. i. eradicare sibi totū. **Nō** p̄tia rōnabilit̄ qrit boeciū an cognoscat finem
oīm rez qz finis est cā cāz. z est optimū cui⁹ grā alia sūt. p̄t qd̄ ignorato fine: nihil pfecte cog-
noscat̄ coz q̄ sūt ad finē. nā fm̄ exigentiā finis cetera moderant̄. **Nō** qm̄ p̄ncipiū z finis coin-
cidūt in vnū. sic in circulo idem est p̄ncipiū z finis: tūc videt̄ mirabile qz tūc p̄ncipiū cognoscat̄
z finis ignoret̄. **Cū** ḡ deus sit p̄ncipiū z finis oīm rez: cognito ip̄o sub rōne p̄ncipiū: videt̄ etiaz
cognosci sub rōne finis. **Qz** at̄ deus sit p̄ncipiū oīm pz qz ab ip̄so deriuatū est singulis esset̄ vi-
uere. p̄mo cel. z mū. **Qz** aut̄ sit finis oīm pz qz grā ei⁹ oīa sūt z ad ip̄m ordinant̄. nā in rebus cō-
stantib⁹ ex arte z natura sp̄ vilius est p̄t meli⁹. **Deus** at̄ est optimū coz q̄ in natura sūt ex pro-
emio metaphy. **Nō** l̄z pturbati aliq̄lem cognitionē rez habeant. tū impediunt̄ ne pfecte cog-
noscat̄. **Licet** ḡ boeci⁹ aliq̄lit̄ cognouerit̄ deū esse p̄ncipiū rez. tū qz turbatus fuit: pfecte natura
hui⁹ p̄ncipiū nō cognouit. z iō ignorauit̄ ip̄m esse finē rez. **Nō** qz passio est mor⁹ pticule appeti-
tiue s̄b ph̄tasia boni z mali fm̄ **Fustrat̄**. ij. et̄h. **Et** hi s̄t mores passionū qz pnt̄ hoīem mouē a
stabilitate rōnis: s̄b totalit̄ ip̄m nō pnt̄ euellē ab oī cognitione.

Quic p̄tia facit̄ aliā infrogationē
de cognitione hūane nature. d. **Sz**
ego etiaz velim tu r̄ndees. i. r̄sum-
des hoc. i. ad hoc. ne p̄ nunqd̄ tu me
misti. i. scis te esse hoīem? ego boeci-
us inquā. i. dixi quidni. i. p̄t qd̄ nō
memineris. i. scio **Et** querit̄ vlt̄er⁹
p̄tia **Igit̄** ne. i. nūqd̄ potēs p̄fer-
re. i. dicē qd̄ sit hō. i. diffōnez hoīs
R̄ndet boeci⁹. nūqd̄ p̄tia tu intro-
gas me hoccine. i. s̄. an. i. vtz sciam
me esse rōnale. atqz p̄z mortale aīal? ego boeci⁹ scio z p̄fiteor. i. fateor me esse id supple aīal rōna-
lez mortale. z illa supple p̄tia dixit. ne p̄ nunqd̄ nihil nouisti te esse aliud q̄ aīal rōnale mōrle?
biē boeci⁹. nihil. supple p̄tia inqt̄. i. dixit. iā ego scio aliā cām supple q̄ ignorat̄ā dīne p̄uidētie
vel maximā cām tui morbi. tu desisti. i. cessasti nosse. i. noscē qd̄ sis. **Nō** l̄z hō sit mortalis s̄z coz
pus. nō tū fm̄ aīaz intellectiua. q̄ est dignior ps hoīs. z qz boeci⁹ dixit se esse nihil aliud q̄ aīal
rōnale z mortale. iō nō q̄siuit nisi bona mortalia. de qz bonoz amissione voluit nō carās p̄re im-
mortale. i. aīaz. rōne cui⁹ debuit appetē hō imortalia. iō p̄tia dicit qz boeci⁹ se nō nouerit̄. **Nō**
qz cā maxia morbi hoīs est se ip̄m ignorare. qz dicit boeci⁹ z hui⁹ prof. v. qz p̄ditio hūane natu-
re est cū se cognoscat qz ceteras res excellat. **Cū** at̄ nosse se desierit eadē natura infra bestias res
dīgat̄. nā ceteris animātib⁹ sese ignoraē naturalit̄ ē. hoīb⁹ ḡo vicio venit. **Et** dicit **Themisti⁹**
sup̄ de aīa. **Quid** turpi⁹ ē aīe cū sit alioz cognoscitiua qz sui ipsius est ignara? **Aīa** se ipsaz igno-
rās quomō de alijs fida putabit̄ cognoscitiua? quasi diceret nullo modo

Quic p̄tia ex dīctis boeciū recol-
ligit oēs cās totius infirmitatis di-
cēs **Quare** pro igit̄. ego p̄tia iueni
plenissime. i. p̄fectissime rōnē. i. cām
tue egritudis. i. infirmitat̄. vl̄ iueni
aditū. i. accessū recōciliāde sospita-
tis. i. recupande sanitatis tue qd̄ de-
clarat. **Nā** p̄ qz. qm̄ tu cōfūderis. i.
p̄fus⁹ es obliuione. i. ignorantia tui
ipsi⁹. tu doluisti te esse exulē. qz p̄ z
expoliatū. i. p̄uatū p̄rijs boīs. i. di-
uitijs. qm̄ p̄ qz. tu ignoras. i. nescis
q̄s sit finis rez omnū. tu arbitris
.i. putas. neq̄s. i. malos atqz pro et. nefarios. i. iniquos hoīes eē potētes. qz pro z felices. qm̄ p̄ qz
tū oblitus es q̄bus gubernaculis. i. regimib⁹ ip̄se mūd⁹ regat̄. tu estimas. i. opinaris has vices
.i. istas alterationes fortunaz. i. rez fortuitaz fluitare. i. diuagari sine rectorē. iste sūt magne cause

Sed hoc quoqz respondeas velim. **Hoīem** ne te esse
meministi? **B.** Quidni inquā meminere? **P.** Quid
igit̄ hō sit poteris ne p̄ferre? **B.** Hoccine interrogas.
An esse me sciam rōnale aīal atqz mortale? **Scio** z id
me eē confiteor. **P.** **Et** illa. **Nihil** ne te aliud esse no-
uisti. **B.** **Nihil.** **P.** **Iaz** scio inquit morbi tui aliā vel

maximam causam quid ipse sis nosse desisti.

Quare plenissime vel egritudis tue rōnez vel aditū
reconciliāde sospitatis inueni. **Nā** qm̄ tui obliuione
p̄funderis exulē te z expoliatus p̄rijs bonis eē do-
luisti. **Quoniā** ḡo q̄s sit rez finis ignoras: nequā hoī-
mies atqz nefarios/potētes felicesqz arbitrat̄. **Quo-
niam** ḡo quib⁹ gubernaculis mūdus regat̄ oblit⁹ es.
has fortunaz vices estimas sine rectorē fluitare. **Da-
gne** nō ad morbū modo vez ad interitū quoqz cause:

Metrum septimum libri primi

non mo. i. non solu ad morbu. vez p s. sut ad interitu. i. ad morte. vel ad pditione aie. **N**o ho se ipm ignoras: ex limites recte romis posit' e. et talis dicit esse exul vt pri' visuz est. **N**ota ho se ipsuz ignoras. tm se estimado ee mortale: dolet de amissione bonoz mortaliu g dic phia. qz tui obliuioe confuderis: exule rez expoliatu ppijs bonis doluisti. **N**ota ex assecutiōe vel pditōne vltimi finis ho dicit potes vl' impotes ex quarto h'. qz g boeci' ignorauit vltimu finē rez. ido putabat malos ee potetes. **N**ota Boeci' ignorauit quib' gubernacul. mudus reget iō ignoraui q' de' sua boitate omnia disponet. g putabat vices fortunaru esse sine rectorē.

Sed sospitatis auctori grates. q' te nondū totū natura destituit **H**abem' maximū tue fomite salutis. verā de mundi gubernatione sentētiā. q' eam non casuum temeritati: sed diuine rationi subditam credis. **N**ihil igit' ptimescas. iaz tibi ex hac minima scintillula: vitalis calor illuxerit. **S**z qm' firmiorib' remedijs nondū tps est. z eam metū pstat esse naturā: vt qtiens abiecerint veras: falsis opionibus induant'. ex qbus orta pturbationū caligo verū illū cōfundit intuitū **H**anc paulisper lenibus mediocribus q' fomētis attenuare tentabo. vt dimotis fallaciū affectionū tenebris splendorē vere lucis possis agnosce.

Dic phia ont. boeciū ee curabile dādo modū pcedendi circa curatio nē ei' dicens. tu des gtes auctori sospitatis. i. sanitatis q' nondū. i. n' ad huc natura. i. vigor naturalis destituit. i. deseruit te totuz. i. totalit'. nos phia habem' maximū fomite. i. radicē tue salutis. i. sanitatis. i. veram sentētiā. i. intellectu de mudi gubernatione q' tu credis eā supple gubernatione nō ee seditā. i. seditā temeritati casuz supple fortuitoz s' diuine rōni **I**git' nihil ptimescas iā tibi boecio. ex hac mima scintillula. i. puavertate illuxerit vital' calor. i. ardore mere veritatis aiam viuificans.

Tūc dat modū pcedēdi circa curatōem ei' d. **S**z qm' p qz. nōdū. i. nō adhuc ē tps firmiorib' remedijs vti. z pstat. i. manifestū est eā esse naturā mentiū vt qtiens abiecerint veras opiones. induant'. i. inuoluant' falsis opionib'. ex qb' falsis opionib'. caligo. i. obscuritas pturbatōnū. i. passionū orta. i. creata pfundit illū vez intuitū. i. cognitionē mētis. ego supple phia tētabo attenuare. i. remouere paulisper. i. modicū hāc caliginē lenib'. i. facilibus. qz p et mediocrib' fomētis. i. medicinis vt dimotis. i. remotis tenebris fallaciū affectionū. i. falsaz opionū vel passionū. possis agnosce. i. intelligē splendorē. i. claritatem vere lucis. i. lucide veritatis **N**o sic in morbo corpali vigēte pncipali mēbro: puta corde: p' p medicinas introduci sanitas alijs mēbris. s' naturali calore destituyente ipm cor: frustra' spes sanitatis. **S**ic i morbo spūali: manēte in boecio cognitione illi' pncipij q' deus gubernet mūdū p' pcurari salus qntū ad errozē in alijs. g dicit phia q' pgtulando boecio debes reddē gtes auctori sospitatis **N**o qū itellec' abijcit verā opionē: statū afficit falsa opione qz itellec' nō abijcit verā opionē nisi ppter aliqz psuasionē p p' rariū. nihil aut' p' ratur vero nisi fallū. iō itellec' nō p' abijcē verū nisi accipiēdo falsuz **N**o tenebre affectionū impediūt rectū iudiciū. qz tristitia stupefacit z corrūpit naturā ex eth. s' amor z odiū puerit iudiciū fm **P**tolemeū in **C**entilogio. z ire z p' cupie venereoz maxie trāsmutat corpus. z qbusdā insanias faciūt. vij. **E**th. et **I**mpedit ira animū ne possit cernē vez. fm **C**athonem

Tūc dat modū pcedēdi circa curatōem ei' d. **S**z qm' p qz. nōdū. i. nō adhuc ē tps firmiorib' remedijs vti. z pstat. i. manifestū est eā esse naturā mentiū vt qtiens abiecerint veras opiones. induant'. i. inuoluant' falsis opionib'. ex qb' falsis opionib'. caligo. i. obscuritas pturbatōnū. i. passionū orta. i. creata pfundit illū vez intuitū. i. cognitionē mētis. ego supple phia tētabo attenuare. i. remouere paulisper. i. modicū hāc caliginē lenib'. i. facilibus. qz p et mediocrib' fomētis. i. medicinis vt dimotis. i. remotis tenebris fallaciū affectionū. i. falsaz opionū vel passionū. possis agnosce. i. intelligē splendorē. i. claritatem vere lucis. i. lucide veritatis **N**o sic in morbo corpali vigēte pncipali mēbro: puta corde: p' p medicinas introduci sanitas alijs mēbris. s' naturali calore destituyente ipm cor: frustra' spes sanitatis. **S**ic i morbo spūali: manēte in boecio cognitione illi' pncipij q' deus gubernet mūdū p' pcurari salus qntū ad errozē in alijs. g dicit phia q' pgtulando boecio debes reddē gtes auctori sospitatis **N**o qū itellec' abijcit verā opionē: statū afficit falsa opione qz itellec' nō abijcit verā opionē nisi ppter aliqz psuasionē p p' rariū. nihil aut' p' ratur vero nisi fallū. iō itellec' nō p' abijcē verū nisi accipiēdo falsuz **N**o tenebre affectionū impediūt rectū iudiciū. qz tristitia stupefacit z corrūpit naturā ex eth. s' amor z odiū puerit iudiciū fm **P**tolemeū in **C**entilogio. z ire z p' cupie venereoz maxie trāsmutat corpus. z qbusdā insanias faciūt. vij. **E**th. et **I**mpedit ira animū ne possit cernē vez. fm **C**athonem

Metrum adonicū. dimetrum. dactylicū catalecticū.

Hic incipit septimū z vltimū metrum h' primi qd vocat' metrum adonicū ab inuētoze. dimetrum a numero pedū. dactylicū a pede p'dante. **I**n q metro phia pbat p exempla qd dixit. **D**ixit enī phia q' caligo pturbationū impedit intuitū veritatis. hoc pmo pbat phia t'bus exemplis. z' hortat' nos ad fugaz pturbationū. ibi. **I**n qz si vis. **P**rima in tres fm tria exempla q' patebūt. **D**ic pmo. **S**idera p'dita. i. abscondita atris. i. obscuris nubib'. nullū lumē pnt fundē ad illuminādū terrā. **T**ūc ponit scdm exemplū. **S**i turbidus auster. i. obscurus ventus voluens. i. mouēs mare misceat. i. misceat cū sceno qd est in fundo estū maris. i. feruore: tunc vnda maris dudū. i. prius vitrea. i. trāsparens ad modū vitri par. i. similis serenis. i. clavis diebus. mox. i. statim supple illa aqua facta sordida p flatuz venti. resoluta sceno. i. eleuato luto obstat. i. resistit visibus. i. oculis nō potest

Nubibus atris
P' dita nullū
Fundere possunt
Sidera lumen
Si mare voluens

pedit intuitū veritatis. hoc pmo pbat phia t'bus exemplis. z' hortat' nos ad fugaz pturbationū. ibi. **I**n qz si vis. **P**rima in tres fm tria exempla q' patebūt. **D**ic pmo. **S**idera p'dita. i. abscondita atris. i. obscuris nubib'. nullū lumē pnt fundē ad illuminādū terrā. **T**ūc ponit scdm exemplū. **S**i turbidus auster. i. obscurus ventus voluens. i. mouēs mare misceat. i. misceat cū sceno qd est in fundo estū maris. i. feruore: tunc vnda maris dudū. i. prius vitrea. i. trāsparens ad modū vitri par. i. similis serenis. i. clavis diebus. mox. i. statim supple illa aqua facta sordida p flatuz venti. resoluta sceno. i. eleuato luto obstat. i. resistit visibus. i. oculis nō potest

Retrū septimū libri primi

tētibus penetrare vndam maris
Tūc ponit tertiū exemplū. Annis
.i. fluvius q̄ de altis montib⁹ vagat̄
.i. discurret ille sepe resistit. i. resiste-
rit. obice. i. obiectiōe soluti saxi. i. ru-
pti lapidis rupe. i. de mōte. **N**ō
silitudo quā phia p̄tēdit ē ista. Sic
sidera cōsuetā nob lucē z terrā illu-
minare. cessāt h̄ facē p̄t̄ iterpositio-
nē nubinz obscurarū. sic intellectus
z ratio q̄ lucēt z illumināt hoiez in
cognitiōe veritatis impediunt caligi-
ne perturbationū. **N**ō q̄ silitudo
scd̄i exempli in hoc p̄st̄it. Sic aq̄
maris manēte clara ad modū vitri
visus p̄t eā penetrare z vidē q̄ sūt
s̄ aqua. s̄ si turbat̄ p̄ ventū: tūc ob-
stat visui. Sic animus hois q̄etus
nō impedit iudiciū rōnis. s̄ si moue-
atur z turbet̄ affectiōe t̄paliū: statim
obst̄it rōni impediēs ei⁹ iudiciū
Nō q̄ silitudo tertiū exempli est
Sicut aqua currens de altis montibus libere: recto tra-
mite p̄cedit. z p̄ obstaculū lapidis qui resoluit̄ de monte:
impedit̄ ne recte procedat. sic ratio libera non impedita:
recte iudicat. Si aut̄ ratio afficit̄ motibus affectū: impe-
dit̄ in iudicio et veritatis cognitione. **N**ō q̄ rupes est
moles lapidea siue mons lapideus. Sed saxū est pars re-
soluta a rupe. i. a monte.

Nō iste quattuor passionē z affe-
ctiōnes h̄ noiāte si ordinant̄ ad ter-
rena: tūc sūt nociue. attamen p̄nt eē
meritorie z st̄uose si fuerint ad de-
bitos fines ordinate. **U**n̄ Richard⁹
in libro duodēci p̄iarchaz dicit̄ q̄
dinatū et verū gaudiū tūc habem⁹
q̄n̄ de veris et cōnis bonis gauder-
mus. Et̄ timor est st̄uosus si fue-
rit ad deū ordinatus. q̄ scriptū est
Initiū sapie timor dñi. Et idē Ri-
chardus dicit̄ Prima st̄utus proles
sine q̄ ceteras h̄ze nō p̄t: ē timor dei
Ite spes vt dicit idē Richard⁹
efficit̄ ordinata si de indulgētia ve-
nie generat̄. **U**n̄ dicit̄ Vere z absq̄
vllō dubio q̄nto quis frequētius q̄ntoq̄
vehementius de suo reatu interno dolore
afficit̄: tanto certior t̄atōq̄ secu-
rior p̄ spem de indulgentia venie efficit̄.
Silit̄er dolor est virtuosus q̄n̄ fit ad
deplangendū culpā. **U**n̄ idem Richardus
dicit̄ Quāto quis vehementi⁹ me-
ruit penā quā meruit: tanto acerbius
plangit̄ culpam quā fecit.

Turbidus auster
Disceat estum
Vitrea dudum
Par q̄ serenis
Vnda diebus
Dox resolutio
Sordida sceno
Visibus obstat
Quiq̄ vagatur
Montibus altis
Defluus annis
Sepe resistit
Rupe soluti
Obice saxi.

Tu quoq̄ si vis
Lumine claro
Fernere verum
Tramite recto
Carpere callem
Gaudia pelle
Pelle timorem.
Spemq̄ fugato
Nec dolor assit
Nubila mens est
Vincta q̄ frenis
Nec vbi regnant.

Tu q̄ si vis **L**umine.

Vic phia hortat̄ ad fugā p̄turba-
tionū siue affectiōnū animi. d. Si tu
vis cernē. i. vidē vel iudicare verū
.i. veritatē claro lūine. i. vera cog-
nitione. z si vis etiam. carpe. i. attingē
callē. i. viā veritatis recto tramite. i.
p̄cessu rōnis. tunc tu pelle. i. repelle
gaudia supple q̄ sūt de bonis p̄ntib⁹.
z pelle. i. remoue a te timorē supple
de futuro malo. q̄ p̄ z. tu fugato spē
supple q̄ ē de bona fortuna. nec etiaz
assit dolor. supple q̄ est de p̄nti am-
issione bonoz. mens ē nubila. i. obscu-
ra vel operta. q̄ p̄ z ē vincta. i. liga-
ta frenis. i. ligamibus vbi. i. in q̄ mē-
te hec. i. p̄dicta regnant. i. dñant. scz
gaudiū de bonis p̄ntib⁹. timor de fu-
turo malo. spes de futuro bono. dolor
de p̄nti malo. **N**ō sic p̄ntis tactus
est. affectiō ē mor⁹ p̄ticulē sensitivē:
sub phantasia boni vel mali animū
afficiens. z rectū rōnis iudiciū impe-
diens. Et sunt quattuor affectiōnes
tales principales: ad quas oēs alie
reducunt̄. s. gaudiū. spes. timor. z do-
lor. Quaz sufficientia sic accipitur.
Om̄nis passio vel est respectū boni
vel mali. Si respectū boni hoc ē du-
plicif. vel respectū boni p̄ntis. sic ē
gaudiū qd̄ est de p̄nti bono. si est re-
spectū boni absentis sic est spes q̄ ē
de futuro bono. Si aut̄ passio est re-
spectū mali: hoc est duplicif. vel re-
spectū mali p̄ntis. sic est dolor qui ē
de presenti malo. si est respectū ma-
li absentis sic est timor qui est de fu-
turo malo. **N**ota q̄ iste passiones
non sunt pellende vt non sūt in aio
hois qz vix inuenit̄ hō sine ipsis. s̄
sic sunt pellende vt nō dñent̄ in ho-
mine. vñ sedare h̄mōi passiones vt
nō dñent̄: est hois virtuosus. qz st̄tus
p̄st̄it in moderatione passionū. Si
aut̄ regnāt z dñant̄ in hoie: tūc im-
pediunt iudiciū rōnis. p̄t̄ qd̄ dixit
Eustratius sup libro eth. oportet re-
luctari cōtra passiones sensitivas. q̄
si p̄ualuerint: impediunt vires aie.

ExPLICIT liber primus de Consolone phie.

Prosa prima

Ostendit post mutationez fortune animu esse turbatam quem vult sanare philosophia per facundiaz loquela.

Est hec paulisp obticuit. atz vbi attentionez mea modesta taciturnitate col legit sic exorsa est. P. Si penit egri tudis tue cas habituz cognoui. fortune prioris affectu desideoz tabescis.

Ea em animi tui statū sicuti tu tibi fingis mutata p/

q̄rto tāgit oportunitatē medēdi boeciū. q̄nto p̄cedit ad leuia medicamēta ei. scđa ibi. ue rtit. Intellego. scđa ibi. Sz vt arbitroz. q̄rta ibi. s tps ē. q̄nta ibi. qd ē igit o hō. Primo dī cit. Post hec q̄ dīca sūt p̄tia obticuit. i. tacuit paulisp. i. modicū. atq; p et. vbi. i. postq; collegit. i. i. intellexit meā attentionē. i. diligētīā modesta taciturnitate. i. temperato silentio exorsa est. i. ut cepit loq. sic. i. talit. si pro qz. ego cognoui cas. i. rōnes radicales. qz pro z. habitū. i. dispōnem tue egritudis. i. infirmitatis. tu boeci tabescis. i. tristis affectu. qz pro z. desiderio p̄oris fortune q̄ fu it tibi p̄sp̄ra. ea fortuna mutata. i. variata apud te p̄uertit. i. mutauit statū. i. dispōnem tui animi. i. tue mētis sicuti tu tibi fingis. Nō q̄ p̄tia post p̄dīca obticuit. vt boeci magis aio delibera to r̄ba p̄tie colligē posset. et sibi r̄ndere. qz fm Sen. in puerb. deliberare vtilia. moza tutissima est. Deliberandū est diu q̄cqd faciendū est semel. discute qd audias. p̄ba qd credas Et iō p̄tia obticuit tanq; lassata ex q̄onibus pri? motis. vñ Sen. in li. de r̄t. card. Nō sp̄ in actū sis s̄ inter/ dū aio tuo requie dato. z req̄es illa sit plena sapia. Nō de hoc q̄ dicit modesta taciturnitate. duplex est taciturnitas. qdā moderata. alia sup̄flua. Moderata taciturnitas est qn̄ tacet qn̄ tacē dū est. de q̄ loquit Sen. in puerb. dicens Tene sp̄ vocis z silentij temperamentū. tñ in hoc libe tius incūbe vt libenti? audias qz loq̄ris. q̄ eni nescit tacē. nescit loq̄. Sup̄flua taciturnitas ē qn̄ tacet cū loquēdū est. de q̄ dīc poeta Nā nimīū tacuisse nocet. Nō q̄ boeci? in statu miserie nō erat magnanim?. qz habuit animū p̄uersuz fortuna. Magnanim? eni est q̄ p̄tra difforme insul tus fortune vnanimi mētis p̄stantia militat sz Alberti. sup. i. li. et̄. Et Sen. p̄ma ep̄ ad lucilliū dicit Primū argumentū p̄posite mentis existimo: posse p̄sistere z secū morari. Nō q̄ p̄tia dī cit fortunā esse mutatā circa boeciū sicut ipse fingit. hoc dicit p̄ tanto. qz fm rei veritatē fortuna nō erat circa ipm mutata sic p̄tia infra probabit.

Intelligo multiformes illius pdigij fucos / z eoysqz cū his quos eludē nitit blādissimā familiaritatē: dum intolerabili dolore cōfūdat quos insperata reliq̄rit.

Cuius si naturā. mores ac meritū reminiscare: nec ha buisse te in ea pulcrū aliqd. nec amisisse cognosces

i. sine spe reliq̄rit. i. dimiserit. cui? i. fortune si tu boeci reminiscare. i. recorderis naturā. mores. ac p̄ etiā meritū. i. dignitatē. nec etiā cognosces te boeciū in ea fortuna habuisse aliqd pulcrū nec ami sisse. z p̄ p̄ns de amissione ei? nihil ē dolendū. Nō q̄ pdigij ē miraculū p̄ter solitū cursū natu re pueniens. et dicit quasi p̄ozro pducens hoies in admirationem. Vel fm Uguitionē prodigi um est monstrum ad vastandū paratum. dīctum a prodigo gis. quod est vasto as. fortuna autem potest dici prodigijū primo quia ducit hoies in admiratōnem eo q̄ bonis mala z malis bona tri buit. Vel dicitur prodigijū scđo mō quia vastat animū homis. prospera enim fortuna vastat animū homis per nimiam sollicitudinē. aduersa p̄ nimiam desolationez. Nō fucus in vna signif

Hic est scđs liber boeci de solatione phie q̄ p̄tinuat ad libz p̄ce dente in hūc modū Postq; p̄tia in p̄mo li. inuestigauit cas radicales i firmitatis boeci: in hoc 2o procedit ad eius curationē. p̄mo adhibendo sibi remedia leuia. 2o remedia vali/ dioza i libris sequētib? hūc eni mo dū medicandi p̄tia p̄misit boecio. Et diuidit iste liber in. xvi. ptes qz odo sūt prose. z octo mē hui? scđi q̄ ptes patebūt. qd at in qlibet pte agat siliter videbit. Prima p̄tia di uidit. p̄mo ont boeci? qd p̄tia ege rit post p̄dīca. et resumit vnā cam doloris boeci. 2o p̄tia ponit quēdā effectū fortune. 3o excusat se de qdā.

Dic p̄tia ponit quēdā effectuz fortune. d. Ego intelligo. i. cognosco multiformes fucos. i. deceptiones il lius prodigij. i. fortune. et eoysq; i. tandiu. i. ipsa fortuna exercet blan/ dissimā familiaritatē cū his quos nitit. i. laborat eludē. i. decipe. dū. i. donec p̄fundat. i. protrahat intolera bilē dolore eos qz fortuna insperata

Libri scđi de consolatione philosophiæ

catione dñ color suppositus naturali colori. z ponit p deceptione qz talis color decipit visu: euz facit mulierē deforme: appare pulcrā. **N**ō q fortuna sua familiaritate decipit hoīem z pfundit. qz dicit **Sen** in libro de solone filij **Elye**. Neminē aduersa fortuna pminuit: nisi quē scda decipit. **E**t dicit in puerbijs. Fortuna quē nimium fouet: hūc stultū facit. fortuna nulli semel obesse p̄tēta est. fortuna vitrea est. dū splendet frangit. **I**dem ep̄ q̄rta. Neminē eo fortuna prouerit vt nō tantū illi minaret: q̄ntū pmiserat. noli hui⁹ tranquillitati pfidere. memēto q mare euerit. z eodem die vbi luserūt nauigia absorbenē.

Hic phiā excusat se de quodā. d. **S**z vt ego phiā arbitror. i. opinor haud multū. i. nō multū laboraueri reuocare. i. reducē tibi hec supple p̄ dicta de morib⁹ fortune i memoriā enī p qz. tu solebas. i. psuetus fuisti p̄ntem. i. astantē fortunā. qz p z blādiētē. i. est applaudētē incessere. i. arguē virilib⁹. i. aspis verbis. qz p et insectabare. i. psequaris. eā fortunā

de nro aditu. i. nra informatōe platis. i. pronūciatis sentētis. vey pro sed. ois subita. i. festina mutatio n̄ p̄tingit. i. aduenit sine quodā cōflictu. i. turbatiōe animoz. sic. i. talit factū ē scilicet de te vt tu discesseris paulisp. i. modicū a tua tranquillitate. i. a tua mētis quiete. **N**ō q sapientis z magnanimi ē p̄tra fortunā cōstantē militare z nō pusillo aīo succūbē. vñ **Seneca** i libro de clementia dicit. Magnos viros q maligne fortune succūbē nesciuntz aduersas res sue virtutis experi mēta faciūt. **N**ā fm **Ar.** i. eth **S**apiēs scit bñ ferre fortunā qz hz se sine vituperio sicut tetragonū. op⁹ enī tetragonū quocūqz p̄cūc firmū stat. sic anim⁹ sapientis: cōstās pmanet q̄cūqz fortuna imminēt. **N**ō q quies aī sit p sedationē passionū q̄ causat ex ordinatōe rōnis cū deliberatōe. s̄ subite mutationes pueniūt deliberationē rōnis. iō mutāt z turbāt animū. p̄t qd dicit phiā **Dis** subita mutatio rez nō p̄tingit sine fluctu zc.

Hic phiā tāgit oportunitatē mendendi ipm boeciuz. d. **S**ed tps ē. i. instat te boeciū haurire. i. recipe. ac p etiā. gustare aliqd molle. i. facile. atqz p z iocūdū. i. delectabile qd leue vel delectabile trāsmisū ad interiora. i. tui animi fecerit viā validioribus haustib⁹. i. fortioribus remedijs. **I**git p g. suadela. i. psuasio rhetorice dulcedinis. i. rhetorici ornatus le. i. redā via cū nō deserit. i. nō derelinqt nra instituta. i. documenta. qz. i. et. cū hac. i. rhetorica/musica. i. ars metrica vernacula. i. famula nri laris. i. nre dom⁹. i. assit z succinat. i. decantet nūc. i. aliq̄n leuios modos. i. faciliores z sus. z nūc. i. aliq̄n ḡuios. i. difficiliores. **N**ō q phiā inuitat duas scias ad curationē boeciū. i. rhetoricā z musicā. rhetoricā inuitat rōne prose i q̄ vti rōnib⁹ psuasuis: rhetorice colorib⁹ adornatis. **M**usicā inuitat p̄t metz. nā sic musica vtimur arsi z theli. i. p̄cordi eleuatione z dep̄ssione vocis. sic siliter in metro vtimur eleuatione q̄ p̄duatē syllabe eleuant. z vtimur dep̄ssione q̄ breues syllabe dep̄munt qdā p̄cordia p̄portionali. **N**ō dicit **Lull** i proemio rhetorice sue q eloquētia sine sapia plerūqz obesse p̄t. nūq̄ at p̄desse. cū igit rhetorica sit scia eloquendi ornare: ipa nō p̄dest sine sapia. iō dicit phiā q rhetorica tūc p̄cedit redā callē q̄ nō deserit nra instituta q̄ sūt instituta z documenta sapie.

Hic phiā adhibet Boecio leuia medicamenta. **A**bi nō q leuia medicamenta siue remedia dicunt rōnes sup̄te fm cōem vsū hoīm: psuadentes nō esse dolendū de aduersitate fortune. **R**emedia at validiora sūt ratōnes q̄ sūt p̄ cōem opionem hoīm. on̄dentes qd sit sumū bonū. z

Sed vt arbitror haud multū tibi hec in memoriā reuocare laboraueri **S**olebas enī p̄ntem quoqz blādiētē qz virilib⁹ incessere verbis. eā qz de nro aditu platis insectabare sentētis. **V**ey ois subita mutatio rez nō sine quodā q̄si fluctu p̄tingit animoz. **S**ic factū ē vt tu quoqz paulisper a tua tranquillitate discesseris

z tps est haurire te aliqd ac degustaē molle atqz iocūdū qd ad interiora transmissū validioribus haustibus viā fecerit. **A**ssit igit rhetorice suadela dulcedinis que tum tm̄ redā calle p̄cedit: cū nra instituta nō deserit. cum qz hac musica laris nri vernacula: nunc leuios nūc grauios modos succinat

assit. i. sit p̄ns. q̄ rhetorica p̄cedit tm̄. i. solūmō tūc redā calle. i. redā via cū nō deserit. i. nō derelinqt nra instituta. i. documenta. qz. i. et. cū hac. i. rhetorica/musica. i. ars metrica vernacula. i. famula nri laris. i. nre dom⁹. i. assit z succinat. i. decantet nūc. i. aliq̄n leuios modos. i. faciliores z sus. z nūc. i. aliq̄n ḡuios. i. difficiliores. **N**ō q phiā inuitat duas scias ad curationē boeciū. i. rhetoricā z musicā. rhetoricā inuitat rōne prose i q̄ vti rōnib⁹ psuasuis: rhetorice colorib⁹ adornatis. **M**usicā inuitat p̄t metz. nā sic musica vtimur arsi z theli. i. p̄cordi eleuatione z dep̄ssione vocis. sic siliter in metro vtimur eleuatione q̄ p̄duatē syllabe eleuant. z vtimur dep̄ssione q̄ breues syllabe dep̄munt qdā p̄cordia p̄portionali. **N**ō dicit **Lull** i proemio rhetorice sue q eloquētia sine sapia plerūqz obesse p̄t. nūq̄ at p̄desse. cū igit rhetorica sit scia eloquendi ornare: ipa nō p̄dest sine sapia. iō dicit phiā q rhetorica tūc p̄cedit redā callē q̄ nō deserit nra instituta q̄ sūt instituta z documenta sapie.

Quid est igit o homo quod te in mesticiā luctūqz deriecit? **N**ouū credo aliqd inusitatūqz vidisti. **T**u fortunā putas erga te esse mutatam? **E**rras. **N**i sp̄ eius mores sunt. ista natura. seruauit circa te p̄pria poti⁹ in ipsa sui mutabilitate p̄statiā. **T**al erat cū blādiebat.

Quid est igit o homo quod te in mesticiā luctūqz deriecit? **N**ouū credo aliqd inusitatūqz vidisti. **T**u fortunā putas erga te esse mutatam? **E**rras. **N**i sp̄ eius mores sunt. ista natura. seruauit circa te p̄pria poti⁹ in ipsa sui mutabilitate p̄statiā. **T**al erat cū blādiebat.

Prosa prima

cū tibi false illecebris felicitatis alludget. Dephendi/
sti ceci numinis ambiguos vult⁹. que sese adhuc velat
alijs: tibi tota proorsus innotuit

scdaz ponit ibi **S**i pbas. tria ibi **A**n ho. qrtā ibi. q si nec. qntā ibi. postreo equo zc. **P**rima rō
talis est. **N**ō in mesticiā z luctū deicit nisi p̄t aliqd nouū vel inusitatū p̄tingens circa ip̄m. s̄
mutatio fortune nō est aliqd nouū vel inusitatū. q̄ eius mutatio nullū debet eijcē in dolorē. **D**ic̄ ḡ
in lra. **I**git̄ o hō. i. tu boeci qd̄ est illud qd̄ deiecit. i. p̄stravit te i mesticiā. q̄ p̄ et luctū. ego phia
credo q̄ tu boeci vidisti aliqd nouū. q̄ p̄ et inusitatū. i. inconsuetū supple p̄tingē circa te. tu boeci
putas. i. estimas ip̄am fortunā esse mutatā. i. p̄uersaz a sua natura erga. i. circa te. erras. i. false esti
mas. qz hi sp̄ sūt eius mores. ista est natura ei⁹ q̄ nūc sit aduersa. nūc p̄sp̄era. ip̄a fortuna seruauit
circa te poti⁹ p̄p̄riā p̄stantiā in ipsa sui mutabilitate. qz mutatio fortune est sua p̄stantia. **T**alis enī
erat. i. mirabilis cū tibi blādiebat. i. adulabat. cū tibi alludēt illecebris. i. delectationib⁹ false feli
citat̄. i. p̄sp̄itatis. tu dephendisti. i. cognouisti ambiguos vultus. i. dubias facies ceci numinis. i.
cece deē fortune. q̄. i. fortuna adhuc velat. i. occultat. sese. i. se ipsam alijs hoibus. tñ̄ applaudendo
eis p̄sp̄itate. ipsa tibi tota inotuit. i. manifesta est proorsus. i. oio. i. prosp̄itate z aduersitate. **N**ota
q̄ illecebra bre. est delectatio carnalis illicita hominem alliciens. licz inueniatur p̄ quacunqz alia
delectatione. **N**ō sic bestia vel auicula vel piscis delectationis spe decipit. sic hō delectatione
p̄sp̄itatis fortune fallacit̄ irretit̄. **A**n̄ **S**en. viij. ep̄. **C**lamor vitate quecūqz casus t̄buit. ad omne
fortuitū bonū suspiciosi p̄uidiqz subsistite. nā fera piscis spe aliq̄ oblectante decipit. **N**ō dele
ctationes fortune sūt false. nā s̄m̄ **A**ugl. **P**rosopa hui⁹ mūdi aspiratē h̄nt verā. iocūditatē falsam.
certū dolorē. incertā voluptatē. **N**ō phia appellat fortunā cecū numen. **U**guil. dicit q̄ numen
est v̄tus dei. vel ipse deus. vel dei p̄tās vel maiestas. **D**ic̄ at̄ accipit̄ p̄ dea qz antiq̄ fortunā cole
bāt p̄ dea. **N**ō q̄ fortunā dicit esse cecā. **T**ullius in li. de amic̄. dicit fortunā vt medic⁹ ignarus
multos excecavit. nō q̄ ipsa ceca sit: s̄ eos cecos plerūqz efficit q̄s p̄plera est. **N**ō q̄ fortunā an
tiq̄tus depingebat̄ duplici fronte: caluaz capillata. p̄ caluā designādo aduersitatē. p̄ capillatā p̄
sp̄itatē. **S** dicit phia. **D**ephēd. ambig. vult.

Si pbas: vtere morib⁹ ne queraris **S**i p̄fidā phorrei/
scis! sperne atqz abijce p̄niciosa ludentē. **N**ā que nūc
tibi tāti est causa meroris. hec eadē trāquillitatis esse
debuisset. **R**eliquit enim te. quā nō relicturam nemo
vnqz poterit esse securus

scis. i. p̄tmescis p̄fidā ei⁹. sperne atqz abijce fortunā ludentē. i. ludendo inferentē tibi p̄niciosa. i.
damnosa. nā fortuna q̄ nūc est tibi cā tāti meroris p̄ sui absentia: hec debuit eē tibi cā trāquillitatē.
i. securitatis p̄ sui p̄ntiā s̄ nō fuit. enī p̄ qz. fortuna reliq̄t te. quā nō relicturā nemo vnqz poterit
esse secur⁹. **N**ō circa hoc qd̄ dicit p̄niciosa ludentē dicit **S**en. **L**udit fortuna cū suis morib⁹. z q̄
dedit aufert z q̄ abstulit reddit. nec vnqz tutius ē illā experiri q̄ cū locū iniurie nō h̄z. **N**ō q̄
securitas marie hoiez delectat p̄t qd̄ est appetēda. **U**n̄ **S**en. vi. ep̄. **N**ec res me vlla delectabit
lz sit eximia z salutaris q̄ q̄ mihi vni securus sū. **N**ō q̄ p̄sp̄itas fortunē nō reddit hoīem securū
qz dicit **S**en. **M**unera fortunē amica putatis. insidie sunt. q̄sqz v̄m̄ tutam vitam agē volet. q̄ plu
rimū p̄t: fortune b̄nficia deuiter. in q̄bus miserrimi fallunt̄. h̄zē putam⁹ hōres: in p̄cipitia cursus
iste adducit. **N**ō **S**en. i. de rem. fori. **E**xoneravit te fortuna si intelligis. z tuitiore loco posuit. da
mnū putas. remediū est. clamas q̄ opib⁹ expoliat⁹ es. tuo vicio ista tibi iḡtura tā ḡuis est. nō tā
moleste ferres si tanqz p̄ditur⁹ habuisses.

An ho tu preciosam estimas abiturā felicitatem? **E**t
chara tibi ē fortuna p̄sens. nec manēdi fida et cū dis/
cesserit allatura merorem?

nō dolendum de ei⁹ amissione. nec gaudendū de ei⁹ possessione. vñ dicit̄ in lra. ho p̄ s̄. an tu estias
felicitatē abiturā. i. recessurā supple esse p̄ciosaz. z fortuna p̄ns est chara tibi. nec est fida manēdi.

Vic ponit scdam rōnē q̄ talis ē.
De illius amissione nō est dolendū
qd̄ est p̄niciosū z q̄ habito hō nun/
qz est securus. **F**ortuna est h̄mōi vt
tāgit in lra. ḡ zc. **D**ic̄ ḡ. **S**i pbas. i.
approbas fortunā vtere morib⁹ ei⁹.
ne queraris. i. queraris. si phorrei/
scis. i. p̄tmescis p̄fidā ei⁹. sperne atqz abijce fortunā ludentē. i. ludendo inferentē tibi p̄niciosa. i.
damnosa. nā fortuna q̄ nūc est tibi cā tāti meroris p̄ sui absentia: hec debuit eē tibi cā trāquillitatē.
i. securitatis p̄ sui p̄ntiā s̄ nō fuit. enī p̄ qz. fortuna reliq̄t te. quā nō relicturā nemo vnqz poterit
esse secur⁹. **N**ō circa hoc qd̄ dicit p̄niciosa ludentē dicit **S**en. **L**udit fortuna cū suis morib⁹. z q̄
dedit aufert z q̄ abstulit reddit. nec vnqz tutius ē illā experiri q̄ cū locū iniurie nō h̄z. **N**ō q̄
securitas marie hoiez delectat p̄t qd̄ est appetēda. **U**n̄ **S**en. vi. ep̄. **N**ec res me vlla delectabit
lz sit eximia z salutaris q̄ q̄ mihi vni securus sū. **N**ō q̄ p̄sp̄itas fortunē nō reddit hoīem securū
qz dicit **S**en. **M**unera fortunē amica putatis. insidie sunt. q̄sqz v̄m̄ tutam vitam agē volet. q̄ plu
rimū p̄t: fortune b̄nficia deuiter. in q̄bus miserrimi fallunt̄. h̄zē putam⁹ hōres: in p̄cipitia cursus
iste adducit. **N**ō **S**en. i. de rem. fori. **E**xoneravit te fortuna si intelligis. z tuitiore loco posuit. da
mnū putas. remediū est. clamas q̄ opib⁹ expoliat⁹ es. tuo vicio ista tibi iḡtura tā ḡuis est. nō tā
moleste ferres si tanqz p̄ditur⁹ habuisses.

Vic phia pōit triā rōnē q̄ tal̄ est
Istud nō est putandū p̄ciosū z cha
rū qd̄ nō est māsūrū. z suo recessu ē
affliatūrū. s̄ fortuna est h̄mōi. ḡ non
ē reputāda p̄ciosa z chara. z p̄ p̄ns
ē reputāda p̄ciosa z chara. z p̄ p̄ns

Prosa prima scdi

z cū discesserit ē allatura. i. adductura merore. q. d. nō debet estiari p̄ciosa. **N**ō q̄ appellat fortuna felicitatē. qz fm Ar. fortuna vel est felicitas: vel est p̄cia felicitati. vñ in li. de bō fort. dicit q̄ nō p̄tingit esse felicē sine reb⁹ exteriorib⁹ quaz fortuna ē dñā. Et hoc est intelligendū de felicitate politica z nō speculatiua q̄ p̄sistit in adū sapie. **N**ō fortuna discedens inducit merore. qz dicit Sen in li. de tranquillitate animi. Letiores reliq̄t q̄s fortuna nunq̄ respexit q̄s quos deseruit. z boeci⁹ postea dicit q̄ infelicissimū gen⁹ fortunū est felicem fuisse

Hic ponit q̄rtā rōnem q̄ talis ē. Illud qd̄ est iudiciū future miserie nec est charū nec p̄ciosū. nec p̄ p̄ns de ip̄o volēdū. fortuna est h̄m̄i. sic tangit in l̄ra. vñ dicit q̄ fortuna si nec p̄t retineri. i. h̄i ex arbitrio. i. f̄z voluntatē. z ipsa fugiens. i. recedens facit calamitosos. i. miseros. qd̄ aliud est fortuna fugax q̄ qd̄dā iudiciū. i. signū future calamitatis. i. miserie.

enī. p̄ qz. neq̄s sufficit intueri. i. inspicē illd̄ qd̄ sūū est. i. posituz ē añ ocl̄os. i. qd̄ p̄ns ē. v̄ez p̄ s. prudentia. i. h̄ō prudens metit̄. i. mensurat exit⁹. i. fines rez. qz p̄ z. eadē mutabilitas. i. instabilitas in alterutro. i. in aduersitate z p̄speritate. nec facit minas. i. insidias fortune esse formidādas. i. timendas. nec facit blandicias esse exoptādas. i. desiderādas. **N**ō calamitas ē miseria cū aliq̄s nihil h̄z nec i re nec in spe. et est dicta a calamo q̄ est vacuus z inanis. **N**ō q̄ nō sufficit solū intueri p̄ntia s̄ etiā futura. qz lz q̄q̄z p̄ma salua fiant iudicia: vltima tñ alteri⁹ saporis inq̄namēta p̄ma nebūt. Nec in fine de disc̄. scholar. Et Tull. ij. rheit. dicit Errāt q̄ in p̄speris oēs impetus fortune putāt effugisse sapient̄ cogitant. in t̄pibus p̄speris cās aduersas reformidāt. Et Sen i de q̄t tuoz v̄t. card. dicit Si prudens es: anim⁹ tuus t̄bus t̄pibus dispense. p̄ntia ordina. futura p̄uide. z p̄terita recordare. Nā q̄ nihil de p̄terito cogitat: p̄dit vitā. Qui nihil de futuro p̄meditat p̄ oia incautus incedit. Pone añ animū tuū mala futura z bona. vt ista possis sustinē. z illa moderari. z **S**anfredus in poetria. Exempla sirenes habe docearis in illis. Sub meliori statu sp̄ p̄iora caueto. Nulla fides rez sequit̄ p̄ mella venenū. Et claudit nox atra dicim nebule q̄ serenum.

Hic ponit q̄ntā rōnem q̄ talis ē. Quicūq̄ alteri⁹ iugo se sūmittit oz q̄ mores ei⁹ patient̄ sustineat. s̄ h̄ō affectiōe t̄paliū sūmittit se iugo fortune q̄ oportet q̄ mores fortune patienter toleret. Un̄ sic iniuste agit q̄ vult imponē legē dñe sue: ita volēs imponē legē fortune agit iuste. **H**ic rōnem p̄tendit in l̄ra. sc̄do declarat dictū suū p̄ qd̄dā silia. ibi Si v̄tis. **P**rio dicit Postremo. i. vltimo dicā q̄ oportz vt tu tolere. i. patiaris eā aīo. i. p̄stati aīo q̄cqd̄ gerit̄. i. sit intra aream fortune. i. intra mūdū cū semel sūmiseris. i. subiugaueris colla. i. tua iugo fortune appetendo t̄palia tan q̄ p̄mia tuoz meritoz. q̄ p̄ s. si velis scribē. i. scribendo imponē legē manēdi z abeūdi ei quā tu tibi dñam sponte elegisti. nōne fueris iniuri⁹ z impatia. i. p̄ impatiam tuaz exacerabis. i. argues sortē. i. fortunā quā nō possis p̄mutare?

Nō q̄ p̄bia mūdū appellat areā fortune. qz sic i area tritulado torquent̄ manipuli. sic fortuna i mūdō torquet hoies. nūc p̄speritate: nūc aduersitate rotādo

Nō circa h̄ q̄ dicit. nōne iniurius fueris q̄ iusticia ē libertas animi s̄bens vnicuiq̄ qd̄ suū est fm suā dignitatē. deo amore z obiam. maiori reuerentiā. pari p̄cordiā. z miōri disciplinā. Si q̄ famulus vellet imponē legē dñe sue cui tenet exhibē reuerentiā: operaret̄ i iusticiā. **N**ō quicūq̄ afficit bonis exteriorib⁹ z mutat fm mutationē eoz d̄ esse subiect⁹ fortune z colla sua iugo ei⁹ sūmittere. qz fortuna est dñā bonoz exterioroz. Talis at̄ fuit boeci⁹. q̄ iniuriabat fortune volēs sibi imponē legē manēdi z recedēdi

Hic p̄bat dictū suū p̄ qd̄dā silia. i. q̄ fortuna nō sit in p̄tate homis. d. Si p̄mitteres vela v̄tis: vento tu ducereris nō quo volūtas tua pete

De si nec ex arbitrio retineri p̄t z calamitosos fugiēs facit. quid est aliud fugax q̄ future quoddā calamitatis iudiciū? Neq̄ enī qd̄ ante oculos sitū est: suffecerit. intueri. **R**erū exitus prudētia metit̄. eadēq̄ in alterutro mutabilitas: nec formidādas fortune minas: nec exoptandas facit esse blandicias.

Postremo equo animo tolere oportet. quicqd̄ inter fortune aream gerit̄. cū semel iugo ei⁹ colla sūmiseris.

De si manēdi abeūdiq̄ scribere legē velis ei. quā tu tibi dñam sponte elegisti nonne iniurius fueris et impatientia sortem exacerbes quā p̄mutare nō possis?

Prio dicit Postremo. i. vltimo dicā q̄ oportz vt tu tolere. i. patiaris eā aīo. i. p̄stati aīo q̄cqd̄ gerit̄. i. sit intra aream fortune. i. intra mūdū cū semel sūmiseris. i. subiugaueris colla. i. tua iugo fortune appetendo t̄palia tan q̄ p̄mia tuoz meritoz. q̄ p̄ s. si velis scribē. i. scribendo imponē legē manēdi z abeūdi ei quā tu tibi dñam sponte elegisti. nōne fueris iniuri⁹ z impatia. i. p̄ impatiam tuaz exacerabis. i. argues sortē. i. fortunā quā nō possis p̄mutare?

Nō q̄ p̄bia mūdū appellat areā fortune. qz sic i area tritulado torquent̄ manipuli. sic fortuna i mūdō torquet hoies. nūc p̄speritate: nūc aduersitate rotādo

Si ventis vela p̄mitteres nō quo volūtas peteret s̄ quo flatus impellerēt promoueres. **S**i aruis semina

Metrum primum li. ij.

crederes/feraces in se annos sterilesq; p̄sares? For-
tune te regendū dediti: domine moribus oportet ob-
temperes. Tu nō volentis rote impetū retinē co-
uaris? At omnium mortaliū stolidissime, si manere in-
cipit: fors esse desistit

obtemperes. i. obedias morib⁹ dñe. nō p̄ s̄ tu conaris. i. laboras retinē impetū. i. cursū voluētis
rote. i. mobilis fortune. ⁊ frustra laboras. **S**tolidissime. i. stultissime oim mortaliū nescis tu q̄ si
.i. fortuna incipit manē. i. stabil' esse q̄ tūc desinit. i. desistit esse fors. Sic enī nō simul stāt q̄ fors
aliq̄s sit hō ⁊ nō sit rōnalis. sic nō stant simul q̄ sit fortuna ⁊ nō sit mutabilia. **N**ō q̄ sic p̄mit
ens velū vento: ampli⁹ nō est in ptāte sua duci q̄ vult s̄ fm impetū venti ducit. ⁊ sic cōmittens
emina agro: nō est in ptāte eius q̄ pueniāt anni fertiles vel steriles. Sic a fili q̄ p̄mittit se for-
tune nō est in ptāte sua vt habeat fortunā p̄sperā vel aduersam. **N**ō circa hoc q̄ dicit voluēt
tis rote q̄ antiq̄tus fortuna depingebat cū rota hac rōne. **N**ā in rota sūt quattuor diuersitates
vna ē ps̄ sūma. alia infima. t̄tia qua de sūmo descendit ad imū. q̄rta qua de imo ascendit ad sū-
mū. **S**icut in hoib⁹ inueniunt̄ q̄tuor varietates. quidā enī sūt in sūma p̄sp̄itate. tales sūt eleua-
ti in rota fortune. alij sūt in sūma aduersitate. tales iacent deiecti sub rota. tertij declinat̄ de p̄spe-
ritate i aduersitate. tales descendūt de sūmitate rote. q̄rti p̄cedūt de aduersitate in p̄sp̄itate. ta-
les ascendūt rotā fortune. **U**n̄ eleuat⁹ in rota fortune dicit **G**lorioz elat⁹. descendens dicit. de-
scendo mortificat⁹. **D**eiectus dicit **I**nfim⁹ are rotor. ascēdens dicit. letus ad alta vehor. **N**ō q̄
natura nō assuescit in p̄riū. nā si lapis millesies proijciat̄ sursū: non assuescit ascendē sursū: cū na-
tura eius sit descendē. Sic ḡ esset stolidissim⁹ q̄ laboraret alicui auferre suā naturā. sic stolidus
dus est q̄ laborat̄ fortunē auferre mutabilitatē q̄ ē ei⁹ natura. ḡ dicit p̄bia **A**t oim stolidissime. zc

Metrum iambicū hyponactium

Hec cū supba vterit vices dextra
Exestuantis more fertur euripi

Dudum tremendos seuā proterit reges

Humilem q; victi subleuat fallax vultus

Non illa miseros audit. aut curat fletus

Altroq; gemitus dura quos fecit ridet

Sic illa ludit. sic suas probat vires

Magnū q; suis monstrat ostentum

Siquis visatur vna stratus ac felix hora

.i. spontanee gemit⁹ miserorū q̄s fecit. sic illa ludit. sic p̄bat. i. experit̄ suas vires. ⁊ ip̄a mōstrat su-

is magnū ostentū. i. miraculū. si q̄s visat̄ vna hora stratus. i. aduersitate depressus. ⁊ felix. i. p̄spe-

ritate eleuat⁹. q. d. fortuna videt̄ exhibē suis. i. hoib⁹ q̄ bonis ei⁹ inhiāt magnū miraculū q̄n ali-

q̄s subito videt̄ mutari de aduersitate in p̄sp̄itatē. ⁊ ecōuerso. **N**ō q̄ fortuna dī supba eo q̄

nullū veref. nec aduertit p̄bitatē. nec maliciā alicui⁹. etsi vocat̄ more supborū obaudit. **N**ō q̄

euripus fm aliq̄s est vētus turbis. et dī euripus q̄i curus rapidus. ⁊ ē curus nomē vētī. fm ali-

os at ⁊ forsan meli⁹. euripus ē brachiū vl' sinus maris cui⁹ decursus ē incertus. ⁊ p̄t̄ incertū

dinē sui cursus: frequēt p̄clitant̄ ibi naves. ⁊ dī ab eu qd̄ ē bonū. et ripa q̄i bō ripa. p̄ p̄riū. **S**i-

cut ḡ cursus euripi estuātis ē incertus. sic ⁊ mutabilitas fortune. **N**ō de opatione fortune qlif

hos eleuat ⁊ hos dep̄mit loquit̄ Alan⁹ in anti-claudiano dicens **P**recipitē mouet illa rotā mot⁹

q; labor. **N**lla quies claudit. nec s̄st̄t̄ oia motu. **N**os p̄mit. hos eleuat. hos deijcit. erigit illos

Cogit ⁊ in varios hoies descendē casus. **E**t samariens' als paup̄ **D**ericus. **Q**uicq̄d agas. q̄cqd

dicas. q̄cqd patiaris **N**ō facis vt retrahas que mea dextera trahit. **S**ic ego primatū venerat̄

daq; scepra tenebo. **E**t p̄ velle meo: mel tibi fel q; dabo.

Hic incipit p̄mū metz hui⁹ scdi qd̄ dī hypo-
nauticū ab inuētoze qz labor nautaz cātu hmoi
metri subleuat. ⁊ dī metz iābicū a pede p̄dñant
te. **E**st at̄ iamb⁹ pes p̄rius trocheo. p̄st̄s ex p̄ri
ma breuiz vltia lōga. ⁊ dī metrū trimetrū. lz enī
hoc metz hz sex pedes. tñ p̄putādo duos pedes
p̄ metro: erit metz trimetrū. in q̄ metro p̄bia de/
scribit mozes fortune dicēs. **C**ū. i. hec fortuna ver-
terit vices. i. alternationes p̄sp̄eritatis ⁊ aduersi/
tatis supba dextera. et cū fert̄ more euripi. i. ma-
ris estuantis. i. inundātis. tūc fortuna seuā. i. cru-
delis proterit. i. p̄culcat reges dudū tremendos
.i. metuēdos. ⁊ ipsa fallax subleuat de aduersitate
humilē vultū victi. i. depressi. nec ipsa audit flet⁹
nec curat miseros. i. paupes. et ip̄a ex̄ns dura qz
n̄ flectit̄ ad volūtatē hoim. ridet. i. deridet vltro

1026

Quod incipit p̄sa scđa hui⁹ scđi qua p̄bia p̄bat boecio nō esse p̄que rendū de fortuna. qz nihil sibi abstulit. ⁊ introducit fortunā alloquentē boeciū. Et diuidit qz p̄mo p̄suadet boecio introductionē fortune. ⁊ introducit eā ibi. **Q**uid tu o hō. **P**ri mo p̄bia dicit **O** boeci ego p̄bia vellē tecū pauca agitare. i. discutē v̄bis ipsi⁹ fortune. tu v̄o anim aduerte an ius. i. iusticia postulet hoc. **N**ō qz similitudo oꝝonis qñqz generat fastidiū. ideo qñqz ip̄am oportet mutari. vñ **T**ull. iij. li. rhetorice dicit **S**ermonē in dicendo p̄mutari oportet vt facile satietas varietate vitet. iō p̄bia h̄ variat oꝝonem p̄ introductionē noue p̄sone: vtendo p̄so/ popeia q̄ figura a **T**ullio vocat̄ **C**onformatio. **P**ersuadet igit̄ p̄bia boecio introductionē fortu ne dicens. **V**ellem autē ⁊c

Quod p̄bia introducit fortunā al/ loquētē boeciū q̄ oñt q̄rimoniā ip̄i us esse iniustā. qz nihil sibi abstulit. **P**ri o q̄ fortuna oñt qz nihil boecio iniuste abstulit. ⁊ quādā r̄nsionē bo ecij excludit. ibi. **A**n tu mores. p̄mo facit qd̄ dicit̄ ē. ⁊ r̄ndet tacite q̄sti onē. ibi. an ego. **P**rimo dicit fortuna ad boeciū **O** tu hō quid agis. i. ve/ ras vel facis me reā q̄tidianis. i. as/ siduis q̄relis? q. d. facē nō deberes. **Q**uā tibi fecim⁹ iniuriā? q. d. nullā. **Q**ue tua bona tibi detraxim⁹? q. d. nllā. **C**ōtende mecū i iudicio de pos sessione opū ⁊ dignitatū corā q̄cūqz iudice. et si mōstraueris aliqd̄ eē p̄pri um hoz bonoz cuiusqz mortaliū. e/ go spōte p̄cedā tibi ea q̄ repetis fu isse tua. **Q**uā tibi nō sint tua: nec alie⁹ hois p̄pria. p̄bo tibi. qz cū natura p̄ duxit te de vtero m̄ris ego suscepi te nudū ⁊ inopē. i. carentē oib⁹ reb⁹ ⁊ foui te meis opib⁹. et ego p̄ona .i. prompta educaui. i. nutriui te in/ dulgenti⁹. i. clementi⁹ fauore. i. gr̄a mea. qd̄ te nūc facit impatientē nr̄i .i. nō nos qz si boeci⁹ a p̄ncipio nō fuisset nutrit⁹ p̄spitate fortune: nō fuisset impatiēs de amissione ei⁹. **E**t subdit **E**go circūdedi te affluentia ⁊ splendore oim bonoz q̄ sūt mei iuris. i. p̄tatis. nūc at̄ libet. i. placet mihi reēhē manū. tu habes gr̄am. i. mihi referre gr̄es. tanqz vsus alienis. nō habes ius q̄rele tanqz tua p̄dideris. **Q**uid igit̄ ingemiscis q̄rulando? nllā tibi a nob̄ illata ē violentia. opes honores. ⁊ cetera taliū sūt mei iuris. i. p̄tatis. ⁊ famule mee. i. hōres ⁊ p̄tates recognoscūt me dñaz. mecū veniūt. mecū recedūt. **A**udacter affirmē si tua forent q̄ p̄q̄reris amissa: nllō mō ea p̄ didisses. **N**ō qz tota rō fortune i hoc p̄sistit. **N**ulli manet rōnabilis q̄rimonia de eo q̄ nihil ali orū aufert sed propria pro suo libito disponit. sed fortuna nihil abstulit quod erat boeci⁹ sed pro pria disposuit pro suo libito. **E**rgo. ⁊c. **N**ō de hoc qz dicit. que tibi tua. **S**eneca dicit in de re/ med. **N**ō est tuū qd̄ fortuna fecit eē tuū. **A**lienū est omne q̄cqd̄ optādo euenit. et nihil ipsi⁹ p̄priū putari licet qd̄ eripi p̄t. **N**ō qz hō p̄ducit nudus ex vtero m̄ris p̄ hoc inuit magna ei⁹ miseria li enī hō nudus nascere ⁊ nllō indigēt: min⁹ esset miser. s̄ qz nud⁹ nascit̄: nihil possidens ⁊ plib⁹ indigēs. iō magl. miser ē. **U**n paup̄ **H**enric⁹ **P**rim⁹ in mūdo tecū tua quāta tulisti. **N**ud⁹ eras primo ⁊ postea nudus eris. **N**ō qz hō exteriora nō sūt p̄pria hois qz dicit **S**en **N**ihil p̄priū di cas qd̄ mutari p̄t fortuna. **R**eposcit qd̄ dedit donū. qd̄ dari potuit auferrī potuit. et qd̄ fortuna **N**ō dedit: non eripit.

Disputatio fortune cū boecio cū eam velit p̄stringere quasi propriaz.

Vellem autē pauca tecuz fortune ipsius verbis **U**agitare **T**u igit̄ an ius postulet animaduerte **T**u igit̄ an ius postulet animaduerte **N**ō qz similitudo oꝝonis qñqz generat fastidiū. ideo qñqz ip̄am oportet mutari. vñ **T**ull. iij. li. rhetorice dicit **S**ermonē in dicendo p̄mutari oportet vt facile satietas varietate vitet. iō p̄bia h̄ variat oꝝonem p̄ introductionē noue p̄sone: vtendo p̄so/ popeia q̄ figura a **T**ullio vocat̄ **C**onformatio. **P**ersuadet igit̄ p̄bia boecio introductionē fortu ne dicens. **V**ellem autē ⁊c

Quid tu hō ream me q̄tidianis agis querelis? **Q**uaz tibi fecim⁹ iniuriam? **Q**ue tibi tua detraimus bona? **Q**uouis iudice de opū dignitatuzqz mecū possessione p̄tende. **E**t si cuiusquaz mortaliū p̄priū quid hoz esse monstraueris: ego iā tua fuisse que repetis sponte cō cedam. **C**ū te matris vtero natura p̄duxit: nudū om nibus reb⁹ / inopemqz suscepi: meis opibus foui. ⁊ qd̄ te nūc impatientē nostri facit: fauore p̄ona indulgen tius educaui. omniū q̄ mei iuris sunt affluentia ⁊ splē/ dore circūdedi. **N**ūc mihi retrahē manuz libet. habes gratiā velut vsus alienis. nō habes ius querele: tan/ qz prozsus tua p̄dideris. **Q**uid igit̄ ingemiscis? **N**lla tibi a nobis est allata violentia. opes. honores. cetera qz taliū: mei sunt iuris. **D**ominā famule cognoscunt. mecū veniūt: me abeūte discedūt. **A**udacter affirmē si tua forent q̄ amissa p̄quereris: nllō mō perdidisses.

Nō dedit: non eripit.

An ego sola meū ius exercere phibebo? **L**icet celo pferre lucidos dies. eosdē q̄ tenebrosīs noctib⁹ condere. **L**icet anno t̄re vultū/nūc florib⁹ frugib⁹ q̄ redimire. nūc nimbis frigorib⁹ q̄ pfundē. **I**us ē mari nūc strato equore blādiri: nūc pcellis ac fluctib⁹ inhorrescere. **N**os ad pstantiā n̄ris morib⁹ alienaz inexplēta hoīm cupiditas alligabit? **H**ec n̄ra vis ē. hūc p̄tinuū ludū ludim⁹. rotā volubili orbe n̄samus. infima summis/suma infimis mutare gaudem⁹. **A**scēde si placet. s̄ ea lege: ne vti eū ludicri mei ratio poscit descendē: nūc pfundē eā nimbis. i. pluuijs z frigorib⁹ sic in autūno z hyeme. **I**us. i. natura est mari nūc. i. aliq̄n. i. tpe sereno blādiri. i. blādū esse eāre strato. i. paci/

fico. s̄ tpe tempestatis inhorrescē. i. horridū apparē pcellis ac fluctib⁹. i. inūdationib⁹. nūq̄d inexplēta. i. insatiabil' cupiditas hoīm alligabit nos ad pstantiā: alienā n̄ris morib⁹. q̄. d. Non. etenim hec est n̄ra vis. i. naturalis p̄tās. hūc ludū p̄tinue ludim⁹. rotā n̄samus volubili orbe. i. veloci circulatione. z nos gaudem⁹ mutare infima. i. aduersa summis. i. p̄p̄is. z suma infimis. i. p̄spa aduers' **T**u boeci a cēde rotā n̄ram si placet. s̄ ea lege. i. p̄ditione. vti ne putes tibi fieri iuriā si p̄tigit te descendē cū rō mei ludicri. i. ludi iocoli hoc poscet. **N**ō q̄ qlibet res i sua naturali opatōe deleat. frustra q̄ laborat q̄ naturā rei auferre conat' cū natura nō assuescat i p̄trariū. vñ paup' hēric⁹. **N**ōne sua licite quis sic vti arte. **N**ō sibi sors dederit vti oīs hō. **M**iles equis. piscator aquis. z cleric⁹ hymnis. **N**auta fretis. pugiles Marte. poeta metris. z **G**eminat in sp̄itis nature iura rēctans. **N**ō q̄ dic' cupiditatē hoīm esse inexplētā. q̄ dic' **A**ri. y. polul. Infinita ē p̄cupia hoīm ad cui⁹ repletionē m̄lri v̄iūt. **E**t **A**uicēna xvi ep. Naturalia d̄sideria finita s̄t. ex falsa at op̄ione nascētia vbi desināt nō h̄nt. **E**t **L**xiij ep. **D**ia aliq̄s p̄temnē p̄t. oia at h̄c nō p̄t

An tu mores ignorabas meos? **N**esciebas **C**resū regem lydoz **C**yro paulo ante formidabilē: mox dein/ de miserandū rogi flāmis traditū misso celitus imbre defensū? **N**um te preterit **P**aulū persi regis a se capti calamitatibus pijs impendisse lachrymas? **Q**uid tragediaz clamor aliud deflet. nisi indiscreto ic̄tu fortunā felicia regna vertentem? **N**ōne adolescentulus

.i. duo dolia vini altez q̄dē malū/aliud aut bonū i iouis limine iacere didicisti? **Q**uid si vberius de bono/rū p̄te sumpsisti? **Q**uid si a te nō tota discessi? **Q**uid si hec ipsa mei mutabilitas iusta tibi causa est sperandi meliora? **T**ñ ne aīo p̄stablesas. et intra p̄mune oibus regnū locatus p̄prio iure viuere desideres **E**t adolescentulus didicisti iacere in limine. i. in domo iouis duo dolia. vñ bonū. aliud malū. de q̄bus oportu it vnūqueq̄ intrantē gustare? **Q**uid p̄q̄reris si vberius de bonoz p̄te sumpsisti? **Q**uid p̄quereris si a te nō tota discessi? **Q**uid p̄q̄reris si hec mei mutabilitas ē tibi iusta causa sperandi meliora?

Hic r̄ndet tacite q̄oni. **D**icēt alii q̄s fortunē. i. bō exteriora s̄t tua: tñ p̄ q̄s ea hōi p̄tulisti nō deberes ampl' auferre. huic q̄oni r̄ndet fortunā d. q̄ hoc esset p̄ ius z p̄ naturā suā quā nlls d̄z sibi auferre. imo debet vti sic et cetera res vtunt' sua natura. vñ dic'. **N**ūq̄d ego sola phibeoz exercē ius meū? cū oia alia exercēt naturā suā q̄d declarat. q̄ licet. i. licituz est celo pferre lucidos dies z eos p̄dere. i. abscondē tēbrosīs noctib⁹. z licz āno redimire. i. ornaē vultū. i. sup̄ficiē t̄re. nūc. i. aliq̄n florib⁹ sic in vere. nūc frugib⁹ sic in estate sic in autūno z hyeme. **I**us. i. natura est mari nūc. i. aliq̄n. i. tpe sereno blādiri. i. blādū esse eāre strato. i. paci/

Hic fortuna excludit r̄nsionē. boeci. posset enī dicē boecius. **F**ortuna ego p̄questus suz de tua mutabilitate quia ignoravi mores tuos: h̄ac r̄nsionem excludit fortunā p̄ plura nota boecio ex q̄b⁹ poterat p̄cedere mores z stabilitatē suā z dicit **N**ūq̄d tu ignorabas mores meos? q̄. d. nō. **N**esciebas quō **C**resus rex lydoz q̄ prius erat formidabilis cyro regi persaz. s̄ postea captus fuit a **C**yro. et traditus ignibus ad cremandū. s̄ imbre misso celit⁹: fuit defensus z euasit. **N**ūquid etiaz p̄terit te quō **P**aulus p̄sul rōnus fudit pijs lachrymas sup calamitatibus. i. miserijs p̄si regis quē captiuauerat. **Q**uid enī aliud deflet clamor ēgediarū. i. poematū rēphendentū vicia hoīm nisi me fortunā subuertentē felicia regna indiscreto ic̄tu. i. incerto euentu? **N**ōne ex n̄s adolescentulus didicisti iacere in limine. i. in domo iouis duo dolia. vñ bonū. aliud malū. de q̄bus oportu it vnūqueq̄ intrantē gustare? **Q**uid p̄q̄reris si vberius de bonoz p̄te sumpsisti? **Q**uid p̄quereris si a te nō tota discessi? **Q**uid p̄q̄reris si hec mei mutabilitas ē tibi iusta causa sperandi meliora?

.i. prospera. tñ ne p nō stablesca. i. deficias aīo. 7 tu locatus infra cōe regnū oībus. i. in mundū de sideras viue p̄rio iure qz h esse nō p̄t vt eximaris a cōi lege hoīm. **N**ō qz cū Cresus rex lydo rñ esset pugnaturus 7 regē psaz ipse p̄iuluit apollinē de successu pene. q̄ rñdit sibi h̄mōi 7 siclo Creius p̄det alim transgressus plima regna. Alim est flum̄ q̄dam **Q**uē 7 siculū Cresus sic intel lexit qz Cresus transgressus alim p̄det. i. destruet plima regna ipsius Cyri. 7 apollo sic intellexit Cresus transgressus alim p̄det. i. amittet plima regna sua. 7 hoc p̄tigit. nā ipse cū trāsgressus eēt alim victus est a Cyro. 7 in ignē positus: 7 tāta inundatio pluuie facta fuit qz extindus fuit ignis 7 euasit. 7 q̄ cū multū gloriaret: dixit filia sua noie **F**ania. **O** p̄ expedā vltimū diē: an̄ quē nō ē glandū. **Q**uadā nō nocte vidit Cresus i somno qz esset sup altā arborē vbi **J**upiter eū rigabat. 7 p̄hebus eū siccabat. qd̄ somniū cū rettulisset filie sue rñdit filia. **T**u cris captus a Cyro. et i cruce suspensus. vbi iupit. i. pluuia te rigabit. 7 p̄hebus. i. sol te siccabit. qd̄ ad vltimū p̄tigit. ex q̄ p̄t ppendi mutabilitas fortune. **N**ō qz **P**aulus p̄iul romanus missus fuit pugnare 7 reges psaz. q̄ erat sup̄bissim⁹ hoīm. cū aut̄ ipm̄ deuicisset: p̄siderās p̄speritatē p̄teritā 7 aduersitatē p̄ntez eius: motus pietate fleuit sup̄ ipm̄. et dimisit eū. ex q̄ s̄litter p̄pendit mutabilitas fortune. **N**ō qz tra gedia est carmen rephensiuū vicioz: incipiens a p̄speritate: desinens in aduersitate. **E**t d̄z a tra gos grece qd̄ est hircus latine. 7 odos cantus. qz catus h̄mōi carnis hircō remunerabat. 7 inde dicunt tragedi poete q̄ antiq̄ gesta 7 facinora sceleratoz regū luduoso carmie p̄plo spectate. i. res p̄speritate p̄cinebat sic dicit **H**omerus volēs oñdere mutabilitatē fortune describit in domo **J**ouis iacē duo dolia vini. vnū bonū aliud malū. 7 oēs intrātes domū: de vtroqz oportebat gustare. 7 q̄sdā plus de bono. q̄sdā nō plus de malo. **E**t hec descriptio publice depingebat athe nis in templo iouis. vbi boecius studuit adolescens ex̄ns. sic ipse testat in x̄ disc̄. schol. **P**er do mū aut̄ iouis **H**omer⁹ significauit mūdū. p̄ duo dolia p̄speritatē 7 aduersitatē. 7 oēs q̄ viuūt in mūdo de vtroqz gustāt. qd̄ plus de p̄speritate. qd̄ plus de aduersitate. **N**ō dicit fortunā s̄ uertentē felicia regna. de q̄ **B**anfredus in poetria. **H**oc vnū p̄scire potes qz nlla p̄tās **E**sse mo rosa p̄t. qz res fortuna secūdas **I**mperat esse breues. si vis exēpla. p̄ores **R**espice fortunas. enar rat illa p̄ioz **F**lorida p̄speritas. minos subuertit **A**thenas **I**lion atrides. magne cartaginis ar ces **S**cipio. 7 multi romani fuit alea fati. **T**pe versa breui breuis ē distātia lecti **D**is 7 mesti uoz est vicina diei. **N**ec aliena docent. et te tua fata docebunt.

Istud est scdm̄ metrū h̄ sc̄di qd̄ **M**etrū asclepiadiū thoriambicū.

d̄z asclepiadiū ab inuētoze. choziābi cuz a pede p̄dnante. **Q**uis sit pes choziambus: prius habitū est. 7 p̄stat illud metz ex p̄mo spon deo 7 duob⁹ choziābis 7 p̄irrhikio vel iābo q̄le m̄tz est illius hymni **S**cōz meritis inclita gau dia. **S**cdm̄ metrū est p̄heregraciū ab inuētoze p̄stās ex p̄mo spondeo. 2⁹ daātylo. 3⁹ spondeo 7 trocheo. **I**n hoc ḡ metro fortuna p̄querit de in expleta cupiditate hoīm dicēs. **S**i copia. i. fortu na quā gentiles deā copie appellabāt pleno cor ni fundat hoīb⁹ tātas opes quātas arenas ver sat. i. voluit pontus. i. mare incit⁹. i. p̄morus rāpi dis flatib⁹. i. impetuosis ventis. 7 si fundat tātas opes q̄t sidera fulgent i celo edita. i. orta stellife ris noctib⁹. 7 ipa copia nō rechat manū auferen do opes. haud p̄ nō. iō humanū gen⁹ cessat flere. i. flendo p̄ponē miserā q̄relas. 7 q̄uis de⁹ p̄di gus. i. diues multi auri. i. ad modū prodigi multū aurū diffundens. ipse deus libens excipiat vota hoīm. 7 ornet auidos. i. cupidos claris hōrib⁹. tñ iam parta. i. adq̄sita 7 possessa nil vident eis. 7 seua rapacitas vorās q̄sita. i. adq̄sita p̄dit. i. ma nifestat alios hiat⁹. i. receptacula cupiditatis. **E**t tñc q̄rit fortuna **Q**ue iā frena retentent. i. detine ant certo sine cupidinē. i. auariciā hoīm p̄cipitez

S quantas rapidis flatibus incitus
Pontus versat arenas
Aut quot stelliferis edita noctibus
Celo sidera fulgent
Tātas fundat opes nec retrahat manū
Pleno copia cornu
Humanū miseris haud ideo genus
Lesset flere querelas
Quāuis vota libens excipiat deus
Multi prodigus auri
Et claris auidos ornet honoribus
Nil iam parta videntur
Sed quesita vorans seua rapacitas
Alios pandit hiatus
Que iam precipitem frena cupidinem.

Prosa tertia scdi

Certo sine retentent
Largis cum potius muneribus fluens
Sitis ardescit habendi?
Nunq̄ diues agit q̄ trepidus gemens
Sese credit egentem

odoriferis: sacrificauit illud fortune, qd̄ cornu d̄i fortuna quibusdā ppinare plenū, q̄busdā vacuū; quibusdā semiplenū, fm̄ diuersū status prosperitatis et aduersitatis hoim. **N**ō q̄ fortuna inuehit p̄ auariciā hoim, qd̄ **L**ull' i li. tusculanaz q̄onū d̄ic̄ Auaricia studiū pecunie h̄z quā nemo sapiens p̄cupiuit, ea enī q̄i malis venenis imbuta: corpus animūq̄ virilem offendit, ipsa enī insatiabilis manēs: neq̄ copia neq̄ inopia minuit. **E**t in eodē hoc dicit **Q**uid ē q̄ multi cupiditate pecunie ferunt, q̄z ita p̄turbant animi vt nō multū absint ab insania. **E**t d̄ic̄ **S**en. lxxv. ep̄. Auaricia nū q̄z h̄z magis malū nisi q̄ inḡta ē. **E**t lxxiiij. ep̄. auaros p̄parat canib⁹ d̄. **V**idisti aliquē canē mis̄ sū a d̄no panis frustra aut carnis apto ore captantē, q̄cqd̄ arripit: p̄tin⁹ integrū deuorat, et sp̄ ad spem futuri inhiat. **I**dem euenit nob̄, q̄cqd̄ nob̄ fortuna expectantib⁹ porrigit illud sine oī volū rate dimittim⁹, et statim ad rapinā alteri⁹ erigimur. **N**ō q̄ credit se egentē: nō est diues s̄ paup̄, qz dicit **S**en. p̄ma ep̄. **N**ō qui parū h̄z: s̄ q̄ plus cupit paup̄ est. **Q**uid enī refert q̄ntū illi i arca q̄ntū in horreis iaceat: si alieno/hiatu iminet? **N**ō q̄ diuitie nō tollūt auariciāz s̄ augmentāt. **U**n̄ **S**en. xvi. ep̄ dicit. **C**ongerat in te q̄cqd̄ locupletes possederūt, vltra puatū pecunie modū fortuna te prouehat, auro tegat purpura vestiāt, terrā marmorib⁹ abscondat, accedāt statuez pi ctūre et q̄cqd̄ vlla ars elaborauit, maiora cupere ab his desistes? **U**n̄ **I**uuenalis **I**nterea pleno dū turget sacculus ere. **C**rescit amor nūmi quantū pecunia crescit.

Prosa tertia scdi

Inuentive loquitur fortuna aduersus
Boecium.

His igit̄ si pro se tecū fortuna loqueret̄, qd̄ p̄fer/ r̄to p̄tra hisceres/nō haberes. **A**ut si qd̄ est q̄ querelā tuā iure tuearis: p̄feras oportet, dabimus di cendi locū **B**. **T**uz ego, speciosa quidē ista sunt: inq̄z, oblitaz̄ rhetorice ac musice melle dulcedinis **T**um t̄m̄ cū audiunt̄ oblectant, s̄ miseris/ maloz̄ altior sen sus est. **I**taq̄z cū hec auribus insonare desierint: insi/ tus animū meror̄ pregrauat. **P**. **E**t illa. **I**ta est inq̄t. **H**ec enī nō dū morbi tui remedia, s̄ adhuc p̄tumacis aduersuz̄ curationē doloris fomenta quedā sunt **N**ā q̄ in p̄fundū sese penetrent, cū tempestiuuz̄ fuerit ad/ mouebo: possunt attingē, q̄ d̄, q̄uis v̄ba fortune superficialit̄ me delectent: tū ad p̄fūditatē mei doloris nō attingūt. **I**taq̄z, i. s̄ cū hec v̄ba fortune desierint, i. cessauerint insonare aurib⁹ meis, meror̄ insitus, i. imissus p̄grauat animū meū. **T**ūc p̄hia approbat r̄nsionē boeciij. d̄. **I**ta est, hec ei v̄ba fortune nondū sunt remedia tui morbi: s̄ sūt quedā fomēta, i. lenimēta aduersū curationē, i. p̄ sanationē p̄tumacis doloris, nā remedia q̄ penetrēt, i. immittāt se in p̄fundū p̄turbationū expel/ lēdo cāz radicalē tui morbi ista admouebo, i. apponā cū fuerit tēpestiuū **N**ō q̄ boeci⁹ nihil ha

.i. p̄cipitantē hoimē cū sitis, i. desideriuuz̄ habendi fluens largis munerib⁹ ardescit i hoie, et iō ille q̄ trepid⁹ terroze aduersitatis et gemens credit sese egentē ille nunq̄z diues agit, i. vitaz̄ ducit. **N**ō circa hoc q̄ dicit pleno copia cornu, q̄ cū **H**ercules quodā tpe luctaret̄ cū **A**chilleo, et achille⁹ mutaret se in tauz: hercules app̄hendens ip̄m p̄ cornu: effregit illud, et repletū pomis et floribus

Hic incipit t̄tia p̄sa hui⁹ scdi, in q̄ p̄hia p̄bat boeciū nō debere con queri de fortuna, qz multa bō sibi cō tulit, et p̄mo inq̄rit p̄hia qd̄ sentiat de dictis fortune, 2° bō fortune sibi collata enumerat, ibi verūtn̄. **P**riō oīnt p̄hia q̄ boeci⁹ nihil habeat loq̄ p̄ fortunā, 2° boecius r̄ndet, 3° p̄hia ei⁹ r̄nsionē approbat sic p̄tēbit. **D**ic̄ p̄mo **S**i fortuna loqueret̄ tecuz̄ his v̄bis pro se, p̄fecto p̄ certe, tu n̄ ha beres qd̄ p̄ hisceres, i. nō haberes vnde aperires os ad r̄ndenduz̄ for tune, at siquid est q̄ tuā q̄relam iure tuearis oportet, i. necesse ē, vt p̄fer ras, dabim⁹ tibi locū dicendi. **T**ūc boeci⁹ r̄ndet. **S**peciosa q̄dem sunt ista q̄ fortuna dixit, et sunt oblita, i. delinita melle, i. delectatione rheto rice dulcedis, s̄ q̄ntū ad prosā, ac p̄ et musice dulcedis, s̄ q̄ntū ad metz **E**t t̄m̄ tūc delectāt animū meū cūz̄ audiunt̄, s̄ sensus, i. p̄ceptio maloz̄ ē altior, i. profundior miseris q̄ ista me delectent: tū ad p̄fūditatē mei

Libri secūdi de consolatione philosophie

buit loqui strāba fortune qz verū dicit. z ptra veritatē nō est loquendū. Nā vero oīa psonāt. z veritas sibi ipsi attestat fm Ar. **N**ō hisco ē sūbū inchoatū. z pferē p syncopā. qz regularit̄ deberet dici hiasco. vñ hiscē est hiatū inchoare cū aliqs aperit os. **N**ō qz oblit^o media pducta est picipiū sibi obliuiscor. s. oblit^o media correpta. descendit a sūbo obliuio. z oblit^o idem est qd maculat. **N**ō circa hoc qz dicit insit^o meror animū agguat. qz qz nō dōlet de infortunio nllē ptingit nisi aīo multū eleuato sup fortunā. qz dicit Sen. lxxv. ep. pl^o eqz te dōle nolo. s. vt nō dōleas vix exigē audeo. nllē autē ista firmitas animi ptingit nisi multū sup fortunā eleuato. z subdit **I** lud agam^o vt iocūda nob fiat amissoz recordatio. nemo libenter ad id redit qd nō sine tormēto cogitaturus ē. **N**ō qz p rhetoricā z musicā dulcedinē fortune boeci^o adhuc nō fuit restitut^o virtutiz sapie. qd attestat ei^o meror agguans animū. naz stus z sapia doloze z merore opprimit. vñ Sen. lxxv. ep. Quēadmodū minuta lūina claritas solis obscurat. sic doloēs. mesticias. iniurias sapientia z virtus sua magnitudie elidit atqz opprimit.

Dic phia enūerat bō fortune boecio collata rōne qz non debuit se estimare miser. z pmo enūerat bōa pterita qz ipm felice fecerūt. postea enūerat in qrtā pta bō qz ipm in pnti felice onduit. **P**rimo igit phia describit felicitatē suā pteritā. z excludit qndā obiectōnē. ibi. **Q**d si idcirco. **P**rimo enūerat qdaz bō coīa. z magis spēalia. scda ibi. **P**retereo libet **P**rimo dicit boeci nō velis te existiare miser. nunqd oblit^o es numez z modū felicitatis tue. taceo. i. ptranso qz te desolatū. i. pūatū parēte. i. pte z mte cura sūmoz viroz. i. sūlū romanoz te suscepit. z tu delect^o. i. de alijs elect^o i affinitatē pncipiū citatis: cepisti pri^o esse charus qz primus. qd est pnciosissimū gen^o ppinqtatis. **Q**uis nō pdicabit te felicissimū cū tāto splēdore: tuoz soceroz: cū tāto pudore pūngis. i. v/poris. et cū oportūitate. i. oportuna felicitate masculine prolis. q. d. nlls est q nō iudicauerit te felice in his. **N**ō qz tplex ē gen^o ppinqtatis. **P**rimus qz p hif ex genealogia. z in tali ppinqtate aliqs sil efficit primus z charus. nā frat fratri ē charus z ppinquus. **A**lia ē ppinqtas qz ptrahit ex mrimonio. z vocat affinitas z i tali ppinqtate aliqs pri^o efficit ppinquus qz charus. **T**ertia p/pinquitas p hif ex bonis morib^o z stutib^o. z hoc ē pnciosissimū gen^o ppinqtatis. z i tali aliqs pri^o efficit charus qz ppinquus. **E**t sic boeci prius fact^o fuit romanis pncipib^o charus rōne stutis qz ppinquus mrimoniū p hendo cū eis. **N**ō qz phia dicit boeciū fuisse felice splēdore soceroz i plū. cū tū nō habuerit nisi vnū socerū. nā socer dicitur cui^o filiā aliqs ducit. z non legit qz boeci^o habuit duas vxores. **A**d hoc pte dicit qz h socer accipit large: nō tm p pte vxoris s. etiā p fratre qz large etiā pte dicit socer. qz dicit plalif soceroz. **N**ō qz ex tbus phia dicit boeciū felice fuisse. ex honestate soceroz. ex pudore pūngis. ex oportunitate masculine prolis. i. suozū filioz.

Dic phia enūerat qdā bō speci/alia ex qb^o boeci^o nō debet se estimare miser. z dicit **E**go ptereo. i. p/trasire volo qz mihi libet pterire coīa bō. z delectat me venie ad specialē cumulū tue felicitatis scz ad sūptas dignitates i adolescētia: negatas senib^o. **E**t sedit. **S**i qz fructus rez mortaliū hz vllū pondus beatitudinis. i. si pte aliqd tpale bonū hō dicitur felix: poterit ne mēoria illi^o lucis. i. tue felicitatis quā iā dicā deleri quātalibz mole. i. qz cūqz pōdē ingruentiū maloz: qst dicet nō pōt deleri. **E**t qz ē illa felicitas: cū tu vidisti liberos tuos. i. filios tuos

Verūtū ne te miserum existimari velis. **A**n numerū modūqz tue felicitatis oblitus es? **T**aceo qz desolatū parente: sūmoz te viroz cura suscepit. delect^o qz i affinitatē pncipiū citatis (qd pnciosissimū ppinquitatis gen^o) ppus charus qz primus esse cepisti. **Q**uis nō te felicissimū cū tāto splēdore soceroz/ cū cōingis pudore cū masculine quoqz plis oportunitate predicauit? **T**aceo. i. ptranso qz te desolatū. i. pūatū parēte. i. pte z mte cura sūmoz viroz. i. sūlū romanoz te suscepit. z tu delect^o. i. de alijs elect^o i affinitatē pncipiū citatis: cepisti pri^o esse charus qz primus. qd est pnciosissimū gen^o ppinqtatis. **Q**uis nō pdicabit te felicissimū cū tāto splēdore: tuoz soceroz: cū tāto pudore pūngis. i. v/poris. et cū oportūitate. i. oportuna felicitate masculine prolis. q. d. nlls est q nō iudicauerit te felice in his. **N**ō qz tplex ē gen^o ppinqtatis. **P**rimus qz p hif ex genealogia. z in tali ppinqtate aliqs sil efficit primus z charus. nā frat fratri ē charus z ppinquus. **A**lia ē ppinqtas qz ptrahit ex mrimonio. z vocat affinitas z i tali ppinqtate aliqs pri^o efficit ppinquus qz charus. **T**ertia p/pinquitas p hif ex bonis morib^o z stutib^o. z hoc ē pnciosissimū gen^o ppinqtatis. z i tali aliqs pri^o efficit charus qz ppinquus. **E**t sic boeci prius fact^o fuit romanis pncipib^o charus rōne stutis qz ppinquus mrimoniū p hendo cū eis. **N**ō qz phia dicit boeciū fuisse felice splēdore soceroz i plū. cū tū nō habuerit nisi vnū socerū. nā socer dicitur cui^o filiā aliqs ducit. z non legit qz boeci^o habuit duas vxores. **A**d hoc pte dicit qz h socer accipit large: nō tm p pte vxoris s. etiā p fratre qz large etiā pte dicit socer. qz dicit plalif soceroz. **N**ō qz ex tbus phia dicit boeciū felice fuisse. ex honestate soceroz. ex pudore pūngis. ex oportunitate masculine prolis. i. suozū filioz.

Pretereo libet em̄ preterire cōmunia sumptas i adolescētia: negatas senibus dignitates. ad singularē felicitatis tue cumulum venire delectat. **S**i quis rerum mortaliū fructus vllū beatitudinis pōdus habet. poterit ne illius memoria lucis quantalibet ingruentiū maloz mole deleri? **C**ū duos pariter cōsules liberos tuos domo prouehi. sub frequentia patrū. sub plebis alacritate vidisti. **C**ū eisdē i curia curules insidētib^o tu regie laudis orator igenij gloriā faciēdieqz meruisti. **C**ū in circo duoz medius cōsulū circumfusa multitu/

Prosa tertia

dinis expectationem triumphali largitione satiasti?
Dedisti ut opinor verba fortune, dum te illa demulcet,
dum te ut delicias suas fouet. **M**unus quod nulli unquam
privato commodauerat abstulisti. **V**is ne igitur cum
fortuna calculum ponere? **N**unc te primum luenti
oculo pstrinxit. **S**i numerum modumque letorum tristium ve-

consideres, adhuc te felicem negare non possis.

one, i. victoriam triumphatione, ut ego opinor tu dedisti verba, i. deceptiones fortune cum te illa demulcet, dum te fouet ut suas delicias, tu abstulisti munus quod nunc commodauerat vlli, i. alicui privato, i. ex neo, vis ne cum fortuna ponere calculum, i. computationem. **N**unc ipsa fortuna primum pstrinxit, te oculis luentibus, i. inuidis, si pserdes numerum et modum letorum et tristium, i. prosperitatis, et aduersitatis, adhuc non potes te negare felicem. **N**on philosophia per se quod dicitur pretere: et prius dixit taceo: vnde quidam colore rhetorico quod dicitur occupatio, et diffinit sic a **T**ullio. **O**ccupatio est cum dicimus nos pretere: aut nescire: aut nolle dicere illud quod tibi maxime dicimus. **N**on quod mos erat romanorum ante tcesimum annum nulli pretere aliquam dignitatem nisi propter singularem dignitatem vel probitatem, vel propter reipublice eundem utilitatem. **B**oetius autem in adolescentia ante tcesimum annum electus fuit in consul, et hoc philosophia vocat felicitatem communem: non quod ceteris omnibus hoc precederet, sed quod non solum boetio sed alijs paucis hoc accidit. **R**efert enim **T**ullius in libro de amicitia quod **S**cipio ante tcesimum annum bis factus est consul, sicut **H**ermanicus iuuenis factus est consul ante tcesimum annum. **S**ed singularem felicitatem boetii tangit dicitur, cum duos pariter consules. **N**on quod secundum **I**sidorum in libro etymologiae **C**urules erant sedes in quibus magistratus sedentes iura reddebant, et dicuntur curules a curru, quod tali seorsum utebantur in curru iudices qui vehebantur ut expediti pro populo iudicia redderent. **N**on quod consuetudo erat apud **R**omanos in electione consulum hunc sermonem ad populum de laudibus regum electorum in magistraturam, etsi bene predicauit: inde gloriari sequebatur. **H**omini sermonem fecit boetius in electione suorum filiorum in consules et exinde sua gloria fuit geminata. **E**t quod pseris sermo pseruit fieri in triumphis: in laudem eorum qui obtinuerant victoriam, id homini sermonem vocat triumphalem largitionem. **N**on quod bonum aliquid promittit et non adimplet: ille dat verba et non rem, et sic decipit. **Q**uod dicitur philosophia dedisti fortune verba, i. deceptiones: promittendo ei aliquid boni quod ipsa te ita fouet. **N**on quod calculus in vna significatione est parvus lapillus qui calcando non ledit, et quod talibus lapillis utebantur antiqui in computatione: id est calculare vel calculum ponere ponit pro computatione vel pro rationem facere, quod dicitur philosophia. **V**is ne cum fortuna calculum ponere? quod dicitur non debes, si computatione bis cum ea: ipsa inueniet te multo felicior: est quod miserum

Quod si idcirco te fortunatum esse non estimas, quoniam quod tunc leta videbantur abierunt, non est quod te miserum putes, quoniam quod nunc creduntur mesta pretereunt. **A**n tu in hanc vite scenam nunc primum subitus hospesque venisti? **N**onne ne humanis rebus inesse constantiam reris, cum ipsum sepe hominum velox hora dissoluat? **N**am etsi rara est fortuitis manendi fides, vltimum tamen vite dies, mors quidam fortune est etiam manentis. **Q**uid igitur referre putas? tu ne illam moriendo deseras an te illa fugiendo

stantiam inesse humanis rebus cum ipsum hominum sepe dissoluat velox hora mortis, nam si fortuitis rebus est fides permanendi: licet rara: tamen vltimum dies vite est quidam mors fortune, etiam manentis fortune, quod igitur putas referre, id est distare, ne, id est, an tu deseras illam fortunam moriendo, an pro vltima illa te deserat fugiendo? quod dicitur nihil refert quantum ad incostantiam fortune, siue fortuna hominem deserat siue deserat, manifestum est quod permanere non potest. **N**on quod in rebus humanis non est constantia, cuius ratio est. **I**n isto quod est genitum nulla est constantia, quod nihil est genitum quod non sit corruptibile et non permanens, sed res humane sunt genite per duce, quod dicitur. **N**on quod non est durabilis fortune prosperitas, quod ipsam cito fugat aduersitas, vnde **S**anctus **S**anctus **S**anctus

pariter consules, i. in consules electos pueri, i. duci de domo tua sub frequentia, i. diligentia patrum, i. seniorum, et sub alacritate, i. sub gaudio plebis, et cum tu eisdem filiis tuis insidentibus curules, i. sedes iudicarias, oratorum, i. predicatores regie laudis: meruisti gloriam in genitum et facundie, cum tu medius in circo, i. in circudatione, duorum consulum, i. filiorum tuorum satiasti expectationem circumfuit multitudinis triumphali largitione

Quod dicitur philosophia excludit quidam obiectionem. **P**osset aliquis dicere, hec predicta bona non faciunt me felicem quod sunt preterita, hanc obiectionem excludit philosophia dicitur. **Q**uod per se, si non estimas te fortunatum, i. felicem quod illa abierunt que tunc videbantur leta, etiam non debes te estimare miserum quod quod nunc creduntur, i. videntur mesta pretereunt. **N**unquid tu venisti primum in hanc scenam, i. vmbra vite subitus, i. improvisus et hospes, i. aduersa tu ignoras quod gerantur in hac vita. **N**e pro nunquid reris, i. opinaris vllam constantiam

Libri scđi Metrū tertiu

in poetria **D**ibus ne crede tuis si tpe paruo **I**lluxē tibi mox sē clausura serenū **N**ubila fata diē inducētq; crepuscula noctē. **A**pt qđ nō ē adhibēda fides reb' fortuitis **N**ō q' p'ha tāgīt vnā rō nem q' fortūa nō sit p'stans q' tal' est **D**ō nō est p'stās. q' nec fortūa **A**ns p'z qz hōiem sepe/dissoluit velox hora mortis. **C**ōseqūtia p'bat ex hoc qz fortūa nō h'z esse nisi circa hōiez cū sit in agentib' a p'posito. ij. phys. q' dicit p'ha. nihil differt q' ad incōstātiā fortune siue fortūa derelinq't hōiez fugiendo. siue hō derelinquat ipam moriēdo. q'cūq; mō fiat: sp' ipsa est incōstans z nō p'manens.

Istō est tūū metz h' scđi cui' p'mus vsus dī sal phic' ab iūctore. trochaic' a pede p'dnante **M**etrū aut scđi h' dī glyconicū ab iūctore. choriābicū a pede p'dnante **I**n h' g' metro p'ha declarat tribus exēplis mutabilitatē mūdanoz **P**rimū exēplū ē de corporib' celestib' tale. **S**ole lucēte i celo tūc obscurat lumē aliaz stellaz. **E**cce mutatio stellaz q' ad lumē quod tū p'ri' apparebat tpe noctis. s. sole nob lucēte nō apparet. vñ dicit i l'ra. **C**ū p'heb'. i. sol cepit. i. cepit spargē. i. emittē lucē roseis q'drigis. i. roseo curru stella hebetata. i. obscurata flāmis. i. lumib' solis p'mētib' ipa pallet. i. pallida fit s'm albētes vult' **S**cđm exēplū ē in frenascentib' tale. **Z**ephyro flāte tra ornat florib'. s. austro flāte flores deficiūt. ecce mutatio in frenascentib'. vñ dicit in l'ra **C**ū. i. qñ nem' irrubuit vernis. i. vñalib' rosis flatu zephyri tepentis. i. calentis. si auster nebulosus spiret. i. flare inceperit insanū. i. insane. iā dec' rosaz abeat spinis. i. recedat de spinis. **T**ertiu exēplū ē de mari tale **M**ā mare nō agitāt ventis apparet tranqllū. s. ventis agitātū efficit tēpestuosuz. ecce mutabilitas maris. vñ dicit in l'ra **S**epe mare radiat. i. splendet tñ quillo sereno i. serena tñqllitate imotis. i. nō motis fluctib'. sepe aqlo p'citāt. i. p'uoat feruētes p'cellas. i. tēpestates verso eqre. i. moto mari. **T**unc hortat p'ha ne credam' bonis fortūe dicens **S**i mūdo cōstat. i. p'manet sua forma rara vt ex dicitis p'z. zli mūdus variat tātas vices. i. al'nationes: tūc crede caducis. i. tēstatoris fortūis hōiz. i. noli credē. z loquit' ironice. debet ei intelligi p' p'rium. **C**rede. i. noli credere bonis fugacib' q'ia s' bō fortūe. qđ p'z ex hoc. qz p'stat. i. manifestū est. z ē positū. i. stabilitū etna. i. dīna lege vt nihil genitū p'stet. i. imutabilit' p'maneat **N**ō q' poete at'buunt soli q'drigā q' dī a nūero q'ttuoz eqz **P**oete ei fingūt curz solis t'bi q'ttuoz equis p'p' q'ttuoz diuersitates solis **N**ā sol cū orit' est rube'. hora t'ria splēdēs. hora meridiei ē feruēs. s. hora vesprina ē tepens **L**u ne s'p' attribuit bigā p'p' duas p'prietates lune. nā luna naturalit' est frigida z hūida **N**ō circa hoc qđ dicit **C**rede fortuitis bonis. **S**en dicit in li. de solone filij **E**lye. **N**unq; ego fortune credidi. q' cū mecū videret pacē agē: oia q'cūq; i me indulgentissime p'ferebat: pecuniaz. honores. grām. eo loco posui vnde posset sine motu meo repetē. **I**ntuallū magnū inter me z ipam habui. itaq; nec illa abstulit: nec euulsi. **N**eminē aduersa fortuna p'minuit nisi quē secūda decepit. fortuna fortes metuit. ignauos expauit. opes auferre p't: animū at' surripe nō p't **N**ō q' p'ha bona fortune appellat caduca. qz dicit **S**en. lxviij ep. **D**ia ista i q' fortuna dñium exercet: sua s't. sic pecunie. hōres. imbecilla s't: fluida: mortalia s't. z passiones incerte. **N**ō dicit nullū genitū esse p'stās. dicit **S**en ep' p'allegata. **D**ia mortalia minuiunt: cadūt: deferunt: decrescūt: exhauriunt. itaq; in ill' in sorte causa incerta inequalitas est. diuinoz aut vna natura est.

Prosa quarta scđi **D**ecarat boeciū adhuc esse felicē. anxiam caducāq; fortuitoꝝ bonoꝝ felicitatē

Metrū saphicum.
Quam polo p'heb' roseis q'drigis
Lucem spargere ceperit,
Pallet albentes hebetata vultus,
Flammis stella prementibus:
Cum nemus flatu zephyri tepentis
Vernis inrubuit rosis;
Spiret insanum nebulosus auster;
Jam spinis abeat decus.
Sepe tranquillo radiat sereno
Immotis mare fluctibus
Sepe feruentes aquilo procellas
Verso concitat equore
Rara si constat sua forma mundo
Si tantas variat vices
Crede fortunis hominum caducis
Bonis crede fugacibus
Constat eterna positumq; lege est.
At constet genitum nihil.

Prosa quarta

Um ego. Vera inquam commemoras **O** virtutū
oīm nutritrix/nec ificiari possū prosperitatis mee
velocissimum cursum. Sed hoc est quod recolentem
vehementius coquit. Nā in oīm aduersitate fortune
infelicissimū genus est infortunij/ fuisse felicem.

velocissimū cursū. i. recessū mee prosperitatis. s. s. ē qd coqt. i. anxiat vehementer me recolētē pteritā
pspiratē. nā in oī aduersitate fortune ifelicissimū gen^o ifortunij ē fuisse felicē z iā n̄ eē. **N**ō phia
dī nutritrix oīm virtutū qz oīs virt^o p̄sistit i medio. mediū n̄ attingit nisi recta rōe. q̄ recta rō ē sapie et
phie. **U**tē cū phia diuidat i p̄ticiā z speculatiāz ip̄a includit prudētia q̄ ē recta rō agibiliuz. ex
vi. ethi. prudētia at colligata ē oib^o virtutib^o. ex eodē. vi. p̄tēa phia dī nutritrix oīm virtutū. **N**ota
qz recordatio p̄terite felicitatis coqt hoiēz. iō dīc **S**en. lrv. ep̄. **I**llō agam^o vt iocūda nob fiat a/
missoz recordatio. s. at p̄tigit cū anim^o p̄patus ē ad amissionē eoz. **N**ō qz duplex ē infortunij.
quoddā p̄tinuū. aliud interpolatū siue discontinuū. p̄mū ifortuniū infelix. scdm ē ifelicissimū. **I**for
tuniū enī cōtinuū ex p̄suetudie min^o nocz. qz dīc **S**en i li. de trāquillitate ai **T**olerabili^o ē bō n̄
adquirē qz adq̄sita amittē. idōqz letiores videb qz fortuna nūqz resperit qz qz deseruit. **I**dē dīc i
li. de p̄solatiōe filij elye. **U**nū hz bonū assidua infelicitas qz illos idurat qz verat. **I**nfortuniū at
discōtinuū ē cū aliqz mutat de aduersitate i prosperitatē. z itez de prosperitate i aduersitatē. z tle ē i/
felicissimū gen^o. qz sepe deijcit hominē i desperationē. vñ **S**amariēf als paup henric^o. **O** bona
prosperitas vbi nūc es. nūc mea h̄sa ē **I**n ludū cithara. fit lachrymosa lyza **O** mala dulcedo sbito
q̄ sumpta venenas **Q**ue ve recōpēsas mellea/felle gūi

P. S3 qz tu inq̄t false opionis supplicijz luas id re/
bus iure imputare non possis. Nā si te hoc inane no
men fortuite felicitatis mouet/ q̄ plurimis maximisqz
abūdes mecū reputes licet **I**git̄ si qd i oī fortune tue
cēsu p̄ciosissimū possidebas/ id tibi diuinit^o illesū ad/
huc inuiolatūqz seruat. **P**oterisne meliora queqz re/
tinēs/de infortūio iure causari. **A**tq̄ viget incolumis
illud p̄ciosissimū hūani generis decus **S**ymmach^o so
cer. z qd vite p̄cio nō segnis emerēs. vir tot^o ex sapia
virtutib^o factus. suaz secur^o. tuis ingemiscit iniurijs.
Viuuit vxor ingenio modesta. pudicicie pudore p̄cel/
lens. z vt oēs ei^o dotes breuif includā/ p̄ri filis. **V**i
uit inqz. tibiqz tm̄/ vite h^o exosa/spūm seruat. **Q**uo qz
vno felicitatē minui tuā/ vel ipsa p̄cesserim. tui deside
rio. lachrymis. ac dolore tabescit. **Q**uid dicaz liberos
p̄sulares. qz iā vt i id etatis pueris/paterni vel auiti

P eo exponēs. **S**ymmach^o vir tot^o factus ex sapia et virtutibus: ille
specimen elucet ingenij. secur^o suaz iuriarū ingemiscit de tuis iurijs. **V**iuuit vxor tua mode
sta ingenio p̄cellēs pudore pudicicie. et vt includam breuif oēs dotes. i. virtutes ei^o ip̄a est filis p̄ri
suo. i. symmacho. et ip̄a exns exosa. i. tediosa h^o vite/tm̄ tibi fuit spiritū. i. tm̄ ip̄a viuuit p̄ te. in q̄
vno ego p̄cedo tuā felicitatē minui qz vxor tua tabescit. i. t̄staf lachrymis et dolore desiderio tui

Dic ē q̄ta p̄sa h^o scdi i q̄ phia
pbat boetio n̄ eē p̄q̄rēdū de fortuna
p̄t p̄ntia bō q̄ sibi deliq̄t. **E**t p^o bo
eci^o p̄fitef se fuisse felicē deplāgēs
p̄ntē infelicitatē. 2° phia oīt ip̄m eē
felicē i p̄nti ibi. **S**3 qz tu. dīc s̄ boe
ti^o **O** phia nutritrix oīm virtutū tu cō/
mēozas h̄sa. nec possū ificiari. i. negaē

Dic phia oīt boeciū i p̄nti eē fe
licē p̄t mlra bō q̄ adhuc possidet. 2°
pbat felicitatē fortuitā nllī posse tō
lit euēire. 3° pbat verā felicitatē in
bōis fortuitis nō p̄sistē. scda ibi. qz
est enī. t̄tia ibi **A**t vt coḡscas. **P**rio
ponit phia qz nō d̄z q̄rulari de ifor
tunio: cū adhuc abūdet plib^o bonis
z illa bō phia enūerat. 2° ip̄a p̄solat
eū. ibi. cū igit̄. **D**ic p̄rio. **O** boeci qz
tu luis. i. pateri. supplicijz fle opionis
illd̄ n̄ potes iurē imputaē reb^o. nā si
mouet te iane noⁿ fortuite felicitatē.
licet. i. licitū ē vt tu reputes. i. p̄pu/
tes mecū. q̄ plurimis z maxis bōis ab
undēs. si igit̄ illd̄ bo^m tibi fuit d̄ni
tus illesū z inuiolatū qd tu posside/
bas p̄ciosissimū i oī cēsu. i. thesauro
tue fortune/ poteris ne retinēs queqz
meliora iure cāri. i. p̄q̄ri de ifortūio
q. d. nō. **T**ūc enūerat bō ei^o. **A**tq̄ p̄
certe illd̄ p̄ciosissimū d̄c^o hūani ge
neris. i. **S**ymmach^o sacer tuus iste
viuit incolumis. i. san^o. qd inqz d̄c^o
nō segnis. i. nō tard^o emēs p̄cio vi
te. q. d. tu tātū diligis eū qz vitā tuā

Libri scđi de consolatione philosophie

Quid dicā liberos tuos psulares qz specimen .i. similitudo ingenij paterni .i. tui: vel auiti .i. auiti ipoz/ rñ .i. symmachi q̄ fuit auus ipoz ex pte mris elucet vt i id etatis pueris .q. d. liberi tui st filies p̄i z auo ipoz i prudētia inq̄ntū etas p̄mittit **N**ō sicq̄ pbabit q̄ i reb⁹ fortuitis nō p̄t p̄sistē s̄a se licitas .iō illi q̄ adeptiōe talū rez felices se existiabāt .z ex amissione eaz infelices: s̄a opione de cipiebant .z lz in opione eoz sic eēt/nō tñ erat i re .iō dic̄ phia ad boeciū q̄ tu f̄le opionis suppli cū luis/id reb⁹ imputare nō potes **N**ō suppliciu false opionis est in aīo: nō i re .vñ **Sen.** xvij ep̄. Multis parasse diuitias nō fuit finis miseriāz s̄ mutatio diuitiaz .nec hoc miror . nō enī i re b⁹ ē vitū s̄ i aīo . sepi⁹ ei opione q̄ re laboram⁹ . q̄ infortunū boeciū nō erat imputādū reb⁹ qz n̄ erat . s̄ imputādū fuit sue false opioni **N**ō q̄ phia oñt p̄ntez felicitatē in tbus p̄sistē . i .i. amicis . i .i. vxore pudica . z filioz suoz prudētia . **P**riō ei ad felicitatē req̄runt amici . nā amic⁹ ē p̄ciosissimū gen⁹ ditiāz ex viij . p̄sa h⁹ scđi . z **Ar.** ix . et̄b . Nōo eligit vinē sine amicis h̄ns reliq̄ bō . z f̄z **Tull** in li . de amic . Qui amiciciā tollit de mūdo: solem tollē videt . z **Sen** in de rem . for̄l . Nihil ē pe/ ius q̄z amicos nō h̄re . s̄i amicū pdidisti/ aliū q̄re . z ibi enī q̄ras vbi iuenies . q̄re inē artes libēales . inē redāz honesta officia . q̄re i laborib⁹ . ad mensam ista res nō q̄rit . **S**cdō req̄rit ad felicitatez politicā vxoz pudica q̄ rara est . vñ **Sen.** in de rem . for̄l . Multe inē p̄bas m̄rimonialis ordīs ce/ perūt eē exēpla meretularū . q̄z multas ex p̄iugib⁹ optis pessimas videm⁹ . ex diligentissimis diso/ lutissimas . ex liberalissimis rapacissimas . **E**tia si bonā vxorē habuisti: n̄ potes affirmare eā eē p̄/ māsūrā in illo p̄posito . nihil tā mobile . nihil tā vagū q̄z feiaz volūtas . **T**ertio req̄rit ad felicitatē politicā p̄les . qz f̄z **Ar.** i . et̄b . Nō oīo felix ē q̄ specie turpis ē . aut solitari⁹ . aut ple carens **N**ō f̄z **Uguil.** specimē ē pulcritudo: vel similitudo: vel signū: vel imago: vel noticia: vel experimentū . vñ bonū opis documentū . s̄ in p̄posito accipit p̄ similitudine . **I**te fm eundē auit⁹ ta . tū . i . ab auo habi tus vel possessus vel ad ipm p̄tinēs . z ponit q̄nqz p̄ antiquo .

Dic phia ex dēis psolat boeciū . d . Ex q̄ hoīb⁹ ē p̄cipua . i . maria cu ra retinēde . i . saluande vite . o te felī cē si coḡscas tua bona cui etiā nūc suppetūt . i . abūdāt talia bō q̄ nōo du bitat eē chariora ipsa vita . q̄re iam sicca lachrymas z noli s̄ē . nōdū enī oīs fortūa ē tibi exosa . i . aduersa ad vñū . i . oīo . nec tibi incubuit . i . istetit tēpestas aduersitatis nimū valida qm tenaces ancore . i . amici insepa/ biles herēt . i . firmi manēt . q̄ . i . anco re n̄ patiunt tibi abeē solamē p̄nt . t̄pis . nec spez futuri t̄pis . **E**t dic̄ bo eci⁹ p̄cor vt hereāt . i . maneāt ille an core . qz ipsi manētib⁹ vteūqz . i . q̄/ litercūqz res se habeāt nos enatabi m⁹ / euadēdo aduersitatē fortūe . s̄ o phia tu vides q̄ntū dec⁹ n̄ris orna mētis bōz exteriorū q̄b⁹ ornabamur decesserit . **S**ubiūgit phia . Nos pmouim⁹ aliq̄ntulū animū tuū ad psolonē si nōdū piget te toti⁹ tue sortis . qz maior ps salua tibi manet . s̄ nō possū ferre tu as delicias q̄ tāluctuosus . i . plen⁹ luāu atqz anxi⁹ p̄q̄rereris aliq̄d abesse tue beatitudini . i . felicitati **N**ō q̄ sic mors ē oīm amarissima qz oīa abscedit . oīa deuorat . z qz aliq̄ iudicat se nō timē mor tēz tñ timēt fm **Sen** i de rem . for̄l . Sic vita ē oīm dulcissima . oīa enī appetūt eēz vinē . iō vñū/ qd̄qz naturalit̄ nitit̄ ad saluādū vitā q̄ nihil ē chari⁹ . **S**i q̄ boeci⁹ possedit bō q̄ chariora s̄ vita nō debuit se estiare miser s̄ magis felicē **N**ō q̄ phia amicos appellat ancoras . **S**ic ei tēpesta te incubēre / p̄ ancorā nauis retinet z a p̄clitatione saluat: sic iminete aduersitate fortūe: hō fideli b⁹ amicis ne succubat infortunio s̄blenat . fideles ei amici retinet hoiez impetu fortūe agitatū ne tōlit̄ deijciat̄ a sua stabilitate . **N**ō fm **Uguil.** **S**uppetē . i . s̄ministrare vñ iugabūdare . s̄ pigere ē pigrū eē . vñ penitē . vñ ḡuare . vñ offendē . **D**ic phia p̄bat felicitatē nllī pol se tōlit̄ eūēire . 2° oñt q̄ q̄nto aliq̄s ē felicioz: tāto leuiozi aduersitate p̄

Cū igit̄ p̄cipua sit mortalib⁹ vite cura retinēde . o te si tua bona p̄gnoscas felicē . cui suppetūt etiā nūc q̄ vi ta nemo dubitat eē chariora . **Q**uare sicca iam lachry/ mas . nōdū est ad vñū oēs exosa fortuna . **N**ec tibi ni miū valida tēpestas incubuit . qm tenaces hē ancore: que nec p̄ntis solamē / nec futuri spem t̄pis abesse pati ant . **B.** **E**t hereāt inquā p̄cor . **I**llis nāqz manētib⁹ vteūqz se res habeāt / enatabim⁹ . **S**z q̄ntū ornamētis n̄ris decesserit / vides . **P.** **E**t illa . **P**romouim⁹ inq̄t aliq̄ntulū: si te nondū toti⁹ tue sortis piget . **S**z delici as tuas ferre nō possum: q̄ abesse aliq̄d tue beatitudi ni tāluctuosus atqz anxius conqueraris decesserit . **S**ubiūgit phia . Nos pmouim⁹ aliq̄ntulū animū tuū ad psolonē si nōdū piget te toti⁹ tue sortis . qz maior ps salua tibi manet . s̄ nō possū ferre tu as delicias q̄ tāluctuosus . i . plen⁹ luāu atqz anxi⁹ p̄q̄rereris aliq̄d abesse tue beatitudini . i . felicitati **N**ō q̄ sic mors ē oīm amarissima qz oīa abscedit . oīa deuorat . z qz aliq̄ iudicat se nō timē mor tēz tñ timēt fm **Sen** i de rem . for̄l . Sic vita ē oīm dulcissima . oīa enī appetūt eēz vinē . iō vñū/ qd̄qz naturalit̄ nitit̄ ad saluādū vitā q̄ nihil ē chari⁹ . **S**i q̄ boeci⁹ possedit bō q̄ chariora s̄ vita nō debuit se estiare miser s̄ magis felicē **N**ō q̄ phia amicos appellat ancoras . **S**ic ei tēpesta te incubēre / p̄ ancorā nauis retinet z a p̄clitatione saluat: sic iminete aduersitate fortūe: hō fideli b⁹ amicis ne succubat infortunio s̄blenat . fideles ei amici retinet hoiez impetu fortūe agitatū ne tōlit̄ deijciat̄ a sua stabilitate . **N**ō fm **Uguil.** **S**uppetē . i . s̄ministrare vñ iugabūdare . s̄ pigere ē pigrū eē . vñ penitē . vñ ḡuare . vñ offendē . **Q**uis est enī tā p̄posite felicitatis vt nō aliq̄ ex pte cū status sui q̄litate rixet⁹ ? **A**nxia enī res ē hūanoz con

Prosa quarta

ditio bonoz. et que vel nunq̄ tota pueniat. vel nunq̄
 ppetua subsistat. **H**uic census exuberat/ s̄ est pudori
 degener sanguis. **H**uc nobilitas notū facit/ sed angu
 gustia rei familiaris inclusus/ esse mallet ignotus. **I**l
 le vtroq̄ circūfluus/ vitā celibē deflet. **I**lle nuptiis
 felix/ orbis liberis/ alieno censū nutrit heredi. **A**lius
 ple letat⁹/ fili⁹/ filieve delictis mest⁹ illachrymat. **I**deir
 co nemo facile cū fortune sue p̄ditione p̄cordat. **I**nest
 enī singulis qd̄ inexptus ignoret. exptus exhorreat.

Pecunia. s̄ aliud sibi deficit qz degener sanguis. i. ignobilitas ē sibi pudori. hūc at. i. aliū hoīez no
 bilitas facit notū. s̄ ipse inclusus angustia rei familiaris. i. paup̄tatis mallet. i. magis vellet eē ig
 notus. **I**lle. i. alter hō circūfluus. i. circūdatus vtroq̄. i. tā diuitijs q̄ nobilitate/ ipse deflet celibē
 .i. castā vitā qz nō p̄t forsan ducē vxorē. **I**lle. i. alī felix nuptiis. i. habēdo vxorē orbis .i. carēs li
 beris. i. pueris ipe nutrit. i. p̄gregat censū alieno hēdi. **A**li⁹ at letat⁹ ple ipe mest⁹ illachrymat. i.
 angemiscit delictis. i. p̄ crimibus filij vel filie sue. **I**deirco nēo facile p̄cordat cū p̄ditione sue for
 tune. **I**nest enī singul⁹ hoībus aliqd̄ qd̄ ipse inexptus ignoret. vel exptus ipm̄ exhorreat. z sic ri
 xatur cū q̄litate sui stat⁹.

Nō q̄ nō ē hō tāfelix qn̄ inueniat aliquā p̄ditionē in se quā vellet nō
 h̄re. p̄t qd̄ misera ē p̄ditio hūanoz bonoz. qz nunq̄ hōi tota puenit. qz aliq̄s p̄temne oīa p̄t s̄ oīa
 h̄re nō p̄t. **E**t elicit vna rō ex l̄ra. **I**lli p̄ditio hūanoz bonoz nō tota puenit cui suus stat⁹ i aliq̄
 displicet. s̄ nlls inuenit tāfelix cui status suus nō displiceat i aliq̄. sic declarat i l̄ra. ḡ zē **I**te san
 guis seruilis p̄ditionis dī degener. qz hoīes naturalit̄ liberi s̄. s̄ p̄ seruitutē degenerāt a natura.

Nō vita casta dī vita celebs q̄i celestis qz i carne vinē p̄ter carnē est vita celestis z angelica.
Nō s̄z **U**guil. **I**llachrymari ē int⁹ lachrymari: vl̄ cū dolore lachrymari. z ē deponētis generl.
 lz fm̄ antiq̄s inueniat neutri⁹ generl. z sic boeci⁹ ponit s̄ in neut⁹ genē cū dīc̄ mest⁹ illachrymat.

Adde qz felicissimi cuiusq̄ delicatissimus sensus est.
 et nisi ad nutū cūcta suppetant/ oīs aduersitatis inso
 lens: minimis q̄busq̄ prosternit̄. **A**deo perigua sunt
 que fortunatissimis beatitudis summā detrahūt. **Q**uā/
 multos esse coniectas q̄ sese celo p̄rimos arbitrent̄ s̄
 de fortune tue reliquijs ps̄ eis minima p̄tingat⁹. **V**ic
 ipse locus quē tu exiliū vocas/ incolentibus patria ē

Adeo nihil ē miser⁹ nisi cū putes **C**ōtraq̄ beata sors
 oīs est/ eānimitate tolerantis. **Q**uis ē ille tāfelix q̄ cū
 dederit impatientie man⁹ statū suū mutare nō optet.

b⁹. i. h̄itantib⁹. z ita eoz iudicio spectat ad felicitatē **U**niversali⁹ ḡ de reb⁹ fortuitis p̄cludit. **A**deo
 nihil ē miserū nisi cū tu putes. i. nisi ex reputatiōe ai tui estimes. z s̄. i. p̄ p̄riū oīs sors ē btā eāni
 mitate. i. patia ai tolerantis. **Q**uis ē ille tāfelix q̄ cū dederit man⁹ impatie. i. cū fuerit fact⁹ impati
 ens qn̄ ipse nō optet mutare statū suū. q. d. nlls tāfelix. **N**ō qz forsan aliq̄s dicēt. nlls hoīm plz
 stat⁹ suus si deest sibi magnū fortunū: s̄ defect⁹ boni modici nō ipedit p̄lacetiā stat⁹ qn̄ hō tō/
 lit sit felix. h⁹ excludit p̄hia dicēs. q̄nto aliq̄s ē felicioz tāto ē delicatior. z q̄nto ē delicatior tāto
 magl. ḡuat ex defectū modici boni z sic felicissimis det̄hif̄ p̄lemētū btitudis **N**ō qz vnaz eadē
 res quā vn⁹ iudicat spectat ad miserā: ali⁹ iudicat spectat ad felicitatē. ḡ dīc̄ p̄hia loc⁹ quē tu zē

Nō q̄ntūcūq̄ hō sit abūdās reb⁹ fortuitis. s̄ aliqd̄ displicet sibi i statu suo: ipe optat statū suū mi
 d̄ iij

sternit̄. 3⁹ p̄cludit ex his felicitatez
 fortuitā amarā eē z miserā. q̄rto in/
 uehit̄ s̄ hoīes. sc̄da ibi **A**dde qz fe/
 licissimi. t̄tia ibi q̄ ml̄tis. q̄rta ibi q̄d
 igit̄ o mōales. **P**riō dīc̄ **Q**uis ē tā
 cōposite felicitatis. i. tācopiose felix
 vt non rixet̄. i. discor̄det ex aliq̄ p̄te
 cū q̄litate. i. cū dispōne sui status. i.
 sue fortune. q. d. nlls ē ita felix. qz cō
 ditio. i. stat⁹ hūanoz bonoz ē anxia
 .i. misera res. q̄ nunq̄ hōi tō pueniat
 vel nunq̄ ppetua s̄sistat. **I**te decla
 rat qz non tō pueniat hōi. qz huic. i.
 alicui hōi exuberat cēsus. i. abūdāt

Dic̄ oñt p̄hia qz hō magl. felix le
 uiori aduersitate p̄sternit̄ cū s̄ p̄pa
 rado boeciū ad alios. z dīc̄ **A**dde p̄
 dīctis qz s̄sus cuiuslibz hoīs felicit̄
 simi. i. fortunatissim⁹ ē delicatissimus
 .i. impatientissim⁹: nisi ad nutū suū
 cūcta suppetat. i. abūdēt. ipe erit in/
 solens. i. impatiēs oīs aduersitatis.
 z p̄sternit̄ a sua felicitate q̄busq̄ mi
 nimis aduersitatib⁹. adeo perigua
 s̄ q̄ fortunatissimis det̄hūt. i. auferūt
 sumā. i. p̄fectionē btitudis. **D** boeci
 q̄ multos eē p̄iectas. i. opiaris q̄ se
 arbitrent̄ p̄rimos esse celo. i. deo s̄
 eis p̄tingēt mīma ps̄ de reliquijs. i.
 de particulis tue fortune. **V**ic locus
 quē tu vocas exiliū/ ē p̄ria incolētī

Libri scđi de consolatione philosophie

tati p̄mēdādo statū alteri⁹. vñ miles emerit⁹ laudat statū mercatoris. ecōtra mercator exptus p̄ rricula maria laudat miliciā. s̄l̄r legisperiti laudāt agricolas. ⁊ agricole vrbanos. **S**ilr ex^m p̄ 3 i boecio de schol. disc. de filio incōstātie q̄ hñs duplicēti a vni⁹ stat⁹ sp̄ aliū et aliū assūpsit. **N**ō q̄ dic̄ nihil ē miser nisi cū putes. vñ dic̄ **Sen.** ix. ep. Miser est q̄ se bt̄m nō iudicat. l̄z mūdo im peret. nō ē bt̄s q̄ se bt̄m nō eē putat

Hic p̄ha ont fortuitā felicitatez eē amarā ⁊ miserā d. Quāml̄l. ama ritudinib⁹ dulcedo hñane felicitatis ē resp̄sa. i. p̄mixta q̄ etiā vixat iocū da hōi fruētī. tñ nō p̄t retineri q̄ mi nus p̄ vt. hō habeat eā cū velit. i. n̄ p̄t retineri ad volūtate hōis. et liq̄t .i. manifestū ē q̄ misera sit bt̄itudo

rez mortaliū q̄ nec p̄petua p̄durat apud eq̄nimos. i. p̄stātes vel patiētes. nec ipsa tō. i. s̄l̄r delectat anxios. i. miseros. **N**ō q̄ felicitas ⁊ dulcedo hñana nō est sine amaritudine. qz dicit bt̄s **Berū** Nunq̄ i hōre sine labore. nunq̄ in p̄lacione sine t̄bulacione. nunq̄ in s̄blimitate sine vanitate q̄s esse p̄t. **I**tē **Alan⁹** in antiochiano dicit. Sed nihil inuenio qd̄ in oi p̄te beate. **U**uat. qn̄ mul tas nob̄ deferre querelas. **P**ossit. si n̄ram velit accusare mineruam

Hic p̄ha inuehit ⁊ hōies. di. **O** mortales q̄re petitis. i. q̄ritis ex. i. i reb⁹ exteriorib⁹ felicitate positā inf̄ vos. error ⁊ inscitia. i. ignorātia p̄fū dit vos. ondam tibi breuē cardinē .i. radicē sūme felicitatis. **E**st ne ali qd̄ tibi p̄cios⁹ te ip̄so. nihil inq̄es. si igit̄ fueris p̄pos tui p̄ enq̄llitatez ai tui tu possidebis qd̄ nunq̄ amittē vel .i. delectationē in opatione p̄fecte vturis

nec fortuna poterit tibi auferre. **N**ō q̄ duplex ē bt̄itudo. p̄fecta ⁊ imp̄fecta. p̄fecta **C**auserre bt̄itudo habet p̄ hāc vitā. et ē vita et̄na. de q̄ loquit̄ bt̄s **Iohes** dices. **N**ec ē vita et̄na vt cog noscāt te solū vcz deuz et quē misisti **I**esū ch̄m. **A**lia ē bt̄itudo imp̄fecta q̄ p̄t esse in p̄nti vita. quā p̄hi posuerūt p̄sistē in opatione optie vtutis. vñ radix tal̄ bt̄itudis est enq̄llitas ai ex mode ratione ⁊ sedatione passionū p̄ habitū vtutis. p̄ talē at̄ enq̄llitate hō efficat̄ sui p̄pos vt nō deici atur passionib⁹. ista at̄ enq̄llitas nō est q̄reda i reb⁹ exteriorib⁹ s̄ solū h̄z esse in aio hōis/ de q̄ be atitudine ⁊ enq̄llitate s̄ loquit̄ p̄ha dices **Q**uid igit̄ o mōrles zc. **E**t **Sen** loquēs de eadē felici tate. ix. ep. dic̄ **S**ūmū bonū ext̄nsec⁹ instra nō q̄rit. domi colit̄. ex se totū est. incipit fortune eē s̄bie ai si quā p̄te sui foris q̄rit. **I**dē. xxiiij. ep. dic̄ felicitatis auditas tuta ē. que si aut vnde pueniat q̄ris/ ex bona p̄ciētia. ex honestis p̄silijs. ex rectis actionib⁹. ex p̄ceptu fortuitoz. **E**t. xxxi. ep. dic̄ **I**llō bonū est q̄rendū qd̄ nō fiat de die in die per. qd̄ est hoc anim⁹. s̄ hic rect⁹. bonus. magn⁹. qd̄ aliud voces hñc animū q̄s deū in corpe hñano hospitatū. **E**t. xli. ep. dic̄ **L**auda bonū in hōie qd̄ eripi nō p̄t qd̄ est p̄p̄riū hōis. q̄ris qd̄ sit illud/anim⁹ et rō p̄fecta. rōnale nanq̄ aial est hō.

Hic p̄ha p̄bat verā felicitatē n̄ posse p̄sistē i reb⁹ fortuitis t̄b⁹ rōni bus. scđam ponit ibi. **A**d hec. triaz ibi. **E**t qm̄. **P**rima rō tal̄ est. **I**n il lo nō p̄sistit felicitas hōis qd̄ p̄t au ferri ab hōie. s̄ bō fortuita s̄t h̄mōi. s̄ zc. **M**aior nota qz sūmū bonū ē p̄p̄riū hōis. bonū at̄ qd̄ auferri pōt nō est sūmū bonū. qz illud qd̄ aufer ri nō p̄t. meli⁹ est eo qd̄ auferri p̄t.

Mior p̄ 3. bō fortuita p̄nt auferri cū sint mutabilia. vñ dic̄ in l̄ra. **U**t agnoscas bt̄itudinē nō posse p̄stare in reb⁹ fortuitis. sic collige p̄ t̄les rōnes. **S**i bt̄itudo est sūmū bonū nature degentis rōne. i. nature rōnalis. nec ē illud sūmū bonū qd̄ vllō mō pōt eri pi. i. auferri. qz illō bonū qd̄ nequeat. i. nō pōt auferri. hoc p̄cellit. i. meli⁹ est eo qd̄ p̄t auferri. ex q̄ manifestū est qz instabilitas fortune nō possit aspirare. i. accedē ad bt̄itudinē accipiendaz. **N**ō

Quāmultis amaritudinib⁹ hñane felicitatis dulcedo resperla est. **Q**ue si etiāz fruenti iocūda esse videat̄. tñ quo min⁹ cū velit abeat: retinēi nō possit. **L**iquet igit̄ q̄s sit mortaliū rez misera bt̄itudo q̄ nec apud equanimos p̄petua p̄durat. nec anxios tota delectat

rez mortaliū q̄ nec p̄petua p̄durat apud eq̄nimos. i. p̄stātes vel patiētes. nec ipsa tō. i. s̄l̄r delectat anxios. i. miseros. **N**ō q̄ felicitas ⁊ dulcedo hñana nō est sine amaritudine. qz dicit bt̄s **Berū** Nunq̄ i hōre sine labore. nunq̄ in p̄lacione sine t̄bulacione. nunq̄ in s̄blimitate sine vanitate q̄s esse p̄t. **I**tē **Alan⁹** in antiochiano dicit. Sed nihil inuenio qd̄ in oi p̄te beate. **U**uat. qn̄ mul tas nob̄ deferre querelas. **P**ossit. si n̄ram velit accusare mineruam

Quid igit̄ o mortales ex petitis intra vos positā felicitatē. **E**rroz vos inscitiaq̄ p̄fundit. **O**stendā breuē tibi sūme cardinez felicitatis. **E**st ne aliqd̄ tibi te ip̄so p̄cios⁹. nihil inquires. **I**git̄ si tui compos fueris: pol sidebis qd̄ nec tu vnq̄ amittē velis: nec fortuna possit

nec fortuna poterit tibi auferre. **N**ō q̄ duplex ē bt̄itudo. p̄fecta ⁊ imp̄fecta. p̄fecta **C**auserre bt̄itudo habet p̄ hāc vitā. et ē vita et̄na. de q̄ loquit̄ bt̄s **Iohes** dices. **N**ec ē vita et̄na vt cog noscāt te solū vcz deuz et quē misisti **I**esū ch̄m. **A**lia ē bt̄itudo imp̄fecta q̄ p̄t esse in p̄nti vita. quā p̄hi posuerūt p̄sistē in opatione optie vtutis. vñ radix tal̄ bt̄itudis est enq̄llitas ai ex mode ratione ⁊ sedatione passionū p̄ habitū vtutis. p̄ talē at̄ enq̄llitate hō efficat̄ sui p̄pos vt nō deici atur passionib⁹. ista at̄ enq̄llitas nō est q̄reda i reb⁹ exteriorib⁹ s̄ solū h̄z esse in aio hōis/ de q̄ be atitudine ⁊ enq̄llitate s̄ loquit̄ p̄ha dices **Q**uid igit̄ o mōrles zc. **E**t **Sen** loquēs de eadē felici tate. ix. ep. dic̄ **S**ūmū bonū ext̄nsec⁹ instra nō q̄rit. domi colit̄. ex se totū est. incipit fortune eē s̄bie ai si quā p̄te sui foris q̄rit. **I**dē. xxiiij. ep. dic̄ felicitatis auditas tuta ē. que si aut vnde pueniat q̄ris/ ex bona p̄ciētia. ex honestis p̄silijs. ex rectis actionib⁹. ex p̄ceptu fortuitoz. **E**t. xxxi. ep. dic̄ **I**llō bonū est q̄rendū qd̄ nō fiat de die in die per. qd̄ est hoc anim⁹. s̄ hic rect⁹. bonus. magn⁹. qd̄ aliud voces hñc animū q̄s deū in corpe hñano hospitatū. **E**t. xli. ep. dic̄ **L**auda bonū in hōie qd̄ eripi nō p̄t qd̄ est p̄p̄riū hōis. q̄ris qd̄ sit illud/anim⁹ et rō p̄fecta. rōnale nanq̄ aial est hō.

Atq̄ vt agnoscas i his fortuitis reb⁹ beatitudinē co stare nō posse: sic collige. **S**i beatitudo ē sūmū natuē bonū ratiōe degētis. nec est sūmū bonū qd̄ eripi vllō mō potest. qm̄ p̄cellit id qd̄ nequeat auferri. manifestū ē quin ad beatitudinē. p̄cipiendā fortune instabilitas aspirare non possit

Mior p̄ 3. bō fortuita p̄nt auferri cū sint mutabilia. vñ dic̄ in l̄ra. **U**t agnoscas bt̄itudinē nō posse p̄stare in reb⁹ fortuitis. sic collige p̄ t̄les rōnes. **S**i bt̄itudo est sūmū bonū nature degentis rōne. i. nature rōnalis. nec ē illud sūmū bonū qd̄ vllō mō pōt eri pi. i. auferri. qz illō bonū qd̄ nequeat. i. nō pōt auferri. hoc p̄cellit. i. meli⁹ est eo qd̄ p̄t auferri. ex q̄ manifestū est qz instabilitas fortune nō possit aspirare. i. accedē ad bt̄itudinē accipiendaz. **N**ō

Prosa quarta

q̄ b̄tudo ē sūmū bonū. qz in 3° hui^o sc̄da p̄sa d̄z q̄ b̄tudo ē stat^o p̄f̄ctus aggregatiōe oīm bono
rū. et b̄tudo ē sūmū bonū nature degentis. i. viuentis rōne. i. nature ratōnalis sicut homis. quia
hoīm gen^o viuit artez rōne ex proemio metaphys. Nullum enī alioz aīalium est felix. ex. x. eth.
Bruta cū aīantia nēo felicitabit p̄mo eth. Et tal^o b̄tudo nō cōsistit i bonis exteriorib^o s̄ in adū
sapie. qz dīc̄ Ar. in li. pol. Testis ē mihi de^o q̄ in bonis exteriorib^o nō p̄sistit sūmū bonū. Et idē
in eodē. Nos sum^o felices z dū. dū at nō sunt felices bonis exteriorib^o. s̄ nec hoīes. Nō l̄z i bo
nis exteriorib^o fortuitis nō cōsistat felicitas formalit̄ siue eēntialit̄. tū felicitas cōsistit i eis orga
nice qz deseruiūt ad felicitatē verā. siue enī reb^o exteriorib^o: quaz fortūa d̄na est: nō cōtingit eē
felice. supple organice. ex li. de bō fort. et ex. x. eth. Opus ē exteriori p̄spitate oī entī. Natura cū p
se nō est sufficiens ad speculandū s̄ oportet cibū potūz reliquū famulatum p̄existere.

Ad hec. quē caduca ista felicitas vehit. vel scit eā. vel
nescit eē mutabilē. Si nescit. quenā beata sors eē p̄t
ignorātie cecitate? Si scit. metuat necesse est. ne amit
tat qd̄ amitti posse non dubitat. Quare p̄tinu^o timor
nō sinit eē felicē. An vel si amiserit. negligēdū putat.

Sic q̄q̄ p̄xile bonū ē qd̄ equo aīo ferat̄ amissum

eē mutabilē: vel nescit. Si nescit/quenā sors beata. i. q̄ felicitas b̄tā p̄t eē cecitate ignorātie. q. d.
nlla. Si scit eā eē mutabilē. necesse ē vt metuat ne amittat illud/qd̄ nō dubitat posse amitti. qre
cōtinuus timor nō sinit ipm esse felicē. Et forsan dicēs. hō nō timet amissionē fortune. qz nō cu
rat vtz eā amittat vel nō. Hoc excludēs p̄hia dīc̄ si amiserit bonū fortuitū / z putat illud negligē
dū. i. nō curādū. tūc illud bonū erit valde exile qd̄ amissū ferat̄ eā. i. eqli aīo / sic p̄seruatū. z p̄ p̄ns
illd̄ nō ē sūmū bonū. Nō ex 3° h^o p̄sa. ix. veraz p̄f̄cta felicitas facit hoīem potentē. reuerēdū
celebrē. z letū. s̄ h̄a felicitas excludit timorē. z p̄ p̄ns cōtinuus timor q̄ excludit leticiā: non sinit
esse felicē. An Gen. ix. ep. Ille beatissim^o est z securus sui possessor q̄ crastinū diē sine sollicitu
dine expectat. Nō ex q̄ felicitas cōsistit in speculatione dei z substātiarū separaz: ipsa excludit
cecitatem ignorantie in qua ignorantia felicitas eē non p̄t.

Et qm̄ tu idem es cui p̄suasū atqz insitū p̄ multis de
mōstratiōibus scio. mētes hoīm nullo mō esse morta
les. Cūqz claz sit fortuitā felicitatē corpis morte fini
ri: dubitari neq̄t si hec afferre beatitudinē p̄t. qn̄ om̄e
mortalū gen^o in miserā mortis sine labat̄. Qu si mut
tos scimus beatitudis fructū nō morte solū. vtz etiā
doloribus supplicijzqz quesisse. quonam mō p̄ns vita
facere beatos potest. q̄ miseros transacta nō efficit?

minari morte hoīs neq̄t. i. nō p̄t dubitari si hec fortuita felicitas pōt afferre. i. dare b̄titudinē qn̄
om̄e gen^o mortalū. i. hoīm labat̄ in miserā i fine mortis. S̄ si scim^o multos. i. scōs q̄lisse fructū
b̄titudis nō solū morte verūetiā dolorib^o z supplicijz qnā mō. i. p̄ quē modū p̄ns vita supple bōis
fortuitis ornata p̄t facē beatos q̄ vita t̄nsacta. i. t̄miata nō efficit miseros? q. d. nllō mō. Nō cu
ius p̄ntia ē cā felicitatis: ei^o absentia ē cā miserie z infelicitatis. Sic enī nauta p̄ sui p̄ntiā est cā
felicitatis navis. sic ei^o absentia ē cā p̄clitatis ei^o ex. ij. phys. Si q̄ bō fortuita p̄ sui p̄ntiā eēnt
cā b̄titudis. p̄ sui absentia eēnt cā miserie. Cū at in morte hoīs bō fortuita relinquūt hoīem fugi
endor hō relinquat ea moriēdo: om̄is homo post mortē eēt miser z infelix. quod falsum est. nā
multi post mortē consequēt beatitudinē. Et quia forsan aliquis dicēt. mortuo homine: morit̄ z
aīa eius. z sic post mortem nullam consequēt beatitudinē. hoc excludēs p̄hia dīc̄ ad boeciūz.
tu es idem ille cui p̄suasum est multis demonstratiōibus animas hominum esse immortales.

Dic p̄hia ponit sc̄daz rōnē q̄ tal^o
est Ille q̄ felix est fortuita felicitate
aut scit eā mutabilē eē / aut nescit. si
nescit / est ignorās. z p̄ p̄ns est infel
lix. si scit eā esse mutabilē / necesse est q̄
timeat ne eā amittat. cui at̄ inest cō
tinuus timor: felix eē nō p̄t. vñ dīc̄
in l̄ra. Ad hec. s. p̄dīctā / addā. s. aliā
rōnez. Pō quē vehit. i. ducit ista ca
duca. i. fortuita felicitas. vel scit eaz

Dic p̄hia ponit etiā rōnē q̄ tal^o ē
Si b̄tudo cōsistēt i reb^o fortuitis
cuz bō fortuita finiunt̄ morte hoīs.
sequit̄ q̄ oīs hō in morte fiet miser
qd̄ nō est vtz. qz multi p̄ mortē p̄se
cuti s̄t felicitatez sic martyres z alij
sci. q̄ p̄pelli s̄t maria tormēta vt cō
sequēt b̄titudinē in aīa. Dīc̄ q̄ i l̄ra
Qm̄ tu idē es hō cui ego scio eē p̄
suasū p̄ multis. i. valde multis amō
stratiōib^o mētes. i. aīas hoīm nullo
mō esse mortales. z cū sit claz. i. ma
nifestū fortuitā felicitatē finiri. i. ter

Libri scđi Metrū quartū

Nō q̄ oēs leges in hoc cōueniūt q̄ aīa intellectiua hoīs sit immortalis. sepat̄ enī ab alijs sic p̄petuū a corruptibili. ex. ij. de aīa. et hoc ē rōnabile. qz aīa intellectiua imaterialis: nō est educta. de potētia materie s̄ ab ex. s. a deo. Ipsa enī s̄m Aug. creādo infundit: et infundēdo creat. p̄t qd̄ cū abscisso materie sit cā p̄petuitatis p̄ Cōment. i. ce. et mū. Aīa intellectiua imaterialis ex̄ns: ip̄a ē immortalis.

Nic incipit q̄rtū metrū h̄ scđi qd̄ dī me/

trū anacreontū ab inuētoze. iābicū a pede p̄dante. Dime-
trum a nūero pedū. catalecticū. qz deest vna syllaba ad
p̄plementū metri. Duic metro adiūgit metrū pheregratū
sic dictū ab inuētoze. de q̄ sup̄ius dictū est. In hoc ḡ me-
tro phia p̄mēdat vitā mediocrē p̄ talē metaphozā. Edifi-
ciū p̄struētū i loco. nimis alto: vrget̄ tempestatib⁹ ventoz̄
et fundatū i loco arenoso defluit. s̄ fundatū in loco humili
et saxoso: vtrūqz vitat incōmodū. Sic vita p̄ns nimū ele-
uata p̄spitate: vel nimū depressa aduersitate: frequēt eue-
tu inopiato calamitatib⁹ defluit. mediocris aut̄ secūra ma-
net. Dic̄ ḡ in lra Quisqz hō caut⁹ volet ponē sedē pennē
.i. firmā māsiōnē et ipse stabilis ex̄ns nec velit sterni. i. deij-
ci sonor̄is flatibus curi illi⁹ vēti. et quisqz curat spernē pō-
tū minantē fluctib⁹. i. mare fluctuans: ille vitet cacumen. i.
sūmitatē alti mōtis. et vitet arenas bibulas. i. siccas. Tunc
assigt̄ cāz q̄re debeāt vitari arene. qz hē arene solute. i. dis-
iūctē p̄ siccitatē recusant ferre. i. nolūt portare pendulū pō-
dus. i. labile pondus. Tu ḡ fugiens p̄culosam sortē. i. euen-
tū amene sedis. i. mansiōis. et certus ex̄ns memeto figē. i.
stabilire domū tuā in hūli saxo. i. dep̄sso lapide. q̄uis ven-
tus miscens eq̄ra. i. volūēs maria tonet. i. seuiat ruinis. i. fla-
tibus ruinosis. tu felix p̄ditus roboe. i. firmitate quieti val-
li. i. munitiōis. et tu seren⁹. i. tranq̄llus duces. i. ages eum. i.
vitā tuā ridens. i. deridens et p̄ nihilo h̄ns: iras. i. p̄secutio-
nes etheris. i. aure vel venti seuiantis. **N**ō q̄ oīs s̄tus
sup̄fluitate corrūpit. cū s̄tus p̄sistat i medio. Est enī s̄tus
habitus electiūus i medietate p̄sistens: recta rōne r̄tmia/
tus. iō oīs sup̄fluitas tanqz̄ viciosa vitāda est. Phia ḡ do-
cet vitare sup̄flūā p̄speritatē quam designat p̄ cacumen
alti montis. q̄ p̄spitas plerūqz̄ impugnat̄ inuidiaz potētia
magnatū q̄ p̄ ventū impellentē designat. Docet etiā vita-
re nimīā paup̄tatē quā desigt̄ bibula arena. q̄ paup̄tas re-
cusat ferre indigentia necessarioz̄ q̄ p̄ pondus pendulū de-
signat. indigentia enī ḡuat hoīem ad modū pendulū pōde-
ris. **N**ō securitas s̄m Tull. in rhetorica sua est s̄tus in/
cōmoditates iminentes/ et inchoate rei affines: nō formidās. q̄ securitas maxime appetenda est.
p̄t qd̄ phia docet appetē vitā mediocrē q̄ reddit hoīem securū s̄m illud poeticū Medio tutissi-
mus ibis. Et Catho Tuta magis puppis est modico q̄ flumine ferē. Quā vitā mediocrē desigt̄
p̄ humile saxū in q̄ edificū impetu venti nō deijcit. nec inundationib⁹ tanqz̄ bibula arena dissol-
uit. **N**ō q̄ duplex ē paup̄tas. volūtaria et leta. alia inuolūtaria et tristis. Prima paup̄tas est appe-
tenda. scđa fugienda. De p̄ma loquit̄ Sen in ep̄. Donestā res est leta paup̄tas. paup̄tas enī ex-
pedita: secūra est. Et xvij ep̄. Lucille incipe cū paup̄tate h̄re p̄merciū. aude p̄remnē opes. ne
mo als̄ est deo dign⁹ qz̄ q̄ opes p̄tēpserit. Scđa paup̄tas. i. inuolūtaria et tristis fugienda est qz̄
mortalis est. et rōne tristitie stupefacit et corrūpit naturam.

Prosa quinta libri scđi. Dinersis de causis
oūt nō esse appetēdas diuitias veluti sūt. pecunia. gem

Metrū iambicū anacreontū.

Quisquis volet perennē
Cautus ponere sedem
Stabilisqz nec sonori.
Sterni flatibus curi
Et fluctibus minantem
Curat spernere pontum
Montis cacumen alti
Bibulas vitet arenas.
Illud proteruus auster
Totis viribus vrget
De pendulum solute
Pondus ferre recusant
Fugiens periculosam
Sortem sedis amene
Humili domum memento
Certus figere saxo.
Quamuis tonet ruinis
Discens equora ventus
Tu conditus quieti
Felix robore valli
Duces serenus eum
Ridens etheris iras.

Prosa quinta

me, possessiones, vestes et famuli

Sed quoniam rationum iam in te meorum fometa descendunt paulo validioribus utendum puto. Age enim si iam caduca et momentaria fortune dona non essent.

Quid in eis est quod aut vestrum unquam fieri queat, aut non perspectum consideratumque vilescat?

Et omnia bona fortune. Secundo ponit rationes de diuitiis, ibi. Diuitie. Primum iterum talis ratio. Nullus magnopere debet illud appetere quod non potest esse suum: et quod in se consideratum est vile. Sed omnia bona fortuita sunt hominibus, quia sunt mutabilia ideo non possunt esse propria hominis et in se considerata vilescunt. Quoniam fometa, id est medicamenta mentium rationum in te descendunt quia ego video te paulatim fortunam pretereuntem, puto esse utendum paulo validioribus rationibus, id est magis mouentibus. Age est aduerbium hortandi, si enim dona fortune non essent caduca, id est casualia et momentaria, id est transitoria ad modum momenti quod est in eis quod unquam queat fieri vestrum aut prospectum et in se considerata non vilescat, quod dicitur nihil. Non quod bona fortune sunt caduca et transitoria, quia dicitur Seneca, lxxvi, epistola. Bona bona fortune nobis accidunt sed non adherent, nisi abducantur sine ulla nostra laetitia discidunt, ex quo patet si mutabilia sunt: quod non sunt propria bona hominis, quia secundum eundem Seneca. Nihil proprium dicas quod mutari potest. Non quod bona fortuita in se considerata vilescunt quia dicitur Iohannes Chrysostomus. Bona fortune in seipsis veterascunt et consumuntur, aut ab extraneis dolo vel violentia vel calumnia diripiuntur.

Diuitie ne vel vestra vel sui natura preciosa sunt? Quid earum potius? aurum ne an vis congesta pecunie? Atque hoc effundendo magis quam coaceruando melius nitent. Si quidem auaritia semper odiosos, claros largitas facit. Quod si manere apud quenquam non potest, quod transferri in alterum: tunc est preciosa pecunia cum translata in alios largiendi vsu: definit possideri.

An gemarum, et de possessionibus, ibi. An vos, quarto de vestibus, ibi. Ita et de famulis dicitur. ibi. An hoc. Primum duabus rationibus probat diuitias non multum esse appetendas, secunda ibi. At eadem. Prima ratio talis est. Illa non sunt multum appetenda quae nec ex sui natura: nec ex natura vteris sunt preciosa. Diuitie sunt hominibus, quod dicitur. Maior nota quia nihil appetit nisi bonum et preciosum. Minor declaratur, diuitie non sunt bone ex sui natura, quia non faciunt bonum cum cui adueniunt. Nec sunt bone ex parte vteris, quia non in quantum seruantur, sic eis faciunt homines auarum, nec in quantum distribuuntur, quia sic relinquunt homines. Dicit enim in littera Diuitie vel sunt preciosae sui natura, aut natura vestri vteris eis, et quod earum est potius, id est preciosius, an aurum aut vis congesta pecunie, id est congregata: atque pro certe, hoc est, diuitie non sunt preciosae seruando eas, quia melius nitent effundendo, id est distribuendo eas quam coaceruando, id est retinendo eas, siquidem auaritia quae pecuniam coaceruat spiritus facit homines odiosos, et largitas quae pecuniam effundit: facit claros, id est honestos. Subdit, etsi illud quod transferri in alterum non potest manere apud quemque: tunc est preciosa pecunia, loquendo ironice, cum ipsa vsu largiendi translata in alios definit possideri. Non dicitur quod aliquid est bonum dupliciter, vel ex natura sui, vel ex natura vteris. Illud dicitur bonum ex natura sui quod a se vel in se habet vnde sit bonum, et cuiusque aduenit facit ipsum bonum, sic ratio recta, par, et filia. Sed illud dicitur bonum ex parte vteris quod si alius puenient vterat aliquid boni inde prouenit. Unum non secundum beatum Seneca. Solus error hominum facit quod aurum et argentum reputantur preciosa, cum sint nisi fra rubear et alba. Non quod Seneca, lxxxviii, epistola probas diuitias non esse bonas sic arguit. Quod bonum est: bonos facit, diuitie non faciunt bonos, quod diuitie bone non sunt. Item illud quod potest contingere preceptissimo et turpissimo: bonum non est, diuitie autem lenoni et laniste contingunt, quod bone non sunt. Item bonum ex malo non fit, diuitie autem fiunt ex auaritia quae mala est, quod bone non sunt.

At eadem si apud unum quanta est ubique gentium cogentur, ceteros sui inopes fecerit, et vox quidem tota pariter multorum replet auditum. Vestre hoc diuitie nisi minute, in

Dic incipit quinta prosa huiusmodi sed in qua philosophia ponit remedia magis mouentia. Boetium ad ostendendum quod bona fortune sunt contentenda et minus esse dolendum de amissione eorum, ista autem remedia sunt rationes sumptae ex conditionibus particularium bonorum fortune scilicet diuitiarum, honorum, potestatum et glorie. Et primo ostendit hoc de diuitiis quod non sunt magnopere appetende ponendo unam rationem generalem: respiciendo

philosophia ponit conditiones de diuitiis in speciali quod non sunt magnopere appetende, et probat hoc generaliter de diuitiis ibi. Quid autem. Prima diuiditur in quatuor partes secundum quod quatuor sunt genera diuitiarum quae probat non multum esse appetenda, scilicet pecunia, gemae, possessiones, vestes, et famuli. Primo ostendit perpositum de pecunia, et de gemis ibi

philosophia ponit conditiones de diuitiis in speciali quod non sunt magnopere appetende, et probat hoc generaliter de diuitiis ibi. Quid autem. Prima diuiditur in quatuor partes secundum quod quatuor sunt genera diuitiarum quae probat non multum esse appetenda, scilicet pecunia, gemae, possessiones, vestes, et famuli. Primo ostendit perpositum de pecunia, et de gemis ibi

Dic ponit secundam rationem quae talis est. Illa non sunt multum appetenda quae a plerisque non possunt possideri, et non transferuntur ad alium sine paupertate aliorum, diuitie sunt hominibus, quod dicitur, unum dicitur in littera Si eadem

Libri scđi de consolatione philosophiæ

pecunia quanta est ubique gentium. i. apud omnes gentes si illa operatur apud unum hominem. ipsa facit ceteros homines inopes sui. i. carentes. et una vox pariter tota. i. si replet auditum multorum. diuitie autem non possunt transire in plures nisi comminute. i. diuise in partes. quod cum factum est. scilicet quod comminute transierunt in alios: necesse est ut illos faciant pauperes quos relinquunt. Et tunc exclamat in diuitias d. **D**igitur supple dico diuitias esse angustas. i. aristas et inopes quos non licet pluribus habere totas. et que non veniunt ad quolibet sine paupertate ceterorum. i. aliorum hominum. **N**on quod diuitie non veniunt ad quolibet sine aliorum paupertate quod dicit Seneca in de rebus. foris illi. Pecuniam perdidisti quam ut haberes aliam ante te perdidisti. perdidisti pecuniam. habes uno periculo minus. quam te felicem si cum illa auaricia perdidisti. Et idem. lxxxviij. epistola. dicit Diuitie animos inflant. superbia pariunt. inuidiam pertrahunt. mentem alienant. timorem inducunt. insolentiam faciunt. **N**ihil autem aliud insolentia est quam spes false magnitudinis. et diuitie bone non sunt.

Unicuique ostendit philosophia quod gemme non sunt appetende tanquam proprium bonum hominis. intendens talem rationem. Quicquid bonitatis vel preciositatis est in gemmis: hoc consistit in luce et splendore gemmarum. scilicet lux gemmarum non est proprium bonum hominis sed est bonum ipsarum gemmarum. et sic. **U**n die in littera. An fulgor gemmarum trahit oculos hominum. scilicet ad percipiendum eas tanquam proprium bonum. si siquid est precipui. i. preciositatis in hoc splendore. illa lux est gemmarum et non hominum. quos quidem gemmas vehementer admirantur homines mirari. i. mirando desiderare tanquam bonum suum. **Q**uid est enim carens motu anime atque propage. i. coniunctione membrorum. quod dicitur quod reperitur in rebus inanimatis. quod iure videatur. i. videri debeat esse pulchrum rei anime et rationabili nature? quod dicitur nihil. quod gemme tamen per quosvis trahant. i. recipiant aliquid postreme pulchritudinis opera. i. diligentia perceptoris et sui distinctione. i. specifica formatione. tamen ipse collocat infra vestram excellentiam. i. dignitatem nullo modo merebantur vestram admirationem. **N**on quod non est gladius de gemmis tanquam de proprio bono. quia dicit Seneca. xli. epistola. Nemo gloriari debet nisi de suo. quod enim est stultius quam in homine aliam laudare? quod est eo dementius quam ea mirari que ad alium transferri potest? Non faciunt equum meliorem aurei freni.

Non quod quadruplex est pulchritudo. prima est animalium rationalium. secunda est brutorum sensibilium. tertia plantarum vegetabilium. quarta est rerum inanimatarum. in qua genere gemme collocantur. propter quod dicit philosophia. Si gemme trahunt aliquid postreme. i. ultime pulchritudinis. **U**nicuique probat philosophia idem de possessionibus sicut de agris. et intendit hanc sententiam. Bonitas agrorum vel consistit in pulchritudine eorum que delectat aspectum et talem pulchritudo non magis est ipsius hominis quam pulchritudo florum vel stellarum. que etiam delectant aspectum hominis. et tamen nihil ad hominum pulchritudo istorum. **U**nicuique bonitas agrorum consistit in utilitate eorum que est ad sustentationem hominis. sed hec possessio agrorum non est multum appetenda ut sit ampla. quia natura paucis est contenta. **U**n die in littera. An pulchritudo agrorum delectat vos ut gaudeat. de ea tanquam de bono vestro. Et dicit bene. **Q**uidni. i. que non delectaret. est enim pulchra portio operis pulcherrimi

plures transire non possunt. **Q**uod cum factum est: pauperes necesse est faciant. quos relinquunt. **D**igitur angustas inopes que diuitias quas nec habere totas pluribus licet. et ad quolibet sine ceterorum paupertate non veniunt.

An gemmarum fulgor oculos trahit? **S**ed si quid est in hoc splendore precipuum: gemmarum est lux illa: non hominum. **Q**uas quidem mirari homines vehementer admirantur. **Q**uid est enim carens anime motu atque propage. quod anime rationabilis nature pulchrum esse iure videatur? tamen conditoris opera suisque distinctione postreme aliquid pulchritudinis trahunt: infra vestram tamen excellentiam collocat admirationem vestram nullo modo merebantur

An vos agrorum pulchritudo delectat? **S**ed. **Q**uidni? Est enim pulcherrimi operis pulchra portio. **S**ic quondam sereni maris facie gaudemus. sic celum: sidera. lunam. solemque miramur. **P**er. **U**num te horum aliquid attingit? **N**um audes alii cuius talium splendore gloriari? **A**n vernis floribus ipse distingueris? aut tua in estiuos fructus intumescit veritas? **Q**uid inanibus gaudiis raperis? **Q**uid externa bona per tuas amplexaris? **N**umquam tua faciet esse fortuna. que a te natura rerum fecit aliena. **T**errarum quidem fructus animi materiam proculdubio debent alimentis. **S**ed si quod nature satis est: replere indigentiam velis: nihil est quod fortune

vestram nullo modo merebantur

vestram nullo modo merebantur

vestram nullo modo merebantur

Prosa quinta

affluentiā petas. **P**aucis enī minimisq; natura p̄tēta est. cuius satietatem si sup̄fluis v̄gere velis: aut inioꝝ cundum quod infuderis fiet: aut noxiū.

Nunq̄d audes gl̄ari splendore alicui⁹ taliū tanq̄ tuo? q. d. nō. **N**unq̄d tu distingueris. i. ornaris vernis florib⁹? certe nō. **N**unq̄d tua vbertas. i. fertilitas intumescit. i. sup̄bit in estiuos fruā? i. p̄ estiuos fruā? q. d. nō. **Q**uid raperis. i. circūdaris ianib⁹ gaudijs sup̄ple reputādo ista eē tua bō? **Q**uid amplexaris externa bō p̄ tuis? q. d. frustra hoc facis. qz fortūa nūq; faciet eē tua q̄ natura rez a te fecit eē aliena. **T**ūc dic̄ phia. **N**ō nego qn̄ ista p̄nt tibi eē vtilia. fruā? enī fraz p̄culdu/ bio debent̄ alimētis aiantū. i. aialib⁹ p̄ alimētis. s̄ si velis replē indigentiaz nature qd̄ satis ē. i. ad sufficientiā. nihil est. i. nō oꝝ q̄ petas. i. desidēs affluentiā fortūe sup̄ple ad dilatādūz amplian/ dū agros. natura ei paucis p̄tēta ē. cui⁹ satietate si velis v̄gē. i. cogē sup̄fluis cibis z potib⁹: illd̄ qd̄ infuderis vētri sup̄flūū/ aut fiet inioꝝcūdū. i. triste. aut fiet noxiū. i. piculosū. **N**ō q̄ ex l̄ra pōt formari tal̄ rō. **S**i illud qd̄ magis videt̄ inesse nō inest: nec illd̄ qd̄ min⁹. s̄ maḡ. videt̄ q̄ hō dz gl̄ari de pulcritudie celi z stellaz. z nō dz. qz nihil hoz est suū. s̄ min⁹ dz gl̄ari de pulcritudie a/ groz z aliaz possessionū. **N**ō q̄ natura nō ē onerāda sup̄fluis/ s̄ est alenda paucis. qz paucis cō tenta est. **I**n Gen. xvi. ep̄. **S**i ad naturā vixeris: nunq; eris paup. si ad op̄ionem/ nūq; eris di ues. **E**xiguū natura desiderat. op̄io nō imensū. **E**t beat⁹ Aug. **S**umēda s̄t alimēta tanq; medi/ camēta. z Greg. **D**ū venter nimia satietate extēdit/ acule⁹ libidis suscitāt. **N**ō q̄ Aristoteles in qdā ep̄ ad Alexandrū dic̄ **Q**ui en̄sgredit̄ debitū modū i pleno z vacuo nō poterit euadē furo rē egritudis z molestias infirmitatū. **Q**ui s̄ appetit viuēz d̄nare/ renūciat desiderio p̄prie volupta tis. nec comestione comestioni sup̄addat. qz ois incōtinēs volūtarie ē eētans. ij. et̄b. **E**t s̄dit **A**u diui ab **H**ippocrate q̄ p̄suauit dietas p̄ qb⁹ debilitatē corpis susciebat. cui dixit suus discipul⁹ **D**octor egregie si velles bñ comedē/ nō sustieres tārā corpis debilitatē. **C**ui r̄nt hypoctes **E**go comedo vt viuā: nō viuo vt comedā. **U**n̄ dic̄ **A**r. **I**bidē **A**limentū p̄p̄ durabilitatē est q̄rendū: nō durabilitas p̄p̄ alimētū. **S**ubdit. **M**ultos noui q̄ diminnerūt de alimēto z comestione. absti nētes a suis appetitib⁹/ et parcētes gule. viuētes t̄pate p̄ dietas q̄ fuerūt sanissimi corpis: lōgio/

Cris vite: et boni appetitus.

Jam nō pulcrū varijs fulgē vestibus putas? quarū si grata intuitu species est. aut materie naturā. aut inq̄

geniū mirabor artificis.

Critudo. s̄ pulcritudo vestiū nō est hois pulcritudo s̄ ip̄az vestiū. s̄ zc. **U**n̄ dic̄ i l̄ra. **J**am putas pulcrū eē. i. tue pulcritudini ascribendū fulgē varijs vestib⁹? q. d. nō debes s̄ putare. qz. i. vestiū si spēs. i. pulcritudo est ḡta. i. delcabil̄ intuitu/ ego mirabor naturā materie vestiū. aut mirabor in geniū. i. s̄rilitatē artificis veste format̄is/ nihil ascribēdo tibi. **N**ō fac̄ hoiez meliorē/ nisi fulgeat habit⁹ mētis interior i eo. vñ Gen. **N**lls dic̄ gladiū eē bonū si balte⁹ eius deaurat⁹ est/ z vagina gēmis disticta. s̄ gladi⁹ bon⁹ est q̄ bñ incidit z bonū acumē h̄z z mucro bon⁹ ē q̄ oē munimen ruptur⁹ est. vñ s̄ x̄sus. **A**urea nobilitas luteā si vestiat ollā **N**ō iō sequit̄ h̄ac min⁹ eē luteā. **I**te poeta **C**inge caput lauro. tege corp⁹ gēmis z auro. **S**i fueris pri

Cdem remanebis rusticus idem.

An nō te long⁹ ordo famuloꝝ facit esse felicē? **Q**ui si viciosi morib⁹ sint: p̄nciosa dom⁹ sarcina. et ipsi d̄no vehemēt̄ iūmica. **S**in nō p̄bi. quonā mō in tuis opi/ bus aliena p̄bitas numerabit? **E**x qb⁹ oib⁹ nihil hoz q̄ tu i tuis p̄putas bonis/ tuū eē bonū liq̄do mōstrat̄.

Quib⁹ si nihil inest appetēde pulcritudis. qd̄ ē q̄ vel amissis doleas. vel leteris retentis? **O**z si natura pulcra s̄nt. qd̄ id tua refert? **N**ā hec p̄ se a tuis q̄q; opib⁹

Dic̄ phia on̄t q̄ nō sit gaudēdū de pulcritudie vestiū tāq; de p̄prio bono. et arguit sic. **D**e illi⁹ pulcritu dine nō ē gaudēdū q̄ nō ē hois pul critudo. **U**n̄ dic̄ i l̄ra. **J**am putas pulcrū eē. i. tue pulcritudini ascribendū fulgē varijs vestib⁹? q. d. nō debes s̄ putare. qz. i. vestiū si spēs. i. pulcritudo est ḡta. i. delcabil̄ intuitu/ ego mirabor naturā materie vestiū. aut mirabor in geniū. i. s̄rilitatē artificis veste format̄is/ nihil ascribēdo tibi. **N**ō fac̄ hoiez meliorē/ nisi fulgeat habit⁹ mētis interior i eo. vñ Gen. **N**lls dic̄ gladiū eē bonū si balte⁹ eius deaurat⁹ est/ z vagina gēmis disticta. s̄ gladi⁹ bon⁹ est q̄ bñ incidit z bonū acumē h̄z z mucro bon⁹ ē q̄ oē munimen ruptur⁹ est. vñ s̄ x̄sus. **A**urea nobilitas luteā si vestiat ollā **N**ō iō sequit̄ h̄ac min⁹ eē luteā. **I**te poeta **C**inge caput lauro. tege corp⁹ gēmis z auro. **S**i fueris pri

Cdem remanebis rusticus idem.

Dic̄ phia on̄t nō esse gl̄andū de multitudine famuloꝝ tanq; de p̄prio bono. z arguit sic. **F**amuli aut s̄t per uersi i morib⁹ z sic s̄t nocui. aut s̄t bñ morigerati: tē nihil ad te. qz hec p̄bitas ē famuloꝝ. z nō tna. vñ dic̄ in l̄ra. **A**n nō long⁹ ordo famuloꝝ facit te eē felicē. q̄. i. famuli si s̄nt viciosi morib⁹/ tūc s̄t p̄nciosa sarcina. i. piculosū pond⁹ ipsi⁹ dom⁹. z s̄t ve hement̄ iūmica sarcina ipi d̄no. **S**i nō sint p̄bi qnā mō. i. p̄ quē modū: aliena p̄bitas nūerabit. i. p̄putabit

Libri scđi de consolatione philosophie

in tuis opibus. q. d. nullo mō. **E**t tūc
pcludit de oibus pdictis. d. **E**x qb̄
oib̄ pdictis mōstrat liqdo. i. apte ni
hil hoz eē tuū bo^m q tu pputas i tu
is bonis qb̄ si nihil inest appetēde pulcritudis supple q tibi ascribi poterit. qd ē. i. qre est q tu do
leas de amissis/vel leteris de retētia? q p s si pdicta s̄ pulcra natura. i. p̄t naturā p̄riā. qd re
fert id tua. i. qd p̄inet hoc ad te? q. d. nihil. nā hec seq̄strata. i. diuisa a tuis opib̄ p se placuissent:
nō enī idcirco s̄ p̄ciosa q in tuas venere diuitias. s̄ qz tibi videbant̄ p̄ciosa/ iō maluisti ea anu/
merari tuis diuitijs. **N**ō q serui pueri i morib̄ s̄ familiares iimici dñi r̄ toti⁹ dom⁹. de qb̄us
postea dicit 3° h̄. q̄nta pla. nō est pestis efficacior ad nocendū q̄s familiaris amic⁹. c̄si vident̄
aliq̄n amici/hoc ē rōne vtilitatis: nō rōne v̄tutis. de qb̄ loquit̄ **B**en. i. de rem̄ for̄. dicit̄ **M**el
musce sequunt̄. cadauera lupi: frumēta formice: predā sequit̄ ista turba. non hoīem. **I**dem ep̄. xli.
In hoīe illud laudandū ē qd̄ ip̄ius est. si familiā formosā h̄z r̄ domū pulcrā. si multū serit. si mul
tū venerat̄/nihil hoz in ip̄so est. s̄ circa ip̄m. lauda in illo qd̄ p̄riū ē/ qd̄ nec auferri nec cripi p̄t.

Dic p̄hia oñt generalr̄ d̄ctias nō
eē appetēdas magnope. et hoc facit
trib⁹ rōnib̄. scđaz ponit ibi **I**ta ne
ctiaz ibi. **E**go hō nego **P**ria rō est
ista **I**lla nō s̄ multuz appetēda p̄ q̄
hō nō p̄sequit̄ ea p̄t q̄ appetunt̄. s̄
p̄ diuitias hō non p̄sequit̄ ea p̄t q̄
ditie appetunt̄. appetunt̄ enī diuitie
p̄pter fugam indigentie. quam fugā
indigentie homo nō consequit̄ per
diuitias. sicut declarat in l̄ra. dicit̄

Quid ar̄ tāto strepitu. i. labore/ desideratis. i. cū desiderio insistitis fortune. credo vos q̄ritis fuga
re indigētā copia. i. diuitijs. q. d. ideo desideratis diuitias. vt suppleatis v̄iam indigentā. s̄ h̄^o ce
dit vob̄ in p̄riū. qz plib̄⁹ admiculis. i. adiutorijs ē opus ad tuendā varietatē p̄ciose supellectil̄. i.
possessionis. verūqz illud ē. p̄multis eos indigē q̄ p̄multa possident. r̄ etiā cōtra. i. p̄ p̄riū/ illi mini
mū indigēt q̄ metiant̄. i. mēsurāt suā abūdantiā nō supfluitate ambit⁹. i. cupiditatis s̄ n̄citate natu
re **N**ō s̄m **B**en. p̄multis indigēt q̄ p̄multa possidet p̄t qd̄ multe diuitie nō fugāt indigentā s̄
magis excitāt. vñ poeta. **N**lla ditari rōne potestis auari. **V**os faciūt inopes q̄s cumulatis opes.
Nō circa hoc q̄ dicit̄ minimū indigēt: dicit̄ **B**en. l̄ij. ep̄. **T**aurus paucissimoz iugez pascuis im
plet. r̄ vna silua plib̄⁹ elephātib̄⁹ sufficit. hō fra pascit̄ r̄ mari. qd̄ igit̄ tā insatiabilē ventrē natu
ra dedit nob̄ cū tā modica corpa nob̄ dederit. vt vastissimoz edacissimozqz aialū auiditatē vin
cerem⁹? q̄ntulū ē enī qd̄ nature dat̄. paruo illa educat̄. nō fames n̄ri v̄tris nob̄ magno p̄stat/ s̄
ambitio. ventri aut̄ obediētes loco aialū numeremur: nō hoīm.

Dic ponit scđam rōnem. r̄ p̄clu
dit manifestū errorē hoīm. ibi q̄s hō
late. **E**t rō tal̄ ē **I**lla nō s̄ appetēda
qb̄ appetitis hō putās se talib̄⁹ oz
nari facit iniurias suo creatori. s̄ bō
exteriora sic diuitie s̄ hmōi. vt de/
clarat in l̄ra. ḡ. x̄. **E**t dicit̄ **D** hoīes
nunq̄d nullū bonū ē p̄riū atqz insi
tū. i. naturale r̄ intrinsecuz vob̄ ita
vt q̄rat̄. bō v̄ia i externis. i. extrinse
cis reb̄⁹ r̄ i reb̄⁹ sepositis. i. a vob̄ se
orsū positis? q. d. imo i vob̄ ē bonū
si p̄siderare vultis. s̄ sic ē h̄sa. i. mu
tata p̄ditio rez vt aial diuinū. s̄. hō
q̄ est filius deo. nō alit̄ videatur sibi
splēdē nisi i possessione supellectilis
inaiate. i. bonoz exterioroz q̄ s̄ inaia

sequestrata/placuissent. **N**eqz enī idcirco sunt p̄ciosa
q̄ in tuas venere diuitias. s̄ qm̄ p̄ciosa videbātur:
tuis ea diuitijs annumerare maluisti

leas de amissis/vel leteris de retētia? q p s si pdicta s̄ pulcra natura. i. p̄t naturā p̄riā. qd re
fert id tua. i. qd p̄inet hoc ad te? q. d. nihil. nā hec seq̄strata. i. diuisa a tuis opib̄ p se placuissent:
nō enī idcirco s̄ p̄ciosa q in tuas venere diuitias. s̄ qz tibi videbant̄ p̄ciosa/ iō maluisti ea anu/
merari tuis diuitijs. **N**ō q serui pueri i morib̄ s̄ familiares iimici dñi r̄ toti⁹ dom⁹. de qb̄us
postea dicit 3° h̄. q̄nta pla. nō est pestis efficacior ad nocendū q̄s familiaris amic⁹. c̄si vident̄
aliq̄n amici/hoc ē rōne vtilitatis: nō rōne v̄tutis. de qb̄ loquit̄ **B**en. i. de rem̄ for̄. dicit̄ **M**el
musce sequunt̄. cadauera lupi: frumēta formice: predā sequit̄ ista turba. non hoīem. **I**dem ep̄. xli.
In hoīe illud laudandū ē qd̄ ip̄ius est. si familiā formosā h̄z r̄ domū pulcrā. si multū serit. si mul
tū venerat̄/nihil hoz in ip̄so est. s̄ circa ip̄m. lauda in illo qd̄ p̄riū ē/ qd̄ nec auferri nec cripi p̄t.

Quid aut̄ tanto fortune strepitu desideratis? **F**ugare
credo indigētiam/copiā queritis. **A**tq̄ hoc vobis in
p̄trariū cedit. **P**lurib̄⁹ q̄ppe adminiculis opus est ad
tuendam p̄ciose supellectilis varietatē. verūqz illud
est. p̄multis eos indigē qui p̄multa possideant. **C**on
traqz minimū/ qui abundantiam suam nature necessi/
tate/non ambitus superfluitate metiant̄ .

Quid ar̄ tāto strepitu. i. labore/ desideratis. i. cū desiderio insistitis fortune. credo vos q̄ritis fuga
re indigētā copia. i. diuitijs. q. d. ideo desideratis diuitias. vt suppleatis v̄iam indigentā. s̄ h̄^o ce
dit vob̄ in p̄riū. qz plib̄⁹ admiculis. i. adiutorijs ē opus ad tuendā varietatē p̄ciose supellectil̄. i.
possessionis. verūqz illud ē. p̄multis eos indigē q̄ p̄multa possident. r̄ etiā cōtra. i. p̄ p̄riū/ illi mini
mū indigēt q̄ metiant̄. i. mēsurāt suā abūdantiā nō supfluitate ambit⁹. i. cupiditatis s̄ n̄citate natu
re **N**ō s̄m **B**en. p̄multis indigēt q̄ p̄multa possidet p̄t qd̄ multe diuitie nō fugāt indigentā s̄
magis excitāt. vñ poeta. **N**lla ditari rōne potestis auari. **V**os faciūt inopes q̄s cumulatis opes.
Nō circa hoc q̄ dicit̄ minimū indigēt: dicit̄ **B**en. l̄ij. ep̄. **T**aurus paucissimoz iugez pascuis im
plet. r̄ vna silua plib̄⁹ elephātib̄⁹ sufficit. hō fra pascit̄ r̄ mari. qd̄ igit̄ tā insatiabilē ventrē natu
ra dedit nob̄ cū tā modica corpa nob̄ dederit. vt vastissimoz edacissimozqz aialū auiditatē vin
cerem⁹? q̄ntulū ē enī qd̄ nature dat̄. paruo illa educat̄. nō fames n̄ri v̄tris nob̄ magno p̄stat/ s̄
ambitio. ventri aut̄ obediētes loco aialū numeremur: nō hoīm.

Ita ne aut̄ nullū est p̄riū vobis atqz insitū bonū/ vt
in externis ac sepositis rebus bona v̄ia queratis? sic
rez h̄sa p̄ditio est: vt diuinū merito rōnis aial nō alit̄
sibi splēdē/ nisi inaiate supellectilis possessione vide
atur. **E**t alia q̄dem suis p̄tēta sunt. **V**os aut̄ deo mē
te p̄siles: ab rebus infimis/excellentis nature ornamē
ta captatis. nec intelligitis q̄ntā p̄ditori v̄io/ faciatis
iniuriā. **I**lle genus humanuz terrenis oibus prestare
voluit. vos dignitatē v̄iam infra infima queqz detru
ditis. **N**ā si omne qd̄ cuiusqz bonū/id eo cui⁹ est: con

Prosa quinta

stat esse preciosius. cū vilissima rez vīa bona eē iudicatis: eisdem vosmetipsos vīa existimatione sūmittitis. **Q**uidē haud immerito cadit. **H**umane quippe nature ista p̄ditio est: vt tum tm̄ ceteris rebus/ cuz se cognoscit: excellat. eadē tm̄ infra bestias redigat/ si se nosse desierit. **N**am ceteris animantibus/ sese ignorare nature est: hominibus vitio venit

nū est p̄ciosius eo cui⁹ est bonū. cū vos iudicatis vilissima rez sic s̄t bō fortune: esse vīa bō/ vos sūmittitis i. subūcitis vos ipos eisdē/ vīa existimatione. i. opione. z hoc nō imerito accidit hōi. **N**ā illa ē p̄ditio hūane nature q̄ tūc tm̄ excellat ceteris reb⁹ cū se coḡscit. eadē tm̄ natura hūana redigat infra bestias si desierit se nosse. **N**ā ceteris aiantib⁹ natura ē ignorare sese. s̄ homib⁹ venit. i. puenit ex vitio. **N**ō q̄ hōi est insitū p̄p̄iū bonū: qd̄ est recta rō q̄ sp̄ dep̄cat ad optia. i. cui⁹ adu et speculatione p̄sistit felicitas. qz sapiēs maxie ē felix. x. eth. **E**t hō curās intellectu/ deo amā tissim⁹ videt. ibidē. iō nō est q̄rendū bonū hōis in reb⁹ externis. **N**ō q̄ hō mēte z rōne ē filius deo. qz fm̄ **S**en̄ rō nihil aliud ē q̄ ps̄ d̄ni sp̄s/ mersa in corp⁹ humanū. **E**t dic̄ idem q̄ anim⁹ rect⁹ est q̄i deus i hūano corpe hospitat. **E**t idem dic̄ **D**isce poti⁹ animū extollē in imensū. nobilis ei z generosa res ē anim⁹. **N**ō q̄ hō seipm̄ igrans deterior ē bestia. vñ **B**oeci⁹ i r̄ctatu de sūmo bono allegās **C**ōmentatorē sic dic̄ **U**e vob̄ hōibus q̄ de nūero bestiaz p̄putati estis. diuinū qd̄ in vob̄ est nō coḡscētes p̄t qd̄ ad sup̄iora ascenditis z deo filēs estis. **E**t s̄dit **D**iuinū at̄ in hoie vocat intellectu z rōnem. **N**ō q̄ nihil p̄hibet vnū z idem esse nobili⁹ z ignobili⁹. qd̄ diuersificat fm̄ p̄ditionē seu p̄siderationē. vñ q̄uis hō s̄z sez simplr̄ sit nobilior bestijs: tm̄ in q̄ntū deficit ab aliq̄ qd̄ sibi debet fm̄ naturā. i. coḡscē se. qd̄ nō debet bestijs/ sic ē ignobilior bestia

Quā hō late patet vester hic error: q̄ ornari posse ali quid ornamētis existimatis alienis. **A**t id fieri neq̄t. **N**ā siquid ex appositis luceat: ipsa quidē que sunt appo sita laudant. illud hō his tectū atqz velatus/ in sua nihilo minus feditate perdurat

rat. i. p̄senerat i sua feditate. i. turpitudie. **N**ō si aliqd̄ ē fetidū in se: ei⁹ fetitas nō tollit p̄ orna/ tū extrinsecū. vñ dic̄ poeta. Aurea nobilitas luteā si vestiat ollā. **N**ō iō sequit̄ hanc min⁹ esse lutū **E**t qd̄a cleric⁹ r̄ndens mulieri q̄rētī vtz esset pulcra dixit. **O** d̄na pulcra sunt tibi appensa

Ego hō nego vllū esse bonū. qd̄ noceat habēti. **N**ū id mentior? **D**ime inquis. **A**tqz diuitie possidentibus persepe nocuerūt. cū pessimus quisqz eo qz alieni magis auidus. quicqd̄ vsqz auri gēmazqz est se solū qui habeat dignissimū putat. **T**u igit̄ qui nūc contū gla diūqz sollicitus p̄timescis: si vite hui⁹ callem/ vacuus viator intrasses: corā latrone cātares. **O** p̄clara opuz mortaliū b̄tudo quā cū adeptus fueris: securus esse alieni eris ipse putat illū hoiez solū dignissimū q̄ hz. i. possidet q̄cqd̄ vsquā ē auriz gēmaz. **T**u igit̄ hō qui in diuitijs p̄stitut⁹ nūc p̄timescis gladiū z contū li intrasses callē. i. semitā ei⁹ vite tanqz viator vacuus corā latrone securus cātares. **T**ūc inuehif̄ z diuitias **O** p̄clara b̄tudo opū mortaliū. z loquit̄ ironice. q. d. mīme p̄clara quā tu hō cū adeptus fueris: securus eē desistis **N**ō diuitie nocēt hūti. vñ **A**rl. i. eth. dic̄ **T**alē qd̄e errore h̄nt dona q̄ mul/

ta. et alia quidē ab hoie p̄tēta sūt su is bōis. vos at̄ hoies deo p̄siles mē te captatis. i. q̄ritis ornām̄ta vīe ex cellētis nature a reb⁹ infimis. i. in/ aiatis. qd̄ ē erroneū. nec intelligit. q̄ntā iuriā faciatis vīo p̄ditori sup ple p̄uertēdo ordinē ab eo institutū ille eni p̄ditor volebat hūanū gen⁹ p̄stare. i. p̄cellē oibus frenis. s̄ vos detrudit. vīam dignitatē infra q̄qz rez infima. qd̄ p̄bat ex h̄. **N**ā oē bo

Hic p̄bia p̄cludit manifestū erro rē hoim. d. **O** hoies q̄late patet v̄z error q̄ existiat̄ aliqd̄ posse ornari ornāmētis alienis. s̄ illd̄ fieri neq̄t. **N**ā si aliqd̄ lucet ex appositis sibi z nō ex p̄pria pulcritudie/ tunc appo sita illa laudant. s̄ illd̄ qd̄ est velatū z tectū appositis ill̄ nihilo min⁹ pdu

Hic ponit etiā rōnem q̄ talē. **I** lud nō est multū appetēdū qd̄ nocz possidētī. s̄ diuitie sepe nocuerūt pol lidētib⁹. qd̄ declarat ex duob⁹ **P**ri mo qz diuitie faciūt possidentes de se falsa opiri vel existiare. z qz fa ciūt possidentes amissa securitate ti mē. vñ dic̄ in l̄ra **E**go p̄bia nego il lud eē bonū qd̄ nocet habēti. **N**um id mētiōz. in q̄es mīme. atqz p̄ certe diuitie p̄sepe nocuerūt possidentib⁹ qz q̄sqz hō eo q̄ ipse ē auid⁹ magis

Libri scđi Metrū quintum

tis ptingūt detrimēta ex ipsis. multi enī p̄t diuitias perierūt. **N**ō q̄ mali tm̄ diuites reputāt esse dignos. vñ dicit Ambrosi⁹. Ita incubuerūt mores hoīm in admiratione diuitiaz vt nemo nī si diues putet dignus. **N**ō diuitie nō reddunt hoīem securū. vñ Iuuenalis poeta. Pauca licet portas argenti vascula puri. Noctē iter ingressus contū gladiūq; timebis. Et more ad lunā trepi dabis arūdinis vmbzā. Cantabat vacuus corā latrone viator. Et Sen. xliij. ep̄ dicit. Nudū la tro trāsmittit. z i obsessa via paup̄i par est. z lxxvi. ep̄ dixit. Quisquis se multū fortune dedit in gentē sibi viā p̄urbationis fecit. vna hęc via est ad iura vadendi: externa despice z honesto con te ntum esse.

Metrū anapesticū parremiacum

Dic incipit q̄ntū metrū hui⁹ scđi qđ dī parremiacū ab inuētoze. anapesticū a pede p̄dñante. z est di metrū. qz q̄ttuoz pedū. nā duo pedes vñū metrū p̄stituūt. z est catalecticū qz in q̄rto pede vna syllaba deficit ad p̄ple mentū metri. In q̄ metro p̄hia p̄mēdat primā etatē q̄ erat si ne cupiditate diuitiaz/deplāgēdo p̄ntē etatē in q̄ dñat z re/gnat auaricia. P̄rio q̄ p̄mēdat etatē antiq̄z. z n̄am etatē de plangit. ibi. Utinā mō. P̄rio dicit. P̄rior etas nīmū felix fuit p̄tenta fidelib⁹ aruis. i. fideli agricultura. nec fuit p̄dita. i. dēp uata inerti luxu. i. q̄ni sup̄fluitate q̄ etas solebat soluē. i. remo uere sera. i. tarda ieiunia facili glande. i. vili fructu. nec illa e/ tas nozat. i. nouerat p̄fundē. i. miscē bacchica munera. i. vna liq̄do melle ad faciendū mellicratū sic mō fit. nec etiā noue/ rat miscē. i. tingē lucida vellera. i. albā lanā serū. i. illoz p̄ploz tyzio veneno. i. sanguie conchilioz. qz copia apud tyz inue/ nit ad faciendū purpureū colorē. Verba dabat eis salubres somnos. non enī dormiebāt in lectis eburneis. s̄ in herbis. z lubricus amnis. i. labilis aqua dabat eis potū. et pinus. s̄ ar/ bor illa altissima dabat eis vmbzās. i. vmbzōsas habitatiōes nō enī in domib⁹ z in curiosis edificijs habitabāt. nōdum ho spes aliq̄s ex̄ns secabat. i. diuidebat: remis videlz/ nauigādo alta. i. p̄funda maris qz adhuc nō erat vsus nauū. nec merci bus vndiq; lectis. i. collectis vidēat noua litora. i. alienas ter ras qz manebāt in patria. Tūc in illa etate tacebāt seua clas sica. i. tube vel cornua vocantia hoies ad bellū. dicta classica a calo qđ est voco. neq; cruoz fusus acerbis odijs tinxerat. i. madidauerat horrida arma. qz tūc non erat vsus armorū. qđ enī. i. p̄t qđ hostic⁹ furoz vellz p̄rior arma mouē cū videret seua vulnera/ nec vidēt vlla p̄mia sanguis qz nihil erat p̄ q̄ pugnarent. **N**ō circa hoc q̄ dicit p̄rior etas: q̄ttuoz etates distinguunt fm̄ poetas. In p̄ma fuerūt hoies boni z simpli/ ces: paucis p̄tenti q̄ comedebāt glādes. bibebāt aquā. nō co lebāt vineas. P̄ac etatē vocabāt poete aureā. et erat sub sa/ turno. de qua boeci⁹ loquit in l̄ra. Scđa etas dicebat argen tea q̄ erat sub ioue. cū hoies magis astuti inuenerūt agricul/ turā. et ceperūt inhabitare domos et plantare vineas. Ter/ tiā etatē vocabāt eneā i q̄ hoies p̄t p̄riā curā rez ceperūt alios depellē et se aliq̄līt malicie da re. Quartā etatē vocabāt ferreā q̄n in tantū abūdabat malicia z auaricia hoīm q̄ nec fides nec iusticia māsit in l̄ra. in q̄ etate nos sum⁹ quā in fine boeci⁹ deplāgit. **N**ō circa hoc q̄ dicit inerti luxu. q̄ inertiaz ocū sūt cā luxurie. vñ poeta. Ocia si tollas periere cupidis artes. Itē Horacius. Querit egistus quare sit fact⁹ adulter. In promptu cā est. qz desidiosus erat. Est at̄ triplex luxu ria ex de schol. discl. quedā p̄sistit i coitu. quedā in crapula. et qđā in vestitu. z qlibet ē fugienda. **N**ō circa h̄ q̄ dicit. lucida vellera serū. Beres s̄ qđā hoies ap̄ q̄s p̄terit lana de arborib⁹. si la q̄ a x̄mib⁹ q̄ dicunt bombices/ operant. illa vocat h̄ lucida vellera. **N**ō q̄ tyzus est x̄mis venenosus in cui⁹ sanguine intingit purpura. Alij dicunt q̄ sit gen⁹ conchilioz i qz sanguine in/ tingit purpura. quoz conchilioz copia inuenit apud tyzū insulam.

Felix nīmū prior etas
Cōtenta fidelib⁹ aruis

Nec inerti perdita luxu
Facili que sera solebat
Ieiunia soluere glande
Non bacchica munera nozat
Liquido p̄fundere melle
Nec lucida vellera serum
Tyzio miscere veneno
Somnos dabat herba salu
Potū quoq; lubricus amnis
Vmbzās altissima pinus
Nondū maris alta secabat
Nec mercibus vndiq; lectis
Noua litora viderat hospes
Tunc classica seua tacebant
Odijs neq; fusus acerbis
Cruoz horrida tinxerat arua
Quid enī furoz hosticus vlla
Vellet prior: arma mouere
Cum vulnera seua viderent
Nec premia sanguinis vlla?

Prosa sexta eiusdem

Utinam modo nra redirent
In mores tempora prisca
Sed senior ignibus etne
Feruens amor ardet habendi
Deu primus quis fuit ille
Auri qui pondera tecti
Gemmaeque latere volentes
Preciosa pericula fodit?

insatiabilis nunquam penitus extinguitur. **U**n Tullius in li. de finibus bonorum et malorum dicitur Cupiditates hominum sunt insatiabiles quae non modo singulares sed universas familias evertunt. Ex cupiditatibus enim odia; seditio nes; discordiae; bella; nascuntur ex quibus vitam amarissimam necesse est effici.

Dignitatibus; honoribus; ac potestatibus demonstrat nihil inesse naturae bonitatis; sine naturalis ac proprii boni

Quid autem de dignitatibus potentiaque differant; que vos vere dignitatis ac potestatis inscium; celo exequatis? que si in improbissimum quencumque ceciderint quam flammis etne eructuantibus; quod diluuium tantas strages dederint. Certe uti meminisse te arbitror; consulare imperium (quod libertatis principium fuerat) ob superbiam consulum; vestri veteres abolere cupiuerunt. Qui ob eandem superbiam; prius regum de ciuitate nomen abstulerant. At si quoniam (quod praeritum est) praebis deferantur; quod in eis aliud quam praebitas utentium placet? Ita fit ut non virtutibus ex dignitate; sed ex virtute dignitatibus honor accedat.

dederint; tantas strages; id est; pericula flammis eructuantibus; id est; exequantibus; et quod diluuium dederit tantas strages sic illi mali quibus adueniunt dignitates; quod dicitur pericula mala; perueniunt ex dignitatibus et potestatibus malorumque ex incendio ignis vel diluuium fluium. Et subdit philosophus Sic arbitror te meminisse; utique veteres; id est; antiquiores rationi cupierunt abolere; id est; delere imperium consulare; id est; dignitatem consularem propter superbiam consulum; quod imperium consulare fuerat principium libertatis; quia rationi liberi vivere sibi consulibusque sub regibus; quae rationi etiam prius abstulerant de ciuitate nomen regum propter eandem superbiam; id est; regum. Ex quo patet quod dignitates faciunt malos deteriores. Si autem potestates et dignitates deferantur praebis; quod rarum est; quod in eis dignitatibus aliud placet quam praebitas utentium; quod dicitur nihil. Ita fit; id est; propter hoc fit ut virtutibus non accedat honor ex dignitate; sed honor accedit dignitatibus ex virtute utentium eis; et ita dignitates nihil boni adiciunt ipsis bonis.

Non duplex est dignitas et potestas; quod dicitur mundana siue temporalis; quae consistit in bonis temporalibus exterioribus; et in tali non consistit vera felicitas; cum sit respersa; multis amaritudinibus. Alia est dignitas et potestas aeternae siue spiritualis quae consistit in scientiis et virtutibus; et illa non potest superari vicio nec aduersitatibus; nec prosperitatibus; in qua consistit beatitudo et beata vita. **U**n Ambrosius in li. de officiis dicitur Dico beatam vitam consistere in altitudine sapientiae; in suauitate scientiae; et in virtutis sublimitate. **N**on quod inscium dignitates et potestates mundanas adequat celo; quia non recte iudicant; iudicant enim secundum concupiscentiam; et non secundum rei veritatem. Imperiti enim velut a longe distantes a veritate; speculantur; id est; elenchorum. **N**on quod mali dignitatibus et potestatibus praediti plerumque nocent quam ignis; vel diluuium aquarum; quia mali dignitate sua et potestate; extollunt in superbia; alios iugo

Libri scđi de consolatione philosophie

seruituris opprimēdo/ p quo exequēdo mouent bella qbus humanū genus plus offendit q̄ igne vel diluuiō. **Nō** q̄ ciuitas rōna a tpe Romuli sui p̄ditoris a regib⁹ erat gubnata. postea rōna exigente malicia et supbia regū/ ipsos delenerūt. et p̄sules instituerūt. q̄ etiā p̄t eoz supbiā erant abiecti. **Ex** q̄ p̄z q̄ dignitas et p̄tās maloz: eos efficit peiores. **Nō** q̄ honor nō debet alicui rō/ ne dignitatis/ s̄ poti⁹ rōne v̄tutis. vñ **Ar.** iij. eth. **Nō** erit vtiq̄ dign⁹ honore p̄auus ex̄is. v̄tutis enī premiū honor est. vñ s̄m veritatē solus bonus est honorandus

Uic p̄bat sp̄cialit̄ de p̄tate q̄ nō sit multū appetēda duab⁹ rōnibus. scđa ibi. qd̄ aut̄ est. **Rō** tal̄ est. **I**lla p̄tās nō est multū appetēda q̄ nō est magnez fortis reputatiōis: s̄ tm̄ est fragilis et imbecillis. s̄ p̄tās tp̄alis est hm̄oi. qz p̄ eā hō nō p̄t sup̄ aīaz s̄ tm̄ sup̄ corpus. et sup̄ ea bō q̄ corporis s̄. hūano at̄ corpe nihil ē imbecilli⁹. **Dic** ḡ i l̄ra. **Q**ue ē ista v̄a expetibilis. i. desiderabil̄ ac p̄clara. i. nobil̄ potētia: q. d. nll̄a est. nonne p̄sideratis frena aīalia qbus vide/ mi p̄esse. **S**i enīz int̄ mures vidēs vñū p̄ ceteris sibi v̄dicantē. i. vsurpantē ius ac p̄tātē sup̄ alios mures o q̄nto cachinno. i. risū tu mouerēt. qz derisibile eēt. et tal̄ est p̄tās frena. i. derisibil̄ q̄ nō extēdit se nisi ad corp⁹. **Q**uid hō si tu sp̄ctēs. i. p̄sideres corp⁹ ē imbecilli⁹. i. debili⁹ hoīe q. d. nihil. q̄s hoīes sepe necat. i. int̄ficat morsus muscl̄az. i. paruoꝝ vermū. vel etiā introitus i. secreta. i. in interiora hoīs queq̄ reptatiū. i. serpentū. **Q**uo hō. i. quō q̄squā p̄t exercē ius aliqd̄ in quepiam nisi in solū corpus. et in fortunā. i. i bō fortunē q̄ s̄t infra corp⁹. q. d. nll̄o mō. **N**ūqd̄ tu vnq̄ impabis libero aīo: q. d. nō. **N**ūqd̄ tu amouebis de statu p̄prie quietis mentē sibi firma rōne coherentē: q. d. nō. **E**t hoc p̄bat exemplo cuiusdā p̄hi q̄ null̄ tormētis/ ad hoc potuit p̄pelli vt illd̄ facēt qd̄ rō naturalis iudicabat nō faciēdū. vñ dic̄ **C**ū qdā tyrānus putaret se adacturum. i. p̄pulsurū supplicij quendā libez. i. ingenuū virū. i. p̄hm̄ quendā. et legit̄ fuisse **A**naxagoras. vt ipse proderet. p̄scios facte p̄iurationis aduersū se. ille liber hō linguā momordit atq̄ abscidit et abiecit eā in os. i. in faciē seuiētis tyrāni. **I**ta illos cruciatus q̄s tyrānus putabat esse materiā. i. cām crudelitatis/ vir sapiens fecit eē v̄tutis. qz hoc p̄ v̄tute/ nō p̄ crudelitate ei reputatū est. **Nō** q̄ muscula est dinutiū h⁹ noīs musca. et p̄ musculā dat̄ intelligē q̄cūq̄ aīa/ lia venenosa: vel v̄ntes venenosos. **E**t ab isto loco recepit auctor floꝝ cū dixit **D**ebili⁹ qd̄ sit mare q̄s nece muscula p̄dit. **Nō** q̄ anim⁹ hoīs liber est et cogi nō p̄t. vñ **S**en̄ **E**rrat siq̄s seruitutē credit trāsire in totū hoīem. nō enī transit in aīam. qz libtas ē in aīa. **Nō** q̄ hō liber et p̄tās nullis supplicij vinci p̄t. qz dicit **S**en̄. in li. de clem̄. **M**agni animi p̄prium est placidū esse et tranquillū. et iniurias. et offensiones supbie despice. **E**t. xxviij. ep̄. **T**riginta tyrāni **S**ocratē circūsteterūt nec potuerūt aīm ei⁹ infringē

Uic p̄bia ponit scđam rōnem q̄ talis ē. **I**lla p̄tās nō est multū appetēda p̄ quā nō p̄t facē q̄ ali⁹ non possit i. ip̄z/ qd̄ ip̄e p̄t in aliū. s̄ p̄tās tp̄alis ē hm̄oi. sic in l̄ra declarat pōnēs duo exēpla. de **B**usiride et **R**egulo. **P**rimū ex̄m̄ ē de busiride. **B**u

Que hō est ista v̄a expetibilis/ ac p̄clara potentia? **N**ōne o frena aīalia p̄sideratis/ qbus qui p̄sidiē v̄ideamini? **N**ūc si int̄ mures vidēs vñū aliquē ius sibi ac p̄tātē p̄ ceteris v̄indicantem: q̄nto mouereris cachinno? **Q**uid hō/ si corpus sp̄ctēs/ imbecillius hoīe reperire queas? quos sepe muscularū q̄z vel morsus: vel in secreta queq̄ reptantiū/ necat introitus? **Q**uo hō q̄sq̄ ius aliqd̄ in quempiā/ nisi in solū corpus: et qd̄ infra corpus ē (fortunam loquor) possit exercere? **N**um/ q̄cūq̄ libero imperabis aīo? **N**um mentē firma sibi rōne coherentē de statu p̄prie quietis amouebis? **C**ū liberū quendā virū supplicij se tyrānus adacturū putaret. vt aduersū se facte p̄iurationis p̄scios p̄deret. linguā ille momordit atq̄ abscidit et in os tyrāni seuiētis abiecit. **I**ta cruciatus quos putabat tyrānus materiā crudelitatis: vir sapiens fecit eē v̄tutis. **Q**uid aut̄ est qd̄ in alium facē quisq̄ possit. qd̄ sustinē ab alio ip̄e nō possit? **B**usiridem accepim⁹ necare hospites solitū: ab hercule hospite fuisse mactatū. **R**egulus plures penoz bello captos in vincla coniecerat. s̄ mox ip̄e victoz catenis man⁹ prebuit. **V**llam ne igit̄

Prosa sexta

eius hoīs potentiā putas. qui qđ ipse in alio potest.
ne id in se alter valeat efficere non possit?

mađabat. **S**cđm exēplū ē de Regulo. **R**egul^o fuit cōsul romanus qđ cū multa bella gessit cū carthaginētib⁹. multos ex eis captiuauit. s. tādē ab eis fuit capt⁹. **E**x quo p³ qđ qđ potest aliqđ in aliu facē/pt etiā illud ab alio pati. vñ **C**atho. **U**ictorē a victo rē. et p³ p³sequis nulla ē potētia hūana qđ h³ intercipē pt. vñ dic i lra. **Q**uid ē qđ quisqđ pot facē i aliu/qđ ipse nō possit sustinē ab alio? q. d. nihil. **P**ostea declarat. **N**os accepim⁹. i. cognouim⁹. **B**usiridē solitu. i. p³suetū necare hospites: ipm fuisse mađatū ab hercule hospite supple suo. **A**liud exēplū pōit. **R**egul^o p³ul rōn⁹ plures p³noz. i. carthaginēsiū captos bello cōiecerat. i. posuerat i vicula. s. mox ipse p³buit man⁹ catēis viator⁹. i. carthaginēsiū. **N**ūqđ igit vllā putas esse hoīs potētia qđ nō possit efficē ne alius valeat in se qđ ipse pot in alio? quasi diceret. nulla reputanda est hec potētia.

Ad hec. **S**i ipsis dignitatib⁹ ac ptatib⁹ inesset aliqd naturalis ac p³priū boni: nūqđ pessimis puenirent **N**e qđ enī sibi solent aduersa sociari **N**atura respuit vt p³traria queqđ iungant **I**ta dū pessimos plerūqđ dignitatib⁹ fungi dubiū non sit/illud etiā liquet natura sui bona non esse: que se pessimis herē patiant. **Q**đ quidē de cūctis fortune munerib⁹ dignius existimari pt. que ad improbissimū quēqđ vberiora pueniunt.

ralis et p³priū boni: nūqđ puenirēt pessimis. neqđ enī aduersa. i. opposita solent sibi sociari. qz natura respuit vt queqđ p³traria iungant. i. stent sil. **C**ū qđ nō sit dubiū pessimos plerūqđ fungi. i. vti dignitatib⁹. illud etiā liquet. i. manifestū ē: ipa nō esse bō sui natura qđ se pessimis patiant herē. i. p³manē. **Q**đ qđem dictū de dignitatib⁹ et ptatib⁹ digni⁹ pt estimari de cūctis munerib⁹ fortune qđ. i. mūera vberiora. i. copiosiora pueniūt ad quēqđ improbissimū

De quibus illud etiaz p³siderādū puto. qđ nemo dubitat esse fortē cui fortitudinē inesse p³spererit. **E**t cuiusqđ velocitas adest: manifestū est esse velocem. sic musica qđez musicos: medicina medicos: rhetorica rhetores facit. **A**git enī cuiusqđ rei natura qđ p³priū est. nec contrariarū rez misceēt effectib⁹. s. vltro que sunt aduersa depellit. **A**tqđ nec opes inexpletā restringē auariciā queunt. nec potestas sui p³potem fecerit/ quē viciose libidies insolubilib⁹ astrictū retinēt catenis. **E**t collata improbis dignitas: nō mō nō efficit dignos: s. prodit potius et ostentat indignos. **C**ur ita puenit? **G**audetis enī res sese aliqđ habētes: falsis p³pellare noīb⁹ qđ facile ipaz rez redarguunt effectū **I**taqđ nec ille diuitie nec illa potētia. nec hec dignitas iure appellari pt.

frides fuit fili⁹ neptuni ex m³re. **L**ibia qđ hospites suos mađabat. hercules at apud ipz hospitat⁹: ipz econē

Ex quo p³ qđ qđ potest aliqđ in aliu facē/pt etiā illud ab alio pati. vñ **C**atho. **U**ictorē a victo rē. et p³ p³sequis nulla ē potētia hūana qđ h³ intercipē pt. vñ dic i lra. **Q**uid ē qđ quisqđ pot facē i aliu/qđ ipse nō possit sustinē ab alio? q. d. nihil. **P**ostea declarat. **N**os accepim⁹. i. cognouim⁹. **B**usiridē solitu. i. p³suetū necare hospites: ipm fuisse mađatū ab hercule hospite supple suo. **A**liud exēplū pōit. **R**egul^o p³ul rōn⁹ plures p³noz. i. carthaginēsiū captos bello cōiecerat. i. posuerat i vicula. s. mox ipse p³buit man⁹ catēis viator⁹. i. carthaginēsiū. **N**ūqđ igit vllā putas esse hoīs potētia qđ nō possit efficē ne alius valeat in se qđ ipse pot in alio? quasi diceret. nulla reputanda est hec potētia.

Dic pbat p³bia sil de dignitatib⁹ et ptatib⁹ qđ nō hnt i se aliqd naturale bonū/pt qđ sunt appetēde. 2° ont qđ idem pt p³cludi de oib⁹ bonis fortuitis. ibi **P**ostrēo. p³mo facit qđ dicitū est. 2° ont falsā noiationē bonorū exterior⁹. ibi. **D**e quibus etiā illud **R**ō quā intendit ē illa. **I**llud quod in se naturalit⁹ ē bonū/nō pt adiūgi pessimis. s. dignitates et ptates pessimis adueniunt. qđ rē. **M**aior declarat in lra. vñ dic. **S**i ipsis dignitatibus et ptatibus inesset aliqd naturale et p³priū boni: nūqđ puenirēt pessimis. neqđ enī aduersa. i. opposita solent sibi sociari. qz natura respuit vt queqđ p³traria iungant. i. stent sil. **C**ū qđ nō sit dubiū pessimos plerūqđ fungi. i. vti dignitatib⁹. illud etiā liquet. i. manifestū ē: ipa nō esse bō sui natura qđ se pessimis patiant herē. i. p³manē. **Q**đ qđem dictū de dignitatib⁹ et ptatib⁹ digni⁹ pt estimari de cūctis munerib⁹ fortune qđ. i. mūera vberiora. i. copiosiora pueniūt ad quēqđ improbissimū

Mō qđ duplex ē bonū. vñ qđ p³priū et expellit p³rium. sic fortitudo facit forte: velocitas velocē. sed bō fortune nō efficiūt qđ videt eē p³priū. qz diuitie nō faciūt diuitē/ cui nō restringāt auariciā. nec potētia facit potētē. nec dignitas dignū. p³pt qđ diuitie s³le noiant. vñ dic i lra

Dic p³bia pbat qđ bō fortuita nō pnt in suū effectū. et sic p³ p³ns hnt falsā denoiationē/arguedo sic. **D**e qđ est naturalit⁹ bonum/ efficit qđ ē ei p³priū: et expellit p³rium. sic fortitudo facit forte: velocitas velocē. sed bō fortune nō efficiūt qđ videt eē p³priū. qz diuitie nō faciūt diuitē/ cui nō restringāt auariciā. nec potētia facit potētē. nec dignitas dignū. p³pt qđ diuitie s³le noiant. vñ dic i lra **D**e quibus bonis fortuitis illd etiaz puto p³siderandū qđ nō dubitat illū eē fortē cui p³spererit inesse fortitudinē. et illū esse velocē cuiusqđ inest velocitas. et sic musica facit musicos: medicina facit medicos. rhetorica rhetores. **N**atura ei cuiusqđ rei agit qđ sibi ē p³priū. et nō misceēt effectib⁹ p³rior⁹. et vltro. i. sponte repellit qđ s³ aduersa. i. p³traria. **A**tqđ p³ certe nec e iij.

Libri scđi Metrum sextum

opes. i. diuitie queunt. i. pnt restringē inexpletā auariciā hoim. i. insatiabilē. nec ptās facit illū dpo
tem. i. potētē quē viciōse libidies retinet astrictū insolubilib⁹ catenis. i. passionib⁹. z dignitas col
lata improbis nō mō. i. non tm̄ efficit dignos. s. pdit et ostentat indignos. Cur ita puenit q bō
fortune nō efficiūt qđ videt eis esse pprū. hoc ē iō. qz vos hoies gaudetis res sese aliū habentes
qđ videant pcellare. i. denoiare falsis noibus q noiationes facile redarguunt effectū ipaz rez. iō
nec ille diuitie iure pnt appellari cū nō faciūt diuitē. nec illa potētia. nec hec dignitas iure apel
lari pt. **N**ō q diuitie nō faciūt diuitē. qz nō restringūt auariciā. **N**ā diuitie fm **Sen.** xvij. ep̄
st pposita paupras i lege nature. tal aut paupras fm legē nature excludit auariciā q insatiabilē ē
Natura enī paucis ptenta est. **N**ō q dignitas improboz ostētat improbos. qz improb⁹ tanto
a plib⁹ cogscit qnto magis inotescit ei⁹ viciū. et qnto aliqs in maiori dignitate pstituit / tāto pl⁹
cogscit. p̄t qđ dic **Sen.** in puerb. **L**oco ignominie apud indignū est dignitas.

Hic p̄bia oñt idem posse pcludi
de oib⁹ bonis fortuitis. d. **P**ostrēo
. i. finalit licet hoc idē pcludē de rō
fortūa in q nihil est expetendū. i. de
siderādū. nihil inesse sibi natue bo
nitatis. i. natural. manifestū ē. q for
tūa nō adiūgit se sp bonis. et qbus fuerit adiūcta / bonos nō efficit. **N**ō q bonū fortūe nō facit
illud bonū cui addit. sic musica facit musicū. et vtus facit vtuosum. s. qz fortūa malos qb⁹ adue
nit / nō facit bonos. p̄z qz nihil natue bonitatis sibi inest. **Q**ualiter aut mali malos faciūt bonos:
ptēbit i q̄rto hui⁹ pla sexta

Postremo idem de tota pcludē fortuna licet. in qua
nihil expetendū. nihil natue bonitatis inesse manife
stū est. q. nec se bonis semp adiūgit. et bonos quibus
fuerit adiūcta non efficit.

Hic ē sextū metz h⁹ scđi

Scelera Neronis p modū descriptiona lem psequit Metrum sapphicum.

qđ dī sapphicū ab inuētoze.
trochaicū a pede p̄dante. z

est vndecasyllabū. qz qlibz vsus ptinet vndecim
syllabas. **E**t ē acatalecticū. qz nllā syllaba deficit
ad pfectionē metri. **I**n q metro p̄bia dclarat p e
xemplū q dīgates z p̄ates malis aduenietes: n
faciūt eos bonos. z hoc dclarat p **N**eronē q qn
to fuit potentioz / tāto fuit peioz. **L**agit autē p̄bia
q̄ttuoz malicias **N**eronis in h metro. **P**rima ē q
vrbē **R**ōnā incēdit q arsit septē dieb⁹ z septē no
ctib⁹. vt spectaculo illi⁹ ignis cogsceret qntus o
lim fuerat ignis qn **T**roia capta arserat. **S**cđm
malū ē q **N**ero magnā ptē senat⁹ sine vlla cā in
terfecit. **T**ertū est q p̄p̄rū fratē occidit vt solus
securius regnaēt. **Q**uartū est q matrē suā occidi
fecit vt videt locnz vētris in q iacuit. **D**ic ḡ in
lra **N**ouim⁹ quātas ruinas. i. quāta picula dderit
Nero: vrbē supple **R**omana flāmata. i. incensa. et
cesis. i. occisis p̄ribus i. senatorib⁹. qui **N**ero quon
dā ferus. i. crudelis interēpto fratre: ipse etiā ma
duit cruore m̄ris effuso. **E**t designās eius crudeli
tatē circa matrē dic. **E**t ipse **N**ero perrans. i. trās
iens visu gelidū. i. infrigidatū corp⁹ m̄ris. nō tin
xit. i. madidauit ora. i. faciē suā lachrymis s. ipē po
tuit sine oibus lachrymis eē censor. i. iudex extin
cti decoris. i. interfecte m̄ris que decora fuit **T**am
hic **N**ero lz ita malus eēt / regebat p̄plos sceptro
. i. impiāli dignitate. hos inquā p̄plos rexit q̄s phe
bus. i. sol veniēs ab ortu extremo videt: condens
. i. abscondens radios suos sub vndas. **E**t loquit more poetaz. q. d. **I**pe rexit oēs p̄plos qui erāt
ab ortu solis vsqz ad occasum. **S**iliter regebat p̄plos q̄s septentriones. i. septē stelle que sūt i ma
iozi vrsa. que dicunt triones q̄i teriones. qz illā plagā terūt gelidi. i. frigidi. premūt. plaga enī ser

Quimus q̄ntas dederit ruinas
Urbe flāmata patribusqz cesis
Fratre qui quondam ferus interempto
Matris effuso maduit cruore
Corpus et visu gelidum perrans
Ora non tinxit lachrymis. sed esse
Censor extincti potuit decoris
Hic tamen sceptro populos regebat
Quos videt condens radios s̄b vndas
Phebus extremo veniens ab ortu
Quos premunt septem gelidi triones
Quos nothus sicco violentus estu.
Torret. ardentem recoquens arenas
Celsa num tandem valuit potestas
Tertere prauī rabiem **N**eronis
Deu grauem sortem: quotiens iniquus
Additur seuo gladius veneno
Ipe rexit oēs p̄plos qui erāt

Prosa septima eiusdem

ptentrionalis frigida est. q. d. regebat oēs p̄los aquilonares. et istos regebat quos nothus. s. v̄tus ille collateralis austro violentus existens torret. i. cremat sicco estu. i. calore. nothus inquam recoquens ardentis arenas. i. calidas. venit enī ille ventus a torrida zona. et iō calidus est. q. d. Nero etiaz regebat oēs p̄los australes. et sic p̄ quattuor plagas mūdi oñt eius p̄tatem sup oēs p̄los. Tandē celsa. i. magna p̄tās nō valuit h̄tere. i. mutare rabiē. i. crudelitatem p̄raui Neronis. Et tūc deplangit iunctiōne magne p̄tatis cū magna malicia. qz multa mala ex ea pueniunt. d. Deu supple dico esse ḡuem sortem. i. euentū quotiens iniquus gladius. i. iniqua p̄tās addit seuo veneno. i. venenose crudelitati. **N**ō fm Ar. v. et h̄. Principatus virū oñt. malicia enī hoīs vel p̄bitas ostendit p̄ncipatu. sic p̄z in Nerone cui⁹ malicia et crudelitas i imperio sue dignitatis apparuit. p̄pter qd̄ dixit Aristoteles Seuissima ē iniusticia habens arma. Et. vii. et h̄. dicit Simile est igit̄ comparare iniusticiā homi iniusto. est enī deterior bestia decies milies. plura enī vtiqz mala faciet hō malus qz bestia. **N**ō p̄ter hec mala Neronis que tangunt̄ in l̄ra multo pla ipse p̄petrauit. nā dicit phia 3° hui⁹ q̄nta prosa. Nero Senecaz familiarē suū p̄ceptorē ad eligende mortis coegit arbitriū. Et quia Nero fuit crudelissimus hoīm. ideo Seneca scripsit quēdā libellū ad ipsum q̄ intitulat̄ lib de clemētia. in q̄ hortat̄ eū ad fugam crudelitatis et ad vsū clementie

Talis est comparatio temporalis glorie ad eternitatez; qualis terre breuitatis ad magnitudinem celi . . .

Um ego. Scis inqz ipa minimū nob ambitio nē mortalū rez fuisse dominatā: s; materiā gerendis rebus optauimus. q̄ ne h̄tus tacita p̄senescēt.

tates/nisi in q̄ntū st̄ materia rez gerēdaz. 2° oñt phia qz gl̄a sit p̄xile bo^m/ et nō multū appetēda. scda. ibi. Et illa. Dic p̄mo Tum p̄ tūc ego boeci⁹ inq̄. i. dixi o phia tu scis ambitionē. i. cupiditatem rez mortalū de q̄b^o dixisti minimū nob fuisse dñatā. s. bñ optauim⁹ materiā rez gerendis q̄ ne put nō p̄senescēt in nob h̄tus tacita. i. nō excitata. **N**ō qz in sapiēte nō dñat̄ cupiditas rez tpaliū qz phia inducit mobilis affluētie p̄temptū. ex li^o de plāt. Et Soctes cū Athenis ad studiū p̄geret/magnū pōdus auri in mare piccit. d. Mergam te: ne mergar a te. **N**ō qz materia rez gerēdaz st̄ ista sine q̄b^o res puenient̄ geri nō p̄nt. et st̄ tria. sapia. auctoritas et potetia. Sine enī sapia nihil puenient̄ gerit̄. vt de se p̄z. Res etiā gerēda aucte. ornat̄. qz hō auctēticus libētus audit̄. et facili⁹ ei credit̄. Potetia s̄o/mali dēpmunt̄. et boni extollunt̄. **D**ac materiā boeci⁹ dēsiderās/potentia et dignitates q̄siuit **N**ō qz boeci⁹ materiā dignitatis et p̄tatis iō q̄siuit ne h̄tus sua tacita p̄senescēt. i. nedū ipe ad senēcutē pueniret/h̄tus sua tacita cēt: dñ nlls aliqd loq̄ret̄ de laude sue h̄tutis: vel scribēt. Tūc enī h̄tus tacita p̄senescit qn̄ nō agit aliqs vnde alij loquant̄. et dñ nihil scribit̄ de suis beneficijs. qz h̄tus habentē perficit. et opus eius laudabile reddit

P. Et illa Atqz hoc vnū est/qd̄ prestātes q̄dem natura mentes: s; nōdū ad extremā manū virtutū p̄fectione p̄ductas/allicē possit. gl̄e scz cupido. et optimoz in rempublicam fama meritoz. Que qz sit exilis et totius vacua ponderis: sic considera

vnū ē. s. cupido gl̄e et fama optimoz meritoz i rempublicā q̄ fama solet allicē mētes hoīm natura prestātes. i. excellētes. s. nondū. i. nō adhuc p̄ductas ad extremā manū p̄fectione h̄tutū. i. ad sūmā p̄fectionē. q̄ fama et gl̄a qz sit exilis et vacua toti⁹ ponderis. i. p̄ciositatis sic p̄sidera ex sequentibus **N**ō qz cupido vane gl̄e multos allicit et delectat. vñ Sen. lxi. ep̄. dicit Illud p̄cipue nos impedit qz cito nob placem⁹ si inuenim⁹ q̄ nos bonos viros dicāt. q̄ prudētes. q̄ sanctos/non sumus modica laudatione p̄tenti q̄cqd̄ in nos adulatio sine pudore p̄gesserit tanqz debitū putam⁹. optimos esse sapientissimosqz affirmātib⁹/assentimus. cū sciam⁹ nos sepe multa mentiri. adeo qz indulgem⁹ nob vt laudari velim⁹ in id cui p̄trariū maxie facim⁹ **N**ō qz duplex est bonitas mentis. s. naturalis et adq̄sita. Naturalis bonitas est s; quā aliqz naturalit̄ st̄ p̄ij. māsuēti. sobriū. et casti

Libri scđi de consolatione philosophie

si hec bonitas si nō emendat. virtutez sapia/cito extollit hoiez ad inanē glāz. Alia est bonitas ad q̄sita exercitio virtutū z sciaz q̄ nō pmittit hoiez extolli vana glā. qz sapiens fructū suum ponit in scia. stult⁹ at in laude s̄m Macrobi. Ideo dic̄ phia q̄ cupido glē allicit mētes natura pstantes nondū adhuc virtutib⁹ pfectas. **N**ō q̄ fama est frequēs laus optimoz meritorū in republicā. S̄z glā est clara notitia cū laude. vel glā est late patens pconium. i. annūciatio.

Hic phia oñt glāz mūdānā eē ex ilem. nec multū appetēdā. pmo hoc oñt ex pte spacij in q̄ dilatat. 2º oñt hoc ex diuersitate nationū ad q̄s n̄ diuulgat. 3º oñt idem ex diuersitate mox p̄t q̄s de eodez p̄rie indicat. q̄rto oñt idē ex breuitate duratiōis p̄t quā nō ppetuat. scđa ibi Adde q̄ hoc ipm. scia ibi. Quid q̄ diuer/ laz. q̄rta ibi. S̄z q̄ multos. P̄rio in tendit talē rōnē. Latitudo fame p̄t sit in latitudine frē sup quā dilatat. s̄ fra nō ē lata sup quā fit dilatatio fame. sic declarat in scia. q̄ fama late nō p̄t diffūdi. z p̄ p̄ns est exilis nec multū appetēda. vñ dic̄ i scia Tu ac cepisti. i. didicisti astrologicis demō strationib⁹ oēz ambitū. i. spacij frē obtinē. i. h̄re rōnem p̄cti ad spacij celi. i. ad magnitudinez celi. qd̄ ma gis exponēs dic̄ Ut si fra p̄ferat. i. p̄paret ad magnitudinē celestis globi/ ipsa iudicet̄ p̄orsus nihil spacij h̄re. **V**ui⁹ igit̄ tā exigue regionis. i. frē i mūdo fere q̄rta portio. i. q̄rta ps ē q̄ incolit. i. inhabitat ab aiantib⁹ nob cognitis sic tu didicisti a Prolemeo hoc pbante Si subtraxeris cogitatioē huic q̄rte p̄ti frē q̄ntū maria z paludes premūt. i. occupāt. z q̄ntū vasta. i. ampla regio distēdit̄ siti. i. siccitate/ tūc vix relinquet̄ hoib⁹ angustissima area. i. artissim⁹ loc⁹ inhabitandi. In hoc q̄ qdā mīmo p̄cti. i. mīma por/ tione frē vos hoies circūsepti atq̄ p̄clusi cogitatis de puulganda fama/ de p̄ferēdo. i. extollēdo noie. i. fama. et hoc fit inuutilit. S̄z qd̄ habeat. i. p̄t h̄re glā amplū et magnificū q̄ artata est tā an/ gustis z exiguis limitib⁹. i. finibus. q. d. nihil h̄z magnificū. **N**ō fra respectū celi nō ē alicui⁹ q̄n titatis sensibil. s̄ h̄z se sic p̄ctus. qz orizon q̄ tminat visū n̄m/ diuidit celū i duo media qd̄ nō eēt si fra in p̄patione ad celū h̄ret aliquā q̄ntitatē. **I**te si fra eēt alicui⁹ q̄ntitatis sensibil respectū ce li/ tūc stelle nō apparerēt nob eiusdē q̄ntitatis. qd̄ p̄z falsū. qz in ea pte. vbi fra eēt magis gibbo sa z p̄pinq̄oz celo/ apparerēt stelle maiores/ z in opposita pte minores. **U**tē mīma stella fixa visū notabil. ē maior tota fra. si q̄ tal stella apparet nob ex̄ntib⁹ in fra sic p̄ctus. multo magis fra re/ spectū celi erit sic p̄ctus. **U**tē p̄ctus ē qd̄dā indiuisibile a q̄ linea eqli distās fac̄ circuli. z q̄a celū ex oī pte eqli distat a fra iō fra respectū celi h̄z se sic p̄ctus. **N**ō q̄ tres ptes frē s̄t inha bitabiles. vna p̄t nīmū calozē. due p̄t nīmū frigus. s̄ q̄rta ps q̄ est t̄pata a caliditatez frigiditate a nob inhabitat. s̄ qz adhuc nō tō inhabitat p̄t maria z paludes. z p̄t nīmū siccitatē. iō dic̄ phia q̄ q̄rta ps fere ē habitabilis. **U**t dic̄ fere s̄z alios qz estus solis nō facit torridā zonā tōlit in habitabile. cū qdā citas dicta Zenit sup quā Proleme⁹ d̄z fūdasse astrolabiū/ directē sit s̄b eq̄nocti ali. s̄ d̄z inhabitabil qz est ḡuis inhitationis. s̄ vlt̄ eq̄noctiales oīo ē inhabitabil p̄t nīmū calozē. **I**te dic̄ q̄rta pte frē inhabitari ab aiantib⁹ nob cognitis. s̄ forsan dic̄ p̄t antipedes si s̄t q̄ nob s̄t ignoti

Hic phia oñt glām nō eē appetē dā ex diuersitate nationū ad q̄s nō diuulgat: intēdēs talē rōnē. Diuer se nationes z diuersa idiomata non solū impediūt p̄mulgationem fame hoim/ s̄ etiā vrbū. S̄z in fra habi/ tabili s̄t diuerse nationes diuersoz idiomatū. s̄ p̄mulgatio fame p̄ thia

Omnē terre ambitū (sicuti astrologicis demonstrati onib⁹ accepisti) ad celi spacij/ puncti p̄stat obtinere rōnem. **I**d est vt si ad celestis globi magnitudinē cō ferat. nihil spacij p̄orsus habere iudicet̄. **V**ui⁹ igit̄ tā exigue in mūdo regionis: q̄rta fere portio ē (sic Pro lemeo pbante didicisti) que nob cognitis aiantibus incolat. **V**ui⁹ quarte si quantū maria paludesq̄z pre/ mūt/ quātumq̄z sui vasta regio distēdit̄: cogitatione subtraxeris: vix angustissima inhabitādi hoibus area relinquet̄. **I**n hoc igit̄ mīmo p̄cti quodā puncto/ cir cumsepti atq̄ p̄clusi: de puulganda fama/ de p̄ferē/ do noie cogitatis. **A**t quid habeat amplū magnificū z gloria tam angustis exiguisq̄z limitibus artata?

Vui⁹ igit̄ tā exigue regionis. i. frē i mūdo fere q̄rta portio. i. q̄rta ps ē q̄ incolit. i. inhabitat ab aiantib⁹ nob cognitis sic tu didicisti a Prolemeo hoc pbante Si subtraxeris cogitatioē huic q̄rte p̄ti frē q̄ntū maria z paludes premūt. i. occupāt. z q̄ntū vasta. i. ampla regio distēdit̄ siti. i. siccitate/ tūc vix relinquet̄ hoib⁹ angustissima area. i. artissim⁹ loc⁹ inhabitandi. In hoc q̄ qdā mīmo p̄cti. i. mīma por/ tione frē vos hoies circūsepti atq̄ p̄clusi cogitatis de puulganda fama/ de p̄ferēdo. i. extollēdo noie. i. fama. et hoc fit inuutilit. S̄z qd̄ habeat. i. p̄t h̄re glā amplū et magnificū q̄ artata est tā an/ gustis z exiguis limitib⁹. i. finibus. q. d. nihil h̄z magnificū. **N**ō fra respectū celi nō ē alicui⁹ q̄n titatis sensibil. s̄ h̄z se sic p̄ctus. qz orizon q̄ tminat visū n̄m/ diuidit celū i duo media qd̄ nō eēt si fra in p̄patione ad celū h̄ret aliquā q̄ntitatē. **I**te si fra eēt alicui⁹ q̄ntitatis sensibil respectū ce li/ tūc stelle nō apparerēt nob eiusdē q̄ntitatis. qd̄ p̄z falsū. qz in ea pte. vbi fra eēt magis gibbo sa z p̄pinq̄oz celo/ apparerēt stelle maiores/ z in opposita pte minores. **U**tē mīma stella fixa visū notabil. ē maior tota fra. si q̄ tal stella apparet nob ex̄ntib⁹ in fra sic p̄ctus. multo magis fra re/ spectū celi erit sic p̄ctus. **U**tē p̄ctus ē qd̄dā indiuisibile a q̄ linea eqli distās fac̄ circuli. z q̄a celū ex oī pte eqli distat a fra iō fra respectū celi h̄z se sic p̄ctus. **N**ō q̄ tres ptes frē s̄t inha bitabiles. vna p̄t nīmū calozē. due p̄t nīmū frigus. s̄ q̄rta ps q̄ est t̄pata a caliditatez frigiditate a nob inhabitat. s̄ qz adhuc nō tō inhabitat p̄t maria z paludes. z p̄t nīmū siccitatē. iō dic̄ phia q̄ q̄rta ps fere ē habitabilis. **U**t dic̄ fere s̄z alios qz estus solis nō facit torridā zonā tōlit in habitabile. cū qdā citas dicta Zenit sup quā Proleme⁹ d̄z fūdasse astrolabiū/ directē sit s̄b eq̄nocti ali. s̄ d̄z inhabitabil qz est ḡuis inhitationis. s̄ vlt̄ eq̄noctiales oīo ē inhabitabil p̄t nīmū calozē. **I**te dic̄ q̄rta pte frē inhabitari ab aiantib⁹ nob cognitis. s̄ forsan dic̄ p̄t antipedes si s̄t q̄ nob s̄t ignoti

Adde q̄ hoc ipsuz breuis habitaculi septū plures in/ colunt nationes. lingua: moribus/ totius vite ratōne distātes. **A**d quas: tum difficultate itinez: tum loquē di diuersitate: tum cōmerciū insolentia: nō modo fama hoim singuloz/ s̄z ne vrbū qdē puenire queat. **E**tā

Prosa septima

te denique **M**arci **T**ullij (sicut ipse quodam loco significat) nondum caucasum montem romane reipublice fama transcenderat. et erat tunc adulta/parthis etiam ceterisque id locorum gentibus formidolosa. **V**ides ne igitur quae sit angusta quae compressa gloria/quae dilatare ac propagare laboratis? **A**n ubi romani nominis transire fama nequit: romani hominis gloria progredietur?

.i. tam diuersitate loquendi. i. idiomatum. tuz. i. tam insolentia. i. incosuetudine promeritij. qz aliq hoies non psueuerunt cum alijs concitare in promeritij. qz etate. i. tpe **M**arci **T**ullij sic ipse **M**arcus tullius significat quodam loco. i. in quibusdam suis scriptis/fama ratione reipublice nondum transcenderat caucasum montem. et tunc fama romanorum erat adulta .i. ab antiqua nota. etiam formidolosa parthis talibus hominibus. et ceteris gentibus id locorum circa caucasum montem. **V**ides ne igitur quae angusta sit gloria. quae compressa. i. in modum cum redacta quae laboratis dilatare et propagare. **A**n pro nunquam gloria vni hominis romani illuc progredietur. i. pueniet ubi fama romani nominis. i. romane urbis nequit transire? q. d. non. **N**on potest esse habitabile vocat septem. qz est septem. i. circumdata mari. **U**n Linconiensis in statu suo de spera. et etiam **M**acrobij dicunt quod quarta portio nostra habitabilis undique cingitur mari. **N**on quod insolentia secundum **B**ea est spes false magnitudinis. s. s. **U**guic. **I**nsolentia est supbia vel fatuitas. **I**n proposito aut potest exponi pro dissuetudine et tunc dicitur ab in quod est non. et soleo quod est psueico. **N**on quod caucasus est mons quidam situs in parte septentrionis/ad quem non puenerat fama romane urbis. s. parthis et alijs gentibus assidentibus fama romanorum erat formidolosa. i. formidabilis.

Quid quod diuersarum gentium mores inter se atque instituta discordant: ut quod apud alios laude: apud alios supplicio dignum iudicetur? **Q**uo fit ut si quae fame predicatio delectat: huic in plurimos populos nomen proferre nullo modo producat. **E**rit igitur propagata inter suos gloria quisque pretentus. et intra vni gentis terminos preclare illa fame immortalitas coartabitur.

est indicandum quod mores et instituta leges diuersarum gentium inter se discordant ut illud quod apud alios iudicatur dignum laude: apud alios iudicatur dignum supplicio. quo fit. i. propter quod fit. ut si predicatio. i. dilatatio fame delectat quem. i. aliquem. nullo modo producat. i. labore proferre nomen. i. famam suam in plurimos populos. qz s. ab aliquibus laudatur: ab alijs tamen vituperatur. **E**rit igitur quisque pretentus gloria propagata. i. dilatata inter suos. **E**t ista pro clara immortalitas fame. et loquitur ironice/ qz non est pro clara nec immortalitas. illa coartabitur. i. restringetur inter terminos vni gentis. i. vni idiomatis. **N**on quod tanta est diuersitas morum in gentibus quod illud quod reputatur apud alios laudabile: apud alios reputatur vitupabile. **R**eputatur enim apud syrios laudabile comedere parietes mortuos ne comedantur a hominibus in terra. quod apud alios execrabile est. **S**iliter apud iudeos reputatur laudabile ducere uxores sanguinitate proximorum quod apud christianos prohibetur. **I**tem in triuallis laudabile est occidere prorem sexagenarium et cremare ipsum. quod apud alios est vitupabile. **U**n dicit poeta **S**unt loca: sunt gentes: quibus et matrem parentes **E**st fas et pietas duz longa superuenit etas.

Sed quod multos clarissimos suis temporibus viros: scriptorum inops deleuit obliuio. **Q**uamquam quod ipsa scripta proficiant/que cum suis auctoribus premit longior atque obscura vetustas?

Nos autem. **P**rius dicitur **Q**uia fama et gloria non sit immortalis propter quod multos viros clarissimos. i. gloriosos suis

impeditur. et propter quod non est multum appetenda. vñ dicit in lra. **A**dde predicte rationi quod hoc ipsum septem. i. spacium breuis habitaculi. i. propter spacium in quo nos habitamus incolunt. i. inhabitant plures nationes. i. gentes distantes. i. differetes lingua. i. idiomate et moribus et ratione totius vite. i. ratione modi viuendi. ad quos non potest puenire non modo. i. non tamen fama singulorum hominum: sed etiam nec fama vrbium tum. i. tam difficile est itinere. i. viam. tum

Hic sunt gloria mundana esse exilem ex parte diuersitatis morum/ propter quod de eodem apud diuersos prore iudicatur. et interdit tale ratione. **C**ontrarietates institutionum et legum impediunt fame dilatationem. s. homines contrariarum institutionum et legum terra inhabitant. s. diuersitas institutionum et legum impediunt dilatationem fame propter quod non est multum appetenda. vñ dicit in lra **Q**uid supple

Hic probia sunt exilitate glorie ex breuitate durationis propter quam non perpetuatur. **E**t diuiditur in tres partes. primo sunt hoc ex hominum obliuione. 2º ex temporis breuitate. ibi. **N**os vero. 3º sunt gloria a viris etuosis non esse appetenda. ibi

Hic probia sunt exilitate glorie ex breuitate durationis propter quam non perpetuatur. **E**t diuiditur in tres partes. primo sunt hoc ex hominum obliuione. 2º ex temporis breuitate. ibi. **N**os vero. 3º sunt gloria a viris etuosis non esse appetenda. ibi

Libri secūdi de consolatione philosophie

tpib⁹ delevit inops. i. defectuosa obliuio scriptoz. quanq̄ etiā ip̄a scripta pficiant q̄d .i. parū. q̄ scripta longiorz obscura verustas tpis premit. i. sumit cū suis auctorib⁹ q̄z s̄ scripta. **N**ō q̄ p̄ scripturā fama gestoz trāsmitit ad posteros. tal̄ aūt scriptura q̄nq̄ deficit: vel p̄t̄ inopiā scrip̄toz. vel q̄ ipsa scripta in se verustate sumunt. et iō famaz gl̄a in obliuionē pueniūt. vñ Saluſtius i catilinario p̄querit̄ res gestas romanoz min⁹ eē famolas p̄pter inopiā scriptoz. Atheniē sum̄ nō maioris fame q̄ romanoz/ p̄pter scriptoz copiam.

Dic phia ont̄ famā z gl̄az nō eē durabilez immortalē ex tpis breuitate. d. **V**os nō hoies videm̄ vob̄ p̄ pagare. i. facē immortalitē/ cū cogitatis famā futuri tpis. z i h⁹ frustra cogitatis. q̄z exilis ē duratō fame p̄ tps. q̄d. i. tps si p̄ctes. i. p̄pares ad infinita spacia et̄nitatis/ q̄d habes q̄ leteris de diuturnitate tui nois. i. tue fame. q. d. nihil ē. **E**tenī mora vni⁹ momēti si p̄ferat. i. p̄paret̄ de eē milib⁹ annis: h̄z aliquā p̄portioez lz mīmā. i. valde parua. qm̄ vtrūq̄z spaciū tpis ē finitū. s̄ h̄ nūerus āno rū. i. decē milia: vel ei⁹ nūeri q̄ntūlibet multiplex sic̄ duplū vl̄ triplū: n̄ p̄t̄ p̄pari ad inf̄minabilitatē diuturnitatis q̄ ē et̄nitas. q̄z finitis ad se iuicē q̄dā fuēit collatio. i. p̄patio. infiniti n̄oz finiti nll̄a vnq̄z p̄t̄ eē collatio. **I**ta fit vt fama tpis q̄n tūlibz plixi si cogitef̄ p̄pando cū inexhausta. i. infinita et̄nitate/ ipsa videat̄ nō pua s̄ plane nll̄a esse. **N**ō omē q̄d incipit in tpe: n̄cario h̄z finē in tpe. cū sit cā corruptōis t̄paliū. i. iij. phis. **C**uz igit̄ fama sit t̄paliū/ incipiēs: ip̄a desinet in tpe. z p̄ p̄ns nō est p̄petua. **N**ō q̄ tps q̄ntūcūq̄z magnū p̄patū ad et̄nitatē/ mīmū reputat̄ z q̄i nulli⁹ momēti. lz enī finitoz ad se iuicē possit eē p̄patio z int̄ ipsa possit eē p̄portio: tñ finiti ad infinitū nll̄a est p̄patio. **C**ū igit̄ et̄nitas sit duratio inf̄nita tota sil̄ ex̄ns. z tps q̄ntūcūq̄z magnū sit finitū. tps nll̄am hēbit p̄portioē ad et̄nitatē. z per p̄ns fama q̄ntūcūq̄z proluxi tpis p̄pata ad eternitatem: nll̄a videt̄ esse.

Dic phia ont̄ gl̄am a viris stuoſis nō eē curandā. et hoc duab⁹ rō/ nib⁹. sc̄da ibi. **Q**uid at̄ est. **P**ria rō ē illa **I**llō q̄d spectat ad leuitatē arrogantie: a sapiētib⁹ nō est curandū. s̄ gl̄a p̄t̄ quā hō recte facit p̄t̄ laudes hoim/ illa spectat ad leuitatē arrogantie. z est digna derisione. s̄ zc̄ **Q**uā aūt tal̄ arrogātia sit quedā derisio declarat̄ i l̄ra. z dic̄. **V**os hoies nescitis recte facē nisi ad plares auras. i. ad plōz p̄placētias z ad inanes rumores z laudes. z vos postulatis. i. desideratis p̄mia de sermūculis alienis. relicta. i. postposita p̄stantia. i. dignitate v̄ie p̄scie. z stutis p̄pter quā debētis recte opari. **A**ccipe. i. p̄sidēa q̄zfestiue. i. gl̄ose aliq̄s illuserit. i. deriserit quendā dicentē se eē p̄hm i leuitate hmōi arrogātie. **N**ā cū q̄dā tyrānus esset adorsus p̄tumelijs. i. incepisset alloq̄ p̄tumeliose quedā hoiez q̄ induerat. i. vsurpauerat sibi falsū nomē p̄hi. nō ad vsūz vere stutis: s̄ ad supbā gl̄am. z tyrānus adiecisset. i. dixisset se iā sciturū an iste eet p̄hs/ si q̄dem illatas sibi iniurias patient̄ leuitq̄z tolerasset. **I**lle q̄ dixit se p̄hm/ paulisper patientiā assumpsit. i. in p̄ncipio. z accepta p̄tumelia a tyrāno velat sibi insultās inq̄t ad tyrānū. **I**ntelligis ne me esse p̄hm? tūc ille

Vos nō immortalitē vob̄ p̄pagare videm̄: cū futuri famā tpis cogitatis. **Q**uōd si ad eternitatis infinita spacia p̄tractes/ q̄d habes q̄ de nois tui diuturnitate leteris? **E**nīus etenī mora momēti si decē milib⁹ p̄ferat̄ annis: qm̄ vtrūq̄z spaciū definitū est: minimā licz: h̄z tñ aliquā p̄ortionē. **A**t hic ipse nūerus annoz/ ei⁹ q̄z q̄ntūlibet multiplex/ ad inf̄minabilitē diuturnitatez ne p̄pari quidē p̄t̄. **E**tenī finitis ad se iuicē fuerit q̄dam. infiniti n̄oz atq̄ finiti nulla vnq̄z poterit eē collatio. **I**ta fit vt q̄ntūcūq̄z plixi tpis fama si cū inexhausta et̄nitate cogitef̄: nō parua s̄ plane nll̄a eē videat̄.

Ita fit vt fama tpis q̄n tūlibz plixi si cogitef̄ p̄pando cū inexhausta. i. infinita et̄nitate/ ipsa videat̄ nō pua s̄ plane nll̄a esse. **N**ō omē q̄d incipit in tpe: n̄cario h̄z finē in tpe. cū sit cā corruptōis t̄paliū. i. iij. phis. **C**uz igit̄ fama sit t̄paliū/ incipiēs: ip̄a desinet in tpe. z p̄ p̄ns nō est p̄petua. **N**ō q̄ tps q̄ntūcūq̄z magnū p̄patū ad et̄nitatē/ mīmū reputat̄ z q̄i nulli⁹ momēti. lz enī finitoz ad se iuicē possit eē p̄patio z int̄ ipsa possit eē p̄portio: tñ finiti ad infinitū nll̄a est p̄patio. **C**ū igit̄ et̄nitas sit duratio inf̄nita tota sil̄ ex̄ns. z tps q̄ntūcūq̄z magnū sit finitū. tps nll̄am hēbit p̄portioē ad et̄nitatē. z per p̄ns fama q̄ntūcūq̄z proluxi tpis p̄pata ad eternitatem: nll̄a videt̄ esse.

Vos aūt nisi ad populares auras inanesq̄ rumores recte facē nescitis. et relicta p̄scientie stutis q̄z prestātia de alienis premia sermūculis postulatis. **A**ccipe i huiusmodi arrogātie leuitate q̄zfestiue aliq̄s illuserit. **N**ā cū quidā adorsus esset hoiem p̄tumelijs q̄ nō ad vere stutis vsūz s̄ ad supbā gloriā/ falsuz sibi philosophi nomē induerat. adiecisset q̄z iāz se sciturū an ille p̄hus esset: si quidē illatas iniurias leuit̄ patientq̄z tolerasset. **I**lle patientiā paulisper assumpsit. accepta q̄z p̄tumelia velut insultans. iam tandē inquit intelligis me esse philosophū? **T**um ille nimiū mordaciter **I**ntellegeram inquit si tacuisses.

Nā cū q̄dā tyrānus esset adorsus p̄tumelijs. i. incepisset alloq̄ p̄tumeliose quedā hoiez q̄ induerat. i. vsurpauerat sibi falsū nomē p̄hi. nō ad vsūz vere stutis: s̄ ad supbā gl̄am. z tyrānus adiecisset. i. dixisset se iā sciturū an iste eet p̄hs/ si q̄dem illatas sibi iniurias patient̄ leuitq̄z tolerasset. **I**lle q̄ dixit se p̄hm/ paulisper patientiā assumpsit. i. in p̄ncipio. z accepta p̄tumelia a tyrāno velat sibi insultās inq̄t ad tyrānū. **I**ntelligis ne me esse p̄hm? tūc ille

Metrum septimum

tyrannus mordacit inquit Intellexerat te phm si tacuisses. **N**o fm Comentatorē in plogo. viij. phys Verus phs dz ee pfecto oib generib virtutu. z p pns debet ee magnanimus. **S** fm Sen. in li. de clem magnanimi e iniurias z offensioes supbi despice. z p pns sbis ptumeliosis puocari no dz. **C**te veri phi est no vinci a passionib s poti dz moderare z refrenare passiones. cuz ptus pstat i moderatione passionu. vn Ar. iij. eth. dic Mansuet vult imprubatus esse et no duci a passione. **U**n qda phs ptumeliose sibi insultanti dixit Tu didicisti maledice: s ego didici

maledicta ptennere. **Q**uid aut est qd ad pcpuos viros (de his eni sermo est) qui virtute gloria petunt: qd inqua est qd ad hos de fama post resolutu morte supma corpus attineat? **N**a si (qd nre rones credi vetat) toti moriunt hoies: nulla est oino gloria. cu is cui ea esse dicit no extet oino. **S**in ho bene sit mens conscia terrco carcere resoluta celu libera petit. **N**one omne terrenu negociu spernit: que se celo fruens: terrenis gaudet exemptam?

te? q. d. nihil. de his eni viris e fmo nr qui petunt. i. qrunte glam virtute. i. opib virtuosos. **N**a si hoies toti moriunt corpe z aia vt quida putat. qd tn nre rones. i. phice vetant. i. phibent credi. qz fm phiam aia intellectua e immortal. nlla est oio gla p morte. cu iste oio no extet. i. non sit cui ea gla esse dz. **S**in ho mens bn sibi pscia. i. illesa/resoluta. i. liberata freno carcē. i. a corpe/ p morte z libera petit celu. **N**one ipa aia q celo fruens gaudet se exempta frenis/ ipa spernit oe frenu negocium z p pns frenu glaz. q. d. sic. **N**o q ad virtuosos nihil spectat de fama nec in pnti vita: nec i futura. **N**o in pnti qz dic Sen in puerb. q plimi curat fama: pauci at psciam. z tales pauci curates psciam/ se virtuosos z phi. de quib loquit boeci in fine ecat de sumo bono. d. Pauci st viri honoradi sic phi q ptennunt desideriu sensus/ z sequunt desideriu intellectu. **P**limi at st q curat fama sic st vulgares q relicta virtute pscie: pp laudes hoim recte faciunt. **D**e qb dz scriptura **A**me dico vob/ receperit mercedē suā. **N**ec etiā fama spectat ad viros virtuosos i futura vita q virtuosos si tolit moriunt/ nihil ad eos de fama. **S**i at aia viuit p morte/ ista euolat ad celuz. z nihil curat de fama. spernit omne frenu negociu. z poti gaudet qz e exempta a curis frenis z gaudio celesti fruit in eternum

Metrum iambicum archilochium

Quicumq; solā mente p̄cipiti petit
Summumq; credit/gloriam.
Late patentes etheris cernat plagas
Arcumq; terrarum situm
Breuem replere non valentis ambitū
Pudebit aucti nominis
Quid o superbi colla mortali iugo
Frustra leuare gestiunt?
Licet remotos fama p̄ populos means
Diffusa. linguas explicet;
Et magna titulis fulgeat clara domus
Mors spernit altam gloriam
Inuoluit humile parit̄ et celsum caput

Dic incipit metrum septimum h scdi qd dz archilochium ab inuenteore. iambicum a pede p̄dante. z constat ex pmo vsu metro. 2o dimetro. **I**n quo metro phia docet quomodo gla sit ptenneda ex p̄sideratione amplitudis celi et stricitudis terre. dicens. **Q**uicumq; petit. i. desiderat p̄cipiti mēte solā glaz. z credit istā eē sumū bonū. i. p̄cipiū int̄ appetēda: iste cernat. i. p̄sidet plagas etheris. i. ptes celi late patētes. z cernat arcū sitū fraz. i. strictū spaciū tre in p̄patione ad celu: ille pudebit. i. verecūdabit̄ aucti nois. i. aucte fame sue/ n̄ valētis replē breuē ambitū. i. parū spaciū tre. **E**t tūc exclamat. d. **O** pp̄ hoc miror qd. i. pp̄ qd supbi gestiunt. i. cupiunt frustra leuare. i. extollē colla sua mortali iugo. i. mortali fama. lz eni fama diffusa means. i. trāsiens per remotos p̄plos. explicet se linguas. id ē. p linguas p̄plox. z lz magna dom̄ tua. i. nobil̄ parētela vl familia tua fulgeat claris titulis. i. laudib. tñ mors spernit altā glam. z mors parit̄. i. sil̄ inuoluit hūile caput. i. miser hoiez et celsū. i. nobilē vel diuitē. z mors equat infima sumis nlli p̄cendo. qd declarat. **D**. **U**bi nūc manēt ossa fidel̄ fabricij. qd **B**ruo

Libri secūdi de consolatione philosophie

aut rigidus **C**atho supple est, q. d. qd manet de gla
coz post mortē: utiq; modicū, i. illud manet qd te/
nns, i. exilis fama/ supstes, i. manēs signat iane no
men coz pauculis lris scriptis i epitaphijs coz. s
qd id ē. i. ad qd nouim? decora vōbula scpta, nun
qd intelligit p ea ipos esse psumptos, i. mortuos?
q. d. immo. **J**acetis g mortui prorsus ignorabiles
nec fama efficit vos notos. **E**t qz aliqs dicēt, licz
ipli sint mortui corpe: tñ viuūt s3 famā, dicē phia
Si putatis vitā vīam longius trahi, i. plongari
aura mortal' noīs, i. splēdore mortalis fame cuz se
ra, i. vltia dies vob hoc rapiet, i. famā auferet, iam
vos manet, i. expectat scda mors, q. d. si estis pri?
mortui corpe: z fama manēs/ est vita vīa: illa celsi
sante scdario moriemī **M**ō fabrici? fuit p sul ro
man? q cū mitteret pugnare p Pyrrhū regē epi
rotaz: rex pmisit sibi ptez regni sui vt ensiret ad
ipm, qd fabrici? ptempit, sequeti āno Pyrrhus
obtulit sibi magnā pecuniā auri vt ēderet Roma/
nū imperiū, cui ait fabrici? **R**oma nō vult aurū,
s vult impare hūtibus aux, p hoc ipse dic? fu
it fidelis fabrici?. **D**icit etiā de fabricio q cū q
dā ad eū venisset pmittēs se pyrrhū occisurū s3 fabrici? sibi pecuniā aliquā dare vellet, ipē &
fabrici? hūc traditorē ligatū misit ad pyrrhū p tali scelē puniēdū. **C**ui tūc pyrrhus dixit **P**os
sibili? ē solē a suo tramite deuiare qz fabriciū a via recta rōnis discedē **M**ō q **B**rut? fuit pri
mus p sul rōnis q amore libertatis z iusticie pte stupz **L**ucrecie plima egit, z multa bella p rōnis
inuit, pte qd etiā famosus fuit. **M**ō q **C**atho dic? ē rigid? pte rigore ai sui qui ad nihil turpe
flecti potuit, et tate iusticie fuit vt **L**ucan? ipm dūs paret in iudicāda cā q fuit inf **J**uliū celsi
rem et **P**ompeiū dicēs, **C**harix cā dūs placuit s vīda **C**athoni. **E**t de hoc magis patebit qto
huius prosa scē

Probat aduersam fortunā meliorē prospera

Ista ē octana p̄sa hui? scdi, et qz
phia ont bō fortune nō multū eē ap/
perēda/ aliqs putaret q i fortuna ni
hil eēt boni: iō iā ont phia cuiusmo
di bonū sit i fortuna, z pbat fortunā
aduersā pl? eē bonā qz p̄sperā, z p?
pmittit suā intētionē, z pbat inten
tū, ibi. **P**rio dicē **P**roboeci ex
dictis p3 q fortuna ē p̄temnēda, sed
ne putes me gerē, i. facē bellū inero
rabile, i. implacabile p fortunaz sup
ple scias q aliqñ est, i. ptingit q ipsa fortuna nihil fallax, i. nihil fallacit agēs bñ mereat de hōib?
eo q aliqd bonū euenit hōib? p eā tum, i. cū fortuna se apit manifestādo suā fallitatem, cū detegit
frontē p sui aduersitatē, cū p̄fitec mores suos p instabilitatē. **E**t s̄dit phia, nōdū forte intelligis
qd loqr, qz mirū est qd ego gestio, i. cupio dicē, eoq; i. iō vix queo explicare sniaz v̄bis, etenī ego
reoz, i. opior aduersam fortunā pl? pdesse hōib? qz p̄sperā **M**ō qñcūq; in aliq dicto videt eē re
pugnātia illud videt mirabile dictū, s dicē fortunā aduersā hōib? prodesse/ videt esse quedā re/
pugnātia in dicto, nā esse aduersū alicui z sibi pdesse: adinuicē repugnāt, iō dicē phia mirū est qd
gestio dicē, scz fortunā aduersam magis prodesse qz prosperam.

Vic phia pbat intentū q fortuna
aduersa melior sit qz p̄spa t̄b? rōni
bus, scda ibi. **P**ostreō, t̄tia ibi, **A**n
hoc, **P**rio dicē **I**lla fortuna p̄spa sp

Sed ne me inexorabile p̄tra fortunaz gerē bel
lū putes. **E**st aliqñ cū de hōibus illa fallax ni
hil bene mereat, tum scilicet cū se aperit/ cū frontē de
tegit moresq; p̄fitec. **N**ondū forte qd loquar intelli
gis? **M**irū est qd dicē gestio, eoq; sententiā v̄bis expli
care vix queo. **E**tenī plus hōibus reoz aduersam qz
prosperam prodesse fortunam.

Illa enī sp specie felicitatis cū videt blanda mentit.
Hec sp vera ē, cū se instabilē mutatione demonstrat.
Illa fallit: hec instruit. **I**lla mendacius specie bonoz

Illa enī sp specie felicitatis cū videt blanda mentit.
Hec sp vera ē, cū se instabilē mutatione demonstrat.
Illa fallit: hec instruit. **I**lla mendacius specie bonoz

Equatq; summis infima

Ubi nunc fidelis ossa Fabricij manent?

Quid Brutus aut rigidus Catho?

Signat superstes fama tenuis pauculis

Inane nomen litteris

Sed quid decora nouimus vocabula

Num scire consumptos datur?

Jacetis ergo prorsus ignorabiles

Nec fama notos efficit

Quod si putatis longius vitam trahi

Mortalis aura nominis

Cum sera vobis rapiet hoc etiam dies

Iam vos secunda mors manet

Prosa octava

mentes fruentium ligat. hec cognitione fragilis felicitatis: absoluit. Itaque illas videas ventosam: fluentem: suamq; semper ignaram. Hanc sobriam succinctamq; et ipsam

aduersitatis exercitatione prudentem res in se fallit. hec autem aduersa fortuna hominum instruit ostendendo quod non sit perfidendum prosperae fortunae propter eius mutabilitatem. Illa. scilicet. prospera fortuna ligat. scilicet. fallendo mentes fruentium hominum specie bonorum mendacium. hec. scilicet. aduersa fortuna absoluit. id est. liberat. scilicet. mentes hominum cognitione fragilis. id est. transitorie felicitatis. Et tunc recolligit effectum utriusque fortunae. d. Itaque illam. scilicet. prosperam fortunam vides ventosam. id est. superbam fluentem. id est. perdigam. et sui ipsam ignaram. nam homines in prosperitate continua se ipsos non cognoscunt. hanc. scilicet. aduersam fortunam tu vides sobriam et succinctam. id est. humile non superbam. et prudentem exercitatione aduersitatis. **N**on quod ex ista littera possunt formari tres rationes quod aduersa fortuna melior sit prospera. Prima ratio est ista. Bona fortuna in specie vere felicitatis decipit habentes ipsam. sed fortuna aduersa non decipit sed vera est. ostendens se tale qualis est. ergo aduersa melior est quam prospera. Secunda ratio est. Prospera fortuna ligat mentes hominum mendacibus bonis. sed aduersa liberat mentes a falsa felicitate. ergo est melior. Tertia ratio. Prospera fortuna reddit homines sui ignaros. sed aduersa facit homines sapientes. ergo est melior quam prospera.

Postremo felix a vero bono deuos blandicijis thit.

aduersa plerumque ad vera bona reduces vnco retrahit thit a vero bono. sed fortuna aduersa est homini. ergo etc. **A**n dicitur in littera Postremo felix. id est. prospera fortuna. cum sit is blandicijis thit deuos. id est. errans a vero bono. sed aduersa fortuna plerumque retrahit vnco. id est. tenaculo reduces. id est. reuertentes ad vera bona. **N**on quod quod prospera fortuna videtur esse propinquam felicitati eo quod sine bonis fortunae non contingit esse felicem. ex de bona fortuna. id est. suis blandicijis thit hominem sensualiter a vero bono quod consistit in speculatione dei. Aduersa autem fortuna quod ostendit prosperam fortunam esse mutabilem: ipsa reducit

An hoc in te minima estimandum putas. quod amicorum tibi fidelium mentes: hec aspera/hec horribilis fortuna detexit? Hec tibi certos sodalium vultus ambiguosque secreuit. discedens/suos abstulit: tuos reliquit. Quamtu hoc integer vt videbaris tibi fortunatus emissis? Desine nunc amissas opes querere. quod preciosissimum diuitiarum genus est/amicos inuenisti

hoc in te minima estimandum putas. quod amicorum tibi fidelium mentes: hec aspera/hec horribilis fortuna detexit? Hec tibi certos sodalium vultus ambiguosque secreuit. discedens/suos abstulit: tuos reliquit. Quamtu hoc integer vt videbaris tibi fortunatus emissis? Desine nunc amissas opes querere. quod preciosissimum diuitiarum genus est/amicos inuenisti. **C**orum. quod dicitur. aspera fortuna docuit te discernere inter veros amicos et falsos. quod prospera fortuna a te discedens abstulit suos. id est. qui erant amici ratione prosperitatis. et reliquit tuos amicos qui te dilexerunt non propter tua. **Q**uanti. id est. quanto precioso tu emissis hoc integer. id est. in integritate fortunae consistit cum videbaris tibi fortunatus vt potuisses cognoscere veros amicos. nunc desine. id est. cessa querere opes. id est. diuitias amissas quod inuenisti veros amicos qui sunt preciosissimum genus diuitiarum. **N**on in aduersitate falsi amici fugiunt: sed in tempore prosperitatis manent. vnde **Seneca**. in libro de rebus. **Q**uam tu felice credis: illum multi comitantur. vt melius musce sequuntur. cadauere lupi. frumenta formice. praedam ista turba sequitur non homines. **N**on quod aduersa fortuna ostendit fideles amicos. vnde **Seneca**. x. epistola. **T**urba familiaris cum a te pasci desierit/ipsa te non pascet. et quod tu beneficio tuo scire non poteris/paupertate scies. illa veros amicos retinebit. discedit quocumque non te sed aliud sequebatur. **E**st autem propter hoc vnum amanda paupertas quod a quibus amaris ostendit. **U**nde pauper **Vericus**. **P**reualet hoc solo mala sors quod monstrat amicos. **Q**ui boni qui mali monstrat utraque via. **I**tem poeta **L**ype felici non cognoscunt amici. **S**orte patet misera quam sit dilectio haec. **I**tem alibi **C**um fueris felix multos numerabis amicos **L**ype si fuerit nubila: solus eris. **I**tem **T**obias fluctuat ad celum venalis amicorum egenus **S**ed verus refouet vt fabricat amor. **N**on quod fidelis amicorum est preciosissimum genus diuitiarum. quod amicorum. ix. ethicorum. est alii ego. id est. amicorum est idem velle et nolle. **N**eque enim eligit vinum sine amicis huiusmodi reliqua bona. **E**t **Seneca**. ix. epistola dicit **S**apienter et si pretentur sit se ipso tantum amicum habere vult propter nihil aliud nisi vt exerceat amicitiam ne tam magna situs lateat. **E**t **Lullius** in libro de officio dicit. **D**onores: diuitie: et

Dignitates nunquam sunt amicitiae anteposende

mentem cum videtur. id est. appetit blanda specie felicitatis. id est. prosperitatis. sed hec. id est. fortuna aduersa ipsa vera est cum demonstrat se esse instabilem sui mutatione. ostendit enim se esse tale qualis est. et ita pro ea non decipiunt homines. sed illa. scilicet. prospera fortuna perfidens

mentem cum videtur. id est. appetit blanda specie felicitatis. id est. prosperitatis. sed hec. id est. fortuna aduersa ipsa vera est cum demonstrat se esse instabilem sui mutatione. ostendit enim se esse tale qualis est. et ita pro ea non decipiunt homines. sed illa. scilicet. prospera fortuna perfidens

Hic philosophia ponit secundam rationem quam talis est. **Q**uecumque fortuna thit ad inquisitionem veri boni/illa melior est quam quae rethit a vero bono. **A**n dicitur in littera Postremo felix. id est. prospera fortuna. cum sit is blandicijis thit deuos. id est. errans a vero bono. sed aduersa fortuna plerumque retrahit vnco. id est. tenaculo reduces. id est. reuertentes ad vera bona. **N**on quod quod prospera fortuna videtur esse propinquam felicitati eo quod sine bonis fortunae non contingit esse felicem. ex de bona fortuna. id est. suis blandicijis thit hominem sensualiter a vero bono quod consistit in speculatione dei. Aduersa autem fortuna quod ostendit prosperam fortunam esse mutabilem: ipsa reducit

Hic philosophia ponit ultimam rationem quam talis est. **I**lla fortuna est melior pro quam cognoscunt veri amici. sed aduersa fortuna est talis. igitur etc. vnde dicitur in littera. **A**n pro nunquid putas hoc estimandum inter minima bona quod hec aduersa fortuna detexit. id est. monstrauit tibi mentes. id est. corda fidelium amicorum. quod dicitur. illud est bonum de maximis bonis. et hec. scilicet. aduersa fortuna secreuit. id est. distinxit tibi certos amicos et ambiguos vultus sodalium. id est. ami-

Retrū octauū scđi

Hic incipit octauū z vltimū metz h^o scđi qđ dē glyconicus ab inuētoze. amphimacrū a pede pđnante. et ē amphimacrus pes antiqz p̄stās ex p̄maz vltia lōga z duab^o breuib^o medijs
Dic^o ab amphī qđ est circū z macros lōgū. qđ hñs circunqz longā syllabā. **I**n q̄ metro phīa p̄mēdat amorē ex q̄ dixit q̄ amici sē p̄ciosissimū gen^o diuitiaz. Et p̄mo p̄mēdat amorē diuinū. 2° oñt quō hūana natura amicicia p̄suat. ibi. **H**ic sancto p̄rio fac hoc qđ dīctū ē. 2° oñt q̄ ablato dīno amorē oīa coz/rūpūnt. ibi. **H**ic si frena. **P**rio dīc Amor dīnus regens fras ac pelagus z imperitās. i. frequent̄ imperās celo/ille amor ligat hāc seriē. i. p̄cordiā rez q̄ mūdus stabili fide variat p̄cordes vices. i. alternatiōes tempoz anni. i. noctis z diei. z q̄ semia pugnātia. i. elemēta p̄ria tenet p̄petuū fedus. i. p̄cordiā ne vnū totalit̄ aliud corrumpat. q̄ p̄hebus. i. sol curru aureo p̄uehit. i. p̄ducit aureū. i. clarū diē. idem amor facit vt p̄hebe. i. luna imperet. i. p̄sit noctib^o q̄s noctes hesperus. i. stella vesprina duxerit. i. adduxerit. z vt auidū mare ad exeuñdū coerceat fluā^o su os certo. i. defmiato fine ne liceat sibi tendē. i. extēdē latos terminos vagis. i. amplis tris supple tōlit̄ coopiēdo frā. **N**ō q̄ Lull. loquēs de amicicia dīc Amicicia ē stus monēs supiora ad p̄tationē inferiorz. et inferiora ad subiectionem supioz. Amicicia enī sblata/ois i vita tollit̄ iocūditas **N**ō q̄ elemēta appellat semia qz ex ip̄is tanqz semib^o elemētata p̄ducunt̄ Sic enī semē est p̄ncipiū fruā^o. sic elemēta sē p̄ncipia corporū mixtoz. Et dīc elemēta pugnātia p̄t ip̄oz p̄rietatē: nā aliq̄ sūt calida: aliq̄ frigida. qđā hūida: qđā sicca. **H**ec elemēta dīno amore ordiate tenēt x̄ iū fedus qz gūitas inferiorz nō aufert leuitatē supioz. nec econuerso. z simul totalit̄ nō corrūpūnt.

Hic oñt q̄ amore dīno subtracto oīa corrūpūnt. d. **S**i hic amor dīnus remiserit frena. i. legē gubnādi res: q̄quid nūc amat inuicē. i. p̄cordat/illud p̄tinuo geret bellū. z ip̄a elemēta certant. i. litigāt solue. i. destrue machinā. i. mūdānā quā nūc socia fide. i. p̄cordi fedē incitāt pulcris morib^o. i. faciūt ordiate mouē **N**ō q̄ sublato amore z p̄cordia/oīa dissoluunt̄. **U**n Alan^o i anticlaud loquens in p̄sona amoris z p̄cordie dīc **S**i mea iura: meas leges: mea federa/mundus elim seruasset: vel adhuc seruaret/amoris Vincula. nō tātis gemēt s̄ cladibus orbis

Hic oñt phīa quō p̄ amorē p̄seruat z p̄ciliat̄ amicicia humana. d. **H**ic amor p̄tinet. i. p̄seruat p̄p̄los iūctos scđo. i. stusoso fedē. i. amicicie. z hic amor nēdit sacri. i. sacriū p̄iugij castis amoribus viriz vxoris. z hic amor dīctat iura sua. i. imponit legē amicicie fidis sodalib^o. z qz ista pueniūt ab amoē diuio tanqz a suo p̄ncipio: iō subiūgit **O** felix gen^o hoīm supple dico si amor scz diuin^o q̄ celū regit̄ regat aīos v̄ros supple causando i eis p̄cordiā amicicie **N**ō q̄ amor dīctat iura fidis sodalib^o. **J**ura sūt amicoz z sodalū inuit. **S**en. iij. ep̄. dicēs. **D**iu cogita an aliq̄s in amicū sit tibi recipiend^o. s̄ cū placuerit fieri/ toto illū p̄ctoē admire. tā audacter cū illo loq̄re q̄ tecū. **T**u qđem ita viue. vt nihil tibi p̄mittas nisi qđ etiā amico tuo p̄mittē possis. **C**ū amico tuo oēs curas tuas. oēs cogitatōnes misce si fidelez putaueris. **S**ūt enī qđā qui que amicis sē tm̄ p̄mittēda/oibus narrāt qđā charissimoz p̄sciam reformidāt nllī crediturū. neutz faciendū ē. vtrūqz enī vicū est et oib^o credē et nllī **N**ō circa p̄dīcta q̄ amicicia p̄p̄rie dīcta tm̄ inuenit̄ i reb^o rōnabilib^o. z vt sic amicicia est par volūtas bonoz inf̄ aliq̄s. **S**z large accipiēdo amicicia/ sic etiaz est i irrōnabilib^o. et vt sic amicicia ē p̄cordia diuersarū rez adinuicem

Finit scđs de Consolone phie. Sequit̄ tertius.

Metz glyconicū.

Quod mūd^o stabili fide
Cōcordes variat vi
Ox pugnātia semina **C**es
Fedus perpetuū tenent
Ox p̄hebus roseum diem
Curru p̄uehit aureo
Et quas duxerit hesperus
Phebe noctibus imperet
Et fluctus auidum mare
Certo fine coerceat
Ne terris liceat vagis
Latos tendere terminos
Hanc rerum seriem ligat
Terras ac pelagus regens
Et celo imperitans amor
amore ordiate tenēt x̄ iū fedus

Hic si freno remiserit
Quicqđ nūc amat inuicem
Bellum continuo geret
Et quam nunc socia fide
Pulcris moribus incitant
Certāt soluere machinam

Hic sancto populos queqz
Iunctos federe continet
Hic z coniugij sacrum
Castis nēdit amoribus
Hic fidis etiam sua
Dīctat iura sodalibus
Ofelix hominum genus
Si vestros animos/amor
Quo celum regitur: regat.

Libert tertius

Animo solato mulcedine
philosophie: merore pulso
antiquo introducitur felicitas vera. **P**rofa .i.

Iam cantū illa finierat. cū me audiēdi auidū stupen-
temq; arreētis adhuc auribus: carminis mulcedo defi-
xerat. Itaq; paulo post. **D**inquā summū lassorū sola-
men animoz. q̄ntū me vel sententiaz pondere. vel ca-
nendi etiā iocūditate refouisti. **A**deo vt iam me post-
hac imparē fortune iētibus nō arbitrer. Itaq; reme-
dia que pauloante acriora eēt dicebas: nō mō nō per-
horresco. sed audiēdi auidus vehementer efflagito.

git quādā petitionē ad ipam. scda ibi. **T**um illa. t̄tia ibi **T**um ego. **D**icit primo Itaq; illa phia si-
nierat cantū .i. metrū qd̄ erat de cōmēdatione amoris diuini et amicitie. et cū ego boecius essem
allectus dulcedine metri ad audiendū cū auiditate et admiratione verba phie auribus arreētis
ego dixi. **D** phia que es summū solamē animoz lassoz q̄ntū me refocillasti tuis prosis et metris
in tātū q̄ iā bñ possuz resistē insultibus fortune. et iō dicit. remedia que prius dixisti esse graua
nō timeo s̄ ea audire diligēter expeētō. **N**ō q̄ boecius metrū vocat cantū. sicut enī in cantū ē
elevatione et depressio vocis. sic siliter in metro rōne q̄ntitatis correpte et p̄ducte syllabaz atten-
dit quedā elevatione et depressio. qz rōne q̄ntitatis produēte fit elevatione. rōne q̄ntitatis correpte
fit depressio. **I**te qz metrū est subtilius et delectabili⁹ profa. idō animuz demulcet. **U**n̄ auidoz
poetrie metrū p̄parat domicelle dicēs **U**ltiq; venire metruz tanq; domicella compro **C**rine. nis-
tente gena: subtili corpore. forma egregia **I**deo dicit Boecius: mulcedo carminis. i. metri **I**tem
hō debet eē auidus et stupens circa phiam. **A**uidus inquā qz dicit **S**en̄ xvij. epl̄a **P**rouce oia
ista si sapias. imo vt sapias. et ad phiaz magno cursu totisq; viribus tende. **E**tiaz hō debet eē stu-
pens. i. admirans de phia. qz ipsa est res mirabilis et diuina fm̄ **A**risto. in p̄ncipio li. sui de mū-
do. et phia p̄fert mirabiles delectationes. x. et̄b. **I**te animi lassū sunt graui cura vel aduersitate
aliqua oppressi. hoz phia est sūmū solamē qz ipsa p̄suadet magnanimitatē qua p̄tra aduersitates
fortune hō p̄stāter debet militare. **I**te p̄ phiam hō bñ p̄t resistē iētibus fortune. qz. i. et̄b. dicit
Arist. **S**apiens bñ scit ferre fortunas. et h̄z se sine vituperio sicut tetragonū. **U**n̄ dicit in l̄ra
Iam illa supple phia finierat cantū. i. metrū de amore diuino. et cū mulcedo. i. suauitas carminis
defixerat. i. stabilierat me auidū. i. cupidū audiēdi et stupentē. i. admiratē supple s̄ba phie aurib⁹
meis arreētis. i. eleuatis ad hec. s̄. s̄ba. **I**taq; paulo post ego inquā. i. dixi **D** sūmū solamen lassoz
animoz supple p̄ aduersitatē q̄ntū me refouisti pondere sniaz supple prose. vel etiā iocūditate ca-
nendi. i. metri. adeo. i. in tātū vt iā posthac nō arbitrer me esse imparē. i. dissilem in resistēdo iēt-
ibus. i. insultibus fortune. **I**taq; remedia illa que pauloante dicebas esse acriora. id ē graua non
mō. i. nō tū nō phorresco. i. nō timeo. s̄ ego auidus audiēdi supple ea vehementer efflagito. i. ex-
postulo. **U**bi sciendū q̄ fm̄ **U**gnitionē efflagitare est valde flagitare expostulare. petē cū cla-

P. Tum illa. **S**ensi inquit cū verba tacitus n̄ra at-
tentus qz rapiebas. cū qz tue mentis habitū vel expe-

postulato. **U**bi sciendū q̄ fm̄ **U**gnitionē efflagitare est valde flagitare expostulare. petē cū cla-
more. postulare
Dic ponit r̄sionēz phie dicens
Ego bñ sensi illud cū tu tacitus et
attentus recepisti s̄ba n̄ra. et cū ego
p̄feci mentē tuā. talia enī sūt remedia que adhuc restāt vt ipsa degustata p̄mo sūt amara. s̄ post
dulcescāt. **S**ed qz tu dicis te esse cupidū audiēdi s̄ba n̄ra **D** q̄nto desiderio arderes si cognosce-
res quo laboramus te educē. **E**t dicit boecius **Q**uo vis me ducē. **R**ndet phia. **A**d cognitionem

Libri tertij Prosa prima.

vere felicitatis quā animus tuus q̄si
somniaando adhuc vix cognoscit qz
est occupatus imaginibus false felici
tatis. **N**ō q̄ boecius tacitus ver
ba phie rapiebat p̄silio **S**enece di
centis **E**sto v̄boz tacitus auditor.
auditorz promptus rextitor. **N**ō
q̄ p̄cepta phicalia p̄mo sūt amara.
postea dulcescūt s̄z illud poete **D**i
scere sit charū q̄uis p̄mo sit amara
Et **E**ustraci. i. eth. dic̄ **S**icut do/
cti qm̄ laboriosa est possessio v̄tutū

s̄ p̄pter eius amaritudinē phia nō est
abijcienda qz nō est dignus dulcoris acumine q̄ amaritudi
nis nequit inuisari ḡuamine s̄m **B**oe. in de disci. schol' **N**ō sicut somniās putat phāta
ta sibi occurrentia esse veras res de quibus somniat: et tñ nō sūt ipse res. **S**ic boe. in istis t̄pali
bus putavit esse verā felicitatē. que tñ nō est: s̄ tñ sūt quedā silitudines vere felicitatis sicut phā
tasmata somniorz: sūt silitudines rez. **N**ō q̄ bona exteriora vocat imagines vere felicitatis.
Sicut enī imago est rei imitago: et nō ipsa res: sic bona exteriora vident̄ exp̄mere formā vere
felicitatis: s̄ vera felicitas non est in ipsis. **U**n̄ dicit in l̄ra. **T**um pro tūc. illa. s. phia inq̄t. ego
sensi. i. noui. supple intentionē tuā cū tu tacitus et attentus rapiebas v̄ba n̄ra. qz p̄ et. cū ego ex/
pedaui. alia l̄ra h̄z exp̄petui. i. reuocaui habitū tue mētis. v̄l qd̄ est verius dicē cū ego ipsa habi
tū tue mentis p̄fecit. q̄ppe mixta talia sūt supple remedia que restant supple sumenda. vt ipsa qd̄
degustata p̄mo mordeat. i. displiceat. interius at̄ recepta dulcescāt. **S**ed q̄ tu dicis te cupidū au
diendi supple illa remedia. **Q**ūto ardore. i. desiderio flagrares. i. arderes si agnosceres quonā. i.
ad quē locū aggredimur. i. incipimus te ducē. **E**go boeci' inq̄t. i. dixi. quonā supple vis me du
cere. **I**nq̄t supple phia. ad verā felicitatē quā tuus animus somniat. i. imp̄fecte cognoscit. s̄ visu. i.
cognitionē. occupato ad imagines. i. ad bona t̄palia q̄ sūt imagines z silitudines vere felicitatis.
tu non potes intueri. i. inspicere ipsam supple veram felicitatem.

Uic boe' dirigit petitionē phie
z ponit p̄sensū sue petitiōis dicens
Phia rogo vt sine dilatiōe d̄mō
stres mihi que sit vera felicitas. et
phia p̄senties dicit. libēter faciā tui
causa sed prius ostendā tibi falsā fe
licitatē tibi notiores. vt illa cognita
per p̄trariū possis postea agnoscere
verā felicitatem. **N**ota circa hoc
q̄ dicit faciā tui causa libenter. q̄
phia petitiones hominum admittit.

Un̄ **S**en. **N**ulli p̄clusa est v̄tus sapie. oibus patet. oēs inuitat. oēs admittit. nō eligit donū neqz
censū: s̄ nudo hoie p̄tenta. **N**ō innata ē nobis via p̄cedēdi ex nob̄ magis notis ad minus no/
ta. p̄mo phys. et. ij. de aīa. **C**ū igif bona exteriora sūt magis nobis nota in q̄bus aliq̄ posuerūt
p̄sistere felicitatē qz bona interiora. iō phia p̄mo vult determinare de falsa felicitate nob̄ magis
nota: q̄ ponit in bonis exterioribus: ipam extirpando. vt p̄ eā cogscamus verā felicitatem tanqz
p̄ p̄riū. **N**ō q̄ **S**eneca in de v̄tutibus card̄ dicit. **S**cire debes q̄ quedā nō vident̄ eē bona z
sūt. quedā vident̄ z nō sūt. quecūqz aut̄ ex rebus trāsitorijs possides: nō hec magna existimes.
nō mireris qd̄ caducū est. **E**x quo p̄z q̄ vera felicitas nō p̄sistit in bonis exterioribus q̄ vident̄
esse vera bona et tñ nō sūt. **U**n̄ dicit in l̄ra **T**um p̄ tūc. ego supple boecius dixi **P**hia obse
secro. i. peto fac. i. duc me ad illā felicitatē. z demonstra mihi sine cūctatione. i. sine mora q̄ sit illa
vera supple felicitas. **I**lla phia inquit. faciāz libent̄ tui cā. sed ego prius conabor. i. laborabo tibi
designare verbis. atqz pro et. informare que causa id est que felicitas habens rationē cause fina
lis sit tibi notior id est manifestior vt ea supple falsa felicitate p̄specta id est cognita. possis ag
noscere specimen silitudinem vere beatitudinis cuz flexeris oculos supple cognitionis in p̄tra/
riam partem false felicitatis.

B. **T**um ego. fac obsecro. et que illa vera sit sine cūctatione demonstra. **P.** **F**aciā inquit illa. tui causa li
benter. **S**ed que tibi causa notior est eā prius designa
re verbis. atqz informare conabor. vt ea p̄specta. cum
in p̄trariā p̄tem flexeris oculos. vere specimen beati
tudinis possis agnoscere.

Libri tertij. Metri. i.

Qui serere ingenuū volet agrum
Liberat arua prius fruticibus
Falce rubos filicemq; resecat
Et noua fruge grauis ceres eat
Dulcior est apium mage labor
Si malus ora prius sapor edat
Gratius astra nitent. vbi nothus
Desinit imbriferos dare sonos
Lucifer vt tenebras pepulerit
Pulcra dies roseos agit equos
Tu quoq; falsa tuens bona prius
Incipe colla iugo retrahere
Tera dehinc animum subierint

gratior est serenitas sic post cognitionē false felicitatis gratior est cognitio vere felicitatis. **U**n dicit in littera. **U**bi pro postq; noth⁹. i. ventus australis desinit. i. cessat dare imbriferos sonos. i. flatus pducētes imbres tūc astra nitēt gratius. i. delectabilius. **Q**uartū exēplū est. **S**icut pulcra dies sequit tenebras noctis. sic cognitio vere felicitatis sequit cognitionē false felicitatis. **U**n dicit in lra. **v**. i. postq; lucifer. i. stella matutina pepulerit. i. fugauerit tenebras noctis. tūc pulcra dies agit. i. ducit roseos equos solis. **T**ūc applicat exēpla ad ppositū dicens. **T**u prius debes pside/rare falsa bona et ipis extirpatis debes cognoscere vera bona in quib⁹ consistit felicitas. **U**n dicit in lra. **T**u quoq; prius intues. i. respiciens falsa bona. incipe retrahē colla iugo. i. a iugo false felicitatis. dehinc. i. postea vera bona subierint. i. subintrabūt aim tuū. **N**ota q; sicut prius extirpanda sūt vicia et postea inserēde virtutes. sic ager prius est purgandus et postea seminandus. **U**n **T**heobias. **S**pinis et tribulis purgari noualia debet. **A**gri vt semē fructificare qat. **N**ō q; frutex fm ugnitionē est densitas virgularū vel arborū vel spinarū. vel fm alios frutex est arbor parua que terrā fronde tegit. **N**ota q; filix est inutilis herba habēs folia ad modū filorū de qua dicit. **P**er sius. **N**on tamē ista filix villo māuescit in agro. **N**ō q; post amaritudinē dulcedo est gratior et sensibilioz. **U**n poeta. **D**ulcia nō meruit qui nō gustauit amara. **N**anq; p oppositū noscitur oē bonū. **h**ec paup⁹ **D**ericus. **N**ō q; **B**oecius hic dicit apium p apū in gto plurali. qd est **A**lexandriū qui dicit **E**lm dat apis etc. **E**t q; hic dicat apium et nō apū p3 p metrū qd semp stat ex tribus dactylis cōtinuis. **S**i aut poneret apum nō essent tres dactyli continui. posset tū dici q; cā metri ponitur apium p apum.

Prosa secunda libri tertij.

Ulm defixo paululū visu et velut in angustaz
sue mentis sedem recepta sic cepit.

mines sepe abducuntur a vera felicitate diuersis erroribus. quarto ponit errores siue opiniones circa felicitatē. secūda ibi. **D**is mortaliū. tertia ibi. **H**ūc vti. quarta ibi. **Q**uoz quidē. **D**icit primo **P**ostq; pbia pmissit ordinē pcedendū de falsa felicitate ad verā. tum p tūc ipa paululū defixo visu. i. inclinatis oculis et recepta velut in angustā. nobile sedē mētis sue sic cepit. i. incepit loqui. **N**ota q; capitis inclinatio est signū subtilis imaginationis. ppter quod subtilit et pfmde imas

Hud est primū metrū hui⁹ tertij qd dicitur metry choristū ab inuētoze. dactylicū a pede pdomināte. et prim⁹ sūs hui⁹ metri est hypercatale dicit⁹ qz post primū pedem abundat vna syllaba scz re. in hac dictione serere. et qz pbia pdirit q; prius esset ondēdū que sit falsa felicitas et postea q; sit vera iō pbia in hoc metro pmedat hūc ordinē p exēpla qttuoz. **P**rimū est. **Q**uicūq; vult seminare bonū agrū oportet prius extirpare nocinas herbas vt ager bñ fructificet. **S**imilit aliq; volēs cognoscē verā felicitatē oportet prius extirpare falsas. **U**n dicit in lra. **Q**ui volet serē agrū ingenuū. i. nobile prius liberat arua. i. agros fruticib⁹. i. radicib⁹ que impediūt ne semē crescat et ille resecat. i. pscidit filicē. i. herbā inutile falce. i. falcastro vt noua ceres eat. i. pficiat gnis. i. onusta fruge. **S**ecūdu exēplū est **S**icut p gustādo aliqd amarū. mel apparet dulcius. sic ppter cognitionē false felicitatis magis cognoscit vera felicitas. **U**n dicit in lra. **L**abor apium est mage dulcior. i. mel est magis dulce si mal⁹ sapor prius edat. i. pficiat ora. **T**ertiu exēplū est. **S**icut post tepus nebulosum

Hic est prosa secūda huius tertij in qua pbia ponit diuersas opiniones circa falsas felicitatē. et primo **B**oeci⁹ ont quō se pbia habuit p⁹ p dicit. secūdo pbia ont q; ones homines nititur puenire ad britudine quā ipa diffinit. tertio ont q; ho

Libri tertij. Prosa scda

gingeres caput inclināt. ⁊ quādoq; nō vidēt relata coram oculis. iō phia volēs subtiliter speculari de felicitate. cuius speculatio difficilis est: ipa inclinato visu contraxit se in nobilem speculationē sue mentis.

Dic phia oñt q̄ oēs homines nitunt̄ puenire ad vnū finem b̄itudinis quā b̄itudinē ipsa etiā diffinit et dicit sic. Omnis cura. i. sollicitudo mortaliū. i. hoim quā curā exercet labor multipliciū studiorū quia aliq̄ studēt in l̄atura. aliq̄ in mercātia ⁊ sic de alijs. illa cura p̄cedit diuerso calle. i. diuerso modo viuendi sed tñ nitit̄ puenire ad vnū finē beatitudinis. Illud at̄ ad qd̄ homines nitunt̄ puenire est tale bonū q̄ quis adeptō nihil vlt̄erius queat deſiderare. quod. ſ. bonū est summū oñiū bonorū cōtinens in se cōta bona.

cui. ſ. bono ſi quid. i. aliquid abſoret. i. deſſet nō poſſet eſſe ſummū bonū. qz reliqueret aliquid extrinſecus. i. extra illud bonū qd̄ poſſet optari. **A**z quib⁹ deis phia p̄cludit diffinitionē b̄itudinis dicens. **L**iquet. i. manifeſtū eſt b̄itudinē eſſe ſtatū p̄fectū p̄gregatiōe oñiū bonorū. **N**ota p̄gnitio vltimi finis magnū incrementū cōfert ad vitā. i. ethicoz. qz ſm exigentiā finis cetera modelant ſm **L**inconienſem p̄rio poſterior. iō phia tradit nobis p̄gnitionē vltimi finis ſc̄z beatitudinis. **N**ō finis magis eſt eligēdus his que ſūt p̄pter finē. vt p̄z p̄ **A**ristotele tertio topicorum. **I**tē ibidē **C**uius finis eſt bonus ipm quoq; bonū. **I**tē oīa denomināda ſūt a fine. **U**n̄ poeta. **S**i finis bonus eſt totū laudabile tūc eſt. **N**ota finis in agilibus habet ſe ſicut p̄ncipiū in ſpeculabilib⁹. ſicut q̄ intellectus n̄ naturalit̄ adheret p̄ncipijs. ſic appetitus n̄ naturalit̄ adheret vltimo fini qui eſt summū bonū. **N**ota q̄ duplex eſt finis. ſ. finis quo ⁊ finis gr̄a cuius oīa ſūt **A**lle eſt enī vn⁹ ſicut deus vel b̄tudo. ⁊ iſte finis appetit̄ ab oib⁹ ſub vna rōne iquātū ē bonū ſatiās appetitū hoīs. **F**inis at̄ q̄ eſt opatio q̄ hoies nitunt̄ adipiſci finē gr̄a cui⁹ ⁊ t̄lis finis n̄ ē vn⁹ ſicut n̄ ē vna opatio oīz. iō dicit phia q̄ cura hoīz p̄cedit diuerso calle ad p̄ſequēdū vltimū finē **N**ota illud ad qd̄ oēs hoies nitunt̄ puenire eſt bonū. qz bonū eſt qd̄ oīa appetat. i. ethicoz. **N**ota qz b̄tudo habet rōnē vltimi finis. ipa eſt tale bonū quo adeptō nihil vlt̄erius deſideratur. nā de rōne finis eſt eſſe vltimū. ⁊ vltra illud qd̄ eſt vltimū: nihil eſt. ergo etiā oportet illd̄ eē ſummū bonū. qz illd̄ q̄ adeptō nihil vlt̄erius deſiderat̄ eſt ſummū bonū. tale aut̄ eſt b̄tudo. **N**ota quia b̄tudo eſt bonū optimū pulcerrimū ⁊ delectabiliſſimū. iō b̄tudo eſt ſtatū p̄fect⁹ p̄gregatiōe oīm bonorū p̄tinēs in ſe oīa bona. ſi ei aliquod bonū ſibi deſicet nō eſſet summū bonū.

Un̄ iſta parte oñt phia q̄ hoies a vera felicitate diuerſi errorib⁹ abducunt̄ d. **D**ūc ſc̄z ſtatū b̄itudinis oēs mortales ſicut dixim⁹ conant̄ adipiſci diuerso tramite. i. vīa. qz cupiditas. i. appetitus veri boni naturaliter eſt inſerta mētib⁹ hoim. ſed b̄tudo eſt verū bonū. quia summū. ſed deius error abducit homines ad falſa bona.

Nō quia b̄tudo aggregat in ſe oīa bona iō eius cupiditas naturalit̄ eſt hoibus inſerta. **U**bi tñ ſciendū q̄ b̄tudinē p̄tinere oīa bona poſſet intelligi duplicit̄. **U**no mō formalit̄ ſic nō p̄tinēt oīa bona quia felicitas formalit̄ ⁊ eſſentialit̄ pōt eſſe ſine exterioribus vt ſine diuicijs ⁊ ceteris bonis. **A**lio mō intelligit̄ p̄tinere ea virtualiter ita q̄ b̄tudo excellat oīa bona. ⁊ ſic eſt vera. **N**ota q̄ phia hic vtitur quadā figura que d̄r epitheton dicēdo deius error. nullus enī error eſt qui nō ſit deius. **U**n̄ **A**lexander. **S**iet epitheton ſi dicas triftia bella. **N**ota cū mēs h̄mana naturalit̄ deſideret verū bonū nūq; tendit in falſum bonū niſi inquantū ipſū eſtimat eē verū bonū. talis aut̄ eſtimatio eſt deius error. ergo deius error ad falſa abducit

Hunc vti diximus diuerso tramite mortales oēs conatur adipiſci. **E**ſt enī mentibus hoim veri boni naturalit̄ inſerta cupiditas ſed a falſa deui⁹ error abducit

Quorū quidem alij summū bonū esse nihilo indigere credentes. vt diuitijs affluant elaborāt. Alij vero bonū qd sit dignissimū veneratione iudicantes: adeptis honoribus reuerendi ciuibus suis esse nituntur. Sūt qui summū bonū in summa potentia esse cōstituāt. hi vel regnare ipsi volunt. vel regnantibus adherē cōnātur. At quibus optimuz quiddam claritas videtur hi vel belli vel pacis artibus gloriosum nomē p̄pagare festinant. Plurimi vero boni fructū gaudio leticia q̄ metiuntur: hi felicissimum putāt voluptate disfluere

nihilo indigē: ipsi elaborāt vt affluāt. i. abundant diuitijs ponēdo oēm sufficientiā esse in diuitijs z in hoc errabāt. Alij vero summū bonū iudicātes qd dignissimū ē veneratione. i. hōre. tales adeptis hōribus nitunt esse reuerendi suis ciuib⁹. putātes in honorib⁹ t̄p̄alib⁹ verā dignitatē cōstitere z in hoc errabāt. Sūt alij q̄ summū bonū p̄stituūt in summa potētia. hi cōnātur regnare vel adherere regnātibus tanq̄ p̄siliarij vel familiares eorū. p̄ hoc putātes se esse vere potentes z in hoc accipiunt. Sed quib⁹ claritas. i. fama videt esse optimū bonū: illi festinant p̄pagare. i. dilatare glōsum nomē. i. pulcrā famā artibus. i. studijs belli sicut viri militares. vel artibus pacis sicut sapientes mūdi: credentes se p̄ hoc acq̄rere glām immortalē z accipiunt p̄ hoc. Plurimi vērō. i. multi metiuntur. i. mensurāt fructū boni gaudio z leticia exteriori. hi putāt. i. estimāt felicissimū disfluē. i. abūdare voluptate. i. delectatiōe corpali estimantes i h̄ p̄sistē verū gaudiū qd ē erroneū.

Nō q̄nq̄ sūt i q̄bus errātes a vero bono posuerūt p̄sistē verā felicitatē scz diuitie. hōres. p̄tates. glā. z voluptates. Quoz sufficiētia sic accipit. Cū finis habeat rōnē boni: fm diuersitatē boni diuersificat finis. Est aut̄ triplex bonū. vtile. delectabile. z bonū honestū. z illi qui intendebāt bono vtili posuerūt felicitatē in diuitijs s̄ qui intendebāt bono delectabili ponebāt voluptates z in illis posuerūt finē z felicitatē. Qui aut̄ intendebāt bono honesto isti diuersificant qz bonū honestū est bonū fm rōnem. Ratio aut̄ est duplex. i. speculatiua z practica. de bono honesto qd p̄sistit in speculatiōe: nō loquebant̄ isti. quia tale bonū est latens. ipsi aut̄ posuerūt felicitatē in bono honesto quod est bonū rōnis practice. Tale ḡ bonū vel p̄sistit i opiniōe hōim z sic est gloria vel consistit in exercitio actus realis z hoc dupliciter. vel enī cōsistit in exercitio p̄p̄ij ad̄ circa alios. z sic est potestas. vel p̄sistit in exercitio actus alioz circa se z sic est honor.

Sūt etiā qui horū fines causas q̄ alterutro p̄mutēt. vt qui diuitias ob potētiā voluptates q̄ desiderāt. vel qui potētiā. seu pecunie causa seu proferēdi nominis petunt.

p̄pter diuitias vel cā p̄ferendi nois. i. cā dilatationis fame. Qualis vnusquisq̄ est. talis finis videtur ei. fm ḡ diuersam dispositionē hōim: diuersi fines eligunt. Illud aut̄ eligit p̄pter aliquem finē p̄ qd aliquis videtur posse p̄sequi illū finē. Cū igitur ponentes finem eē diuitias. magis putabant se diuitias p̄sequi p̄ potētiā: ipsi appetebant potētiā p̄pter diuitias. z e cōuerso. quib⁹ videbatur se posse p̄sequi potētiā p̄ diuitias: ipsi appetebāt diuitias p̄pter potētiā. z sic posuerūt p̄mutationē istoz finū adinuicem.

In his igitur ceterisq̄ talibus hūanorū actū voto/ r̄sq̄ versatur intentio veluti nobilitas fauorq̄ po/

Dic phia ponit diuersas opiniones circa felicitatē: oīs quō hōies p̄ errore ad falsa bona ducebant. sc̄ cūdo oīt q̄ in t̄libus bonis posuerūt b̄titudinē. tertio oīt q̄ naturali/ ter eoz interio tēdebat ad verā b̄titudinē. secūda ibi. Quib⁹ oīb⁹. tertia ibi. sed ad hōim studia. Primo oīt quō hōies errabant circa falsa bona: statuēdo i eis finē. secūdo oīt quō quidā fines adinuicē p̄mutabāt. tertio alia bona fortuita reducit ad predicta secūda ibi. Sūt etiā tertia ibi. In his igit. P̄rio dic. Quorū supple hōim qui ducunt ad falsa bona. alij credētes summū bonū eē

On ista parte oīt quō quidā isto rū fines iā dictos p̄mutabāt z dic. Sūt etiā aliqui qui fines z causas finales p̄mutāt alterutro. i. adinuicē. z desiderātes vnū p̄pter alter. nā quidā desiderāt diuitias p̄pter potētiā z voluptates. z sunt alij qui potētiā petunt. i. desiderāt cā pecunie. i.

Nota fm Aristotelē. iij^o ethicorū

Dic phia reducit oia bona fortune in quibus ponūt hōies felicitatē ad p̄dicta quinq̄. et dicit. In his igit quinq̄ bonis z ceteris talibus

.s. reducibilib⁹ ad p^odicta: versat^r int^e t^o actuum humanorum z v^otorum .i. desiderioru. z manifestat ex^eplari/ ter q^o alia reducunt ad ipsa d. Ue/ luti nobilitas z fauor popularis q^o vi detur cōparare quādam claritatem. i. glaz iō supple reducunt ad gloriā

Uxor aut^r z liberi. i. filij. sūt que ap petunt grā iocunditatis. i. cā volu/ ptatis: iō ad voluptatē reducuntur. sed scissimū gen⁹ amicos nō nume rat int^r bona fortune sed numerat^r in virtute. Reliquū vero quod ca/ dit sub exteriori fortuna: illud assu mit vel cā potētie sicut est administratio officioz. vel assumit cā delectationis sicut exercitiū lu/ doz. Sed bona corporis promptū est vt referant. i. reducant etiā ad supiora bona qz robur et magnitudo q^o est signū fortitudis corporalis vident^r p̄stare valentiā. i. potētiā. z sic ad potētiā re ducunt. Sic pulcritudo z felicitas vident^r p̄stare celebritatē. i. glaz. ad quā reducunt. Salubri/ tas at. i. sanitas videt^r p̄ferre voluptatē ad quā reducūt. z sic oīa bona fortune reducunt ad p̄di/ cta qnqz.

Nō indigētia alicui⁹ boni auget desideriu illi⁹ boni. iō s̄z variā indigentia hoīm va riat eoz desideriu. **U**n^o Ar. i. erib. dicit q^o egrotās sanitatē: medicus diuitias. concij at sibi ip̄sis. ignorat^r eos q^o magnū aliqd hūt sup se admirant. s̄m q^o diuersam dispōnez hoīm felicitas pone bat in diuersis bonis fortune. que tñ sub p̄dictis bonis qnqz p̄prehendunt.

Nō licet amici af ferat iocunditatē: tñ nō s̄t p̄putandi int^r bona fortune. cū enī amicitia sit v̄tus oportet q^o amicitia vir tute adq̄rant. qd aut^r v̄tute adq̄rit: p̄ v̄tute p̄seruat. z tale nō p̄t esse bonū fortuitū. **E**tē amicitia fundata sup bono honesto est sanctissimaz in v̄tute numerat^r. s̄ amicitia fundata sup bono vti li z delectabili fortuita est.

Un ista pte pbat p̄bia q^o oēs p̄di cta q̄rebāt beatitudinez i his bonis. z dicit **H**is desiderantibus p̄dicta bona liquet. i. manifestū est ipsos de siderare beatitudinē. nā illud bonū qd quisq^o petit. i. desiderat p̄ ceteris: illud indicat esse summū bonū. sed nos definitiū⁹ summū bonū eē bea titudinē. q̄re statū illū quē quisq^o de siderat p̄ ceteris: illud indicat eē sta/ tū bonū. i. beatitudinē. **E**t tūc recolligit bona false felicitatis dicēs **P**a bes an^o oculos tuos p̄positā formā hūane felicitatis. i. opes. hōres. poi tentiā. gloriā. voluptates. q^o p̄siderās

Ep̄curus p̄stituit voluptatē eē summū bonū eo q^o oīa cete/ ra videant^r afferre. i. dare aīo iocunditatē. **N**ō q^o oēs appetētes p̄dicta bona: appetebāt beatitudi/ nē. nā q̄cqd aliq̄s eligit p̄ alijs: hoc videt^r esse sibi summū bonū. s̄ aliq̄s p̄ ceteris eligit diuitias. s̄ diuitie videbant^r sibi summū bonū. aliq̄s honores. z sic de alijs. s̄ oēs p̄dicti appetebāt beatitudinē.

Nō qz p̄dicta bō vident^r p̄ferre aliquā iocunditatē. oīa vident^r eē ordinata ad iocunditatē tanqz ad finē. z qz i voluptatibus ē maxima iocunditas. iō epicuri posuerūt felicitatē p̄sistē i voluptatib⁹

Hic oñt p̄bia q^o licz hoīes i p̄di cto mō errent. tñ eoz intētio sp̄ ferē ad verā beatitudinē. scdo oñt vñ h^o pueniat. ibi. **I**n q̄ q̄nta sit. **P**riō p̄ mittit intentū suū. scdo declarat. ibi

Num enī. **P**rimo dicit **E**go reuertor ad studia. i. ad intētionēs hoīm quoz animus. etsi p̄ quis memoria caligāte. i. obscurata: supple desiderio p̄ntiū bonoz. tñ sp̄ repetit p̄ naturalē inclinationē summū bonū. s̄ ignorat quō illud repetat velut ebr⁹ q^o ignorat q̄ tramite. i. qua via reuertat^r domū

popularis. que videtur quādam claritudinez cōparare.

Uxor ac liberi que iocunditatis grā petunt. **A**micos nō qd scissimū quidē genus est. nō in fortuna s̄z i vir tute numerat^r. **R**eliquū vero vel potētie causa vel delectationis assumit. **J**am nō corporis bona prom/ ptū est: vt ad superiora referātur. **R**obur enī magni/ tudoqz vident^r p̄stare valentiā. **P**ulcritudo atqz ve/ locitas celebritatē. salubritas voluptatem.

Quibus oibus solā beatitudinē desiderari liquet. **N**ā qd quisqz p̄ ceteris petit id summū indicat eē bonū sed summū bonū beatitudinē esse definitiūmus. **Q**uare beatū eē iudicat statū quē p̄ ceteris quisqz desiderat. **H**abes igitur ante oculos p̄positā fere formā felicitatis humane. opes. honores. potētiā. glaz. voluptates **Q**ue quidē sola cōsiderans **E**p̄curus. cōsequēter si bi summū bonū voluptatē esse cōstituit. q^o cetera oīa iocunditatem aīo videantur afferre.

Ep̄curus p̄stituit voluptatē eē summū bonū eo q^o oīa cete/ ra videant^r afferre. i. dare aīo iocunditatē. **N**ō q^o oēs appetētes p̄dicta bona: appetebāt beatitudi/ nē. nā q̄cqd aliq̄s eligit p̄ alijs: hoc videt^r esse sibi summū bonū. s̄ aliq̄s p̄ ceteris eligit diuitias. s̄ diuitie videbant^r sibi summū bonū. aliq̄s honores. z sic de alijs. s̄ oēs p̄dicti appetebāt beatitudinē.

Nō qz p̄dicta bō vident^r p̄ferre aliquā iocunditatē. oīa vident^r eē ordinata ad iocunditatē tanqz ad finē. z qz i voluptatibus ē maxima iocunditas. iō epicuri posuerūt felicitatē p̄sistē i voluptatib⁹

Sed ad hoīm studia reuertor quoz anim⁹ etsi caligā te memoria. tñ bonū summū repetit. s̄z velut ebr⁹: domū quo tramite reuertatur ignorat.

Ego reuertor ad studia. i. ad intētionēs hoīm quoz animus. etsi p̄ quis memoria caligāte. i. obscurata: supple desiderio p̄ntiū bonoz. tñ sp̄ repetit p̄ naturalē inclinationē summū bonū. s̄ ignorat quō illud repetat velut ebr⁹ q^o ignorat q̄ tramite. i. qua via reuertat^r domū

Nota sicut ebrius scit se hēre domū sed ppter defectū rōnis nescit quō ad eam redeat. Sic ho/
mines aliquo mō in generali sciunt et cognoscunt summū bonū et naturalit̄ inclinant̄ ad illud tā
q̄ ad p̄ncipiū a quo p̄cesserūt. sed iebriati amore tpaliū bonoz: nesciūt quō ad id pueniant.

Nū enī vident̄ errare hi: qui nihilo indigere nitunt̄?

Atqui nō est aliud quod eque p̄ficere b̄tudinē pos/
sit. q̄ copiosus bonozū oīm status nec alieni egēs sed
sibi ipse sufficiens. **N**ū vero labūtur hi: qui quod sit
optimū: id etiā reuerētie cultu dignissimū putēt̄: mini
me. **N**eq̄ enī vile quiddaz cōtēnendūq̄ est. quod adi
pisci oīm fere mortaliū laborat intentio. **A**n in bonis
nō est numerāda potētia? **Q**uid igit̄? **N**um imbecillū
ac sine viribus estimādū est: quod oīb̄ rebus cōstat
esse p̄stantius? **A**n claritudo nihilipēdēda ē. **S**ed se
questrari nequit. q̄n oē quod excellentissimū ē. id etiā
videatur esse clarissimū. **N**ā nō esse anxīā tristēq̄ be
atitudinē. nec doloribus molestijsq̄ subiectā: quid at
tinet dicere: quādo ī mīmis quoq̄ rebus id appetitur
q̄ hēre fruiq̄ delectat? **A**tqui hec sūt q̄ adipisci hoī/
nes volūt: eaq̄ de cā diuitias. dignitates. regna. glo/
riā. voluptates q̄ desiderant. q̄ per hec sibi sufficien/
tiā. reuerētiā. potētia. celebritatē. leticiā. credūt eē v̄/
turā. **B**onū ē igit̄ q̄ tā diuersis studijs hoīes petūt.

q̄ constat esse p̄stantius. i. potētius oībus rebus. **I**ūc ont̄ idē de glā dicēs. **A**n claritudo. i. gloria
est nihilipēdēda ita vt querentes glam nō tendāt ad summū bonū: q. d. nō est nihilipēdēda.
sed nequit. i. nō pōt sequestrari. i. negari q̄n oē q̄ est excellentissimū illud etiā videat̄ clarissimū
i. gloriosissimū. **I**ūc ont̄ idē de voluptate dicēs. **Q**uid attinet dicē: q. d. de se manifestū est b̄tudi/
nē nō esse anxīā et tristē nec subiectā dolorib̄ et molestijs s̄ supple magis est plena voluptate et iocū
ditate et p̄ p̄ns querētes voluptatē et leticiā tēdūt ad summū bonū. **Q**d at̄ iocūditas et voluptas
includat̄ in summo bono pbat p̄ locū a minori dicēs. **Q**m̄ in oībus rebus. s. appetēdis p̄ q̄ aliq̄d
appetit̄ q̄ delectat h̄i et ip̄o frui. **H**ec igit̄ sunt que hoīes volūt adipisci et ea de cā querūt diuiti
as. dignitates. regna. gloriā. et voluptates. qz p̄ hoc credūt sibi eē venturā sufficientiā. reuerētiā
potentiā. celebritatē. et leticiā. **B**onū igitur est quod hoīes appetūt diuers̄ studijs. i. intētiōibus.

Nota q̄ ex ista tota l̄ra pōt formari vna rō scz q̄ querētes p̄dicta bona querūt b̄tudinē. **R**ō
est ista **I**lli tendūt ad b̄tudinē q̄ tendūt ad sufficientiā. reuerētiā. potētia. celebritatē. et leticiā. s̄
appetētes p̄dicta bona. s. diuitias. dignitates. regna. glā. voluptates. tendūt ad sufficientiā. reue
rentiā. et sic de alijs. ergo tendūt ad b̄tudinē. **M**aior est nota. qz sufficientiā. reuerētiā sūt p̄diti/
ones b̄tudinē que p̄fectissime reperiūtur in b̄tudinē. **Q**uerētes s̄ p̄prietates b̄tudinē tendūt
ad b̄tudinē. **M**inor p̄ ex l̄ra. **N**ō q̄ querētes diuitias ppter sufficientiā ferebant̄ in summū
bonū naturali appetitu qz in summo bono est vera sufficientiā. et in hoc nō errabāt. sed qz sufficiē/
tiā q̄ est nulli⁹ indigētie putabāt sibi puenire p̄ diuitias in hoc errabāt. **S**ilr̄ q̄rētes dignitates
ppter reuerētiā naturali intētiōe ferebātur ī b̄tudinē eo q̄ b̄tudo est reuerentissima. s̄ qz sumā
reuerētiā putabāt sibi s̄uenire per dignitates tpales. iō in hoc errabant. et sic intelligit̄ de alijs.

Libri tertij

Hic ont phia vñ hoc pueniat q̄
q̄ntūcūq; intentio hoīm sit diuersa.
tñ intēdit in britudinē. z ont q̄ hoc
puenit ex vi naturalis iclinatiōis
que nulli auferri pōt. z dī. In quo
scz appetitu boni vel britudinis fa-

cile mōstrat quāta sit vis nature cū licz sint varie z dissidētes. i. discordātes sine hoīm de sum-

mo bono. tñ hoīes p̄sentūt. i. p̄cordāt in diligendo. i. diligēter appetendo sine boni. i. britudinis.
Nota q̄ sine existēte vno possunt diuersificari actiōes tendētes in illū finē. Si ei p̄pter diuer-
sitate actiōnū esset diuersitas finū nō esset deuenire ad vnū finē sed p̄cederet in infinitū in finis
bus. qd̄ patz fallum ex. ij. metaphysice. z hoc est verum de fine cuius grā oīa fiūt q̄ ille est vnus
z nō de fine quo vt prius visum est. licet ergo sint diuersē sentencie z studia hominūz tamē pue-
nunt in appetendo vnum finem scz britudinem.

Hic incipit scdm̄ metz huius tertij qd̄ dī pī/
daricū ab inuētoze. anapesticū a pede p̄dominā/
ter est dimetiz quia p̄stat ex q̄ttuoz pedibus quo-
rū duo p̄stituit vnū metz. In quo metro qz phia
sup̄ dixerat q̄ vis nature operat q̄ intentio hoīm
semp̄ tēdit in bonū. iō hic commēdat vim nature
ostēdens q̄ tāta ē vis nature q̄ quātūcūq; res
abducāt assuefactiōe vel violētia ad aliquid qd̄
est sibi p̄ter naturā. tñ sibi ipi derelicta ip̄ redit
ad illud quod iest sibi fm̄ naturā. z p̄mittit suam
intētiōem. secūdo manifestat p̄positū ibi **Quāuis**

Primo dicit. Nibi phie placet p̄mere. i. maife/
stare cātū arguto. i. sonoro lētis fidib⁹. i. chordis
lēte sonātib⁹ quātas habenas. i. naturales iclinatiōes potēs natura flectat. i. regat quibus legi-
bus p̄uida natura seruat. i. p̄seruat immēsuz orbē. z quibus legib⁹ natura stringat ligās singula ir-
resoluto nexu. i. p̄iūctiōe idissolubili. **N**ō triplex ē natura. natura naturās sic ē de⁹ a q̄ depēdet
celū z tota natura. Alia est natura naturās z naturata simul sicut celū qd̄ dicit natura naturata
inquātū depēdet a deo. z dicit natura naturās inquātū isluit naturis istoz inferiorz. Alia est natu-
ra naturata tñ quā brūs Augustinus sic diffinit. Natura est quedā vis z potētia diuinitus insi-
ta rebus creatis que vnicuiq; rei suū tribuit. qua cū quisq; male vtiē malus esse iudicat. In p̄o-
sito dictū phie pōt intelligi de natura tertio mō dicta licet quidā exponāt p̄ natura primo modo
sumpta. **U**tem leges nature hic vocat dēterminationes z proprietates naturales cuiuslibet rei
a deo sibi constitutas.

Hic phia maifestat p̄positū p̄ q̄ttuoz exempla. se/
cūdo generalit̄ p̄cludit siliter esse in oībus alijs ibi.
Repeat. **P**rima in q̄ttuoz p̄tes. s̄z q̄ttuoz exempla
que patebūt. **P**rimū exemplū est de q̄drupedibus sic
de leonibus. q̄ licet ex quadā assuefactiōe doment̄ ita
vt mitescāt metuendo suū mgr̄m. tñ si multū offendā
tur redit eoz crudelitas natural̄ ita vt p̄zio lacerant
dētibus mgr̄m suū. **U**n̄ dicit in l̄ra **Quāuis** leones
peni. i. lybici gestent. i. portēt pulcra vīcula. i. catenas
in collo. z captent. i. recipiāt escas datas. i. porrectas
eis manibus suis magistri. z quis metuant trucez. i.
crudelē mgr̄m. leones inquā soliti ferre. i. pati verbe-
ra mgr̄i. sed si cruoz tingerit. i. madidauerit horrida
ora. i. colla leonū p̄ nimia s̄bera. tñc animi leonū res-
des. i. quierī redeunt ad naturalē crudelitātē z leones
meminere sui. i. sue nature grani fremitu. i. magno ru-
gity ipi laxant. i. solunt colla solutis nodis. i. ruptis vinculis z primus suus domitor. i. magister

In quo quāta sit nature vis facile mōstratur. cū
licet varie dissidentesq; sententie. tñ in diligendo
boni fine consentiunt.

Retrū scdm̄. iij. libri.

Quantas rerū flectat habenas
Natura potēs. quibus immēsuz
Legibus orbem p̄uida seruet
Stringatq; ligans irresoluto
Singula nexu. placet arguto
Fidibus lentis promere cantu

Quāuis peni pulcra leones
Vincula gestēt. manibusq; datas
Captent escas. metuātq; truce
Soliti verbera ferre magistrū
Si cruoz horrida tingerit ora
Resides olim redeunt animi
Fremituq; graui meminere sui
Laxant nodis colla solutis
Primusq; lacer dente cruento
Domitor rabidas imbuit iras

Metrum secundum

ille imbuit. i. recipit lacer .i. laceratus rabidas iras crueto dente. s. leonis. **N**o fm Isid. li. ety. pe
ni sunt homines carthaginenses. Est at carthago ciuitas lybie ppter quod leones lybie vocat leones
peni. z hmoi leones lybie facilius domantur. **N**ota quatuorq; leones doment z assuetudine
ducant a sua crudelitate. si tm afficiant cruore vel sanguine redeunt ad naturalē crudelitatem.

Que canit altis garrula ramis

Mes cauee clauditur antro

Huic licet illita pocula melle

Largasq; dapes dulci studio

Ludens hominum cura ministret

Si tamē arto saliens tecto

Nemorū gratas viderit umbras

Sparsas pedibus proterit escas

Siluas tantū mesta requirit

Siluas dulci voce susurrat

Validis quondā viribus acta

Pronum flectit virga cacumen

Hanc si curuans dextra remisit

Recto spectat vertice celum

tis virga redit ad naturalē rectitudinē.
trariū tm i hoibus ronalib? mltū facit assuescēdo vt psuescēdo qz licet aliqs sit male pplexionat?
tm p vsū z psuetudinē habitata z pplexio mutat.

Cadit hesperias phebū in vndas

Sed secreto tramite rursus

Currum solutos vertit ad ortus

tit currū suū ad solitos ortus. i. ad partes orientales. **N**o q Boecius hic loquit more poetar
qui dicebat solē tpe vesprino dscēdere in mare occidentale vt ibi lauaret a sordib? z a puluere q
maculat? fuit existens in nro hemisperio. sed hoc nō est verū quia sic apparet ruditati hoim.

Reperit proprios queq; recursus

Redituq; suo singula gaudent

Nec manet vlli traditus ordo

Nisi q fini iunxerit ortum

Stabilēq; sui fecerit orbem

culacionē sui pūgendo finē pncipio. **N**ota q orbis in pposito est circulus vel linea circūdu
ta rediens ad idē punctū vñ incipit. equaliter distans a medio. facit aut homo stabilē sui orbis
pcedens a deo tanq; a suo pncipio z transiens per temporalia in illis nō sistit sed redit ad deum
tanq; ad suum finem per contemplationem mentis

Dic ponit secundū exemplū qd ē de volatilibus z est
tale. **A**uicula capta que pter naturā domesticat quātū
cūq; foueat delicijs hoiz tm hira oportunitate. redit ad
aeris vastitatē. **U**n dicit in lra. **A**les garrula q canit
altis ramis si illa capta claudit in antro cauee .i. domū
cule supple vt ibi maneat ad solatiū hoim. licet ludens
cura hoim ministret huic aui pocula illita. i. linita mel/
le z largas dapes mistret dulci studio si tm illa auis sa/
liens ex arto tecto. i. ex arta domuncula viderit gratas
umbras nemoz ipa proterit pedibus suis escas spar/
sas z ipsa mesta qz fuit detenta reqrit siluas z dulci vo
ce susurrat. i. catat i siluis. **N**o natura nō assuescit in
pstrariū. si eni lapis centies millesies pūciat sursuz nō
assuescit ascendere sursum. licet ergo aliqua psuetudine
vel violētia natura possit ad tempus impediri. tm sp ut
clinat ad prium opus

Dic ponit tertiu exemplū de vegetabilibus sicut de
virga crescente qd tale est. **L**icet virgula erecta p vio/
lentia incuruet. tm relicta prie nature ipa sursū erigit
Un dic i lra. **V**irga qndā acta. i. coacta validis virib?
supple hois incuruatis eā ipa flectit pnu. i. flexum cacu
mē sed si dextra curuans remisit hac ipa spectat. i. re
spicit celū recto vertice. q. d. deposita violētia incuruā/
No lz natura rerū inaiatarū nō facile assuescat in con
trariū tm i hoibus ronalib? mltū facit assuescēdo vt psuescēdo qz licet aliqs sit male pplexionat?
tm p vsū z psuetudinē habitata z pplexio mutat.

Un **S**eneca. **C**onsuetudo est altera natura
Dic phia pbat intētū suū ponēdo qrtū exēplū i cor
porib? celestib? z ē tle. **S**ol mot? ab oriēte i occidentē
cadit i mare hespericū. s. naturali inclinatioe redit ad
orientē sub nro hemisperio. **U**n dicit in lra. **P**hebū
.i. sol cadit in vndas hesperias. i. occidentales s. secre
to tramite. i. secreta via scz sub terris rursus. i. itez ver

No q Boecius hic loquit more poetar
qui dicebat solē tpe vesprino dscēdere in mare occidentale vt ibi lauaret a sordib? z a puluere q
maculat? fuit existens in nro hemisperio. sed hoc nō est verū quia sic apparet ruditati hoim.

Dic phia pcludit idē esse i oibus alijs entibus. vi
delicet q oia entia quocūq; mō p violentia seu assue
facionē a sua abducant natura tm sibi xreliāta semp
redeunt ad illud quod inest eis p naturā **U**n dicit in
lra. **Q**ueq; .i. quelibet entia reperit ppios recursus
.i. naturales motus z singula. i. oia entia gaudent suo
reditu supple redeūdo ad illud qd puenit eis f3 natu
rā. **N**ec vlli manet. i. adest tradit? ordo nisi qd suo fi
ni iunxerit ortū. i. pncipiū z fecerit stabilē orbem. i. cir

Prosa tertia. Libri tertij.

Ista est tertia prosa huius tertij in qua et in alijs sequentibus ostenditur quod vera felicitas non consistit in illis que quidam putauerunt esse summa bona, sed tamen est falsa felicitas in ipsis. Et primo probatur per ea que dicta sunt in metro adaptat specialiter ad homines et cum hoc proponit intentum suum, secundo probatur intentum ibi. **Primum** igitur dicit primo dictum est quod omnia repetunt suum finem, vos quoque o terrena aialia, id est vos homines qui estis dediti terrenis somniati, id est impediti cognoscitis vestrum principium licet tenui imagine, id est exili similitudine et prospicitis illum verum finem beatitudinis licet cognitione minime perspicaci, tamen quoniam cognoscitis eorum, id est id naturalis intentio ducit vos ad verum bonum et multiplex error ab eodem vos abducit. Et tunc ponit intentum suum dicens. **Cōsidera** namque o Boeci an homines valeant pervenire ad destinatum finem, id est ad beatitudinem per ea quibus putant se adepturos beatitudinem, si enim pecunia vel honores et cetera afferunt quid, id est aliquid tale cui nihil bonorum videatur abesse nos fateamur aliquos fieri felices adeptione horum bonorum, sed si non valent efficere, id est facere quod promittunt et carent pluribus bonis, nonne liquido, id est manifeste falsa spes beatitudinis in eis apprehenditur. **Quod** dicitur sic. **Non** principium omnium rerum quod est, deus, est vera beatitudo ut postea patebit, tunc principium quasi somniando cognoscitur et difficulter ad ipsum devenitur, non enim perfecte in presenti statu ipsum cognoscimus, quia intellectus non habet se ad ipsum sicut oculus noctue ad lumen solis ex. ii. metaphysicis. **Etiā** ad talem beatitudinem cum difficultate pervenitur. **Unde** Alanus in antiochiano dicit. Difficilis accessus ad hanc, facilisque recessus. **Accessus** paucis, casus patitur omnibus, in qua **Vix** aliquis transire valet, valet ois ab illa **Declinare** via, que paucis pervia, multis **Clauditur**, arcta nimis, intrati larga ruine

Hic probatur per ea que dicta sunt quod ista beatitudo non efficiatur quod promittunt, et per quod in eis est falsa beatitudo, et per quod ostenditur de divitiis, post idem de alijs bonis. **Primo** igitur probatur quod divitiis non conferunt sufficientiam quam vident promittere et propter quam appetunt. **Secundo** probatur quod divitiis conferunt indigentiam. **Tertio** probatur quod indigentiam non auferunt sed ibi. **Atqui**, tertia ibi. **Quis** autem modus. **Primo** intendit talem rationem. **In** illis non consistit vera felicitas que non reddunt hominibus sibi sufficientem, sed divitiis sunt hominibus, quod est. **Maior** est non quod felicitas est bonum sufficientissimum nullius egens. **Minor** declarat in littera, et procedit probatur more didascalico, id est interrogando, et respondendo dicitur sic. **Primum** igitur te ipsum Boecium interrogo qui paulo ante divitiis affuebas, id est abundabas, nunquam ne anxietas, id est tristitia concepta ex aliqua

Latens argumentum

Vos quoque o terrena aialia, tamen licet imaginem vestrum tamen principium somniatis, verumque illum beatitudinis finem licet minime perspicaci, qualicumque tamen cogitatione prospicitis, eo quod vos et ad verum bonum naturalis ducit intentio et ab eodem multiplex error abducit. **Cōsidera** namque an per ea quibus se homines adepturos beatitudinem putant, ad destinatum finem valeant pervenire? **Si** enim vel pecunia vel honores ceteraque tale quid afferunt, cui nihil bonorum abesse videatur. **Nos** quoque fateamur fieri aliquos horum adeptione felices. **Quod** si neque id valet efficere quod promittunt, bonisque pluribus carent, nonne liquido falsa in eis beatitudinis spes apprehenditur

Primum igitur te ipsum qui paulo ante divitiis affuebas iterrogo, iter illas abundantissimas opes, nunquam ne animi tui concepta ex qualibet iniuria confundit anxietas? **B.** Atqui inquam libero me fuisse aio, quin aliquid semper agerem reminisci nequeo. **P.** Nonne quia vel aberat quod abesse non velles, vel aderat quod adesse noluiesses? **B.** Ita est inquam. **P.** Illius igitur presentiam, huius absentiam desiderabas. **B.** Confiteor inquam. **P.** Eget vero inquit eo quod quisque desiderat. **B.** Eget inquam. **P.** Qui vero eget aliquo. **Tunc** est usquequaque sibi ipse sufficiens. **Tunc** est usquequaque sibi ipse sufficiens, id est abundabas, nunquam ne anxietas, id est tristitia concepta ex aliqua

ciens? **B.** Nime inquā. **P.** Tu itaqz hanc insuffi-
cientiā plenius inquit opibus sustinebas? **B.** Quid
ni inquā. **P.** Opes igitur nihilo indigentem suffi-
cientēqz sibi facere nequeunt. et hoc erat qđ promit-
tere videbantur.

siderabas. h^o at qđ aderat desiderabas absentia **Dic** Boecius. **Cōfiteor** inquā. **Et** phia inqt. **Eget**
so. i. caret qđ quisqz desiderat **Dic** Boecius. **Eget.** **Et** phia. **Qui** vero eget. aliquo mō nō est vī
quequaqz sibi sufficiens. **Dicit** Boecius. **Nime** supple est sufficiens. **Et** phia **Tu** itaqz hanc in-
sufficiētiā sustinebas plen^o opibus. **Cōcludit** ergo phia ex pcessis dicens. **Igit** opes nequeunt
facere nihilo indigentē z sibi sufficientē. z hoc erat qđ pmittē videbant. **Nota** qz oīs appeti-
tus est rōne carentie. vñ illud quod quis habet pprie nō desiderat sed magis amat. **Uñ** **Augu^o**
ix. li. de tri. dicit **Idē** appetitus quo quis inhiat rei cognoscēde fit amor rei cognite. id dicit phia.
eget vero qđ quisqz desiderat. **Nota** phia dicit. qui eget nō est sibi sufficiens. **Cōtra** hoc diceret
aliquis. **Sapiens** eget qz indiget bonis exteriorib^o sine quibus viuere nō pōt. z tñ sapiens est si-
bi sufficiens. p **Senecā** ix. epistola q dicit. **Sapiens** seipo pntē est. **Ad** hoc dicendū q sapiēs
indiget quibuldā ad viuendū sed nō ad brē viuendū. **Ad** viuendū enī mltis rebus illi opus est
s ad beate viuendū tm pntentus est aio sano z erecto z respiciente fortunam.

Atqui hoc quoqz maxime cōsiderandū puto. qđ
nihil habeat suapte natura pecunia. vt his a qui-
bus possidetur. inuitis. nequeat auferri **B.** Fateor
inquā. **P.** Quidni fateare. cū eā quotidie valētior
aliquis eripiat inuito? **Vñ** enī forēses querimonie
nisi qđ vel vi vel fraude nolentibus pecunie repe-
tūtur erepte? **B.** Ita est inquā. **P.** Egebit igitur
inquit extrinsecus petito presidio quo suam pecu-
niā quisqz tueatur? **B.** Quis id inquā neget? **P.**
Atqui n̄ egeret eo nisi possideret pecuniā quā pos-
set amittere. **B.** Dubitari inquā nequit. **P.** In cō-
trariū igitur relapsa res est. **Nā** que sufficientes si-
bi facere putabantur opes. alieno potius presidio
faciunt indigentes.

Igit res est relapsa. i. mutata in p̄riū. nā opes que putabant facere sufficientes faciunt poti-
us indigentes alieno p̄sidio. **Nota** illud quod per violentiā acquirif per violentiā potest au-
ferri. sed pecunia per violentiā acquirif. quia dicit **Aristoteles**. primo ethicozū. qz oīs pecunio-
sus est violentus. ergo violenter auferit pecunia ppter quā violentiā fiunt querimonie forēses.
Ubi sciendū qz forū est locus rerum venalium. sed forus est locus exercendarum litiū coram iu-
dicio. **Inde** forēsis quod idem est qđ iudicialis

iniuria. p̄fudit aīm tuū iter opes ab-
undatissimas: z r̄ndet **Boeci^o** **Atqz**
p certo ego neqo remisci me fuisse
tā libero aio qn sp angerer. i. offēde-
rer aliq **Et** dicit phia. **Nonne** tibi ali-
qđ aberat qđ abesse nō velles: vñ ti-
bi aliqđ adēat qđ adēē noluiſſes **R̄ndet**
Boe. **Ita** ē inqz. **Tūc** phia p̄clu-
dit d. **Iō** illius qđ aberat p̄ntiā de-

Dic pbat phia qz diuicie p̄ferūt
indigentiā. z p p̄ns nō p̄sistit in eis
felicitas. cuz felicitas sit bonuz sine
oī indigentiā. **Probat** aut in lra qz
pecunia p̄fert indigentiā p hoc qz pe-
cunia facit vt homo indigeat alieno
p̄sidio quo pecuniā suaz tueat ne p
violentiā auferat. vñ subdit in lra.
Atqui p certe ego puto hoc maxie
p̄siderandū qz pecunia nihil habeat
suapte natura. i. sua natura vt neq
at auferri his inuitis. i. nolentib^o a
quibus possidet **Dicit** Boecius. **Fa-**
teor inquā. **Et** phia. **Quidni** fatearē
.q. d. oportet vt fatearis cū quotidie
aliquis valētior. i. fortior eripiat eā
inuito. i. nolenti. **Uñ** enī sunt queri-
monie forēses. i. iudiciales nisi qz pe-
cunie erepte vi vel fraude repetun-
tur i iudicio: **R̄ndet** Boecius. **Ita**
est inquā. **Et** phia. **Egebit** igit qui-
qz p̄sidio. i. auxilio extrinsecus petito
q tueat suā pecuniā quā possz amit-
tere: **R̄ndet** Boecius. **Dubitari** ne-
quit. **Tūc** phia p̄cludit ex dicitis di-

Libri tertij

Hic phia pbat q diuitie nō auferunt indigentia, et sic p sequens nō p̄sistit i eis felicitas et dicit. Quis est modus quo indigentia depellat diuitijs: nūquid diuites nequeunt e/ surie: q. d. sic. nūquid nō p̄nt sitire: q. d. diceret imo. nūquid mēbra pecuniosoz nō sentiunt frig⁹ hibernuz. i. hyemale: q. d. sic. Sed tu iquies. i. dices opulētis. i. diuitibus adest aliquid quo famē satient et frigus depellat Rūdet phia hoc mō. Indigentia pōt p̄solari diuitijs s̄ penit⁹ auferri nō pōt. Nā si hec indigentia sp̄ hians. i. desiderās et p̄scens aliqd̄ explet opibus. necesse est tñ vt maneat indigentia que posset expleri qz quātūcūqz sitis diuitijs vel fames

mitiget. adhuc diues post sitiet et esuriet. et quod nature nimium est. auaricie nihil satis est. Quare si opes nō p̄nt summonere. i. repellere indigentia. sed faciūt indigentia. quid est. i. quō esse potest q̄ credatis eas p̄stare. i. dare sufficientia: q. d. nullo mō a bet credi. **N**ota q̄ oīs indigentia v̄ est indigentia nature vel auaricie. Indigentia nature paucissimis suppleri pōt. eo q̄ natura paucis minimis qz p̄teta est. **U**n̄ p̄pter naturā nō oportet multū querere diuitias. nec p̄ diuitias indigentia nature amoueri potest. sicut nec ip̄a natura mutari pōt. Indigentia vero auaricie ē que nullo mō expleri pōt. et ita diuitie eā amouere nō possunt. iō plus augent. quia dicitur **A**uarus nō implebitur pecunia. **N**ota q̄ diuitie nō solū nō inducūt sufficientia sed nec inducunt sapientia. quia dicit **S**en. **Q**uid p̄sunt stulto multe diuitie dū per eas nō possit fieri sapiens.

Istud est tertium metrum huius tertij qd̄ dicitur archilogicū ab inētoze iābicū a pede p̄dominate cui p̄iungitur metrum elegiacū. In quo metro phia inuehit p̄tra auaros quos in p̄nti vita sollicitudo diuitiarū affligit et in morte derelinquit et dicit **Q**uāuis diues auarus fluēte. i. abūdāte auri gurgite. i. multitudie cogat. i. p̄greget siue coaceruet opes nō expleturas suā cupiditatē et quāuis diues oneret. i. premat colla sua baccis. i. gemis p̄ciosis rubri litoris. i. rubri maris qz gēme colligunt in litore rubri maris et quāuis scindat. i. diuidat arādo rura opima. i. agros fecūdos cete no bone. i. cū centū bobus. adhuc cura mordax. i. sollicitudo nō deserit ip̄z sup̄stite. i. viuente. et leues opes que leuis trāsēnt nō comitantē ip̄m defūctum. i. mortuū.

Nota q̄ circa litterā gurges fm **U**guicionē et **I**sidorū libro etymologiarum est locus alt⁹. i. p̄fundus in flumine et in p̄posito signat abundantē affluentia auri. **G**urgē s̄z **U**guicionē bacca p̄ duplex e inuenit positū p̄ fructū oliue vel lauri vel p̄ quolibet fructū aliqñ aut inuenit p̄ gēma p̄ciosa et sic sumit hic **G**urgē diues auarus duplici malo p̄mitur. in p̄nti vita sp̄ sollicitat. et post mortē nihil ipsum de diuitijs comitat. de quo diuite loquitur **A**lanus in li. de plācu nature dicens. **E**t loculis varia numoz ferula donet. **I**mponit p̄p̄io diues ieiunia ventri. **I**te ioculatur ocellis diues in argento s̄ venter philosophari cogit.

Prosa quarta tertij libri. **D**e eo satis dicit qd̄ per diuitias sufficientia adipisci

Quis autem modus est. q̄ pellat diuitijs indigentia? **N**ū enī diuites esurire nequeunt? **N**ū sitire nō p̄nt? **N**ūz frigus hybernū pecuniosoz mēbra non sentiūt? **S**ed adest inquires opulētis quo famē satiēt: quo sitim frigusqz depellant. **S**ed hoc modo p̄solari quidez diuitijs indigentia potest. auferri penitus non pōt. **N**ā si hec hians semp atqz aliquid p̄scens opibus explet maneat necesse ē que possit expleri. **T**aceo q̄ nature minimū qz auaricie nihil satis est. **Q**uare. si opes nec summonere indigentia p̄nt. et ipse suā faciūt. quid est q̄ eas sufficientia prestare credatis?

Metz. iij. Tertij libri

Quāuis fluente diues auri gurgite
Nō expleturas cogat auarus opes
Oneretqz baccis colla rubri litoris
Rurāqz centeno scindat opima boue
Nec cura mordax deseret superstitem
Defunctūqz leues non comitantur opes

Quāuis fluente diues auri gurgite
Nō expleturas cogat auarus opes
Oneretqz baccis colla rubri litoris
Rurāqz centeno scindat opima boue
Nec cura mordax deseret superstitem
Defunctūqz leues non comitantur opes

Prosa quarta.

nō potest. Nūc vult ostēdere qđ dignitas pro magno nō est habēda que malū magis ociosum quā clarum efficit.

Sed dignitates honorabilem reuerendum qđ cui prouenerint reddunt?

quēs nō est in eis vera beatitudo. Et p̄io p̄ponit qđ dignitates faciūt honorabile. secūdo im̄bat. ibi. Nū vis. Primo dicit. Sed dignitates reddūt hoīem honorabile z reuerendū cui prouenerint. Nota honor est exhibitio reuerentie alicui i testimoniū virtutis. sicut accipit ex. iij. e. thicorū. Vel alit̄ honor est opinionis benefactiue signū. vt dicit Aristoteles li. rhetor. Quando enī opinamur nobis posse bene fieri ab aliquo. ipsum honoramus. Sed reuerentia est decens ac matura grauitas s̄m Tullium.

Nū vis ea ē magistratibus vt vtentiū mētibus virtutes inserant. vitia depellant? Atqui nō fugare: sed illustrāe poti⁹ nequitia solēt. Quo fit vt indignemur eas sepe nequissimis hoībus cōtigisse. Nū Catullus licet in curuli Noniū sedentē: strumā tamē appellat. Vides ne q̄ntū malis dedecus adiūciant dignitates? Atqui minus eorū patebit indignitas si nullis honoribus inclarescāt. Tu quoq; nū tandē tot periculis adduci potuisti vt cū Decorato gerere magistratū putares. cū in eo mētē nequissimi scurre delatoris qđ respiceres. Nō enī possumus ob honores reuerētia dignos iudicare. quos ipsis honoribus iudicamus indignos. At si quē sapientia p̄ditiū videres. nū posses eū vel reuerentia. vel ea qua est p̄ditiū sapientia nō dignū putāe? B. Dinime. P. Inest enī dignitas p̄pria virtuti. quā proximis in eos quibus fuerit adiuncta transfundit. Quod quia populares facere nequeunt honores. liquet eos p̄p̄iam dignitatis pulcritudinem non habere.

corato. i. tali viro magistratū gereres cū in eo respiceres mentē nequissimi scurre z delatoris: q. d. nō. Nūquid possumus iudicare dignos reuerētia ob honores. i. p̄pter dignitates: quos iudicamus indignos ipsis honoribus. i. dignitatibus: q. d. nō. Et si quē videres p̄ditiū sapia licet non h̄e dignitatē nūquid posses eū nō putare dignū reuerentia vel sapientia qua p̄ditiū esset: q. d. nō posses eū iudicare indignū sapientia z virtute sua. qz p̄pria dignitas inest virtuti quā virtus transfundit i eos quibus fuerit adiuncta. z qz populares honores hoc facere nequeunt. liquet. i. manifestū est eos p̄p̄iam pulcritudinē dignitatis nō h̄e. Nota qđ ex l̄ra pōt formari talis rō

Ista est quarta p̄sa hui⁹ tertij in qua p̄bat p̄bia qđ dignitates temporales nō p̄ferūt honorē z reuerentia quā p̄mittere vident. z p̄ consequētia

Hic p̄bia im̄bat p̄positū qđru p̄lici via. i. qđ dignitates nō p̄ferūt honorē z reuerentia. Primo qz malis sepe eueniūt. secūdo qz p̄ dignitates vitia improborū innotescūt. tertio qz opinione hoīm vilescunt. quarto qz tporū mutatiōe splēdere desinūt. secūda ibi. In quo. tertia ibi. Atqui vt agnoscas. q̄ta ibi. Sed hoc apud exteras. Primo dicit. Nū p̄ nūquid ea vis. i. t̄lis virt⁹ est magistratibus. i. dignitatibus vt inserant virtutes mētibus vtentiū eis vt depellant vitia: q. d. nō. vñ s̄dit. Atqui p̄ certe dignitates nō solēt fugare nequitia s̄ potius illustrare. i. manifestare. quo fit. i. p̄pter qđ fit vt nos indignemur eas sepius cōtigisse hoībus nequissimis. vñ Catullus qui erat vir sapiens z virtuosus Nonium qui erat hō viciosus appellat strumā. licet viderit ip̄m sedentē in curuli. i. in sede dignitatis iudiciaria. Vides igit̄ quātū dedecus dignitates adiūciant malis hoībus z manifestant eos eē p̄emptibiles a bonis. atq; p̄ certe indignitas. i. malicia eorū min⁹ p̄tēbit si nullis honoribus inclarescant. i. splēdeāt. o. boeci nūquid tu potuisti tot periculis adduci. i. affligi vt cū De

Libri tertij.

Illud quod adueniens alicui non profert: et non adueniens non aufert honorem. illud non facit vere honorabile. sed dignitates non profert honorem cui adueniunt. nec tollunt si non adueniunt. **¶** Minor probat quod honor sequitur virtutem ex iij. ethicorum. Unde viciosum nullo honore dignum reputamus in quacumque dignitate fuerit. sed solum virtuosum etiam si non sit in dignitate. Cum igitur dignitates temporales non profert virtutem: nec tollat vicia: manifestum est quod honorabilem non faciunt. **¶** Nota Catullus erat vir sapiens et virtuosus qui Nonium sedentem in curuli ex animi indignatione vocabat strumam eo quod viro tam malicioso collata fuit dignitas. Est autem struma generis humorum in collo. sub hac autem similitudine ipsum appellabat strumam. quia in pectore habuit generis vicioz. **¶** Non quod rex Theodericus voluit quedam nomine Decoratum violenter intrudere in magistratum ut vna cum Boetio republicam gereret cuius nequitiam Boetius detestatus recusant sibi associari propter quod Boetius multis iniurijs afflictus fuit a rege Theoderico. **¶** Nota quod scurra secundum Uguitionem idem est quod leccator vel vaniloquus. proprie autem dicitur qui sequitur curiam gratia cibi. **¶** Nota quod virtus facit hominem reuerendum et nobilem. non dignitas quia dicit Seneca. xliij. epistola. Virtus non accipit Platonem nobilem et reuerendum sed fecit. quis enim est generosus: virtuosus: et dignus: nisi qui ad virtutem est bene dispositus: non facit hominem nobilem atrium plenum famosis imaginibus et numis. sed animus et virtus supra fortunam surgens.

¶ Dic philosophia probat secundam viam quod dignitates non faciunt hominem nobilem. et honorabilem. quia vicia in probis manifestant. dicens. In quo: scilicet quod dignitas aduenit malis: illud est animaduertendum quod si aliquis eo est abiectior. id est. vilior quo. id est. quanto magis preteritur a pluribus. cum dignitas nequeat facere improbos reuerendos: ipsos facit despectiores quos pluribus ostentat. verum pro sed hoc non est impune. id est. dignitas non facit hec impunita. quia improbi pariter vicem reddunt dignitatibus quas ipsi commaculant sua contagione. quod dicitur. sicut dignitas maculat improbos. quia eorum malitiam manifestat. sic contra improbi commaculant dignitates. **¶** Nota pro dignitates vicia improborum innotescunt. quia principatus virum ostendit. cum igitur viciu faciat hominem contemptibilem. temporalis dignitas adueniens improbis facit eos despectiores. **¶** Unde Iuuenalis poeta. Omne autem viciu tanto despectus in se Crimen habet. quanto quod peccat maior habetur. **¶** Et Seneca. Loco ignominie apud indignum est dignitas

¶ Dic philosophia probat tertiam viam quod dignitates non faciunt reuerendum. quia opinione hominum vilescunt. qui eius dignitatibus funguntur quis a suis honorant tamen apud extraneos homines non curant. ut ab illis qui sunt alterius dioecesis. vnde dicitur. Atque ut tu cognoscas veram reuerentiam que est britum: non posse contingere alicui homini per has dignitates vmbrales. id est. transitorias ad modum vmbre. sic collige. **¶** Si quis homo functus. id est. usus multiplici consulatu. id est. dignitate: aduenit forte in barbaras nationes. id est. extraneas gentes. facit ne honor consulatus ipsum venerandum barbaris: quod dicitur. non.

Atque pro certe. si hoc scilicet facere reuerendum: est naturale munus dignitatibus: nullo modo cessarent ab officio suo quoquo. id est. quocumque loco gentium. sicut ignis ubique terrarum nunquam desistit calere. id est. cremare. **¶** Sed quoniam id scilicet reuerendum facere: eis aduenit fallax opinio hominum et non propria vis: ilico. id est. statim vanescunt cum ad eos venerint qui non estimant eas esse dignitates sicut sunt nationes barbarice. id est. extranee. **¶** Nota quod res non destituitur a sua propria operatione. cum enim operatio sit finis habentis operationem: secundo celi et mundi. res destituta a sua operatione destituetur a suo fine. et sic esset frustra. **¶** Si ergo facit

In quo illud est animaduertendum magis. Nam si eo abiectior est quo magis a pluribus quisque preteritur cum reuerendos facere nequeat quos pluribus ostentat: despectiores potius improbos dignitas facit. **¶** Telerum non impune. **¶** Reddunt namque improbi pariter dignitatibus vices quas sua contagione commaculant

Atque ut agnoscas veram illam reuerentiam per has vmbrales dignitates non posse contingere: sic collige. **¶** Si quis multiplici consulatu functus: in barbaras nationes forte aduenit. venerandum ne barbaris honor faciet? **¶** Atque qui si hoc naturale munus dignitatibus foret: ab officio suo quoquo gentium nullo modo cessarent. **¶** Sicut ignis ubique terrarum nunquam tamen calere desistit. sed quoniam id eis non propria vis. sed hominum fallax aduenit opinio. vanescunt ilico cum ad eos venerint qui dignitates eas esse non estimant.

Prosa quarta.

reuerendū esse naturalis operatio dignitatū vbiq; gentiū facerent hominē reuerendum. sed vide mus q; dignitates faciūt aliqūe reuerendū apud suos. apud extraneos nō faciūt ipm reuerendū.

Sed hoc apud exteras nationes **I**nter eos apud q̄s orbe sūt. Num ppetuo pdurant? Atq; pretura: magna olim potestas. nūc inane nomē. z senatorij census grauis sarcina. **S**i quis quondā populi curasset annonā magnus habebatur. Nūc ea pfectura quid abiectius? **U**t enī pauloante diximus: qd̄ nihil habet ppriū decoris: opiniōe vtentiū nūc splēdorē accipit: nūc amittit. **S**ic igitur reuerendos facere nequeūt dignitates si vltro improborū cōtagione sordescunt. si mutatiōe tempoz splendere desinūt. si gentiū estimatione vilescunt. quid ē quod in se expetende pulcritudinis. habeant. ne dum alijs prestent?

Et tunc epilogat dicens. **I**git si dignitates nequeūt facere reuerēdos vt patet ex prima via. si sordescūt cōtagione. i. vicio im. pborū vt patz ex secūda via. si desinūt splendere mutatione tempoz vt docet q̄ta via. si vilescūt estimatione gentiū vt pz ex tertia via. quid est qd̄ habeant in se expetēde. i. desiderande pulcritudinis neduz alijs prestent: q. d. nihil habet pulcritudinis. z iō nec eā alijs p̄stare possunt. **N**ota q; pfectura quondā erat magna dignitas apud Romanos **E**t dicit ille pfectus q; ceteris magistratibus p̄fuit. z oēs dignitates in ciuitate Romana at̄celebatur. sed postq; Julius cesar imperiū inuaserat talis ad imperatorē trāsserebat. z diminuebatur eius potestas ita q; nomē illius dignitatis mansit sine re. **I**tem senatoria dignitas magna fuit apud Romanos. q̄a officiū senatoroz prius fuit honestū. s. vtilit̄ psulere reipublice. sed postea cōpulsū fuerūt senatores ad seruiēdū volūtati principis in damnū rei publice.

Metz. iiii. tertij libri.

Quāuis se tyrio superbus ostro

Comeret. z niueis lapillis

Inuisus tñ omnibus vigebat

Luxurie Nero seuientis

Sed quondā dabat improbus verendis

Patribus indecores curules

Quis illos igitur putet beatos

Quos miseri tribuunt honores

buūt: q. d. nullus. **N**ota dicit Neronē seuientis luxurie. quia eps Linconiensis: noie **P**recul fus narrat q; Nero oia theatra italie. z grece plustrans: assumpto vario d̄core vestitus: citharistas: tragedos: z aurigas sepe supasse visus est. tātis libidinibus exagitatus vt nec a matre nec a sorore abstinuisse videbat: reuerētia psanguinitatis. **U**irū i vxorē duxerat. z ipē a viro in vxorē receptus est. z fuit luxurie tā inestrenate vt retibus aureis piscaret que purpureis funibus ex

Uic phia pbat q̄ta via que sū mit ex hoc q; dignitates: tempoz mutatione sordescūt. quod enī magna olim fuit dignitas: moderno tēpore p nihilo reputat. vñ dic. **S** hoc qd̄ dixi: verū est apud exteras nationes. i. extraneas. s. int̄ eos apd̄ quos dignitates orbe sūt: nō ppetuo durāt. **A**rqui p certe. nā pfectura olim erat magna potestas apd̄ Romanos. sed nūc est inane nomen. z census. i. p̄ciositas senatorij nunc ē grauis sarcina q; oli erat magna dignitas. **E**t si quis quondā curasset annonā populi qui dicebat p̄fectus annone: ille magnus habebat. nūc illa pfectura quid est abiectius: q. d. nihil. **U**t enī pauloante diximus nihil habz ppriū decoris quod opione vtentiū nūc accipit splendore: nūc

Uic incipit quartū metrū huius tertij qd̄ dicitur metz falleutiū ab inētoze. da d̄ylicū a pede p̄ dominante. tetrametz a numero pedū. **I**n q; metro phia cōfirmat p exemplū q; dignitates nō faciūt vere reuerendū z p̄sequēs nō est b̄tudo querēda in eis. quia dignitates adueniebant Neroni q; pessimus erat z ab eo alijs cōferebant. vñ dicit in l̄ra. **Q**uāuis supbus Nero seuientis luxurie comeret. i. ornaret se ostro tyrio. i. purpura tin̄ta in sanguie tyri. z q;uis comeret se niueis lapillis. i. albis margaritis. tñ ipse vigeat oib; inuisus. i. odiosus. nā im. pbus Nero dabat verēdis p̄ibus. i. reuerendis senatorib; curules. i. tales dignitates pp̄t q̄s sedebant i curulib; indecoris. quia ab indigno dabant. **Q**uis igitur putet. i. reputet istos honores beatos q̄s miseri. i. improbi z viciosi tri

traherant. et lauabant ea frigidis et calidis vngentis que nunquam minus quam mille talentis confecit. et nihilominus ipse Nero tam viciosus dignitatem imperiale adeptus est. imo etiam alijs dignitates largitus est.

Prosa quinta tertii libri

Regno vel potentatu beatos non fieri

Hec est quinta prosa huius tertii in qua ostenditur philosophia quod regnum et regni familiares non conferant veram potentiam quam permittunt et propter quos appetunt. Et primo ostenditur veram potentiam non esse in regnantibus. secundo quod non in regum familiaribus ibi. Nam quod ego. Quod autem in regnantibus non sit vera potentia et persequens nec beatitudo probatur quatuor vijs.

Prima sumitur ex paruitate durationis regnatum. secunda sumitur ex defectu securitatis. secunda ibi quod si hec. tertia ibi Expertus sortis. quarta ibi Atque vellent. Primo proponit intentum per modum questionis dicens. An regna et regum familiaritas valent efficere potentem: et respondet ironice. quidni. id est quare non. efficerent. quando eorum felicitas. id est potestas perpetuo perdurat: quod supple nunquam contingit. vnde subdit. Atque per certe vetustas plena est exemplorum et etiam potestas etas que reges mutauerint suam felicitatem calamitate. Et subdit. Opulenta est potentia: loquendo ironice: que nec inuenitur satis efficax ad preservationem sui. Nota nulla felicitas perpetuo perdurat saltim temporalis. hoc patuit prius exemplo vetustatis posito de Creso rege Lydor. Hoc etiam patet exemplis eorum que erant a tpe Boecij. sicut de imperatoribus Romanis qui crebro circa tempora sua mutabant. nunc bellis nunc insidijs oppressi vel alio modo abieci. Et idem testatur Saffredus in poetria dicens. Hoc vnum prescire potes quod nulla potestas esse morosa potest. si vis exempla prioris Respice fortunam emicuit illa per orum florida prosperitas Minos subuertit athenas.

Quod si hec regnorum potestas beatitudinis auctor est. nonne si qua parte defuerit. felicitatem minuat. miseriam impo- tet? Sed quis late humana tendant imperia. plures necesse est gentes relinquere quibus regum quisque non impere- ret. Quia vero parte beatos faciens desinit potestas. hac impotentia subintrat que miseros facit. Hoc igitur modo maiorem regibus inesse necesse est miserie portionem. hoc ergo modo necesse est in regibus esse maiorem portionem miserie quam felicitatis cum in maiori parte sint impotentes. Nota si potestas regia efficit beatum. ergo ubi est defectus potestatis regie ibi erit defectus beatitudinis. cum igitur plures sint gentes super quas non est potestas unius regis quam que subiaceant sue potestati. sequitur rex in maiori parte erit miser et non beatus. igitur in potestate regia non consistit vera beatitudo.

Quod si in regnantibus non sit vera potestas propter annexione timoris per exemplum dicens Quidam tyrannus scilicet Dionysius expertus sue sortis. id est fortune. quantum esset anxius. periculum metus. id est timoris sui ipse simulavit. id est similitudine demonstravit terrore gladii super verticem pendentes. Que est igitur hec potestas que nequit expellere morsus. id est corrosiones

At vero regna regumque familiaritas efficere potestem valent? Quidni quando eorum felicitas perpetuo perdurat. Atque plena est exemplorum vetustas. plena etiam potestas etas. qui reges felicitatem calamitate mutauerint. Opulenta est potentia. que nec ad conseruationem quidem sui: satis efficax inuenitur.

Expertus sortis. quarta ibi Atque vellent. Primo proponit intentum per modum questionis dicens. An regna et regum familiaritas valent efficere potentem: et respondet ironice. quidni. id est quare non. efficerent. quando eorum felicitas. id est potestas perpetuo perdurat: quod supple nunquam contingit. vnde subdit. Atque per certe vetustas plena est exemplorum et etiam potestas etas que reges mutauerint suam felicitatem calamitate. Et subdit. Opulenta est potentia: loquendo ironice: que nec inuenitur satis efficax ad preservationem sui. Nota nulla felicitas perpetuo perdurat saltim temporalis. hoc patuit prius exemplo vetustatis posito de Creso rege Lydor. Hoc etiam patet exemplis eorum que erant a tpe Boecij. sicut de imperatoribus Romanis qui crebro circa tempora sua mutabant. nunc bellis nunc insidijs oppressi vel alio modo abieci. Et idem testatur Saffredus in poetria dicens. Hoc vnum prescire potes quod nulla potestas esse morosa potest. si vis exempla prioris Respice fortunam emicuit illa per orum florida prosperitas Minos subuertit athenas.

Quod si hec regnorum potestas beatitudinis auctor est. nonne si qua parte defuerit. felicitatem minuat. miseriam impo- tet? Sed quis late humana tendant imperia. plures necesse est gentes relinquere quibus regum quisque non impere- ret. Quia vero parte beatos faciens desinit potestas. hac impotentia subintrat que miseros facit. Hoc igitur modo maiorem regibus inesse necesse est miserie portionem

hoc ergo modo necesse est in regibus esse maiorem portionem miserie quam felicitatis cum in maiori parte sint impotentes. Nota si potestas regia efficit beatum. ergo ubi est defectus potestatis regie ibi erit defectus beatitudinis. cum igitur plures sint gentes super quas non est potestas unius regis quam que subiaceant sue potestati. sequitur rex in maiori parte erit miser et non beatus. igitur in potestate regia non consistit vera beatitudo.

Expertus sortis sue periculorum tyrannus: regni metus pendens supra verticem gladii terrore simulavit. Que est igitur hec potestas: que solitudinum morsus expellere que formidinum aculeos vitare nequit?

Que est igitur hec potestas que nequit expellere morsus. id est corrosiones

Prosa quinta

Solitudinū. nec p̄t vitare aculeos. i. stimulos formidinū. i. timorū. q. d. exilis. i. pua est talis ptās.
Nō q̄ Dionysius fuit q̄dā rex q̄ cū req̄reret a q̄daz suo familiari q̄re sp̄ tristaret/ cū tū sp̄ ba
beret vitā beatā. **I**ste Dionysius volēs sibi designare cam sue tristicie: iussit eū poni int̄ epulas
lautas. et sibi sup̄ sticē iussit suspendi gladiū acutū tenui filo. **I**ste viso gladio prerritus: epulari
nec letari potuit. **C**ui dixit Dionysius **T**alis est enī vita mea quā tu beatā putabas. sp̄ enī mortē
mibi iminentē p̄ideo. **C**onsidera ḡ quō felix esse poterit qui timē non desinit

Atqui vellent ipsi vixisse securi. s̄ nequeūt. **D**ehinc
de ptāte glorianē. **A**n tu potentē censes: quez videas
velle qd̄ nō possit efficē? **P**otentē censes/ qui satelli/
te latus ambit: qui quos terret/ ipse plus metuit? qui

vt potens esse videat̄ in seruientium manu situm est

.i. p̄ficē velle qd̄ nō p̄t. q. d. nō est potens. **A**n. i. nunq̄d illū censes potentē q̄ ambit. i. circundat

latus suū satellite. i. multitudie. q̄ plus metuit illos q̄s ipse tret. q̄ vt videat̄ potens. sitū. i. locatū

est in manu seruentiū. q. d. nō est potens. **N**ō ex lra p̄t formari tal' rō. **I**llud qd̄ nō facit hoiez

securū: hoc nō facit vere beatū. s̄ potētia tp̄alis est hmōi. igit̄ zc. p̄na est nota. qz q̄nto maior po
tentia/ tanto minor securitas. **N**ō reges securi esse nō p̄nt qz incōmoditates iminētes non p̄nt

nō formidare. **N**arrat enī Valerius de Dionysio. s̄. dicto q̄ in tātū timuit tonsores barbarū q̄ si
lias suas docuit detondē barbas. **I**psis aut̄ senescentib' p̄cepit vt barbā z capillos sibi aburerēt

z lectū cubicularē in lata fossa fecit in quē se ligneo ponte recepit. qz satellites z barbaros timuit

Nam quid ego de regū familiarib' disseram. cū regna
ipsa tante imbecillitatis plena demonstrēm? quos qui
dem regia potestas: sepe incolumis. sepe autē lapsa p̄/
sternit. **N**ero Senecā familiarē p̄ceptorēq̄ suū: ad e/
ligende mortis coegit arbitriū **P**apinianū diu int̄ au
licos potentē. militū gladijs **A**ntoninus obiecit. **A**t/
qui vterq̄ potentie sue renūciare voluerunt. **Q**uoz

Seneca opes etiam suas tradē **N**eroni se q̄ in ociū
p̄ferre conatus est. s̄ duz ruituros moles ipsa trahit:

neuter qd̄ voluit effecit. **Q**ue est igit̄ ista potētia quā
pertimescūt habentes: quā nec habere cū velis: tutus

sis. et cū deponē cupias/ vitare non possis?

Papinianū suū familiarē diu potentes int̄ aulicos. z fuit scriptor legū. **C**ū at̄ vterq̄ **S**enecaz **P**a
pinian' vellent renūciare sue potentie p̄t crudelitātē p̄ncipū voluerūt se s̄trahē ab eis. qz duoz

Seneca conatus ē opes suas tradē **N**eroni vt ipm placaret. z voluit se p̄ferre i ociū. i. i vitā soli
tariā. s̄ dū ipsa moles. i. magnitudo potētie ēhit ipsos ruituros. i. casuros. neuter effecit qd̄ voluit

Que est ḡ ista potētia quā hñtes ptimescūt. quā cū hñe velis/ nō sis tut'. z cū deponē cupias: vi
tare nō possis? vt patuit de **S**eneca et **P**apiniano

Nō **N**ero fingebat se magistrū suū **S**e/
necā timē postq̄ **I**mpator fact' est sic in puericia. vñ mādauit sibi vt gen' mortis eligēt qz viuē
nō posset. **S**eneca cibo z potu satiatus: apire fecit venā. z bibēs de anulo venenoso interyt. **A**n

tiq̄ enī potētes z nobiles s̄ gēma anuli venenū portabāt vt siquid aduersi eos p̄tigisset ad mor/
tē p̄fugerēt **U**tē **A**ntonin' exñs impator i suos tyrānizauit. q̄ papinianū suū familiarē diu int̄

aulicos potentē: gladijs militū occidi fecit. **E**x q̄bus p̄z quō regia ptās incolumis/ sepe suos fa/
miliares p̄sternit. **Q**uō at̄ regia ptās lapsa p̄sternit suos familiares ex hoc patz. **C**ū enī familia

res imitant' regiā ptātem: necesse est vt ipsa deficiente: etiā ip̄i familiares deficient.

Hic p̄bia ont̄ idem q̄rta rōne q̄
sumit̄ ex defectu securitatis. d. **A**tq̄
p̄ certe ip̄i reges vellent vixisse secu
ri s̄ nequeūt. i. nō p̄nt. **D**ehinc. i. ex q̄
sequit̄ q̄ securi eē n̄ p̄nt quō glant̄
de sua ptāte qd̄ nō est faciendū. qd̄
p̄bat. d. **A**n. i. nunq̄d tu potentē cen
ses. i. iudicas illū quē videas efficē

censes potentē q̄ ambit. i. circundat
latus suū satellite. i. multitudie. q̄ plus metuit illos q̄s ipse tret. q̄ vt videat̄ potens. sitū. i. locatū

est in manu seruentiū. q. d. nō est potens. **N**ō ex lra p̄t formari tal' rō. **I**llud qd̄ nō facit hoiez

securū: hoc nō facit vere beatū. s̄ potētia tp̄alis est hmōi. igit̄ zc. p̄na est nota. qz q̄nto maior po
tentia/ tanto minor securitas. **N**ō reges securi esse nō p̄nt qz incōmoditates iminētes non p̄nt

nō formidare. **N**arrat enī Valerius de Dionysio. s̄. dicto q̄ in tātū timuit tonsores barbarū q̄ si
lias suas docuit detondē barbas. **I**psis aut̄ senescentib' p̄cepit vt barbā z capillos sibi aburerēt

z lectū cubicularē in lata fossa fecit in quē se ligneo ponte recepit. qz satellites z barbaros timuit

Hic p̄bia ont̄ q̄ i familiarib' nō
p̄sistit vera potentia. z̄ excludit qn
dā obiectionē ibi. **A**n p̄sidio **P**ro/
bat ḡ q̄ familiaritas reguz nō facit
eē vere potentē/ cū hmōi familiari
tas nō possit retinēi ad nutū. z ip̄a
retenta frequēt̄ ḡgit i nocumentū.

Dic ḡ **N**ā qd̄ ego disserā. i. dicā de
familiarib' regū cum ipsa regna de
mōstrem esse magne imbecillitatis
q̄s. i. familiares regū regia ptās in/
columis. i. sana sepe p̄sternit. z ipsa
regia ptās lapsa etiā p̄sternit ip̄os

Quō aut̄ regia ptās incolumis de/
struat suos familiares: docet p̄ exē/
pla. d. **N**ero coegit **S**enecā famili
arē suuz p̄ceptorē. i. magistrū ad ar
bitriū eligēde mortis. **A**ntonin' im
perator obiecit gladijs militū **P**a
pinianū suū familiarē diu potentes int̄ aulicos. z fuit scriptor legū. **C**ū at̄ vterq̄ **S**enecaz **P**a
pinian' vellent renūciare sue potentie p̄t crudelitātē p̄ncipū voluerūt se s̄trahē ab eis. qz duoz

Seneca conatus ē opes suas tradē **N**eroni vt ipm placaret. z voluit se p̄ferre i ociū. i. i vitā soli
tariā. s̄ dū ipsa moles. i. magnitudo potētie ēhit ipsos ruituros. i. casuros. neuter effecit qd̄ voluit

Que est ḡ ista potētia quā hñtes ptimescūt. quā cū hñe velis/ nō sis tut'. z cū deponē cupias: vi
tare nō possis? vt patuit de **S**eneca et **P**apiniano

Nō **N**ero fingebat se magistrū suū **S**e/
necā timē postq̄ **I**mpator fact' est sic in puericia. vñ mādauit sibi vt gen' mortis eligēt qz viuē
nō posset. **S**eneca cibo z potu satiatus: apire fecit venā. z bibēs de anulo venenoso interyt. **A**n

tiq̄ enī potētes z nobiles s̄ gēma anuli venenū portabāt vt siquid aduersi eos p̄tigisset ad mor/
tē p̄fugerēt **U**tē **A**ntonin' exñs impator i suos tyrānizauit. q̄ papinianū suū familiarē diu int̄

aulicos potentē: gladijs militū occidi fecit. **E**x q̄bus p̄z quō regia ptās incolumis/ sepe suos fa/
miliares p̄sternit. **Q**uō at̄ regia ptās lapsa p̄sternit suos familiares ex hoc patz. **C**ū enī familia

res imitant' regiā ptātem: necesse est vt ipsa deficiente: etiā ip̄i familiares deficient.

Libri tertij Metz quintū. et

Dic phia excludit obiectionem. **P**osset eni aliqs dicē q hō p̄t p̄seruari in sua potētia p̄ amicos. vñ q̄ aliq̄ p̄dūt p̄tātē: est p̄p̄t defectū amicorū. hoc excludit phia. d. q̄ hoc nō p̄t esse verū de amicis q̄ fortuna p̄ciliant. de amicis at̄ q̄ hōtus te p̄ciliant: nō est hic loquēdū. cū nō p̄putent inf̄ bō fortunē de qb̄ h̄ loq̄mur. **U**n̄ dic̄ in l̄ra **A**n p̄sidio. i. auxilio s̄t amici q̄s nō h̄tus/h̄ fortuna p̄ciliat? q. d. nō. **H**oc p̄bat p̄ locuz ab oppositis sic. **Q**uē felicitas. i. fortuna fecit amicū/illū infortunū faciet inimicū. q̄ hō pestis est efficacior ad nocēdū q̄ familiaris inimic⁹? **N**ō de amicis sophisticis loquit̄ **S**en. i. ep̄ **Q**ui utilitatis causa assumpt⁹ fuerit tādū placebit q̄diu vtil̄ fuerit. **A**micorū turba floretes circūsedat. s̄ circa euersos solitudo ē. **U**n̄ poeta **N**ā p̄cio q̄situs amor/cū munē cedit. **I**n q̄ntū durat largitio: durat amic⁹. **A**lter poeta **D**ū fortuna tonat fugientes tret amicos. **N**ā q̄s amet/q̄s nō. vera p̄cella docet. **E**t alter poeta **D**ū zephyrus flabat multis comitabar amicis. **A**st oīs aq̄lo turbine flāte fugat. **E**t **H**oracius **H**orrea formice nunq̄ ad inania tendūt **N**ull⁹ ad amissas ibit amic⁹ opes. **O**e autē familiaris inimic⁹ multū noceat dic̄ poeta. **P**lus nocet vt nostis ad cūcta domestic⁹ hostis. **E**t res ipsa docet qualis ipse nocet.

Dic incipit metz q̄ntū h⁹ tertij qd̄

Dz partemiacū ab inuētoze. anapesticū a pede p̄dñante. ca-
talecticū qz vna syllaba deficit ad metri p̄fectionē. **I**n q̄
met⁹ phia ont̄ quō vera potētia sit adq̄reda. d. q̄ vera po-
tētia p̄sistit in rep̄mēdo viciosos motus: vel p̄cupias inoz-
dinatas qz sine hoc nlls est vere potens/q̄ntūcūq̄ dñet.
Dic̄ **I**lle q̄ volet se esse potente: domet aīos feroces. i.
crudelēs. qz crudelitate hō assil̄at feris. nec sūmittat colla
victa libidie p̄cupie fedis habenis. i. victiosis motib⁹. **L**i-
cet enī tellus india. i. fra indie tremiscat tua iura lōge. i.
lz p̄tās tua extēdat se ad indiā. et lz tibi fūiat vltia thyle
q̄ est insula vlt̄ **B**ritāniā. a q̄ vni⁹ dici navigatione pue-
nit ad p̄gelatū mare. vbi sol facit solsticiū estiuū. z vlt̄ nō
p̄gredit. tū nō posse pellē atras curas. i. obscuras sollicitū
dines. et fugare miserā q̄relas supueniētes ex aduersita-
te fortune: nlls est potētia. **N**ō q̄ vere potens ē q̄ sen-
sualitate subijcit rōni. **U**n̄ **S**en **S**i vis oīa tibi subijcē:
subijcē te rōni. **M**ultos enīz rexeris si rō te rexerit. **E**t **A**rl. iij. eth. **Q**uēadmodū puez oportet
vinē fm̄ p̄cepta pedagogi: ita oz p̄cupiscibile p̄sonare rōni. **I**te **S**en **M**agnū imperiū regit q̄
sibi ipsi dñat. **F**ortior est q̄ cupiditate vincit q̄ q̄ hostē subijcit. **E**st enī dulcissimū vincē se ipm̄
Et **S**alon **F**ortior est expugnator animi expugnatore vrbū

Prosa sexta Gloria beatos fieri nō posse

Ista est sexta p̄sa h⁹ tertij in qua
phia ont̄ q̄ gl̄a mūdāna nō sp̄ctat
ad verā b̄titudinē: nec facit vere be-
atū. **E**t p̄mo ont̄ h̄ de gl̄a p̄p̄rie vir-
tutis. 2⁹ de gl̄a q̄ puenit ex nobilita-
te sanguis. ibi **I**a h̄o. **P**rio ont̄ intē-
tū de gl̄a q̄ puenit ex laude false vir-
tutis. 2⁹ de illa gl̄a q̄ ex veris meri-
tis p̄cedit. ibi. **Q**ue si etiā. **P**rio in-
tendit talē rōnem. **I**llud qd̄ est fal-
lar non sp̄ctat ad b̄titudinē/nec facit beatū. s̄ gl̄a false adq̄sita est fallax. igit̄ zc. **U**n̄ dicit in l̄ra
Gl̄a h̄o q̄ fallax sit et q̄turpis supple satis p̄z. **O**e at̄ sit fallax p̄bat auctē cuiusdā poete q̄ trage-
dias p̄posuit. et nōnulli dicūt de **P**acubio sumptū fuisse. **E**t dic̄ **U**n̄ tragicus qdā exclamat. et
ponit auctem ei⁹ in greco q̄ tāntū sonat in latino **O** gl̄a gl̄a in milib⁹ hōim/nihil aliud facta es q̄

Quia hō q̄ fallax sepe q̄ turpis est. **U**n̄ nō
iniuria tragicus exclamat **O** gl̄a o gl̄a milib⁹
hōim mortaliū nihil aliud facta nisi auriū inflatio ma-
gna. **P**lures enī magnū sepe nomē: falsis vulgi opio-
nibus abstulerūt. **Q**uo qd̄ turpius excogitari p̄t? **N**ā
q̄ falso p̄dicant̄: suis ipi necesse ē laudib⁹ erubescant
s̄ gl̄a false adq̄sita est fallax. igit̄ zc. **U**n̄ dicit in l̄ra
Oe at̄ sit fallax p̄bat auctē cuiusdā poete q̄ trage-
dias p̄posuit. et nōnulli dicūt de **P**acubio sumptū fuisse. **E**t dic̄ **U**n̄ tragicus qdā exclamat. et
ponit auctem ei⁹ in greco q̄ tāntū sonat in latino **O** gl̄a gl̄a in milib⁹ hōim/nihil aliud facta es q̄

Prosa sexta

magna aurium inflatio, quod manifestat dicentes Plures ei magnam nomen, id est, gloriam abstulerunt, id est, false receperunt falsis opinionibus vulgi. Et ostendit quod homini gloria sit turpis dicentes Quo, scilicet, dicto, scilicet, habet gloriā falsis opinionibus quod turpius excogitari potest, quod dicitur nihil. Nam quod falso predicatur, id est, laudantur necesse est ut erubescant suis laudibus. **N**on quod si Lullus, gloria est frequens fama cum laude. Et est duplex, vana et vera. Vana gloria est quod nullo proficiente procedit in esse. Vera est quod nullo proficiente non procedit in esse, fama autem est cognitio alicuius non solum in appropinquando sed et in remoto. Non quod fama inducit falsam gloriam, scilicet, gloria erubescit, nam erubescit est crimen in gloriā causatum ex aliqua turpi perpetrato. Cum autem aliquis se cogitavit false adquisisse gloriam, tunc habet timet manifestari, ex cuius manifestatio incidit in gloriam et verecundiam.

Que si etiam meritis percipite sint: quod tamen sapientis adiecerint scientie: quod bonum suum non populari rumore, sed scientie veritate metitur. Quod si habet ipsum propagasse nomen pulchrum videtur persequens est ut sedum non extendisse indicet. Sed cum (ut paulo ante differui) plures esse gentes necesse sit ad quos unus fama hominis nequit pervenire: fit ut quem tu estimas esse gloriosum: proxima parte frater videatur in gloriosum. In hoc homo: populari gratia nec commemoratio quod digna puto, quod nec iudicio pervenit: nec unquam firma perdurat.

frater necesse sit nomen non esse propagatum necesse est per maiori parte miser esse. Dicitur quod si habet ipsum pulchrum videtur, id est, propagasse, id est, divulgasse nomen, id est, gloriam: persequens est ut indicet sedum non extendisse nomen, sed sicut paulo ante differui necesse est esse plures gentes ad quas fama unus hominis nequit pervenire, fit, id est, contingit ut per maxima parte frater ille videatur in gloriosum quem tu estimas gloriosum. Et quod aliquis dicitur, sufficit ad beatitudinem quod homo sit gloriosus in populo suo: habendo favorem populi. Dicitur philosophia, iterum haec bona quod sit in operatio estuosa non puto gratiam popularem dignam commemoratio quod nec iudicio recte rationis pervenit nec unquam firma perdurat. **N**on quod sapientis non est cura de gloria, quod dicit Macrobius Sapientis fructum in scientia ponit, stultus autem in gloria. Et Seneca Conscientiam potius quam famam attendit sed plerique famam, pauci conscientiam verentur. **N**on quod fama popularis non pervenit ex recto iudicio rationis. **P**lures enim plures sequuntur inclinationem sensum quam iudicium rationis. Nec etiam fama eorum perpetue durat, quod si diversae passionibus vulgi variatur fama populari, unde vulgares iudicant sed percupiam non finem rei veritate, per tanto silens sit aures quam intuitum nostrum illuminat et dies cecat ex, iij, h, p, l, a, iij.

Iam vero quod sit inane, quod futile nobilitatis nomen quod non videatur, quod si ad claritudinem referret aliam est. **V**idetur namque esse nobilitas quodammodo de meritis veniens laus pariter. Quod si claritudinem predicatio facit: illi sunt clari necesse est quod predicatur. **Q**uae splendidum te, si tuam non habes, aliam claritudo non efficit

nec, id est, ad gloriam: aliena est ab illa quod se nobiles esse gloriantur, quod probat per definitionem nobilitatis, dicitur. Namque nobilitas videtur esse quodammodo laus veniens de meritis pariter, quod si predicatio, id est, laus facit claritudinem necesse est ut illi sint clari quod predicantur, id est, laudantur, homini autem sunt pariter, non tu, quod si non habes tuam claritatem quod ex laude tua perveniat: aliena claritudo non efficit te splendidum, id est, gloriosum. **N**on dicitur quod nobilitas sanguis est inane et futile nomen, quod nihil vere nobilitat homines nisi virtus, unde Alanus in libro de placitu na, Quid tibi nobilitas quod clarum nomen auorum. **S**i fuerit virtus factus es ipse tuus. **I**tem Nobilitas est ei si constanti refulget. **D**e generis est solus cui mala vita placet. **E**t pauper dicitur. **N**on presignat generis nec clarum nomen auorum. **S**ed per nobilitas vera nobilitate viget, et Seneca Nemo est melior altero nisi quod rectius ingenium habet altero et

Quod si quod est in nobilitate bonum, id est, arbitror esse solum ut imposita nobilibus necessitudo videatur, ne a maiorum virtute

degeneret

Dic philosophia probat quod gloria mentis adquisita non spectat ad beatitudinem: intendens tale rationem. **I**llud non spectat ad beatitudinem de qua nulla est cura sapienti, sed de gloria etiam meritis adquisita nulla est cura sapienti, quod dicitur. **M**aior est nota, Nam sapiens maxime curat beatitudinem cum sit maxime felix, et est. **M**inor est ponit in libro dicitur. **Q**ue, scilicet, laudes spectantes ad gloriam sed sunt percipite meritis quod tamen adiecerit scientie sapientis quod bonum suum metitur non rumore populi sed veritate scientie, quod dicitur nihil. **S**ecundo probat idem per locum ab opposito, dicitur quod si pulchrum est propagasse nomen, quod miser est nomen non propagasse, sed cum magna parte

dicuntur quod si habet ipsum pulchrum videtur, id est, propagasse, id est, divulgasse nomen, id est, gloriam: persequens est ut indicet sedum non extendisse nomen, sed sicut paulo ante differui necesse est esse plures gentes ad quas fama unus hominis nequit pervenire, fit, id est, contingit ut per maxima parte frater ille videatur in gloriosum quem tu estimas gloriosum. Et quod aliquis dicitur, sufficit ad beatitudinem quod homo sit gloriosus in populo suo: habendo favorem populi. Dicitur philosophia, iterum haec bona quod sit in operatio estuosa non puto gratiam popularem dignam commemoratio quod nec iudicio recte rationis pervenit nec unquam firma perdurat. **N**on quod sapientis non est cura de gloria, quod dicit Macrobius Sapientis fructum in scientia ponit, stultus autem in gloria. Et Seneca Conscientiam potius quam famam attendit sed plerique famam, pauci conscientiam verentur. **N**on quod fama popularis non pervenit ex recto iudicio rationis. **P**lures enim plures sequuntur inclinationem sensum quam iudicium rationis. Nec etiam fama eorum perpetue durat, quod si diversae passionibus vulgi variatur fama populari, unde vulgares iudicant sed percupiam non finem rei veritate, per tanto silens sit aures quam intuitum nostrum illuminat et dies cecat ex, iij, h, p, l, a, iij.

Dic philosophia probat quod gloria perveniens ex nobilitate sanguis esse non spectat ad veram beatitudinem. **E**t primo ostendit veritatem hominis glorie, secundo ostendit quod boni sit in nobilitate ibi. **Q**uod si quod dicitur. **I**am vero quod sit inane, quod futile, id est, labile sit nomen nobilitatis, quod dicitur manifestum est quod, scilicet, nobilitas si referret ad claritudinem

ad bonas artes aptius. **D**ic ostendit cuiusmodi bonum sit in nobilitate, dicitur. **S**i quod bonum est in nobilitate, illud solum esse arbitror ut nobilibus

Libri tertii Metrum sextum

videat eē impōita necessitudo ne a stute maior. i. pgenitorū degenerēt supple p mores vitiosos
Melius ē ei a pte ignobili descendē z morigeratū esse qz a nobilitate p vitia degenerare **Nō** q
glāndū non est de nobilitate. qz dicit **Sen.** Si pulcer es/landa naturā. si nobilis/landa pntes.
si stuosus z sapiēs/landa teipm. si diues/landa fortunā. si potens/expecta paulisper z nihil eris
Nōndū f3 **Lullū** optia hēditas a pūb^o ēdit liberis oī primōio pstatior. i. glā stutū z decor rez
gestaz

Metrum dactylicū alemānicū trimetrum hycatalecticū

Istud ē sextū metrum huius stij qd dicitur alemānicū ab
inventoze. dactylicū a pede pānante. trimetrum a nu
mero pedū. hycatalecticū qz vna syllaba supabū/
dat **I**n quo metro phia pbat oēs homines esse nobiles
ppter vitiosos. d. **O**mnē gen^o hominū in terris cuius/
cunqz sit pditionis surgit ab ortu similit^r qz fm aniam
omnes sunt ab vno creatore **U**nis ei ē p^r rez id ē
vnus creator supple nobilis qui cūcta ministrat supple
gubnādo. ille vn^o p^r dedit phebo radios suos. dedit
lune cornua. dedit hoies terris. i. habitare i frīs. de/
dit celo sidera ppter ornamentū eius **H**ic p^r clausit
aīos mēbris. supple corpis. animos iūqz petitos. i. ac
ceptos celsa sede id ē in celo **I**deo nobile germen. i.
nobile p^ricipiū edit. i. pducit cūctos mortales. i. ho
mies **P** homies qd. i. ad quid strepitis. i. cū strepitu
iactatis gen^o vestrz pauos vestros. i. n. tu spectes
i. p^rideres auctozē deū p^rmordia v^ra null^o extat. i.
est degener. i. ignobil nisi fouēs. i. operās peiora vi
tūis suis deserat p^rrium ortū. i. deum a quo processit

Nō q oēs hoies ex ea pte qua sūt hoies. sē eā no
biles. cū ei nobilitas sit qdaz excellētia ptracta ab o
rigie. nobilitas hois p^rcipue debz attendi ex ea pte q
ē hō. i. ex pte aīe **Cū** igit in oib^o hoibus sit eadē ori
go aīe qz oēs aīe sunt a deo. oēs hoies sē eā nobiles.
solū at illi sunt ignobiles q degenerāt a sua origine.
aīa at a sua origine pducta est a deo z filis ē deo. **I**o
alli soli a nobilitate degenerant q vitiosis morib^o sili
tudine dei deturpāt quā ex origie ptraerēt **Nō** di
cit aīos celsa sede petitos. s. loquit more platonico q
voluit oēs aīas siml^r esse creatas i celo z postea mitterent i corpa. qd n̄ ēvez. s. aīe creant^r in cor
pib^o. s. loquit more platonico q de^o aīas receptas in celo clausit mēbris corporeis. z de h ma
gis videbit. i. metro h^o stij **Nō** q oīm hoīm ē vna origo qz a deo sunt quē p^rez oēs vocam^o
z oēs aīe sūt a deo. s. null^o ē nobilior alio fm creationez. s. fm ingenū bene. qz soli illi sūt igno
biles q degenerāt suaz genealogiā cū discedūt a stutib^o z adherent vitijs

Prosa septima libri stij Corpis voluptatib^o btōs fieri n̄ posse

Ista ē p^rsa septima hui^o tertij in q
phia oūt britudinē n̄ esse in volu
ptate **E**t p^rmo oūt h̄ de voluptate
genēalit. **S**cdō de qdā voluptate
specialit. secūda ibi **D**onestissima q
dē. **P**rimūm pbat duplicit. fm qd
ponit duas rōes. secūda ibi **Q**ue sūt
btōs **P**rimo intendit talē rōnē **I**n
illis n̄ p^rsistit britudo ad q sequunt^r
m̄lte incōmoditates. s. ad volupta
tes sequūt multe incōmoditates s

Quid at de corpis voluptatibus loquar. quaz
Appetētia qdē plena ē anxietatis. satietas ho
penitentie. **Q**uātos ille morbos q̄ intolerabiles dor
lores. q̄i quendā fructū nequitie. fruentiū solent refer
re corporibus. quārū motus quid habeat iocundita
tis ignoro. **T**ristes vero eē voluptatū exitus quis/
quis reminisci libidinū suaz volet/intelliget.

Prosa septima et Metrum septimum

ent declarat in lra z dic. Quid loqr de voluptatib⁹ corp⁹alib⁹ qz appetētia. i. cupiditas plena est anxietatis qz hō anxiat cū caret eo qd cupit. satietas ho. i. plenitudo voluptatū plena ē penitentiā. i. pena. cū igit voluptatib⁹ sit pūcta anxietas z pūa. i. eis nō pssit bitudo. Et addit qntos morbos ille voluptates et qz intolerabiles dolores solēt afferre corpibus fruentiū eis qī quendā fructū neqtie supple satis pz. qz voluptatū motus. i. affect⁹ qd habeat iocūditatis. i. voluptatis igit nō. qī quis at volet remisci suaz libidinū. i. voluptatū ipe intelliget. i. cognoscer exit⁹. i. fines voluptatū eē tristes. **N**ō q duplex ē volupras. i. intellectualis et corp⁹alis. **P**ria est psequēda. i. intellectualis qz pssit in speculatione aiaz btificās. **S**eda ē fugiēda qz pssit in dclatione sensualī corp⁹ mortificans. **U**n Sen. lū. ep. dic. Voluptates pcpue extirpa q latronū more nos amplectunt vt strāgulēt. Et **T**ull. Voluptas impedit oē pssiliū atqz vt sic dicā oculos pstringit mētiū. z inimica ē rationi. nllm vult cūxtute hēre cōmerciū. **N**ō q voluptas plena ē pūa. **N**arrat ei **V**aleri⁹ q cū **D**emosthenes pbs qret amozē **T**haidis mētricis vt cōsensū ferret ei. cētū talenta petebat. **D**emosthenes aspiciēs in celū rūt. p tāto pūcio nō emā tantū pūie. sciebat ei q voluptate inseparabilē sequit pūia. **N**ō q voluptates multos morbos afferūt. qz dic. **S**en qdaz epla. **M**ltos morbos multa sercula fecerūt. z vult **A**rist. in ethicis q laborātes in passiōib⁹ veneris et crapule maxime transmutant s³ corp⁹. crapula ei plures occidit qz gladi⁹.

Que si beatos explicare possunt/nihil cause quin pecudes quoqz beate esse dicant. quaruz omnis ad explendam corpalem lacunā festinat intentio.

Hic phia pbat pclusionē p⁹ postā alio mō deducēdo ad incōueniens. et ē ratio ista **S**i in voluptatibus pssiteret bitudo sequerēt qz pecudes essent beate qd ē falsuz. pecu-

Des ei laborāt ad explendā corp⁹is voluptatē. vū dicit **Q**ue voluptates si possunt explicare beatos. nihil cē ē. i. nihil impedit qn pecudes iudicent esse beate. qz oīs intētio festinat ad explendam corpale lasciviā. **N**ōndū q cū felicitas sit bonū nature rationalis. null⁹ bestias felicitabit. qz tm gen⁹ hūanū viuit arte et ratioē. **N**ōndū q ad fugā bestialiū voluptatū hortat **A**rist. **A**lexand⁹ qdā epla. d. **A**lexander declina a conatib⁹ bestialiū voluptatū q corruptibiles sūt carnalis ei appetit⁹ inclināt ad corpales voluptates q pstristant itellectū. **E**t sōdit **C**onat⁹ voluptatū generat carnalē amozē. hic generat auariciā. hec generat desideriū diuitiarū. q generat inuerecundiam. inuerecundia presumptionem. presumptio infidelitatem. infidelitas latrocinium. **P**ter que mala vitāda ē voluptas.

Honestissima quidē pingis foret liberozqz iocunditas. s³ nimis e natura dictum est. nescio quē filios inuenisse tortores. **Q**uoz qz sit mordax quecūqz pditio neqz alias exptū te. neqz nunc anxius necesse ē admonere. **I**n quo **E**uripidis mei sententiam pbo. qui carentē liberis infortunio dixit esse felicem.

Hic phia oñt q bitudo nō pssit in quadā specialivoluptate. i. in matrimonio que licita ē ppt generationē plis. intendens talē rōnem. **I**n illa voluptate nō pssit felicitas q hz anxietatē sibi annexā. s³ voluptas mrimonij ē hmōi sicut tāgit in lra. **U**n dicit. **J**ocūditas pingis z liberoz foret honestissima. s³ nimis est extra naturā dictū qz natura abhorret qd volo dicē. qz nescio. i. tal-

ceos quē. i. aliquē inuenisse. i. habuisse filios tortores quoz filioz qz sit mordax. i. anxia quecūqz pditio siue bona siue mala nō nce ē te admonē. alias exptū ē neqz nce ē admonere te nūc anxiū. **I**n quo ego approbo sūiam **E**uripidis mei phi q dixit carentē liberis infortunio felicē esse. **N**ōndū q anxietas inest patrib⁹ ppt maliciā filioz. **N**arrat ei **E**uripides tropi⁹ in historia rōnoz q **D**emetrides in suos seuiens filios duos ex eis interfecit. z cuz psequeret tūm. ille cōgregato exercitu obsedit pzem. **P**ater autē videns se nō posse euadere. seipm interfecit. **E**tiam pat anxiat de bōis filijs ppter intensam dilectionē eoz et pmotionem. quibus si aliquid aduersi contigerit. pater reputat se in felicē. **E**x quo puz q voluptas iugalis hz anxietatē sibi annexam.

Metrum iambicū anacreonticū

Istud ē metz septimū huius tertij qd dē anacreonticū ab inuētore. iambicū vl anapesticū a pede pdomināte. qz hz primū pedē anapestum. z reliquos iambos. z ē dimetiz. i. quattuor pedū. catalecticū qz deficit vna syllaba. nā p⁹ tres pedes remanet vna syllaba. d⁹ quarto pede. **I**n q metro phia oñt qd ma-

Abz hoc voluptas omnis
Stimulis agit fruentes
Apiumqz par volantum

li consequat omnem voluptatem. omnis enim voluptas preter anxietatem sibi annexam est transitoria. quod confirmat per quoddam exemplum. Omnis voluptas habet sicut quod dicitur. quod voluptas agit. i. verat. fructes stimulis. i. punitiombus. et est par. i. sicut stimulis apium volantium. ubi postquam apes fudit grata mella fugit et ferit corda id est. i. percussa anxietate nimis tenaci moris. quod dicitur. iocunditas voluptatis nimis est transitoria sed anxietas quam affert nimis est permanentia. Non licet ois voluptas corporalis primo delectet. et postea pungat ad modum apium. tamen si maxime inveniunt in voluptate venerea. ad cuius fugam. Hieronymus hortabatur Alexandrum. d. Clemens impator nolite multum inclinari ad coitum quod coitus est quedam proprietates porcorum. Que igitur tibi gloria si exerceas vitium bestiarum et adus brutorum? Crede mihi indubitanter quod coitus est destructio corporis. abbreviatio vite. corruptio spirituum. legis transgressio est generat femineos mores. Qualiter autem sit fugienda delectatio venerea docet Alanus in de placitu nature. d. Si veneris fugare velis: loca: tpa: vita. Nam locus et tempus pabula donant ei. Et pauper Henricus loquens de amore dicit. Proscribat igitur gladius et fustibus ipsum. Et fugiendo fuga que fuga sola fugat.

Ubi grata mella fudit

Fugit. et nimis tenaci

Ferit idcirco corda moris

Merito sicut noiatorum id est divitiarum dignitatum regnorum glorie voluptatum. non sicut die ad veram beatitudinem inquirendum sed erroris deceptio.

Ista est octava prosa huiusmodi tertium in qua probatur quod quatuor malis sunt implicita predicta bona in quibus aliqui posuerunt felicitatem. 2. sunt quod exilia sunt corporis bona. ibi. **P**rimo dicitur. Nulli dubium est predicta considerari quod hec vite quibus nituntur homines ad beatitudinem pervenire sunt quedam denia nec valeant quocumque producere eo. i. illuc ad quod permittunt se esse producturas. Quatuor vero malis sunt implicitate brevissime monstrabo. Quid ei supple istorum est si ne malo. quod dicitur. nihil unquam subdit. Pecuniam congregare ne conaberis. i. laborabis sed eripies. i. recipies habiti. et ita implicaberis malo violentie. Quis fulgeret dignitatibus? danti supplicabatur et qui cupis ceteros preire honore. tu vilescis humilitate posse. Potentiam ne desideras. subiaceris periculis subiectorum. Gloria petis? sed per aspera queque distractus. securus esse desistis. Voluptariam vitam degas: sed quis non spernat atque abijciat. vilissimam fragilissimamque rei corporis servum? Gloria petis? sed per aspera distractus. securus esse desistis. Voluptariam vitam degas? Sed quis non spernat atque abijciat tamquam preceptibile suum vilissimam fragilissimamque rei corporis. **N**ondum quod homo quies pecuniam incidit in malum violentie. quod ois pecuniosus est violentus. i. est. Sed querens honores et dignitates humiliando se alijs supplicabit. Sed dicitur. Seneca in li. de beneficijs. Molestum est sibi et onerosum demisso vultu dicere. rogo. Querens autem potentiam et gloriam: quod propter potentiam et gloriam defendenda persecutionibus improborum se obijciat. et sic securus esse desistit. Querens autem vitam voluptuosam quod corpori serviat. Sed dicitur. Seneca. Maior sum et ad maiora genitum sum quam quod sum mancipium. i. servus mei corporis quod non aliter aspiciam quam aliquid vinculum mee libertati circumdatum. **N**ic probatur perbat in speciali quod vilissima sunt bona corporis que aliqui reputant eximia bona. 2. breviter recolligit supra dicta ibi. **E**x quibus omnibus. **P**rimo sunt intentum de magnitudine. fortitudine et corporis agilitate. 2. de pulcritudine ibi forme sicut. **P**rimo sunt quod homo non debet mirari de magnitudine fortitudine et agilitate corporis. quod illa excellenter inveniuntur in brutis quod in

Nihil igitur dubium est quin hec ad beatitudinem pervenire denia quedam sint: nec producere quocumque eo valeant ad quod se perducturas esse permittunt. Quatuor vero implicitate malis sunt: brevissime monstrabo. Quid est? periculis ne congregare conaberis? sed eripies habenti. Dignitatibus fulgere velis? danti supplicabis. et qui preire ceteros honore cupis. postcendi humilitate vilescis. Potentiam ne desideras? subiectorum insidijs obnoxius: periculis subiaceris. Gloria petis? sed per aspera queque distractus. securus esse desistis. Voluptariam vitam degas: sed quis non spernat atque abijciat. vilissimam fragilissimamque rei corporis servum? Gloria petis? sed per aspera distractus. securus esse desistis. Voluptariam vitam degas? Sed quis non spernat atque abijciat tamquam preceptibile suum vilissimam fragilissimamque rei corporis. **N**ondum quod homo quies pecuniam incidit in malum violentie. quod ois pecuniosus est violentus. i. est. Sed querens honores et dignitates humiliando se alijs supplicabit. Sed dicitur. Seneca in li. de beneficijs. Molestum est sibi et onerosum demisso vultu dicere. rogo. Querens autem potentiam et gloriam: quod propter potentiam et gloriam defendenda persecutionibus improborum se obijciat. et sic securus esse desistit. Querens autem vitam voluptuosam quod corpori serviat. Sed dicitur. Seneca. Maior sum et ad maiora genitum sum quam quod sum mancipium. i. servus mei corporis quod non aliter aspiciam quam aliquid vinculum mee libertati circumdatum. **N**ic probatur perbat in speciali quod vilissima sunt bona corporis que aliqui reputant eximia bona. 2. breviter recolligit supra dicta ibi. **E**x quibus omnibus. **P**rimo sunt intentum de magnitudine. fortitudine et corporis agilitate. 2. de pulcritudine ibi forme sicut. **P**rimo sunt quod homo non debet mirari de magnitudine fortitudine et agilitate corporis. quod illa excellenter inveniuntur in brutis quod in

Jam vero qui bona pre se corporis ferunt. que exigua que fragili possessione nituntur. Num enim elephantos mole. tanros robore superare poteritis? Vultu tigris velocitate preibitis? Respiciate celi spacium. firmitudinem. celeritatem. Et aliquando desinite vilia mirari. Quod quidem celum non his potius est. quam sua qua regit ratione mirandum

et Retrū octauū

hoibus. d. **I**n vero q̄ ferūt. i. cupiūt bona corpis pre te. i. gr̄a sui t̄q̄ sint optia. q̄ exigua. i. valde vilia q̄ fragili possessiōe nitunt. i. laborāt **N**um enī elephātes mole. i. magnitudie supare. i. excedere poteritis. et tauros robore. i. fortitudie? **N**um tigres p̄bitis velocitate? **R**espiciite spaciū. i. magnitudiem celi. firmitudinē. i. fortitudinē celi. celeritatē. i. velocitatē ei⁹. et aliq̄ desimite. i. cessate mirari vilia. i. inferiora bona. qd̄ qdē celū nō his p̄dictis potius imo multo minus mirādum ē q̄ sua rōne. i. intelligētia qua regit **S**ic similit̄ in hoīe multo magis laudāda s̄ bona rōnis q̄ bona corpis **N**ō q̄ bona corpis sicut magnitudo. fortitudo. agilitas. nō multū sūt mirāda. qz̄ dicit **S**en Non magnitudie et corpis velocitate magne res gerunt: s̄ stute. **U**n̄ **C**atho **C**ōsilio pollet cui vim natura negauit **I**te **S**en **E**xcellētia igenū pōt latē s̄ q̄cūq; pelle **N**ō fm̄ **I**sidor̄ i libro etymologiaz̄ **E**lephātē greci a magnitudie corpis putāt dictū eo q̄ formā montis preferat. **A**pod indos vero dicit̄ barro eo q̄ vox eius barritus dicit̄. dentes eius ebur. rostr̄ eius p̄musci da d̄ **N**ō fm̄ **I**sidor̄ **T**igris ē bestia varijs coloribus distincta mirabilis velocitatis. ex cuius noiē quidā fluius tigris appellat̄ q̄ rapacissimus ē oīm fluior̄ **E**t sciēdū q̄ pro bestia dicit̄ hec tigris. in ḡtio tigris vel tigridis. s̄ p̄ fluiuo dicit̄ tm̄ hic tigris z̄ in genitio huius tigris

Forme nō nitor vt rapidus est. vt veloz z̄ vernaliū floz̄ mutabilitate fugacior. **Q**z̄ si (vt aristoteles ait) linceis oculis homines vterent̄. vt eoz̄ visus obstātia penetraret. **N**ōne introspectis visceribus. illud **A**lcibiadis sup̄ficie pulcerrimū corp⁹/turpissimū videret? **I**git̄ pulcrū te videri nō tua natura: s̄ oculoꝝ spectatiū reddit infirmitas **S**z̄ estimate q̄ vultis nimio corpis bona: dū sciatis hoc qd̄cūq; miramini tri duane febris igniculo posse dissolui **E**x quibus omnibus illud redigere in summā licet. q̄ hec que nec pre/ stare que pollicent̄ bona possunt. nec oīm bonoz̄ con/ gregatiōe perfecta sunt/ ea nec ad beatitudinem qua

si quidā calles ferunt. nec beatos ipsa perficiunt

trio die p̄mit. **E**t tūc breuīt recolligit s̄ dicta. d. **E**x q̄b⁹ oib⁹ licz̄ redigē in summā. q̄ hec. i. p̄dicta bōa nō p̄nt p̄stare ea q̄ pollicent̄. i. p̄mittūt nec p̄fecta s̄ z̄ gregatiōe oīm bonoz̄ nec ad btitudi/ nē ferūt q̄i qd̄ā calles. i. vie. nec ip̄a p̄ficiūt btōs **N**ō q̄ pulcritudo corpis nō est durabilis. qz̄ dicit **V**irgilius **D** formose puer nimium ne crede colori **A**lba ligustra cadūt vaccinia nigra leguntur **N**ōndū q̄ p̄ter dicit̄ q̄ visus linceus obstātia corpa penetrat. s̄ illd̄ nec ab **A**ristotele neq; ab aliq̄ autērico inuenit̄ **U**n̄ **I**sid̄ in li. etymologiaz̄ loquēdo de lince dicit̄ q̄ linx dicit̄ est qz̄ lupoz̄ genē numerat̄. bestia maculis distincta tergo vt pard⁹. s̄ simil̄ lupo. cui⁹ v̄uinā p̄uertit̄ duriciā p̄/ ciosi lapidis dicit̄. q̄ ligurus appellat̄. nihil autē dicit̄ **I**sidor̄ de penetratiōe visus **N**ō q̄ **A**lci/ biades mulier fuit pulcerrima quā vidētes qd̄ā discipuli **A**ristotelis duxerūt eā ad **A**ristotelez̄ vt ip̄am vidēt q̄ visa dixit̄ **S**i hoies linceos oculos haberēt vt q̄q; obstantia penetrarēt. intro/ spectis visceribus: corpus qd̄ apparet pulcerrimū turpissimū videret

Metrum asclepiadiū iambicū

archilochiuz̄ dimetrum acatalecticū

Eheu que miseros tramite deuio.

Abducit ignorantia

Non aurum in viridi queritis arboze

Estud est octauum metrum huius tertij. cuius p̄mus vsus d̄i metz̄ as/ clepiadiuz̄ ab inuētoze. choriambi/ cum a pede p̄domināte **S**ecūdus versus dicit̄ metz̄ archilochiuz̄ ab inuētoze. iābicū a pede p̄do/ mināte **I**n q̄ metro p̄bia deplāgit erroz̄ homi/ nū q̄ i q̄redo mima bona sūt p̄udētes. s̄ i q̄redo

g liij

Libri tertij Metrum octauum

summū bonū abducunt ignorantia. **P**rius fac h. 2° p̄caſ
 ut hoies tediati falsis bonis redeāt ad verū bonū scda ibi
Quid dignū. **D**ic ḡ **P**eu ē m̄iectio volētis z ē dissyllaba
 p̄pter m̄erz q̄ ignorantia abducit miserōs deuio ē m̄ite. i.
 ēn̄uersa via sup̄le a vero bono. vos hoies n̄ q̄ritis au/
 rū i viridi arboze. nec carpitis gēmas i vite vos nō ab/
 ditis. i. nō absconditis laq̄os p̄ captura pisciū i alt. mōti
 bus vt ditetis dapes pisce. et si vob̄ liceat seq̄ capreas
 nō captatis. i. nō acceditis vada tyrrhena. i. maē tyrrhe
 nū qd̄ ē i Italia. q̄netiaz p̄ certe hoies nozūt. i. nouerūt
 ip̄os recessus abditos. i. absconditos. fluctib⁹ eq̄ris. etiam
 hoies nozūt q̄ vnda sit feracior rubētis purpure. i. con/
 chilioz qz sanguie sit purpura. **E**t hoies nozūt q̄ litora
 prestāt. i. abūdēt tenero pisce vel asperis echinis. i. ra/
 lib⁹ piscib⁹. s̄ quonā. i. vbi lateat bonū. s̄ btificū qd̄ cupi
 unt. nesciē sustinēt ceci exntes. z illd̄ bonū qd̄ abūt trās
 polū stellifex: illud hoies demersi cecitate ignorātie pe/
 tūt tellure. i. querūt i terra. **M**ō fm̄ **I**sid̄ li. etymol. **C**a
 prea ē agrestis capra q̄ qz acutissime videt: greci eā pon
 toidā appellauerāt **I**te s̄z eūdez echin⁹ ē piscis paruus
 semipedal⁹ q̄ adheredo videt retinē nauē. et ē piscis a/
 sperrim⁹ ad modū ericij ad edēdū satis suauis. **D**ūc pi
 scē vocāt latini morā eo q̄ cogat stare nauigia.

Hic p̄caſ phia vt post rediū falsoz bonoz hoies rede
 ant ad verū bonū. et dic̄ **Q**uid dignū ego imprecer stoli
 dis mentib⁹ hoim. q. d. nihil aliud nisi s̄ q̄ hoies ambi
 ant. i. diligāt ip̄os hōzes et opes. z cū parauerint. i. ad/
 q̄suerint sibi falsa bona gūi mole. i. tediōsa sollicitudine:
 tandē tediō ducti cognoscāt vera bō. **M**ō q̄ ista dep̄
 catio phie nō ē ex malivolētia s̄ ex benignitate. et iō nō
 optat q̄ hoies p̄maneāt in desiderio bonoz t̄paliū: s̄ vt
 illud desiderū magis sit in eis mediū p̄ducēdi ad verū bonū. **N**ec ipsa imprecaſ cupiditatē vel
 ambitionē honoris adesse. s̄ vt q̄bus adest per hoc ad verū bonū deducant.

Ista ē ip̄sa h⁹ ter/
 rij in q̄ phia vult oñdē
 q̄ sit v̄a btitudo. **E**t p̄
 dicēdis. 2° assigt̄ cāz false felicitat̄.
 3° oñt q̄ sit vera felicitas. scda ibi.
Dō ei. t̄tia tbi. **D**ēs igit̄. **P**rius dic̄
Atēnus. i. hucusqz sufficiat oñdisse
 formā mēdacis felicitat̄. i. false. quā
 si p̄spicacit̄ intueris. i. p̄sidēs. ordo ē
 .i. restat m̄rare deinceps. i. postea q̄
 sit v̄a felicitas. **E**t dic̄ boe⁹ **E**go vi
 deo nec opib⁹ sufficiētā posse p̄tin
 gē. nec regnis potentā. nec dignitati
 b⁹ renētā. nec celebritati gl̄az. nec
 letitiā voluptatibus. q̄ tñ vident̄ p/
 mittē. et sic falsa felicitas ē i eis. **E**t dic̄ phia **N**ūqd̄ tu dephēdisti cās cur illud ita sit. **E**t dic̄ bo
 eci⁹. **E**go videoz intueri. i. cogscē tenui rimula. q. d. nō plene s̄ imp̄fēte video illas cās s̄ aptius
 cogscē mallē. i. magis vellē ex te. **E**t dic̄ phia. **A**tq̄ p̄ certe rō. i. cā false felicitatis p̄mptissima est
Mō q̄ falsa felicitas d̄z mēdax ex eo q̄ nō adimplet qd̄ p̄mittit. **D**iuitie enī p̄mittūt sufficiētiaz
 dignitates. reuerētā. quā nō p̄ferūt sic p̄z ex p̄dictis. **M**ō q̄ cogtio false felicitatis vtil̄ ē. qz cog/
 nitio mali expediēs ē ad cautelā s̄z **A**lan̄. in d̄ plāal. natl. qz malū nō vitat̄ nisi cognitū. z qz no
 gicia mali ducit i cognitionē boni p̄ oppositū igit̄ vult phia p̄ assignāē cās false felicitatis. z tñc
Cōndere q̄ sit vera felicitas

Nec vite gemmas carpitis
Nō altis laqueos mōtib⁹ abditis
Et pisce ditetis dapes
Nec vobis capreas si libeat sequi
Tyrhena captatis vada.
Ipos quinetiā fluctibus abditos
Nozunt recessus equoris
Que gēmis niueis vnda feracior
El̄ que rubentis purpure
Nec nō q̄ tenero pisce v̄ asperis
Prestent echinis litora
Sz quonā lateat qd̄ cupiū. bonū
Nescire ceci sustinent
Et qd̄ stellifex trans abūt polū
Tellure demersi petunt
Quid dignū stolidis mentib⁹ im̄
Opes. honores. ambiāt **C**per
Et cū falsa graui mole parauerint
Tum vera cognoscant bona
Nec ipsa imprecaſ cupiditatē vel
Atēnus mēdacis formā felicitatis ostēdisse
Suffecerit. quā si p̄spicacit̄ intueris. ordo ē de in
Ceps q̄ sit vera mōstrare. **B.** **A**tq̄ video inquā nec op
 pib⁹ sufficiētā. nec regnis potētā. nec reuerentiā di
 gnitatib⁹. nec celebritatez gl̄a. nec leticiā voluptatib⁹.
 posse p̄tingē. **P.** **A**n etiā cās cur id ita sit dephēdis
 sti? **B.** **T**enui qd̄ veluti rimula mihi videoz intueri.
 s̄ ex te apti⁹ q̄scē malim. **P.** **A**tq̄ p̄mptissima rō est
Et dic̄ bo
 eci⁹. **E**go videoz intueri. i. cogscē tenui rimula. q. d. nō plene s̄ imp̄fēte video illas cās s̄ aptius
 cogscē mallē. i. magis vellē ex te. **E**t dic̄ phia. **A**tq̄ p̄ certe rō. i. cā false felicitatis p̄mptissima est
 dignitates. reuerētā. quā nō p̄ferūt sic p̄z ex p̄dictis. **M**ō q̄ cogtio false felicitatis vtil̄ ē. qz cog/
 nitio mali expediēs ē ad cautelā s̄z **A**lan̄. in d̄ plāal. natl. qz malū nō vitat̄ nisi cognitū. z qz no
 gicia mali ducit i cognitionē boni p̄ oppositū igit̄ vult phia p̄ assignāē cās false felicitatis. z tñc
Cōndere q̄ sit vera felicitas

Prosa nona

Quod enim simplex est indiuisibile natura: id error humanus
separat. et a vero atque perfecto: ad falsum imperfectumque edu-
cit. **A**n tu arbitris quod nihilo indigeat/egere potentia?
B. Nime inquam. **P.** Recte tu quod. **N**am siquid est quod in
vlla re imbecillioris valentie sit: in hac presidio necesse est
egeat alieno. **B.** Ita est inquam. **P.** Igitur sufficientie po-
tentieque vna est eademque natura? **B.** Sic videtur. **P.** Quod
non homini sit/ spernendum ne esse censes. an protra reze omnium ve-
neratione dignissimum? **B.** At hoc inquam ne dubitari quidem
potest. **P.** Addam? igitur sufficientie potentieque reuerentiam. ut
hec tria vnum esse iudicem? **B.** Addam? si quidem verum vo-

luntus profiteri .i. potentie debilis in vlla. i. in aliqua re necesse est quod si egeat alieno presidio. **E**t dicit
boetius. Ita est inquam. **C**oncludit ergo philosophia. d. Igitur vna est eadem est natura sufficientie et potentie et dicit boe-
tius. sic videtur. **T**unc ostendit dignitate esse eadem cum predictis. d. Quod non homini est. i. sufficientes et potentes nisi
quod illud censes. i. iudicas spernendum tanquam indignum. an non spernendum sed dignissimum omni veneratione?
Respondeo boetius. Non potest dubitari quod hoc sit dignissimum omni veneratione. **E**t philosophia. addam? ergo sufficientie et
potentie reuerentiam quod hec tria vnum iudicem? **E**t dicit boetius addam? ergo si volumus vera profiteri **N**on
quod potentia idem est sufficientie. quod enim aliquid omnino sit sufficientes ita quod nullus egeat: et tamen careat potentia
predicatione includit. si caret potentia respectu alicuius possibilis: non esset omnino sibi sufficientes **N**on cuius
inest summa sufficientia et summa potentia/ eidem inest et summa reuerentia. **I**n quantum enim aliquid habet rationem
principij: in tantum est dignum reuerentia. vnde filij reuerentur patribus quia sunt principij esse eorum. et serui dominos. quia sunt
principia seruorum in mandato/ mouentia eos per imperium. et reueremur viros studiosos quia sunt principia gubernationis
vita politica. potentia autem dicitur rationem principij. vnde illud est maxime principium quod est potentissimum. et
est tale reuerendissimum

P. Quid non inquit? obscurum ne hoc atque ignobile cen-
ses esse. an omni celebritate clarissimum? **C**onsidera non ne
quod nihilo indiget quod potentissimum. quod honore dignissi-
mum esse processum est: egere claritudine. quam sibi prestare non
possit. atque ob id aliquid ex parte videatur abiectius. **B.** Non
possum inquam/ quoniam hoc vni est ita etiam celeberrimum esse con-
fitear. **P.** Consequens igitur est ut claritudinem superioribus
tribus nihil differre fateamur. **B.** Consequitur inquam.
P. Quod igitur nullus egeat alieni: quod suis cuncta viribus
possit. quod sit clarus. atque reuerendum. nonne hoc etiam prestat esse le-
tissimum? **B.** Sed vnde huic inquam tali merore vllus obre-
pat. nec cogitare quidem possit. **P.** Quare plenum esse leti-
tie. si quidem superiora manebunt necesse est confiteri.
Atqui illud quoque pro eadez necessarium est. sufficientie.
potentie. claritudinis. reuerentie. iocunditatis nota qui-

Hic philosophia assignat causas false felici-
tatis. et declarans eas ostendit quod sufficientia
potentia. et reuerentia. gloria et letitia sunt
vnum in re. et ostendit quod homines ista sepa-
rant ab inuicem. scda ibi. **V**o igitur quod est
vnum. **P**rimo dicit quod causa false felicitatis
est quod error humanus id quod est simplex
et indiuisibile naturam separat. i. diuidit. et
error humanus educit a vero bono et
perfecto ad falsum et ad imperfectum bonum.
Et tunc declarat istam causam omnes quod reue-
rentia. potest et omnia talia sunt vnum et idem in
re. et primo ostendit potentiam idem esse cum suffi-
cientia. et dicit. **A**n tu arbitris illud quod
nihilo indigeat/ illud egere potentia? **E**t
respondet boetius. **N**ime inquam. **P**hilosophia
approbat. d. Recte tu quod respondes. nam
siquid est quod sit valentie imbecillioris

Et dicit
boetius. Ita est inquam. **C**oncludit ergo philosophia. d. Igitur vna est eadem est natura sufficientie et potentie et dicit boe-
tius. sic videtur. **T**unc ostendit dignitate esse eadem cum predictis. d. Quod non homini est. i. sufficientes et potentes nisi
quod illud censes. i. iudicas spernendum tanquam indignum. an non spernendum sed dignissimum omni veneratione?
Respondeo boetius. Non potest dubitari quod hoc sit dignissimum omni veneratione. **E**t philosophia. addam? ergo sufficientie et
potentie reuerentiam quod hec tria vnum iudicem? **E**t dicit boetius addam? ergo si volumus vera profiteri **N**on
quod potentia idem est sufficientie. quod enim aliquid omnino sit sufficientes ita quod nullus egeat: et tamen careat potentia
predicatione includit. si caret potentia respectu alicuius possibilis: non esset omnino sibi sufficientes **N**on cuius
inest summa sufficientia et summa potentia/ eidem inest et summa reuerentia. **I**n quantum enim aliquid habet rationem
principij: in tantum est dignum reuerentia. vnde filij reuerentur patribus quia sunt principij esse eorum. et serui dominos. quia sunt
principia seruorum in mandato/ mouentia eos per imperium. et reueremur viros studiosos quia sunt principia gubernationis
vita politica. potentia autem dicitur rationem principij. vnde illud est maxime principium quod est potentissimum. et
est tale reuerendissimum

Hic ostendit predictis esse annexam glam
et letitiam. d. Quid non iudicas. **I**llud
quod est sufficientissimum potentissimum
reuerendissimum. est ne hoc obscurum et
ignobile vel est clarissimum omni celebri-
tate. i. gloria? **R**espondeo boetius ego profite-
or illud esse celeberrimum. i. gloriosissimum
sic est **T**unc philosophia concludit. d. **C**onsequens
igitur est ut fateamur claritudinem. i.
gloriam nihil differre a tribus superioribus
Et dicit boetius **C**onsequitur inquam **T**unc
ostendit idem de letitia. d. **I**llud quod nullus
alieni egeat et quod cuncta suis viribus
possit quod est reuerendum et clarum nonne
hoc est letissimum? **R**espondeo boetius. non pos-
sum cogitare vnde tali vllus merore obre-
pat. i. intret. **T**unc concludit philosophia. d.
Si superiora manebunt vera necesse est il-
lud plenum esse letitie. et pro eadem processa
necesse est esse nota diuersa sufficientie pote-
tie. claritudinis reuerentie et iocunditatis.
sed substantiaz eorum nullo modo discrepa-
re. quod procedens boetius dicit **N**ecessesse
inquam **N**on quod omnes creature pro pa-
s v

tantur ad deum sicut effectus ad suam causam, et quia noticia cuiuslibet cause relucet in suo effectu necesse est ipsius dei habere noticiam per effectum et noticiam cum laude quia effectus dei representat ipsum sub ratione bonitatis et perfectionis que est materia laudis, cum igitur gloria sit clara cum laude noticia necesse est principium omnium rerum quod est sufficientissimum, potentissimum et reuerendissimum, etiam esse gloriosissimum.

Monendum quod sufficientissimo nullum bonum deest et tale habet appetitum quietatum in bono adeptum, quod est appetitum in bono adeptum est leticia, et bonum sufficientissimum etiam est lenissimum. **N**otandum quod omnia ista sufficientia, potentia, reuerentia, gloria et leticia sunt unum in substantia, non autem sunt unum in substantia sicut aggregatum ex diversis rebus, tunc enim esset ibi oppositio quod repugnat potentissimo et dignissimo eo quod simpliciora digniora sunt oppositis, sed de hoc postea melius patebit.

Hic philosophia ostendit quod homines illud quod est unum re diuidunt. **S**ecundo mouet dubitationem ibi. **Q**uid igitur inquit? **P**rimo ostendit quod homines didicunt illud quod est unum et dicit illud quod est unum et simplex natura, illud disperdit, id est diuidit prauitas humana, id est prauus error hominum quod dicitur unum sine alio, et dum homines conantur, id est laborant adipisci partem rei que partibus caret, homo non assequitur ullam portionem, id est partem, nec ipsam rem integram quam affectat. **E**t querit Boetius. **Q**uoniam modo diuidunt homines ista? **D**icit philosophia, qui petit diuitias propter fugam penurie id est causa sufficientie nihil laborat de potentia sed mauult, id est magis vult esse vile, id est indignus et obscurus, id est inglorius, et ita nihil curat de dignitate et gloria, talis etiam subtrahit sibi multas voluptates naturales ne amittat pecuniam quam parauit, id est lucratus est. **S**ed hoc modo nec sufficientia contingit ei quem valentia, id est potentia deserit, quem molestia pungit, quem vilitas, id est irreuerentia abiicit, quem obscuritas, id est infamia recedit, quod dicitur non. **T**unc ostendit de potentia idem dicitur. **Q**ui non solum desiderat posse, id est potentiam ille persequatur, id est dispugnet ope, despiciat voluptates et honorem carentem potentia et nihilipedit gloriam, sed videtur quod multa huic deficient. **F**it enim aliquando ut talis egeat necessariis, ut mordeat anxietatibus. **E**t cum nequeat ista depellere etiam illud quod maxime petebat, desistit esse potes. **S**imiliter rotinari de alijs tribus, id est de honoribus, de gloria, de voluptatibus sicut de predictis duobus nam cum unumquodque horum perfecte acceptum sit idem quod cetera, ut declaratum est: quisquis petit aliquid horum sine ceteris non apprehendit illud quod desiderat. **M**onendum quod querit partem rei indissibilis partem non inueniet nec ipsam rem cuius partem querit, quia in re natura indissibile parte non habet, cum igitur predicta quinq; id est sufficientia reuerentia etc. ex parte rei sint unum et indissibilia, licet differant nominibus: qui querit unum sine alio non inueniet. **N**otandum quod ista quinq; prout inueniuntur in rebus sensibilibus in quibus habent esse modo imperfecto diminuto, sic unum inueniunt sine alio. **I**n quantum autem accipiuntur secundum esse perfectum et secundum esse summum prout inueniuntur in beatitudine, sic sunt idem indissibilia et unum non inueniunt sine alio, quia summa sufficientia est beatitudo, summa reuerentia est beatitudo, summa potentia est beatitudo, et sic de alijs. **N**otandum quod quia homo naturaliter desiderat beatitudinem tunc unumquodque predictorum quinq; desiderat secundum quod spectat ad beatitudinem, hoc autem est secundum esse perfectum in quantum eadem sunt beatitudini, et quia beatitudo cum sit deus est indissibilis, omnia

dem esse diuersa nullo modo vero discrepare substantiam. **B.** Necessesse est inquam.

P. Hoc igitur quod est unum simplex quod natura prauitas humana disperdit. **E**t duz rei que partibus caret: partem conatur adipisci, nec portionem que nulla est, nec ipsam quam minime affectat: assequitur. **B.** Quoniam inquam modo? **P.** Qui diuitias inquit petit, penurie fuga, de potentia nihil laborat, vilis obscurus quod esse mauult. **M**ultas etiam sibi naturales quoque subtrahit voluptates ne pecuniam quam parauit amittat. **S**ed hoc modo nec sufficientia quod contingit ei quem valentia deserit, quem molestia pungit, quem vilitas abiicit, quem recedit obscuritas. **Q**ui non solum posse desiderat, persequatur ope, despiciat voluptates, honorem quoque potentia carentem, gloriam quoque nihilipedit. **S**ed hunc quoque multa deficient vides. **F**it enim ut aliquando necessarijs egeat, ut anxietatibus mordeatur. **C**umque hec depellere nequeat: etiam id quod maxime petebat potes esse desistat. **S**imiliter rotinari de honoribus, gloria, voluptatibus licet. **N**am cum unumquodque horum quod cetera sit, quisquis horum aliquid

sine ceteris petit: nec illud quod desiderat apprehendit. **M**onendum quod querit partem rei indissibilis partem non inueniet nec ipsam rem cuius partem querit, quia in re natura indissibile parte non habet, cum igitur predicta quinq; id est sufficientia reuerentia etc. ex parte rei sint unum et indissibilia, licet differant nominibus: qui querit unum sine alio non inueniet. **N**otandum quod ista quinq; prout inueniuntur in rebus sensibilibus in quibus habent esse modo imperfecto diminuto, sic unum inueniunt sine alio. **I**n quantum autem accipiuntur secundum esse perfectum et secundum esse summum prout inueniuntur in beatitudine, sic sunt idem indissibilia et unum non inueniunt sine alio, quia summa sufficientia est beatitudo, summa reuerentia est beatitudo, summa potentia est beatitudo, et sic de alijs. **N**otandum quod quia homo naturaliter desiderat beatitudinem tunc unumquodque predictorum quinq; desiderat secundum quod spectat ad beatitudinem, hoc autem est secundum esse perfectum in quantum eadem sunt beatitudini, et quia beatitudo cum sit deus est indissibilis, omnia

prosa nona

quinque predicta sunt unum in diuisibilitate. Et quod per quod homines querunt ista sunt quod imperfecta in quantum sunt in sensibilibus et tamen desiderant ea secundum perfectionem ideo homines non assequuntur per ea quod desiderant

B. Quid igitur inquit? **B.** Quod omnia simul cupiat adipisci. **P.** Summa quidem ille beatitudinis uenit. Sed num in his ea reperiet quod demonstrauimus id quod pollicentur posse perferre? **B.** Nime inquit. **P.** In his igitur quod singula quaedam expectantur et prestare creduntur; beatitudo nullo modo inuestiganda est. **B.** Fateor inquit et si nihil dici uerum potest beatitudinem reperire et in his bonis quod demonstrauimus non posse perferre quod pollicentur. **P.** Nime inquit. **C.** Concludit ergo philosophia dicit. In his ergo nullo modo est inuestiganda beatitudo quod creduntur prestare singula expectantur. **B.** Desiderando quod Boetius dicit. Quod fateor. id est affirmo inquit ita est. et si nihil uerum dici potest. Non si aliquis querit omnia quinque simul; ille querit beatitudinem in uniuersali. Sed errat in particulari quod credo est in istis temporalibus bonis in quibus non inuenit. non ei summa sufficientia nec potentia inuenit in eis. **P.** Si ergo quod queres unum illorum uel omnia simul secundum quod inueniuntur in rebus sensibilibus cum habeant esse in eis non imperfecto; non consequitur beatitudinem. queres autem unum istorum secundum esse perfectum; cum omnia sint unum in diuisis. Alii. omnia querit et querit beatitudinem.

P. Habes igitur inquit et formam false felicitatis et causas. **C.** Reflecte nunc in aduersum mentis intuitum. Ibi enim peram quam promissimus statim uidebis. **B.** Atque hec inquit uel ceco perspicua est. eamque tu pauloante monstrasti. dum false eas aperire conabar. **B.** (nisi fallor) ea uera est et perfecta felicitas que sufficienter. potentem reuerendum celebrem letumque perficiat. Atque ut me interius animaduertisse cognoscas. quod unum horum (quod idem cuncta sunt) ueraciter prestare potest. hanc esse plenam beatitudinem sine ambiguitate cognosco. **P.** De te alumne hac opinione feliciter sentio. si quidem hoc inquit adieceris. **B.** Quidnam inquit? **P.** Esse ne aliquid in his mortalibus caducis que rebus putas quod homini statim possit asferre? **B.** Nime inquit puto. **P.** Quia te nihil ut amplius desideret omnino est. **P.** Hec igitur uel imagines veri boni uel imperfecta quedam dare bona mortalibus uidentur. **B.** Vix autem atque perfectum bonum conferre non possunt. **B.** Assentior inquam.

C. Gratulando Boetio. Alumne hac opinione te feliciter supple dico. si quidem hoc adieceris supple quod modo dicam. **B.** Et ideo dicit Boetius. Quidnam dicam? **C.** Dic philosophia. Putas ne aliquid esse in his rebus mortalibus et caducis. id est ensitorijs quod possit asferre. id est dare homini statim? **R.** Rndet Boetius. Nime puto. **C.** Et illud ostendit a te ut nihil amplius desideret beatitudine. **C.** Concludit ergo philosophia dicens. Hec igitur. id est sufficientia reuerentia. et que in rebus caducis inueniuntur uel sunt imagines. id est similitudines veri boni et uidentur clare mortalibus imperfecta bona. uix autem et perfectum bonum conferre non possunt. **C.** Et dicit Boetius. Assentior inquit. **C.** Non sufficientia imperfecta que considerat in rebus temporalibus non est uera sufficientia sed tamen similitudinaria. **C.** Sufficientia autem perfecta includit omnia alia quattuor. et singulorum aliorum quattuor perfecte alia includit. et

C. Dic philosophia mouz dubitationes quod dictum est id est quod homo credo singulis horum diuisim. id est frustrat beatitudinem potest dubitari ut credo omnia simul: quare beatus mundo. **C.** Dicit ergo Boetius in libro. Quid igitur inquit. id est non quare beatitudo que reudo unquam diuisis. quod igitur erit si quis cuncta simul cupiat adipisci. nunquam ille sic uelit sumam beatitudinem. nunquam. **C.** Et rnt boetius. **C.** Concludit ergo philosophia dicit. In his ergo nullo modo est inuestiganda beatitudo quod creduntur prestare singula expectantur. **B.** Desiderando quod Boetius dicit. Quod fateor. id est affirmo inquit ita est. et si nihil uerum dici potest. Non si aliquis querit omnia quinque simul; ille querit beatitudinem in uniuersali. Sed errat in particulari quod credo est in istis temporalibus bonis in quibus non inuenit. non ei summa sufficientia nec potentia inuenit in eis. **P.** Si ergo quod queres unum illorum uel omnia simul secundum quod inueniuntur in rebus sensibilibus cum habeant esse in eis non imperfecto; non consequitur beatitudinem. queres autem unum istorum secundum esse perfectum; cum omnia sint unum in diuisis. Alii. omnia querit et querit beatitudinem.

C. Postquam philosophia assignauit eam false felicitatis. hanc omnia que sit uera felicitas. **C.** Secundo omnia in quo sit constituta ibi. **C.** Quin igitur agnouisti. **P.** Primo philosophia dicit. Habes igitur iam causas et formam false felicitatis. nunc reflecte intuitum mentis tue in aduersum. id est in partem rnt false felicitatis. **B.** Et ad uera felicitatem ibi statim uidebis uera felicitatem quam promissimus. **C.** Et dicit Boetius. **C.** Atque per certe uera beatitudo perspicua est. id est manifesta ex dictis. etiam hoc ceco. quod dicitur. tamen manifesta est uera beatitudo ex dictis quod etiam ceco si aliquid posset uide pateret. et tu pauloante monstrasti eam supple uera felicitatem dum conabar aperire. id est declarare causas false felicitatis. **C.** Et dicit Boetius. **C.** Nisi ego fallor ea est uera et perfecta felicitas que perficiat sufficienter. potentem et reuerendum celebrem et letum. **C.** Ut eam tu philosophia cognoscas me Boetium interius. id est plene animaduertisse quod sit uera felicitas. ego sine ambiguitate cognosco hanc esse plenam beatitudinem que unum horum. id est predictorum ueraciter potest prestare quod idem cuncta sunt. **C.** Et dicit philosophia quod

Libri tertii de consolatione philosophiæ

ideo illud quod dat unum perfectum dat omnia. s. illud quod dat omnia facit vere perfectum. s. dicit Boetius Illud quod potest veraciter unum proferre illud cognosco esse hominidinem. **I**te assentio est verbum deponentale. et idem significat cum verbo neutro. **I**te assentio

Dicunt philosophi in quo vera felicitas sit constituta. Et primo tangit ordinem huius partis ad beatitudinem et docet diuinum auxilium esse implorandum. et cognoscat in quo sit vera beatitudo. et inuocat diuinum auxilium. tertio ostendit intentum in quo sit vera beatitudo. secunda ibi. **D** qui perpetua. tertia ibi. **Q**uoniam igitur primo dicit philosophia Boetii quoniam agnouisti que sit illa vera beatitudo. et agnouisti que mentiantur beatitudinem nunc superest ut agnoscas unde illa vera beatitudinem petere possis. Et dicit Boetius Illud iam dudum a te vehementer expecto. Et dicit philosophia Cui diuinum auxilium in minimis rebus debeat implorari sicut placet Platoni nostro in Timeo quid nunc censes faciendum in tam arduo negotio. **R**espondet Boetius Inuocandum superest censes. propter omnem rem. s. deum. sine quo nullum exordium rite fundatur. quod approbat philosophia. d. Recte tu inquit censes et sic sine intervallo philosophia ita modulata est. i. proposuit inuocationem dei metrica modulatione.

Non quod in omnibus diuinum auxilium est implorandum. quod deus est qui diuitias sue sapientie infundit in animas sapientium et tribuit studentibus gratiam cogitandi. cui nihil est difficile. et sine quo nihil possibile est possideri. Ita scribitur in prologo de regimine principum. Et omne datum optimum et omne donum perfectum desursum est descendens a parte luminis ut dicit alia scriptura. Et dicit beatus Augustinus Nemo tam eruditus. nec tam doctus qui superna illustratione non indigeat. Et beatus Gregorius. Nisi iterum sit qui doceat. inuani lingua doctoris laborat. **I**tem philosophia volens ostendere quod sit vera beatitudo. inuocat diuinum auxilium quod pretermisso nullum rite fundatur exordium.

Item est metrum nonum huius tertium quod dicitur homericum ab iuatore quod homerus ipsum adinuenit. et dicitur heroicum a materia quod gesta heroum. i. viro rum illustrium huius metro describebantur et dicitur dactylicum a pede predominantante. hexametrum a numero pedum quod constat ex sex pedibus. In quo metro philosophia inuocat diuinum auxilium ad ostendendum in quo sit vera beatitudo et quo ad ipsam perueniat. **P**rimo quod philosophia captando beniuolentiam dei ipsam multipliciter commendat. et petitionem suam exprimit ibi. **D**a prope. **C**irca primum sciendum quod tria requirunt ad petitionem exaudientiam. **P**rimo requirit potentia exaudienti. **S**ecundo voluntas. **T**ertio scientia. **D**e primis duobus dicitur in quarto huius psalmo. **D**uo sunt in quibus omnis humanorum actuum effectus constat voluntas et potestas quod si alter desit nihil est quod explicare queat. **D**e scientia patet quod sine ea nihil rationabiliter geritur. **V**olens igitur philosophia ostendere quod deus possit. velit. et sciat. exaudire suam petitionem. ostendit ipsam esse potestatem ex mundi gubernatione. ex celi et terre creatione. ex temporis productione. et ostendit ipsam volentem siue beniuolentiam ex sui bonitate et clementia quod produxit cuncta. et ostendit ipsam esse sapientem ex quodammodo effectuum specialium productione. secunda ibi. **D**ue non externe. **T**ertia ibi. **T**u numeris. **P**rimo dicitur prope quod gubernas mundum perpetua ratione. i. perpetua prouidentia tua quod es sator. i. creator terre et celi quod iubes tempus ire. i. procedere ab euo. i. a perpetua tua duratione tu manens stabilis. i. immutabilis. **D**as. i. facis cuncta moueri. **N**on quod ista ratio littera. **D** quod perpetua usque ad illam partem. **D**a prope. debet legi suspensiuè. et potest o huius tenere uocatiè. admiratiue vel deprecatiue. **N**on quod gubernare est res in debitum sui finem ordinare. quod specialiter ad diuinam bonitatem. regit autem prima causa omnes res. preter huius quod miscet cum eis influendo super eas virtutem et bonitatem. s. auctorem li. d. causam. **N**on quod mundus huius Aristoteli in li. d. mundo est constitutio ex celo et terra naturali. quod in eis sit que mundum deus gubernat perpetua ratione. i. sua prouidentia perpetua quod non est transitoria sic prouidentia humana. s. permanentis duratione infinita. **N**on sic aliquis dicit sator quod semina plantarum et

rationem igitur agnouisti que vera illa sit. que autem beatitudinem mentiantur nunc superest ut unde veram hanc petere possis agnoscas. **B.** Id quidem inquam iam dudum vehementer expecto. **P.** Sed cum uti in **L**imeo Platoni inquit nostro placet. **I**n minimis quibus rebus diuinum presidium debeat implorari. quid nunc faciendum censes ut illius summi boni sedem reperire mereamur. **B.** Inuocandum inquam rerum omnium patrem quo pretermisso nullum rite fundatur exordium.

P. Recte inquit. ac simul ita modulata est Platoni nostro in Timeo quid nunc censes faciendum in tam arduo negotio. **R**espondet Boetius Inuocandum superest censes. propter omnem rem. s. deum. sine quo nullum exordium rite fundatur. quod approbat philosophia. d. Recte tu inquit censes et sic sine intervallo philosophia ita modulata est. i. proposuit inuocationem dei metrica modulatione.

Metrum heroicum hexametrum

Qui perpetua mundum ratione gubernas
Terrarum celiq; sator qui tempus ab euo
Ire iubes. stabilisq; manens das cuncta moueri
Das. i. facis cuncta moueri. **N**on quod ista ratio littera. **D** quod perpetua usque ad illam partem. **D**a prope. debet legi suspensiuè. et potest o huius tenere uocatiè. admiratiue vel deprecatiue. **N**on quod gubernare est res in debitum sui finem ordinare. quod specialiter ad diuinam bonitatem. regit autem prima causa omnes res. preter huius quod miscet cum eis influendo super eas virtutem et bonitatem. s. auctorem li. d. causam. **N**on quod mundus huius Aristoteli in li. d. mundo est constitutio ex celo et terra naturali. quod in eis sit que mundum deus gubernat perpetua ratione. i. sua prouidentia perpetua quod non est transitoria sic prouidentia humana. s. permanentis duratione infinita. **N**on sic aliquis dicit sator quod semina plantarum et

Retrum nonum

arborum p[ro]cipit: sic de[us] d[omi]n[us] sator i[n] q[ua]ntu[m] celu[m] tr[an]s creauit p[ro]duxit. p[er] celu[m] atq[ue] tr[an]s itelligit elem[en]ta q[ue] s[un]t i[n] medio. Dicit atq[ue] terrar[um] / ponedo numer[um] pluralē p[er] singulari p[er] antithesim. **N**ondū q[ui] t[em]p[us] est duratio successiua cū sit numer[us] mot[us] s[ecundu]m p[ri]m[um] et posterius. ex. iij. p[er] h[oc] q[ui] duratio p[re]cedit ab euo. **U**bi notandū q[ui] euū ē duratio p[er]manēs tō simul nullā h[ab]ēs successione[m] vel mutabilitatē anexas. et ē idē q[ui] eternitas q[ue] ē p[ro]pria duratio dei s[ecundu]m quā de[us] ē cā t[em]p[or]is. **S**ic ei de[us] p[er] suū eē ē cā cuiuslib[et] eē. et p[er] suā bonitatē est cā cuiuslib[et] b[on]i: ita p[er] suā durationē est cā cuiuslib[et] duratōis. **N**ō q[ui] de[us] ē ita/bilis. i. immutabil. q[ui] n[on] illa sp[eci]e[m] mot[us] mouet. n[on] generatōe[m] et corruptōe[m] cū sit ingenēabil[is] et incorruptibilis. nec augmētatiōe[m] et diminutiōe[m] cū n[on] sit q[ui]nt[us]. n[on] alteratiōe[m] nec loci mutatiōe[m] cū sit imperib[il]is. **E**t p[ro]bat. Ar[istote]l. viij. p[er] h[oc] ex ordie[m] mouētū et mobiliū q[ui] nec ē deueniē ad aliqd[am] p[ri]mū oio immobile. et p[er] se et p[er] acc[us]s. **N**ondū q[ui] oia a p[ri]mo s[un]t mutabilia v[el] s[ecundu]m eē vel s[ecundu]m op[er]ationē si s[ecundu]m eē h[ab]et duplicat[us] vel s[ecundu]m eē s[ub]stantiale sicut entia genēabilia et corruptibilia. vel s[ecundu]m esse accidētale sicut corpora celestia q[ue] h[ab]ent n[on] mutent[ur] genēatiōe[m] et corruptiōe[m] t[ame]n mutāt s[ecundu]m eē locale. **S**i atq[ue] ē mutatio h[ab]et op[er]ationē. sic intelligētie s[un]t mutabiles q[ui] i[n] ip[s]is ē successio intellectiōnū. h[ab]et g[er] n[on] mutent[ur] q[ui] ad eē: t[ame]n q[ui] ad op[er]ationē. **A**lit exponit. **S**tabilis manēs das cūcta moueri. vel oib[us] speciebus motuū v[el] aliqb[us] sp[eci]eb[us] mot[us] accipiēdo motū stricte vel large. **A**lit expōit. **S**tabilis manēs das cūcta moueri n[on] q[ui] oia moueant. s[ed] q[ui]cqd[am] mouet te dāte mouet. **E**t s[ecundu]m genus locutionis h[ab]et **J**oh[ann]es. i. **I**lluminat oēm hoīez venientem i[n] h[uius] mūdu[m]. n[on] q[ui] oēs simul illuminent. s[ed] oēs q[ui] illuminant[ur] a deo illuminant[ur].

Quem non externe pepulerunt fingere cause
Daterie fluitatis opus / v[el] insita summi
Forma boni liuore carens. tu cuncta superno
Ducis ab exemplo. pulcrum pulcerrimus ipse
Mūdu[m] mēte gerens similiq[ue] in imagie formās
Perfectas q[ue] iubens p[er]fectum absoluē partes

Hic p[ro]ph[et]ia o[mn]iū d[omi]n[us] eē benivolū ex b[on]itate elem[en]tie q[ue] oia p[ro]duxit et dicit. **Q**uē. s[ecundu]m d[omi]n[um] ex f[er]re. i. ex f[er]re eē n[on] pepulerit. i. n[on] coegerit fingē. i. p[ro]ponē op[er]at[us]. i. creaturā fluitatis materie q[ue] fluit de eē ad n[on] eē. et ecōuerso de n[on] eē ad eē forme. v[el] p[er] h[oc] insita. i. insitica forma summi b[on]i. i. summe tue b[on]itatis. s[ecundu]m pepulit te fingē op[er]at[us] fluitatis materie. **O**p[er]e tu ducis. i. p[ro]ducis cūcta ex[em]plo sup[er]no. i. ab exemplari p[er]petuo. tu ipse pulcerrim[us] ab o[mn]i deformitate clōgat[us] gerens mēte. i. mēoria pulc[er] mūdu[m]. s[ecundu]m architec[on]u[m] et

formās. i. p[ro]ducēs ip[s]m mūdu[m] sensibile s[ecundu]m i[m]agie sic p[ro]fuit i[n] mēte tua. et tu iubēs mūdu[m] p[er]fectū. i. p[er]fecte p[ro]duatū absoluē. i. absolutū tenē. sine defcū alicui[us] p[er]fectas p[ar]tes. i. elem[en]ta et elem[en]tata q[ue] sp[eci]at[ur] ad integritatē. mūdi. **N**ondū q[ui] oē q[ui]d necessitat[ur] a cā ex[er]nseca / necessitat[ur] ab efficiēte vel a fine q[ui] n[on] s[un]t p[ar]tes eē ex[er]nsece. **E**fficiēs atq[ue] necessitat[ur] dupl[ic]i. v[el] violētia inferēdo vt p[ro]cipiēs lapidē sursum. v[el] aliqd[am] p[ro]ferēdo q[ui] naturalit[er] moueat. sic generās d[omi]n[us] formā leuitatis / mouz ignē sursum de n[on]itate nature. **D**e[us] atq[ue] n[on] n[on]itat[ur] ab efficiēte p[ri]mo. s[ecundu]m n[on]itate violētie. cū nihil sit potēt[ur] eo. nec n[on]itate te 2[us] mō cū nihil ab alio recipiat. nec etiā n[on]itat[ur] n[on]itate finis. q[ui] q[ui]d n[on]itat[ur] ab alio t[em]p[or]e a fine / p[ro]p[er]at ad ip[s]z sic imp[er]f[ec]tū ad p[er]fectū: eo q[ui] finis ē b[on]i et p[er]fecto illi[us] q[ui]d ē ad finē. **D**e[us] atq[ue] a n[on]lo ex[er]nseco p[ro]ficiat. **N**ō q[ui] sola b[on]itas d[omi]n[us] coegit ip[s]z ad p[ro]ducēdū op[er]at[us] fluitatis materie n[on] atq[ue] coegit ip[s]z necessitudo sed libere mouendo. **N**ō q[ui] inuidia facit q[ui] aliq[ui]s bonū alteri n[on] p[ro]icat. q[ui] inuidia ē tristitia de bono alteri. **E**t q[ui] talis inuidia in deo n[on] ē. ideo sumā b[on]itatē p[er] creationē alijs p[ro]icauit. **U**nde dicit **P**lato i[n] **T**imeo. **A**b optio inuidia lōge relegata ē. et p[er]sequēs sibi dissimilis put naturaliter cuiusq[ue] capax b[er]itudis eē poterat. efficiq[ue] voluēt. **N**ō q[ui] sic in agētib[us] p[er] naturā forma rei fieri de p[er]sistit i[n] agēte h[ab]et eē reale. sic i[n] agētib[us] h[ab]et itellec[us]ū forma rei p[ro]ducēde p[er]sistit h[ab]et eē itellec[us]uale. **S**icut artifex volēs p[ro]ducē domū. o[mn]i formā dom[us] p[ri]mo i[n] mēte p[er]sistit tāq[ue] ex[em]plar ad cuius imit[er]ationē faciat domū in materia. **C**ū igit[ur] de[us] sit agēs p[er] itellec[us]ū p[ro]ducēs mūdu[m] ipse p[ro]habuit i[n] mēte sua ex[em]plar mūdi et oīm partū eius. ad cui[us] imitationē p[ro]ducit mūdu[m] extra. supple q[ui] mūdu[m] i[n] mente diuina p[re]existens dicitur archityp[us]. ab archos q[ui]d est princeps et typos similitudo quasi principalis similitudo cuius imago dicitur iste mundus sensibilis.

Tu numeris elem[en]ta ligas. vt frigora flāmis
Arida cōueniāt liq[ui]dis. ne purior ignis
Euolet aut mersas deducāt pondera terras
Dicit. **O**p[er]e tu ligas elem[en]ta nūeris. i. p[ro]portiōib[us] nūeralib[us] vt elem[en]ta frigida p[ro]ueniāt. i. p[ro]cordet flāmis. i. calidis elem[en]tis. et vt arida. i. sicca elem[en]ta p[ro]ueniāt liq[ui]dis. i. humidis elem[en]tis ne ignis p[ro]p[er]at

Hic p[ro]ph[et]ia cōmēdat deū ex p[ar]te sapie quo ad speciales effectū p[ro]duciōem. **E**t primo ex p[ro]duciōe elem[en]tor[um]. 2[us] ex p[ro]duciōe aie mūdi. tertio ex p[ro]duciōe n[on]az aiaz. scd[un]d[u]m ibi **T**u triplicis. tertia ibi **T**u causis. **P**rimo

Libri tertii Metrum nonum et

rior in elementa euolet. i. exeat spera sua magis ascendendo. et ne pondera. i. gravitates deducant. i. magis deorsu ducant frans merfas. i. depressas. **N**o q elementa hnt pportione numeralem in se. sic eni duo numeri qdrati pueniunt i vno numero medio pportionali. sic duo elementa pstraria in duabus qlitatib pueniunt i vno elemento medio pportionali vtrig. sibi gra Numerus qdrat est q pstat ex ductu sui ipsi i seipm. dicendo bis duo. ter tria. bis duo i qnariu. z ter tria i nouenariu. z accipe vnu nuz mediu pportionabile. s. senariu q fz eade pportione excedit qtuor i q excedit a noue. sic ei noue pntet sex et media pte sex. ita sex pntet qtuor z media pte qtuor Sic similit e i elementis. Na ignis z aq in duab qlitatib pstrariant. ignis ei e calid z siccus. aq frigida et huda. z colligatur vno medio. s. aere q puenit cu igne in caliditate. et cu aqua i humiditate. similit est de aere z tra respectu aque. Sed hanc sniam tra sic exponat Tu ligas elementa numeris. i. pportio/nib numeralib vt frigida. i. aque que frigide sunt/ pueniat flamis. i. ignib q calidi sunt. p vnu elementu mediu qd e aer. et arida. i. terre q aride sunt pueniat liqdis. i. ptrib aeris que humide snt **C**p elementu mediu qd e aq.

Dic phia ont sapias ex aie mudi pductoe Ubi sciendu q ista tra pmit exponit ad intetionem Platons in Timeo. s. qz ista expositio e difficillia z modice vtilitatis ego ea pntleo z ponā facile exponez q e de mete Aristotel Ad cui euidetia e nondu q p aiaz mudi s intelligit intelligetia moues orbe q per motu stute sua influit inferiorib. z hec intelligetia d media in deū et aiam huanaz Sicut ei i dignitate et pfectioe excedit a deo. sic ipa excedit aiaz nraz **N**otadu q intelligetia hmōi d e triplicis nature p tres opatiōes qs hz. s. mouere orbes. intellige deum. et intellige se ipsa **N**otadu q orbes celestes dicunt psona mēbra intelligetie. qz p ipos tōs p organa z istru mēbra intelligetia influit inferiorib **L**ic ei intelligetia pma intetioe moueat p se. tñ secūda mouet ppter inferiora **V**is pmissis tra plana erit **U**n dicit sic Tu deus aiaz supple mudi q e intelligetia/ media supple in deū z aiam humanā. triplicis nature. i. triplicis opatiōis mouetem cūcta supple inferiora p influrū: illā tu cōnectēs resoluis. i. distiguis ea p cōsona mēbra. i. p pueniētes orbes. q aia cū secta. i. diuisa quatū ad opatiōes glomeravit. i. impellit motū i duos orbes supple in orbe pmi mobilis. et in orbe planetaz. ipa reditura. i. reflexa meat. i. pcedit i semetipam supple itelligedo qd e vna opatio. z ipa circuit mēte pndā. i. diuinā deū itelligedo. q e alia opatio. et ipa cōuertit. i. mouet celū simili imagie. i. itellectioe qd e tertia opatio ei **A**dhuc nō. lz corpa celestia sint diuersa. tñ rōne vnitatis pnt dici vnu corp **S**ilit intelligetie lz sint diuerse tñ pnt dici vna intelligetia ppter vnitatē ordis i opatiōe mouedi. s. dicit i singulari aniam et nō animas

Dic phia pmedat sapias dei ex animarū nraz creatioe. di. **O**p tu puehis. i. pducis aias hoim et miores vitas. i. aias brutoz et plātar paribus causis qb animā mudi pro duxisti. s. tu aptas sblimes. i. aias rōnales ho minū leuib currib. i. celestib stellis. tu seris eas i celū z terrā. i. i corpa frena. qs aias cōuersas reduci igne. i. charitate reducētē facis reuertit ad te benigna lege. i. ordiatōe tua **N**o q aie bestiaz z plātar dnr mioris vite respēu aie hois eo q nō hnt tot nec ita pfectas opatiōes vite sicut aie hoim **N**o q p leues currus fm intetionem platōicoz: intelligit stellas cōpares currib **D**ixerūt ei platōici q de oēs aias simul creauerit et seminauerit eas i celo delegedo eas stellis cōparib a quib postea dilabunt in corpa **S**z hec opio non valz. s. q oēs aie simul sint create. imo omni die de nouo creant. z create corpa poribus insudunt **D**icunt at aie seri in celū ppter stute celestē ex q vnio aie ad corp pstrabit suaz periodū. lz aia a deo pducatur i corpe. tñ vnio ex pte dispositionū corpaliū dependet a stute celesti. i. o dicit eas seri i celū et terrā qz aie n coaptant corpb nisi mediāte stute celesti **U**n. y. phy sicōz **N**o ei generat hoiez et sol **N**o q de aias creatas aptat leuib currib. i. stellis cōparibus: qd sic pnt intelligi qz aia creatas cōparitatē et silitudinē hz cū stella **S**icut ei stella e nobilior pars sui orbis et e ppetua: sic aia rōnalis ppetua exns e nobilior pars hois **U**el sic pnt intelligi q de aias creatas aptat leuib currib. i. rōni et itellectui q dicunt curr aie qz ducūt ho mine i cognitionē rez quas aias serit in celū z in trā. qz aia rōnez itellectū hz cognitionē cele **C**stū z trestriū

Tu triplicis mediā nature cūcta mouentem
Cōnectens aiam. p consona mēbra resoluis
Que cū secta duos motū glomeravit i orbes
In semet reditura meat mentē q profundam
Circuit. et simili conuertit imagine celum

Notadu q intelligetia hmōi d e triplicis nature p tres opatiōes qs hz. s. mouere orbes. intellige deum. et intellige se ipsa **N**otadu q orbes celestes dicunt psona mēbra intelligetie. qz p ipos tōs p organa z istru mēbra intelligetia influit inferiorib **L**ic ei intelligetia pma intetioe moueat p se. tñ secūda mouet ppter inferiora **V**is pmissis tra plana erit **U**n dicit sic Tu deus aiaz supple mudi q e intelligetia/ media supple in deū z aiam humanā. triplicis nature. i. triplicis opatiōis mouetem cūcta supple inferiora p influrū: illā tu cōnectēs resoluis. i. distiguis ea p cōsona mēbra. i. p pueniētes orbes. q aia cū secta. i. diuisa quatū ad opatiōes glomeravit. i. impellit motū i duos orbes supple in orbe pmi mobilis. et in orbe planetaz. ipa reditura. i. reflexa meat. i. pcedit i semetipam supple itelligedo qd e vna opatio. z ipa circuit mēte pndā. i. diuinā deū itelligedo. q e alia opatio. et ipa cōuertit. i. mouet celū simili imagie. i. itellectioe qd e tertia opatio ei **A**dhuc nō. lz corpa celestia sint diuersa. tñ rōne vnitatis pnt dici vnu corp **S**ilit intelligetie lz sint diuerse tñ pnt dici vna intelligetia ppter vnitatē ordis i opatiōe mouedi. s. dicit i singulari aniam et nō animas

Tu causis animas paribus vitasq minor es
Prouehis. z leuib sblimes currib aptans
In celū terramq seris. quas lege benigna

Ad te conuersas reduci facis igne reuertit
No q aie bestiaz z plātar dnr mioris vite respēu aie hois eo q nō hnt tot nec ita pfectas opatiōes vite sicut aie hoim **N**o q p leues currus fm intetionem platōicoz: intelligit stellas cōpares currib **D**ixerūt ei platōici q de oēs aias simul creauerit et seminauerit eas i celo delegedo eas stellis cōparib a quib postea dilabunt in corpa **S**z hec opio non valz. s. q oēs aie simul sint create. imo omni die de nouo creant. z create corpa poribus insudunt **D**icunt at aie seri in celū ppter stute celestē ex q vnio aie ad corp pstrabit suaz periodū. lz aia a deo pducatur i corpe. tñ vnio ex pte dispositionū corpaliū dependet a stute celesti. i. o dicit eas seri i celū et terrā qz aie n coaptant corpb nisi mediāte stute celesti **U**n. y. phy sicōz **N**o ei generat hoiez et sol **N**o q de aias creatas aptat leuib currib. i. stellis cōparibus: qd sic pnt intelligi qz aia creatas cōparitatē et silitudinē hz cū stella **S**icut ei stella e nobilior pars sui orbis et e ppetua: sic aia rōnalis ppetua exns e nobilior pars hois **U**el sic pnt intelligi q de aias creatas aptat leuib currib. i. rōni et itellectui q dicunt curr aie qz ducūt ho mine i cognitionē rez quas aias serit in celū z in trā. qz aia rōnez itellectū hz cognitionē cele **C**stū z trestriū

Prosa decima

Mo q̄ p ignē reducē: intelligit ardorē charitatis q̄ hoīem auersū a deo vicijis: facit ip̄m rediē
stutib⁹, nisi enī hō deū amet: ip̄m nō q̄rit, nisi q̄rat nō inueniet, nisi inueniat, ad ip̄m nō reuertet

Da pater augustam menti conscendē sedē

Da fontem lustrare boni, da luce reperta

In te conspicuos animi defigere visus

Disijce terrene nebulas et pondera molis

Atq; tuo splendore mica, tu nanq; serenū

Tu requies tranquilla pijs, te cernē finis

Pripiū, vector, dux, semita, t̄min⁹ idem.

doze, tu nāq; es serenū q̄, s. oia illustrant, tu es trāq̄lla req̄es pijs, s. mētib⁹, te cernē, i. vidē ē finis
supple oim, tu idem ex̄ns es p̄ncipiū qz origo oim rez, tu es vector qz vehis nos p̄ grām q̄ pueni
re nō possum⁹ p naturā, tu es dux ducens ab errore ignorātie ad veritatē sapie, tu es semita cuz

sis viāz vitas, z p te ad te ip̄m puenit, tu es t̄minus vlt̄ quē nihil q̄rit cū sis sūmū z p̄fctū bo

nū. **M**o q̄ sedes sūmi boni d̄ angusta, i. subtil, qz vix magno labore ad ip̄am puenit, vlt̄ d̄ au

gusta, i. nobil qz nihil sibi p̄pari p̄t. **G**te deū vocat fontē sūmi boni, sic ei riuuli h̄nt existēz fluē

a fonte et ip̄se a nllō, sic a deo oē bonū h̄z eē, ip̄e at̄ a nllō. **M**o ad h̄ q̄ sedes sūmi boni p̄cedat

oz q̄ inuestiget, z qz nō sufficit inuestigare si nō inueniat, nec inuenire si nō diligat, iō p̄hia petit p̄

amorē defigi visū ai, s. rōnem z intellectū i sūmū bonū. **M**o q̄ qz intellect⁹ z rō impediunt z ob

scurant p̄ affectionē z desideriū frenoz, qz corp⁹ qd̄ corrūpit, agguat aīaz qm̄ corpi ē subiecta iō

p̄hia petit fugari nebulas terrene molis, et qz non sufficit fuga tēbray nisi assit lux illūinans, iō pe

tit illūinationē dicēs. **A**tq; tuo splendore mica. **G**te disijcio cis, i. diuersis modis iacē, disp̄gē, se/

parare, diuelli, destruē. **E**t d̄ a dis et iacio, z scribit̄ p̄ duplex, ū, in sc̄da syllaba.

Demonstrat beatitudinē; deum sūmū bonū esse

Prosa decima tertij li.

Quonā igit̄ que sit imp̄fcti, que etiaz p̄fcti

boni forma vidisti, nūc demōstrandū reoz:

quonā hec felicitatis p̄fctio p̄stituta sit. **I**n quo illd̄

p̄mū arbitroz inq̄rendū, an aliqd̄ hmōi bonū (q̄le pau

loante definisti) i rez natura possit existē, ne nos pre/

ter rei subiecte veritatē: cassa cogitationis imago de/

cipiat? **S**z quin existat/ sit q̄ hoc veluti q̄daz omniū

fons bonoz negari nequit. **O**mne enī qd̄ imp̄fctū eē

dicif: id imminutione p̄fcti/ imp̄fctuz esse phibet.

Quo sit vt si in quolibet genere imp̄fctū quid eē vi

deat: in eo p̄fctū quoq; aliqd̄ esse necesse sit. **E**tenī p/

fectione sublata: vnde illud qd̄ imp̄fctū phibet extite

rit: ne fingi q̄dem p̄t. **N**eq; enī ab diminutis incōsum

matisq; natura rez cepit exordiū, s̄ ab integris abso

lutisq; p̄cedens: i hec extrema atq; effeta dilabit. **D**e

Hista est decia p̄sa h̄ tertij in q̄
p̄hia ont̄ vbi vera b̄tudo sit cōsti
tuta, z p̄mo p̄tinuādo se p̄bat b̄tūg
dinē p̄fctā esse i rez natura, 2⁹ ont̄
in q̄ sit vera b̄tudo, ibi. **D**uo s̄o.
Prio dic̄. **B**oeci qm̄ vidisti in p̄
cedentib⁹ q̄ sit forma imp̄fcti boni
z q̄ sit forma p̄fcti boni: nūc reoz, i.
opinoz esse dem̄andū quonā, i. vbi
hec p̄fctio felicitatis, i. p̄fctā felici
tas sit p̄stituta, in q̄ supple inuestigā
do/ illud ego arbitroz p̄mū eē inq̄rē
dū an aliqd̄ hmōi bonū p̄fctuz q̄le
pauloante, s. oā p̄sa diffinisti pos
sit existē in rez natura ne cassa, i. va
na imago, i. sp̄s cogitatiois nos de
cipiat p̄ter veritatē s̄iecte rei, i. exi
stētis rei, s̄ neq̄t negari qm̄ existet i
rez natura p̄fctū bonū z p̄fctā feli
citas, et h̄ bonū sit veluti fons om
niū bonoz, z tūc p̄bat ip̄m eē tali
rōne. **I**n q̄cūq; genē est rep̄ire imp̄
fctū/ in eodē est rep̄ire p̄fctū, s̄ in
genē rez est rep̄ire imp̄fctū bonū z
imp̄fctā felicitatē, vt p̄z ex p̄cedēt
bus, s̄ in rez natura erit dare p̄fctm

Libri tertij de consolatione philosophie

bonūz pfectā felicitatē. **H**æc rōnez ptractat in lra z dic. **O**mne qd dī eē impfectū/illud phibet impfectū di/minutiōe. i. ex defectu pfecti. q̄ fit vt si in qlibet genē videat esse qd. i. aliqd impfectū in eo genē: nē sit aliqd esse pfectū. et enī sublata. i. circūscripta pfectione. nec fingi p̄t vnde extiterit. i. esse habeat qd phibet impfectū. neq; ei natura cepit exordiū a diminutis z incōsumatis. i. ab impfectis. s̄ natura pcedens ab integris z absolutis. i. pfectis dilabit in hec extrema. i. inferiora atq; effeta. i. infructuosa. **E**x hoc q̄ accipit maior rōnis. **I**n q̄cūq; reperit aliqd impfectū: in eodē reperit pfectū. **T**ūc subiūgit minorē. d. **S**ic paulo an̄ mōstrauim⁹ est qdā fragilis bonūz impfecta felicitas. **E**t ponit p̄clonem. d. q̄ dubitari nō p̄t esse aliquā solidāz pfectā felicitatē. **Q**d pcedens boeci⁹ dic̄ firmissimez verissime cōclusū est. **N**ō q̄ in rpalib⁹ et sensibilib⁹ nō p̄t esse sūmūz pfectū bonū. **E**t qz multi s̄t q̄ non putāt esse alia bona p̄ter sensibilia. iō ne aliqs putet nullū esse pfectū bonū in rez natura: p̄bia p̄mo anteq; oīdat vbi sit sitū pfectū bonū pbat ip̄m esse. **N**ō q̄ res sbiecta est de q̄ habet fm̄oz cognitio. s̄ dū cogitam⁹ de re q̄ nō est: tūc est cogitatio cassa p̄ter v̄itatē subiecte rei decipiēs nos. ne s̄t talis cognitio videat esse sūmi boni: iō p̄mo pbat ip̄m esse in rez natura. **N**ō q̄ impfectū nō p̄t esse p̄ncipiū rez qz pfectū prius est impfecto. p̄ncipio s̄t non est aliqd prius. ex q̄ sequit̄ q̄ vbi est impfectū: ibi est rep̄re pfectū. **N**ō q̄ est deuenire ad aliqd pfectū a q̄ natura incipiens p̄gre dit ad posteriora impfecta. cuiusmodi sunt hec inferiora que dicunt̄ extrema z effeta qz s̄t vltia causatoz. non cā alijs inferioribus.

Dic p̄bia oīnt in q̄ pfectū bonū siue felicitas sit sita. 2⁹ p̄cludit qdā corollariū. 3⁹ mouet dubitationem. sc̄da ibi **S**up̄ hec. sc̄tia ibi **A**tq; hoc qz. **P**rio dic̄ vel oīnt pfectā felicitatē esse in deo p̄stitutā. 2⁹ oīnt p̄ que modū sit in deo ibi **S**ed q̄so. **P**rimo ponit vnā p̄positionem notā. 2⁹ ex ea pbat intentū. ibi. **I**ta s̄o. **P**rio dic̄ **I**a pbatū est q̄ est dare pfectū bonū/ q̄ s̄o. i. in quo habitet illud pfectū bonū: ita p̄sidera. **E**t tūc subiūgit p̄positionē. **D**is p̄ceptio humanoz aīō rū pbat. i. pcedit deū esse bonū. p̄ncipē oīm rez. **E**t q̄ deus sit qdā bonū pbat p̄ hoc qz deo nihil melius excogitari p̄t. et q̄s dubitat illd esse bonū q̄ meli⁹ nihil ē. q. d. nulls. **N**ō q̄ deū eē p̄ncipē oīm rez oēs pcedūt. s̄ qz pythagorici duo posuerūt esse p̄ncipia rez. vnū bonū. aliud malū ne q̄ aliqs occasione hui⁹ negaret deū esse bonū: iō hoc pbat ex eo q̄ nihil p̄t melius excogitari deo. **U**n̄ dic̄ **A**ugl. in li. de dōal. chr̄stl. **O**ēs latine lingue scientes cū aures eoz son⁹ tetigerit q̄ p̄ferē de⁹: mouent̄ ad cogitandū excellētissimā quandā imortalē naturā. ita s̄t cogitat̄ de⁹ vt aliquid quo nihil sit melius.

Dic pbat intentū q̄ b̄ritudo siue pfectū bonū sit sitū in deo tali rōne. **P**erfectū bonū est s̄a b̄ritudo. s̄ in deo ē pfectū bonū. q̄ in deo ē s̄a b̄ritudo. vn̄ dic̄ in lra. **R**ō ista dem̄rat deū eē bonū vt p̄vincat. i. infallibiliter p̄cludat i eo eē pfectū bonū. nā nisi de⁹ sit tale. i. pfectū bonū/ erit aliqd p̄stanti⁹ eo: possidens pfectū bonū. qz oīa pfecta claruerūt. i. manifesta sūt esse p̄ora min⁹ integris. i. impfectis. q̄re ne rō pcedat in infinitū p̄fitendū est sūmū deū eē plēssimū sūmūz pfecti boni. z sic p̄z minor rōnis. i. q̄ in deo ē pfectū bonū. **T**ūc pbat maiorē. d. **S**ed p̄cessim⁹. i. p̄bauim⁹. i. p̄sa pfectū bonū esse verā b̄ritudinē. igit̄ restat concludē q̄ nē est verā b̄ritudinē s̄tā esse in sūmo deo. **C**ui boecius p̄sentens dic̄. **A**ccipio. i. pcedo in quā. nec est qd̄ vllō mō queat p̄dic̄. **N**ō q̄ si deus nō eēt pfectū bonū s̄ impfectū: pcederet in infinitū/ sic arguēdo. **D**e⁹ vel ē pfectū bonū vel impfectū. si pfectū habet p̄positū. si impfectū:

si vti paulo ante monstraui⁹ est quedā boni fragilis impfecta felicitas. esse aliquā solidā pfectāq; nō p̄t dubitari. **B.** Firmissime in quā verissimeq; p̄clusū est

Firmissime in quā verissimeq; p̄clusū est si aliqd esse pfectū. et enī sublata. i. circūscripta pfectione. nec fingi p̄t vnde extiterit. i. esse habeat qd phibet impfectū. neq; ei natura cepit exordiū a diminutis z incōsumatis. i. ab impfectis. s̄ natura pcedens ab integris z absolutis. i. pfectis dilabit in hec extrema. i. inferiora atq; effeta. i. infructuosa. **E**x hoc q̄ accipit maior rōnis. **I**n q̄cūq; reperit aliqd impfectū: in eodē reperit pfectū. **T**ūc subiūgit minorē. d. **S**ic paulo an̄ mōstrauim⁹ est qdā fragilis bonūz impfecta felicitas. **E**t ponit p̄clonem. d. q̄ dubitari nō p̄t esse aliquā solidāz pfectā felicitatē. **Q**d pcedens boeci⁹ dic̄ firmissimez verissime cōclusū est. **N**ō q̄ in rpalib⁹ et sensibilib⁹ nō p̄t esse sūmūz pfectū bonū. **E**t qz multi s̄t q̄ non putāt esse alia bona p̄ter sensibilia. iō ne aliqs putet nullū esse pfectū bonū in rez natura: p̄bia p̄mo anteq; oīdat vbi sit sitū pfectū bonū pbat ip̄m esse. **N**ō q̄ res sbiecta est de q̄ habet fm̄oz cognitio. s̄ dū cogitam⁹ de re q̄ nō est: tūc est cogitatio cassa p̄ter v̄itatē subiecte rei decipiēs nos. ne s̄t talis cognitio videat esse sūmi boni: iō p̄mo pbat ip̄m esse in rez natura. **N**ō q̄ impfectū nō p̄t esse p̄ncipiū rez qz pfectū prius est impfecto. p̄ncipio s̄t non est aliqd prius. ex q̄ sequit̄ q̄ vbi est impfectū: ibi est rep̄re pfectū. **N**ō q̄ est deuenire ad aliqd pfectū a q̄ natura incipiens p̄gre dit ad posteriora impfecta. cuiusmodi sunt hec inferiora que dicunt̄ extrema z effeta qz s̄t vltia causatoz. non cā alijs inferioribus.

P. Quo s̄o inquit habitet: ita p̄sidera. **D**eū rez omnīū p̄ncipē/ bonū esse: p̄munis humanoz p̄ceptio p̄bat animoz. **N**az cū nihil deo melius excogitari queat: id quo melius nihil est/ bonū esse quis dubitet?

Sed q̄so. **P**rimo ponit vnā p̄positionem notā. 2⁹ ex ea pbat intentū. ibi. **I**ta s̄o. **P**rio dic̄ **I**a pbatū est q̄ est dare pfectū bonū/ q̄ s̄o. i. in quo habitet illud pfectū bonū: ita p̄sidera. **E**t tūc subiūgit p̄positionē. **D**is p̄ceptio humanoz aīō rū pbat. i. pcedit deū esse bonū. p̄ncipē oīm rez. **E**t q̄ deus sit qdā bonū pbat p̄ hoc qz deo nihil melius excogitari p̄t. et q̄s dubitat illd esse bonū q̄ meli⁹ nihil ē. q. d. nulls. **N**ō q̄ deū eē p̄ncipē oīm rez oēs pcedūt. s̄ qz pythagorici duo posuerūt esse p̄ncipia rez. vnū bonū. aliud malū ne q̄ aliqs occasione hui⁹ negaret deū esse bonū: iō hoc pbat ex eo q̄ nihil p̄t melius excogitari deo. **U**n̄ dic̄ **A**ugl. in li. de dōal. chr̄stl. **O**ēs latine lingue scientes cū aures eoz son⁹ tetigerit q̄ p̄ferē de⁹: mouent̄ ad cogitandū excellētissimā quandā imortalē naturā. ita s̄t cogitat̄ de⁹ vt aliquid quo nihil sit melius.

Ita s̄o bonū esse deū rō demonstrat. vt pfectū qz in eo bonū esse p̄vincat. **N**az ni tale sit: rez oīm p̄nceps esse non poterit. **E**rit enī eo p̄stantius aliqd/ pfectū possidens bonū. qd̄ hoc prius atq; antiqui⁹ esse videtur. **D**ia nanq; pfecta minus integris priora eē claruerūt. **Q**uare ne in infinitū rō p̄deat/ p̄fitendū est sūmū deū: sūmi pfectiq; boni esse plenissimū. **S**z p̄fectū bonū: verā esse beatitudinē p̄stituimus. **V**erā igitur beatitudinē in sūmo deo sitam esse necesse est. **B.**

Accipio in quā. nec est qd̄ p̄radici vllō modo queat. **A**ccipio in quā. nec est qd̄ p̄radici vllō modo queat. **A**ccipio in quā. nec est qd̄ p̄radici vllō modo queat. **A**ccipio in quā. nec est qd̄ p̄radici vllō modo queat. **A**ccipio in quā. nec est qd̄ p̄radici vllō modo queat.

Prosa decima

erit aliqd prius eo. cū pfectū sit prius imperfecto. Illud ergo prius: vel est pfectum bonum vel im-
perfectum. si pfectū illud erit deus. et habetur propositū. si imperfectum erit aliquid eo. cum perfe-
ctum sit prius imperfecto. Itē querit de illo priori: vel est pfectū bonū vl' imperfectū. et sic pcedit
in infinitum. vel dabit deum eē pfectum bonum. et hoc innuit i lra cū dicit **Quare** ne in infini-

P. Sed queso inqt te. vide q̄ id sancte atq̄ inuolab-
biliter pbes q̄ boni sūmi sūmū deū diximus esse ple-
nissimū. **B.** Quonā inquā mō? **P.** Ne hūc rez omni-
um p̄em/illud sūmū bonū quo plen⁹ esse phibeēt. vel
extrinsecus accepisse/ vel ita naturalit̄ habē p̄sumas.
quasi habentis dei habite q̄ beatitudis diuersam co-
gites esse substātiā? Nā si extrinsecus acceptū putes:
prestantius id qd dederit ab eo qd acceperit existima-
re possis. Sed hūc esse rez oīm p̄cellentissimū dignis-
sime p̄fitemur. **Q.** si natura q̄dem inest: s̄ est rōne di-
uersū. cū de rez p̄ncipe loquamur deo. fingat qui p̄t.
quis hec diuersa coniūxerit.

improbat mēbra p̄mo q̄ de⁹ nō accepit sūmū bonū ab extrinsecō. **D.** Nā si putes bonū qd in deo ē
extrinsecus acceptū/ tūc tu possis. i. potes estimare esse p̄stanti⁹. i. meli⁹ illd bonū qd dederit. eo qd
acceperit. i. deo qd ē falsū. qz p̄fitemur hūc p̄cellentissimū oīm rez. Tūc pbat q̄ p̄fectū bonū i deo
nō est in ip̄o naturalit̄ tanq̄ differēs a s̄bna sua dicēs **Q.** si natura. i. p̄ natura inest deo sūmū bo-
nū s̄ est diuersū ab ip̄o rōne q̄ditatua. fingat q̄ p̄t q̄s hec diuersa p̄iūxerit. i. deūz sūmū bonū. q.
D. nō est dare aliq̄e priorē ista diuersa p̄iūgentē. **Mō** q̄ rō quā phia p̄tendit ē ista. Sūmū bo-
nū qd est in deo vel est acceptū ab extrinsecō/ vel inest sibi naturalit̄. si ab extrinsecō/ aliqd erit pre-
stantius et nobili⁹ deo. qz dās sūmū bonū/ p̄stanti⁹ est recipiente ip̄m. Si at̄ inest deo naturalit̄:
vel tanq̄ idem sibi: vel tanq̄ diuersū ab ip̄o. Si tanq̄ idem sibi: habet p̄positū. si tanq̄ diuersū
ab ip̄o: erit aliqd prius qd ista diuersa p̄iūxerit. talia aut̄ fingē est difficile

Postremo qd a qualibz re diuersū est. id nō est illud
a quo intelligit̄ eē diuersuz. **Quare** qd a sūmo bono
diuersuz est. sui natura id sūmū bonū non est. **Qd** ne-
fas ē de eo cogitaē. quo nihil p̄stat esse prestantius

sū a q̄libz re/ illud nō ē illd a q̄ videt̄ esse diuersū. qre qd sui natura diuersū ē a sūmo bono: illd
nō est sūmū bonū. si igit̄ sūmū bonū ita sit in deo q̄ fm naturā sit diuersuz a deo/ sequit̄ q̄ deus
nō sit sūmū bonū. qd nefas est cogitare de deo. q̄ nihil p̄stat esse p̄stantius. **Mō** si aliqd eēt i deo
diuersū ab ip̄o: deus eēt p̄positus et nō essentie simplicis. qd est falsū. Itē qd est in deo diuersū
ab ip̄o/ vel est accidens vel ps ei⁹. nō accidens qz de⁹ nō est subiectū alicui⁹ accidētis. si est ps
ei⁹/ cū ps p̄cedat totū: aliqd erit prius deo. quod est falsum

Omnino enī nulli⁹ rei natura suo p̄ncipio melior po-
tēit existē. **Quare** qd oīm p̄ncipiū sit: id etiā sui s̄stan-
tia sūmū eē bonū/ verissima rōne cōcluserim. **B.** Re-
ctissime inquaz **P.** S̄ sūmū bonū btitudinē eē con-
cessum ē. **B.** Ita ē inquā. **P.** Igit̄ inqt deuz eē ip̄az

tū rō p̄cedat.

Hic phia oñt p̄ quē modū vera
btitudo sit in deo. qz non est in deo
tanq̄ aliqd distinctū ab ip̄o. sic ac-
cidens a subiecto. s̄ ē idē cū ip̄o qd
pbat q̄ttuoz rōnib⁹. scd̄a. ibi. postre-
mo. t̄tia ibi **Dio** enī. q̄rta ibi **Respi-**
ce inqt **Prio** p̄mittit intētū suū cū
quadā diuisione cui⁹ mēbra impro-
bat. **D.** **Boeci** q̄so te vide q̄ id san-
ctē. i. firmit̄z inuolabilit̄ pbes q̄ di-
xim⁹ sūmū deū esse plenissimū sūmi
boni. **Et** dic̄ boeci⁹ **Quonā** mō sup-
ple hoc pbat. **Tūc** ponit phia diui-
sionē. **D.** **Presumis.** i. putas ne hūc
p̄rez oiz rez accepisse extrinsec⁹ illd
sūmū bonū q̄ phibeēt eē plen⁹. vl' p̄-
sumis ita naturalit̄ h̄re a se illd bo-
nū q̄ cogites diuersā eē s̄bnam dei
habētis et btitudis habite. **Et** tunc

Hic phia ponit scd̄am rōnem q̄
sūmū bonū in deo nō d̄t ab ip̄o. z
est rō talis. **Illud** qd est diuersū ab
alio nō est illud a q̄ est diuersū. si s̄
sūmū bonū esset diuersū a deo/ de⁹
nō esset sūmū qd nefas est dicē. vñ
dic̄ i lra. **Postremo** illd qd ē diuer-
sus a sūmo bono: illd
nō sit sūmū bonū. qd nefas est cogitare de deo. q̄ nihil p̄stat esse p̄stantius. **Mō** si aliqd eēt i deo
diuersū ab ip̄o: deus eēt p̄positus et nō essentie simplicis. qd est falsū. Itē qd est in deo diuersū
ab ip̄o/ vel est accidens vel ps ei⁹. nō accidens qz de⁹ nō est subiectū alicui⁹ accidētis. si est ps
ei⁹/ cū ps p̄cedat totū: aliqd erit prius deo. quod est falsum

Hic phia pōit t̄tia rōnez q̄ tal' ē
Illud qd ē p̄ncipiū oīm formalit̄: ē
sūmū bonū qz sūmū bonū nō p̄t eē
p̄ncipiū. s̄ de⁹ est p̄ncipiū oīm. s̄
formalit̄ est sūmū bonū. sūmū at̄ bo-
nū est btitudo. s̄ de⁹ formalit̄ est sū-
ma btitudo. **Un̄** dicit in lra **Dio.** i.
b i

Libri tertii de consolatione philosophie

generaliter nullius rei natura poterit esse melior suo principio, quare quod omnium est principium sic deus; illud etiam conclusim verissima ratione summum esse bonum substantia, id est per sui substantiam, cui assentes boetius dicit plenissime inquit conclusum est. Subiungit philosophia. Sed summum bonum esse beatitudinem processum est. Dicit boetius, ita est inquam. Concludit ergo philosophia. Igitur necesse est deum profiteri ipsam beatitudinem. Dicit boetius. Nec queo refragari, id est resistere prioribus propositis, id est premissis, et ego perspicio hoc illatum esse consequens illis, id est ad illa. **N**on quod principium omnium rerum omnino esse summum bonum substantialem, quod si aliquid aliud a principio esset summum bonum substantialem sic aliquid principiatum sequitur quod principia tamen sit nobilior suo principio, nam bonum substantialem/nobilius est bono accidentialem. Item si principium non est bonum substantialem sed accidentialem, cum oportet quod est tale per accidentes: reducat ad aliquid tale per se, tunc principium reduce/re ad aliquid, et per consequens non esset principium.

Dic ponit quartam rationem quod beatitudo in deo non differt ab ipso. Si beatitudo differret a deo: cum utrumque tam deus quam beatitudo sit summum bonum, essent duo summa bona quorum unum non esset alter, et cum unum desit alteri neutrum erit perfectum et summum bonum, quod perfectum est cui nihil deest, ergo necesse est beatitudinem esse eandem cum deo. **U**n dicit in littera. **D**ic boetius respice an hinc quod modo dicam illud quod probatum est firmiter approbetur, duo summa bona esse non possunt que sint a se diversa, etenim liquet, id est manifestum est quod bona que discrepant alterum non esse quod alterum sit, quare cum alterum desit alteri neutrum poterit esse perfectum, cum perfectum sit cui nihil deest, sed manifestum est illud non esse summum bonum quod non est perfectum, igitur nullo modo possunt esse diversa ea que sunt summa bona, sed deum et beatitudinem collegimus esse summum bonum quare necesse est ipsam naturam que est divinitas, id est naturam dei esse summam beatitudinem, quare necesse est ipsam naturam que est divinitas, id est naturam dei esse summam beatitudinem, quod boetius approbans dicit nihil verius est ipsa re nec ratiocinatione firmiter, nec deo dignius concludi potest. **N**on ex quarto topicorum quod per superabundantiam dicitur uni soli provenit, cum igitur summum bonum dicatur per superabundantiam: non erunt duo summa bona. Item si essent duo summa bona: vel essent eiusdem speciei vel differret speciei, si eiusdem speciei: erunt equaliter perfecta et unum erit superfluum, si dicitur specie/unum erit perfectum altero, quod impossibile est duas species esse equaliter perfectas, sed quod est imperfectius non est summum bonum, ergo non sit pluralitas summa bona.

Dic philosophia concludit ex dictis quendam conclusionem corollariam, dicit. Super hec per dicta ego tibi dabo corollarium, id est conclusionem corollariam ita scilicet. Sic geometre aliquid solent demonstratis suis propositis inferre que illata ipsi vocantur porismata, id est aptiones. Et tunc ponit corollarium quod omnis beatus est deus, quod sic infert, quod adeptione beatitudinis sunt homines beati, beatitudo vero est ipsa divinitas ut probatum est: manifestum est homines beatos fieri adeptione divinitatis, sed sic adeptione iustitie sunt homines iusti et adeptione sapientie sapientes, ita necesse est adeptione divinitatis esse beatos siue deos. Igitur omnis beatus est deus, sed natura quodque unum deus est et non plures

beatitudinem necesse est profiteri. **B.** Nec propositis inquam prioribus refragari queo, et illis hoc illatum consequens esse perspicio.

P. Respice inquit: an hinc quoque idem firmiter approbetur quod duo summa bona que a se diversa sunt esse non possunt. Etenim que discrepant bona non esse alterum quod sit alterum liquet. Quare neutrum poterit esse perfectum: cum alteri alterum deest. Sed quod perfectum non sit/id summum non esse manifestum est. Nullo modo igitur que summa sunt bona ea possunt esse diversa. Atque et beatitudinem et deum: summum bonum esse collegimus. Quare ipsam necesse est summam esse beatitudinem: que sit summa divinitas. **B.** Nihil inquam nec re ipsa verius, nec ratiocinatione firmiter, nec deo dignius concludi potest.

P. Super hec inquit igitur veluti geometre solent demonstratis propositis/aliquid inferre que porismata ipsi vocantur ita ego quoque tibi veluti corollarium dabo. Nam quoniam beatitudinis adeptioe sunt homines beati, beatitudo vero est ipsa divinitas: divinitatis adeptioe beatos fieri manifestum est. Sed uti iusticie adeptioe iusti: sapientie sapientes fiunt, ita divinitatem adeptos, deos fieri sibi ratione necesse est. Dis igitur beatus: deus, sed natura quodque unum, participatioe vero nihil prohibet esse complurimos. **B.** Et pulchrum inquam si atque preciosum siue porisma siue corollarium vocari ma-

ius.

participatione at nihil phibet ples deos esse. **H**ac Delonem pmedans boeci^o dic. **E**t pulcrū in/
quā hoc. s. qd mō pclusisti atq; pciosū sine porisma sine corollariū manū. i. magis velis ipm vo/
cari. **N**ō q ois beat^o est de^o. hoc pbat ex lra sic. **D**oies sūt bti adeptione btitudis. s. btitudo ē
diuitas. s. hoies sūt bti adeptione diuitatis. s. adeptione dinitatis aliq; efficit deus. s. ois beat^o
est deus. **U**el p t sic argui. **A**deptione diuitatis aliq; efficit deus. adeptione dinitatis aliq; effi
cit beatus. cū diuitas sit idem cū btitudine. s. ois btūs est deus. **N**ō fm **U**guil. porus rī est
subtile foramen in corpe p qd sudor emanat. **I**nde porisma atis. i. aptio vel illūinatio sensus. **D**i
cunt etiā porismata regule quas geometre pponūt ad aliqd ostendendū eo q aperiatz illūinent
mentē lectoris. **E**t ipse allegat boeciū in hoc libro de hoc noie porisma. **N**ō fm eundē **U**guil.
a corona venit coronariū qd est premiū victorie vel premiū belli vel certamis. s. corona vel ali
qd aliud. vel coronariū est vnde aliq; meret honorē vel adipiscit coronā. **E**t etiā allegat boeci
um in hoc loco de hoc noie coronariū. s. cōiter ipm noiam^o corollariū. et est corollarium pclo se
quēs ex pmissis. **N**ō aliq; dicet **S**i ois btūs est de^o. cū ples sint bti: ples erūt dū. **R**ūdet boe
cius q vn^o est de^o naturalit^r essentialit^r. s. picipatiue scz picipatione btutis z imortalitatis pnt
eē ples dū. **U**n p s **E**go dixi dū estis z filij excelsi oēs. **I**te innuit pbs xū. metaph. vbi sic pclu/
dit. **N**ō valet plalitas pncipū. sit s vn^o pnceps. s. fm naturā z essentiā. **E**rgo dic **S**en **U**ir spe
culatiū^o est qī de^o in hūano corpe hospitat^o. **P**ro q vlteri^o nōndū q de^o est qdruplex. **A**liq; ē
de^o nūcupatiue vt idolū. ali^o vsurpatiue vt demones cultū dei sibi vsurpātes vt dicit scriptura
Oēs dū gentiū demonia. **T**erti^o picipatiue vt hoies btitudinē picipātes. **Q**uart^o est de^o natu/
ra/hūs essentiē eternitatē. imutabilitatē. z incōicabilitatē. **P**rimis tbus modis pnt bñ esse ples dū
s nō qrtō mō. **U**ltio nō deitatē sine diuitatē picipare nō est nisi imortalitatē. impassibilitatē.
subtilitatē. z agilitatē adipisci. nā mortale additū nob separat nos a dū. vt dic **P**orphyrus. s.
adeptione imortalitatis erim^o dū

P. Atq hoc qz pulcrius nihil est qd his annectēduz
esse ratio psuadet. **B.** Quid inquā? **P.** Cū mlta inqt
btitudo pstinē videat/ vtz ne hec oia vnū veluti cor/
pus btitudis quadā partiū varietate piungant. an sit
eoz aliqd qd btitudis substātiāz ppleat. ad hoc nō ce
tera referant^r? **B.** **U**ellē inquā id ipsaz rez pmemora
tione patefacēs. **P.** **N**ōne inqt btitudinē bonū esse
censuim^o? **B.** **A**c sūmū qdem inquā. **P.** **A**ddas inqt
hoc oibus licet. **N**ā eadē sufficiētia/ sūma est. eadē sū/
ma potētia. reuerentia quoq; claritas ac voluptas be
ati tudo esse iudicat. **B.** **Q**uid igit? **P.** **H**ecine oia
bona. sufficiētia potētia. cetera qz veluti quedā beati/
tudinis mēbra sunt. an ad bonū veluti ad hūicē cun/
cta referunt^r? **B.** **I**ntelligo inquam qd inuestiganduz
pponas: sed quid pstituas audire desidero

P. **Q**uid igit estimas dicendū. heccine. i. nūquid hec oia. s. sufficiētia. potentia. zc sē veluti qdā
mēbra btitudis an cūcta referunt ad bonū veluti ad hūicē. i. tanq; ad sūmā rōnem appetendi oia
alia. **T**ūc boeci^o fateē se intelligē qōnem et pstolari ei^o solutiōne dicēs. **I**ntelligo qd pponas in
uestigandū. s. desidero audire qd pstituas. i. diffinias qōnem dissoluēd o. **N**ō q qstio quā phia
mouet ē ista **U**tz pdicta qnq; s. sufficiētia. reuerētia. zc. pstituat btitudinē sic diuersa mēbra vnū
corpus vel vtz oia sint eadē z referant ad aliqd vnū. s. ad bonū qd sit rō appetēdi oia ista. **N**ō
qz in btitudine est sūmū bonū. z in btitudine est sufficiētia. reuerētia. potētia. glā z iocūditas. iō

Libri tertij Prosa decima

querit an ista sint in btitudine tanq̄ diuersa aut ad vnū relata. s. ad bonū rōne cui⁹ appetunt. **N**ō ad p̄mā p̄tē q̄nōis debet r̄nderi q̄ nō. qz mēbra vnū corpus p̄stituentia debēt esse int̄ se diuersa vt stati p̄babit in l̄ra sequenti s̄ illa q̄nqz s̄ vnū vt p̄batū ē. s̄ non p̄nt eē p̄tes btitudis p̄stituētes ip̄am sic mēbra vnū corpus. **E**tia si sic seq̄ret q̄ btitudo seu de⁹ nō eēt oio simplex qd̄ est impossibile

Hic p̄bia soluit q̄nōem. **E**t p̄mo ont̄ q̄ ista q̄nqz nō s̄nt p̄tes z mēbra btitudinis. 2⁹ ont̄ q̄ oia referant̄ ad bonū ibi. **A**d bonū h̄o. **P**rimo int̄dit talē rōnem **M**ēbra p̄stituentia aliqd̄ vnū/ad inuicē debēt eē diuersa. s̄ ista oia q̄nqz s̄nt idem. s̄ nō s̄nt mēbra et p̄tes btitudis. vn̄ dic̄ i l̄ra **C**ui⁹ rei iupple posite in q̄stione sic accipe discretionē. i. discretā solutio nē. **S**i hec oia foret mēbra btitudi

nis tūc discreparēt a se inuicē. **H**ec enī ē natura partiu⁹ vt diuersa p̄ponāt vnū corpus. atq̄ p̄ certo hec oia q̄nqz mōstrata s̄nt idem esse iupple in. s̄. p̄sa. igit̄ mīme s̄nt mēbra btitudis. s̄ si i eis saluet̄ rō mēbr̄/ oia erūt vnū mēbr̄. et tūc sequit̄ btitudinē p̄poni ex vno mēbro qd̄ est impossibile. et h̄ est qd̄ dicit. **A**lioqn̄. i. si alit̄ dicat̄ q̄ nō s̄nt mēbra s̄ vnū mēbr̄ videt̄ btitudo eē p̄iūta ex vno mēbro qd̄ fieri neq̄t. **E**t dic̄ boeci⁹. id̄ qd̄ qd̄ mō p̄clusū est nō est dubiū. s̄ istud qd̄ restat de v̄itate alteri⁹ p̄tis q̄nōis expecto **N**ō q̄ btitudo est diuinitas vt prius visū est. et qz diuinitas est oio simplex et indiuisibilis. ex nullo p̄t esse p̄stituta. cū enī p̄stituens prius sit p̄stituto: esset aliqd̄ p̄t⁹ deitate qd̄ absurdū ē. s̄ btitudo nō p̄t esse p̄stituta ex plib⁹ mēbris v̄l ex vno mēbro

Hic p̄bia ont̄ q̄ oia referant̄ ad bonū tanq̄ ad causam p̄p̄t̄ quā appetunt. 2⁹ ex dictis deducit̄ q̄sdā p̄clones superi⁹ p̄batas vt meli⁹ intelligant̄. sc̄da ibi **C**ui⁹ h̄o cā **P**rio dic̄ **P**alā est cet̄a. s. q̄nqz s̄ dicta ad q̄ oia appetenda reducunt̄: ip̄a referri ad bonū. **I**dcirco ei peti⁹. i. appeti⁹ sufficientia qz bonū eē iudicat̄. idcirco potentia desiderat̄ qz id etiā credit̄ esse bonū. idem licet p̄iectare. i. iudicare de reuerētia: claritate et iocūditate. z sic vniuersalit̄ p̄cludē q̄ bonū ē sūma. i. p̄fectio et cā oim̄ exp̄petendoz. i. desiderandoz. quod declarat p̄ signū dicēs. **I**llud enī qd̄ neqz i re neqz in similitudine. i. apparētia vllū bonū retinet in se: illud nullo mō p̄t exp̄peti. i. desiderari. et p̄. i. p̄trariū illa q̄ nō s̄nt bona natura. i. ex natura t̄n̄ si videant̄. i. appareāt eē q̄i vera bona sint/ appetunt. q̄ fit vti bonitas iure credat̄ esse sūma atqz cā oim̄ exp̄petendoz **N**ō q̄ bonū est cā oim̄ desiderandoz. qz deficiente rōne boni in aliq̄ siue sit bonū fm̄ apparētia siue existentia: tollit̄ rō appetibile. posita h̄o rō/ ne boni in aliq̄ siue fm̄ rem siue fm̄ apparētia ip̄m est appetibile. p̄pter qd̄ dic̄ **A**r. iij. de aia **N**o uet̄ enī appetibile hoc qd̄dem bonū. hoc aut̄ apparens bonuz

Hic ex dictis p̄bia deducit̄ q̄sdā p̄clones p̄t⁹ p̄batas vt meli⁹ intelligant̄ et s̄t due **P**ria est q̄ bonū z btitudo s̄nt idem. **S**c̄da q̄ de⁹ et bonū idem s̄nt. **D**educēs s̄ p̄mā p̄clonē dic̄ **I**llud maxie videt̄ optari cui⁹ cā quid. i. aliqd̄ exp̄peti. i. desiderat̄. vt si cā salutis. i. sanitatis quis p̄p̄t̄. i. aliq̄s. velit equitare nō tam

P. Cui⁹ discretionē rei sic accipe **S**i hec oia btitudinis mēbra forent: a se quoqz inuicē discreparēt. **H**ec est enī partiu⁹ natura/ vt vnū corpus diuersa p̄ponāt **B.** Atq̄ hec oia idem esse monstrata sunt. **P.** Mīme igit̄ mēbra sunt. **A**lioqn̄ ex vno membro beatitudo videbit̄ esse coniuncta: qd̄ fieri nequit. **B.** **I**d quidez inquam dubiū nō est/ sed id qd̄ restat expecto

P. **A**d bonū h̄o cetera referri palā est. **I**dcirco enī sufficientia peti⁹/ qm̄ bonū eē iudicat̄. **I**dcirco potētia qm̄ id quoqz esse credit̄ bonū. **I**dem de reuerētia claritudine. iocūditate p̄iectare licet. **D**im igit̄ exp̄petēdo rū sūma atqz cā: bonū est. **Q**d̄ enī neqz re neqz similitudine vllū in se retinet bonū/ id exp̄peti nullo mō p̄t. **C**ōtraqz etiā q̄ natura bona nō sunt: t̄n̄ si esse videant̄: q̄i vere bona sint appetunt. **Q**uo fit vti sūma cardo atqz causa exp̄petendoz oim̄ bonitas esse iure credat̄.

Illud enī qd̄ neqz i re neqz in similitudine. i. apparētia vllū bonū retinet in se: illud nullo mō p̄t exp̄peti. i. desiderari. et p̄. i. p̄trariū illa q̄ nō s̄nt bona natura. i. ex natura t̄n̄ si videant̄. i. appareāt eē q̄i vera bona sint/ appetunt. q̄ fit vti bonitas iure credat̄ esse sūma atqz cā oim̄ exp̄petendoz **N**ō q̄ bonū est cā oim̄ desiderandoz. qz deficiente rōne boni in aliq̄ siue sit bonū fm̄ apparētia siue existentia: tollit̄ rō appetibile. posita h̄o rō/ ne boni in aliq̄ siue fm̄ rem siue fm̄ apparētia ip̄m est appetibile. p̄pter qd̄ dic̄ **A**r. iij. de aia **N**o uet̄ enī appetibile hoc qd̄dem bonū. hoc aut̄ apparens bonuz

Cui⁹ h̄o cā qd̄ appeti⁹/ id maxie videt̄ optari **E**leuti si salutis causa quispiā velit equitare. nō tā equitandi motū desiderat q̄ salutis effectū. **C**uz igit̄ oia boni gr̄a petant̄: nō illa poti⁹ q̄ bonū ip̄m desiderat̄ ab oibus **S**ed p̄pter qd̄ cetera optant̄: btitudinē eē p̄cessū

et Metrum decimum

mus. Quare sic quoque sola querit beatitudo Ex quo
 liquido apparet ipsius boni et beatitudinis unam atque eandem
 esse substantiam. **N**ihil video cur dissentire quod sperari possit
 ipsum bonum. sed nos processimus beatitudinem esse propter quam cetera optantur. quare sola beatitudo tanquam finis omnium
 aliorum desideratur. ex quo liquido. id est manifeste apparet esse eandem substantiam ipsius boni et beatitudinis. **B**oetius
 assentiens isti deductioni dicit. nihil video cur quod sperari possit dissentire. **N**on quorumcumque proprietas
 est eadem: nec est illa esse eadem. cum igitur bonum et beatitudo habeant unam et eandem pro se proprietatem:
 erunt eadem. **N**am pro se propria est beatitudini quod omnia propter eam desiderantur. similiter illa proprietatem est boni quod omnia
 appetunt quia bona. sed bonum et beatitudo sunt idem. **N**on quod illud magis appetitur cuius causa aliud appetitur. quia
 illud propter quod aliud appetitur propter est in eandem motum desiderij quam illud quod appetitur propter aliud. quia causa pro
 maria propter influit quam scolaria. et ideo illud propter quod aliud appetitur: plus influit desiderio: quam illud quod ap
 petitur propter aliud. sic finis propter influit quam ordinata in finem. **E**t sic declarat per exemplum in littera de sanitate
 que propter appetitur quam actus eandem factus propter sanitatem.

.i. non tantum desiderat actum eandem quam
 .i. quantum desiderat effectum salutis. id est sa
 nitatis. **C**um igitur omnia petantur gratia boni
 illa non potest desiderantur ab omnibus quam
 illa non potest desiderantur ab omnibus quam
 illa non potest desiderantur ab omnibus quam

P. Sed deum veram quam beatitudinem unam atque idem esse motum
 struam. **B**. Ita inquam. **P**. Securo igitur concludere
 licet. dei quoque in ipso bono nec usquam alio sitam esse
 substantiam. **D**icit philosophia dicens. Igitur secure licet concludere substantiam dei sitam esse in ipso bono nec
 usquam alio. id est alibi. **N**on quod ex prima ratione inferretur scilicet accipiendo primam rationem
 pro maiore. arguendo sic. Bonum et beatitudo sunt idem secundum substantiam. sed deus est vera beatitudo. ergo deus et bo
 num sunt idem secundum substantiam.

Hic philosophia ex ratione prius probata
 deducit secundum. id est deum et bonum esse idem
 secundum substantiam. et dicit. **S**ed amraum
 deum veram beatitudinem esse idem unum.
 dicit boetius. Ita est inquam. ex quo dicitur

Metrum fallentium

Nec omnes pariter venite capti
 Quos fallax ligat improbis ca/
 Terras habitas libido metes. **T**enis
 Nec erit vobis requies laborum
 Hic portus placida manens quiete
 Hoc patens unum miseris asylum
 Non quicquid tagus aureis arenis
 Donat. aut hermus rutilante ripa
 Aut indus calido propinquus orbi
 Candidis miscens virides lapillos
 Illustrant aciem magis quam cecos
 In suas condunt animos tenebras
 Hoc quicquid placet excitatque mentes
 Infimis tellus aluit cavernis
 Splendor quo regitur vigetque celum
 Vitat obscuras anime ruinas
 Hanc quisquis poterit notare lucem
 Candidos phebri radios negabit.

Istud est metrum decimum huius est quod dicitur fallentium
 ab innere. et est undecasyllabum. **P**roterea ex spondeo
 et dactylo. ex duobus vel tribus trocheis. quia ultio
 loco potest poni spondeus. vel trocheus. **I**n quo metro
 philosophia postquam ostendit in quo sit summa beatitudo: hortatur ad istam
 beatitudinem pervenire dicens. **O**mnes capti quos fallax libido
 id est delectatio habitas. id est possidens tenebras mentes li
 gat improbis catenis. id est viciosis cupiditatibus. veni
 te pariter huc. id est ad summum bonum quod est situm in deo. **T**unc
 ostendit utilitatem veniendi ad illud bonum. **H**ic. id est beatitu
 do quod est deus erit vobis requies laborum. cum ipse sit
 summum in hac vita laborantium. hic est portus. id est securi
 tas manens placida quiete hic est asylum. id est domus re
 fugij unum. id est solum quia tamen ad deum est tutum refugium. patens
 id est aptum miseris. **T**unc comparat istud bonum ad bo
 na temporalia ostendens bona temporalia esse danosa. quia sui cu
 piditate obtenebrant animam dicens. **Q**uicquid donat
 tagus fluvius iste aureis suis arenis. quicquid donat
 hermus fluvius rutilante. id est splendete sua ripa aut **I**n
 dus fluvius. a quo dicitur India. propinquus calido orbi. quia vi
 cinus torride zone. **I**ndia inquam commiscens lapillos vi
 rides. id est smaragdos candidis. id est margaritis. totum illud
 non illustrat aciem supple metes sed magis condunt. id est in
 volunt cecos animos in suas tenebras. id est ignorantias ve
 ri boni. sed bonum temporale quicquid. id est quod cumque placet et ex
 citat metes ad cupiditatem. illud tellus aluit infimis
 cavernis. id est profundis. quia in profundo terre gignuntur me
 tallorum gemme. **T**unc ostendit utilitatem boni quod est deus in quo
 est vera beatitudo. **S**plendor. id est beatitudo splendens
 quod splendore regit celum ille vitat obscuras ruinas
 anime. quia splendor et obscuritas se non patiuntur in eo
 de. quisquis ergo poterit notare. id est notare habere hanc lucem ipse
 b. ij.

Libri tertij de consolatione philosophie

negabit. i. nō curabit cādidos radios p̄hebi. i. solis. **N**ō p̄t l̄ram q̄ asylū fm Uguil. dī dom' re fugy quā Romul' fecit. ab a qd̄ ē sine z filon qd̄ est tact' q̄s sine tactu. qz nō erat fas aliquē ibi tangē vel offendē. **N**ō fm Iud. li. etym. Tagus est flui' quē Carthago hispanie sic nuncupa ut. qui et patolus dī. ex q̄ p̄cedit flui' arenis auriferis copiosus. z ob h̄ cerēs fluij̄s hispanie est platus. **N**ō fm Uguil. q̄ hermus est flui' asie q̄ campos smirneos secat fluctib'. z ē plen' aureis arenis. Indus at̄ f̄z Iud. est flui' orientis q̄ rubro mari excipit. a q̄ India nūcupat̄ abū dans margaritis z smara gdis. **H**ic vult monstrare quid sit bonū. q̄ unū atqz idem est bonū. et q̄ unum semper desiderat subsistere.

Ista est. xi. pla h' ity in q̄ phia inducit boeciu i cognitionē q̄runda q̄ prius falsus fuit se igrare. i. q̄s sit finis oim rez. z q̄bus gubernaculis mūd' regat. **P**rio ducit ipm i cog nitionē p̄mi. z scdi in sequenti pla. **P**rio phia inuestigat diffōnem bo ni. **Z** ex hoc ont̄ q̄s sit finis oim re rū. ibi. **E**t illa nimirū. **P**rimo p̄mit tunt̄ quedā. **Z** phia aggredit̄ p̄po sitū. ibi. **N**ōne inqt. **P**rio boecius assentiens p̄dictis dic̄ Assentior inquā. i. iā dīctis. cūta enīz p̄stant nexa firmissimis rōnibus qz dem̄stratiuis. **E**t phia inqt̄ Quanti. i. p̄cū estimabis si agnoue ris qd̄ sit ipm bonū? **R**ndet boecius. infiniti. i. p̄cū inquā estimabo. si qd̄ m̄hi parit̄ p̄tingat ag noscē deū qui bonū ē. **D**ic̄ phia Atq̄ p̄ certe h̄ patefaciā verissima rōne. maneāt. i. p̄cedant̄ mō. i. t̄mō q̄ p̄clusa sunt pauloante. **E**t dic̄ boeci'. maneāt sine oī p̄ditione in sui v̄itate. **N**ō q̄ ad p̄bandā aliquā p̄clonem oz p̄ncipia manē in sui v̄itate et ea p̄cedi. si enī negarent̄ non posset ex eis deduci p̄clo. **V**olēs ḡ phia ex his q̄ p̄clusa s̄ tanqz ex p̄ncipijs p̄cludē qd̄ sit bonū; dic̄ h̄ velle facere manentibus his q̄ p̄bata sunt. **E**t dic̄ boeci' q̄ maneant in sui v̄itate

Dic̄ phia aggredit̄ intētū onden to qd̄ sit bonū. z intēdit̄ p̄bare istā p̄clonem. bonū est illud qd̄ oīa appe tūt. quā p̄bat t̄li rōne. **U**nūz bonū sunt idem. s̄ oīa appetūt esse vnū. ḡ oīa appetūt bonū. **C**irca istā rōnem sic p̄cedit. p̄mo p̄bat maiorē. **Z** mi nozē. **z** resumpta maiorē infert con clusionē. scda ibi. **N**osti ne igit̄. t̄tia ibi. **E**st ne igit̄. **P**robat ḡ maiorē q̄ vnū et bonū s̄ idem p̄ modū qd̄ nis. z p̄mo q̄rit dicēs. **N**ōne s̄ mō/ strauim' in iē. pla ea q̄ appetunt̄ a plibus. i. sufficientia. reuerētia. potē tia. idcirco nō esse vera bonaz p̄fe/ cta qm̄ discreparēt a se inuicē sup/ ple eo mō quo appetunt̄ a plibus. z cū alterz abessz alteri nō posse affer re plenūz absolutū bonū qd̄ nullo in digeat. **T**ūc at̄ mōstrauim' vnū ve rū bonū fieri/ cū colligunt̄ i vnā for mā b̄itudis atqz efficiētīā. i. i. vnā eāz efficiētē. i. deū. vt q̄ sit sufficiētia eadē sit potētia z reuerētia. claritas z iocūditas. nisi ḡ oīa sint vnūz et idē/ mōstratū ē ea nihil h̄zē q̄ nume rent̄. i. p̄putent̄ int̄ exp̄tēda. i. dess/

Assentior inquā. **C**ūta enī firmissimis nexa rōnibus p̄stant. **P**. **T**um illa quāti inqt̄ esti mabis: si bonū ipm qd̄ sit agnoueris? **B**. **I**nfinito in/ quā. siquidē m̄hi p̄iter deuz qz q̄ bonū ē p̄tinget ag/ noscē. **P**. **A**tqui hoc verissima inqt̄ rōne patefaciaz. **M**aneāt mō q̄ pauloan̄ p̄clusa s̄. **B**. **M**anebūt.

Assentior inquā. i. iā dīctis. cūta enīz p̄stant nexa firmissimis rōnibus qz dem̄stratiuis. **E**t phia inqt̄ Quanti. i. p̄cū estimabis si agnoue ris qd̄ sit ipm bonū? **R**ndet boecius. infiniti. i. p̄cū inquā estimabo. si qd̄ m̄hi parit̄ p̄tingat ag noscē deū qui bonū ē. **D**ic̄ phia Atq̄ p̄ certe h̄ patefaciā verissima rōne. maneāt. i. p̄cedant̄ mō. i. t̄mō q̄ p̄clusa sunt pauloante. **E**t dic̄ boeci'. maneāt sine oī p̄ditione in sui v̄itate. **N**ō q̄ ad p̄bandā aliquā p̄clonem oz p̄ncipia manē in sui v̄itate et ea p̄cedi. si enī negarent̄ non posset ex eis deduci p̄clo. **V**olēs ḡ phia ex his q̄ p̄clusa s̄ tanqz ex p̄ncipijs p̄cludē qd̄ sit bonū; dic̄ h̄ velle facere manentibus his q̄ p̄bata sunt. **E**t dic̄ boeci' q̄ maneant in sui v̄itate

P. **N**ōne inqt̄ mōstrauim' ea que appetunt̄ a plib' idcirco vera p̄fecta qz bona nō eē. qm̄ a se inuicē discre parēt. cūqz alteri abesset alterz. plenūz absolutūz bo/ nū afferre nō posse. **T**um at̄ vez bonū fieri. cū i vnā veluti formā atqz efficiētīā colligunt̄. vt q̄ sufficiētia est: eadē sit potētia. reuerētia claritas. atqz iocūditas. **N**isi ḡ vnū atqz idem oīa sint/ nihil habē quo inter exp̄tēda n̄herent̄. **B**. **D**emōstratū inquā nec dubita ri villo mō pōt. **P**. **Q**ue igit̄ cū discrepant: m̄ime bō s̄. cū ḡ vnū eē ceperint: bō fiūt. **N**ōne hec vt bo/ na sint. vnitatis fieri adeptiōe p̄tingit? **B**. **I**ta iquaz videt̄. **P**. **S**z omne qd̄ bonū est: boni p̄cipatiōe bo nū esse p̄cedis. an m̄ime? **B**. **I**ta ē. **P**. **O**portet igit̄ idez esse vnū atqz bonūz. simili rōne p̄cedas. **E**adem nanqz substantia est eoz quozum naturalit̄ non est di uersus effectus. **B**. **N**egare inquā nequeo.

Prosa undecima

derada. Et dicit boeci⁹. demonstratum est in qua. nec villo modo dubitari potest. **U**lterius querit philosophia **I**lla que cum discrepant mitem se bona. et cum ceperint esse unum sunt bona. none hec pringit fieri bona adeptione unitatis? **D**icit boeci⁹. **I**ta videtur in qua. **E**t subdit philosophia. s. oem quod est bonum participatione boni: concedis esse bonum an mitem? **E**t dicit boeci⁹. **I**ta est. **I**ta philosophia ex processu claudit maiorem. d. **I**gitur sicut si modo oportet ut cedas unum et bonum esse idem. et confirmat illam conclusionem per locum ab effectu. d. **N**amque eadem est substantia eorum que non est naturaliter diversus effectus. quia idem in quantum idem/natum est facere idem. **B**oeci⁹ procedens dicit **N**egare in qua nequeo. **N**on ex lege sic probat quod unum et bonum sunt idem. **Q**uoniam cumque non sunt bona nisi quia sunt unum: illa non sunt bona nisi adeptione unitatis. s. oia sunt bona adeptione unitatis. s. unum et bonum idem sunt. **U**el aliter arguit sic. **D**ia sunt bona adeptione bonitatis. oia sunt bona adeptione unitatis. s. bonum et unum sunt idem. **A**liam rationem inuit in lege dices. **I**lla sunt unum que non est diversus effectus. quia idem in quantum idem/natum facit nisi idem. ex. ij. de generatione. s. unius et boni non est diversus effectus. quia effectus utriusque est bonum. s. sunt idem. **E**t hec conclusio patet ex. iij. metaphysice ubi **A**ristoteles vult quod bonum et unum convertantur

P. Nosti ne igitur inquit. omne quod est. tandem manet atque subsistere quantum diu sit unum. s. interire atque dissolui poterit atque unum esse destiterit? **B**. Quoniam modo? **P**. **E**t in animalibus inquit: cum in unum coeunt ac permanet anima corpusque: id animal vocatur. **C**um vero hec unitas utriusque separatione dissolvitur: interire nec iam esse animal liquet. **I**psam quoque corpus cum in una forma membrorum conjunctione permanet: humana visit species. **A**t si distribute segregateque partes corporis distraxerit unitatem. desinit esse quod fuerat. **E**oque modo percurrenti cetera. perculdubio patebit subsistere unum quod diu unum est. **C**um vero unum esse desinit: interire. **B**. **C**onsideranti in qua mihi plura mitem aliud videtur

festum est animal interire et iam non esse animal. **P**onit aliud exemplum. **I**psam etiam corpus humanum cum permanet in una forma conjunctione membrorum tunc visit. i. videtur humana species. s. si partes corporis distribute et segregate. i. separe ab invicem distraxerint unitatem corpus desinit esse quod fuerat. **E**odem modo percurrenti cetera perculdubio patebit unum quod subsistere. i. permanere diu est unum. cum vero desinit esse unum interire videtur. **E**t dicit boeci⁹. **M**item in qua videtur mihi aliud consideranti plura. **N**on quod aliquis dicit. non videtur quod esse et esse unum sint eadem. quia mali sunt et tamen non sunt unum. **P**robatio. **U**num et bonum sunt idem ut iam probatum est. s. mali non sunt boni. s. non sunt unum. **I**sta ratio solvitur ex quarto habet negando maiorem. quia philosophia quarto habet probat malos non solum non esse potentes sed simpliciter non esse. unum mali bene sunt mali. sed quod simpliciter dicantur esse non est verum. sicut homo mortuus simpliciter non est homo. et de hoc videbitur in quarto.

P. Est ne igitur inquit. quod in quantum naturaliter agat: relicta subsistendi appetentia: venire ad interitum corruptionemque desideret? **B**. **S**i animalia in qua considerentur que habent aliquam volendi nolendi que naturam: nihil inuenio quod nullis extra cogentibus abijciant manendi intentionem: et ad interitum sponte festinent. **O**mne namque animal tuum salutem laborat. mortem vero perniciemque deuitat. **S**ed quid de herbis. arboribusque. quod de inanimatis oio presentia rebus:

Contrarius dubito?

Dicit philosophia probat minores. s. quod oia appetunt esse unum per tale rationem. **U**num quodque tandem manet atque subsistit quantum diu est unum. s. oia naturaliter appetunt manere et subsistere. s. oia appetunt esse unum. **I**lli⁹ rationis primo declarat maiorem. 2° maiorem ibi. **E**st ne igitur. 3° resumpta maiore claudit intentum ibi. **Q**uod autem inquit. **P**rimo ergo declarat maiorem quod unum quodque tandem manet quantum diu est unum. dicit. **N**osti o boeci omne quod est tandem manere atque subsistere quantum diu sit unum. et cum desinit esse unum: pariter contingit dissolui atque interire. **Q**uerit boeci⁹. **Q**uoniam modo? **P**hilosophia declarat in exemplo dices. **I**n animalibus s. per cum anima et corpus in unum coeunt atque permanet unum: illud unum vocatur animal. cum vero hec unitas dissolvitur separatione utriusque anime et corporis: liquet. i. manere

rem. s. quod oia appetant esse et permanere. **E**t primo ostendit s. 2° probat quod talis appetitus est naturalis. scda ibi. **N**eq. nunc nos. **P**rimo ostendit intentum in animalibus. 2° in vegetabilibus. 3° in rebus inanimatis. scda ibi. **A**tque non est. scia ibi. **E**t etiam. **P**rimo dicit philosophia. **E**st ne aliquid quod in quantum naturaliter agat: desiderat venire ad interitum. i. mortem et ad corruptionem et relicta appetentia subsistendi? **R**espondet boecius. **S**i considerentur animalia que habent naturam. i. appetitum volendi

b iij

Libri tertij de consolatione philosophie

di .i. psequendi, et nolendi .i. fugiendi aliqd. nihil inuenio qd abiciat intentione manendi supple i re
ru natura z festinet spote .i. volutarie ad interitum null' causis ex cogentib'. qz oē aial laborat tueri
salute z deuitat morte et pnicie. s. ego prius dubito qd de h'bis z arborib'. z qd de reb' inaiatis
oio p'sentia .i. an talia appetat esse z pmanē. **N**ō boeci nō dubitat qn aialia appetat esse z pma
nē. cum rōnem inuit. **I**ll' qd laborat tueri salute z vitare morte h' appetit esse z pmanē. s. oē aial
est h'mōi. g. zc. **S**z vtz ita sit in vegetabilib' et i reb' inaiatis. de h' dubitat. et p't esse rō dubitati
onis. qz in talib' nō s't opationes ita manifeste subseruiētes appetitui naturali pmanēdi sic i aia
lib' q' mouent ad p'cipiendū nutrimentū et ad alia q' p'rinēt ad p'seruatiōne vite

Hic p'ha pbat q' vegetabilia sic
herbe arbores appetat eē z pmanē.
z h' pbat q' tuor modis sic patebit
p'rio ex locoz q'litare qz i talib' lo
cis nascunt vbi diuit' pnt p'uari i
eē. vñ dic. **A**tq' p' certe o boeci nō ē
q' possis ambigē .i. dubitāe de h' vtz
inaiatat vegetabilia appetat eē p'ri
mū .i. p'mo signo. **C**ū tu ituearis her
bas atq' arbores inasci locis sibi cō
uenientib' vbi q'ntū earū natura .i.
vigor nature queat nō pnt cito ex
arescēz interire. nā alie cāpis oriunt
sic oliue. alie mōtib' sic cypressi. alias ferūt paludes sic alnos z salices. alie adherēt saxi sic h'be
q' dnr capilli veneris. et barba iouis. aliaz h'baz s't fecūde .i. abūdātes steriles arene vt illi' h'be
q' d'z mirica. q's s' q'squā conat' t'nsferre i alia loca arescūt. s. natura dat vnicuiq' qd sibi puenit. et
elaborat ne intereāt q'ndiu manē pnt **N**ō loc' est p'ncipiū generatiōis qz saluat z p'seruat locatū
z ipso mediāte v'itus celestis influit ipsi locato. cū igit' vegetabilia sic h'be z plāte requirāt defmi
nata loca in q'bus saluant' et in alijs arescant. patet q' ipsa appetant esse et pmanere.

Hic p'ha pbat idē alio signo qd
sumit ex mō situatiōis p'riū h'm pue
niētā ad atēctiōne alimēti q' p'uat
esse eoz. **E**t dic **Q**uid iudicas ex h'
q' oēs h'be z arbores ēhūt alimēta
radicib' velut ore demerso in fras.
et diffūdūt sibi alimētū p medullas
p robur. z p corticē qd nō est nisi p
pter appetitū pmanēdi. **T**ūc ponit
aliud signū quod sumit de dispōne
p'riū ad p'hibēdū nocumētū ext'nsē
cū. d. **Q**uid iudicas ex h' q' mollissi
mū qd q' sic ē medulla sp' recondit.
.i. locat' in interiore sede. i. i medio
plāte. ex h'o tucē qdā ligni firmita
te. vltim' at. i. exterior cortex arboris q' patiēs mali. i. potens sustinē mala opponit' defensor ad
uersū intēperie celi. i. aeris. **T**ūc ponit aliud signū qd sumit ex p'pagatiōne seīs q' ordinat' ad p'ier
uationē nature i alio sili' in sp'e. cū nō possit manē idē nūero **E**t dic **J**ā h'o q'nta est diligētia natu
re vt cūcta p'pagent' seie multiplicato supple p'sidera q' oia seia q's nesciat esse tanq' q' dā machi
nas. i. instra manēdi nō mō .i. nō tm ad tps. vtz etiā manēdi in p'petuū generatim. i. successiua ge
neratione. q. d. null' ē cui hec nō pateāt **N**ō q' radices plātar' ori siles s't cū habeāt eādē opa
tionē. i. ēhē alimētū. **D**nt at plāte radices infixas t're qz ex t'ra hūozem ēhūt z alimētū qd p'mo
diffundit' i medullā. deinde i robur. deinde i corticē. **E**st at medulla mollissimū qd ē i medio plā
te vel arboris nō potēs pati intēperie caloris z frigoris. iō natura ipam locauit i medio quā cir
cūdat robur qd ē lignū arboris. robur at circūdat cortice exteriori tanq' defensore ab intēperie
aeris **N**ō q' qz vegetabilia nō pnt idē nūero manē. iō natura p'ducit i eis seia p' qz p'pagatio/
nē maneant idem in sp'e. i. in suo sili'

Hic p'ha pbat q' etiā inaiata ap
petat eē duob' signis p'rio ex incli
natōe naturali eoz ad locum. z dic

P. Atq' nō est q' de h' possis ambigē cū herbas atq'
arbores intuearis p'mū sibi puenientib' inasci locis.
vbi q'ntū natura eaz queat/ cito exarescē atz interire
nō possint. **N**ā alie qdē cāpis: alie montibus oriunt'.
alias ferūt paludes. alie saxi herent. aliaz fecūde sūt
steriles arene. **Q**uas si in alia quispiā loca trāsserre co
nēt: arescāt. **S**ed dat cuiq' natura qd puenit. et ne dū
manē pnt/ intereāt: elaborat

alias ferūt paludes sic alnos z salices. alie adherēt saxi sic h'be
q' dnr capilli veneris. et barba iouis. aliaz h'baz s't fecūde .i. abūdātes steriles arene vt illi' h'be
q' d'z mirica. q's s' q'squā conat' t'nsferre i alia loca arescūt. s. natura dat vnicuiq' qd sibi puenit. et
elaborat ne intereāt q'ndiu manē pnt **N**ō loc' est p'ncipiū generatiōis qz saluat z p'seruat locatū
z ipso mediāte v'itus celestis influit ipsi locato. cū igit' vegetabilia sic h'be z plāte requirāt defmi
nata loca in q'bus saluant' et in alijs arescant. patet q' ipsa appetant esse et pmanere.

Quid q' oēs veluti in fras ore demerso ēhūt alimē
ta radicib': ac p medullas. robur. corticēq' diffundūt?

Quid q' mollissimū qd q' sicuti medulla ē. intēiore sp'
sede recōdit'. ex h'o qdā ligni firmitate. vltim' at cor
tex aduersuz celi intēperie q' mali patiens defensor
opponit'. **J**am h'o q'nta est nature diligētia vt cūcta
semie mltiplicato p'pagent'. q' oia nō mō ad tps manē
di: vtz generatim qz quasi in p'petuū pmanēdi veluti
quasdam machinas esse quis nesciat.

interior cortex arboris q' patiēs mali. i. potens sustinē mala opponit' defensor ad
uersū intēperie celi. i. aeris. **T**ūc ponit aliud signū qd sumit ex p'pagatiōne seīs q' ordinat' ad p'ier
uationē nature i alio sili' in sp'e. cū nō possit manē idē nūero **E**t dic **J**ā h'o q'nta est diligētia natu
re vt cūcta p'pagent' seie multiplicato supple p'sidera q' oia seia q's nesciat esse tanq' q' dā machi
nas. i. instra manēdi nō mō .i. nō tm ad tps. vtz etiā manēdi in p'petuū generatim. i. successiua ge
neratione. q. d. null' ē cui hec nō pateāt **N**ō q' radices plātar' ori siles s't cū habeāt eādē opa
tionē. i. ēhē alimētū. **D**nt at plāte radices infixas t're qz ex t'ra hūozem ēhūt z alimētū qd p'mo
diffundit' i medullā. deinde i robur. deinde i corticē. **E**st at medulla mollissimū qd ē i medio plā
te vel arboris nō potēs pati intēperie caloris z frigoris. iō natura ipam locauit i medio quā cir
cūdat robur qd ē lignū arboris. robur at circūdat cortice exteriori tanq' defensore ab intēperie
aeris **N**ō q' qz vegetabilia nō pnt idē nūero manē. iō natura p'ducit i eis seia p' qz p'pagatio/
nē maneant idem in sp'e. i. in suo sili'

Ea etiā q' inaiata eē credunt'. nōne qd sunt ē/ qz sili'
rōne desiderāt'. **C**ur enī flāmas qdē sursū leuitas. ve

Prosa undecima

hit. frax nō deorsuz pond^o depmit. nisi q̄ hec singu/
lis loca motionesq; pueniūt. Porro at̄ qd̄ cuiq; cō/
sentaneuz ē: id vnūq; pseruat. sicuti ea q̄ s̄t inimica
corrūpūt. **I**az nō q̄ dura s̄t vt lapides: adherēt tena/
cissime ptib^o suis. z ne facile dissoluant: resistūt. **Q**ue
nō liquētia. vt aer atq; aqua facile qd̄ diuidētib^o ce/
dūt. sed cito ī ea rursus a quib^o sunt abscisa relabunt̄
Ignis vero omnē refugit sectionem.

p aliud signū sūptū ex p̄seruatione natural^{is} p̄rietatis. cuiusmodi ē p̄tinuitas quā qlibet res natu/
ral^{is} nitit̄ p̄seruare. vñ dic̄. **I**a supple ista nō q̄ dura s̄t vt lapides adherēt tenacissime. i. firmissime
suis ptib^o z resistūt p̄ suā duriciē ne facile dissoluant. **Q**ue nō s̄t liquētia. i. mollia sic aer et aq̄ fa/
cile cedūt diuidētib^o s̄ cito relabunt̄ ī sui integritatē. s̄ ignis refugit oēm sectionē. i. nō p̄nt secari
ptes ignis qn̄ sp̄ in aliq̄ pueniāt. vel qz p̄t vehemētiā ad̄ionis corrūpit ipm̄ qd̄ debet secare.

Nec nūc nos de volūtarijs aīe p̄gnosētis motib^o:

s̄ de naturali intentiōe ēctam^o sicuti ē q̄ acceptas e/
scas sine cogitatiōe t̄nfigim^o. q̄ in somno sp̄m̄ duci/
m^o nescientes **N**ā ne ī aīalib^o quidē manēdi amor/ ex
aīe volūtati^o. vez ex nature p̄ncipijs venit **N**ā se/
pe mortē cogētib^o causis quā natura reformidat: vo/
luntas āplectit̄ **C**ōtraq; illd̄ q̄ solo mortaliū rez du/
rat diurnitas/ gignēdi op^o (qd̄ natura sp̄ appetit)
infdū coerct volūtas **A**deo hec sui charitas/ nō ex
aīali motione. s̄ ex naturali intentiōe p̄cedit. **D**edit
enī p̄uidētia creatis a se reb^o hāc vl^o maxiaz manēdi
cām. vt quoad p̄nt. naturalit̄ manē desiderēt. **Q**uare
nihil ē. q̄ vllō mō queas dubitare. cūcta q̄ s̄t appetē
naturalit̄ p̄stantiā p̄manēdi. deuitare p̄niciē. **B. C**ō/
fiteor inquā nūc me indubitato cernere/ que dudum

diurnitas. i. p̄manētia rez mortaliū qd̄ natura appetit: infdū coerct vo/
luntas sic p̄z in p̄tinētib^o. adeo hec charitas. i. appetit^o sui supple manēdi nō
p̄cedit ex aīali motione s̄ ex naturali intentiōe quā de^o indidit nature. **D**edit enī p̄uidētia dina
reb^o creatis a se hāc maximā cāz manēdi. vt desiderēt p̄manē naturalit̄ q̄ndiu p̄nt. q̄re nihil ē q̄
vllō mō queas dubitare cūcta q̄ s̄t naturalit̄ appetē p̄stantiā p̄manēdi/ deuitare p̄niciē. qd̄ boeci^o
p̄cedēs dic̄ **C**ōfiteor inquā nūc me cernē indubitato. i. sine dubitatōe q̄ dudū icerta videbant̄. s̄
q̄ vegetabiliaz inaiata naturalit̄ appetūt p̄manētia eēndi **N**ō q̄ duplex est appetit^o. natural^{is} z
aīalis. **N**atural^{is} est q̄ p̄sequit formā naturalē. et qz p̄ma p̄fectio illi^o qd̄ h̄z formā naturalē ē eē. iō
appetit^o cuiuslibet rei naturalis est ad suū esse habēdū si careat. vel ad p̄seruādū si habeat. **A**ppe/
titus aīalis est q̄ p̄sequit formā apprehensam. et si forma ē app̄hensa p̄ sensus sic est appetit^o sen/
sitius q̄ sp̄ tendit in p̄uenientia nature. si aut̄ est forma app̄hensa p̄ intellectū tūc sp̄ inclinatio
p̄ueniens est appetitus rōnalis q̄ est volūtas: et qz illud qd̄ fm̄ se est discōueniens nature: sibi ē
mors/ illud hō app̄hendit qn̄q; tanq; p̄ueniens p̄t aliud annexū. s̄ p̄t p̄miū eēne vite. iō volūz

Ea etiā q̄ credunt̄ eē inaiata. vt la/
pis. aer. ignis. nōne desiderāt. i. appe/
tūt qz. i. oīa inaiata qd̄ suū est. i. lue/
nature p̄sonū ē sibi rōne p̄t p̄serua/
tionē sui eē. q. d. sic. **C**ur enī leuitas
vehit. i. mouet flāmas sursum. z pōd^o
. i. ḡuitas depmit frax deorsū n̄ p̄t
aliā cām nisi q̄ hec loca z motiones
p̄ueniūt singul^o supple p̄ sua saluatōe
eoz esse. **E**t s̄dit **P**orro illud qd̄ ē
p̄sentaneū. i. p̄ueniēs cuiq; illd̄ sup/
ple p̄seruat in esse vnūq; sic ea q̄
s̄t inimica. i. s̄ria corrūpūt. z p̄bat idē

Dic̄ p̄hia pōit q̄ desiderū eēndi
nō ē appetit^o volūtari^o s̄ natural^{is}. et
dic̄ **N**ec nos ēctauim^o nūc de mo/
tib^o volūtarijs aīe cogscētis s̄ de na/
turali intentiōe. sic naturale ē q̄ t̄n/
figim^o. i. digerim^o acceptas escas si/
ne cogitatione. z q̄ in somno nesciē/
tes ducim^o sp̄m̄. i. respiram^o. nā a/
mor. i. appetit^o manēdi. i. s̄sistēdi in
aīalib^o nō puenit ex volūtati^o sup/
ple sic tu estias. qz superi^o posuisti
solū in aīalib^o eē appetitū manēdi. s̄
venit ex p̄ncipijs nature. qz natura
repit̄ tā ī aīatis q̄ ī inaiatis. **Q**uāt
appetit^o manēdi non sit ex volūate
p̄bat duplx. p̄ qz volūtas sepe am/
plectit̄ mortē q̄ tollit eē indiuidū.
vñ dic̄. volūtas sepe amplectit̄ mor/
tē quā natura r̄formidat. i. abhorret
cogentib^o causis. s̄. ex̄nsecis. sic p̄z
de martyrib^o. z p̄bat idē ex h̄ q̄ vo/
lūtas qn̄q; cohibet opationē p̄uari/
nā eē specifiē. dicēs **C**ōtraq; i. p̄ cō/
trariū illd̄ op^o gignēdi q̄ solo durat

Libri tertij Retrum vndecimum

tas sepe amplectit mortē quā natura reformidat. **Ex** q̄ p̄z q̄ appetit⁹ essendi nō ē p̄mo z p̄ncipa
lit ex appetitu intellectiuo. s̄ ex appetitu naturali. nā appetit⁹ intellectiu⁹ nō inuenit in oibus in q̄
bus inuenit appetitus naturalis

Hic phia resumpta maiore p̄clu
dit intentū. d. **Qd** at appetit subsistē
et p̄manē/ illud desiderat esse vnū.
s̄ enī supple vno sublato/ nō p̄mane
bit cuiq̄ rei suū esse. **Dic** boeci⁹. ve
rū ē. **Cōcludit** ḡ phia. **Oia** igit vnū
esse desiderat **Et** boeci⁹ p̄sentēs di
cit. **Consensū.** **Et** tūc maiore p̄ncipa
lis syllogismi resumit vt concludat
diffōnem boni. d. **Sed** nos mōstra
uim⁹ vnū esse id ip̄m qd bonuz est.
Dic boeci⁹ **Ita** q̄dez. **Tūc** phia p̄
cludit intentū formādo diffōnez bo
ni. d. **Igit** cūcta bonū petūt. qd bo
nū licet. i. licitū est vt ita describas
Bonū est qd desiderat ab oib⁹ **Et**

Dic boeci⁹. **Nihil** veri⁹ excogitari p̄t. qz ad nihilū cūcta referunt. et destituta vno vertice. i. p̄nci
pio cūcta fluitabūt sine rectore. aut si qd est ad qd vniuersa festinat; illud erit sūmūz oim bonoz.
Nō q̄ omē qd est: vel appetit p̄fici/ vel in sua p̄fectione saluari. cū igit p̄fici z in p̄fectione sal
uari sit bonū: oia appetūt bonū. **Nō** cū dī oia appetūt bonū: ibi nō accipit bonū p̄cise p̄ bono
morali. nec p̄cise p̄ bono naturali/ s̄ p̄ bono coiter accepto. qd bonū coiter acceptū est esse essen
tiale vel accidētale p̄ueniens rei vt p̄ficiat vel in sua p̄fectione saluet

Hic phia ex dictis reducit boeci
um i cognitionē cuiusdā qd s̄ se ig
norare p̄fessus ē. i. q̄s sit finis oiz re
rū. **Et** p̄mo p̄medat dictū boeci⁹. d.
Alūne nimiz letor qz tu fixisti. i.
attigisti notā. i. cognitionē mēte me
die v̄tatis. i. p̄fecte v̄tatis q̄ ē i me
dio: s̄ s̄ patuit tibi qd dicebas te ig
norare pauloante. i. in p̄ li. ser. p̄sa.
Et q̄rit hoc. qd in quā supple ē illd
Dic phia. q̄s sit finis oiz rez. **Et** s̄dit **Is** ē enī finis oim rez qd desiderat ab oibus. qd qz bonū
ē collegim⁹ vt p̄z ex diffōne boni oportet vt fateamur bonū esse finē oim rez. **Nō** q̄ p̄ notā
medie v̄tatis intelligit notitiā diuinā. sic p̄ctū ē mediū circuli a q̄ oēs linee ducunt. sic de⁹ ē me
diū v̄tatis a q̄ oīs v̄tas p̄cedit. **Nō** q̄ oia appetūt sui finē cū finis sit p̄fectio rei: et res desti
tuta suo sine frustra. cū igit de rōne finis sit ē bonū. qz auferētes finem auferūt naturā boni. ex
.ij. metaph. iō finis oim rez ē bonū

Qstud est vndecimuz metz h⁹ trū qd dī
hyponactū ab inuētoze. iābicū a pede p̄do
mināte. **In** q̄ metro phia ont quō possum⁹
cognoscē bonū et verū et puenire in cogni
tionē rez ex q̄ boeci⁹ p̄ri⁹ fassus ē se mō scie
qd prius ignorabat. **Primo** ḡ ont modū. q̄
possum⁹ deuenire in cognitionē v̄tatis. **Z**
assignat cām ei⁹ ibi. **Nō** omē. **Dic** p̄ **Quis**
quis vestigat. i. inuestigare vult verū p̄fun
da mēte. i. subtili et cupit falli nullis deuijs
.i. falsis op̄ionib⁹ q̄ faciūt a vero deuiare. il
le reuoluat in se. i. exercitet inē selucē. i. spe
culatiōez itimi visus. i. rōnis z itellec⁹ iteri
oris z ipse cogat id est. reducat longos motus id est operationes anime p̄cedentes ab aia. inflec

P. **Qd** autē inqt subsistē ac p̄manē petit. id vnū eē de
siderat. hoc enī sublato nec esse quidē cuiq̄ p̄manebit.

B. **Uex** est inquam. **P.** **Oia** igit inqt vnū deside
rāt. **B.** **Consensū.** **P.** **Sz** vnū id ip̄m mōstrauim⁹ eē

qd bonū **B.** **Ita** quidē. **P.** **Cuncta** igit bonū petūt.
Quod quidē ita describas licet. ip̄m bonū eē qd desi
dereē ab omnib⁹. **B.** **Nihil** in quā veri⁹ excogitari p̄t.

Nā vel ad nihilū cūcta referunt. z vno veluti v̄tice
destituta. sine rectore fluitabūt. aut siquid est ad quod
vniuersa festinet: id erit oim sūmūz bonorum.

Nā vel ad nihilū cūcta referunt. et destituta vno vertice. i. p̄nci
pio cūcta fluitabūt sine rectore. aut si qd est ad qd vniuersa festinat; illud erit sūmūz oim bonoz.

Nō q̄ omē qd est: vel appetit p̄fici/ vel in sua p̄fectione saluari. cū igit p̄fici z in p̄fectione sal
uari sit bonū: oia appetūt bonū. **Nō** cū dī oia appetūt bonū: ibi nō accipit bonū p̄cise p̄ bono

P. **Et** illa. **Nimū** inqt o alūne letor. ipsam eī medie
veritatis notā mēte fixisti. **Sz** in hoc patuit tibi qd
ignorare te pauloante dicebas. **B.** **Quid** in quā. **P.**

Quis estz inqt rez oim finis. **Is** est eī p̄fecto qd de
siderat ab omnib⁹. **Quod** qz bonū esse collegim⁹. opoz
tet rerum omniū finē bonū esse fateamur.

Nō q̄ p̄ notā
medie v̄tatis intelligit notitiā diuinā. sic p̄ctū ē mediū circuli a q̄ oēs linee ducunt. sic de⁹ ē me
diū v̄tatis a q̄ oīs v̄tas p̄cedit. **Nō** q̄ oia appetūt sui finē cū finis sit p̄fectio rei: et res desti
tuta suo sine frustra. cū igit de rōne finis sit ē bonū. qz auferētes finem auferūt naturā boni. ex

Quisquis p̄funda mente vestigat verū
Cupitq; nullis ille deuijs falli
In se reuoluat intimi lucem visus
Longos q; in orbem cogat inflectens motus
Animumq; doceat quicquid extra molitur
Suis retrusum possidere thesauris
Dudum quod atra texit erroris nubes
Lucebit ipso perspicacius phebo

Quisquis p̄funda mente vestigat verū
Cupitq; nullis ille deuijs falli
In se reuoluat intimi lucem visus
Longos q; in orbem cogat inflectens motus
Animumq; doceat quicquid extra molitur
Suis retrusum possidere thesauris
Dudum quod atra texit erroris nubes
Lucebit ipso perspicacius phebo

Quisquis p̄funda mente vestigat verū
Cupitq; nullis ille deuijs falli
In se reuoluat intimi lucem visus
Longos q; in orbem cogat inflectens motus
Animumq; doceat quicquid extra molitur
Suis retrusum possidere thesauris
Dudum quod atra texit erroris nubes
Lucebit ipso perspicacius phebo

Quisquis p̄funda mente vestigat verū
Cupitq; nullis ille deuijs falli
In se reuoluat intimi lucem visus
Longos q; in orbem cogat inflectens motus
Animumq; doceat quicquid extra molitur
Suis retrusum possidere thesauris
Dudum quod atra texit erroris nubes
Lucebit ipso perspicacius phebo

Quisquis p̄funda mente vestigat verū
Cupitq; nullis ille deuijs falli
In se reuoluat intimi lucem visus
Longos q; in orbem cogat inflectens motus
Animumq; doceat quicquid extra molitur
Suis retrusum possidere thesauris
Dudum quod atra texit erroris nubes
Lucebit ipso perspicacius phebo

Quisquis p̄funda mente vestigat verū
Cupitq; nullis ille deuijs falli
In se reuoluat intimi lucem visus
Longos q; in orbem cogat inflectens motus
Animumq; doceat quicquid extra molitur
Suis retrusum possidere thesauris
Dudum quod atra texit erroris nubes
Lucebit ipso perspicacius phebo

Quisquis p̄funda mente vestigat verū
Cupitq; nullis ille deuijs falli
In se reuoluat intimi lucem visus
Longos q; in orbem cogat inflectens motus
Animumq; doceat quicquid extra molitur
Suis retrusum possidere thesauris
Dudum quod atra texit erroris nubes
Lucebit ipso perspicacius phebo

Quisquis p̄funda mente vestigat verū
Cupitq; nullis ille deuijs falli
In se reuoluat intimi lucem visus
Longos q; in orbem cogat inflectens motus
Animumq; doceat quicquid extra molitur
Suis retrusum possidere thesauris
Dudum quod atra texit erroris nubes
Lucebit ipso perspicacius phebo

Quisquis p̄funda mente vestigat verū
Cupitq; nullis ille deuijs falli
In se reuoluat intimi lucem visus
Longos q; in orbem cogat inflectens motus
Animumq; doceat quicquid extra molitur
Suis retrusum possidere thesauris
Dudum quod atra texit erroris nubes
Lucebit ipso perspicacius phebo

et Prosa duodecima

atens eos motus in orbē, i. in circulū redeñdo ad aīam. z q̄c̄qd̄ animū doceat molit̄, i. laborat spe-
culādo ex̄, i. circa res exteriores, ille doceat animū retrusum, i. ad se p̄uersum possidē suis thesau-
ris, i. potentijs q̄ s̄t memoria et intellectus, et tūc illud qd̄ atra nubes, i. obscuritas ignorātie du-
dū texit, i. occultauit, illud lucebit, i. apparebit p̄spicaci⁹, i. euidentius ip̄so p̄hebo, q. d. qd̄ longo tpe
fuit obscurū: lucidū apparebit intellectū. **Nō** q̄ q̄ vult cognoscē verū dirigat rōnem et intelle-
ctū ad ip̄am rē ex̄ et ad rez p̄prietates, et si aliqd̄ cognoscit ex his nō statū iudicet, s̄ i se reuertat̄
deliberādo an ita sit vel nō sit, qz sepe videt̄ bonū esse qd̄ nō est, et nō eē qd̄ est, sine enī delibe-
ratione nō est iudicādū qd̄ nō est longa deliberatione p̄batū, iō dīc̄ p̄hīa reuoluat in se lucē inti-
mī visus. **Nō** q̄ orbis ē linea circūducta rediēs ad idez, inflectē q̄ longos mot⁹ in orbē est cum
xtus aīe ab anima vsqz ad ip̄am rē diuertit̄; deliberādo an ita sit vel nō sit fm̄ q̄ p̄gnouit.

Non omne nanqz mente depulit lumen

Obluio sam corpus inuehens molem

Heret profecto semen introsum veri

Quod excitatur ventilante doctrina

Nam cur rogati sponte recta censeatis

Mi mersus alto viueret fomes corde?

Quasi Platonis musa/personat verum

Quod quisqz discit/immemor recordatur

ti, i. infrogati censeatis, i. iudicatis vel r̄ndetis recta sponte, i. volūtariē nisi fomes, i. radix vitatis
mersus, i. latens viuet̄ alto corde, i. p̄funda mēte. **Et** s̄dit q̄ si musa, i. sapia Platonis p̄sonat ve-
rū illud qd̄ q̄sqz discit recordat̄ immemor, i. oblit⁹. **Nō** q̄ platonī imponit̄ q̄ voluēt aīas oīa sci-
uisse anteqz p̄iugerent̄ corpibus, s̄ adiūcte corpibus oīa edidisse obliuioni, s̄ p̄ studiū z exercitiū
sapiam recupasse, q̄ voluit q̄ scire nō ē aliud nisi quoddā antiqz remisci ad quā interiorē videt̄
s̄ loq̄ p̄hīa. **Sz** nō est dicendū q̄ scire fiat p̄ remiscētiā/ s̄ scia de nouo adq̄rit̄ p̄ inuentionē vl̄
doctrinā, vez est q̄ intellect⁹ n̄ naturalit̄ h̄z in se cognitionē p̄ncipioz p̄ q̄ stute intellect⁹ agen-
tis et p̄ doctrinā deuenit in cognitionē p̄ncipioz. **Un̄** Linconien̄, i. posterl̄, dīc̄ **Nō** solū vox do-
ctoris exteri⁹ sonās nec s̄ra visa docet, s̄ hec duo mouent̄ z excitant, verus at̄ doctor est q̄ mentē
interi⁹ illūinat: vitatē ostēdit. **Nō** q̄ sic sanitas q̄nqz causat̄ a p̄ncipio int̄seco, i. a corde, q̄nqz
a p̄ncipio interiori et exteriori puta a medico z corde, s̄ nunqz causat̄ a p̄ncipio exteriori sine in-
teriori, sic scia q̄nqz adq̄rit̄ a p̄ncipio interiori, puta ab intellectu agente sic p̄z i h̄ntib⁹ sciam p̄ in-
uentionē, q̄nqz adq̄rit̄ a p̄ncipio interiori et exteriori simul sicut a doctore z intellectu agente, nū-
qz aut̄ adq̄rit̄ a p̄ncipio exteriori sine interiori.

Quandū deus gubernat, et quibus gubernaculis:

hoc p̄memorat

Utm ego, Platonī inqz vehementē assentior,
nam me hoz iam sc̄do p̄memoras. **Primi** q̄
memoriā corporea p̄tagione: dehinc cū meroris mole
p̄ssus amisi. **P.** Tum illa. **Si** p̄ora inqz respicias, ne
illud quidē longi⁹ aberit̄ qn̄ recorderis, qd̄ te duduz
nescire p̄fess⁹ es. **B.** Quid in quaz? **P.** Quib⁹ ait illa
gubernaculis mūdus regat̄. **B.** Nemī in quā me insci-
ciam meā fuisse p̄fessum. **Sz** quid afferas, licz iam p̄-
spiciam/ planius tamē ex te audire desidero.

Ista est, xij. p̄sa z vltia hui⁹ t̄rij i
qua p̄hīa reducit boeciū in cognitō-
nem alteri⁹ cui⁹ ignorātiā p̄sus p̄fes-
sus ē, i. q̄bus gubernaculis mūd⁹ re-
gat̄. **Pr̄o** facit s̄, 2⁹ boeciū mouet
q̄ndā q̄nē p̄hīe, sc̄da ibi **Ludis** ne
me. **Pr̄mo** oñt p̄hīa q̄ de⁹ oīa gu-
bernat sua bonitate, z oñt modū q̄
oīa gubernat ibi. **Sed** qd̄ dicā, 3⁹ ex
his p̄cludit malū nihil eē ibi. **Sed**
vis ne. **Pr̄o** boeci⁹ assentit dictis
Platonis in metro, z oñt p̄hīa ip̄z
posse reduci in cognitōne cuiusdā
cui⁹ ignorātiā p̄fessus est, 2⁹ p̄hīa re-
ducit ip̄m i cognitōne illi⁹, sc̄da ibi

Libri tertij de consolatione philosophie

Mundū hūc. **P**rius dicitur **T**um p tūc ego boeci⁹ in quā vehementer assentior. i. assentio platonī. nam me o phia hoz. s. q. de⁹ sit finis oim rez. s. sumū bonū scdo p memoras. i. recordari facis. primū q. amisi memoriā. i. qd. erat in memoria corpea p tagione. i. corpis gūedine dehinc. i. 2° p meozor bo nū cū amisi memoriā pressus mole. i. pondere amoris. **T**ūc phia oñt q. nō tm hoz recordabitur p p dīca s. cuiusdā alteri⁹ qd. ignorare se dicebat dicens. **S**i illa prius p cessa respicias nō abe rit longius. s. a memoria tua qn. facile recordaberis qd. dudū p fessus es te ignorare in p^o li. **E**t querit boeci⁹. qd. in quā? **D**icit phia. q. bus gubnaculis regat mundus. **E**t dicit boeci⁹. **M**emī in quā me fuisse p fessum insciciā. i. ignoratiā meā. et licz iā p spiciā. i. agnosca tū desidero planius audie ex te qd. asseras. i. qd. de h. dicas. **M**ō q. boeci⁹ dicit se 2° p memoratū p dītoz q. de⁹ sit finis re rū. et qd. sit sumū bonuz. **P**rius postq. mole corpis oppressus est. amisi memoriā eoz. et postea p studiū recordat⁹ ē 2°. qz. merore z flicia affect⁹ in ignoratiā eoz lapsus ē. s. postea p instructionē phie ad memoriāz. redixit

Dicit phia vult oñde intentū. **E**t pmo amonet boeciū de qdā pri^o cō cesso. **E**t boeci⁹ illd. fatef. z rōne cō firmat. 2° phia oñt q. bus gubnaculis regat mūd⁹ ibi. **T**ūc illa inqt. **P**ri mo dicit **D** boeci tu pauloante in p/ mo libro putabas mīme dubitādū hūc mūdū regi a deo. **D**icit **B**oeciū **M**ime arbitroz dubitādū nec vn q. dubitabo. et ego breuif. exponā q. bus rōnibus accedā ad h. pbanduz. **E**t innuit boeci⁹ rōnes suas d. **D**icit mūdus mīme puenisset in vnā for mā ex tā diuersis z p trarijs ptibus nisi essz vn⁹ q. tā diuersa p iungēt. s. qui est de⁹. et ipa diuersitas natura rū h^o mundi discors inuicē dissocia ret atq. diuellēt p iūcta nisi eēt q. cō tinēt. i. pseruaret qd. nexuit. i. p iūxēt qd. s. est deus. ordo ho natuē tā cer/ tus nō pcedēt nec explicaret tā dispositos mot⁹. i. ordinatos motus locis. tpibus. efficientia. spa cūy. q. litatib⁹. nisi eēt vn⁹ q. idem manēs imobilif. disponēt has varietatū mutationes. q. cōd. at h. est q. p dita. i. creata manet z agitant⁹. i. mouent⁹. illud vstato cūctis vōbulo nomino deū. **M**ō q. boeci⁹ inuit tres rōnes q. mūd⁹ regat a deo. **P**rima sumif. ex diuersaz rez p iūctiōne que tal est. **D**iuersa et p traria nō vniunt inuicē p se. cū igif. mūd⁹ vnit⁹ sit ex ptib⁹ p trarijs vt ex elemē tis. oportet vt aliqd. sit vniens eas z h. est deus. g. mūd⁹ regif. a deo. **H**āc rōnem tāgit ibi **M**un dus hic. **S**cdā rō sumif. ex p trarioz simul p iūctoaz p seruatione q. tal est. **D**iuersa et cō traria ex p p rietate sue nature dissociant⁹ ab inuicē nisi ab aliq. p seruent⁹. s. ptes mūdi sūt diuersē z p trarie. g. x. hāc rōnem tāgit ibi **C**ōiūcta ho. **T**ertia rō sumif. ex ordinata motū dispōne q. talis est. **N**ihil certitudinalif. z regularif. mouēt fm dispōnez loci. tpis. efficiētie. spacij. z q. litatis nisi sit vnū rectificās et regulās. s. mot⁹ eoz qui sūt i mūdo. sūt regularif. fm p dīca q. nōz. g. nōe est ponē re ctificantē z regulantē. qd. est deus. g. mūd⁹ regif. a deo. **H**āc rōnem tāgit ibi. **N**on tam ho certus

Nō q. regulares motus sūt in mūdo locis. qntū ad p rimationē z elongationēz solis in obliq. circulo. sūt etiā tpib⁹ qntū ad variationē diei z noctis. sūt efficientia. qz luna efficit augmētati onē et diminutionē humidoz fm sui crescentiā et decrecentiā. et efficit fluxū et refluxū maris. **S**ūt etiā ordinatī mot⁹ spacij qz luna et alij planete maiori et minori spacio qnq. distant a so/ le et ab inuicē. etiā sūt qualitativus. quia in estate causat calor. in hyeme frigus

Dicit phia supposito q. mūdus re/ gat a deo pbat q. regat ab ipso per suā bōitatē. **E**t dicit **D** boeci cū hec sta sentias q. mūdus regif. a deo pu

P. **M**undū inqt hūc a deo regi pauloan mīme dubit tandū putabas. **B**. **N**e nūc quidē arbitroz in quā. nec vnq. dubitādū putabo. **Q**uibus q. in hoc rōnib⁹ ac/ cedā. breuif. exponā. **M**und⁹ hic ex tam diuersis p tra rijsq. ptibus in vnā formā mīme puenisset. nisi vn⁹ esset q. tam diuersa p iungēt. p iūcta ho/ naturaz ipsa diuersitas inuicē discors/ dissociaret atz diuellēt. nisi vn⁹ esset/ qui qd. nexuit. continēt. **N**ō tam ho certus nature ordo pcederet. nec taz dispositos mot⁹. locis. tpibus. efficientia spacij. qualitativus. explicaret. nisi vnus eēt q. has mutationū varietates manēs ipse dis/ ponēt. **H**oc quicqd. ē quo p dita manēt atq. agitant⁹. vstato cūctis vocabulo. deum nomino.

Mō q. boeci⁹ inuit tres rōnes q. mūd⁹ regat a deo. **P**rima sumif. ex diuersaz rez p iūctiōne que tal est. **D**iuersa et p traria nō vniunt inuicē p se. cū igif. mūd⁹ vnit⁹ sit ex ptib⁹ p trarijs vt ex elemē tis. oportet vt aliqd. sit vniens eas z h. est deus. g. mūd⁹ regif. a deo. **H**āc rōnem tāgit ibi **M**un dus hic. **S**cdā rō sumif. ex p trarioz simul p iūctoaz p seruatione q. tal est. **D**iuersa et cō traria ex p p rietate sue nature dissociant⁹ ab inuicē nisi ab aliq. p seruent⁹. s. ptes mūdi sūt diuersē z p trarie. g. x. hāc rōnem tāgit ibi **C**ōiūcta ho. **T**ertia rō sumif. ex ordinata motū dispōne q. talis est. **N**ihil certitudinalif. z regularif. mouēt fm dispōnez loci. tpis. efficiētie. spacij. z q. litatis nisi sit vnū rectificās et regulās. s. mot⁹ eoz qui sūt i mūdo. sūt regularif. fm p dīca q. nōz. g. nōe est ponē re ctificantē z regulantē. qd. est deus. g. mūd⁹ regif. a deo. **H**āc rōnem tāgit ibi. **N**on tam ho certus

P. **T**uz illa. **C**ū hec inqt ita sentias. parūā mihi re/ stare operā puto. vt felicitatis compos patriā sospes

Prosa duodecima

renitas Sed que posuim⁹ intueamur. Nōne in beatitudine sufficientiā nūerauim⁹ deūq; beatitudinē ipam esse cōsensimus? **B.** Ita qdem. **P.** Et ad mundū igit inq̄t regendū nullis extrinsecis admiculis indigebit, alioq̄n siquo egeat: plenā sufficientiā nō habebit. **B.** Id inquā ita ē necessariū. **P.** Per se igit solū cūcta disponit. **B.** Negari inquā non p̄t. **P.** Atq; deus ipz bonū esse mōstratus est. **B.** Memini inquā. **P.** Per bonū igit cūcta disponit. Siqdem p se regit oīa: quē bonuz esse p̄sensimus. Et hic est veluti quidā clauus atq; gubernaculū, quo mūdāna machina stabilis atq; incorrupta seruat. **B.** Vehementē assentior inquā, et id te pauloante dicturā/ tenui licet suspitione p̄speri. **P.** Credo inquit. Jam enīz vt arbitroz vigilantius ad cernenda vera oculos deducis stabil' z icorrupta. **Dic boeci⁹.** vehementē, i. valde assentior z illud te dicturā pauloan p̄speri, licet tenui suspitiōe. **Dic p̄bia.** Credo inq̄t q̄ hec puidisti, iā enī vt arbitroz vigilati⁹ q̄ pri⁹ deducis oculos ad vera cernēda. **Mō** q̄ ex lra accipiunt due rōnes ad pbandū intentū. Pri⁹ pbat q̄ de⁹ p se regit oīa, z talit. In beatitudine est sūma sufficientia, s̄ de⁹ est beatitudo, s̄ in deo ē sūma sufficientia, tale at nō indiget extrinsecis gubnaculis, s̄ p se de⁹ regit oīa. Secda rō pbat q̄ deus p suam bonitatē q̄ nō distinguit a deo: regit oīa, sic de⁹ p se regit oīa vt visuz est, s̄ de⁹ est ipm bonū s̄ bonū regit oīa vt patz de se, qz sua bonitate et clementia **Sed** qd̄ dicā nō minus ad p̄tucendū patet. **B.** Quid inquā? **P.** Cū de⁹ inq̄t oīa bonitatis clauo/gubernaē iure credat: eadēq; oīa sicuti docui ad bonū naturali intentione festinent: num dubitari p̄t qn voluntarie regant: seq; ad disponētis nutū veluti puenientia cō temperataq; rectori sponte cōuertant? **B.** Ita inquā necesse ē. Nec beatū regimē esse videret. si qdem de/ tractantiū iugū foret: nō obtemperatiū salus. **P.** Nihil est igit quod naturā seruans deo contraire conet. **B.** Nihil inquam tractantiū, i. recusantiū, sic bos lasciuēs recusat iugū etsi nō esset salus obtpantiū, i. obedientiū. s̄ **Dic p̄bia** Nihil est qd̄ naturā seruās conet, i. labore z p̄traire deo. **Dic boeci⁹.** Nihil inquā **Mō** q̄ cū gubnare nihil aliud sit nisi in finē ordinare, nec aliud est xū p bonitatē gubnare q̄ p bonitātē in finē dirigē, et cū oīa naturalit tendāt ad bonū tanq; in finē: manifestū est q̄ oīa sponte in finē dirigunt, z ita naturalit oīa sponte obediūt gubnanti z p p̄ns deus regit oīa suauiter. **Mō** q̄ voluntariū fm p̄fectam sui rationem tm̄ inuenit in h̄ntib⁹ voluntatē, s̄ extendendo voluntariū ad p̄m appetitū nō coactū sic p̄t repiri in oībus, z sic accipit h̄

to mihi restat parua operā, i. parua laborē vt tu p̄pos, i. potens felicitatis sospes, i. san⁹ renitas p̄iaz, i. cognoscas beatitudinē. **Tūc** pbat q̄ de⁹ regat mūdū sua bonitate, d. **Intueamur** q̄ posuim⁹, nōne nūerauim⁹ s̄ in i⁹, pla in beatitudine eē sufficientiaz z p̄cessim⁹ deū esse ipam beatitudinēz **Dic boeci⁹.** Ita ē inquā, **Ex** h̄ p̄cludit p̄bia deū nullo indigē ad regendū mūdū. **Dic g.** Ad mūdū regendū deus null' extrinsecis admiculis indigebit, alioq̄n si ita esset q̄ alieno egeat nō hēbit plenā sufficientiā. **Et** dicit boeci⁹ **Illud** inquā ē nēariū, iō p̄cludit p̄bia. **De⁹** cūcta disponit, i. regit p se solū. **Dic boeci⁹.** Negari neq̄t. **Tūc** p̄bia, s̄ de⁹ mōstratus est esse ipm bonū. **Memini** inquā, **Dic boeci⁹.** s̄ p bonū de⁹ cūcta disponit, siq̄ de p se regit oīa quē p̄sensim⁹ eē bonū, z h̄ de⁹ ē veluti qdā clauus atq; gubnaculū q̄ machina mūdi seruat **Hic** pōit p quē modū de⁹ oīa gubernat, et p̄mo oīnt q̄ oīa gubernat suauit, qz oīa sibi obediūt, z q̄ gubnat oīa fortit qz nihil sibi resistē p̄t, sed a ibi. **Qu** si conet **Pri⁹** dic **Illud** qd̄ dicā nō min⁹ patz ad p̄tucendū, i. ad desiderandū. **Et** dic boeci⁹ **Quid** inquā? **Et** dic p̄bia **Cū** deus iure credat oīa gubnare clauo bonitatis sue, z oīa festinēt naturali intentione ad bonū, sicuti docui p̄ns ip̄sa p̄, nō p̄t dubitari qn voluntarie regantur z p̄uertāt se ad nutū disponētis tanq; puenientia, i. obediētiaz z p̄pata, i. coaptata suo rectori. **Dic boeci⁹.** Ita inq; necesse ē qz nō videret bonū esse regimē dei si foret iugū de/ tractantiū, i. recusantiū, sic bos lasciuēs recusat iugū etsi nō esset salus obtpantiū, i. obedientiū. s̄ **Dic boeci⁹.** Nihil inquā **Mō** q̄ nihil suās naturā repugnat

Libri tertij de consolatione philosophie

deo. licet enim peccator videatur deo repugnare ipse non seruat naturam quia peccatum diminuit et depravat naturam. **E**tiam. **B.** loquitur hic de appetitu nature ut patet ex superioribus.

Hic philosophia ostendit quod deus regit omnia fortiter. quia nihil est quod possit sibi resistere. et confirmat hoc per quandam fabulam. ibi **A**ccipisti. **P**rimo dicitur **S**iquis conetur resistere deo nunquam aliquid proficiet aduersus eum quem processum esse potentissimum iure beatitudinis. id est ex eo quod est beatitudo. dicitur boetius. **P**rosus nihil supple potest resistere. **I**gitur dicitur philosophia. non est aliquid quod huic summo bono vel velit vel possit resistere. dicitur boetius. **N**on arbitror. id est dicitur philosophia. **S**ummi bonum est quod regit cuncta fortiter suauiterque disponit. **D**icitur boetius. quod. id est quantum me ea summa rationum quam modo conclusa est non modo. id est non tantummodo me delectat. verum per se ipsa quibus vteris verba multo magis delectant me. ita ut stulticia. id est me stultum lacerantem. id est mala reprehendentem magna que tangunt diuinam gubernationem pudeat sui. **T**unc confirmat per fabulam quod nihil potest resistere deo que talis est. **G**igantes volentes expellere deos de celo posuerunt montem super montem ut ascenderent. quod videtur **J**upiter ipsos fulmine deiecit et motibus depressit. et hec in 2o metamorphoseos. unde dicitur boetius accepisti. id est didicisti in fabulis gigantes lacerantes. id est lacerare volentes celum. sed fortitudo benigna. scilicet dei illos disposuit. id est deposuit uti indignum fuit. **N**on philosophia sed alludit verbis sacre scripture que dicitur **A**ttingit ergo a fine usque ad finem fortiter et disposuit omnia suauiter. id est dicitur boetius se non tantum delectari in istis rationibus quantum in suis verbis.

Hic philosophia concludit ex deo quod malum nihil sit. **E**t primo petit assensum boetii. **D.** **U**isne ipsas rationes. id est rationes ratione probatas inuicem collidam. id est componam. forsitan ex collisione huius dissiliet. id est procedet quedam pulchra scintilla veritatis. **E**t dicitur boetius **F**iat inquam tuo arbitratu. id est tua voluntate **T**unc ponit rationes manifestas. **D.** **N**emo dubitauerit deum esse omnipotentem. **D**icitur boetius **N**ullus prosus ambigat qui mente persistat. id est que sane mentis est. **T**unc assumit aliam rationem. **D.** **Q**ui non est omnipotens nihil est quod ille non possit. **D**icitur boetius. nihil inquam **T**unc ponit aliam rationem. **D.** **D**eus non potest facere malum. dicitur boetius **N**ime. **I**gitur concludit philosophia malum nihil est. cum illud facere non possit ille que nihil non potest facere. id est omnia. **N**on sic deus est causa efficiens omnium. ita est finis omnium. unde que quod sit ab eo. ordinatur ad ipsum tanquam ad finem. si ergo deus faceret malum. ordinaretur ad ipsum tanquam ad finem. et cum ipse sit bonum. malum ordinaretur ad bonum. ergo deus non potest facere malum tanquam aliquid per se intentum. **E**st ergo conclusio quam philosophia infert quod malum nihil est. **R**atio rationis est. **D.** **D**eus potest facere omne quod est cum sit omnipotens. sed deus non potest facere malum. ergo malum nihil est. **E**t si diceret. si malum nihil est cum homo damnetur per malo. damnabitur per nichilo. **D**icendum quod malum dicitur defectum boni non negatiue sed privatiue. et ideo malum est defectus boni quod debet haberi. et quia in parte hominis est illud habere. et si non habet illud bonum cum debet habere ideo damnatur. et ponitur exemplum. **A**liquis tenet solue centum libras et si non soluat incarcerabitur. certum est quod non solue non est aliquid. sed nihil. non tamen simpliciter dicitur incarcerari per nichilo. sed ideo quia nihil erat quod debuit aliquid esse.

Hic boetius mouet rationes philosophie. 2o philosophia soluit. ibi. **T**um illa. **P**rimo boetius admittit de ratione et voluntate

P. **Q**uod si conetur ait. **N**um tandem proficiet quicquam aduersus eum quem iure beatitudinis potentissimum esse processum. **B.** **P**rosus inquam nihil valeret. **P.** **N**on est igitur aliquid quod summo huic bono vel velit vel possit obsistere. **B.** **N**on inquam arbitror. **P.** **E**st igitur summum inquit bonum quod regit cuncta fortiter suauiterque disposuit. **B.** **T**um ego que inquam me non modo ea que conclusa est summa rationum. verum multo magis hec ipsa quibus vteris verba delectant ut tandem aliquando stulticia magna lacerationem sui pudeat. **P.** **A**ccipisti inquit in fabulis lacerantes celum gigantes. sed illos quoque uti condignum fuit benigna fortitudo disposuit **T**unc confirmat per fabulam quod nihil potest resistere deo que talis est. **G**igantes volentes expellere deos de celo posuerunt montem super montem ut ascenderent. quod videtur **J**upiter ipsos fulmine deiecit et motibus depressit. et hec in 2o metamorphoseos. unde dicitur boetius accepisti. id est didicisti in fabulis gigantes lacerantes. id est lacerare volentes celum. sed fortitudo benigna. scilicet dei illos disposuit. id est deposuit uti indignum fuit. **N**on philosophia sed alludit verbis sacre scripture que dicitur **A**ttingit ergo a fine usque ad finem fortiter et disposuit omnia suauiter. id est dicitur boetius se non tantum delectari in istis rationibus quantum in suis verbis.

Sed vis ne rationes ipsas inuicem collidam forsitan ex homini proficietate pulchra quedam veritatis scintilla dissiliat. **B.** **T**uo inquam arbitratu. **P.** **D**eum inquit esse omnium potentem nemo dubitauerit. **B.** **Q**ui quidem inquam mente persistat nullus prosus ambigat. **P.** **Q**ui non est inquit omnium potens nihil est quod ille non possit. **B.** **N**ihil inquam. **P.** **N**um igitur deus facere malum potest. **B.** **N**inime inquam. **P.** **N**alium igitur nihil est inquit cum id facere ille non possit qui nihil non potest.

Hic philosophia concludit ex deo quod malum nihil est. cum illud facere non possit ille que nihil non potest facere. id est omnia. **N**on sic deus est causa efficiens omnium. ita est finis omnium. unde que quod sit ab eo. ordinatur ad ipsum tanquam ad finem. si ergo deus faceret malum. ordinaretur ad ipsum tanquam ad finem. et cum ipse sit bonum. malum ordinaretur ad bonum. ergo deus non potest facere malum tanquam aliquid per se intentum. **E**st ergo conclusio quam philosophia infert quod malum nihil est. **R**atio rationis est. **D.** **D**eus potest facere omne quod est cum sit omnipotens. sed deus non potest facere malum. ergo malum nihil est. **E**t si diceret. si malum nihil est cum homo damnetur per malo. damnabitur per nichilo. **D**icendum quod malum dicitur defectum boni non negatiue sed privatiue. et ideo malum est defectus boni quod debet haberi. et quia in parte hominis est illud habere. et si non habet illud bonum cum debet habere ideo damnatur. et ponitur exemplum. **A**liquis tenet solue centum libras et si non soluat incarcerabitur. certum est quod non solue non est aliquid. sed nihil. non tamen simpliciter dicitur incarcerari per nichilo. sed ideo quia nihil erat quod debuit aliquid esse.

B. **L**udis ne inquam me. inextricabilem laborintum rationibus texens. **Q**ue nunc quidem qua egrediaris intro

Prosa duodecima

eadem. nunc vero quo introieris egrediare. an mirabilem
quendam diuine simplicitatis orbem applicas? Etenim paulo
ante a beatitudine incipiens/ eam summum bonum esse dice-
bas. quare in summo deo/ sitam loquebare. Ipsum quoque
deum/ summum esse bonum plenamque beatitudinem differebas.

Ex quo neminem beatum fore/ nisi qui pariter deus esset: qui
munusculum dabis. Rursus ipsam boni formam dei ac be-
atitudinis loquaris esse substantiam. ipsumque unum. id ipsum
esse bonum/ docebas. quod ab omni re/ natura peteret. Deum
quoque bonitatis gubernaculis vniuersitatem regem dis-
putabas. voluntiamque cuncta parere. nec ullam mali esse
naturam. atque hec nullis extrinsecus sumptis: sed altero
ex altero fidem trahente/ insitis domesticisque proba-
tionibus explicabas

unum esse id ipsum quod bonum: et illud bonum dicebas esse quod appeteret a natura omnium rerum. et tu disputabas
.i. disputando probabas deum regem vniuersitatem gubernaculis bonitatis. et cuncta voluntia parere. i. obe-
dire deo. nec ullam esse naturam mali. et hec omnia explicabas nullis rationibus sumptis extrinsecus. i. non
accipiendo principia extrinseca. sed insitis. i. insititibus et domesticis. i. propriis et convenientibus probationibus
rei de qua agebatur: altero assumpto trahente fidem. i. certitudinem ex altero. **N**on laborint dicebat do-
mus Dedali quam cum aliis intendebat intrare/ exiit. et exiit inuenit. et plene depingi circularibus
protractionibus et insumit hanc ad designandum circulationes et reuolutiones rationum. **N**on quod circuolu-
tionum conexio rationum quibus philosophia vsa est/ non est sic circularis: quod vnaz eadem propositio sit principium et pro-
prium respectu eiusdem. quod sic non contingit demonstrare circulo ut patet. i. postquam dicitur conexio circularis quod rationes
ex inuicem dependet. ita quod propositio conclusa in vna: sit principium alterius conclusionis in alia. nec propter istas di-
uersas conclusiones est aliqua diuersitas in deo. sed omnia sunt idem simpliciter.

P. Tum illa. Nunc inquit ludim? rem que omnium maximam
dei munus/ que dudum deprecabamur exegimus. Ea est enim
diuine forma substantie ut neque in externa dilabatur. nec
in se externum aliquid ipsa suscipiat. Sed sic de ea Per-
menides ait omnem tu circulo adducis sponte multitu-
dinem. Rex orbem mobilem rotat. dum se immobilem ipsa
preseruat. Quod si rationes que non extra petitas sed intra rei
quam tractabam? ambitum collocatas agitauimus? nihil est
quod admirare cum Platone sanciente didiceris cogna-
tos de quibus loquuntur res oportere esse sermones

petitas. i. supras. sed collocatas in re/ cuius ambitum quam rem tractabam? nihil est quod de his admireris. cum. i. ex
tu didiceris Platone sanciente. i. firmate. sermones oportere esse cognatos. i. proprios convenientes re-
bus. de quibus. i. res loquuntur. passim platone pro eo quod est dicunt vel preserunt. **N**on quod sermo-
nes accipiendi sunt secundum materiam subiectam. quod certitudo non est simpliciter querenda rationibus ex primo
etiam. vbi dicitur quod disciplinatus est tamen inquirere certitudinem secundum vnamqueque generum quantum natura rei patitur.

tionem rationum quibus philosophia vsa est. que rit
vix ista conexio rationum sit ex delusi-
one philosophie vel pueniat ex natura rei
et breuiter illas rationes recolligit dicit.
Philosophia ludis. i. deludis ne me te-
rens. i. formas laborint. i. laborem
difficilem rationibus. faciendo rationes circu-
lares. quod. i. laborato egrediaris ea parte
quam introcas. et egrediar. eo loco quam in-
trocas. tu applicas quedam orbem admi-
rabilem diuine simplicitatis. i. scilicet. mira-
bilem circulationem rationis in diuina simpli-
citate. **T**unc breuiter recolligit rationes
d. tu paulo ante incipiens a beatitudine
dicebas eam esse summum bonum. quam beatitu-
dinem tu loquaris esse sitam in summo deo
et differebas deum esse summum bonum et
plenam beatitudinem. **E**x qua dabis. i. infe-
reas qui munusculum. i. corollarium. ne-
minem esse beatum nisi esset deus. **R**ur-
sum tu loquaris formam boni esse substan-
tiam dei et beatitudinis. et dicebas ipsam

a natura omnium rerum. et tu disputabas
.i. disputando probabas deum regem vniuersitatem gubernaculis bonitatis. et cuncta voluntia parere. i. obe-
dire deo. nec ullam esse naturam mali. et hec omnia explicabas nullis rationibus sumptis extrinsecus. i. non
accipiendo principia extrinseca. sed insitis. i. insititibus et domesticis. i. propriis et convenientibus probationibus
rei de qua agebatur: altero assumpto trahente fidem. i. certitudinem ex altero. **N**on laborint dicebat do-
mus Dedali quam cum aliis intendebat intrare/ exiit. et exiit inuenit. et plene depingi circularibus
protractionibus et insumit hanc ad designandum circulationes et reuolutiones rationum. **N**on quod circuolu-
tionum conexio rationum quibus philosophia vsa est/ non est sic circularis: quod vnaz eadem propositio sit principium et pro-
prium respectu eiusdem. quod sic non contingit demonstrare circulo ut patet. i. postquam dicitur conexio circularis quod rationes
ex inuicem dependet. ita quod propositio conclusa in vna: sit principium alterius conclusionis in alia. nec propter istas di-
uersas conclusiones est aliqua diuersitas in deo. sed omnia sunt idem simpliciter.

Hic philosophia rudent boecio ad quoniam
et dicitur Nunc ludim? nos exegimus?
.i. proficimus munus dei que dudum depre-
cabamur rem maximam omnium rerum. ea enim
.i. talis forma. i. dispositio diuine substan-
tie ut neque in externa. i. in exteriora di-
labatur. i. cadat. nec suscipiat aliquid ex-
trinsecum in se. **Q**uod probat aucte Per-
menides quam primo ponit in greco. de
inde sensu eius subiungit in latine. d. **S**ed
sicuti Permenides ait de ea. i. substantia
diuina que diuina substantia rerum orbem mo-
bilem rotat. i. mutat res circulatione ge-
nerationis et corruptionis. et mutando res
ipsa non mutat. sed se immobilem preseruat.
Boecii si nos agitauimus. i. cogui-
mus rationes non est. i. non ab extrinseco

Libri tertii de consolatione philosophie

Cū igitur deus sic regat oīa p̄ter hoc q̄ p̄miscet cū eis et li. de caus. sermones de diuina substan-
tia accipiendī sūt s̄m in tranca diuine substantie nō s̄m eīnea cū nō p̄miscet cū eis.

Stud est duodecimū et vl-
timuz metrū huius trīj qd̄ dī-

glyconicū ab inuētore, choriābicū a pede p̄dānte. **Primo** enī
ponit spondens dicēdo felix. 2° choriābus dicēdo q̄ potuit. 3°
pirrhikius vel trocheus. In q̄ metro postq̄s p̄bia ont̄ q̄ sit ve-
ra b̄ritudo et vbi sit sita: hortat nūc ad p̄seuerandū in p̄replati-
one illi b̄ritudis. Et p̄mo ponit illū ee felicē q̄ reliātis frenis
vacat diuine p̄templōm. 2° ont̄ qd̄ h̄mōi p̄templōnē impediāt.
3° illud impedimentū vitare docet. sc̄da ibi **Quondam**. t̄tia ibi

Vos hec fabula **Primo** dic̄ **Felix** supple est q̄ potuit visere. i. desiderant̄ vidē lucidū fontē boni
.i. deū qui est fons oīs boni. et felix est q̄ potuit solue vincula. i. affectiones ḡuis tre. i. frenoz q̄
sua ḡuitate trahūt hoīem deorsū. **Nō** q̄ felix est qui speculat fontez boni. et q̄ p̄temnit delecta-
tiones frenas. **Un̄** in li. de pomo et morte **Aristotel̄** scribit̄ **Beata** est aia q̄ nō est infecta prauis
opibus hui⁹ mūdi et intellexit suū creatorē. ipsa est q̄ reuertet̄ in locū suū i delictis magnis. **Ue**
aut̄ aie que nō h̄z posse redeundi ad patriā suā. turpia enī opa et delectationes corpales impedi-
unt ascensum eius sursum.

Hic ont̄ qd̄ impediāt p̄templōnem diuinorū. qz affect⁹ tre/
noz. qd̄ declarat p̄ quandā fabulā q̄ talis est. **Orpheus** filius
Calliope fuit citharista q̄ tāta dulcedine cithare resonabat q̄
nō tm̄ hoīes s̄ etiā bruta allexit. et i tātū ea demulsi q̄ impet⁹
suos naturales dimittebāt. siluas currē/fluuiā stare fecit. **Hic**
habuit vxorē diā **Euridicen** quā cū pastor **Aristeus** adama-
re vellet ipsa fugiens p̄ prata/calcato quodā serpente interijt
et ad inferos descēdit. quā orpheus volens ab inferis reducē
deos supnos sua cithara placae cepit. s̄ cū nō p̄ficet̄ ad ifernū
descēditz i tātū deos ifernales delinuit q̄ p̄cessa ē ei vxor t̄
p̄ditione: anteq̄s exiret infernū nō fleat̄ retro aspectuz vxorē
respiciēdo. cū at̄ iā p̄pe exiit̄z orpheus amore allectus retro/
spexit. et sic vxorē pdidit. **Circa** istā fabulā sic p̄cedit. **Primo**
ont̄ quō orpheus ad inferos descēdēs p̄ vxorē rogauit. 2° quō
mōstra infernalīa placauit. 3° ont̄ quō vxor ei p̄cessa fuit et eā
pdidit. sc̄da ibi **Stupet**. t̄tia ibi. **Laudē**. **Dic̄** p̄mo. **Vates** thra-
icius. i. orpheus de thracia puincia oriūds. dictus vates. i. sa-
piens a multis. ille qndā gemēs. i. xp̄lorās funera. i. mortē p̄iu-
gis. postq̄s coegerat amnes. i. fluuios staē. siluas currē mobiles
post ipsū flebilibus modis. i. modulationib⁹ cithare q̄s flendo
formauit. et postq̄s cerua iuxit intrepidū latus seuis leonib⁹ q̄a
cerua cū leonib⁹ incedebat sequēdo modulātōnē orphei. nec le-
pus timuit canē visū iā placidū. i. placatū cantu. i. sono cithare
qz lepus et canis simul sequebant̄ ipm. **Cuz** aut̄ feruor. i. amor
flagrantior. i. ardentior vzeret intima. i. interiora p̄toris or-
phei. et cū modi. i. modulationes qui cūcta subegerāt. i. subdide-
rāt nō mulcerēt. i. nō placarent d̄nm. s̄. **Jouē**. ipse querēs supe-
ros. i. deos imites qz placari nō poterāt. adiit domos inferna-
les illic temperās blanda carmina sonantibus chordis. ipse de-
flet. i. flebilif̄ d̄cātat in cithara q̄cqd̄ hauserat ex p̄cipuis fontī-
bus matris. s̄. deē calliope. et ipse deflet qd̄ luctus impotens q̄
facit hoīem impotentē sibi dabat. i. p̄cessit. et deflet illud qd̄ da-
bat sibi amor geminās luctū. p̄mouēs trenara. i. inferna. et ro-
gat d̄nos vmbraz. i. infernales dulci p̄ce veniaz. i. relaxatio-
nē sue vxoris. **Nō** s̄m **Ar̄l. ij. metaphy. et Cōmentat. ij. celi**
et mū. nō oēs accipiūt veritatē p̄ eūdē modū. tum p̄t̄ diuersaz

Metrum glyconicum choriambicum

Felix qui potuit boni
Fontē visere lucidū
Felix qui potuit grauis
Terre soluere vincula

Quondam funera coniugis
Vates thraicius gemens
Postquā flebilibus modis
Siluas currere mobiles
Amnes stare coegerat
Junxit q̄ intrepidū latus
Seuis cerua leonibus
Nec visum timuit lepus
Jam cantu placidum canem
Cum flagrantior intima
Feruoꝝ p̄toris vzeret
Nec qui cūcta subegerant
Dulcerent dominum modi
Immites superos querens
Infernas adiit domos
Illic blanda sonantibus
Chordis carmina temperās
Quicquid p̄cipuis deē
Matris fontibus hauserat
Qd luctus dabat impotens
Qd luctum geminans amor
Deflet. trenara commouens
Et dulci veniam p̄ce
Ambraz dominos rogat

Quondam funera coniugis
Vates thraicius gemens
Postquā flebilibus modis
Siluas currere mobiles
Amnes stare coegerat
Junxit q̄ intrepidū latus
Seuis cerua leonibus
Nec visum timuit lepus
Jam cantu placidum canem
Cum flagrantior intima
Feruoꝝ p̄toris vzeret
Nec qui cūcta subegerant
Dulcerent dominum modi
Immites superos querens
Infernas adiit domos
Illic blanda sonantibus
Chordis carmina temperās
Quicquid p̄cipuis deē
Matris fontibus hauserat
Qd luctus dabat impotens
Qd luctum geminans amor
Deflet. trenara commouens
Et dulci veniam p̄ce
Ambraz dominos rogat

Metrum duodecimū

psuetudinē. tum p̄t diuersam naturā. tum p̄t paucitatē instructionis In logica. vñ q̄dam reci/
piūt vitatē p̄ modū dem̄rationis. q̄dā p̄ modū auctoritatū. q̄dā p̄ modū fabularū. vt ḡ phia talib⁹
satisfaciat aliqñ dem̄rationib⁹. aliqñ auctoritatib⁹ vtif. aliqñ fabulas inserit sic in p̄posito **Nō**
q̄ Orpheus dī vates qz carmia p̄posuit. dī aut vates a vi mētis vel a video. **Nō q̄ trenara**
dñr q̄ lamētabilia a threnus threni qd̄ est lamētatio. Et trenar⁹ in singlari est nomē cuiusdam
montis in q̄ dī esse via ad infernū. in plī trenara significat loca infernalīa sic dīc **Uguis.** **Cōiter**
āt inuenit hoc nomen scriptum sine r in p̄ma syllaba apud stolidos et dicunt tenara tenarus. z
sic etiā quidā viciose scribūt in doctrinali Tenarus infernus. Nā **Uguis.** scribit tm̄ p̄ r vt tre/
narus et trenara. vñ forsan ex vicio scriptoz qñqz subēhīt r. nec retinet e s a in scda syllaba.

Stupet ter geminus nouo

Captus carmine ianitor

Que fontes agitant metu

Vltrices scelerum dee

Jā meste lachrymis madēt

Non ixionium caput

Velox precipitat rota

Et longa siti perditus

Spernit flumina tantalus

Vultur duz satur est modis

Non traxit tycij iecur

cū eī vult sumē aquā vl pomū fugiūt ab eo. iste **Tantal⁹** spernit flūia **Orpheo** canēte. vñ dicit
Tantal⁹ pditus. i. p̄sumpt⁹ lōga. i. maḡ siti spernit flūia **Tūc** oñdit remissionē pene **Tycij.** **Uñ**
sciēdū q̄ Tyci⁹ voluit p̄cūbē cū **Latona** matre **Apollinis** quē **Apollo** infecit z in infernuz re/
legauit cui⁹ iecur vultur deuorat. **Orpheo** at̄ canete vultur cessauit laniare iecur eius. vñ dīc.
Duz vultur ē satur modis. i. modulationib⁹ **orphei** nō traxit. i. nō laniavit iecur **Tycij**

Tandem vincimur. arbiter

Ambrarum miserans ait.

Donamus comitem viro

Emptam carmine coniugem

Sed lex dona coerceat

Ne dum tartara liquerit

Fas sit lumina flectere

Quis legem dat amantibus?

Maioz lex amor est sibi

Deu noctis p̄pe terminos

Orpheus euridicen suam

Vidit. perdidit. occidit.

Vic oñdit quō **Orpheo** vxoz sua p̄cessa fuit z quō eā pdi/
dit d. **Tandē** arbit. i. iudex vmbraz iste miserans. i. miaz ha/
bens ait nos vincimur donam⁹. i. restitui⁹ viro. s. **Orpheo**
comitē p̄iugē emptā. i. p̄paratā carmine suo. sed lex. i. p̄ditio
coerceat ista dona ne fas sit sibi deducētī vxozē flectē lūia. i.
oculos respiciēdi vxozē duz liquerit. i. reliquerit tartara. **Et**
tūc exclamat. d. **Quis** dat. i. imponit legē amātib⁹. q. d. amor
nō debet coerceri lege qz amor maioz lex ē sibi. i. amor ma/
ioz est lege. **Et** s̄dit. **Deu** p̄pe terminos noctis. i. inferni **Or**
pheus **Euridicen** vxozē suā vidit respiciēdo a tergo. eā pdi/
dit ab inferis nō deducēdo. occidit in inferno eā relinquēdo

Nōndū q̄ apd̄ inferos arbiter. i. iudex vmbraz dicit ad/
amātus qui cogit aias ad faciēdū peccata p̄missaz vnicuiqz
scdm̄ merita sua penā distribuit. **Iste** adamātus dixit. done/
m⁹ viro p̄iugem **Nōndū** q̄ amor nō potest lege coerceri.
nam ex incēso amore homo sepius trāsgredit̄ legem. z amor
fortioz ē ad aliqd̄ implendū qz lex ad coercendū. ideo dicit
Quis legem dat amātibus maioz lex est sibi. quasi diceret.
propter quid lex dat amātibus cū per se dura lex sit amare

Anicij Manlij Beuerini Boecij ex consulis

Dic phia applicādo fabulā ad ppositū hortat nos vitare impedimentū ptemplationis sūmi boni. et dic **H**oies quicūq; queritis. i. vultis ducē mentē. i. mentis ptemplationē in superū diem. i. in sup/nā claritatē. hec fabula iā dicta respicit vos qz ad vram informatiōē inducta. **N**az q vidus affectu frenoz flexerit lūna. i. oculos rōnis et intellectus in tartareū specus. i. in trena que ducit ad trena pfunditatē. **Q**uicqd picipuū. i. bonū trahit laborā do: illud pdit dū videt inferos. i. dū intēdit frenis et tpalibus q sunt infima. **N**ō q pcupiaz affectu frenoz impedit ptemplonem sūmi boni. vñ **B**oeci^o in ētatu de sūmo bono dic **I**nordinata cōcupia multos impedit a sūmo bono. qsdā enī pigriciā sequi videmus. qsdam enī delectatiōes sensuales. qsdam enī desideria auri et argenti. exceptis paucis viris honorādis phis q ptemnūt sensus desideria. et sequunt desideria intellectus. **E**t ppe finē eiusdē ētatus dic. **P**hs maxime delectat in pmo pncipio in ptemplatione sue bonitatis. et hec sola ē recta delectatio. hec enī est vita phoz sine qua nemo viuit vita recta. **E**t subdit **P**hm at voco oēm hoīem viuentē ordine naturē tendens in alta. et finiens vitā adqrit vltimū finē et optimū vite humane q est de^o glōsus benedictus in secula seculoz Amen.

Hic incipit qrtus liber de pso/ latione phie em^o hec est pfa p ma. in q libro phia assignat qre mala pcedant i regno dei cū oim rerū rector bon^o existat. s. de^o. et pbat bonos sp esse potētes et malos impotētes. et sic vitia nūq; sūt sine pena. ita putes nūq; sūt sine pmo. **P**robat etiā q oīs fortūa tā prospera q ad uersa. bonis est ad pfectū. malis at ad interitū. **E**tia pbat q oia q sūt a deo recte fiunt. et alia pfa sic patebit. **E**t diuidit iste lib in. xiiij. ptes. qz septē sūt pse. et septē me h^o qrti. de qbus patebit in pcessu. **P**rimo g oit boeci^o quō intētionē phie adhuc parātis pfa dicē intrupit pponēdo cās sui doloris. 2° phia pmittit sibi pfectā curā. 3° dat modū curandi ipm. scda sibi **T**um illa et esset. tertia sibi **E**t qm. **E**t qrtō psequit intētionē ipz curādo i sequenti pfa sibi **T**ū ego **P**rio oit quō intrupit intētionē phie volētis pfa loq. 2° pbat cās sui doloris. scda sibi. **S**z ea ipsa ē. **P**rio dic **C**ū phia cecinisset. i. decāta et hec. s. p dīcta seruata lenit. i. delectabilis. et suauit. i. dulcis obseruata dignitate. i. reuerētia vultus. s. sui et gūitate oris. i. sermonis supple sui. **T**ūc. i. p^o s ego boeci^o nōdū. i. nō adhuc oblit^o. i. imemor penit^o. i. oio insiti meroris. i. insitēci doloris ego boeci^o abrupti. i. intrupit intētionē. i. ppositū phie parātis. i. intēdētis dicē adhuc aliqd. **E**t inquā. i. dixi o preuia. i. pambula veri lūis. i. pfecte cognitōis. s. illa q tua oio. i. tuus sermo fudit. i. locut^o est hucusq; i. ad istū libz qrtū patuerūt. i. manifesta fuerunt inuicta. i. insolubilia. **T**um. i. aliqñ dina speculatione. i. scā ptemplatione. tum. i. aliqñ sui scz ipfius. tum. i. aliqñ tuis rōnib^o. i. demōstrationibus. **E**t ea. i. illa p dīcta etsi p quis oblitā mibi nup. i. aliqñ ob dolorē iniurie. supple quā p pessus suz a **T**heoderico rege gothoz nō tñ dixisti p rūs. i. oino hec. s. p dīcta ignorata. i. ignota haden^o. i. hucusq;. **N**ō q dignitas ē honesta et imperiosa auctoritas. dī at phia habē dignitatē vult^o ppter sui honestatē qz fm **L**ulliu sola sapia ē q me

Vos hec fabula respicit
Quicunq; in superū diem
Dentem ducere queritis
Nā qui tartareū in specus
Victus lumina flexerit
Quicquid precipuū trahit
Perdit. dū videt inferos.

Liber quart^o Prosa prima

Hucusq; error boecii corrigitur qui mirando dicit bonos sine premiis. malos sine pena linquendos

Hec cū philosophia dignitate vultus et oris grauitate seruata: lenit suauit^o qz cecinisset. **T**um ego nondum penitus insiti meroris oblitus. intētionē dicē adhuc aliquid parantis abrupti.

Et o inquā veri preuia lumis: que vsq; adhuc tua fudit oratio. cū sui speculatione diuina: tum tuis rōnib^o inuicta patuerūt. **E**aq; mibi etsi ob iniurie dolorē nuper oblita. nō tñ antehac pro rūs ignorata dixisti

Libert quartus de consolatione philosophie

ref honores. et pp̄t sui auctem q̄ est digna imitatione. Etia phia d̄r eē q̄uis ore. i. stabili sermone qz sermones phici firmitate rōnum s̄t stabiliti. **N**ō cū phia oñt qd̄ sit sūmū bonū. et in q̄ sitū sit z fecisset exhortationē ad illud querēdū: intēdebat oñdē modū q̄ ad illud puenit. s̄ anteq̄ explēt illā intentionē: boeci⁹ velut audius ad sciendū quedā qz ignorātia detinebat ipm̄ i merore: int̄rupit intentionē phie/ volētis pla dīcē. **N**ō q̄ phia d̄r p̄cūia veri lumis. qz ipsa clarificat aīaz et t̄hit eā ab obscuritate ignorātie ad lucē sapie et ad claritatē intelled̄ ex li. de pomo Aristotel̄. **U**el iō d̄r p̄cūia veri lumis. qz p̄ ipam tanq̄ p̄ viā hō puenit ad cognitionē veri lumis qd̄ ē de us. qz scribit̄ in li. de pomo q̄ p̄ phiam hō cognoscit suū creatorē q̄ de nihilo fecit oīa qui est inceptor oīm inceptorū. et oīm p̄ncipioz p̄ncipiū. Et ibidē scribit̄ oportuit vt phia mitteret ad iūstruendū ignorātes. et eos q̄ nō cognouerūt suū creatorē.

Sz ea ipa ē vel maxia nri cā meroris. qz cū rez bon⁹ rector existat. vel esse oīo mala possint: vel impunita pretereant. qd̄ solū quāta dignū sit admiratione/ profecto p̄sideras. At huic aliud maius adiungit̄. **N**az imperāte florenteq̄ nequicia: stus non solū premijs caret vez etiā sceleratoz pedibus subiecta calcat. et in locū facinoz supplicia luit. **Q**ue fieri in regno sciētis oīa: potentis oīa: s̄ bona t̄mmodo volentis dei: nemo satis potest nec admirari nec conqueri

vicioz loco. que. s̄ p̄dicta fieri. i. p̄mitti in regno. i. in mūdo sciētis oīa. s̄ dei. z potētis oīa. s̄ volētis z intēdētis t̄mmodō bōa nemo satis nec admirari nec p̄queri p̄t. i. q̄rimoniā facē. **N**ō q̄ mala fiūt in mūdo p̄z qz rō sp̄ dep̄cat ad bonū. Cū ḡ mali nō regant̄ iudicio recte rōnis s̄ vincant̄ passionib⁹ ire et p̄cupie/ iō deficiūt a bono. **I**tē supabūdātia z defectus s̄t de genē maloz/ cū virtus p̄sistat i medio. cū igit̄ in plūbus sit supabūdātia et defect⁹: p̄z q̄ mala fiūt i mūdo. cū t̄n oīa dependeat a deo celū et tota natura et deus eēntialit̄ sit bon⁹/ mirabile ē quō mala esse possint. vel saltē p̄maneāt impunita. **N**ō q̄ qz boni attingūt finē oīm rez. s̄ sūmū bonū. iō s̄t potentes. mali at̄ qz h̄ ipm̄ attingē nō p̄nt/ s̄t impotētes. Et qz boecius i primo li. sē p̄sa dīc̄ se ignorare q̄s sit finis oīm rez. iō putabat bonos esse impotētes. malos at̄ potētes. z de h̄ boecius admirat̄ vt p̄z in l̄ra. et ista est vna causa sui doloris.

P. **T**uz illa z eēt inq̄t infiniti stuporis oībusq̄ horribilius mōstris. si vti tu estimas i t̄ati velut patrifamilias dispositissima domo. vilia vasa colerent̄: preciosa sordescerent. **S**z non ita ē. **N**ā si ea que pauloan̄ cōclusa sunt inconuulsa seruant̄. ipso de cuius nunc regno loq̄mur auctore cognosces. semp̄ quidem potētes esse bonos. malos vero abiectos sp̄ atq̄ imbecilles. nec sine pena vnq̄ eē vitia. nec sine p̄mio stutes

Bonis felicia: malis sp̄ infortūata p̄tingē. **M**ltaq̄ id gen⁹ q̄ sopitis q̄relis firma te soliditate corroborēt. p̄gnosces bonis sp̄ p̄tingē felicia et malis infortūata. z p̄gnosces multa id gen⁹. i. h̄ generis q̄ corroborēt te firma soliditate p̄ aduersitatē fortūe q̄relis tuis sopitis. i. remotis. **N**ō sic postea p̄tēbit oīa q̄ fiunt recte/ fiūt a deo. Cū igit̄ ordo iusticie req̄rat vicia puniri. z stutes remunerari

Hic boecius p̄ponit cās sui meroris. d. **S**ed ea ipa est cā nri meroris et maxia cā qz cū rector rez. s̄. ac us bonus existat: vt esse mala oīo possint. vel p̄tereāt impunita qd̄ saltem si nullū aliud incōueniēs seque ref̄ p̄sidera quāta sit dignū admiratione. at̄ p̄ h̄ huic adiungit̄. i. addit̄ aliud. s̄. magis admirandū. nā p̄ qz imperāte. i. p̄cipiēte et florentē. i. vigēte neq̄cia. i. neq̄ciosis hoībus. stus. i. hō. stuosus nō solū. i. nō t̄m caret p̄mijs. vez etiā ipa stus subiecta. i. subdita calcat pedib⁹. i. potētis scelēatoz. i. maloz. z ipsa stus luit. i. patit̄ supplicia. i. penas in locū facinoz. i.

Hic phia p̄mittit boecio p̄fectaz curā q̄ p̄sistit i p̄tractatione h̄ materie. d. **B**oeci et esset infiniti stuporis. i. admiratōis. et esset horribilius oīb⁹ mōstris. i. deformitatibus si i dispositissima. i. ordinatissima domo. s̄. i. mūdo t̄ati p̄stifamilias. s̄. dei si ibi colerent̄. i. hōzarent̄ vilia vasa. i. mali hoīes z si p̄ciosa vasa. i. boni hoīes sordescerēt. i. vilescerēt sic tu estias. s̄ nō ē ita. nā si ea q̄ pauloan̄ cōclusa s̄t seruant̄ inconuulsa. i. itēḡ i sui stitate. tu/ auctore. i. doctore ip̄o deo de cui⁹ regno nūc loq̄mur. cognosces sp̄ bonos eē potētes. malos s̄o impotētes nec vnq̄ vitia esse si ne pena nec sine p̄mijs eē stutes. et

Hic phia p̄mittit boecio p̄fectaz curā q̄ p̄sistit i p̄tractatione h̄ materie. d. **B**oeci et esset infiniti stuporis. i. admiratōis. et esset horribilius oīb⁹ mōstris. i. deformitatibus si i dispositissima. i. ordinatissima domo. s̄. i. mūdo t̄ati p̄stifamilias. s̄. dei si ibi colerent̄. i. hōzarent̄ vilia vasa. i. mali hoīes z si p̄ciosa vasa. i. boni hoīes sordescerēt. i. vilescerēt sic tu estias. s̄ nō ē ita. nā si ea q̄ pauloan̄ cōclusa s̄t seruant̄ inconuulsa. i. itēḡ i sui stitate. tu/ auctore. i. doctore ip̄o deo de cui⁹ regno nūc loq̄mur. cognosces sp̄ bonos eē potētes. malos s̄o impotētes nec vnq̄ vitia esse si ne pena nec sine p̄mijs eē stutes. et

Libri quarti Metrum primum

si mali manerent impuniti, et boni irremunerati, et sic perversus ordo esset in domo dei, s. in mundo quod est horribilius omnibus monstris.

Hic phia dat modum curandi ipsum boecium, d. Quam dudum, s. in 3° li. vidisti formam vere beatitudinis me monstrante, i. docete omnibus decursis, i. pertransitis quam puto necaria premittere, ostendam tibi viam quam te reuehat, i. reducat domum, i. ad cognitionem vere beatitudinis, et ergo affigam, i. apponam tue menti pennas, i. rationes quibus mens possit se tollere in altum ut depulsa perturbatione contingente tibi ex affectu bonorum temporalium reuertaris sospes in patriam meo ductu, mea semita meis vehiculis.

No quod per pennas quas phia premit affigere menti boecij intelligit speculatione rationis et intellectus, virtus et sapientia. Sic enim avis volando in altum; deducit auxilio penarum, sic mens humana speculatione rationis et intellectus virtute et sapientia erigitur in contemplatione summi boni.

Istud est primum metrum huius quarti cuius primus versus dicitur metrum almanicum ab inuatore, dactylicum a pede predominantante, scilicet versus dicitur metrum archilochium ab inuatore, iambicum a pede predominantante. In quo metro phia ostendit viam per quam pervenit ad cognitionem summi homini, et est per considerationem creaturarum que gradatim se inscendunt quousque iueniat aliquid quod premineat omni creature, et ista via dicitur similitudine avis volantis. Primum ergo dicitur viam quam mens perveniat ad cognitionem summi boni, et ostendit quod mens indicabit cum illic pervenerit, scilicet ibi. Duc te, Primum dicitur dixi quod affigam pennas menti tue. Sunt etiam mihi penne volucres, i. veloces, s. virtus et sapientia que condescendunt, i. penetrant celsa, i. alta poli, quas pennas cum mens velox sibi induit, i. assumit ipsa polia, i. odio habens terras despicit eas quarendo ulterius creatorem et mens superat globum, i. sphericum corpus immensi aeris cognoscendo quod ultra aerem est creator. Nubes videtur per tergum quod ultra nubes quirit cognitionem summi boni et inscendit virtutem, i. similitudinem ignis que ignis calet ex agili, i. veloci motu etheris, i. celi, et ulterius procedit mens investigando donec surgat, i. eleuetur in domos astriferas, i. in orbem planetarum, et coniungat vias suas phebo, i. soli, investigando quod sol non est deus donec comitetur iter gelidi senis, i. saturni que est super sole, mens inquam exis miles coruscus sideris, i. dei que est splendor didum sidus, et ulterius ascendit super orbem planetarum donec perveniat, i. perveniat circum astra, i. celum stellatum que, s. astro pingit, i. ornat micans nox, quod nox stellis firmamenti illuminat, ubi, i. postquam satis fuerit exhaustum, i. speculatione evacuatum quod nulla stella rursus est deus, mens ulterius inscendit donec relinquat extimum polum, i. ultimum celum, et premat dorsa velocis etheris, i. firmamenti, s. spiritus, i. potes reverendi lumis, s. dei. Sic super ultimum polum dominus regum tenet sceptrum, i. imperium, et temperat, i. moderat habenas, i. regimina orbis et manes stabilis in se regit volucrum, i. velocem currum, i. circulari motum corporum celestium.

Et quam vere formam beatitudinis me dudum monstrante vidisti, quo etiam sita sit agnovisti, decursis omnibus que premittere necessarium puto, viam tibi quam te domum reuehat ostendam. Pennas etiam tue menti quibus se in altum tollere possit affigam, ut perturbatione depulsa sospes in patriam meo ductu, mea semita meis etiam vehiculis reuertaris

sospes in patriam meo ductu, mea semita meis vehiculis. **N**o quod per pennas quas phia premit affigere menti boecij intelligit speculatione rationis et intellectus, virtus et sapientia. Sic enim avis volando in altum; deducit auxilio penarum, sic mens humana speculatione rationis et intellectus virtute et sapientia erigitur in contemplatione summi boni.

Metrum dactylicum almanicum

Sunt etiam penne volucres mihi
Que celsa condescendant poli.
Quas sibi cum velox mens induit
Terras perosa despicit
Aeris immensum superat globum
Nubesque post tergum videt,
Qui que agili motu calet etheris
Transcendit ignis verticem
Donec in astriferas surgat domos
Phebo que coniungat vias,
Aut comitetur iter gelidi senis
Miles coruscus sideris
Vel quocumque micans nox pingit,
Recurrat astra circulum,
Atque ubi iam exhausti fuerit satis
Polum relinquat extimum,
Dorsaque velocis premat etheris
Compos reverendi luminis
Dic regum sceptrum dominus tenet
Orbisque habenas temperat
Et volucrum currum stabilis regit
Rerum coruscus arbiter
No quod dicitur ignem calidum motum celi, ex quo videtur quod ca

Prosa secunda

lor nō sit p̄pria p̄ se q̄litas ignis cū sibi debeat p̄ motū celi. **S**z dicēdū q̄ loc⁹ nō solū ē cā cōseruatiā locati s̄ oim accidētū naturalit̄ p̄sequētū. vñ qz celū ē loc⁹ ignis nō solū est cā ip̄ius i/ gnis. s̄ etiā ip̄i⁹ calor̄is ignē p̄sequētis. z qz p̄p̄tēa dispositio celi fm quā habz caliditatem sup oia ē mot⁹ eius. iō dic̄ ignē calē motū celi. nō excludēs p̄ h̄ qn calor sit p̄ se q̄litas ignis. **N**ō q̄ saturnū vocat gelidū senē nō q̄ sit gelid⁹ formalit̄ s̄ effectiue. Est enī effectiū⁹ geluz frigor̄is z dī senex qz mot⁹ ei⁹ tard⁹ ē ad modū senis. nā cursuz suū cōplet pluri tēpore q̄ sol vel q̄ lūa.

Duc te si reducem referat via

Quam nunc requiris immemor

Hec dices memini patria ē mihi

Hinc ortus. hic sistam gradum

Quod si terrarum placeat tibi

Noctem relictam visere

Quos miseri toruos ppli timēt

Cernes tyrannos exules

nisi reuertat: eē qd a deo accepit affectiōe frenoz deturpatū p̄orsus amittit. p̄opt̄ qd dicit̄ i 2° metro tertij libri Repetunt p̄rios queqz recursus. Redituz sua singula gaudent Nec manet vlli traditus ordo. Nisi quod fini iūxerit ortum Stabilemqz sui fecerit orbem.

Boni bonuz adipisci possunt quod desiderant. mali vero minime

Quam ego Pape inquit. vt magna promittis. nec dubito quin possis efficē. Tu modo quē excitaueris. ne moreris.

ia ont q̄s sit finis rez. et q̄bus gubnaculis mūd⁹ regat. nūc p̄hia vult adhibē boecio p̄fectā curā remouedo dolores in q̄s boeci⁹ incidit ex iḡrātia p̄missoz. Et p̄mo boeci⁹ h̄ petit. z p̄hia 2° illud p̄sequit̄ ibi. **P**rimū igit̄. Dic̄ p̄mo **T**um igit̄. s̄. finito sermone p̄hie. **E**go boeci⁹ inquit. **P**ape ē intiectio amirātis o p̄hia tu magna p̄mittis nec dubito qn possis efficē. i. ad effectū producē. tu mō ne moreris. i. nō p̄trahas me quē excitaueris ad audiēdū. **N**ō q̄ sapiēs nihil p̄mittit qd adimplē. nō possit qz opus sapientis ē nō mentiri. s̄ dic̄ boeci⁹ p̄hie. **S**ic magna p̄mittis nō du

P. **P**rimū igit̄ inqt̄ bonis sp̄ adesse potētia. malos cūctis viribus esse desertos agnoscas licebit. **Q**uorū q̄dem alterz demōstrat̄ ex altero **N**ā cū bonū malūqz p̄traria sint: si bonū potēs eē p̄stiterit/ liquet imbecillitas mali. **A**t si fragilitas clarescat mali: boni firmitas nota ē. **S**z vti n̄e sentētie fides abūdātiōz sit/ al

terutro calle p̄cedā. nūc h̄ic nūc inde p̄posita p̄firmās. s̄. ex h̄ q̄ mali s̄ virib⁹ deserti. z h̄ cāz s̄ dicit̄. d. nā cū bonū z malū sint p̄ria. si bonū eē potēs p̄stiterit. liquet. i. manifestū fuit̄. imbecillitas. i. impotētia mali. etsi fragilitas clarescat mali/ firmitas boni nota ē. **S**z vt abūdātiōz sit fides. n̄e sine alterutro calle. i. v̄qz via p̄cedā p̄firmās p̄posita. nūc h̄ic. s̄. ex firmitate. nūc inde ex fragilitate mali. **N**ō q̄ p̄hia dictū suū q̄ si boni s̄ potētes: mali s̄ impotētes/ s̄ dicit̄ sup p̄sideratōnē topicā. s̄. **S**i p̄positū in p̄posito: et oppositū i oppositō. vt si sanitas est bō. eḡtudo ē mala. **D**ic̄ q̄ velit p̄cedē vtrāqz via. ex potētia bonoz p̄bēdo im

Dic̄ incipit scd̄a p̄sa h̄ q̄rti **C**irca quā est sciendū q̄ p̄hia i p̄mo li^o. sc̄ p̄sa iuestigādo cāz z radicē ifirmitatis boeci⁹: cognouit q̄ boe⁹ ex ignorātia finis rez malos hoies potētes. bonos nō impotētes putabat **I**te qz ignorabat q̄bus gubnaculis mūd⁹ regat. fortuitoꝝ vices estimabat fluitare sine rectorē. qz nō p̄hia

Dic̄ p̄hia p̄sequit̄ intētū. z p̄ p̄bat bonos sp̄ esse potētes. et malos impotētes. cui⁹ oppositū putabat boeci⁹. et tāgit p̄ modū p̄ quez vult oñdē. 2° ont̄ et p̄bat intētū suū rōnibus. ibi **D**uo s̄. **P**rio dic̄ o boeci⁹ p̄mū licebit vt aḡscas bōis sp̄ adesse potētia. et malos eē desertos. i. p̄uatos cūctis viribus. qz alterz. s̄. bonis sp̄ adesse potētia demōstrat̄ ex altero

Libri quarti de consolatione philosophie

potentia malorum. et ex impotentia malorum potentia bonorum. quia si tamen unum istorum probaretur ex his reliquum concluderet per locum a prius esse argumentum simile et non necessarium. et ideo utrumque partem vult probare et ex utroque reliquum concludere

Dic philosophia probat intentionem rationibus. 2° excludit quendam dubitationem ibi. **S**ed 3° partem 3° confirmat principale intentionem auctoritate Platonis ibi. **E**x quibus omnibus. **P**rius probat bonos spiritus esse potentes. et malos impotentes duabus rationibus. 2° ad idem ostendendum coarctat duas rationes ibi. **S**ed quoniam te. **P**rima induo secundum duas rationes. scilicet a ibi. **R**ursum inquit. **P**rius permittit duo necessaria ad primam rationem. 2° ex his arguit. ibi. **D**es igitur homines. primo permittit unum necessarium. 2° aliud ibi. **M**eministi ne primo dic. **D**uo sunt principia quibus constat. i. permanet omnis effectus humanorum actuum. i. voluntas et potestas quae si alter desit. nihil est quod queat effectus explicari. i. fieri. **Q**uod declarat. deficiente enim voluntate nullus effectus producit. quia nullus aggreditur quod non vult. et si potestas absit. voluntas frustra fit. quae fit. i. ex qua sequitur ut si videas aliquem velle adipisci quod minime adipiscitur: non potes dubitare huic defuisse valentiam. i. potentiam obtinendi quod voluerit. et ideo dicit boetius. **P**rospicuum est. nec villo modo dubitari potest. **E**t subdit philosophia. **Q**uod non videas effecisse quod voluerit: non dubitabis eum non potuisse. i. non habuisse potentiam. **E**t dicit boetius. **M**ime. **I**ta philosophia concludit tanquam manifestum ex dictis. **I**llud quod quisque potest: in eo est validus. i. potens. quod non potest: in eo est censendus. i. iudicandus imbecillus. i. impotens. **E**t dicit boetius. **F**ateor inquam. **N**on quod philosophia dicit nullus aggreditur quod non vult. **C**on. **A**liquis nolens inficit vel ledit homines: sed aliquis aggreditur quod non vult. **I**ta aliquis cogit facere aliquid contra voluntatem suam. et sic aggreditur quod non vult. **D**icens quod philosophia loquitur de effectu spontaneo qui ex intentione procedit. non de eo qui casu contingit. **U**n de eodem ad primum quod vos potest parari vel ad ipsam actionem quam aliquis primo aggreditur. et sic non deficit vos. vel potest parari ad consequens illam actionem et sic potest deficere vos. ut si aliquis nolens hominem inficit. **A**d 2^m dicitur. **I**llud quod quis coarctat facit eum voluntarium mixtum. tamen simpliciter est involuntarium. **A**liquis enim coarctat magis vult hoc facere quam sustinere penam vel perdere vitam. et ita respectu talis effectus non deest vos. sed quantum ad actum interiore vos spiritus libera est. et cogi non potest.

Dic philosophia permittit 2^m utile ad rationem. et est resumptio quaedam prius dictorum. **M**eministi ne esse collectum. i. conclusum superioribus rationibus omnem intentionem humane voluntatis festinare. i. tendere ad beatitudinem quam vos agitis. i. ducit diversis studiis. **R**unt boetius. **M**emi inquam illud esse amratum. **I**ta querit philosophia. numquam recordaris beatitudinem esse ipsum bonum. et eo modo desiderari bonum ab omnibus cum beatitudo petitur. i. desideratur. **R**unt boetius. **M**ime recordor quia illud fixum teneo memorie. **N**on quod recordari est aliud reducere ad memoriam quod per oblivionem est lapsum a memoria. et quia beatitudinem esse ipsum summum bonum non exciderat a mente boetii sed spiritus remanebat in hitu. ideo dicit se non recordari de his in memoria tanquam fixum tenere.

Dic philosophia arguit ex dictis probas bonos esse potentes. et malos impotentes tamen ratione. **Q**uicunque adipiscuntur quod volunt sunt potentes. et qui non adipiscuntur quod volunt sunt impotentes. ex primo principio. **S**ed boni adipiscuntur quod volunt. i. summum bonum. mali licet velint non adipiscuntur ipsum. quia si mali adipiscerentur

Duo sunt quibus omnis humanorum actuum constat effectus. voluntas scilicet ac potestas. **Q**uorum si alterutrum desit. nihil est quod explicari queat. **D**eficiente etenim voluntate: ne aggreditur quidem quicquid quod non vult. **E**t si potestas absit: voluntas frustratur. **Q**uo fit ut si quem videas adipisci velle quod minime adipiscatur: huic obtinendi quod voluerit: defuisse valentiam dubitare non possis. **B.** prospicuum est inquam. nec villo modo negari potest. **P.** **Q**uod non effecisse quod voluerit videas. num etiam potuisse dubitabas? **B.** **M**ime. **P.** **Q**uod non quisque potest in eo validus. quod non potest: in hoc imbecillus esse censendus est. **B.** **F**ateor inquam.

P. **M**eministi ne igitur inquit superioribus rationibus esse collectum. intentionem omnem voluntatis humane quam diversis studiis agitis ad beatitudinem festinare? **B.** **M**emi inquam illud quoque esse demonstratum. **P.** **N**un recordaris beatitudinem ipsum esse bonum. eoque modo cum beatitudo petitur ab omnibus desiderari bonum? **B.** **M**inime inquam recordor. quoniam id memorie fixum teneo.

P. **M**ime recordor quia illud fixum teneo memorie. **N**on quod recordari est aliud reducere ad memoriam quod per oblivionem est lapsum a memoria. et quia beatitudinem esse ipsum summum bonum non exciderat a mente boetii sed spiritus remanebat in hitu. ideo dicit se non recordari de his in memoria tanquam fixum tenere.

Des igitur homines boni pariter ac mali indiscreta intentione ad bonum pervenire nituntur. **B.** **I**ta inquam consequens est. **P.** **S**ed certum est adeptioe boni bonos fieri. **B.** **C**ertum est. **P.** **A**dipiscuntur igitur boni quod appetunt. **B.** **S**ic videtur. **P.** **M**ali vero si adipiscerentur quod appetunt

Prosa secunda

bonū: mali esse non possent. **B.** Ita est. **P.** Cum igitur utriusque bonū petant. sed hi quidem adipiscantur illi vero minime. Num dubium est bonos quidem potentes esse. qui vero mali sint imbecilles? **B.** Quisquis inquam dubitat. nec rex naturā: nec sequentiā potest considerare rationum. tamen est dicitur boeci. Igitur concludit philosophia. boni adipiscunt quod appetunt. id est volunt. Dicit boeci. Sic videtur dicitur philosophia. si mali adipiscerent bonū quod appetunt non possent esse mali. Ita est dicitur boeci. Igitur concludit philosophia. Cum utriusque petat bonum. sed hi. scilicet. boni illud adipiscantur. illi vero mali minime. non est dubium bonos esse potentes. quod vero mali sint imbecilles. id est. impotentes. Runt boeci. Quicumque dubitat de hoc. non potest considerare naturā reum nec sequentiā rationum. Non quod quod veritas proponit fundat super naturā reum. quod negat veritatem proponit non potest considerare sequentiā reum. sed negat veritatem proponit non potest considerare rationum quod veritas rationum super veritatem proponit fundat. Iohannes dicit boeci. Qui dubitat de premissis non potest considerare. **P.** Rursus inquit. Si duo sint quibus idem finem naturā propositum sit. eorumque unum naturali officio id ipsum agat atque perficiat. aliter vero naturale illud officium minime administrare quae est. alio vero modo quam naturā puenit non quod de impleat propositum suum sed imitem implentem. Quoniam horum valentior est decernis? **B.** Etsi coniecto inquam quod vel planius tamen audire desidero. **P.** Ambulandi inquit motum finem naturā esse hominibus num negabis? **B.** Minime inquam. **P.** Eiusque rei pedum officium esse naturale num dubitas? **B.** Ne hoc quidem inquam. **P.** Si quis igitur pedibus incedere valens ambulet. aliterque cui hoc naturale pedum desit officium: manibus nitens ambulare conetur. quod horum iure valentior existimari potest? **B.** Contexere inquam cetera. nam quod naturalis officij potens: eo quod idem nequeat valentior sit nullus ambigit. **P.** Sed summum bonum quod eque malis bonisque propositum. boni quidem naturali officio virtutem petunt. mali vero variā per cupiditatē quod adipiscendi boni naturale officium non est: idem ipsum conantur adipisci. An tu aliter existimas? **B.** Minime inquam. nam etiam quod est sequens patet. Ex his enim que processerim bonos quidem potentes: malos vero esse necesse est imbecilles. **P.** Recte inquit precurris. id est (viti medici sperare solent) indicium est erecte iam resistentis que nature per me. Ex his ei que processerim necesse est bonos esse potentes. malos vero imbecilles. et philosophia applaudes boeci dicit Recte inquit precurris. et illud est signum sicut medici solent sperare indicium id est signum recte nature est nature resistentis super ipsi morbo. **Nota** quod ex littera format talis ratio

summum bonum non essent mali. sed boni sunt potentes. mali impotentes. unde dicitur in littera. Des homines boni et mali nituntur pervenire ad bonum indiscreta intentione. id est. indivisa intentione. dicit boeci. Ita concluditur sequens est ad deum. Subdit philosophia. certum est bonos fieri ad aptitudinem boni. Certum est bonum fieri ad aptitudinem boni. Certum est bonum fieri ad aptitudinem boni. **U** Dicit philosophia ponit secundam rationem. d. Si sint duo quibus sit idem propositum. id est. eadem intentio faciendi aliquid finem naturā. et unum eorum agat id ipsum et perficiat ipsum naturali officio. id est. naturali organo. aliter vero minime queat administrare. id est. adimplere illud officium sed alio modo quam nature puenit: non impleat propositum sed imitem implentem. que horum duorum decernis. id est. iudicas esse valentiorē. id est. potentiorē? Dicit boeci. Etsi per quos coniecto. id est. considero quod velis. tamen ego desidero plene audire de te. Tunc philosophia declarat sibi in exemplo d. Num negas motum ambulandi hominibus inesse per naturā? Dicit boeci. Minime nego. Et philosophia. num etiam dubitas ei rei. id est. ad ambulandi esse officium naturale pedum. dicit boeci. nec hoc dubito. Et philosophia. si quis igitur ambulet valens incedere pedibus. alius autem cui hoc officium desit/manibus nitens. id est. laborans ambulare conetur. quod horum potest estimari valentior. Dicit boeci. Contexere cetera. quod d. pcedere in ratione tua. quod nullus ambigit quoniam potens naturalis officij sit valentior eo quod non potest in idem officium. Tunc philosophia ista proponit premissis tamquam maiori adiungit unam minorem. d. si summum bonum quod eque bonis et malis est propositum. boni quod de petunt. id est. adipiscunt officio naturali. scilicet. virtute. mali vero conantur adipisci id ipsum per variā cupiditatē reum ipsam quod non est officium naturale adipiscendi boni. An tu o boeci estias aliter? Cui boeci. Minime inquam. et boeci qui precurrendo concludit principale intentum. d. Nam etiam illud quod est sequens

Libri quarti de consolatione philosophie

Quoniam duo intendunt aliquid appetitum naturaliter, quod id appetitum consequitur officio naturali: est potens, et quod non consequitur illud appetitum naturali officio est impotens. Sed tamen boni quod mali naturaliter tendunt ad beatitudinem, et boni ipsorum consequuntur naturali officio, scilicet virtute, mali autem non. Sed boni sunt potentes, mali vero impotentes. **N**on circa ultimum quod medici solent accipere signa pronostica sanitatis ex egro quoniam patiens erigit se et per se nititur fortiori remedio. Sic in bove signum erat convalescentie et sanitatis quod ipse ratione phlegma remediante quasi percurreret per se conplevit.

Hic philosophia coaceruat quosdam alias rationes breves ad appetitum ostendendum. Et sunt quatuor rationes, scilicet prima ibi, Considera homo, scilicet, ibi. In quarta, quarta ibi, Cur enim. Primum dicitur Sed quoniam te respicio promissimum ad intelligendum ego coaceruabo, id est, proponam crebras rationes, vides enim quanta pateat infirmitas viciosorum hominum cum nec ad hoc queant pervenire ad quod ducit et pellit eos naturalis intentio, et quod esset de istis malis censendum si desererentur.

Certe desererentur auxilio? **E**t tunc desererentur nisi quod impotentie eorum habet ascriberetur. **N**on quod tamen boni quod mali universali tendunt ad bonum, et mali deficient ab eo quod appetit eis secundum naturam, ex hoc arguitur sic. Natura impotentia est deficit ab eo quod natura intendit, et hoc faciunt mali, sed sunt impotentes. **N**on quod dicitur pene invidio, quod appetit naturalis boni non habet contrarium repugnans quod vincat, sed tamen per ignorantiam et errorem vitiosorum pervertitur, et ita aliquid modo vincit, licet non directe.

Hic philosophia ponit secundam rationem et dicit Considera ex his que dicuntur quanta impotentia habeat sceleratos homines. **N**unc enim appetunt premia lenia et ludicra, id est, iocosa, sed ipsi deficient circa ipsorum rebus summam, id est, perfectionem atque virtutem. **N**ec pergit ipsis miseris effectus boni in eo, id est, appetit hoc quod ipsi moluntur, id est, laborant adquirendum dies et noctes, id est, transitoria et temporalia bona. **N**on ex lege format talis ratio, quanto maius est illud a quo aliquid deficit, tanto maior est suus defectus et in maiorem impotentiam cadit, sed illud a quo mali deficient non est quod vile et modicum sed est summum bonum, sed malorum maxima est impotentia.

Hic philosophia ponit tertiam rationem per beatos bonos maxime esse potentes pertractando exemplum in positum, et ex hoc concludit malos maxime esse impotentes. **E**t dicit in quarta re, scilicet, assuetudine boni desiderati eminet vires bonorum super vires malorum. **S**ic enim censeret, id est, iudicaret esse ambulandi potentissimum quod pedibus incedens potuisset pervenire usque ad eorum locum quod ulterius nihil pervenit, id est, manifestum iacet incessui, ita necesse est quod eorum iudices potentissimum quod apprehendit finem expetendorum quod nihil est ulterius, tales autem sunt boni. **E**x quo fit, id est, sequitur quod huic obiact, id est, periculum est ut iudex scelesti, id est, mali videantur deserti omnibus viribus. **N**on quod sic viator aliquid dicitur potens cum ambulat ad eum locum ubi nihil amplius restat de via, sic boni quoniam perveniunt ad finem et ad bonum quod intendendi non potest ideo dicitur potentes, mali autem quoniam ipsum attingere non possunt dicuntur impotentes.

Hic philosophia ponit quartam rationem, et excludit quandam dubitationem ibi. **Q**uod quod dicitur. **R**atio quoniam intendit in summa est ista. **M**ali quoniam relicta virtute declinant ad vicia, aut sciunt bonum esse adherere virtuti, aut nesciunt, si nesciunt peccant per ignorantiam, nihil autem est impotentius quam

Sed quoniam te ad intelligendum promptissimum esse respicio, crebras coaceruabo rationes. **V**ide enim quanta viciosorum hominum pateat infirmitas, quod nec ad hoc quod pervenire queunt, ad quod eos naturalis ducit ac pene pellit intentio. **E**t quod si hoc tam magno ac pene invidio perventis natura

Certe desererentur auxilio? **E**t tunc desererentur nisi quod impotentie eorum habet ascriberetur. **N**on quod tamen boni quod mali universali tendunt ad bonum, et mali deficient ab eo quod appetit eis secundum naturam, ex hoc arguitur sic. Natura impotentia est deficit ab eo quod natura intendit, et hoc faciunt mali, sed sunt impotentes. **N**on quod dicitur pene invidio, quod appetit naturalis boni non habet contrarium repugnans quod vincat, sed tamen per ignorantiam et errorem vitiosorum pervertitur, et ita aliquid modo vincit, licet non directe.

Considera homo quanta sceleratos homines habeat impotentia. **N**ecque enim lenia aut ludicra premia petunt, quod persequuntur atque obtinere non possunt, sed circa ipsorum rebus summam virtutemque deficient, nec in eo miseris pergit effectus boni in eo, id est, appetit hoc quod ipsi moluntur, id est, laborant adquirendum dies et noctes, id est, transitoria et temporalia bona. **N**on ex lege format talis ratio, quanto maius est illud a quo aliquid deficit, tanto maior est suus defectus et in maiorem impotentiam cadit, sed illud a quo mali deficient non est quod vile et modicum sed est summum bonum, sed malorum maxima est impotentia.

In qua re bonorum vires eminent. **S**icut enim cum qui pedibus incedens ad eum locum usque pervenire potuisset, quo nihil ulterius pervenit iaceret incessui ambulandi potentissimum esse censeret, ita eum qui expetendorum finem quo nihil ultra est apprehendit, potentissimum necesse est iudices. **E**x quo fit quod huic obiact, ut iudex scelesti viribus omnibus videantur esse deserti.

Ex quo fit, id est, sequitur quod huic obiact, id est, periculum est ut iudex scelesti, id est, mali videantur deserti omnibus viribus. **N**on quod sic viator aliquid dicitur potens cum ambulat ad eum locum ubi nihil amplius restat de via, sic boni quoniam perveniunt ad finem et ad bonum quod intendendi non potest ideo dicitur potentes, mali autem quoniam ipsum attingere non possunt dicuntur impotentes.

Cur enim relicta virtute vicia sectantur? **I**nsicilia ne bonorum? **S**ed quod eneruati ignorantie cecitate? **A**n sectanda noventur? **S**ed transuersos eos libido precipitat, sic quod intentio perantia fragiles, quod oblectari vicio nequeunt. **A**n scientes volentesque bonum deserunt ad vicia deflectunt? **S**ed

Prosa secunda

hoc modo non solum potentes esse sed omnia esse desinunt. Nam quod
communem omnium quod se finem relinquunt: pariter quod esse desistunt.

Si non volentes sed attriti libidine passionum uertuntur ad vitia sequitur quod sunt impotentes quia maxima im-
potentia est non posse resistere passionibus. Si autem scientes et volentes relinquunt bonum: sequitur quod non tamen
sunt impotentes sed etiam quod omnia non sunt. Cum enim omnis natura in quantum homini habeat ordinem ad finem, in quantum
tamen aliquid desistit ab ordine ad finem in tantum deficit a natura, et per consequens ab esse ipsius nature. Ista ratio
pretendit in littera et dicitur Cur enim relicta virtute mali sectantur vitia, ne per nunquam hoc est ex inscitia, id est ex igno-
rantia bonorum? Sed quod est eneruati, id est debili, cecitate ignorantie, quod dicitur nihil. An ipsi nouerunt sectantur
da bona, sed ipsos inuersos libido, id est concupiscentia precipitat in vitia, et sic ipsi fragiles incontinentia, id est propter incontin-
entiam libidinis nequeunt vicio obluantur, id est resistere. An scientes et volentes deserunt bonum et defleunt ad vi-
cia voluntate et scia, sed hoc modo non solum potentes esse desinunt sed omnia desinunt esse. Cuius assignat rationem, nam
quod relinquunt eodem finem omnium quod se, id est deum quod est ipsum esse: pariter esse desistunt. Non quod primum ens verissime
habet esse, nam ipsum est causa esse omnium ut sunt, ut patet per commentum, id est metaphysicam, et per philosophum celestem, et mundum. Ab hoc ente de-
riuatum est singulis esse et viuere, quanto ergo magis per vitia aliquid recedit a primo esse: tanto magis desinit esse.
Unde Gregorius in libro morum loquens de diabolo dicit quod diabolus bene dicitur non esse quia a summa essentia recessit, et
per hoc quod quotidie ex crescente defectu tendit ad non esse quam ab eo quod vixit esse cecidit. Non quod philosophus tres as-
signat causas ex quibus omne peccatum procedit. Omnis enim peccatus vel peccat ex ignorantia, et hunc modum primo tan-
git, vel peccat ex impotentia resistendi, et istum 2° tangit, vel ex voluntate et malicia, et illum modum quia

Quod quidem cupiam mirum forte videatur, ut malos quod plures
hominum se eosdem non esse dicam. Sed ita sese res habet. Nam
quod mali se eos malos esse non abnuo, sed eosdem esse pure
atque simpliciter nego. Nam uti cadaver hominem mortuum di-
xeris: simpliciter non hominem appellare non possis, ita vicio-
sos malos quod esse peccerim: sed esse absolute nequeam
proferri. Est enim quod ordinem retinet seruaturque naturam. Quod

non ab hac deficit: esse etiam quod in sua natura situm est delinquit
sed nequeam proferri ipsos absolute esse sine determinatione distrahente, et replicat causas per dicitur, id est dicitur. Solum
enim illud est quod ordinem recte seruat in natura, quod autem ab hac natura et ab ordine deficit: etiam esse quod in sui
natura situm est delinquit. Non quod malum est determinatio distrahens sic et mortuum, vnde sic procedendum est
cadaver hominis esse hominem mortuum, non tamen simpliciter procedendum est cadaver esse hominem. Sic quocumque malum
procedendum est esse malum: non tamen simpliciter procedendum est ipsum esse, vnde sic patebit ista propositio, homines quod
in malicia humana miserunt naturam, sed per malicia homines desinunt esse quod fuerat

Sed prout iniquos mali. Ne ego quidem negauerim, sed hec
eorum potentia non a viribus sed ab imbecillitate descendit.
Possunt enim mala que minime valerent si in bonorum
efficientia manere potuissent, que possibilitas eos cui-
dentius nihil posse demonstrat.

suetudinem loquendi. Rndet philosophus, ego non quidem negaueri quoniam mali possint, sed hec potentia ipsorum non de-
scendit a viribus sed ab imbecillitate, id est a fragilitate, quod declarat, quia mali prout quidem mala, que minime va-
lerent, id est possent si potuissent manere in efficientia eorum bonorum, id est si efficientia malorum esset talis qualis illa
quam habent boni que potissima est ut patet ex dictis, que possibilitas malorum que prout mala, demonstrat eos cui-
dentius nihil posse. Non quod dicit malos minime posse mala si permaneat in efficientia bonorum, ex quo videtur
tur quod boni non prout facere malum, nec per consequens peccare, quod falsum est, cum iustus septies in die cadat et for-
tior resurgit secundum scripturam, Ad hoc dicendum quod boni non prout facere malum ex electione recte ratio-

norantia, sed mali peccantes ignorantia
sunt impotentes. Si autem sciunt bonum
esse adherere virtuti, et declinant ad vitia,
aut volentes derelinquunt bonum aut in-

ramior est vltimuz ponit.
Hic philosophus excludit dubitationem
Aliquis enim dubitaret quomodo aliquid pos-
set esse malus et tamen dici non esse, sed ex-
cludit philosophus, dicitur. Mirum forte videatur
cupiam, id est alicui ut malos quod plures se
hominum, dicam ipsos non esse. Sed ita
res se habet quomodo quis mirum videatur. Nam quod se
mali: eos esse malos non abnuo, id est ne-
go, sed ipsos simpliciter et pure esse nego.
Nam sic cadaver hominis mortuum dixe-
ris, simpliciter autem hominem appellare non pos-
sis. Ita viciosos malos esse proferri.

Ita viciosos malos esse proferri.
Sic et replicat causas per dicitur, id est dicitur. Solum
enim illud est quod ordinem recte seruat in natura, quod autem ab hac natura et ab ordine deficit: etiam esse quod in sui
natura situm est delinquit. Non quod malum est determinatio distrahens sic et mortuum, vnde sic procedendum est
cadaver hominis esse hominem mortuum, non tamen simpliciter procedendum est cadaver esse hominem. Sic quocumque malum
procedendum est esse malum: non tamen simpliciter procedendum est ipsum esse, vnde sic patebit ista propositio, homines quod
in malicia humana miserunt naturam, sed per malicia homines desinunt esse quod fuerat

Hic philosophus excludit dubitationem
contingentem circa principale propositum. Vnde
sunt enim quod mali sunt impotentes, aliquid
dubitaret quomodo hoc vixit sit cum tamen pro-
tamen sit dicitur quod mali prout, sed soluit philosophus,
2° ostendit quod potentia malorum nulla sit, ibi
Nam si vti. Dicit philosophus Boetii tu iniquos
obijciendo per propositum quod mali prout sed con-

Libri quarti de consolatione philosophie

nis que sp deprecatur ad optia. lz de potētia absoluta possint facē malū. in qntū tm potētia eoz cō iungit volūtatē et electioni q eligūt bonū et nō malū. sic dicunt nō posse facē malum

Dic pbat q potētia maloz nlla sit triplr. scda ibi. Atq; vt itelligas tria ibi. Duc accedit primo dic. si cur collegimus pauloante. malū nīhil est. et mali tm pnt mala. ex b liquet improbos nihil posse. Et dic boeci. pspicū est nihil. cū malū nihil sit. s mali tm pnt mala. q pnt nihil. et p pns nlla est eoz potētia q malū nihil sit. vīdū ē pus. et dic btiis Augl. Quz vniuerse nature p kbū dei facte sint. iniqtas p ipm facta nō est. qz iniqtas nlla sbna est. z pccm nō est natura. s viciū nature appetētis illud qd non est sui ordinis.

Dic pbat idem alio mō. d. boeci quēnā sit vīs h^o potētie q malū dnr posse. sic p fideā ex dicendō Nos pauloan diffiniūm^o nihil esse potētie sūmo bono. s. deo. Ita ē dic boeci. et phia s idē. s. sūmū bonū n pnt facē malū. Nime dicit boe. Et phia. ē igit aliq; q putet hoies oia posse. Neo dic boe. nisi q; insaniat et phia sibiūgit. iudem hoies pnt malefacē. Utinā n possent dic boeci. Igit phia arguit. cū igit tm mō potens bonoz possit oia. nō at pnt oia potētes maloz. manifestū est eosdez tm mō posse q mala pnt. Nō q posse malū magis arguit impotētiā q; potētiā qz si arguēt potētiā tūc deberet oipotētissimo. s. deo qd falsū est. vñ pnt argui ex lra sic Deus pnt oia et nō pnt malū. Mali nō pnt oia et pnt malū. q posse malū magis arguit impotētiā q; potētiā.

Dic pbat idē 3° mō. d. Duc accedit q ondīm^o oēm potētiā esse numerādā int expetēda z oia expetēda. i. desiderādā referri ad bonū velut ad qddā cacumē. i. ad pfectionē sue natue. s. possibilitas. i. potētia patrādi sceleris. i. faciēdi malū nō pnt referri ad bonū. igit expetēda nō est. oia at potētia expetēda ē. liquet igit potētiā maloz nō ē potētiā. Nō q rō sic pnt formari ex lra Dis potētia q est potētia natura ē appetēda z referit ad bonū. q potētia mali nō ē potētia

Dic ex dicitis pcludit pclusionē pncipalē pfirmādo eā auctoritate platonis. d. Ex qbus iaz reclaratis apparet mīme dubitabil potētia bonoz z infirmitas maloz. z liq; verā ē illā sentētiā platonis. Solos sapiētes posse facē qd desiderant. improbos nō explē posse qd libeat. i. qd libidini placeat. qd nō desiderēt rōnali appetitu malos explē nō posse. faciūt enī mali q libet. i. q libido expetit dū putāt se adepturos bonū qd desiderāt p ea qd delectant s mīme adipiscunt. qm pbra. i. vicia

Nam si vti pauloante collegim^o. malum nihil est: cum mala tātummō possint. nihil posse improbos liquet.

B. Perspicuum est

Nō q rō sic format. Posse malū ē posse nihil. cū malū nihil sit. s mali tm pnt mala. q pnt nihil. et p pns nlla est eoz potētia. Nō de b q malū nihil sit. vīdū ē pus. et dic btiis Augl. Quz vniuerse nature p kbū dei facte sint. iniqtas p ipm facta nō est. qz iniqtas nlla sbna est. z pccm nō est natura. s viciū nature appetētis illud qd non est sui ordinis.

P. Atq; vt itelligas quēnā sit hui^o potētie vīs. sūmo bono nihil potēti^o ē pauloante diffiniūm^o. **B.**

Ita ē inq; **P.** Sed idem inquit facere malū nequit

B. Nime. **P.** Est igit inquit aliquis q oia posse homines putet? **B.** Nisi q; insaniat. nemo. **P.** Atqui

iudem possunt mala. **B.** Utinā quidem inq; nō possent. **P.** Cum igitur bonoz tm mō potens: possit

omnia. nō nō queant omnia potentes etiam maloz. eosdem qui mala possunt. minus posse manifestum ē

magis arguit impotētiā q; potētiā qz si arguēt potētiā tūc deberet oipotētissimo. s. deo qd falsū est. vñ pnt argui ex lra sic Deus pnt oia et nō pnt malū. Mali nō pnt oia et pnt malū. q posse malū magis arguit impotētiā q; potētiā.

Huc accedit q oēz potētiā inter expetēda numerādā. oiaq; expetēda referri ad bonū. velut ad quoddam nature sue cacumen ostendim^o. Sed patrādi sceleris possibilitas: referri ad bonū non pōt. expetēda igit nō ē. Atqui ois potētia expetēda ē. Liqueet igit maloz possibilitatem non ē potētiā

Dis potētia q est potētia natura ē appetēda z referit ad bonū. q potētia mali nō ē potētia

Ex quib^o oibus bonoz quidē potētia. maloz nō mīme dubitabil apparet infirmitas. Verāq; illā platonis esse sentētiā liquet. solos qd desiderant facere posse sapientes. improbos nō exercere quidem qd libeat. qd nō desiderant: explere nō posse. faciūt enī que libet. dūz p ea quibus delectantur id bonum qd desiderāt. se adepturos putāt. s; minime adipiscunt. qm ad beatitudinē probra non veniunt.

Nōndū q de

Metrum secundum et Prosa tertia

siderium est appetitum rationalem, libitum autem spectat ad appetitum sensuale. Et si mali affectet beatitudinem appetitum rationalem, tamen quod faciunt quod libet/sequentes appetitum sensitivum, id est ad beatitudinem non perveniunt, sapientes autem qui continent delectationes sensuales et innituntur intellectualibus: ipsi sunt qui perficiunt animam suam scientia sui creatoris qui de nihilo fecit eos ut scribitur in libro de pomo. **N**ia non tristabit neque turbabit cum recedit a corpore ut scribitur in eodem

Metrum trochaicum alamanicum cum istis dimetro acatalecti

Quos vides sedes celsos
Solij culmine reges

Purpura claros nitente

Septos tristibus armis

Ore toruo comminantes

Rabie cordis anhelos.

Detrahat siquis superbis

Vani tegmina cultus

Jam videbit intus artas

Dominos ferre catenas

Hinc enim libido versat

Quidam corda venenis

Hinc flagellat ira mentem

Fluctus turbida tollens

Meror aut captos fatigat

Auc spes lubrica torquet

Ergo cum caput tot unum

Cernas ferre tyrannos

Non facit quod optat ipse

Dominis pressus iniquis.

Dentibus amittere hominem humanam naturam

Uides ne igitur quanto in sceno probra voluant.

Qua probitas luce resplendet? In quo perspicuum

est nunquam bonus premia nunquam sua sceleribus deesse supplicia.

tamen ibi Rex etenim. **P**rio dicit sic **U**ides ne igitur o boeci in quanto sceno, id est in quanta vilitate impotentie voluant probra, id est homines probrosi et viciosi, vides etiam quod luce, id est qua claritate potentie resplendet probitas studiosorum hominum. **I**n qua sic in suo antecedente perspicuum est hoc sequens, scilicet nunquam bonis premia: nunquam sceleribus, id est hominibus sceleratis deesse sua supplicia. **N**on quod mali dicitur volui in sceno quod mali et maxime libidinosi sibi assimulant, sicut postea prebit quod volunt in sceno sed illud **S**us magis in sceno gaudet quam fonte sereno, de quibus dicit scriptura **P**utruerunt iumenta in stercore suo, **P**robi autem luce resplendent, quia studio et probitas ultra humanam naturam hominem prouehit, et diis assimilat

Istud est metrum secundum huius quarti, et est metrum mixtum primum dicitur alamanicum ab inventore, trochaicum a pede pedante, scilicet dicitur pheregratum ab inventore, spondaicum a pede pedante. **I**n quo metro phia sunt quod potest

tertia malorum sit consideranda in quibus maxime videtur esse, sic sunt reges et principes, et dicitur incipiendo constructionem in septimo versu. **S**iquis detrahat, id est remoueat per considerationem et intellectum tegmina, id est tegmina vani cultus exterioris superbis regibus. **Q**uos reges vides sedes celsos culmine, id est altitudine solij, id est cathedre quas vides claros purpura nitentes, septos, id est circumdatos armis tristibus, id est tristatibus. **R**eges inquam dominantes, id est minas imponentes miseris toruo ore, id est crudeli aspectu angelos, id est cupidos vel festinos rabie cedis, id est crudelitate mortis. **J**am videbit dominos tales ferre intus, id est in animo artas catenas, id est vincula vicioz. **Q**uod manifestat subdes. **H**inc enim, id est ex vna parte libido, id est concupiscentia versat, id est precipitat corda talium tyrannorum audis venenis. **H**inc, id est ex alia parte ira turbida flagellat, id est punit mentem ipsorum, ira inquam tollens, id est excitans fluctus, id est disturbia, aut captos infortunio aliquo merore ipsos fatigat. **A**uc spes lubrica, id est vana torquet. **C**um ergo cernas unum caput, id est unum principem ferre, id est sustinet tot tyrannos, id est passiones tyrannizantes, ipse pressus iniuris dominis, id est vicijis dominantibus non facit quod optat. **N**on quod intentio phie est dicitur si quis visu posset penetrare corda principum quas vident sedes in altis solijs ornatos claris indumentis habentes arma terrena et toruo vultu respicientes miseros, statim visu cognoscet ipsos ligatos multis catenis insolubilibus, scilicet passionibus ire, spei, timoris, et sic ligati passionibus non faciunt quod optant, et persequens sunt impotentes. **N**on quod dicitur homo pressus iniuris dominis, id est vicijis dominantibus; non facit quod optat, dicit beatus Augustinus in libro de ciuitate dei. **B**onus etiam si seruiat: liber est, malus autem si regnat seruus est, nec vniquam est quod quibus est tot dominorum seruus est quam quod vicioz

Parrat premium esse vniuersumque rei idem quicquid geritur, et vicijis ante

Libri quarti de consolatione philosophie

Dic phia psequit intentum. 2° p^o mo pbat q^o bonis nunq^o desunt premia. 2° q^o malis nunq^o desunt supplicia. ibi **Q**ue cu^o ita sint. p^omo ont q^o bonis nunq^o desunt p^omia. 2° ont q^o sit illud p^omium. ibi. **A**t cui^o p^omij. **P**rimu^o pbat duab^o r^onibus. scdaz ponit ibi. **P**ostremo. **P**rima r^o tal^o est. ois res ppter qua^o aliud gerit: e^o p^omium illi^o rei q^o gerit. s^o p^ot bonu^o oia futz gerunt. s^o bonu^o est p^omium oim que gerunt. s^o bonu^o a bonis se/parari no^o p^ot. qz ia no^o essent boni. s^o bonis nunq^o desunt sua p^omia. vn^o di^o cit i l^ora. **R**ez que gerunt. i. futz: illd^o ppter qd^o vnaqueq^o res gerit. i. fit. il^o lud videt no^o iniuria esse p^omium illi^o us rei. **H**oc declarat exemplari^o. vt currenti in stadio. i. i aliq^o spacio: corona est p^omium ppter quaz currit. s^o ondim^o prius b^oritudine esse id ipm bonu^o/ p^ot qd^o oia gerunt. s^o ipm bonu^o est veluti p^omune p^omium/ actibus h^omanis p^opositu^o. s^o hoc bonu^o no^o p^ot separari a bonis. **N**o eni^o bonus iure vocabit^o q^o careat bono. qre p^obos mores. i. hoies b^on morigeratos no^o relinquunt sua p^omia. **Q**uat^ocuq^o s^o seuiant mali p^otra bonos: t^on sapienti no^o decidet corona. i. p^omium. nec arefcet. i. minuet. qz aliena improbitas no^o decerpit. i. no^o aufert p^omium decus p^obis animis. **Q**z si boni recepto p^omio extrinsecus letarent: poterat s^o aliq^os auferre ab eis. vel saltem ille q^o p^otulisset. s^o qz illud p^omium sua p^obitas vnicuiq^o p^ofert: t^on quilibet carebit suo p^omio cu^o desierit esse p^obis. **N**o q^o p^osuetudo fuit apud Romanos currere i stadio. i. in aliq^o spacio qd^o vocabat^o stadiu^o. 2° qui citi^o venit ad metam/ suscipit p^omium. s. coronam vel aliquid aliud. sic dic^o apls **N**escitis q^o hi q^o in stadio cur^o runt: oes qdem currunt s^o vn^o accipit b^oraui^o. sic currite vt app^ohedatis. s^o id ppter qd^o currit est p^omium currentiu^o. **N**o q^o bon^o no^o p^ot care p^omio. qz illud a q^o ho^o denoiat bon^o: est v^otus vel opatio p^otuosa. qz fm **A**rl. ij. et b. **D**is v^otus erit vtiq^o habit^o/ ex q^o ho^o fit bon^o. p^opt qd^o dignitas v^otutis est p^omium v^otuose operantiu^o. s^o operas v^otuose no^o p^ot p^ouari v^otute. s^o bonus non p^ot care suo p^omio. **N**o q^ontu^ocuq^o mali seuiat/ t^on sapienti no^o decidet corona. qz fm **S**en. **N**unq^o in t^ontu^o viciu^o co^otraibit: nec malicia inalescet p^otra v^otutes qn^o nome^o phie sacru^oz venerabile p^omaneat. **S**ic siliter **D**ic ponit scdam r^onez q^o talis e^o p^omium no^o hz r^onez p^omij nisi in q^ontu^o bonu^o. q^o igit^o est compos boni: e^o p^opos p^omij. s^o bon^o est p^opos boni s^o erit p^opos p^omij. **D**ic s^o in l^ora **P**ostremo cu^o oim p^omium idcirco appetat qz credit ee^o bonu^o. q^os indicet p^opot^o boni: experte ee^o p^omij? q. d. nlls. **N**o q^o argumetu^o phie sile e^o isti acti arguat. **V**o no^o hz r^one hois nisi qz r^onalis. q^ocuq^o igit^o est r^onalis: est ho^o. **S**ic siliter. p^omium no^o appetit nisi qz bonu^o. **Q**ui s^o est p^opos boni: e^o p^opos p^omij. sed bonus est compos boni. s^o non deest sibi p^omium. **D**ic ont qd^o sit illud p^omium qd^o boni assequunt. s. maximu^oz optimu^o qd^o est fieri deos. vn^o dic^o **A**t cui^o p^omij. s. boni no^o st^o exptes. i. carentes. **R**ndet phia. oio pulcerrimi z maximi p^omij. qd^o pbat ex qda^o corollario s^o declarato. d. **M**emeto corollarij illius qd^o p^ocipuuz an^o dedi. z sic collige. i. ex illo corollario conclude

Rez etenim que gerunt. illud ppter qd^o vnaqueq^o res gerit/ eiusde^o rei p^omium esse no^o iniuria videri p^ot. **A**t currenti i stadio p^ot qua^o currit: iacet p^omium corona. **S**ed b^oritudine esse idē ipm bonu^o p^ot qd^o oia gerunt ostendim^o. **E**st igit^o humanis actib^o ipm bonu^o/ veluti p^omium p^omune p^opositu^o. **A**tq^o hoc a bonis no^o p^ot separari. **N**eq^o eni^o bon^o vltra iure vocabit^o: q^o careat bono **Q**uare p^obos mores sua p^omia no^o relinquunt. **Q**uat^olibet igit^o seuiat mali/ sapienti t^on corona no^o decidet. no^o arefcet. **N**eq^o eni^o p^obis animis p^omium decus/ aliena decerpit improbitas. **Q**z si extrinsecus accepto letaret: poterat hoc vel alius q^ospiam: vel ipse etiā q^o p^otulisset auferre: **S**ed qm^o id sua cuiq^o p^obitas p^ofert: tum suo p^omio carebit/ cum probus esse desierit **N**o eni^o bonus iure vocabit^o q^o careat bono. qre p^obos mores. i. hoies b^on morigeratos no^o relinquunt sua p^omia. **Q**uat^ocuq^o s^o seuiant mali p^otra bonos: t^on sapienti no^o decidet corona. i. p^omium. nec arefcet. i. minuet. qz aliena improbitas no^o decerpit. i. no^o aufert p^omium decus p^obis animis. **Q**z si boni recepto p^omio extrinsecus letarent: poterat s^o aliq^os auferre ab eis. vel saltem ille q^o p^otulisset. s^o qz illud p^omium sua p^obitas vnicuiq^o p^ofert: t^on quilibet carebit suo p^omio cu^o desierit esse p^obis. **N**o q^o p^osuetudo fuit apud Romanos currere i stadio. i. in aliq^o spacio qd^o vocabat^o stadiu^o. 2° qui citi^o venit ad metam/ suscipit p^omium. s. coronam vel aliquid aliud. sic dic^o apls **N**escitis q^o hi q^o in stadio cur^o runt: oes qdem currunt s^o vn^o accipit b^oraui^o. sic currite vt app^ohedatis. s^o id ppter qd^o currit est p^omium currentiu^o. **N**o q^o bon^o no^o p^ot care p^omio. qz illud a q^o ho^o denoiat bon^o: est v^otus vel opatio p^otuosa. qz fm **A**rl. ij. et b. **D**is v^otus erit vtiq^o habit^o/ ex q^o ho^o fit bon^o. p^opt qd^o dignitas v^otutis est p^omium v^otuose operantiu^o. s^o operas v^otuose no^o p^ot p^ouari v^otute. s^o bonus non p^ot care suo p^omio. **N**o q^ontu^ocuq^o mali seuiat/ t^on sapienti no^o decidet corona. qz fm **S**en. **N**unq^o in t^ontu^o viciu^o co^otraibit: nec malicia inalescet p^otra v^otutes qn^o nome^o phie sacru^oz venerabile p^omaneat. **S**ic siliter **C**est de malis et stultis respectu bonoz et sapientu^o **P**ostremo cu^o oim p^omium/ idcirco appetit: qm^o bonuz esse credit. q^os boni compote^o p^omij iudicet experte? **A**t cui^o p^omij? oim pulcerrimi maximi qz. **M**emeto etenim corollarij illi^o qd^o pauloan^o p^ocipuū dedi. ac sic collige. **C**u^o ipm bonu^o b^oritudo sit: bonos oes eo ipso q^o boni sint fieri beatos liquet. **S**ed q^o beati sūt: deos esse puenit. **E**st igit^o p^omium bonoz qd^o nlls deterat dies nulli^o minuat p^otas. nulli^o fuscet improbitas: deos sūt

Prosa tertia

Cū ipm bonū sit bistrudo. liq̄t oēs bonos eo q̄ bōi s̄ fieri brōs. s̄ q̄ bōi sunt eos stringit eē deos
Igit̄ p̄miū bonoz̄ ē fieri deos. q̄d̄ p̄miū bonoz̄ null⁹ dies dēterat. i. plūm̄ null⁹ p̄tās minuet
null⁹ improbitas fuscet. i. obscurat. **Mō** q̄ i ista deduc̄tōe p̄tia nō accipit b̄itudinē p̄ statu
quē boni habituri s̄t p̄ hāc vitā s̄ p̄ statu b̄itudis q̄lis i hāc vita haberi p̄t quē hō p̄sequit̄ per
p̄tutes. vñ q̄ essentialit̄ ē bon⁹. essentialit̄ ē beat⁹ z̄ de⁹. z̄ q̄ nō ē essentialit̄ bonus s̄ p̄cipatiue:
Que cū ita sint: de maloz̄ quoq̄ īsepabili pena dubi/
tare sapiēs neq̄at. **Nā** cū bonū malūq̄. itē pene atq̄
p̄miū aduersa frōte dissideāt: q̄ in boni p̄mio videm⁹
accidē. eadē necesse ē i mali pena p̄traria p̄te respōde
ant. **Sic** igit̄ probis: p̄bitas ip̄a fit p̄miuz; ita impro
bis nequicia ip̄sa supplicium est.
inuicē. nēcē ē q̄ in bōi p̄mio videm⁹ accidē. eadē nēcē ē q̄ respōdeāt p̄traria p̄te i pena mali. sic igit̄
bōis ip̄a p̄bitas fit p̄miū ita neq̄cia ip̄a ē improb supplicium. **Mō** q̄ncūq̄ sbiectis p̄trius inst̄ p̄
trarie passiōes si vni sbiectoz̄ ondit̄ inesse sua passio tūc p̄ locū a p̄trius reliq̄ sbiecto assignat̄ in/
esse similit̄ sua passio. **Cū** igit̄ bonū z̄ malū sint diuersa sbiecta. p̄miū z̄ supplicium sunt diuersē passi
ones. si ostēdit̄ bonis nō deesse premia: ostensum ē malis nō deesse supplicia

Jā hō quisq̄s afficit̄ pena: malo se affectū eē nō dubi
tat. **Si** igit̄ sese ipsi estimare velit/ p̄nt̄ ne sibi supplicij
expertes videri. quos oīm maloz̄ extrema neq̄cia nō
afficit̄ modo. verū etiā vehementē inficit̄?

q̄squis afficit̄ pena/malo nō dubitat se eē affectū. cū. i. pena nō habeat rōnem pene nisi qz mala
Igit̄ si ipsi mali se ipsos estimare velint. p̄nt̄ ne sibi videri expertes supplicij q̄s malos oīm maloz̄
extrema neq̄cia. i. maxia i genē mali nō mō. i. t̄mmodo nō afficit̄. vey p̄ s̄. vehementē inficit̄. q̄. d.
nō. **Mō** q̄ sic argumentū tenet s̄b hac forma. hō nō est hō nisi qz est rōnalis. s̄ q̄ est rōnalis est
hō. **Sic** arguit̄ in p̄posito. **Pena** nō hz rōnem pene nisi qz malū est q̄ddā. s̄ q̄ est affect⁹ malo:
ē affectus pena. s̄ mali sunt affecti malo. s̄ malum non deest malis. et p̄ p̄ns supplicijuz

Vide at̄ ex aduersa p̄te bonoz̄. q̄ improbos pena co/
mitem̄. **Omē** nāq̄ q̄d̄ sit: vñū eē. ip̄mq̄ vñū/ bonū eē:
pauloate didicisti. **Cui** p̄sequēs est: vt omē q̄d̄ sit. id
etiā bonū esse videat̄. **Hoc** igit̄ modo quicq̄d a bono
deficit: eē desistit. **Quo** fit vt mali desinant eē q̄d̄ fue
rāt. **Sz** fuisse hoīes. adhuc ip̄a hūani corpis reliq̄ spe
cies ostētat. **Quaē** versū in maliciā: hūanā q̄z amiserē
naturā. **Sz** cū vltra hoīes quēq̄ p̄uehē sola p̄bitas
possit: necesse ē vt quos ab hūana p̄ditōe deiecit in/
fra hōis meritū detrudat improbitas. **Euenit** igit̄ vt

quē t̄nsformatū vicijz videas/ hoīez estimare n̄ possis
q̄s improbitas ab hūana p̄ditione deiecit. ip̄sa detrudat hoīem infra meritū. i. dignitatē hoīs in
naturā bestialitatis. **Igit̄** euenit vt nō possis estimare hoīem s̄ bestia quē vides vituz t̄nsforma
tū. **Mō** q̄ ḡdus entū distinguunt̄ s̄m nobilitatē z̄ ignobilitatē qz nō ē accipe duas spēs eque
p̄fectas s̄ vna est dignior alia. it̄o oportet q̄ omē eus q̄d̄ nō ē hō sit sup̄ hoīem vel infra hoīez

hic etiā ē p̄cipatiōe beat⁹ z̄ deus.

Hic ont̄ p̄tia q̄ mal nūq̄ desunt
sua supplicia. sc̄do ont̄ quale sit illd̄
supplicium ibi. **Videant.** p̄ma in duas
s̄m duas rōnes. sc̄da ibi. **Jā** hō. p̄
dic̄. **Que** cū ita sint. i. q̄ bōi nūq̄ ca
rēt p̄m̄s. sequit̄ q̄ null⁹ sapiēs pos
sit dubitare de īsepabili p̄ca maloz̄

Nā cū bonū z̄ malū/ p̄ca z̄ p̄miū. ad
uersa frōte dissideāt. i. opponant̄ ad

Hic ponit sc̄daz rōnem q̄ talis ē
Pena nō hz rōnem pene nisi ex s̄
q̄ malū q̄ddā est. s̄ q̄ est affect⁹ ma
lo ip̄e ē affect⁹ p̄ca. s̄ mali s̄ affecti.
imo inficit̄ malo. s̄ s̄ affecti pena. z̄
p̄ p̄ns supplicio. vñ dic̄ in l̄ra. **Jā** hō

pena nō habeat rōnem pene nisi qz mala
Igit̄ si ipsi mali se ipsos estimare velint. p̄nt̄ ne sibi videri expertes supplicij q̄s malos oīm maloz̄
extrema neq̄cia. i. maxia i genē mali nō mō. i. t̄mmodo nō afficit̄. vey p̄ s̄. vehementē inficit̄. q̄. d.
nō. **Mō** q̄ sic argumentū tenet s̄b hac forma. hō nō est hō nisi qz est rōnalis. s̄ q̄ est rōnalis est
hō. **Sic** arguit̄ in p̄posito. **Pena** nō hz rōnem pene nisi qz malū est q̄ddā. s̄ q̄ est affect⁹ malo:
ē affectus pena. s̄ mali sunt affecti malo. s̄ malum non deest malis. et p̄ p̄ns supplicijuz

Hic p̄tia ont̄ q̄le sit p̄m̄m ma/
loz̄. i. t̄nsformatio in bestialitatez. z̄
ont̄ quō p̄ diuersa vicia hoīes t̄ns/
formant̄ i diuersas bestias. ibi. **Qua**
ricia. **P̄rio** dic̄. **Vide** o boeci q̄ pe/
na comitem̄ improbos ex diuersa p̄/
te bonoz̄. i. p̄ p̄trū ad bonos. didi/
cisti enī pauloan̄ in 3° li. omē q̄d̄ ē:
esse vñū. et didicisti vñū esse bonū
cui p̄ns ē. vt oē q̄d̄ sit: videat̄ eē bo
nū. **Igit̄** q̄cqd̄ deficit a bono desistit
eē. q̄ fit vt mali desinant esse q̄d̄ fue
rāt. s̄ ip̄a reliq̄ spēs hūani corpis ad
huc manēs i eis ostētat malos fuis/
se hoīes. **Quare** p̄uersū in maliciāz
amiserē hūanā naturā. s̄ cū sola p̄bi
tas possit quēq̄ hoīem p̄uehē vltra
hoīes. i. i naturā diuinā. necesse ē vt

Libri quarti de consolatione philosophie

mali sit ut probatur e per malicia desinunt ee hoies. g nce e malos ee sup hoies vl' ifra. cu at sola pbitas uehat hoiez sup huanā naturā. s. ad naturā diuinā. sequit q malicia deiciat malos ifra naturā huanā. s. ad naturā bestialitatis.

Hic phia ont qlit hoies p diuersa vicia enformant i diuersas bestias. d. Aliqs ho feruet auaricia. s. uolētus creptor. i. ablator vel raptor alienaz opū. tlez dixēis silez lupis. s. ho feror z inqet q exercet linguā litigijs tal' ppabil' e cani. **P**o occultus ifidiator q gaudet surripuisse a lica fraudib'. t'lis exequet. i. ppabil' vulpeculis. s. ho intēperans. i. intēperatus supple ire fremit. t'lis credatur gestare animū leonis. s. ho pauidus z fugax q formidat: habeat similitudo ceruo. ho at segnis z stupid' ille torpet. i. tard' e z talis uiuit assnū. i. asinine. ho at leuis z icōstās q pmutat studia sua. i. opa/ nihil differt ab auib'. s. ho q immergit fedis z immūdis libidib' ille detinet voluptate sordide suis. i. patur sub' z sic de ceteris vicijs ptigit loq. **U**n' pcludit phia. d. Ita fit ut q deserta pbitate deserit ee ho: cū nō possit enfire i pditiōez diuinā stat i beluā. i. i bestia. **N**ō q i nob e duplex stus pgnoscitiua. s. intellect' z sensus. **I**n intellect' e qd diuinū in nob p que ad supiora ascēdimus z deo similes sum'. **S**ēsus at inqntū nō obedit rōni e qd brutale i nob p que infra naturā huanā redigimur z bestijs similes efficiimur. iō dic boecius i t'ratu de sūmo bono. **U**e vob hoibus q de nūero bestiaz pputati estis. diuinū qd in vobis est non pgnoscetes p qd ad supiora ascenditis z deo similes estis. diuinū at in hoie vocat intellectum.

Istud e metz tertiu h' qrti qd dē glyconicū ab inctore ehoziābicū a pede pdnante. **I**n q phia ont enformatiōez hoim i bestias p qndā fabulā. z ont enformatiōez metis p vicia ee peiore enformatiōe corporis ibi. **P**leuem. Fabula quā intendit e de enformatiōe socioz vlixis. z est talis **U**lixes post bellū troianuz cū redeundo ad ppria diu' rasset i mari puenit i qndā insulā quā inhabitabat dea nomine **C**irce filia solis q p gminaz potiones psuevit hospites suos mutare i diuersas bestias q ec socios vlixis q ad ipaz puenerāt p suas potioes mutauit. **S**z mercuri' addit vlixis albū florē p que mutauit enformatiōez z potione veneficā. qzuis at socij sui eent mutati i bestias qntū ad figuraz corpis. tū remāsit in eis mens integ. exclusa oi bestiali seuiā. **U**n' dē i lra **E**urus: vētus talis. appulit vela ducis naritij. i. **U**lixis q denoiat naritius a loco vel a regiōe de q oriūduz erat z appulit vagas rates. i. naues pelago. i. mari cuidā insule q. i. in q insula residēs pulc' dea **C**irce edita. i. genita ex semie solis illa miscet nouis hospitib'. i. socijs vlixis pocula tacta carmine. i. incātatiōe. qz. s. hospites vt. i. postq man' **C**irce herbipotens. i. potens herbaz stit. i. mutauit socios vlixis i varios modos. i. in varias figuras bestiaz. hūc. i. vnū illoz tegit facies apri. **I**lle. i. alius marmaricus leo. i. aphricanus leo factus crescit dente z vnguibus. hūc. i. alius nup lupis additus. i. pūctus duz parat flē p' suā trāstōrmatiōe ipse vlulat. **I**lle. i. alius obambulat. i. circūit tēta. i. domos mitis vt indica tigris. i. tigris in die. **S**ed licet numen. i. deitas arcadis. i. mercurij q colit

Auaricia feruet alienaz opū violēt' creptor: lupi similitudo dixeris. **F**eror atq; inqetus. linguā litigijs exercet. cani ppabilis. **I**nsidiator occult' surripuisse fraudibus gaudz. vulpeculis exequet. **I**re intēperans fremit leonis aiaz gestare credat. **P**avid' ac fugax nō metuēda formidat. ceruis similitudo habeat. **S**egnis ac stupidus torpet: asinū uiuit. **L**euis atq; inconstās studia pmutat: nihil auibus differt. **F**edis immūdisq; libidibus immergit: sordide suis voluptate detinet. **I**ta fit ut q pbitate deserta: ho esse deserit: cū in diuinaz

pditiōe trāsire non possit: vertatur in beluam. s. ho q immergit fedis z immūdis libidib' ille detinet voluptate sordide suis. i. patur sub' z sic de ceteris vicijs ptigit loq. **U**n' pcludit phia. d. Ita fit ut q deserta pbitate deserit ee ho: cū nō possit enfire i pditiōez diuinā stat i beluā. i. i bestia. **N**ō q i nob e duplex stus pgnoscitiua. s. intellect' z sensus. **I**n intellect' e qd diuinū in nob p que ad supiora ascēdimus z deo similes sum'. **S**ēsus at inqntū nō obedit rōni e qd brutale i nob p que infra naturā huanā redigimur z bestijs similes efficiimur. iō dic boecius i t'ratu de sūmo bono. **U**e vob hoibus q de nūero bestiaz pputati estis. diuinū qd in vobis est non pgnoscetes p qd ad supiora ascenditis z deo similes estis. diuinū at in hoie vocat intellectum.

Metz glyconicū stās Ipondeo. choriambo. pirrhikio

Uela naritij ducis

Et vagas pelago rates

Eurus appulit insule

Pulcra qua residens dea

Solis edita semine

Discet hospitibus nouis

Tacta carmine pocula

Qnos vt in varios modos

Tertit herbipotens manus

Hunc apri facies tegit.

Ille marmaricus leo

Dente crescit z vnguibus

Hic lupis nuper additus

Flere dum parat vlulas

Metrum quintum

Ille tigris vt indica.
Lecta mitis obambulat
Sed licet varijs malis
Numen arcadis alitis
Obsitum miserans ducem
Peste soluerit hospitis
Jam tamen mala remiges
Ore pocula traxerant
Jam sues cerealia
Glande pabula verterant
Et nihil manet integrum
Vloce corpore perditis
Sola mens stabilis super
Monstra que patit gemit.

capilli eius crescunt in similitudine aq̄laz. et vngues ei⁹ q̄i vngues auis. et q̄ trāsmutatio fm̄ illa accidētia ducit ab expressa reputatione sp̄ci hūane p̄t deformitatē figure. **I**ō vt sic p̄t dici trāsmutationē eē factā i bestia aia remanēte. Alij dicūt q̄ hmōi trāsmutatio nō sit possibil' fm̄ rē s̄ s̄z quādā apparitionē phantasticā. vñ nō videt rōnale q̄ Nabugodonosor trāstulerit se ad iumentū comedens fenū nisi q̄ quadā mania z apparitiōe phantastica agitatus seipsum reputabat iumentum aut bestiaz. p̄pter quod a consortio hominū eiectus est z cum feris habitabat.

Leuem nimium manum
Nec potentia gramina
Membra que valeant licet
Corda vertere non valēt.
Intus est hominum vigor
Arce conditus abdita.
Hec venena potentius
Detrahunt hominem sibi
Dira que penitus meant.
Nec nocentia corpori
Mentis vulnere seuiunt.

Audit infeliciores fore improbos p̄ licentiam. Queritur Boetius cur licitum sit seuire improbos

Utm ego. Fateor inquā. nec iuria dici video viciosos: tamen si humani corporis specie ser-

in arcadia q̄ dī ales eo q̄ fingit h̄c alas in pedibus ad designā dū velocitatē sui motus. Ille mercurius miserans ducē. i. vlixem obsitū. i. circūdatū varijs malis ipse absoluit. i. liberavit euz a peste hospitis. i. Circe. tñ remiges. i. socij vlixis iā traxerant. i. biberāt mala pocula ore. et iā sues effecti verterāt. i. mutauerāt pabula cerealia. i. nutrimenta panis q̄ panis ē cibus hoim glāde. i. i glādes q̄ est cibus suis. et nihil manet integrū. scz. de figura hūana ipsis pditis. i. mutatis voce z corpe. sola at mens stabilis manēs gemit sup̄ mōstra. i. sup̄ trāsmutationē corpis quā patit. **N**ō q̄ trāsmutatio hois in bestia remanēte aia rōnali nō est possibil' fm̄ rem. qz si esset possibilis. v̄l esset possibilis fm̄ trāsmutationē substātiālē v̄l accidētālē. **N**ō fm̄ substātiālē qz p̄ talē introducitiōe noua forma substātiāl. z sic due forme substātiāles specificē differentes vt forma lupi et hois: s̄l informaret idem corpus qd̄ falsum est. **N**ec est possibilis fm̄ accidētia p̄pria que disponūt materiā ad determinatā formā qz impossibile ē materiā s̄z vnā z eandē dispōnem p̄portionari diuersis formis. vñ oīo ē impossibile aiaz intellectiūā vniri materie disposite ad formā lupi. q̄ trāsmutatio de q̄ s̄ loquit si est possibilis: erit solū fm̄ accidentia indiuidui p̄ueniētia ab exterioribus causis quēadmodū videt p̄rigisse de rege Nabugodonosor. de q̄ legit i Daniele q̄ ex hoibus eiectus ē et fenū comedit vt bos. et rore celi corpus eius infectū est donec

Hic ostendit trāsmutationē mentis per vicia esse deteriorē trāsmutatioē corpis eo q̄ mēs nobilior ē toto corpe z dic̄ Ego dico manū Circe. i. p̄tate eē nimium leuē. i. imbecillē. nec dico ḡmi na eius esse potentia qz licet valeant vertē mēbra corpis. nō tñ valent h̄tere corda qz int⁹ est vigor hoim cōdit⁹. i. abscondit⁹ arce abdita. i. mēte abscondita. s̄ hec dira venena. i. vicia potenti⁹ detrahūt hoiez sibi q̄ vicia penitus meant. i. p̄transcūt. z nō nocentia corpi seuiunt id ē seuire faciūt hoiez vulnere mētis. **M**otā dū q̄ quia anima nobilior z excellentior ē corpe: trāsmutatio facta in anima de stutibus ad vicia stante corpe humano: ipa est deterior q̄ facta trāsmutatione corporis hūani in specie bestie anima remanēte intransmutata quia anima intrāsmutata dato q̄ corpus transmutet/ adhuc homo dicit homo/ rōne anime. sed remanēte corpe humano et anima trāsmutata: iam homo non dicit homo nisi equivoce. ergo trāsmutatio anime peior est trāsmutatione corporis: aia remanēte intrāsmutata.

Hic est q̄ta p̄sa huius q̄rti in q̄ p̄ncipalit̄ tria p̄bat. p̄mo p̄bat malos esse miseros q̄ cupita p̄ficiūt q̄ si ea nō p̄ficerēt. 2° p̄bat malos esse miseros si sint impūiti q̄ si sint puniti. 3° oñt illos esse miseros q̄ faciūt iniuriā q̄ illos q̄ patiūt. scda ibi. **N**ā s̄. t̄tia ibi **N**ā ne illd̄. **P**rimo boeci⁹ p̄sentēs p̄dictis facit qd̄dam notū. et p̄bia sibi r̄ndet. 2° p̄bia

Libri quarti de consolatione philosophie

psequit principale intentū. ibi **Etenī**
Prio dic **T**ū ego boeci^o finito car
mine inq̄. i. dixi ego fateor. i. cedo
verū esse qd̄ dictū est. iniuria. i. non
iuste video dici vitiosos mutari i
bestias q̄litate. i. vicio aīoz. tamen si
p̄ quis seruent sp̄m hūani corpis
Tuc boeci^o facit notū dicens **S**ed
eis q̄z mens atrox. i. crudelis scuit p̄nicie bonoz id ip̄z noluisse eis licē. i. vt scuiāt mali i bonos
Rndet p̄bia. nec licet. vt mōstrabit p̄uenienti loco. tñ si id ip̄m qd̄ credit eis licē/ si b̄ auferat a
malis releuabit. i. subleuabit pena sceleratoz hoīm ex magna pte **N**ō licz credat malis licē q̄
scuiant p̄tra bonos. non tñ in rei veritate licet qz in seē p̄sa h̄ q̄rti ont p̄bia q̄ nihil licet malis
p̄tra bonos. nisi q̄ntū p̄mittit ex ordinatione diuine p̄uidentie ad vtilitatem bonoz.

Dic p̄bia p̄sequit principale inten
tū p̄bando q̄ improbi s̄t miseriores
q̄ cupita p̄ficiūt q̄z q̄ p̄ficē n̄ p̄nt. 2°
ost̄ q̄ in hac vita nihil ē diuturnū i
p̄patione ad vitā eternam. 3° ponit
amirationē boeci sup̄ quodaz. scda
ibi **N**eqz enī. t̄tia ibi. **T**ū ego **P**rio
dic **N**ecessē est malos eē miseriores
cū p̄fecerint cupita q̄z si nō possent
implē. qd̄ forte cuiquā. i. alieni incre
dibile. cui^o p̄batio est. **N**ā si miserū
est voluisse p̄na/ miserū ē potuisse.
sine q̄. i. posse languēt. i. deficiēt effe
ctus misere volūtatis. **I**taqz cū sin
gulis t̄bus. i. volūtati. potētie. z effe
ctui. sit sua miseria: necesse est vt illi
vrgeant t̄plici infortunio. i. malo q̄z
vides scelus velle. scelus posse. scelus p̄ficē. **D**ic boeci^o. **A**ccedo inquā. i. p̄sentio. s̄ ego vehemen
ter exopto vt mali deserti possibilitate patrādi sceleris cito careant s̄ infortunio. et dic p̄bia **C**a
rebūt inq̄t ocus. i. citius q̄z tu forsitan velis. i. velle doleas. vel q̄z illi existimēt se carituros **N**ō
q̄ p̄bia dic q̄ posse malū sit peius q̄z velle malū. s̄ videt falsū qz posse peccare nō ē malū s̄ vel
le peccare. vñ fm **S**en. **O**me p̄cēm in actione est. z ois actio ē volūtaria. q̄ ome p̄cēm ē volūta
riū. pro t̄to etiā dic **A**ugl. **T**olle volūtate z infernus nō erit. q̄ peius est velle malū q̄z posse ma
lū. cui^o p̄trariū h̄ dic. **A**d h̄ dicēdū q̄ si posse et velle s̄z se z absolute p̄siderent: tūc peius ē vel
le malū q̄z posse. **S**i at accipit posse vt sequēs malā volūtate et subseruēs eidē vt volūtas ma
la p̄ficiat in exteriori ope sic peius ē posse q̄z velle. qz sine tali posse langueret volūtatis effectus
. i. nō p̄ficeret opus eius eē. **S**ic at dicto mō peius est posse malū q̄z velle: sic peius ē p̄ficē malū
q̄z posse. ita q̄ vnūqd̄qz istoz triū velle. posse. p̄ficere. aliqd̄ mali addit supra p̄cedens

Hic p̄bia qz boeci^o optauit ma
los citl^o carē potētia patrādi sce
leris p̄bat q̄ in hac vita nihil ē diu
turnū vel duratiū in p̄patione ad
p̄petuā vitā dicēs. **N**eqz enī est ali
qd̄ serū. i. tardū vel durabile i tā bre
uibus metis. i. finis p̄ntis vite qd̄
immortalis animus putet p̄ longū
temp^o expectare. i. manē q̄z malozū
magna spes quā h̄nt de longitudie
vite z excelsa machina. i. magna po
tentia facinozū sepe destruit sine. i.
. i. morte. sine inquā insperato et re
pentino. **N**ō scz finiri morte statu

seruent: in beluas tñ animoz qualitate mutari. **S**ed
q̄z atrox scelerataqz mēs: bonoz p̄nicie scuit: id ip̄m
eis licere noluisse. **P**. **N**ec licet inquit: vt p̄uenienti
mōstrabit loco. **S**z tñ si id ip̄m qd̄ eis licē credit: au
ferat. magna ex pte sceleratoz hoīm pena releuatur. **I**

Etenī quod incredibile cui forte videat: infeliciores
esse necesse est malos cum cupita perfecerint: q̄z si ea
que cupiūt implere non possint **N**am si miserū est vo
luisse praua: perfecisse miserius est. sine quo volūtatis
misere langueret effectus. **I**taqz cum sua singulis mi
seria sit: triplici infortunio necesse ē vrgeantur quos
videas scelus velle. posse. perficere. **A**ccedo inquā
Sed vt hoc infortunio cito careāt patrādi sceleris
possibilitate deserti/ vehementer exopto. **P**. **C**are
būt inquit ocus/ q̄z vel tu forsitan velis. vel illi sese
estimant esse carituros.

Dic boeci^o. **A**ccedo inquā. i. p̄sentio. s̄ ego vehemen
ter exopto vt mali deserti possibilitate patrādi sceleris cito careant s̄ infortunio. et dic p̄bia **C**a
rebūt inq̄t ocus. i. citius q̄z tu forsitan velis. i. velle doleas. vel q̄z illi existimēt se carituros **N**ō
q̄ p̄bia dic q̄ posse malū sit peius q̄z velle malū. s̄ videt falsū qz posse peccare nō ē malū s̄ vel
le peccare. vñ fm **S**en. **O**me p̄cēm in actione est. z ois actio ē volūtaria. q̄ ome p̄cēm ē volūta
riū. pro t̄to etiā dic **A**ugl. **T**olle volūtate z infernus nō erit. q̄ peius est velle malū q̄z posse ma
lū. cui^o p̄trariū h̄ dic. **A**d h̄ dicēdū q̄ si posse et velle s̄z se z absolute p̄siderent: tūc peius ē vel
le malū q̄z posse. **S**i at accipit posse vt sequēs malā volūtate et subseruēs eidē vt volūtas ma
la p̄ficiat in exteriori ope sic peius ē posse q̄z velle. qz sine tali posse langueret volūtatis effectus
. i. nō p̄ficeret opus eius eē. **S**ic at dicto mō peius est posse malū q̄z velle: sic peius ē p̄ficē malū
q̄z posse. ita q̄ vnūqd̄qz istoz triū velle. posse. p̄ficere. aliqd̄ mali addit supra p̄cedens

Neqz enī est aliqd̄ i tambreibus vite metis ita ferū
qd̄ expectare longū immortalis p̄sertim anim^o putet.
Quoz magna spes et excelsa facinoz machina: repen
tino atqz insperato sepe sine destruit. **Q**d̄ q̄dem illis
miserie modū statuit. nā si neq̄cia miseros facit: mise
rior sit necesse est diuturnior nequā. **Q**uos infelicissi
mos esse iudicārē: si nō eoz maliciā saltē mors extrei
ma finiret. **E**tenī si de p̄uitatis infortunio vera p̄clu
sionis. infinitā liquet eē miseriā. quā eē p̄stat eternā.

Prosa quarta

It ipsa malis modū. i. tminū sine miserie qđ pbat p hoc. Nā si neq̄cia facit miseros vt patz ex di
ctis: necesse ē vt diuturnior nequā sit miserior. q̄s malos iudicarem infelicissimos si nō extrema
mors eoz maliciā finiret. Si eni p̄clusimus vera de infortunio p̄uitatis: qđ infortunū. i. malum
tāto est maius q̄nto est diuturnius. liquet miseriā eoz esse infinitā quā p̄stat esse eternā. essz at̄ mi
seria maloz eterna/ si morte nō finiret. Nō q̄ de oppositis opposito mō iudicandū est. cū opposi
toz opposite sint cause. Sic q̄ in bonis illud qđ est diuturnius ē melius: sic i malis qđ est diutur
nius est peius. Cū igit malicia facit miseros malos: infinita esset eoz miseria si p̄petuo p̄duraret
in vita. s̄qz mors tminat eoz maliciā ido eoz miseriā et infelicitatē diminuit.

B. Tum ego mira qđem inquāz p̄cessu difficilis illa
tio. s̄z his eam que prius p̄cessa sūt nimiū p̄uenire cog
nosco. **P.** Recte inq̄t estimas. Sed q̄ cōclusioni acce
dere durū putat: equū est vel falsum aliqđ p̄cessisse de
mōstret. vel collationem p̄positionū nō esse efficacem
necessarie conclusionis ostendat. Alioquin concessis

p̄cedentibus/ nihil prorsus est qđ de illatione causef.
sis vel ondat collationē p̄positionū nēarie p̄clonis nō esse efficacē. alioq̄n p̄cessis p̄cedētibz: ni
hil est qđ causef. i. p̄querat de illatione. vñ necessariū ē eā p̄cedē q̄ntūcūqz videat durū. Nō q̄
si nō p̄sentit p̄cloni: s̄ est vel p̄pter p̄ccm in materia: vel p̄pter p̄ccm in forma. p̄pter p̄ccm in ma
teria/ vt si aliq̄ p̄missaz sit falsa. Prop̄t p̄ccm in forma vt si nō sit debita p̄nexio p̄ponū respectu
p̄clonis incidere aliq̄ fallacia. Si aut̄ nihil istoz accidit: nēario sequit̄ p̄clo ex p̄missis

Nā hoc quoqz qđ dicaz nō minus mirū videat/ s̄z ex
his que sumpta sunt/ eque est necessariū. **B.** Quidnā
inquā? **P.** Feliciores inq̄t esse improbos supplicia lu
entes q̄z si eos nulla iusticie pena coerceat. Neqz id
nūc molior qđ cuius veniat i mentē/ corrigi vltione
p̄rauos mores. et ad rectū supplicij terrore deduci. ce/
teris q̄z exemplū esse culpāda fugiendi. S̄z alio qđā
mō infeliciores esse improbos arbitroz impunitos.
tametsi nulla rō correctionis: nullus respect⁹ habeat

exempli. **B.** Et q̄s erit inquā p̄ter hos ali⁹ modus?
lioz. i. nō intendo nūc qđ alicui veniat in mentē p̄rauos mores. i. hoies p̄raue morigeratos corrigi.
vltione. i. pena. et froze supplicij ipsos deduci ad rectū et nō intendo ceteris hoibus penā maloz
esse exemplū fugiendi culpāda. i. mala. Sed p̄ter istas duas cās ē alia a p̄dictis qua arbitroz im
probos esse feliciores punitos. tametsi p̄ q̄uis nulla rō correctionis. z null⁹ respectus exēpli ha
beat. Et q̄rit boeci⁹. Quis erit p̄ter hos alius modus? Nō q̄ due sunt cause p̄ter quas videf
melius malos esse punitos q̄z impunitos. Una est qz p̄ penas malū corrigunt z resipiscūt a malo
S̄cda cā est qz alij timore pene maloz declinat a malo. z sic pena maloz est exemplū alijs fugi
endi malū. s̄z iste due cause sint vere. tñ p̄bia de eis nō intēdit s̄ vult assignare aliā cāz p̄ter istas

P. Et illa. Bonos inq̄t esse felices. malos nō mise
ros. nōne p̄cessimus? **B.** Ita est inquā. **P.** Si igit in
quit miserie cuiuspiam bonū aliqđ addat. nōne felici
oz est eo cnius pura ac solitaria sine cuiusqz boni ad/

Hic p̄bia ponit admirationē boe
cij super deductione p̄bie. d. p̄bia
mira est illatio tuaz p̄cessu. i. ad p̄ce
dendū difficilis q̄ p̄bat miseriā ma
loz diminui p̄ mortē. s̄ cognosco eā
nimiū p̄uenire his q̄ p̄cessa sūt prius
Dic p̄bia Recte inq̄t estimas. i. q̄ p̄
dicte illatioi difficile credit. s̄ q̄ du
rū. i. difficile putat accedē p̄cloni i/
psam p̄cedēdo: equū est vt ipse de/
mōstret aliqđ falsuz p̄cessisse i p̄mis

Hic p̄bia pbat malos esse miseri
ores si non puniant q̄z si puniant. 2⁹
soluit qđdā dubiū. 3⁹ ponit quendaz
epiloguz p̄dictoz. scda ibi. S̄z q̄lo
tria ibi. Id nō actenus. P̄rio p̄mit
tit p̄clonem quā p̄bare intēdit: exclu
dendo qđdā modos p̄batōnis q̄bus
p̄clo p̄bari posset. 2⁹ ponit aliū mo
dū p̄batōis ab istis ibi. Et illa. Pri
mo dic. Hoc q̄z qđ dicā nō min⁹ vi
det mirū s̄ eque nēariū videf p̄clu
di ex his q̄ sumpta sunt. et q̄rit boe
cius. Quidnā est s̄? Dic p̄bia. Ego
dico improbos esse feliciores luē/
tes supplicia q̄z si nlla pena iusticie
eos coerceat. i. puniat. s̄ ego nō mo
lioz. i. nō intendo nūc qđ alicui veniat in mentē p̄rauos mores. i. hoies p̄raue morigeratos corrigi.
vltione. i. pena. et froze supplicij ipsos deduci ad rectū et nō intendo ceteris hoibus penā maloz
esse exemplū fugiendi culpāda. i. mala. Sed p̄ter istas duas cās ē alia a p̄dictis qua arbitroz im
probos esse feliciores punitos. tametsi p̄ q̄uis nulla rō correctionis. z null⁹ respectus exēpli ha
beat. Et q̄rit boeci⁹. Quis erit p̄ter hos alius modus? Nō q̄ due sunt cause p̄ter quas videf
melius malos esse punitos q̄z impunitos. Una est qz p̄ penas malū corrigunt z resipiscūt a malo
S̄cda cā est qz alij timore pene maloz declinat a malo. z sic pena maloz est exemplū alijs fugi
endi malū. s̄z iste due cause sint vere. tñ p̄bia de eis nō intēdit s̄ vult assignare aliā cāz p̄ter istas

Hic p̄bia ponit aliū moduz p̄ter
p̄dictos p̄bando malos impunitos
esse miseriores q̄z punitos. 2⁹ decla
rat qđdā assumptū in p̄batione. ibi.
Sed puniri. p̄mo resumit qđ s̄ p̄ba
tū est tria. p̄sa. d. Nonne p̄cessimus

Hic p̄bia ponit aliū moduz p̄ter
p̄dictos p̄bando malos impunitos
esse miseriores q̄z punitos. 2⁹ decla
rat qđdā assumptū in p̄batione. ibi.
Sed puniri. p̄mo resumit qđ s̄ p̄ba
tū est tria. p̄sa. d. Nonne p̄cessimus

Libri quarti de consolatione philosophie

bonos esse felices malos vero miseros
Dicit boecius Ita est inquam. et philosophia
Si miserie alicuius addit aliquod
bonum nonne ipse est felicitior eo cuius
miseria est pura et solitaria sine
admixtione alicuius boni? dicit boeci-
us **S**ic inquam videtur **U**lterius querit
philosophia si eidem misero qui cuncta caret
bonis aliud malum fuerit annexum
nonne censendus est infelicitior eo cuius
infortunium. id est malum relevatur
id est temperat participatione boni. **D**icit
boecius **Q**uidni inquam. id est quare non. **I**-
gitur dicit philosophia. mali cum puniuntur habent
aliquid boni annexum. id est penam que ratione
iusticie bonum est. et cum idem improbi
carent supplicio. id est pena inest eis ali-
quid alterius mali. id est ipsa impunitas
us. negare non possum. **I**gitur concludit philosophia quod improbi multo sunt infelicitiores donati. id est additi iniusta
impunitate. id est mala impunitate quam puniti iusta ultione. id est pena **N**on quod ratio quam philosophia intercedit est ista
Cuiuscumque hominis malicie addit aliquod boni. ipse felicitior est eo cuius malicie nihil boni addit. sed cum
malus homo puniatur: sue malicie addit aliquod boni. id est pena que ratione iusticie bona est. cum autem non puniatur:
ei malicie addit aliquod malum. id est impunitas que mala est. et malus punitus felicitior est malo impunito.
Dicit philosophia declarat quiddam assum-
ptum in probatione. id est quod pena malorum sit
bona et quod impunita sit mala. dicitur ma-
nifestum est quod puniri improbos est ius-
tum. et iniquos elabi. id est eadem impuni-
tos est iniustum **D**icit boecius **Q**uis ne-
get illud? **S**ubiungit philosophia. **N**unquam il-
lud aliquis negabit. omne quod est iustum: esse
bonum. et e contra. id est per contrarium. quod iniustum est liquet. id est manifestum est ipsum esse malum. **E**go boecius dixi
ista iam dicta consequentia sunt eis que pauloante conclusa sunt **N**on quod philosophia innuit duplicem rationem **P**ri-
ma talis est. **P**ena malorum est iusta. id est iustum est bonum. et pena malorum est bonum. **S**ecunda ratio est **I**mpuni-
tas malorum est iniusta. id est iniustum est malum. et impunitas malorum est mala.
Dicit philosophia soluit dubium. **Q**uerit
enim boecius. o philosophia quomodo te inquit. nun-
quam quod nulla animarum supplicia post mortem
relinquas. id est reliqui voces. philosophia respondet
Magna. quare malorum alia ego puto
exerceri. id est puniri penali acerbitate
sicut mala damnatorum **A**lia vero puniri
purgatoria clementia. id est igne purga-
torio. sed differere. id est disputare de his penis que debentur animabus post mortem nunc non est consilium **N**on quod peccatum
quicquid est tale quod per ipsum habituatur voluntas ad malum. cuiusmodi est mortale peccatum. peccantes ergo mor-
taliter et in tali peccato decedentes puniuntur pena eterna post mortem. **N**am secundum beatum Gregorium. **A**d magna ius-
ticia iudicantis dei pertinet ut nunquam careant supplicio que nunquam carere volunt peccato. **Q**uicquid autem peccatum est
tale quod constat cum voluntate habituata ad bonum sic est peccatum veniale. tale non puniatur eternaliter post mor-
tem. sed quare ad iusticia dei pertinet ut nullum peccatum maneat impunitum. id est omne ut homo puniatur ad tempus pro peccato
veniali. et quare pro talis pena anima purgatur ad receptionem pleni premij. id est illa pena dicitur pena purgatoria
Dicit philosophia ponit quedam epilogum
in dictorum. et ostendit boecius opinionem vul-
gi esse contrariam opinioni philosophie ibi **T**unc
ego **P**rimo dicit **I**d egimus. id est pertracta-
uimus hactenus. id est hucusque ut patras
malorum que tibi videbantur indignissima

mixtione miseria est? **B.** Sic inquit videtur. **P.** Quid si
eidem misero que cunctis careat bonis: propter ea quibus
miser est/malum aliud fuerit annexum? nonne multo infeli-
cior eo censendus est: cuius infortunium boni participa-
tione relevatur? **B.** Quidni inquam. **P.** Habent igitur im-
probi cum puniuntur quidem boni aliquid annexum. penam ipsam
scilicet/que ratione iusticie bona est. idemque cum supplicio car-
rent: inest eis aliquid alterius mali/ipsa impunitas. quam
iniustitiam malum esse/ confessus es. **B.** Negare non possum.
P. Multo igitur infeliciores improbi sunt iniusta im-
punitate donati quam iusta ultione puniti.

quas merito. id est iure iniustitiam confessus es esse malum. **D**icit boeci-
us. negare non possum. **I**gitur concludit philosophia quod improbi multo sunt infeliciores donati. id est additi iniusta
impunitate. id est mala impunitate quam puniti iusta ultione. id est pena **N**on quod ratio quam philosophia intercedit est ista
Cuiuscumque hominis malicie addit aliquod boni. ipse felicitior est eo cuius malicie nihil boni addit. sed cum
malus homo puniatur: sue malicie addit aliquod boni. id est pena que ratione iusticie bona est. cum autem non puniatur:
ei malicie addit aliquod malum. id est impunitas que mala est. et malus punitus felicitior est malo impunito.

Sed puniri improbos iustum: impunitos vero elabi/ini-
quum esse manifestum est. **B.** Quis id neget? **P.** Sed ne
illud quidem ait quodquam negabit. bonum esse omne quod iustum
est: propterea quod quod iniustum est: malum liquere. **B.** Respon-
ditur ego **I**sta quidem consequentia sunt eis que pauloante conclusa sunt
Ista iam dicta consequentia sunt eis que pauloante conclusa sunt **N**on quod philosophia innuit duplicem rationem **P**ri-
ma talis est. **P**ena malorum est iusta. id est iustum est bonum. et pena malorum est bonum. **S**ecunda ratio est **I**mpuni-
tas malorum est iniusta. id est iniustum est malum. et impunitas malorum est mala.

Sed queso inquam te. **N**ulla ne animarum supplicia post
defunctum morte corpus relinquas? **P.** Et magna quidem
inquit. **Q**uorum alia penali acerbitate: alia vero purgatoria
clementia exerceri puto. **S**ed nunc de his differere con-
silium non est.

Sed queso inquam te. **N**ulla ne animarum supplicia post
defunctum morte corpus relinquas? **P.** Et magna quidem
inquit. **Q**uorum alia penali acerbitate: alia vero purgatoria
clementia exerceri puto. **S**ed nunc de his differere con-
silium non est.

Id vero hactenus egimus: ut que indignissima tibi vi-
debat malorum patras: eam nullam esse cognoscens. quosque
impunitos querebare: videns nunquam improbitatis sue

Prosa quarta

carē supplicij. **L**icentiā quā cito finiri p̄cabis/nec longā esse discēs: infeliciozēq; fore si diuturnior: infeliciſſimā & si eēt eterna. **P**ost hec miseriores esse improbos: iniusta impunitate dimiſſos/ q̄ iusta vltione punitos. **C**ui ſententię p̄ſequens ē: vt tum demū grauioribus supplicij vigeant cū impuniti eēt credunt. feliciffimā esse si eſſet etna ſic in iſta p̄ſa oſtenſus eſt. poſt hec p̄batū eſt eadē p̄ſa improbos esse miseriores dimiſſos. i. relictoſ iniuſta impunitate q̄ punitoſ iuſta vltione. **C**ui ſententię p̄ſequens eſt cū credunt eſſe impuniti/ vigeant grauioribus supplicij. **N**ō circa p̄dicta cū dī illū eſſe miſeriores q̄ peccat impune q̄ qui punit p̄ p̄ccō. **E**ſt intelligendū de miſeria p̄ntis vite vtrobiz vt ſit p̄formis p̄p̄atio. **A**ccipiendū enī miſeriā p̄ntis vite ex vna pte. & ex alia pte miſeriā q̄ eſt poſt mortē eſſet deſormis p̄p̄atio & ex p̄p̄oſitū qz h non loquit de miſeria que eſt poſt mortem.

B. Tum ego. cū tuas inquā rōnes p̄ſidero: nihil dici verius puto. **A**ſi ad hoīm iudicia reuertar. q̄s ille eſt cui hec nō credenda mō: ſ; ſaltez audienda videant?
Ita eſt inq̄t illa. **N**equeūt enī oculos tenebris aſſuetos ad lucē p̄ſpicue veritatis attollē. ſiles q̄ auib? ſunt. quaz intuitū nox illuminat. dies cecat. **D**ū enim nō rez ordinē: ſ; ſuos intuent affectus/ vel licentiā: vel impunitatē ſclerū putāt eſſe felicē. **V**ide autē qd eterna lex ſanciat. **M**elioribus animū ſi p̄formaueris: nihil opus eſt iudice premiū deferēte. tu te ipſe excellentiorib? addidiſti. **S**tudiū ad peiora deflexeris: eēt ne queſieris vltorē. tu te ipſe i deteriora detruſiſti. **V**eluti ſi vicib? ſordidā humū. celūq; reſpicias. cūctis extra ceſſantibus: ipſa cernēdi ratione nūc ſceno: nūc ſideribus intereſſe videaris. **A**t vulgus iſta non reſpicit. nos. qd tū nō eſt. **V**ide atē qd ſanciat. i. ſtatuat etna lex. i. diuina p̄uidētia ſi p̄formaueris aim tuū meliorib?. i. virtutib? nihil eſt tibi opus iudice exteriori deferēte premiū qz tu te ipſe addidiſti excellentioribus. et p̄ p̄ns fact? es de?. **S**i atē ſtudiū deflexeris ad peiora. i. vicia ne p̄ nō queſieris eēt vltorē. i. vindicē. qz tu ipſe detruſiſti te in deteriora. et p̄ p̄ns fact? es belua. **H**oc declarat i ſili. **V**eluti ſi reſpicias humū et celū vicib?. i. viciffim. nūc celū nūc trā. cūctis ſupple iudicijs eēt ceſſantib?. tu ipſa ſola rōne cernēdi videaris nūc in eſſe ſceno. i. frē. nūc ſiderib?. i. celo. **S**ic eodem mō cūctis eēt ceſſantib? ipſa ſola rōne opandi bñ vel male aſſequis premiū vl? ſupplicij dīna iuſticia ſ; ordināte. ſ; vulg? iſta nō reſpicit p̄p̄ p̄dictā cāz. **N**ō q̄ natura viſus requirit mediū illūminatū. iō ſ; cōem naturā viſus/ noctue z bubones meli? deberēt vidē i die q̄ i nocte. cui? tñ p̄trariū accidit eis vel p̄p̄ debilitatē naturalē viſus ſic i noctuis. vl? p̄p̄ p̄ſuetudinē ad tēbras ſic credit de bubone. **C**ū enī bubo habeat alias aues ſibi iūmicas. ido de die in cauernis latitat: et alijs auib? queſcentibus p̄pter neceſſitatē victus de nocte volat. **N**ō q̄ dīc **V**ide qd eterna lex ſanciat. dīc brūſ Augl. in li. de liberl. arb. **L**ex etna eſt qua iuſtū eſt vt oia ſint ordinata. et iō ſm ordine eius nunq; iuſtus deſtituit premijs nec malus ſupplicio.

Quid igit. **H**is ne accedamus quos beluis ſiles eſſe

nullā eaz eēt cogſceres ſic oñdimus in ſcda p̄ſa. et illos malos q̄s tu q̄ rebare impunitos tu nunq̄m vidēs carē supplicij ſue improbitatis ſic oñſum eſt t̄tia p̄ſa. **E**t nos etiā egimus vt licentiā ſeuendi p̄ bonos quaz tu cito p̄cabis finiri/ discēs iā nō eēt lōgā. & infeliciozē eſſe potēt iā ad malū ſi eſſet diuturnior & in/

Dic boecius oñt opionez vulgē eēt p̄trariā opioni p̄ſie. 2° oñt p̄ſia nō eſſe p̄ſentiendū opioni vulgari. ſcda ibi **Q**uid igitur. **P**rimo dicit p̄ſia cum ego conſidero tuas inq̄ſitiōes. i. rōnes puto nil verius dici ſupple ill. ſ; ſi reuertar ad iudicia vulgariū hoīm ſupple alit videtur. **Q**uis ei ē cui hec ſupple dicta tua nōmō. i. nō tñ videant n̄ credēda ſ; etiā nō audienda. **D**ic p̄ſia **I**ta ē q̄ vulgares nequeūt oculos rōnis & intellectus aſſuetos. i. aſſuefactos tenebris paſſionuz attollē. i. erigē ad lucē p̄ſpicue veritatis ſupple vt vera videant iudicio recte rōnis. et ſunt ſiles auib?. i. noctuis et bubombus qz intuitū. i. viſū nox illūinat & dies cecat. dū enī vulgares nō intuent ordinē rez q̄ hz ſe ad modū lucis ſ; intuent ſuos affectus. i. deſideria q̄ hnt ſe ad modū tenebrar: ipi putāt felicē eſſe impunitatē ſclerū. i. malorū. vel licentiā ſupple ſeuendi p̄ bonos.

Dic oñt p̄ſia nō eſſe p̄ſentiendū opioni vulgari. d. **B**oeci qd igit.

Libri quarti de consolatione philosophie

Dicis nunquid debemus accedere per consensum his vulgaribus quos monstrauimus siles esse bestias? quod dicitur non. et hoc manifestat per exemplum. dicitur. Quid dicitur si quis homo amisso penitus visu obliuisceret etiam se ipsum habuisse visu et arbitraretur nihil deesse sibi ad perfectionem humanam. nunquid homines videntes. i. iudicantes eadem cum ceco putaremus esse cecos? quod dicitur. imo suppletur.

Si vulgares dicent se recte iudicare et se non esse beluas/ adhuc non esset eis sentiendum rei veritatem. propter quod non est astandum eorum iudicio. vnde Seneca in de remed. fori. dicit. Male opinantur homines de te. si mali. mouerent autem si sapientes si loquerentur. hunc autem malis displicere est laudari. Male de te loquuntur. mouerent si iudicio facerent. hunc autem morbo ignorantie faciunt. Male de te loquuntur quia bene nesciunt loqui.

Dic philosophia probat illos esse miseriores quod faciunt iniuriam quam quod patiuntur. 2o ex hoc concludit quod iniuria non est ipsius patientis sed inferentis. 3o inuenit oratores. scilicet ibi dicitur. Hinc igitur. Et ibi dicitur. Atque nunc. Pro dicitur. Nunquid vulgares non adqueferent. i. crederent illud quod nunciat eque validis firmamentis rationum. i. infeliciores esse eos quod faciunt iniuriam quam quod patiuntur? dicitur boetius. vellem audivere has ipsas rationes. Tunc philosophia interduos syllogismos ad probandum interuenit quod primus est. Quis improbus est miser. si ois dignus supplicio est improbus. ergo ois dignus supplicio est miser. et per consequens quanto dignior est supplicio. tanto est miserior. Secundus syllogismus est. Quanto alius est dignior supplicio tanto est miserior. si faciens iniuriam dignior est supplicio quam patientis. ergo faciens iniuriam dignior est supplicio quam patientis. Pro dicitur inuenit primus syllogismum. dicitur. Nunquid negas oem improbum esse dignum supplicio? Boetius dicit. Nunc nego. Et philosophia inquit. multiplex liquet eos esse infelices quod sunt improbi. Ita est dicitur boetius. Igitur dicitur philosophia. quod digni sunt supplicio non dubitas eos esse miseros. dicitur boetius. Conuenit inquam suppletur predictis. Tunc inuenit secundus syllogismum per modum interrogationis. dicitur. Boetius si tu relinques cognitor. i. iudex causarum cui putares inferendum supplicium: vel ei quod fecisset iniuriam. vel ei quod perulisset iniuriam? dicitur boetius. Non ambigo. i. non dubito quoniam ego satisfacem passo iniuriam dolore. i. cum supplicio facientis iniuriam. Igitur dicitur philosophia illator iniurie videtur tibi esse miserior quam acceptor iniurie. dicitur boetius. Consequitur inquam suppletur predicta. **N**on quod ad eandem rationem sic posset argui. Qui cumque operatur malum ex proposito: magis peccat et miserior est quam ipsum sustinet sine proposito et voluntate. si inferens iniuriam peccat ex proposito et ex voluntate. sustinet autem sustinet sine proposito et voluntate. ergo inferens iniuriam peior est et miserior patiente iniuria.

Dic philosophia concludit ex dictis quod quilibet iniuria non est miseria patientis sed inferentis. dicitur. Hae igitur de causa quod inferens iniuriam miserior est patiente et ex alijs causis ea radice. i. fundamentum nitentibus. h. i. fundamentum quod turpitudine facit homines miseros supra natura. i. sua propria natura. Ex hoc apparet iniuriam cuiuslibet illatam non esse miseriam accipientis. i. patientis eam sed inferentis. **M**ota quod ex ista sic potest argui. Turpitudine propria natura sua facit hominem miserum. si turpitudine est in inferente iniuria et non in patiente. ergo inferens iniuriam est turpis et miser et per consequens iniuria non est miseria patientis sed eam inferentis.

Dic philosophia inuenit oratores. 2o concludit ex dictis quod odium non habet locum

monstramus? Quid si quis amisso penitus visu: ipsum etiam se habuisse obliuisceretur intuitum nihil quod sibi ad humanam perfectionem deesse arbitraretur. num videntes eadem cecos putaremus?

Nam ne illud quidem adqueferent/ quod eque validis rationum nititur firmamentis: infeliciores eos esse quod faciunt quam quod patiuntur iniuriam? **B.** Vellem inquam has ipsas audire rationes. **P.** Quomodo inquit improbum num supplicio dignum negas? **B.** Nunc nego. **P.** Infelices vero esse quod sunt improbi/ multipliciter liquet. **B.** Ita inquam. **P.** Qui igitur supplicio digni sunt: miseros esse non dubitas. **B.** Conuenit inquam. **P.** Si igitur cognitor ait: resideres. cui supplicium inferendum putares/ ei ne quod fecisset. an quod perulisset iniuriam? **B.** Nec ambigo inquam quoniam perulisset satisfacere dolore facientis. **P.** Miserior igitur tibi iniurie illator quam acceptor esse videretur. **B.** Consequitur inquam.

Hinc igitur alijsque de causis ea radice nitentibus quod turpitudine supra natura miseros faciat: apparet. illatam cuiuslibet iniuriam non accipientis. sed inferentis esse miseriam. **M**ota quod ex ista sic potest argui. Turpitudine propria natura sua facit hominem miserum. si turpitudine est in inferente iniuria et non in patiente. ergo inferens iniuriam est turpis et miser et per consequens iniuria non est miseria patientis sed eam inferentis.

P. Atque nunc ait pera faciunt oratores. Pro his autem

Prosa quarta et Metrum quartum

graue qd acerbūq; p̄pessi sunt: miserationē iudicū ex-
citare conant̄. cū magis admittētib; iustior misera-
tio debeat. Quos non ab iratis s; a p̄picijs potius:
miserantibusq; accusatorib; ad iudiciū veluti egros
ad medicū duci oportebat vt culpe morbos: supplicio
resecarent. Quo pacto defensorū opera vel tota frige-
ret: vel si p̄desse hoībus mallet: in accusationis habi-
tū verteret. Ipsi quoq; improbi si eis aliqua rimula
v̄tutē relicta fas esset aspice: vicioꝝ q; sordes: penarū
cruciatibus se deposituros viderēt: p̄pensatione ad i-
piscende probitatis nec hos cruciatus esse ducerent.
defensorū q; operam repudiarent. ac se totos accusa-
toribus iudicibusq; permetterent

bus iniuriatibus tūc defensio eoz verteret in habitū accusatōnis ita q; ille q; fuit defensor: fieret
accusator. Ipsi quoq; improbi si eis esset fas respice v̄tutē relicta aliq; rimula. i. cognitione. ipi vi-
derēt se. deposituros sordes vicioꝝ cruciatib; penarū p̄pensatione. i. cā adipiscēde p̄bitatis. Nec
ipsi dicerēt. i. reputarēt cruciatus s; ipi repudiarēt. i. spernerēt operā. i. diligentia defensorū. et se to-
tos p̄mitterēt accusatoribus et iudicibus. **N**ō q; misericordia et miseratione est virtus fm quaz aliq; s;
p̄parit̄ aliene miserie. Cui s; inest maior miseria: ei debet maior misericordia. s; declaratū ē maio-
re esse miseria inferētis iniuriā q; patientis. s; ad miserandū eis maxie debet induci iudices. cuius
p̄trariū faciūt oratores. q; inducūt iudices ad miserandū patientib; iniuriā. **N**ō q; faciētes ini-
uriā accusandi s; nō ex ira s; ex cōpassione et mīa vt penali remedio morbus culpe eoz auferat̄.
Sic enī egris nō est insultandū s; poti; p̄dolendū. sic et istis q; morbo vicioꝝ affecti s; et potius
s; accusandi q; defendēdi vt penali acerbitate eoz malicia minuat̄. Itē si mali p̄pederēt sordes
vicioꝝ et dignitates v̄tutū nō reputarent cruciatus s; se accusatoribus et iudicib; volūtariē affer-
rent puniendos.

Quo fit vt apud sapiētes null; prois odio locus
relinquat̄. Nā bonos quis nisi stultissimus oderit?
malos nō odisse rōne caret. Nā si vti corporū languor:
ita viciōsitas qdam est qsi morbus animoz. cū egros
corpe mīme dignos odio: s; potius miseratione iudi-
cemus: multo magis nō insequendi s; miserādi sunt.
quoz mētes: oī languore atrocior: v̄rget improbitas.
quēdi s; odio s; potius miserādi. q; mētes v̄rget improbitas. i. malicia existēs atrocior. i. crudeli-
or oī languore corporali. **N**ō q; sapientes nō debent odire malos. q; dicit Sen ad Lucill. Dunc
affectū sapiētes habeāt aduersus malos quē h; medicus aduersus suos egros q; eos non odio s;
remedio studet p̄tractare q; nec reliquias egroz. nec effusa dedignat̄ intueri.

Metrum fallenium et elegiacum

Quid tantos inuat excitare motus
Et propria fatum sollicitare manu
Si mortem petitis propinquat ipsa

apud sapiētes ibi **Q**uo fit. **P**rius in-
uehit s; oratores q; inducūt iudices
ad miserandū patienti iniuriā. cū tñ
potius miserandū sit faciēti iniuriā
Dicit s; **E**t oratores. i. causidici q; of-
ficiū est p̄suadē iudici: isti faciūt nūc
contrarium. quia ipi conant̄ excitāre
miserationem iudicū pro eis qui p̄-
pessi s; grauez acerbū qd. cū magis
iustior miseratione debeat admittenti-
bus. i. faciētib; malū q; iniuriātes
oportebat duci ad iudiciū veluti e-
gros ad medicū. non ab iratis ac-
cusatoribus s; a p̄picijs miserantibus
vt resecarēt morbos culpe supplicio
.i. pena. **Q**uo pacto si hoīes mouer-
ent̄ misericordia erga faciētes iniuriā
opera. i. diligentia defensorū. i. defen-
dere volentū ipsos: illa tota frigeret
.i. cessaret. vt si mallet p̄desse hoī-

rent puniendos.

Hic phia ex dēis p̄cludit q; odiū
nō h; locū apud sapiētes et dicit **Q**uo
fit. i. ex dēis sequit̄ vt apud sapien-
tes null; locus relinquat̄ odio. **N**ā
q; odit bonos nisi stult; malos nō
odisse caret rōne. i. irrōnabile. **N**am
sic languor ē morbus corporū. ita vi-
ciū ē morbus aiāz. **C**ū s; egros corpe
mīme indicarem; dignos odio s; po-
tius miseratione: multo magis nō p̄se-

Hic incipit q̄rtū metz huius q̄rti qd dicit fal-
lentū ab inuatore. scdm dicit pentametz siue ele-
giacū. in q; phia exclamat s; hoīes q; bellicis mo-
tibus ex odio semet ipsos ad mortē deducūt. d.
Quid inuat. i. que vtilitas est excitare tātos mo-
tus. i. odiū. et qd inuat sollicitare. i. sollicite exq̄rē
fatū. i. mortē p̄pria manu. q. d. nulla ē vtilitas **E**st

aut rō hec qz si mortē petitis. i. desideratis siue
vřaz siue alioz p̄pinquat spōte sua. nec remorat
.i. retardat volucres. i. veloces equos. **Mirādū**
est etiā qz hoies quos leo. serpens. tigris. vřsus.
aper. dente petūt. i. inuadunt qz ūdem hoies pe
tunt. i. inuadūt se ense vt se mutuo inficiant **Et**
qrit p̄hia. **Nunq̄d** hoies mouent iniustas acies
et fera bella. et volūt perire alternis telis. i. mu
tuis sagittis iō qz mores eoz distāt z dissidēt. i.
discordāt. **Certe** ista rō seuijie n̄ ē sal. iusta. vis
ḡ referre. i. reportare aprā vicē. i. vicissitudinem
mēitis tā boni qz mali/ dilige bonos z miseresce
malis **Nō** qz dic̄ mortē nō retardare suos egs
p quos equos mortis intelligunt p̄tiales disposi
tiones periodi p̄ q̄s hō ad mortē tendit. **Quilibet** enī hō habz certāz determinatā periodū sue
vite eo qz forme oim rez sunt in t̄minis. i. in corporibus celestibz ōtualit vt patet. ij. de genera
tione **Nō** qz p̄hia h̄ nō excludit licentiā gerēdi iustū bellū sed iniustū. quia dicit iniustas acies.
bellum enī iustū concedit. z ideo gerit vt aliq̄s nitens conē iusticiā ad iusticiā reducat.

Ista est q̄nta p̄sa h̄ q̄rti. qz boe
cius p̄ua p̄querebat bonis mala: et
malis bona p̄tingē. p̄t qd̄ etiam re
putabat istaz fortunaz vices nō ex
ordine diuine p̄uidētie s̄ ex casu p̄
uenire. iō p̄hia sup̄ h̄ p̄solat boeciū
assignādo cās q̄re bonis mala: z ma
lis bona contingant. **Et** p̄mo boe
cius exprimit suum dolorem in hoc
qz vices fortunaz vident̄ confuse z
inordinate disponi. 2. assignat p̄hia
cām h̄ apparetie. 3. ip̄m p̄solat assi
gnādo cās p̄dictoz. sc̄da ibi **Nec**
mirū. t̄tia ibi. **Ita** ē inq̄t. **Primo** bo
ecius p̄mittit qd̄ā. 2. exp̄mit cās sui
doloris ibi **Cū** p̄sertim. **Primo** dic̄
Ego video. i. intelligo hinc. i. ex di
ctis que felicitas sit p̄stituta in meri
tis p̄boz. s̄. deos fieri. et q̄ sit misē
ria p̄stituta in meritis improboz. s̄.
trāformari i beluas. s̄ ego p̄pendo. i. iudico nō nihil. i. aliqd̄ boni vel mali esse i hac fortunā popu
lari. i. in p̄sp̄itate fortuita. **Nō** p̄bat. **Nec** enī quisquā sapientū magis vult esse exul. inops. igno
miniosus. i. infamis poti⁹ qz pollens opibus. qz reuerendus honore. validus potentia. et i sua vř
be p̄manens florē. sic enī p̄ h̄mōi bō fortunē officii sapientis t̄ctat̄ clarī⁹ z testatius. i. cū maiori te
stimonio qz talibus plus credit̄ cū britudo regentiū diffundit. i. dilatat̄ i p̄plos p̄tingentes. i. vicī
nos **Nō** qz in bonis fortuitis est aliqd̄ boni qz p̄ ipsa sapiēs expediti⁹ t̄ctat̄ officii gubernādī
subditos. **Qui** enī diuitijs. potētia. et fama p̄cellūt alios: aptiores s̄t ad regendā rēpublicā. qz a/
ptiores s̄t ad sbueniendū oppressis. z ad deprimendū malos. ad p̄tendū bonos. ad expugnādū
inimicos. et ita sapienti q̄ t̄ctat̄ negociū rēpublice necessaria ē potentia. et diuitiaz abūdātia. s̄
sapienti q̄ vacat p̄emplationi: diuitie sunt onerose qz nimā inde gerit solitudines.

Uic boeci⁹ exp̄mit cās sui dolor.
z admiratiōis. d. **Cū** lex z carcer et
cetera tormēta legalū penaz poti⁹
debeant̄ p̄niciosis. i. mal' ciuibz p̄t
qz p̄stituta s̄t. **Ego** vehemēt̄ amī
roz cur hec tormēta vice p̄sa. i. p̄rio

Sponte sua. volucres nec remorat equos
Quos serpens. leo. tigris. vřsus. aper
Dente petunt. ūdem se tamen ense petunt
An distant quia dissident qz mores
Iniustas acies et fera bella mouent
Alternisqz volunt perire telis
Non est iusta satis seuijie ratio
Vis aptam meritis vicem referre
Dilige iure bonos et miseresce malis

Gam que felicitas vel miseria est in
p̄p̄is meritis vniuscuiusqz. **Mirā**
tur cur bonis mala: malis bona p̄

Hic ego. **V**ideo inquā q̄ sit vřse **ueniant**
felicitas vel miseria in ipsis proboz atqz impro
boz meritis p̄stituta **Sz** in hac ipsa fortuna popula
ri nō nihil boni mali ve inesse p̄pendo **Nec** enim
sapientū quisqz exul: inops: ignominiosus qz esse ma/
lit poti⁹ qz pollēs opibz. honore reuerendus. potētia
validus. i. sua p̄manens vřbe florē. **Sic** ei clarius te/
statiusqz sapientie tractat̄ officii cū in p̄tingētes po
pulos regētium quodāmodo beatitudo transfundit.
Nec enī quisquā sapientū magis vult esse exul. inops. igno
miniosus. i. infamis poti⁹ qz pollens opibus. qz reuerendus honore. validus potentia. et i sua vř
be p̄manens florē. sic enī p̄ h̄mōi bō fortunē officii sapientis t̄ctat̄ clarī⁹ z testatius. i. cū maiori te
stimonio qz talibus plus credit̄ cū britudo regentiū diffundit. i. dilatat̄ i p̄plos p̄tingentes. i. vicī
nos **Nō** qz in bonis fortuitis est aliqd̄ boni qz p̄ ipsa sapiēs expediti⁹ t̄ctat̄ officii gubernādī
subditos. **Qui** enī diuitijs. potētia. et fama p̄cellūt alios: aptiores s̄t ad regendā rēpublicā. qz a/
ptiores s̄t ad sbueniendū oppressis. z ad deprimendū malos. ad p̄tendū bonos. ad expugnādū
inimicos. et ita sapienti q̄ t̄ctat̄ negociū rēpublice necessaria ē potentia. et diuitiaz abūdātia. s̄
sapienti q̄ vacat p̄emplationi: diuitie sunt onerose qz nimā inde gerit solitudines.

Cū p̄sertim carcer: lex: cetera qz legalūz tormenta pe
naz. p̄niciosis potius. ciuibz p̄pter quos etiaz p̄stit
tute sunt debeant̄. **Cur** hec igif̄ versa vice mutētur:
scelezqz supplicia bonos p̄māt/ premia virtutū malā

Metrum quintum

rapiant/vehement admiror. **Que** q̄ tā iniuste p̄fusio
nis ratio videat: ex te scire desidero. **Minus** etenim mi
rarer si misceri oīa fortuitis casibus crederē. **Nūc** stu
porē meū de^o rector exaggerat: q̄ cū sepe bonis iocū/
da. malis aspera. contra q̄ bonis dura tribuat. malis
optata concedat. nisi causa deprehendat. quid est qd̄ a
fortuitis casibus differre videatur.

hendať. i. coḡscat cā h^o: qd̄ ē q̄ hoc videat differre a fortuitis casibus: q. d. nihil
ta legalia sic carcer. membrorū mutilatio. flagellatio. et h̄mōi. s̄t inuēta p̄t malos. et ista sepi^o vi
dent infligi bonis / malis euadentib^o. sup̄ h̄ admirat boeci^o. cū tñ deus debeat punire malos. et
remunerare bonos. et nisi huius rō coḡscat quare h̄ p̄tingat nihil est qn̄ talia videant p̄tingē a
casu et a fortuna et nō subiacē regimī prouidentie diuine quod absurdum est.

P. Nec miri inquit si qd̄ ordinis ignorata ratōne: te/
merariū p̄fusum q̄ credat. **Sed** tu q̄uis causam tan/
te dispositionis ignores tam̄ qm̄ bonus mundum re
ctor temperat/recte fieri cuncta ne dubites.

nores cām tātē dispōnis diuine. tñ qm̄ bonus rector. s̄. deus temperat mūdū sua bonitate iō non
dubites cūta recte fieri. **Nō** q̄ mirū est cui^o causa nescit. p̄ tātō enī multi mirant de eclipsi so
lis qz cām ignorat. et qz boeci^o ignorabat cām h^o p̄fusionis qre bonis mala. z malis bō p̄tingant
iō h̄ ammirabat z causa ammirationis eius fuit ignorantia dispositionis diuine prouidentie

Metrum alcmannicum da ctylicum tetrametrum.

Siquis arcturi sidera nescit

Propinq̄ sūmo cardie labi

Cur legat tardus plaustra boetes

Mergatq̄ seras equore flammās

Cum nimis celeres explicet ortus

Legem stupebit etheris alti

Palleant plena cornua lune

Infecta metis noctis opace

Queq̄ fulgenti texerat ore

Confusa phebe detegat astra

Cōmouet gentes publicus error

Lassantq̄ crebris pulsibus era

psim p̄tingē p̄ incātationē. z volētes auxiliari lune z impedire ne audiat incātationē p̄cutiūt oīa
vasa crea z sonora tempore eclipsis. **Unde** dicit in littera **Cornua** plene lune palleant quia inci
piente eclipsi: luna incipit apparere corniculata cornua infecta metis. id est t̄minis opace noctis.
s̄. vmbre terre. et phebe. i. luna confusa priuatione lumis detegat id ē apparere faciat astra mino
ra q̄ texerat. i. latere fecerat fulgētī ore. i. abndātia sui fulgoris. **Nūc** publicus error q̄ putat luna

mō mutent ita vt supplicia scelez. s̄.
maloz premāt bonos. z mali rapiāt
p̄mia stutū. i. stutosoz. z ego deside
ro o p̄bia scire ex te q̄ videat eē rō
.i. cā tā iuste p̄fusionis. min^o enī mi
rarer si crederē oīa miscēi fortuitis
casib^o. **Nūc** at̄ deus rector oīm ex/
aggerat. i. augmētat stuporē meū q̄
deus cū sepe bonis iocūda: malis a/
spera tribuat. et p̄. i. p̄ p̄trariū bonis
dura. malis optata p̄cedat. nisi dep̄

Dic p̄bia assignat cām apparētie
talis cōfusionis qz sic videt esse p̄t
ignorātia z cause et dic̄ **Nec** mirū si
qd̄ credat p̄fusū z temerariū. i. casua
ale in istis inferioribus ignorata rō
ne ordīs diuine prouidentie. s̄ q̄uis tu ig

Istud est metz̄ q̄ntū hui^o q̄rti qd̄ dī alcmannicū ab
inuētoze. dactylicū a pede p̄dnante. tetrametrū. i. q̄ttu/
oz pedū. hyp̄catalecticū. i. abundans i vna syllaba. **In**
q̄ metro p̄bia declarat quō ea q̄z cause nō apparent: vi
dent̄ mira. z^o oñt quō cognita cā cessat amiratio ibi **Ne**
mo mirat. flamma. **Primo** oñt q̄ p̄pter latentiam causaz
hoies mirant. z inducit de h̄ duo exēpla. primuz est de
eo qd̄ accidit i stellis in̄ polū septentrionalē qz ille stel
le ceteris stellis remotioribus tardius mouent̄ et tñ ve
loci^o oriunt̄. **Qui** at̄ ignorat cām hui^o illi videt̄ h̄ mirū
vnde dicit **Siquis** nescit sidera arcturi. i. maioris vrse
labi. i. volui p̄inqua sūmo cardine. i. cardini ponēdo ab
latiū p̄ drō casu cā metri. i. polo septentrionali ille stu
pebit. i. admirabit̄ legē alti etheris. i. firmamēti **Cur** boe
tes. i. stella tardus legat. i. pertranseat plaustra. i. stellas
plaustri. s̄. maioris vrse z mergat seras flāmas eāre. lo/
quēs more poetico q̄ sequentes iudiciū vulgi dicūt stel
las mergi i mari qn̄ occidunt. et dī boetes mergē seras
flāmas. i. lumia sua tarda qz nunq̄ ea mergit. et est mo/
dus loquēdi. **Id** qd̄ nunq̄ fit/tarde fit. cū tñ boetes ex
plicet ortus nimis celeres. eo q̄ in p̄ncipio noctis nob̄
statim apparet. **Scdm̄** exemplū est de eclipsi lune. quā
nescientes cām/adeo aliq̄ admirant̄ q̄ putant eius ecli
psim p̄tingē p̄ incātationē. z volētes auxiliari lune z impedire ne audiat incātationē p̄cutiūt oīa
vasa crea z sonora tempore eclipsis. **Unde** dicit in littera **Cornua** plene lune palleant quia inci
piente eclipsi: luna incipit apparere corniculata cornua infecta metis. id est t̄minis opace noctis.
s̄. vmbre terre. et phebe. i. luna confusa priuatione lumis detegat id ē apparere faciat astra mino
ra q̄ texerat. i. latere fecerat fulgētī ore. i. abndātia sui fulgoris. **Nūc** publicus error q̄ putat luna

Libri quarti de consolatione philosophie

incantari commouet gentes. et lassant, i. fatigant era. i. vasa' erca vel campanas crebris pulsibus
No q' arcturus d' ab arctos qd' est v'rsa q' est adda' signu' iux' polu' septentonalē qd' nos vul-
garit' plaustru' noiamus. Et sic accipit b'ns Gregl. sup' Job dices Arcturus septez stellis marie
lucet. sp' mouet. et nunq' mergit' **N**o q' stelle circa polu' articu' mote sic arctur' z alie stelle mo-
uent' tardius al' ijs stellis remotiorib' a polo artico. qz minorē circulu' suo motu describūt. z stel-
le remotiores maiorē. Un' cū stelle remotiores in eq'li tpe p'ra'seant maiorē circulu' / in q' stelle p'
pinquiores minorē qz ambo circūuolunt' semel i die naturali. p'z p' diffōnem velocitatis z tardi-
tatis q' stelle p'pinquiores polo tardius mouent'. et remotiores veloci'. Illud enī mouet' tarde qd' i
eq'li tpe p'nsit' min' spaciū. et illd' mouet' veloci' qd' i eq'li tpe p'nsit' maius spaciū **N**o q' luna
recipit lumē suū a sole. si q' corp' opacū in'ponit' impedies ne lumē solis pueniat ad lunā vl' i to-
to vel i pte. nōc est lumē lune deficē
vl' toto vl' i pte. et b' ē lunā eclipsari

Tu est inquam Sed

Hic incipit sc' p'sa h' q'rti i q'
phia solado boecium assignat cau-
sas p'dictoz q' vident' mira in diua
gubnatione p'p' igrantiā cause. et p'
mo boecius petit sibi explicari istas
cās Et phia t'agit difficultatē expli-
cationis eaz. z' p'mittit se velle assi-
gnare cās. z' 3' eas assignat. sc'da ibi
S'z qm. stia ibi. Omnī generatio
Primo boeci' p'cedit qd' d'ctū ē de
admiratione hoīm p'p' igrantiā cau-
saz. d. Ita est inquam. Tūc petit ex-
plicari cās admiratōnis eoz q' p'uin-
gūt in diuia puidētia z dispōne. d.
P'phia cuz euoluē. i. elucidare cās
lateriū rez sit tui muneris. i. tue grē
z explicare rōnes velatas caligie. i.
rōnes obscuras z difficiles. **Q**ueso
vt hinc. i. de ista difficultate discer-
nas. i. iudices z edisseras. i. disputes
qm' b' miraculuz marie me p'turbat
q're malis bona z bonis mala eueni-
ant. et phia paulisp' arridēs boecio
inq't. ad rez maximā oīm q'stu. i. ad
maximā q'onez vocas. i. incitas me
cui vix quicq' exhausti satis ē. i. ad
quā exhauriendā z soluendā vix ali-
qd' sufficit. Talis nanq' est materia
quā petis declarari. vt vna dubita-
tione succisa. i. soluta. innumerabiles
alie succrescāt velut capita hydre.
qz vno ablato tria succrescebāt. nec
fuerit mod'. i. t'mun' dubitationū ni-
si q's eas coerceat viuacissimo igne
.i. ardenti inuestigatione mētis. In
hac enī materia q'ri solet de puiden-
tie simplicitate. de serie fati. de re-
pentinis casibus. de p'destinatōe di-
uina. de libtate arbitrij que oīa q'nti-
oneris. i. difficultatis sint ad det'mi-
nādū tu ipse p'pendis **N**o q' sapi

Nemo miratur flamina cori

Litus frementi tundere fluctu.

Nec niuis duram frigore molem

Feruente phebi soluiet estu

Hic enī causas cernē promptū est

Illic latentes pectora turbant.

Cuncta que rara prouehit etas

Stupetq' subitis mobile vulgus

Cedat inscitie nubilus error

Cessent profecto mira videri

hic est paragogē. i. additio syllabe ad finē d'ctōnis p'p' ne-
cessitate metri. q' ponit' soluiet p' solui. feruente estu phebi. i.
solis. **H**ic enī. i. i istis exēplis p'mptū ē cernē cās q're v'et'
impellit mare q're sol liq'facit niue. s' illic. i. in p'oribus exē-
plis latentes cē turbāt pectora supple p' admiratōez z mobi-
le vulgus stupet. i. mirat' subitis. i. de s'bitancis euētib'. z stu-
pet cūcta q' p'uehit. i. p'ducit rara etas. i. q' rara eueniūt. s' si
vis cassare admiratōnē nubilus error inscitie. i. ignorātie
causaz cedat. i. recedat z accedat noticia cāz profecto. i. p'
certo tūc cessant videri mira q' prius stāte ignorātia vide-
bant' mira **N**o q' sacerdotes i egypto p'p' admirari in-
ceperūt philosophari. vidētes enī eclipses solis z lune z ig-
norātes cās mirabant' cās earū inq'retes. q'bus inuētis ha-
buerūt sciam eaz eclipsiū eo q' scire est cām rei cogicē. cog-
nita s' cā cognoscit res. et p' p'ns cessat admiratio.

Rarrat quid sit int' prouidenciā dei

z inter id qd' a veteribus fatū appel-

labatur

Tu est inquam. S'z cū tui muneris
sit latentū rez cās euoluē. velatasq' caligine
explicat' rōnes. q'so vti hinc decernas. z qm' h' me mi-
raculū marie p'turbat. edisseras. **P** Tū illa paulisper
arridēs. **A**d rē me inq't oīm q'situ maximāz vocas cui
vix exhausti quicq' satis sit. Talis nāq' materia ē vt

Prosa sexta

dubitatiōe succisa: innumerabiles alie velut hydre capi
ta succrescāt. Nec vllus fuerit modus: nisi q̄s eas vi
uacissimo mētis igne coerceat. In hac enī de puiden
tie simplicitate. de fati serie. de repentinis casibus. de
cognitione ac p̄destinatiōe diuina. de arbitrij liberta
te queri solet. Que quanti oneris sit ipse perpendis.
ipsi cū auiditate sapiam querūt. **N**ō fm fabulas hydra fuit serpens i leerna palude h̄ns plu
ra capita q̄z vno succiso tria excresebāt. quē cū **H**ercules

Sz qm̄ hec q̄z te nosse/ quedā medicie tue portio est.
quanq̄ angusto limite t̄pis septi/ t̄n aliqd̄ deliberare
conabimur. **Q**u si te musici carm̄s oblectamenta dele
ctant: h̄ac oportet paulisper differas voluptatē. duz
nexas sibi ordine p̄tereo rōnes. **B.** Ut libet inquā. **P**

Tunc velut ab alio orsa p̄ncipio: ita differuit.

voluptatē donec p̄tereo. i. formabo rōnes sibi nexas. i. p̄iūctas

ordine. **D**ic boeci^o vt libet inquaz

1. vt tibi placet. tūc ipsa p̄hia orsa. i. incipiens loq̄ velut ab alio p̄ncipio ita differuit. i. disputauit

Nō p̄ h̄ q̄ dic. nos septi angusto limite t̄pis inuit p̄hia p̄ntem materiā adeo esse difficile q̄ to

tū t̄ps p̄ntis vite q̄d breue est. vix sufficit ad p̄dicta plenarie declarāda. **N**ō q̄ dic p̄hiā or

sam fuisse ab alio p̄ncipio. nā illa q̄ p̄hia prius p̄bauit: deducunt ex h̄ p̄ncipio q̄ deus est p̄fectū

bonū z vltimus finis oim. que aut nūc vult demonstrare deducunt ex h̄ p̄ncipio q̄ deus est p̄nci

piuz effectiū oim vt patebit

Dic p̄hia p̄sequit intentū volēs

assignare cās q̄re bonis mala z ma

lis bona p̄ringāt. z p̄mo declarat q̄

dā ad suā determinatiōez n̄caria. z

ponit suā determinatiōez. scd̄a ibi.

Que v̄o inq̄es. **P**riō p̄hia defmiat

de puidencia diua z de fato. 2° ont

q̄ sint ea q̄ fato disponunt. scd̄a ibi

Ea series. **P**riō ont quid nominet

diua puidencia. et qd̄ fatū. 2° t̄gāt

diuersas opiones circa fatū. 3° infert qm̄

dam p̄conē circa fatū et puidenciā. scd̄a ibi **Q**ue licz diuersa. t̄ria ibi **S**ine igif. q̄rta ibi. **Q**uo

fit. **P**riō dic **G**eneratio oim rez cūctusq̄ p̄gressus naturaz mutabiliū. et q̄cqd̄ aliq̄ mō mouet

illd̄ sortit̄ cās generatiōis z mutatiōis. z ordinē generatiōis z mutatiōis. z formas q̄bus gene

rat̄ v̄l mouet/ s̄bstantiales vel accidentales. oia ista sortit̄ ex stabilitate diue mētis. **D**ec ei mes di

uina p̄posita. i. stabilita in arce. i. in altitudine sue simplicitatis statuit rebus gerēdis. i. ficiēdis mul

tiplicē modū. q̄ modus cū p̄spicit̄. i. p̄siderat̄ i ip̄a puritate diue intelligētie. i. fm̄ eē qd̄ habz in

intellecū d̄mo: nominat̄ puidenciā. **C**ū v̄o iste mod^o referē ad ea q̄ mouet z disponit a veteribus

1. ab antiquis fatū appellatū ē **N**ō q̄ oia a p̄mo/ s̄t mutabilia. aliq̄ mouent̄ fm̄ s̄bstantiā vt gene

rabilia z corruptibilia q̄ntū ad illa dic. **D**im generatio rez. **A**lia s̄t s̄t mutabilia fm̄ locū z non

fm̄ s̄bstantiā. vt corpa celestia. q̄ntū ad illa dic **C**ūctusq̄ mutabiliū naturaz p̄gressus. **A**lia mu

rabilia s̄t solū fm̄ opationē. s̄. scd̄m̄ intelligētiā nō fm̄ s̄bstantiā nec fm̄ vbi p̄prie. sic̄ intelligentie.

q̄ntū ad illas dic. **E**t quicqd̄ mouet aliq̄ modo. **A**lit̄ exponit̄ q̄ i rebus mutabilib^o triplex ē dis

entis est scire oia vt p̄z ex p̄oemio

metaphy^o. z cū scire sit p̄ cam̄ p̄mo

posterl. **S**apientis ē euoluē causas

rez latentū. **I**deo dic boecius ad

p̄hiāz **L**ui muneris est euoluē cās

Nō q̄ dic p̄hiā paulisper sibi

arrisisse. p̄ h̄ p̄hia inuit morē z ha

bitū sapientū q̄ audita simplicitate

imperitoz arridet eis p̄grulādo q̄

fuit serpens i leerna palude h̄ns plu

ra capita q̄z vno succiso tria excresebāt. quē cū **H**ercules

sagittis inficē non posset greco igne

Cipsum consumpsit.

Dic p̄hia p̄mittit velle assignare

cās. d. **Q**m̄ hec nosse te ē qd̄a por

tio. i. ps tue medicie quāq̄ sim^o se

pti. i. cōclusi. angusto. i. breui limite

t̄pis m̄ aliqd̄ d̄liberare conabimur

h̄ si te delectāt oblectamēta. i. suaui

tates musici carm̄s. i. metri oportz

q̄ differas paulisper. i. modicū h̄ac

ordine. **D**ic boeci^o vt libet inquaz

1. vt tibi placet. tūc ipsa p̄hia orsa. i. incipiens loq̄ velut ab alio p̄ncipio ita differuit. i. disputauit

Nō p̄ h̄ q̄ dic. nos septi angusto limite t̄pis inuit p̄hia p̄ntem materiā adeo esse difficile q̄ to

tū t̄ps p̄ntis vite q̄d breue est. vix sufficit ad p̄dicta plenarie declarāda. **N**ō q̄ dic p̄hiā or

sam fuisse ab alio p̄ncipio. nā illa q̄ p̄hia prius p̄bauit: deducunt ex h̄ p̄ncipio q̄ deus est p̄fectū

bonū z vltimus finis oim. que aut nūc vult demonstrare deducunt ex h̄ p̄ncipio q̄ deus est p̄nci

piuz effectiū oim vt patebit

Dic p̄hia p̄sequit intentū volēs

assignare cās q̄re bonis mala z ma

lis bona p̄ringāt. z p̄mo declarat q̄

dā ad suā determinatiōez n̄caria. z

ponit suā determinatiōez. scd̄a ibi.

Que v̄o inq̄es. **P**riō p̄hia defmiat

de puidencia diua z de fato. 2° ont

q̄ sint ea q̄ fato disponunt. scd̄a ibi

Ea series. **P**riō ont quid nominet

diua puidencia. et qd̄ fatū. 2° t̄gāt

diuersas opiones circa fatū. 3° infert qm̄

dam p̄conē circa fatū et puidenciā. scd̄a ibi **Q**ue licz diuersa. t̄ria ibi **S**ine igif. q̄rta ibi. **Q**uo

fit. **P**riō dic **G**eneratio oim rez cūctusq̄ p̄gressus naturaz mutabiliū. et q̄cqd̄ aliq̄ mō mouet

illd̄ sortit̄ cās generatiōis z mutatiōis. z ordinē generatiōis z mutatiōis. z formas q̄bus gene

rat̄ v̄l mouet/ s̄bstantiales vel accidentales. oia ista sortit̄ ex stabilitate diue mētis. **D**ec ei mes di

uina p̄posita. i. stabilita in arce. i. in altitudine sue simplicitatis statuit rebus gerēdis. i. ficiēdis mul

Libri quarti de consolatione philosophie

corporum celestium secundum quam inferiora necessitantur et restringuntur ad immobiles effectus. et sic beatus Gregorius in homelia epiphane improbat fatum dicens Absit a fidelium cordibus ut fatum aliquid esse dicamus supple necessitans inferiora. quia sic omnia venirent ex necessitate. Alio modo accipitur fatum per dispositionem rerum secundum quam res dependent ex divina voluntate et potestate. et sic fatum procedit aliquid esse. Est ergo providentia divina/ordinatio siue dispositio exterioris in mente divina qua cuncta inferiora sunt posita secundum statum sue nature. Fatum autem est dispositio divina exterioris in rebus mobilibus que singula suis annexantur ordinibus ut magis patebit.

Hic ponit divinam in providentiam et fatum assignando diffinitiones utriusque. 2° ostendit quod unum eorum dependet ex altero. ibi **Que** sunt diversa. Primum dicit **Que** duo. scilicet fatum et providentiam divinam liquebit. id est patebit esse diversa si quis mente conspexerit. id est consideraverit utriusque vim. id est naturam et essentiam. et diffinitiones providentiam dicit **Providentia** est ipsa divina ratio que est in summo principio omnium rerum constituta. que scilicet ratio cuncta disponit. Tunc diffinitio fatum dicit **Fatum** est dispositio inherens rebus mobilibus. id est temporibus per quam dispositionem providentia necesse est queque suis ordinibus. Tunc declarat illas diffinitiones ex proprietatibus utriusque. intendens quod providentia complectitur omnia simpliciter. et manifestum est quod omnia nusquam sunt nisi in mente divina. ergo omnia quod providentia sit ratio exterioris in mente divina. ad fatum vero spectat ut ea que fato subduntur: distribuantur per tempora et loca. ita quod ordo fatalis quandam successione temporalem intoret. talis autem successio non est nisi in ipsis rebus mobilibus que omnia quod fatum sit in rebus mobilibus. Tunc dicit in littera **Providentia** namque cuncta complectitur pariter queque diversa et infinita. Fatum vero dividit singula distributa in motu. locis. formis. temporibus ita. scilicet ut hec temporalis explicatio que ad fatum pertinet adunata in prospectu divine mentis sit providentia. Eadem vero adunatio divisa et explicata temporibus que successione intoret vocatur fatum. **Modo** quod prius dixit quod dispositio rerum faciendarum: ut est in intellectu divino dicitur providentia: ut autem referretur ad res mobiles dicitur fatum. Posset alicui videri quod fatum et providentia significarent eandem rem sed diversis rationibus idem philosophia hoc excludens ostendit ea realiter distingui ponens diffinitionem utriusque. **Modo** quod cognitio dei habet se ad res sic cognitio artificis ad artificiatum. sic ergo omnia artificiatum subduntur ordini et rationi artis. sic necesse est omnes res subduntur rationi et ordini divine providentie. propter quod omnia quod providentia est divina ratio que cuncta disponit. **Modo** quod dispositio que ponitur in diffinitione fati accipitur per ordinem. et dicitur ille ordo inherens rebus mobilibus. ad divinam ordinem que est in ipsa ratione divina que iam vocatur providentiam secundum que ordinem providentia divina annexat queque suis ordinibus. id est ut illa conveniant illo tempore. et alia alio tempore. hec prius. illa posterius.

Hic ostendit quod licet fatum et providentia differant tamen unum dependet ex altero. d. **Que** sunt diversa. tamen alterum dependet ab altero. scilicet fatum dependet ex providentia. nam ordo fatalis procedit ex simplicitate providentie sic declarat in littera d. Sic enim artifex puta edificator formam faciende rei sic dominus mente precipiens. id est precipiens movet. id est producit effectum operis. et quod simpliciter et presentarie prospexerat mente. scilicet formam dominus cum suis partibus. simul ducit per temporales ordines supple ad effectum primo fundamentum. postea parietes. ultio tectum. Ita de providentia sua singulariter. id est simpliciter et stabiliter disponit omnia facienda. et fato. id est per fatum ea que disposuit presentarie administrat. **Modo** quod providentia divina habet esse in prima causa. fatum vero in rebus causatis. Itaque providentia divina habet motum unicum quod est in uno simplici. scilicet in mente divina. fatum autem habet motum pluralitatis quod est in pluribus causatis habet esse. Itaque fatum dependet a providentia sic effectus a sua causa. et non e converso. Sic ei forma rei artificialis dependet a forma preexistente in mente artificis et non e converso. sic fatum dependet a providentia divina non autem e converso.

Que diversa esse facile liquet: si quis utriusque vim mente prospexerit. Nam providentia est ipsa illa divina ratio in summo omnium principio constituta/que cuncta disponit. Fatum vero inherens rebus mobilibus dispositio. per quam providentia suis queque necesse est ordinibus. Providentia namque cuncta pariter queque diversa et infinita complectitur. Fatum vero singula digerit in motum/locis: formis: ac temporibus distributa. ut hec temporalis ordinis explicatio in divine mentis adunata prospectu providentia sit. Eadem vero adunatio digesta atque explicata temporibus: fatum vocetur

ut illas diffinitiones ex proprietatibus utriusque. intendens quod providentia complectitur omnia simpliciter. et manifestum est quod omnia nusquam sunt nisi in mente divina. ergo omnia quod providentia sit ratio exterioris in mente divina. ad fatum vero spectat ut ea que fato subduntur: distribuantur per tempora et loca. ita quod ordo fatalis quandam successione temporalem intoret. talis autem successio non est nisi in ipsis rebus mobilibus que omnia quod fatum sit in rebus mobilibus. Tunc dicit in littera **Providentia** namque cuncta complectitur pariter queque diversa et infinita. Fatum vero dividit singula distributa in motu. locis. formis. temporibus ita. scilicet ut hec temporalis explicatio que ad fatum pertinet adunata in prospectu divine mentis sit providentia. Eadem vero adunatio divisa et explicata temporibus que successione intoret vocatur fatum. **Modo** quod prius dixit quod dispositio rerum faciendarum: ut est in intellectu divino dicitur providentia: ut autem referretur ad res mobiles dicitur fatum. Posset alicui videri quod fatum et providentia significarent eandem rem sed diversis rationibus idem philosophia hoc excludens ostendit ea realiter distingui ponens diffinitionem utriusque. **Modo** quod cognitio dei habet se ad res sic cognitio artificis ad artificiatum. sic ergo omnia artificiatum subduntur ordini et rationi artis. sic necesse est omnes res subduntur rationi et ordini divine providentie. propter quod omnia quod providentia est divina ratio que cuncta disponit. **Modo** quod dispositio que ponitur in diffinitione fati accipitur per ordinem. et dicitur ille ordo inherens rebus mobilibus. ad divinam ordinem que est in ipsa ratione divina que iam vocatur providentiam secundum que ordinem providentia divina annexat queque suis ordinibus. id est ut illa conveniant illo tempore. et alia alio tempore. hec prius. illa posterius.

Que licet diversa sint: alterum tamen pendet ex altero. **Ordo** namque fatalis/ ex providentie simplicitate procedit. Sicut enim artifex faciende rei formam mente precipiens: movet operis effectum. et quod simpliciter presentarieque prospexerat. per temporales ordines ducit: ita de providentia quod singulariter stabiliterque facienda disponit. Fato vero hec ipsa que disposuit multipliciter ac presentarie administrat. Ita de providentia sua singulariter. id est simpliciter et stabiliter disponit omnia facienda. et fato. id est per fatum ea que disposuit presentarie administrat. **Modo** quod providentia divina habet esse in prima causa. fatum vero in rebus causatis. Itaque providentia divina habet motum unicum quod est in uno simplici. scilicet in mente divina. fatum autem habet motum pluralitatis quod est in pluribus causatis habet esse. Itaque fatum dependet a providentia sic effectus a sua causa. et non e converso. Sic ei forma rei artificialis dependet a forma preexistente in mente artificis et non e converso. sic fatum dependet a providentia divina non autem e converso.

Libri quarti de consolatione philosophie

do. i. cetero ceteroꝝ orbium ex locatoꝝ
circa que versant. Sic mediolus i
rota adheret ari. et sic cardo qda

circum quem voluunt cantuꝝ radij. **E**ximus x. o. i. vltimus orbis exterior rotatus. i. motus maiori
ambitu. tato explicat amplioribus spacijs qnto discedit a media indiuiduitate puncti. i. centri. **S**i
qd x. o. illi medio se onectat: illud colligit in simplicitate. i. imutabilitate axis. et cessat diffundi et
diffuere p magnu spaciū. **S**iliter illud qd longius a pma mēte discedit sic creature corruptibiles
maioribus nexibus fati implicant. et tanto magis aliqd est libere a fato qnto vicinius petit. i. ac
cedit illū cardinē rez. i. deuz. qd si firmitati supne mentis adhererit: supgredit necessitatem fati.

Nō qnto magis entia sunt ppinqua pmo causato minus sunt mutabilia. qd declarat pbia ex
emplo diuersoꝝ circuloꝝ ab eodē centro ductoꝝ in qbus circulus remotior a centro ē maior et
velocius mouet qz maius spaciū ptransit in equali tpe. **Q**ui autē est vicinior centro minor est et
tardius mouet minus spaciū ptransendo. circuli x. o. medij/medio mō se hnt. et est optia ppatio
centri circuli ad creatorem. **S**ic enī centru est indiuisibile et ab ipso possent plures circuli pꝛo
cedere. **I**ta creator vnus et indiuisibilis existens infinita creat et gubernat.

Dic pbia pcludit habitudinē fa
ti ad puidētā diuinā p quedā siliaz
dic. **S**eries fati ita ē. i. ita se hz ad
stabilitatē simplicē diue puidētie si
cut rōcinatio se hz ad itellectū

Ubi sciēdū q illd qd itellectū sim
plici vitate itelligit rōcinatio per
modū discursus et successiue apprehēdit. **E**tia fatū se hz ad puidētā sic illd qd gignit hz se ad
illd qd ē. **U**bi sciēdū q illd qd gignit ē in qdā fluxibilitate et motu. qd vero actū ē genitū. est in
quadā pmanētā. **E**tia hz se fatū ad puidētā sic tps ad etnitatē. **U**bi sciēdū q in tpe ē succel/
lio pntū tps pntis pnti futuri. et nitas at ē sine successiōe: tota sil existēs. **I**te fatū hz se ad pro
uidētā sic circulus ad mediū punctū. **U**bi sciēdū q circulus distendit et p ptes diuidit mobilis
existēs. punctū at est immobile et indiuisibile qz ex pmo **E**uclidis. **P**unctū est cuius ps nō est.

Dic pbia ont que sunt illa q fato
disponunt. et pcludit q illa q intel
lectū pfula vident: in diuina guber
natione sunt rōnabili ordinata. ibi
Quo fit. **P**rimo dic. **E**a series fati
de q dictū est mouet celū et sidera. tē
perat elemēta in se inuicē ne tōliter
se corrupant. et tnsformat ipa alter
na pmutatiōe. ita q ex aqua fiat aer
et ecōuerso. eadē series fati renouat
oia nascentia et occidentia. i. moꝝien
tia p silēs pgressus fetuū q ad aia/
lia. et seminū q ad vegetabilia. et fa
tū etiā pstringit indissolubili pneri
one causaz. actus. i. opationes et for
tunas hoim. q oēs res cū pficiscant
. i. pcedāt ab exordijs diuine puidē
tie nōe est eas esse imutabiles. **I**ta

enī res optime gerunt. i. regunt si simplicitas manēs in diuina mente promat. i. explicet indecli
nabilem. i. imutabile ordinē causaz. **H**ic at ordo diuine puidētie coerceat ppria incommutabilitate
res mutabiles. et alioquin temē. i. casualit fluituras. **N**ō q fatū psiderat duplr. vno mō vt ē in
causis scdis qz ordo et dispō dē fatū. et sic fatū est mobile et res fato subiacetes sunt mobiles.
Alio mō psiderat fatū fm q dependet a puidētia diuina que oio imobilis est. et sic fatuz sortit
imobilitatē. et sic etiā res fatales vt sic. fm substātiā sunt imobiles. **N**ō q si aliqs posset decli
nare ab ordine puidētie tūc puidētia diuina deficeret a suo effectu. et h redūderet in impotētā
regentis. **E**t si dicis. si oia subiacent puidētie diuine. q oia eueniūt ex necessitate. **D**icēdū q nō

ne mētis heserit firmitati: motu carens. fati quoq su
pergreditur necessitatem

Igitur vti ē ad itellectū ratiocinatio. ad id quod
est: id quod gignitur: ad eternitatem tempus. ad pun
ctum medium circulus. ita est fati series mobilis: ad
prouidētie stabilem simplicitatem.

Etia fatū se hz ad puidētā sic illd qd gignit hz se ad
illd qd ē. **U**bi sciēdū q illd qd gignit ē in qdā fluxibilitate et motu. qd vero actū ē genitū. est in
quadā pmanētā. **E**tia hz se fatū ad puidētā sic tps ad etnitatē. **U**bi sciēdū q in tpe ē succel/
lio pntū tps pntis pnti futuri. et nitas at ē sine successiōe: tota sil existēs. **I**te fatū hz se ad pro
uidētā sic circulus ad mediū punctū. **U**bi sciēdū q circulus distendit et p ptes diuidit mobilis
existēs. punctū at est immobile et indiuisibile qz ex pmo **E**uclidis. **P**unctū est cuius ps nō est.

Ea series celū ac sidera mouet. elemēta in se inuicem
temperat/et alterna pmutatione trāsformat. **E**adē na
scentia occidentiaqz oia p similes fetuū seminū qz re/
nouat pgressus. **H**ec actus etiā fortunasqz hoim in/
dissolubili causaz pnerione constringit. que cū ab im
mobilis puidētie pficiscant exordijs: ipsas quoqz
immutabiles esse necesse ē. **I**ta enī res optime regun
tur/ si manens in diuina mēte simplicitas: indeclinabi
lem causaz ordinē promat. **D**ic x. o. ordo res mutabi
les et alioquin temere fluituras propria incommutat
bilitate/coerceat

Prosa sexta

quod deus prouidet res sicut sunt future, quedam prouidet necessario euenire, et quedam contingenter, et de hoc videbitur magis in 1° huius.

Quo fit ut ceteri nobis hunc ordinem minime considerare valentibus: profusa omnia perturbataque videantur. nihilominus tamen suus modus ad bonum dirigens cuncta disponat. Nihil enim quod mali causa ne ab ipsis quidem improbis fiat. Quos (ut vberime demonstratum est) bonum querentes prauus error auertit, ne dum ordo de summi boni

cardine proficiscens a suo quoque deflectat exordio, nihil enim est quod causa mali fiat, nec etiam ab ipsis improbis quos bonum querentes, prauus error auertit ut prius demonstratum est nedum, id est multo minus ordo fatalis proficiscens de cardine summi boni, id est ab ipso deo deflectat a suo exordio, id est a deo qui est finis et principium omnium. **N**o quod dicit malos nihil facere causa mali, cuius oppositum patet, multi enim mali se ipsos interimunt. Dicendum quod nullus operatur respiciens ad malum quod omnia bonum appetunt. Si autem quis malum operatur: hoc contingit sub phantasia boni. Nam aliquis in magna anxietate experis estimat esse bonum fugere anxietatem, et nihil aliud ipse considerans sequitur hanc estimationem se ipsum interficiens, et talis priuatus se bono ducit

Que ratio iniquitas potest vlla iniqum esse profusio: quod ut bonis / tum aduersa / tum prospera malis etiam tum optata, tum odiosa contingant? Num igitur ea mentis integritate homines degunt, ut quos probos, improbosve censuerint, eos quoque uti existimant esse necesse sit? Atque in hoc hominum iudicia depugnant, ut quos alij premio, alij supplicio dignos arbitrantur. Sed procedamus ut aliquis possit bonos malosque discernere. Num igitur poterit intueri illam intimam temperiem velut in corporibus dici solet animorum?

odiosa, cum spiritus malis deberet odiosa euenire. **D**ic phia. Nunquam homines degunt, id est viuunt ea integritate, id est integro iudicio mentis ut necesse sit eos esse probos vel improbos quos ipsi censuerint, id est iudicauerint esse tales? Atque per certo in hoc depugnant, id est contrariantur iudicia hominum, ut quos alij premio alij arbitrentur dignos supplicio. Sed procedamus ut aliquis possit discernere bonos et malos, nunquam ipse poterit intueri illam intimam temperiem, id est interiorem conditionem et qualitatem animorum veluti solet dici in corporibus, quod ego loquor de animis secundum quod homines consueverunt loqui de corporibus. **N**o quod propter defectuorum iudicium hominum contingit quod iudicant eos esse bonos quod mali sunt, et e converso. Si ergo iudicant malos esse bonos, et si illis eueniant mala, putant bonis euenire mala, etsi bonis quos iudicant malos eueniant bona, putant malis euenire bona. Et ideo etiam sepe putant bonos deprimi cum mali deprimuntur: iudicantes malos esse bonos, et putant malos extolli cum boni extolluntur, quod iudicant bonos esse malos.

No enim dissile est miraculum, nescienti cur sanis corporibus his quod dulce, illis vero amara conueniant, Cur egri etiam quodam lenibus, quodam vero acerbis adiuantur. At si medicus quod sanitatis ipsius atque egritudinis modum temperantibusque dinoscit minime miratur. Quid vero aliud animorum salus videtur esse quam phantasias? Quid egritudo quam vicia? Quis autem alius vel

et de hoc videbitur magis in 1° huius.

Dic phia. **N**o quod dicit malos nihil facere causa mali, cuius oppositum patet, multi enim mali se ipsos interimunt. Dicendum quod nullus operatur respiciens ad malum quod omnia bonum appetunt. Si autem quis malum operatur: hoc contingit sub phantasia boni. Nam aliquis in magna anxietate experis estimat esse bonum fugere anxietatem, et nihil aliud ipse considerans sequitur hanc estimationem se ipsum interficiens, et talis priuatus se bono ducit

phantasia boni, quod pro tunc putat bonum esse effugere anxietatem per uationem vite

Dic phia soluit questionem quare bona malis, et mala bonis contingant, et primo ostendit hoc in generali, et magis in specialibus. Sed si aliquis. **P**rimo assignat causam predicti accidentis: ex defectuoso iudicio hominum, et ex proprio iudicio dei et hominum, ibi. Nam ut pauca, primo facit quod dictum est, et declarat se per se ibi. **N**o ei dissile. **P**rimo dicitur boeci tu iniquitas que potest esse vlla iniqum profusio quod ut bonis aliquando prospera, aliquando aduersa eueniant, cum spiritus bonis deberet prospera euenire, et malis per contrarium aliquando contingant optata, aliquando

degunt, id est viuunt ea integritate, id est integro iudicio mentis ut necesse sit eos esse probos vel improbos quos ipsi censuerint, id est iudicauerint esse tales? Atque per certo in hoc depugnant, id est contrariantur iudicia hominum, ut quos alij premio alij arbitrentur dignos supplicio. Sed procedamus ut aliquis possit discernere bonos et malos, nunquam ipse poterit intueri illam intimam temperiem, id est interiorem conditionem et qualitatem animorum veluti solet dici in corporibus, quod ego loquor de animis secundum quod homines consueverunt loqui de corporibus. **N**o quod propter defectuorum iudicium hominum contingit quod iudicant eos esse bonos quod mali sunt, et e converso. Si ergo iudicant malos esse bonos, et si illis eueniant mala, putant bonis euenire mala, etsi bonis quos iudicant malos eueniant bona, putant malis euenire bona. Et ideo etiam sepe putant bonos deprimi cum mali deprimuntur: iudicantes malos esse bonos, et putant malos extolli cum boni extolluntur, quod iudicant bonos esse malos.

Dic phia declarat se per se, d. **I**stud miraculum non est dissile, imo valde simile ad propositum. Nescienti alicui cur sanis corporibus his conueniant dulcia: his amara, etiam nescienti cur quoddam egri adiuantur lenibus, quodam acerbis. **I** hoc videatur mirum nescienti tamen medicus de hoc non miratur quod cognoscit modum et temperamentum sanitatis et egritudinis. **S**ic similiter **I** homo ignorat

Libri quarti de consolatione philosophiæ

quod ueniat bonis et malis. tñ deus
q̄ e scrutator cordiũ: ista cognoscit.
videns q̄ bonis aliqñ ueniunt ad/
uersa. malis qñq̄ p̄spera. iō sic eis
distribuit. et h̄ e qd̄ s̄dit applicādo
similitudinē ad animũ. d. Quid eni a/
liud iudicat eē tal̄ aior̄ q̄ p̄bitas?
qd̄ aliud e egritudo aior̄ q̄ uiciũ? z
q̄s alius p̄seruator est bonoz. z depulsoz maloz q̄s deus rector z medicator metũ?
Crantes.
Qui cū respicit ex alta specula puidētie. ipe cognoscit qd̄ unicuiq̄ ueniat. et qd̄ agnouit ueni-
re s̄ accommodat. **Hinc.** i. ex h̄ qd̄ dictũ est fit insigne miraculũ ord̄is fatalis. i. fit illud qd̄ admē-
rant hoies in ordine fatali cū a deo illud gerit. i. fit qd̄ ignorātes stupeāt. i. admirant. **Nō** q̄
est bō p̄paratio sanitatis et egritudis corporalis ad medicũ. z p̄bitatis z uiciũ aior̄ ad deũ. sic eni
medicus cognoscens cās sanitatis z egritudis scit qd̄ ueniat sano et egro alijs ignorātibz et
mirātibz. Sic deus cognoscens q̄litatē aior̄: scit qd̄ bonis ueniat z qd̄ malis. et unicuiq̄ sibi
ueniens s̄bit. qñq̄ malis p̄spera: bonis aduersa. de q̄ stupēt ignorātes. **Nō** q̄ specula d̄i lo/
cus altus aptus ad circūspiciendũ. et qz deus p̄ puidētia oia circūspicit. iō similitudinariē ip̄a pui-
dētia d̄i specula. **Nō** q̄ qz hoies ignorāt q̄ s̄t boni vel mali: ignorāt etiā qd̄ unicuiq̄ ueniat:
iō aliq̄ credunt̄ uenire bonis q̄ tñ s̄z iudiciũ dei eis nō ueniunt. z iō hoies mirant̄ qre deus eis
nō attribuat q̄ uident̄ eis attribuenda. iō dic̄ p̄bia ex dictis p̄tingit hoc miraculũ q̄ ignorātes stu-
pent que s̄nt. a deo sciente.

Hic p̄bia oñt q̄ bonis maloz bō
malis p̄tingūt ex d̄io iudicio dei z
hoim. d. **Ut** ego pauca p̄stringaz q̄
hūana rō valet accipe de diuina p̄-
fūditate illd̄ supple declarabo. **De** bo-
eci de h̄ supple hoie quē tu putas eē
iustissimũ z suatissimũ eq̄. i. eq̄tatis
diuersũ. i. aliē uideť puidētie/sciēti
oia. i. deo. qd̄ p̄firmat aucte **Lucan**
ni q̄ describēs bellũ int̄ **Pōpeiũ** z
Juliu cesarē. cū q̄reret ab eo cui⁹ cā eēt iustior dixit. uideť cā d̄is placuit. s̄ uideť **Cathoni**. uñ
dic̄ uideť cām. s̄. **Julij** cesaris placuisse d̄is. uideť d̄o cām. s̄. **Pompei** placuisse **Cathoni** admo-
nuit **Lucan**⁹ n̄ familiaris. **Ex** q̄ p̄cludit. ea q̄ s̄ spem hoim ueniūt esse p̄fusionē in opione hoim
nō tñ in re dicēs. q̄cqd̄ igit̄ uideas geri. i. fieri uel euenire s̄ spem hois cām ignorātis. id̄ i reb⁹
est reā⁹ ordo s̄ opioni tue est p̄uersa p̄fusio. **Nō** q̄ **Catho** uicēnsis p̄t̄ suā sapiam z d̄tutē ma-
xime auctoritatis fuerat in p̄plo. **Cū** at̄ **Julius** pugnat̄ s̄ **Pompeiu**: **Catho** iudicauit **Pompeiu** eē
iustũ et at̄buit sibi cāz uideť cām. **Alij** at̄ iudicabāt **Juliu** esse iustũ/ at̄buentes sibi cām uideť cām
Ex q̄ p̄z q̄ de eodē d̄io mō iudicabāt d̄ij et hoies sapientes qui **Cathonē** sequebant̄.

Hic p̄bia assignat cās spēales q̄
re bonis z mal̄ indifferent̄ eueniūt
nūc p̄spera nūc aduersa. z̄ excusat
se de ampliori p̄tractatōe h̄mōi cāz
scd̄a ibi. **Neq̄** eni fas. **P̄rio** decla-
rat̄ int̄tũ suũ de bonis. z̄ de malis
ibi. **Nā** id̄ qz̄ **P̄rio** assignat̄ cām qre
aliq̄bz bonis non eueniūt mala. z̄
qre aliqñ eis p̄tingūt mala ibi. **Alijs**
mixta. p̄mo oñt qre bonis nō p̄tin-
gāt mala. z̄ qre p̄tingāt eis qñq̄ bō ibi. **fit** at̄. **P̄rio** assignat̄ duas cās qre bonis nō eueniāt mala
scd̄a ibi. **Est** ali⁹. **P̄ria** cā e infirmitas aī alic⁹ boni cui si adueniret aduersitas: ipe deterioraret̄
uñ dic̄ in l̄ra. **Sz** sit. i. ponam⁹ q̄ ali⁹ s̄ sit ita bñ morigerat⁹ q̄ d̄inũ z humanũ iudiciũ p̄sentiat̄
de eo. forsan ipe est infirm⁹ virib⁹ aī nō potēs resistē aduersitatibus. **Cui** si adueniat qd̄. i. aliq̄d
aduersi for̄sitan desinet̄ colē innocentia. i. exercē d̄tutē p̄ quā nō potuit retinē fortunā. qz imputa-
bit sue inocētie q̄ p̄spitas sua recessit. quēadmod̄ legit̄ de **Job** cui v̄p̄oz sua imp̄rogabat̄ dicēs.

seruator bonoz. vel maloz depulsoz q̄s rector ac me-
dicator metũ deus? **Cui** cū ex alta puidētie specu-
la respicit qd̄ unicuiq̄ ueniat: agnoscit. et qd̄ ueni-
re nouit. accommodat. **Hinc** iā fit illud fatalis ordinis
insigne miraculũ: cū ab sciente gerit: qd̄ stupeāt igno-

seruator bonoz. vel maloz depulsoz q̄s rector ac me-
dicator metũ deus? **Cui** cū ex alta puidētie specu-
la respicit qd̄ unicuiq̄ ueniat: agnoscit. et qd̄ ueni-
re nouit. accommodat. **Hinc** iā fit illud fatalis ordinis
insigne miraculũ: cū ab sciente gerit: qd̄ stupeāt igno-

Nā ut pauca que rō valet hūana de diuina p̄fundē-
tate p̄stringā **De** hoc quē tu iustissimũ z eq̄ seruatif-
simũ putas. oia sciēti puidētie diuersũ uideť. **Et** uir-
tricē qdem causam d̄is. uideť d̄o **Cathoni** placuisse:
familiaris noster **Lucanus** admonuit. **Hic** igit̄ q̄cqd̄
citra spem uideas geri: rebus qdem rector ordo est.
opinionem uero tue p̄uersa confusio.

Nā ut pauca que rō valet hūana de diuina p̄fundē-
tate p̄stringā **De** hoc quē tu iustissimũ z eq̄ seruatif-
simũ putas. oia sciēti puidētie diuersũ uideť. **Et** uir-
tricē qdem causam d̄is. uideť d̄o **Cathoni** placuisse:
familiaris noster **Lucanus** admonuit. **Hic** igit̄ q̄cqd̄
citra spem uideas geri: rebus qdem rector ordo est.
opinionem uero tue p̄uersa confusio.

Sed sit aliq̄s ita bene moratus. ut de eo diuinũ iu-
diciũ parit̄ hūanũq̄ p̄sentiat̄. s̄ e animi uiribus infir-
mus **Cui** siq̄d eueniat aduersi: desinet̄ colere for̄sitan
innocentiā. p̄ quā nō potuit retinē fortunam. **Parcit**
itaq̄ sapiēs dispēsatio ei: quem deteriorē facē possit
aduersitas. ne cui nō ueniat laborare patiatur:

Sed sit aliq̄s ita bene moratus. ut de eo diuinũ iu-
diciũ parit̄ hūanũq̄ p̄sentiat̄. s̄ e animi uiribus infir-
mus **Cui** siq̄d eueniat aduersi: desinet̄ colere for̄sitan
innocentiā. p̄ quā nō potuit retinē fortunam. **Parcit**
itaq̄ sapiēs dispēsatio ei: quem deteriorē facē possit
aduersitas. ne cui nō ueniat laborare patiatur:

Prosa sexta

Adhuc pmanēs i simplicitate tua bñdic deo z morere. **P**areit itaq; illi sapiēs dispēsatio. i. pui
dētia dei quē aduersitas possz facē deteriorē ne patiat eū laborare aduersitate cui nō pueniat.
Nō q; qdā bōi sē ita imbecillis ai q; ex modica tentatiōe aduersitatis mutarent. qd videns
dē pēit ipis ne eos aduersitate dēiciat. vñ **A**pl's. Fidel' dē q; nō patit vos tētari vlt id qd potest.
Est alius cūctis virtutibus absolut' sanctusq; ac deo
primus. hūc ptingi qbuslibet aduersis nefas prou/
dentia indicat. adeo vt ne corporeis qdē morbis agi
tari sinat. **N**am vt quidam me quoq; excellentior ait
Viri sancti corpus edificauerūt virtutes.
cuiusdā phi. dices. **N**āvt ait qdā phs excellentior me. cuius autem ponit i greco q; tātū sonat in
l'tio. Corp' viri sacri edificauerūt virtutes supple pseruādo ipm ab aduersis **N**ō q; scdā cā qre
aliqbus n adueniūt aduersa ē excellēs scitas ipoz. sic ei de' excellent' malos n tm punit i futu/
ro s etiā i pnti. sic aliq; excellent' bonos n tm pmiat i futuro s etiā i pnti ab aduersitate custo/
dit **N**ō qre phia dicat **Q**uidā excellentior me dixit. cuz nullus sit excellentior phia. **D**icendū
q; littera sic debz exponi. **N**ā quidā phs excellentior alijs phis me .i. per me phiam dixit. viri
sancti corpus edificauerūt zc
Fit at sepe vti bonis summa rez regēda deferaf. vt
exuberās retūdat improbitas. **A**lijs mixta quedā p
aioz qlitate distribuit. **Q**uosdā remordet ne lōga fe
licitate luxuriēt. **A**lios duris agitari. vt virtutes anī
mi patie vsu atz exercitatōe pfirmēt. **A**lij pl' eq; metu
tūnt qd ferre pnt. **A**lij plus eq; despiciūt qd ferre nō
pnt. **H**os i expimētū sui tristib' ducit. **N**ō nllā vene
randū seclī nomē glōse p'cio mortis emerūt. **Q**uidā
supplicijs iexpugnabiles: exēplū ceteris ptulerūt. in/
uictā malis eē virtutē. **Q**ue q; recte atz disposite z ex
eoz bono qbus accedē vident: fiant. nllā dubitatio ē
ūt qd bñ ferre pnt. sic **T**homas formidauit igressū **I**ndie. d. **D**ñe mitte me q; vis p'f' ad indos
Alij pl' eq; despiciūt qd ferre n pnt. qz q; psumēdo despiciūt tentationes q; n ferre non pnt. vt
Petr' q; dixit **E**t si oportuerit me mori tecū nō te negabo. q; ad tentatiōez z accusatiōez acille
chīm negauit **H**os vtrosq; de' ducit. i. tētat' f'ctib' .i. aduersitatib' i expimētū sui. i. i recognitiōez
sui vt sciāt qd possint z qd n possint. z nōnulli. i. aliq; emerūt p'cio mortis venerādū nomē seclī
sic martyres. **Q**uidā iexpugnabiles supplicijs ptulerūt cetēis exēplū: virtutē eē inuictā a malis q;
oīa q; recte z disposite fiāt ex eoz bono qb' accedē vident nllā ē dubitatio **N**ō q; qdā pl' ti/
mēt q; timē deberēt aliquā aduersitatē. de qb' dī i ps' **T**repidauerūt tiorē vbi n erat tior. **T**a
lib' deus immittit aduersitates qbus resistūt vt p'giscant se grā dei posse resistē ei qd timebant.
Alij at psumētes de p'p'is virib' despiciūt tentatiōes qsi potentes resistē eis. illis deus tenta/
tiones immittit z pmittit eos succūbere vt p'gnoscant q; fragil' sit hūana natura sine dīna grā.
Nam illud quoq; q; improbis nūc tristia/nūc optata
pueniunt/ex eisdem ducit' causis: ac de tristib' qdem
nemo mirat' q; eos male meritos oēs existimāt. **Q**uo
rū quidem supplicio tum ceteros ab sceleribus deter/
rent. tum ipsos quibus inuehūnt: emendant.

Dic assignat aliā cāz qre qbus/
da bōis n adueniāt mala. d. **E**st ali
us hō absolut' .i. p'f' cūctis virtu/
tibus z sanā' z prim' deo hūc hō/
minē ptingi. i. tāgi aliqbus aduersis
puidētia dīna iudicat nefas adco. i.
i tātū vt nec sinat ipz agitari mor
bis corporeis. quod pfirmat aucte

Nō q; scdā cā qre
aliqbus n adueniūt aduersa ē excellēs scitas ipoz. sic ei de' excellent' malos n tm punit i futu/
ro s etiā i pnti. sic aliq; excellent' bonos n tm pmiat i futuro s etiā i pnti ab aduersitate custo/
dit **N**ō qre phia dicat **Q**uidā excellentior me dixit. cuz nullus sit excellentior phia. **D**icendū
q; littera sic debz exponi. **N**ā quidā phs excellentior alijs phis me .i. per me phiam dixit. viri
sancti corpus edificauerūt zc

Hic ont qre bonis sepe ptingāt
bō. d. **F**it at. i. ptingit sepe vt summa
rez regēda. i. pncipat' regendi res
deferaf. i. pcedat' p'bis n tm p'f' v/
tilitatē bonoz hōim s vt improbi/
tas exuberās. i. abūdās maloz re/
tūdat. i. p'p'caf' vel rep'maf'. **T**unc
alligt' cām qre bōis aliqū ptingant
mala. d. **A**lijs. i. bōis de' distribuit
qdā mixta. i. nūc bō nūc mala p q/
litate aīoz. qsdā ei bonos deus re/
mordet aduersitatib' ne luxuriēt. i.
supbiāt lōga felicitate. i. p'p'ritate
Alios bonos patit' agitari. i. vexa/
ri duris. i. aduersitatib' vt virtutes
ai ipoz pfirmet vsu z exercitatione
patie. vt p3 i **J**ob. **A**lij pl' eq; metu/
tūnt qd ferre pnt. sic **T**homas formidauit igressū **I**ndie. d. **D**ñe mitte me q; vis p'f' ad indos

Alij pl' eq; despiciūt qd ferre n pnt. qz q; psumēdo despiciūt tentationes q; n ferre non pnt. vt
Petr' q; dixit **E**t si oportuerit me mori tecū nō te negabo. q; ad tentatiōez z accusatiōez acille
chīm negauit **H**os vtrosq; de' ducit. i. tētat' f'ctib' .i. aduersitatib' i expimētū sui. i. i recognitiōez
sui vt sciāt qd possint z qd n possint. z nōnulli. i. aliq; emerūt p'cio mortis venerādū nomē seclī
sic martyres. **Q**uidā iexpugnabiles supplicijs ptulerūt cetēis exēplū: virtutē eē inuictā a malis q;
oīa q; recte z disposite fiāt ex eoz bono qb' accedē vident nllā ē dubitatio **N**ō q; qdā pl' ti/
mēt q; timē deberēt aliquā aduersitatē. de qb' dī i ps' **T**repidauerūt tiorē vbi n erat tior. **T**a
lib' deus immittit aduersitates qbus resistūt vt p'giscant se grā dei posse resistē ei qd timebant.
Alij at psumētes de p'p'is virib' despiciūt tentatiōes qsi potentes resistē eis. illis deus tenta/
tiones immittit z pmittit eos succūbere vt p'gnoscant q; fragil' sit hūana natura sine dīna grā.

Hic alligt' cās qre mal' qnq; bō
qnq; mala ptingant. **E**t p' ont qre
mal' ptingūt mala. 2° qre bō ibi. **L**e/
ta ho. **P**rio diē. **E**x eisdē cās du/
cit. i. pbat' q; improb nūc pueniunt
f'ctia. nūc optata. s de f'ctibus q; mal'
eueniūt nemo mirat' qz oēs existi/
l iij

Libri quarti de consolatione philosophie

māt eos. s. malos eē meritos. i. dignos malo quoz maloz supplicia ceteros deterrēt. i. terrore retrahūt a sceleribus. z ipos malos emendāt qbus inuehunt supplicia. **Mō** q phia innuit tres cās qre malis eueniūt mala. **Prīa** ē qz oēs hoies estimāt eos dignos malo. **Scda** qz p supplicia maloz alij a malo retrahunt. **Tertīa** cā qz mali supplicijs emendant.

Hic assignat cās qre malis bona eueniāt. 2° soluit tacitaz obiectionē ibi. **Nāz** vt probis. **Prīo** dic. **Leta** hō. i. psp̄era q malis eueniūt/loquūtur. i. indicāt bonis magnū argumētū qd̄ indicare debēt de hōi felicitate quā sepe cernūt famlari improbis. hnt enī probi ex h̄ certissimū argumētū q illa nō est vera felicitas q malis aduenit sed falsa deceptio. **Tūc** assignat p̄mā cām qre de malis pcedit bona z psp̄era. q qdē mali p psp̄era pseruant a peiorib̄ sceleribus ne fiāt fures vl̄ raptores. z dic̄ **In** q re q malis eueniunt psp̄a illud credo dispēsari. i. dispēsatione ordinari q forsitan natura alicuius mali ē tā p̄ceptus ad malū z importuna. vt inopia rei familiaris. i. paupras possit eū exacerbare. i. puocare ad scelera. s. ad furtū vel ad rapi-

nam. cuius morbo diuina puidētia medet remedio collate pecunie. **Tūc** assignat scdam cāz talem q iō malis eueniūt psp̄era. vt psp̄eritate emendēt vitā. q̄i timētes ne ppter maliciā amittāt psp̄eritatē. **Un̄** dic̄. hic. i. aliqs malus spectās. i. p̄siderās p̄sciam suā fedatā probis. i. maculatā vicijs. et ipse pparans se cū fortuna. i. psp̄eritate sua/ forsitan p̄timescit. vt cuius rei. s. psp̄eritatis iocūdus est ei vsus. illius fiat tristis amissio. et dū metuit amittē fortunā derelinqt neq̄ciam. **Tūc** ponit triā cām. d. **Alijs** malis aduenit psp̄eritas vt incidāt maiorē miseriam aduersitatis qz sic dictū fuit 2° li. p̄sa q̄rta **In** oī aduersitate fortune infelicissimū genus infortunij ē fuisse felicem. vñ dic̄ in l̄ra q felicitas indigne aucta. **Alia** l̄ra h̄z aucta. i. induc̄ta alios malos p̄cipitat in meritā cladem. i. miseriam. **Et** addit q qbusdā malis pmissum ē. i. p̄cessum ius puniendi. i. p̄tās vt sint bonis cā exercitij in virtutibus z patientia. et malis sint cā supplicij. **Mō** q felicitas qsdam p̄cipitat in cladē aduersitatis. **Un̄** **Samaritens̄**. Promouet iniustos fortuna volubiles. vt quos **Scandē** p̄cipites fecit. ad ima rotet **Nā** granioze ruit turris tumefacta ruina. **Et** grauis pulsat alta cypressus humū **Et** nō q boni p aduersitates in virtutibus z patientia exercent. **Un̄** idem paup̄ **Denric̄**. **Aspera** ferre decet maturāt aspera mentē **Et** bñ matura plenius vya sapit **Per** nimios estus gelidas transit ad vndas. **Sic** qz p oppositū dulcia querit homo.

Hic soluit qndā obiectionē. scdo infert qndā p̄clusionē ibi. **Ex** q sepe **Prīo** dic̄ **Aliqs** dicēt. dixisti q malis ē p̄cessus ius puniēdi vt sint causa supplicij alijs mal. hoc nō videt verū quia malus nō punit malum cū sint similes. h̄ soluit phia. d. **Sic** probis z improbis nullū est fedus. i. p̄cordia qz semp̄ inuicē p̄riant̄ **Ita** ipi improbi nequeūt int̄ se cōuenire. **Quidni**. i. qre nō eēt ita. cū quiqz. i. q̄libet mali dissentiat a semetip̄is. vicijs discerpētibus. i. distrahētib̄ p̄scientiā ipoz z sepe mali faciāt q cū gesserint. i. fecerit decernāt. i. iudicēt nō fuisse gerēda. i. faciēda **Mō** q in tātū aliqs ē bonus inquantū seruat ordinē in vltimum finem qui finis est summū bonum. z quia illum finem z ordinem omēs boni seruant. ideo omēs boni in eo q boni sunt/ inuicē p̄cordāt. mali at̄ qz hunc finē non obseruāt z a semetip̄is discordant mutuo sibi p̄cordare non possunt.

Hic infert qndā p̄clusionē. d. **Ex** q mali puniūt malos ex h̄ diuina p̄uidētia

Ex quo sepe summa illa puidētia p̄tulit insignē mi

Leta hō magnū bōis argumētū loquunt. **Quid** de hōi felicitate debeāt iudicare quā famulari sepe improbis cernāt. **In** q re illō etiā dispensari credo. qz forsitan alicui tam p̄ceptus atqz importūa natura. vt eū in scelera. poti⁹ exacerbare possit rei familiaris inopia. h̄ morbo: puidētia collate pecunie remedio medet. **Hic** fedatā p̄bris p̄scientiā spectās. z se cū fortuna sua pparās: forsitan p̄timescit. ne cui⁹ ei iocūd⁹ vsus est: sit tristis amissio. **Dutabit** igit̄ mores: ac dū fortuna metuit amittē/ neq̄ciā derelinqt. **Alios** in cladem meritā p̄cipitavit indigne aucta felicitas. **Quibusdam** permissum puniendi ius: vt exercitij bonis/ et malis esset causa supplicij.

Nā vt probis atqz improbis nullū fedus est/ ita ipi inter se improbi nequeūt puenire. **Quidni**? cū a semetip̄is discerpētibus p̄scientiā vicijs qsqz dissentiat faciāt qz sepe q cū gesserint non fuisse gerēda decernāt **Sic** probis z improbis nullū est fedus. i. p̄cordia qz semp̄ inuicē p̄riant̄ **Ita** ipi improbi nequeūt int̄ se cōuenire. **Quidni**. i. qre nō eēt ita. cū quiqz. i. q̄libet mali dissentiat a semetip̄is. vicijs discerpētibus. i. distrahētib̄ p̄scientiā ipoz z sepe mali faciāt q cū gesserint. i. fecerit decernāt. i. iudicēt nō fuisse gerēda. i. faciēda **Mō** q in tātū aliqs ē bonus inquantū seruat ordinē in vltimum finem qui finis est summū bonum. z quia illum finem z ordinem omēs boni seruant. ideo omēs boni in eo q boni sunt/ inuicē p̄cordāt. mali at̄ qz hunc finē non obseruāt z a semetip̄is discordant mutuo sibi p̄cordare non possunt.

Prosa sexta

faculū. vt malos mali: bonos facerēt. **N**ā dū iniqua sibi a pessimis q̄daz perpeti vident. noxiōz odio flagrātes. ad virtutis frugem rediere. duz se eis dissiles student esse quos oderāt. **S**ola est enī diuina vis. cui mala quoq; bona sint. cū eis p̄petenter vtendo: alicuius boni elicit effectū. **O**rdo enī q̄dā cuncta p̄plectit. vt q̄d ab assignata ordinis rōne discesserit. hoc licet ī aliū tamen ordinē relabāt. ne quid in regno prouidentie liceat temeritati. **F**ortissimus in mundo deus oīa regit ad bonū atq; gubernat.

relabāt in aliū ordinē. s. boni. ne in regno prouidentie dei liceat q̄d. i. aliq̄d temeritati. i. inordinatiōni. et ponit auctoritatē in greco q̄ tantū sonat. **F**ortissim⁹ in mūdo deus oīa regit. **M**ōnduz q̄ bonū pueniēs ex malicia improboz nō ē imputandū ipis improbis s̄ tm̄ diuine virtutis q̄ nouit ex malis efficē bona. **E**t lz deus malū dirigat ad bonū sua intentiōe et potestate. nō tm̄ hō iō est ex culpā q̄ illd̄ malū agit mala intentiōe. **M**ō q̄ ali⁹ ē ordo naturalis. ali⁹ ordo a deo p̄uisus. **O**rdo naturalis ē vt deū et primū diligam⁹. **O**rdo p̄uisus ē t̄p̄alis rez dispositio q̄ fatū vocat. et lz ordinē naturalē sepe dimittamus aliq̄d plus deo diligēdo. et primū odiēdo. tm̄ ordinē p̄uisum a deo nunq; effugimus. qz nunq; aliter puenit q̄s deus prouidet. et si aliquid recedit ab ordine naturali relabāt in aliū. vt si aliq̄d est malū quo ad miam. ipm̄ est bonum in compatione ad iustitiā. ita q̄ in regno diuine prouidentie nihil relinquit temeritati.

Neq; enim fas est homini cunctas diuine opere machinas vel ingenio comprehendere/ vel explicare sermone. **H**oc tm̄ perspexisse sufficiat q̄ naturarū oīm proditor deus/ idem ad bonū dirigens cuncta disponit. **D**uz q; ea que protulit in sui similitudinē retinē festinat: malū omne de reipublice sue terminis per fatalis seriem necessitatis eliminat. **Q**uo fit vt q̄ in terris abūdare credunt: si disponētē prouidentia spectes: nihil vsquā mali esse ppendas. **S**z video te iandudū et pondere questionis oneratū. et rōnis p̄lixitate fatigatū. aliquā carminis expectare dulcedinem. **A**ccipe igit̄ haustū q̄ refectus: firmior in vltiora p̄tendas.

Istū dulcedis merice. q̄ refectus. i. recreatus firmior p̄cedas i vltiora. **M**ō q̄ dicit malū nunq; esse in p̄patione ad diuinā prouidentia. qz malū non est aliq̄ natura nec aliq̄ res. oīs enī natura et res appetit suā p̄fectionē. **C**ū aut̄ appetibile hēat rōnez boni si malū esset natura et res appetēs p̄fectionē malū esset bonū. **M**ō q̄ nullū ē malū simplr̄ et tōlit in mūdo qn̄ in p̄patione ad diuinā prouidentia hēat rōnez boni. vñ expedit multos defect⁹ p̄tingē i vniuerso ne multa bō tollant. **S**i enī nō corrūpēt aer/ ignis nō p̄seruaret. nec vita leonis p̄seruaret nisi occideret agnus vel asinus. neq; laudaret iusticia nec patientia si nō esset iniquitas. **E**x q̄ p̄z q̄ multa i p̄patione ad nos sūt mala q̄ in p̄patione ad diuinā prouidentia oīa disponētē fm̄ q̄ melius p̄petūt vniuerso/ bō sūt.

Metrū mixtū scz adoniū archilochiū tetrametrū. dactylicū

dentia protulit insigne miraculū. s. vt mali facerēt malos bonos. quod declarat. **N**ā dum q̄dam mali vident perpeti iniqua a pessimis: ipi flagrant. i. ardētes odio noxiōz. i. dānoz suoz rediere ad frugem virtutis. i. ad vtilitatem dū tales stupēt se eē dissiles illis malis q̄s oderāt. **E**t addit q̄ sola diuina vis t̄lis ē cui mala sint bona. i. cedūt in bonū sic cū malus facit malū bonū. **U**n̄ s̄dit. **C**ū deus vtēdo p̄petent magis elicit effectū alicui⁹ boni. **O**rdo enī fatalis cuncta p̄plectit vt q̄d discesserit ab assignata rōne ordinis. s. mali.

Dic phia excusat se de ampliori indagacione causarū. **N**eq; enim est fas homi vel ingenio p̄prehendere vlt̄ sermone explicare cūctas machinas. i. cās vlt̄ dispōnes diuini opis. hoc tm̄ sufficiat p̄sperisse q̄ deus p̄ditor. i. p̄ductor oīm naturarū disponit cuncta/ dirigens ad bonū. **E**t dū ea q̄ p̄duxit festinat retinē in similitudinē sui. i. i bono ip̄e elimiet. i. excludat p̄ seriē. i. ordinē fatalis n̄citatatis oīm malū de f̄minis sue publice rei. i. mūdi. **Q**uo fit vt mala q̄ credunt abūdare in terris si spectes prouidentia disponētē nihil ppendas vsq; eē mali. **T**ūc iuitat boeciū ad p̄solonē metricā. **U**ideo te eē oneratū pondere q̄onis que difficilis est et fatigatiū p̄lixitate orōnis expectare aliquam dulcedinez carminis. igit̄ accipe haustū i vltiora.

Mō q̄ dicit malū nunq; esse in p̄patione ad diuinā prouidentia. qz malū non est aliq̄ natura nec aliq̄ res. oīs enī natura et res appetit suā p̄fectionē. **C**ū aut̄ appetibile hēat rōnez boni si malū esset natura et res appetēs p̄fectionē malū esset bonū. **M**ō q̄ nullū ē malū simplr̄ et tōlit in mūdo qn̄ in p̄patione ad diuinā prouidentia hēat rōnez boni. vñ expedit multos defect⁹ p̄tingē i vniuerso ne multa bō tollant. **S**i enī nō corrūpēt aer/ ignis nō p̄seruaret. nec vita leonis p̄seruaret nisi occideret agnus vel asinus. neq; laudaret iusticia nec patientia si nō esset iniquitas. **E**x q̄ p̄z q̄ multa i p̄patione ad nos sūt mala q̄ in p̄patione ad diuinā prouidentia oīa disponētē fm̄ q̄ melius p̄petūt vniuerso/ bō sūt.

Libri quarti de consolatione philosophie

Quod est sextum metrum huius quarti quod est quodammodo adonici. Et quodammodo archilochium ab inuicem. et cetera. Daedalicum a pede pedante. In quo metrum philosophia commendat diuinam prudentiam in disputatione rerum. et primo ex parte rerum que diuina disputatione reguntur. et ex parte dei regentis. ibi. **S**ed det interea. **P**rimo commendat diuinam prudentiam in regimine corporum celestium. et in regimine elementorum. et in regimine temporum. et in regimine generabilium et corruptibilium. scilicet ibi **H**ec concordia. tertia ibi **D**is de causis. quarta ibi **H**ec temperies. **P**rimo dicit **S**i tu solers. id est sapiens vis pura mente cernere iura. id est regimina que mundus regit celsi tonantis. id est dei aspice culmina. id est altitudines summi celi. **I**llic sidera seruant veterem pacem. id est antiquam concordiam quam eis diuina prudentia indidit iusto federe quod sol percipit. id est in motu rutilo igne. id est calore non impedit gelidum axem. phebem. id est lune. nec vis que flectit rapidos motus circa polum septentrionalem. nunquam lota occiduo profundo. id est mari occidentali cupit tingere. id est mergere flamas oceano. id est mari cernens cetera sidera mergi in mari. **E**t loquitur more vulgari credit ei vulgus stellas quando occidunt descendere in mare. **E**t vespere. id est venis spiritus equis vicibus temporis nunciat seras umbras noctis. et eadem venus exiens. lucifer reuehit diem almuz. id est clarum. **S**ic alternus amor pueniens ex diuina prudentia reficit eternos cursus siderum sic. id est per tale mutuas concordiam bellum discors exulat. id est expellit ab oris astrigeris. id est a regionibus celestibus que gerunt astra. **N**on quod deus magis de nouas tonas a tempestate tonandi quam ab alia tempestate. quod maior timor per eam incutit mentibus hominum quam per aliam. unde per tempestatem tonandi homines magis inducunt ad recogitandam diuinam potentiam. **N**on quod visus huius septem stellas circa polum septentrionalem mota nunquam occidit sed spiritus nobis apparet. et alie stelle nobis orientem et occidunt. **D**e venere autem que de nocte sequitur solem de mane lucifer dicta precedit solem visum fuit in primo libro metro secundo. **N**on quod hec dictio solers dicitur que sollicitudo in arte vel utilis secundum Aristotelem. secundum Augustinum quod a solone quod est totum vel multum et ars tis. que totum vel multum in arte

Si vis celsi iura tonantis
Pura solers cernere mente
Aspice summi culmina celi
Illic iusto federe rerum
Ceterem seruat sidera pacem
Non sol rutilo concitus igne
Gelidum phebem impedit axem
Nec que summo vertice mundi
Flectit rapidos visa meatus
Nunquam occiduo lota profundo
Cetera cernens sidera mergi
Cupit oceano tingere flamas
Semp vicibus temporis equis
Vesper seras nunciat umbras
Reuehit que diem lucifer almum
Sic eternos reficit cursus
Alternus amor. sic astrigeris
Bellum discors exulat oris.
Hec concordia temperat equis
Elementa modis. ut pugnantia
Vicibus cedant humida siccis
Iungantque fide frigora flammis
Pendulus ignis surgat in altum
Terreque graues pondere sidant
Hisdem causis vere tepenti
Spirat florifer annus odores
Estas cererem feruida siccit
Remeat pomis gavis autumnus
Hyemem defluus irrigat imber
Hec temperies alit ac profert.
Quicquid vitam spirat in orbe
Eadem rapiens condit et aufert
Obitu mergens orta supremo
Aristotelis dicitur Creator omnium sua sapientia prepaui speras et in quilibet spera stellas lucidas et omnes sic fuit domino obediens et

Hec concordia
Hic philosophia commendat regimem diuine prudentie in elementis. d. **H**ec concordia pueniens ex diuina prudentia temperat elementa equis modis. ut humida et la pugnantia. id est. tria cedant siccis. vicibus. id est. vice versa. ita quod quicquid preualeat humida. quod quod siccit. et quod frigora. id est. et la frigida iungat fide. id est. concordiam flammis. id est. calidis elementis ne unum tollit aliud corrumpat. **E**t hec concordia facit ut pendulus ignis surgat in altum. id est. motus sursum et tres gues potest dicitur. id est. deorsum redire. **T**unc commendat regimem dei circa tempora. d. **D**is de causis. id est. silibus causis per diuinam prudentiam ordiatis annus florifer. id est. in quo abundant flores spirat odores ipso vere. id est. tempore veris tepere. id est. incalescente. estas feruida siccit. id est. maturat cererem. id est. fruges **A**utumnus remeat. id est. reuertitur gavis. id est. onerosus pomis. imber defluus irrigat hyemem **T**unc commendat regimen dei circa generabilia et corruptibilia. d. **H**ec temperies. id est. temperata disputatione prudentie diuine alit et profert que quod in orbe spirat vitam. id est. que quod vivit. et eadem temperies rapiens ea que fecit. **D**icit. id est. abscondit et aufert. id est. ab esse mergens orta. id est. perducta summo obitu. id est. ultima morte **N**on est commutat. s. p. h. **P**rimum antiquum nihil facit sine secundo antiquo. id est. celo. **G**ignatione et corruptione elementorum et omnium in mundo et temporum distinctione operatur mediatis corporibus celestibus. **I**tem in libro de pomis. **A**ristoteles dicitur Creator omnium sua sapientia prepaui speras et in quilibet spera stellas lucidas et omnes sic fuit domino obediens et

Prosa septima

Sedet interea conditor altus
 Rerumq; regens flectit habenas
 Rex et dominus fons et origo
 Lex et sapiens arbiter equi
 Et que motu concitat ire
 Sistit retrahens ac vaga firmat
 Nam nisi rector reuocans itus
 Flexos iterum cogat in orbem
 Que nunc stabilis continet ordo
 Dissepta suo fonte fatiscant
 Hic est cunctis communis amor.
 Repetuntq; boni sine teneri
 Quia non aliter durare queant,
 Nisi conuerso rursus amore
 Refluant cause, que dedit esse.

nature sit itez reflexio ad ipm deū p reductionē grē. vt sic nihil pmaneat i rebus ens z pfectū nū
 si p quādā circulationē. z h inuit p hia in lra ¶ Nō q finis ad quē oia naturali appetitu tendūt ē
 ipm summū bonū qd est deus. hūc finē psequunt rōnales creature p opationē intellectū z volū
 tātis. Sed irrōnales creature psequunt ipm solū p hoc q ipm repñtant p quādā picipationem
 eēndi. z iō eodē appetitu naturali q aliqd appetit suū esse: eodē appetitu tendit i suū vltimū finē.
 z hoc inuit in lra cū dic **Hic cūctis**
 communis amor

Hic ostēdit oēm fortunā esse bonā.

Am ne igit vides qd hec oia que dixim⁹ p se
 quat? **B.** Quidnā inquā? **P.** oēm inq; bonā
 p̄sus eē fortunā. **B.** Et q inquā fieri p̄t? **P.** Attē
 de inquit. cū ois fortunā. vel iocūda vel aspa. tuz remu
 nerādi exercēdi ve bonos. tuz puniēdi. corrigēdi ve
 improbos causa deferaf. **Ois bona/ quā vel iustā cō/
 stat esse vl vtilē. B.** Nimis quidez inquā vera ratio
 Et si quā pauloante docuisti prouidentia: fatum ve
 p̄siderem. firmis viribus nixa sententia.

niendi. vel corrigendi improbos p̄ q ois fortuna ē bō. quā vel p̄stat eē iustā sic illa q punit ma
 los: et premia bonos. vel p̄stat esse vtilē sic q exercet bonos et corrigat malos. **Dicit boeci⁹** Nū
 mis. i. valde vera est rō. etsi prouidentia quā paulo an̄ docuisti z fatū p̄siderē: tūc sentētia ē nixa. i.
 firmata firmis viribus. i. rōnibus ¶ Nō ex q fm diuinā prouidentia bonis z malis nūc p̄spera nūc
 aduersa eueniūt. bonis p̄t remunerationē p̄spera. z p̄t exercitationē i virtutibus aduersa. p̄ q
 p̄spera fortunā remunerās z aduersa exercitans ē bō. Itē cū p̄spera fortunā malos emēdet vt vī
 sum est prius. et aduersa ipsos corrigat et iuste puniat patet ipsam etiam esse bonam

Sz eā si placet int̄ eas q̄s inopinabiles pauloan̄ po
 suisti nūcerem⁹. **P.** Qui inq; **B.** Quia id hoim sermo

Hic p̄pat hāc p̄clonem ad opio/
 nē vulgi eūs eā vulgo esse i. cp. ii. 27

Hic p̄mēdat prouidentia diuina ex pte dei regētis. d. **Intēa**
 dū res sic gerunt alt⁹. p̄ditor. i. sumus creator rex de⁹ se/
 det. i. in se imutabilis manet. regens oia flectit. i. moderat
 habenas rez. i. frena. exns rex p sapiam gubernatiōis. dñs
 p potētia creatōis. fons ois bōitatis et origo oim. z ip̄e a
 nullo. lex oia ligās. z sapiēs arbit. i. iudex equi. i. eq̄tatis oī
 bus rebuens fm iusticiā. q. i. deus oia regens p̄cit. i. ex
 citat entia ire. i. p̄cedē ad eē motu. i. p̄ motū. et sistit. i. p̄ma
 nere facit ad ip̄s i esse. rethēs oia ad nō esse. et ip̄e firmat
 p grām vaga. i. instabilia p naturā. Nā nisi de⁹ reuocans
 redos itus. i. reāū p̄gressū q̄ est ab esse ad nō esse. cogat. i.
 reducat entia in flexos orbem. i. in quādā circulationē ea
 q̄ stabilis ordo diuine prouidentie p̄tinet. **Ipa** dissepta. i. sepa/
 ta a suo fonte. i. a suo p̄ncipio qd est deus fatiscāt. i. defici
 ant z ad nihilū deueniēt. **Hic** fons ē cōis amor cūctis en
 tib⁹. z cūcta repetit. i. appetūt teneri. i. p̄seruari sine boni
 i. p̄ finē boni qz res alit nō queūt durare. i. i esse p̄petuari
 nisi p̄uerso amore. refluant. i. redeāt cause. i. ad cām p̄maz
 q̄ dedit eis eē p creationē ¶ Nō q entia regunt a deo p
 quādā circulationē sz quā qdāmō p̄petuant i esse **Verbi**
 grā **Deus** sic disposuit res vt ex semie pueniat h̄ba. z ecō
 uerso ex h̄ba pducatur semē. sic in generatiōe elementoz fit
 quidā circūlō dū ex acre generat ignis. z itez ex igne aer
 Itē in creaturis rōnalibus q̄ p̄grediunt a deo p̄ductiōe

z hoc inuit in lra cū dic **Hic cūctis**
 communis amor

Ista est septia z vltia p̄sa h⁹ q̄rtē
 in q̄ p̄hia deducit quādā p̄clonē ex
 p̄missis. et p̄ facit h. 2⁹ subiūgit qm
 dā exhortationē. sc̄da ibi **Quare** in
 q̄t. **Primo** ponit p̄clonē intentā. 2⁹
 p̄parat eā ad opionē vulgi. sc̄da ibi
Sz eā. **Primo** dic. **Vides** ne iaz o
 boeci qd p̄sequat hec oia q̄ dixim⁹
Dic boeci⁹ qd inquā? **Et** p̄hia. oēm
 fortunā p̄sus eē bonā. **Dic** boeci⁹
 z qd inq; i. quō p̄t h̄ fieri? **Cui** p̄hia
Attēde inq; t. **Cū** ois fortunā siue ioy
 eūda siue aspera deferaf eā remune
 rādi vel exercēdi bonos vel eā pu/
 nīendi vel corrigendi improbos p̄ q ois fortuna ē bō. quā vel p̄stat eē iustā sic illa q punit ma
 los: et premia bonos. vel p̄stat esse vtilē sic q exercet bonos et corrigat malos. **Dicit boeci⁹** Nū
 mis. i. valde vera est rō. etsi prouidentia quā paulo an̄ docuisti z fatū p̄siderē: tūc sentētia ē nixa. i.
 firmata firmis viribus. i. rōnibus ¶ Nō ex q fm diuinā prouidentia bonis z malis nūc p̄spera nūc
 aduersa eueniūt. bonis p̄t remunerationē p̄spera. z p̄t exercitationē i virtutibus aduersa. p̄ q
 p̄spera fortunā remunerās z aduersa exercitans ē bō. Itē cū p̄spera fortunā malos emēdet vt vī
 sum est prius. et aduersa ipsos corrigat et iuste puniat patet ipsam etiam esse bonam

Libri quarti de consolatione philosophie

bilē. et inq̄rit q̄d vulgus sentiat de
qualibet fortuna. 2° ex opione vulgi
p̄cludit q̄ddā p̄trariū ipsi vulgo ibi
Uide igit̄. **D**ic̄ ḡ o p̄bia s̄ placet: eā
opione q̄ ois fortuna sit bō. numere
m^o int̄ eas opiones q̄s pauloan̄ po
suisti inopiabiles. **D**ic̄ p̄bia q̄d. i. p̄
pter q̄d. **B**oeci^o dic̄. qz cois sermo
hoim̄ istud vsurpat. i. in vsu capit
q̄rūdā fortunā eē malā. q̄rūdā bonā
Et dicit p̄bia. **U**is ne o boeci acce
damus paulisper sermonibus vulgi
ne nimius videamur recessisse a coi
vsu hoim̄. **D**ic̄ boeci^o. **U**t placet.
Et p̄bia. **N**ōne censes bonū q̄d p̄
dest? **D**ic̄ boeci^o. **I**ta est. **E**t p̄bia.
Fortuna que aut exercet aut corri
git p̄dest? **D**ic̄ boeci^o. **F**ateor inq̄z
Io p̄cludit p̄bia. **O**is fortuna bō est
que exercet et corrigit. **D**ic̄ boeci^o
Quidni. i. quare nō? **E**t addit p̄bia
Dec fortuna que exercet: eē eoz hoim̄
q̄ positi in v̄tute: gerūt bella p̄ aspe
ra. s̄ fortuna q̄ corrigit eē eoz hoim̄ q̄
declinātes a vicijis arripiūt iter v̄tutis.
Dic̄ boeci^o. **N**egare
nequeo. **Q**uerit p̄bia **Q**uid est de fortuna
iocūda q̄ tribuit bonis in premiū. nunq̄d
vulgus decernit. i. iudicat eā esse malā.
Dic̄ boeci^o. **N**equaq̄z. s̄ iudicat eā esse
optimā sic̄ est. **Q**uerit v̄l
rius p̄bia. q̄d est de reliq̄ fortuna que
punit/ q̄ cū sit aspera et coerceat malos:
iusto supplicio: nunq̄d vulgus putat eā
esse bonā. **D**ic̄ boeci^o. **I**mo iudicat eā
esse miserrimā oim̄ q̄ excogitari p̄nt
Nō q̄ ois fortuna vel est ad exercendū
bonos. et ad corrigendū malos hoies. vel
est ad remunerandū bonos. et puniendū
malos. fortuna que est ad exercendū
bonos. et ad corrigendū malos hoies:
vtraq̄ est bona. etiā s̄m opionem vulgi
q̄d p̄bat p̄bia **I**llud q̄d p̄dest eē bonū.
s̄ fortuna q̄ exercet bonos hoies/ p̄dest bonis.
et q̄ corrigit malos/ p̄dest malis. s̄ v̄t̄
q̄z est bō. fortuna at̄ q̄ exercet est bonoz
q̄ gerūt bellū p̄ vicijis. fortuna q̄
corrigit est maloz q̄ declināt ad v̄tutes.
fortuna at̄ q̄ remunerat bonos/ bō est etiā
s̄m vulgares. s̄ q̄ punit malos/ oim̄
pessima est s̄m vulgares. et hanc opionē
vulgi de vtraq̄ fortuna p̄bia tangit in l̄ra

Dic̄ p̄bia ex p̄cessis avulgo p̄clu
dit q̄ddā inopiabile et p̄riū vulgo. s̄
malā esse fortunā tm̄ maloz. cū tam̄
opineēt vulgus v̄t̄plimū malā fortune
enēre bonis. et dic̄ **U**ide ne nos
sequētes opionē vulgi p̄fecerim^o. i.
p̄cluserim^o q̄ddāz valde inopiabile
ap̄d vulgū. **Q**uid inq̄z dic̄ boeci^o.
et p̄bia. **E**x his ei q̄ p̄cessa s̄t s̄z opi
nionē vulgarē euenit q̄ eoz q̄ s̄t in
p̄fectā possessione v̄tutis vel in p̄ue
ctū. v̄l in adeptione v̄tutis oim̄ fortunā
esse bonā siue sit p̄spera siue aduersa.
manētibus at̄ i im
probitate oim̄ fortunā esse pessimā.
Et dic̄ boeci^o. s̄ v̄t̄ est s̄m vulgares.
q̄uis nemo audeat p̄fi
teri s̄m veritatē. qz i rei v̄tute ois
fortuna bō est tā bonoz q̄ maloz
vt p̄basti **N**ō q̄ ois fortuna
bona vel est remunerans vel exercens.
vel corrigens. fortuna remunerans eē
eoz q̄ s̄t in possessione v̄tutis.
fortuna exercens eē eoz qui sunt in
p̄uēctū v̄tutis. fortuna corrigens est
eoz qui incipiunt esse virtuosī. **E**x
quo relinquitur q̄ eoz qui permanent
in malicia sit fortuna pessima sed hoc
nō s̄m opionem vulgariū **N**ō q̄ q̄libet
fortuna p̄t dupl̄r p̄siderari. vno mō
in p̄patione ad cām vniuersalē q̄ oia
regit et disponit: ordinādo singula
in finē eis p̄uenientē. sic ois for

cois vsurpat. et q̄dē crebro. q̄rūdā malā eē fortunā.
P. **U**is ne igit̄ inq̄t paulisp̄ vulgi sermonibus accer
damus. **N**e nimium velut ab h̄manitatis vsu recessisse
videamur? **B**. **U**t placet inq̄a. **P**. **N**ōne igit̄ boni
cēses eē q̄d p̄dest? **B**. **I**ta eē inq̄az. **P**. **Q**ue nō aut
exercet aut corrigit. p̄dest? **B**. **F**ateor inq̄a. **P**. **B**o
na igit̄? **B**. **Q**uidni? **P**. **S**z hec eoz eē. qui vel i v̄tuti
te positi p̄ aspa belluz gerūt. vel a vicijis declinantes:
v̄tutis iter arripiūt. **B**. **N**egare inq̄az nequeo. **P**.
Quid nō iocūda q̄ in p̄miū tribuit bonis. num vul
gus malā eē decernit? **B**. **N**equaq̄z. v̄t̄ v̄t̄ eē. ita q̄z
eē optiaz cēset. **P**. **Q**uid reliquā: q̄ cū sit aspa. iusto
supplicio malos coerceat. **N**um bonā p̄ls putat? **B**.
Imo oim̄ iquā q̄ excogitari p̄nt iudicat eē miserriaz

Dic̄ boeci^o. **N**egare
nequeo. **Q**uerit p̄bia **Q**uid est de fortuna
iocūda q̄ tribuit bonis in premiū. nunq̄d vulgus de
cernit. i. iudicat eā esse malā. **D**ic̄ boeci^o. **N**equaq̄z. s̄
iudicat eā esse optimā sic̄ est. **Q**uerit v̄l
rius p̄bia. q̄d est de reliq̄ fortuna que
punit/ q̄ cū sit aspera et coerceat malos:
iusto supplicio: nunq̄d vulgus putat eā
esse bonā. **D**ic̄ boeci^o. **I**mo iudicat eā
esse miserrimā oim̄ q̄ excogitari p̄nt

Nō q̄ ois fortuna vel est ad exercendū
bonos. et ad corrigendū malos hoies. vel
est ad remunerandū bonos. et puniendū
malos. fortuna que est ad exercendū
bonos. et ad corrigendū malos hoies:
vtraq̄ est bona. etiā s̄m opionem vulgi
q̄d p̄bat p̄bia **I**llud q̄d p̄dest eē bonū.
s̄ fortuna q̄ exercet bonos hoies/ p̄dest bonis.
et q̄ corrigit malos/ p̄dest malis. s̄ v̄t̄
q̄z est bō. fortuna at̄ q̄ exercet est bonoz
q̄ gerūt bellū p̄ vicijis. fortuna q̄
corrigit est maloz q̄ declināt ad v̄tutes.
fortuna at̄ q̄ remunerat bonos/ bō est etiā
s̄m vulgares. s̄ q̄ punit malos/ oim̄
pessima est s̄m vulgares. et hanc opionē
vulgi de vtraq̄ fortuna p̄bia tangit in l̄ra

P. **U**ide igit̄ ne opinionē populi sequētes. quiddā
valde inopinabile p̄fecerim^o. **B**. **Q**uid iquā? **P**. **E**x
his enī ait q̄ p̄cessa sunt/ euenit. eoz q̄dez q̄ sunt vel
in possessione/ vel in p̄uēctū. vel i adeptiōe v̄tutis:
oim̄ quecūq̄ sit bonā. in improbitate nō manētibus
oim̄ pessimā esse fortunā. **B**. **H**oc inq̄a. verū est.
tametsi nemo audeat confiteri.

Et dic̄ boeci^o. s̄ v̄t̄ est s̄m vulgares. q̄uis
nemo audeat p̄fi
teri s̄m veritatē. qz i rei v̄tute ois
fortuna bō est tā bonoz q̄ maloz
vt p̄basti **N**ō q̄ ois fortuna
bona vel est remunerans vel exercens.
vel corrigens. fortuna remunerans eē
eoz q̄ s̄t in possessione v̄tutis.
fortuna exercens eē eoz qui sunt in
p̄uēctū v̄tutis. fortuna corrigens est
eoz qui incipiunt esse virtuosī. **E**x
quo relinquitur q̄ eoz qui permanent
in malicia sit fortuna pessima sed hoc
nō s̄m opionem vulgariū **N**ō q̄ q̄libet
fortuna p̄t dupl̄r p̄siderari. vno mō
in p̄patione ad cām vniuersalē q̄ oia
regit et disponit: ordinādo singula
in finē eis p̄uenientē. sic ois for

Metrum septimum

una bona est ut probatum est. Vel potest parari fortuna ad istum cui evenit, et sic solum illa dicitur bona que alii quod bonum profert illi cui advenit, et illa mala que nihil boni confert.

Quare inquit ita vir sapiens moleste ferre non debet: quotiens in fortune certamine adducitur. Ut virum fortem non debet indignari/quotiens increpuit bellicus tumultus. Utrique enim huic quidem glorie propagande, illi vero proferre mande sapientie difficultas ipsa materia est. Ex quo etiam virus vocatur quod suis viribus nitens non superet adversis. Neque enim vos in propectu positi virtutis: diffundere deliciis et emarcescere voluptate venistis. Prelium cum omni fortuna nimis acre commiseritis, ne vos aut tristis opprimat, aut iocunda corrumpat, firmis mediis viribus occupate. Quicquid aut infra subsistit: aut ultra progreditur: habet contemptum felicitatis: non habet premium laboris. In via est situm manu, qualem vobis fortunam formare malitis. Vis enim que videtur aspera, nisi aut exercet, aut corrigit: punit.

endo in desperationem, aut iocunda corrumpat alliciendo ad voluptatem, occupate, id est tenete ergo medium virtutis firmis viribus, quia quicquid infra subsistit a medio virtutis deficiendo, aut ultra progreditur medium virtutis excedendo: illud habet contemptum felicitatis, id est virtutis, et non habet premium laboris, et in via manu, id est prope situm est quale fortunam vobis velitis formare, id est bonam vel malam. Vis enim fortuna que videtur aspera aut exercet bonos, aut punit malos, et sic bona est. **N**on quod philosophia hortatur sapientem ad magnanimitatem cum dicitur Sapiens non debet moleste ferre fortunam. Nam secundum Aristoteli in ethicis, Sapiens bene scit ferre fortunam quia habet se sine vituperio sicut tetragonum. Corpus enim tetragonum quocumque projicit firmum stat, et magnanimum est quod non difformes insultus fortune unanimi mentis constantia militat. **N**on quod virtus consistit in medio inter duo vicia extrema ad quod unum impellit prospera fortuna, ad aliud adversa fortuna, ubi gratia Adversitas impellit ad desperationem et timiditatem, prosperitas autem ad presumptivam et audaciam inter que consistit medium virtutis cuius excessus vel defectus est viciosus, et hoc innuit philosophia in libro. **N**on quod in prope situm hominis est facere fortunam sibi quale vult, id est bonam vel malam, quod declarat philosophia in adversa fortuna, quia si eam accipimus bono animo pro exercitio et correctione ipsa est bona, si autem eam toleramus malo animo etiam pro pena ipsa mala est.

Metrum sapphicum

Bella bis quinque operatus annis

Uxor atrides phrygie ruinis

Fratris amissos thalamos pavit

Ille dum gratie dare vela classi

Optat, et ventos redimit crudore.

Exiit patrem, miserumque tristis

Federat nate iugulum sacerdos.

capibus grecorum transfretavit in phrygiam et obsedit Troiam decem annis quam tandem destruxit, et maioribus infectis populum captivavit. Cum autem Agamemnon proficisceret versus Troiam devenit in quadam insula ubi factus est ei ventus contrarius et requisivit vates quod esset faciendum quod dixerunt quod non haberet ventum prosperum nisi placaret Dianam sacrificando ei suam filiam, cuius hoc videret dux propter pietatem penam, tamen suadem

Vic philosophia facit quaedam exhortatione, dicitur. Ex quo omnis fortuna est bona, sapiens vir non debet moleste ferre quantum ens ducit in certamen fortune, id est cum fortuna, ut non deceat fortem virum indignari, id est turbari quantum incipit, id est insonit bellicus tumultus, id est strepitus. Nam ipsa difficultas bellandi resistendi fortune est unicuique viro fortis et virtuosus materia, id est causa glorie propagande, exercitium enim bellicum est causa glorie viro forti. Illi vero, id est viro virtuosus resistere fortuna est materia, id est causa firmitatis de sapientie, id est virtutis. Ex quo, id est ex qua victoria talis difficultas virtus vocatur. Dicitur enim virtus eo quod suis viribus nitens non superet adversis, et subdit. Neque enim vos positi in propectu, id est in via virtutis venistis in mundum diffundere deliciis et emarcescere voluptate, prelium nimis acre commiseritis, id est perititis vel committitis cum omni fortuna. Ne tristis fortuna vos opprimat deiciat

Libri quarti de violatione philosophie

te vlixe spe laudis et gle super victoria obtinenda consensit vt eam imolaret. quo facto obtinuit ventum prosperu ad volutate. **Dic** g in lra **Atrides**. i. agamenon atride filius exns vltor ope/ ratus bella bis quinis. i. decē annis. piavit. i. purgavit vlciscēdo amissos thalamos. i. vxore pten/ tam in thalamo fratris **Menelai** ruins. i. destructionibus phrygie. i. troie que sita fuit in phry/ gia dū ille agamenon optat dare. i. exponē vela graie classis. i. naui grecali. et dū redemit vctos cruore filie sue ipse exuit. i. deposuit ptem. i. pietate paternaz. 7 sacerdos tristis exns federat. i. in federe sacrificat miserū iugulū. i. collū vel guttur nate. i. filie **Agamenonis**. **Scdm** **Uguil.** enim iugulū ē idem qd guttur vel gutturis incisio

Dic phia ponit scdm exemplū in q declarat for/ tia acta ipsius vlixis intendēs tali fabulaz. **Ulixes** rediens de bello troiano decē annis erravit i mari sustinēs multa aduersa. tandē casualit venit ad an/ trū polyphemi q erat maximus gigas hns vnicuz oculū in frōte q socios vlixis occidit et vorauit. su per quo vlixes tristatus sustinuit vsqz pdictus gi gas cibo repletus obdormiret. quo dormiete oculū

quē in fronte habuit eruit. **Qui** euigilans furibūdu q̄suiit vlixē s̄ excecatus eū inuenire nō pol tuit. **Dic** g in lra **Itacus**. i. vlixes ab itaca regione vel ab auo suo itaco sic dicitur. ille fleuit. i. de fleuit amissos sodales quos ferus polyphemus recubās. i. morans in vasto antro. i. magno mer/ sit imani aluo. i. magno vctre. s̄ tñ vlixes furibundus rependit. i. restituit gaudiuz mestis lachry mis. i. suis tristicis ore. i. facie polyphemo ceco. i. excecato

Dic ponit aliud exemplū in q describit acta her culis et labores eius qbus fingit meruisse celuz. d.

Duri labores assumpti celebrant. i. celebrē reddunt herculē. **Cuius** ponit p̄mū laborē. s̄. domationē centaurorū dicēs. **Iste** hercules domuit supbos cen tauros q eū p̄tempserūt. **Ubi** nō q centauri mōstra quedā dicta s̄t ex medietate hoies 7 ex me dietate tauri. q̄s poete fingūt genitos ex semie irionis qd proiecit i nubē q Juno circūdedāt se: fugiens a facie eius volentis cū ea p̄cubē. hos centauros hercules domuit. **Cū** enī puenissent ad ludū palestine in mōte foloz hercules p̄gressus cū eis ipsos vsqz ad effusionē sanguis prostrauit

Dic ponit scd̄z laborē herculis. d. **Hercules** abs tulit spoliū. i. pellem seuo leoni. **Ubi** nō q in sil/ ua nēnica fuit qdaz leo crudelissimus q hoies totius regionis inuasit. quē aggressus hercules p liberatione patrie ipm interemit et excozians ipm: pellē pro spolio abstulit

Dic pōit t̄tū laborē. d. **Hercules** fixit. volucres .i. arpias certis sagittis. **Ubi** nō q rex **Finus** suos filios excecavit q nouercā suā de stupro accusauerāt p̄pter qd inuidia deoz ipse est excecatus. et apposite sunt ei arpie. i. volucres virginei vultus rapientes cibum de mensa eius quas **Hercu les** sagittis suis fixit et fugauit

Dic tāgit quartū laborē. d. **Hercules** rapuit po ma draconi cernēti. i. custodienti illa. rapuit. aureo metallo grauior leuam. **Figurata** locutio est. i. graue habens leuā de pomis aureis. **Ubi** nō q septem pomis aureis que draco custodiebat. hercules aut supueniens draconi poma aurea abstulit.

Dic ponit q̄ntuz laborē. d. **Hercules** cerberū. i. canē infernalem traxit ab inferis triplici catena **Ubi** nō q **Pirritonens** volens sibi desponsare reginā inferni. herculē et theseuz 7 alios viros fortes assumpsit. qbus venientibus ad infernū **Cerberus** ianitor inferni ipsos latratu suo impe/ diuit. **Hercules** at ipm tribus catenis vinxit. vl̄ s̄z alios ipm traxit de inferno sp̄lici catena qz d̄z h̄e tria capita canina sp̄lici catena iuncta

Dic ponit sextū laborē. d. **Victor**. s̄. hercules fer tur posuisse imitē d̄nm. s̄. diomedem i pabulū seuis quadrigis. i. equis quadrigam trahentibus. **Ubi** nō q **Diomedes** fuit rex **Thracie** qui equos suos panit humana. carne. quem hercules interfe/ ctum dedit suis p̄pzijs equis deuozandum

Fleuit amissos itacus sodales

Quos ferus vasto recubans in antro

Mersit immani polyphemus aluo

Sed tamen ceco furibundus ore

Gaudiū mestis lachrymis rependit

Herculem duri celebrant labores

Ille centauros domuit superbos.

Iste hercules domuit supbos cen tauros q eū p̄tempserūt. **Ubi** nō q centauri mōstra quedā dicta s̄t ex medietate hoies 7 ex me dietate tauri. q̄s poete fingūt genitos ex semie irionis qd proiecit i nubē q Juno circūdedāt se: fugiens a facie eius volentis cū ea p̄cubē. hos centauros hercules domuit. **Cū** enī puenissent ad ludū palestine in mōte foloz hercules p̄gressus cū eis ipsos vsqz ad effusionē sanguis prostrauit

Abstulit seuo spoliū leoni

Ubi nō q in sil/ ua nēnica fuit qdaz leo crudelissimus q hoies totius regionis inuasit. quē aggressus hercules p liberatione patrie ipm interemit et excozians ipm: pellē pro spolio abstulit

Fixit et certis volucres sagittis

Ubi nō q rex **Finus** suos filios excecavit q nouercā suā de stupro accusauerāt p̄pter qd inuidia deoz ipse est excecatus. et apposite sunt ei arpie. i. volucres virginei vultus rapientes cibum de mensa eius quas **Hercu les** sagittis suis fixit et fugauit

Poma cernenti rapuit draconi

Aureo leuam grauior metallo

Ubi nō q septem fuerūt filie **Atlantis** habētes ortū aureū cū pomis aureis que draco custodiebat. hercules aut supueniens draconi poma aurea abstulit.

Cerberum traxit triplici catena

Ubi nō q **Pirritonens** volens sibi desponsare reginā inferni. herculē et theseuz 7 alios viros fortes assumpsit. qbus venientibus ad infernū **Cerberus** ianitor inferni ipsos latratu suo impe/ diuit. **Hercules** at ipm tribus catenis vinxit. vl̄ s̄z alios ipm traxit de inferno sp̄lici catena qz d̄z h̄e tria capita canina sp̄lici catena iuncta

Victor immitem posuisse fertur

Pabulum seuis dominum quadrigis

Ubi nō q **Diomedes** fuit rex **Thracie** qui equos suos panit humana. carne. quem hercules interfe/ ctum dedit suis p̄pzijs equis deuozandum

Retrum septimum

Hydra combusto perijt veneno

Ubi nō q̄ i leerna palude fuit q̄dā serpens h̄ns pl̄a capita quoz vno p̄ciso succrescebant tria. quē hercules aggressus sagittādo cū non videret se proficē collectā congerie

Hic ponit septimū laborē d. Hydra. i. serpens perijt combusto veneno suo. Ubi nō q̄ i leerna palude fuit q̄dā serpens h̄ns pl̄a capita quoz vno p̄ciso succrescebant tria. quē hercules aggressus sagittādo cū non videret se proficē collectā congerie lignoz ipsum combussit.

Fronte turpatus achelous amnis

Ora demersit pudibunda ripis.

Hic ponit octauū laborē Herculis. Ubi sciēdū q̄ cuz hercules vellet deducē filiā cuiusdā regis q̄ dicebatur Diamira, fluius Achelous quē debebat trāsire mutauit se i diuersas formas pugnādo p̄tra herculē. Cū at̄ vltimo mutasset se i sp̄m tauri hercules ip̄o de iecto abstulit sibi vnū cornū q̄d sacrificauit. copie. i. dee fortūe p̄pter q̄d Achelous verecūdia p̄fusus fugit. z in aq̄s latuit. vñ diē in l̄ra. Achelous amnis. i. ille fluius fronte turpat̄ p̄t̄ ablati onē cornū ip̄e mersit in ripis ora pudibūda quia latuit p̄e pudore in ripis.

Stravit Antcum libycis arenis

Hic ponit nonū laborē d. Hercules stravit. i. occidit Antcum illū gigantē arenis libycis. i. arenis lybie regionis. Ubi nō q̄ Anteus erat gigas de terra p̄genit̄ cui⁹ erat talis stus q̄ si aliq̄n ex fatigatiōe debilitaret. tactu terre statim recuperabat vires Qui cū exercēt magnā tyrānidē in Lybia. aduenit Hercules. et p̄gressus cū eo. diu sil' luctabant. Cū aut̄ Anteus sentiret se debilitari. sponte cecidit in terrā z sic resumpsit vires. q̄d Hercules cognoscens ip̄m a fra eleuauit. z sup̄ pectus suū ip̄m tenendo oppressit quousq̄ sp̄m exhalaret.

Cacus euandri satiauit iras

Hic ponit decimū laborē. Ubi nōdū q̄ Cacus fuit monstrū euomēs ignē p̄ os. cuius p̄ fuit Vulcanus. Manebat at̄ Cacus in mōte auentino/spolians et occidens hoies et furto plurimū insistēs. Cū at̄ Hercules veniret de hispania ducēs secū multos boues. Cacus q̄sdā boues herculis furabāt et traxit in antrū suū retrorsū p̄ caudas ne furtū pateret. cū at̄ hercules q̄reret boues. p̄ mugitū vnus bouis puenit ad antrū Caci. q̄ extracto ip̄m infecit. cuius morte placata est ira Euandri. quē idem Cacus multū offenderat. Vñ diē in l̄ra Cacus sup̄le morte sua. quā passus est ab hercule satiauit. i. p̄pescuit iras Euandri quē Cacus multū offenderat.

Quos q̄ pressurus foret altus orbis

Setiger spumis humeros notauit

Hic ponit vndecimū laborē Herculis. Ubi nō q̄ i arcadia erat q̄dam aper deuasans totā regionē quē cū hercules agitarēt. aper sibi insultans/humeros herculis spuma maculauit quē ap̄rū tandē infecit. Vñ diē Setiger. i. aper gerens setas notauit. i. maculauit humeros h̄culis sup̄le spuma vñ salina. quos humeros altus orbis foret. i. erat p̄pressus q̄ vt statim patebit h̄cules humeris suis celū sustulit.

Ultimus celum labor irreflexo

Hic ponit duodecimū z vltimū laborē eius. Ubi nō q̄ Atlas fingit̄ fuisse q̄dam gigas supportans celū humeris suis. hic fatigatus rogauit herculem vt celū supportaret quōq̄ ip̄e respiraret. q̄d z h̄cules fecit. z p̄ reflexo. i. inclinato. et rursus meruit celū tanq̄ precū vltimi sui laboris.

Sustulit collo. preciumq̄ rursus

Ultimi celū meruit laboris.

Hoc celū meruit. Vñ diē in l̄ra Ultimus labor herculis fuit q̄ sustulit. i. supportauit celū collo irreflexo. i. inclinato. et rursus meruit celū tanq̄ precū vltimi sui laboris.

Ite nunc fortes vbi celsa magni

Ducit exempli via: cur inertes

Terga nudatis: superata tellus

Sidera donat

Hic hortat̄ phia ad imitationē p̄dictoz fortū vīroz. d. Ite nūc fortes. i. resistentes aduersitatibus. ite illuc vbi ducit via celsa. i. ardua magni herculis q̄ est via stutū z via magni exempli ad aggrediēdū fortia. et tunc inueh' f̄ tardos z viciolos. d. Cur vos inertes. i. hoies sine arte sic hoies desidiosū nudatis terga. i. dorla vīa fugiēdo labores z aduersa: nā tellus. i. terra cupia supata donat hōi sidera. i. celū q̄ supata frena cupia: efficit hō dign⁹ celo. q̄d ē locus deoz et sp̄um. Nā fm Ar. i. celi et mū. Des cū locū q̄ surū est deo attribuit et barbari ea greci q̄cunq̄ putāt deos esse. De q̄ loco diē Plato in Fedrone. Viri spectatiui viuētes fm viā p̄templatiua celestes sedes recipiunt. in q̄bus felicitate deoz potiunt̄. Qua felicitate nos facias participes. Iesus christus qui est deus sup̄ oīa b̄ndictus in secula seculoz. Amen.

Anicii Manlii Severini Boetii Exconsulis Ordinarii Patricii de consolatione phie liber quartus finit.

Senecij Manlij boecij Exconsulis patricij

Hic incipit quintus liber Boecij de consolatioe phie. cuius hec est prima pars. i. q. phia vult solue qda dubia sua determinatione psequetur de fato & puidetia. **V**idet ei ex dictis q casus no sit. qz si oia st. pusa ita q nihil euemat pter ordine puidetie dine: videt q nihil casualit eueni at. qz casus importat euetu inopi/ natu. **I**te videt ex dictis q liberu arbitriu no sit. qz oia disponit p ordine fatali nccitatis. libez at arbitriu nccitate excludit. videt g si ponit puidetia & fatu q oio excludat libez arbitriu. phia g i pnti libro i qrit vtz casus sit & qd sit. & inqrit vtz libez arbitriu sit: ponedo argumeta qbus libez arbitriu cu puidetia dina no videt posse sta re. post h ponit falsa solutione qruada qua improbatz ponit pua qua romb? pfirmat & de etnitate determinat & alia plura sic patebit. **E**t diuidit iste liber in vndeci pres. qz sex st. prose & qngq metra eius. q pres & q in eis determinant patebit i pcessu libri. **I**n pma pta determinat de casu. et pmo boecius tangit acta phie pmendat. eius exhortationem factam. et mouet qonem de casu. 2° phia excusat se ab eius determinatione. & boeci^o illa excusatione remouet. 3° phia determinat de casu. scda ibi. **T**um illa festino. tertia ibi. **T**um illa mo. **P**rimo dic. **P**hia dixerat hec pdicta et pte/ bat cursum ozonis. i. sermonis ad tractada quedam alia atqz expedienda. **T**uc ego boeci^o inquā **P**hia recta est tua exhortatio facta. & psum est dignissima auctoritate. h q dudū dixisti sex pta qrit libri qonem de puidetia implicata esse pluribus alijs. i. qonibus ego experior re. i. realit. qro eni an arbitraris casu oio aliqd esse supple in rez natura. et qdnam arbitraris esse casu supple in rez natura. **N**o p h q dic boecius dixerat. inuit phiam ia expediuisse q ad sui speculatione spe ctabat. et ita determinasse pncipale huius libri intentione. & phia ptebat cursum ozonis. i. ozonem currente. qz oio phie no impediabaf ignoratia docentis nec tarditate dicentis. hac ozonem verte bat ad qdaz alia ctanda. **Q**ue aut fuerut illa boeci^o no expmit. qz forsan sua opione minus erat desiderada. vel forsan qntu ad ppositu extranea. **N**o q dicit exhortationez phie fuisse recta qz phia hortabat ad stutes. & ad pemptu fortuitoz. talis at exhortatio q fit ad bonu psequenduz & malu fugiendu recta est. **E**t dic exhortatione phie esse dignissima auctoritate. qz qd a sapienti/ bus dz auctoritate sapientis dignuz reputat.

Hic phia excusat se de hui^o opinio nis vel qonis determinatione. & boecius illa excusationem remouet. d. **P**hia inqt. ego festino absolue. i. p ficere debitū pmissionis et aperire via q reueharis ad patriam. **D**ec at q tu qris de casu. et si p qnis st. putilia cognitu. i. cognitione. tū paulisp auersa st a tēmite. i. via nri ppositi. & dicit paulisp qz no st. toliter auersa h aliqntulu elucidat pmissa. & e ve/ rendū. i. timendū ne tu fatigatus de uis. i. qonibus exneis no possis suf ficē ad metiendū. i. trāseundū rectū iter. dic boeci^o. **P**hia ne illud vereare. i. no timeas. qz h fuerit mihi loco qetis agnosce ea qb^o maxie delectoz. et cu ome latus. i. ois circūstātia tue disputationis mihi pstitit fide indubitata: nihil est qd ambigat de sequentibus. **N**o q dic qua via reueharis patriā. h patriā vocat britu dine qua prius inuenire docuit. illa aut p que hō puenit ad ipaz st. stutes de qbus boecius intē debat agē no in h libro h in vltimis libris musice sue / agendo de musica hūana. intentionez aut

Primo illi. **F**estino inqt debitū pmissionis absol/ uere: viā qz tibi qua patriam reueharis aperire. **D**ec aut et si putilia cognitu/ tū a ppositi nri tramite pau/ lisper auersa st. **E**terendūqz ē ne deujs fatigatus ad emetiendū rectū iter sufficē no possis. **B**. **N**e id inqm prozsus vereare. **N**am quietis mihi loco fuerit/ ea q/ bus maxime delectoz agnosce: simul cu omne disputa tionis tue latus indubitata fide cōstiterit/ nihil de se quentibus ambigatur. **N**o q dic qua via reueharis patriā. h patriā vocat britu dine qua prius inuenire docuit. illa aut p que hō puenit ad ipaz st. stutes de qbus boecius intē debat agē no in h libro h in vltimis libris musice sue / agendo de musica hūana. intentionez aut

Prosa prima Exponit quid sit casus.

Iterat. orationisq; cursū ad alia que/ dā tractanda atq; expedienda ptebat. **B**. **T**um ego. **R**ecta qdem inquā ex hortatio. magz prozsus auctoritate di/ gnissima. h q tu duduz de puidetia

qonē plib^o alijs implicitā eē dixisti: re experior. **Q**ue/ ro eni. an esse aliqd oio. et qdnam esse/ casuz arbitrere

qonē plib^o alijs implicitā eē dixisti: re experior. **Q**ue/ ro eni. an esse aliqd oio. et qdnam esse/ casuz arbitrere

Primo illi. **F**estino inqt debitū pmissionis absol/ uere: viā qz tibi qua patriam reueharis aperire. **D**ec aut et si putilia cognitu/ tū a ppositi nri tramite pau/ lisper auersa st. **E**terendūqz ē ne deujs fatigatus ad emetiendū rectū iter sufficē no possis. **B**. **N**e id inqm prozsus vereare. **N**am quietis mihi loco fuerit/ ea q/ bus maxime delectoz agnosce: simul cu omne disputa tionis tue latus indubitata fide cōstiterit/ nihil de se quentibus ambigatur.

No q dic qua via reueharis patriā. h patriā vocat britu dine qua prius inuenire docuit. illa aut p que hō puenit ad ipaz st. stutes de qbus boecius intē debat agē no in h libro h in vltimis libris musice sue / agendo de musica hūana. intentionez aut

Casus no ppleuit qz a Rege Theoderico morte puenitus fuit.

Prosa prima

P. Tum illa. Morē inq̄t gerā tibi/simulq; sic exorsa est. Siquidez inquit/aliquis euentū temerario motu nullaq; causaz connexionē p̄ductum/casum esse definiat:nihil oīno casum esse confirmo. et preter subiecte rei significationē/inanē proorsus vocē eē decerno

bo me volūtatī tue. et simul sic est exorsa. i. sic incepit. si aliq; definit q̄ ad nomē dices casuz eē euentū p̄ductū motu temerario. i. improviso et nlla p̄nexionē causaz. Ego p̄bia affirmo casuz sic oīo nihil eēz decerno. i. iudico vocē casuz proorsus esse inanē p̄ter significationē rei subiecte sic hec vox chimera inanis ē. **Nō** q̄ quis q̄stio si est precedat q̄onem qd est fm q̄ qd est q̄rit de q̄ditate rei. q̄ qd est rei/ nulli debet nisi entī. tñ qd qd est querēs de quo qd est noīs. est p̄ma cognitio. et iō exq̄ qd est noīs oportet scire de aliq̄ si est. p̄t h̄ p̄bia ad q̄rendū de casu vtz sit vl nō: accipit q̄ qd est qd significat p̄ nomē. et dicit **Si** aliq̄ dicit casū esse euentū temerariū sine oī causa p̄ductū ego video vocē casuz esse inanē tanq; sibi nihil correspondeat in re.

Quis enī (coercente in ordinē cūcta deo) locus esse vllus temeritati reliquus potest?

storeles me^o. **Primo** ponit vnā rōnē. et aliā ibi **Nā** nihil. Antiq̄ dicebāt q̄ casus est euentus temerarius. i. improvisus. **Contra** h̄ arguit p̄bia sic. **Ubi** cūq; oīa sūt p̄uisa/ibi nihil est temerariū. s̄ oīa que sūt/ p̄uisa sūt a deo. s̄ int̄ ea que sūt/nihil ē temerariū. **P̄** h̄ rōnem breuiter inuit i lra. d. **Quis** enī locus vllus p̄t esse reliquus. i. relictus temeritati. i. improvisiōni: deo coercente cūcta i ordinē. i. p̄uisum? q. d. nlls. **Nō** q̄ oīa a deo sūt p̄uisa cui^o rō est. **Quorū** cūq; deus est cā/oīa talia p̄uisa sūt a deo. s̄ deus est cā oīs entis. s̄ oīa entia a deo sūt p̄uisa **Quā** at de^o sit cā oīs entis p̄tz. q̄ ab ip̄o dependet celū et tota natura. vt p̄tz ex. xij. metaphysice

Nā nihil ex nihilo existere: vera sententia ē. **Cui** nemo vnq; veterū refragatus est. quanq; id illi non de operante principio sed de materiali subiecto (hoc est oīm de natura rationū) q̄i quoddā iecerint fūdamētū. **At** si nullis ex causis aliquid oriat: id de nihilo ortū esse videt. **Quā** si hoc fieri neq̄t: nec casum q̄dez h̄mōi esse possibile ē qualem paulo an̄ diffinui^o. **B.** **Quid** igit̄ inquit? **Nihil** ne est: qd vel casus/ vel fortuitū iure appellari queat? **An** est aliquid: tamen si vulgus lateat. cui ista vocabula conueniant?

ra fundata in materia. et exponit se ip̄m. d. hoc est de natura oīm rōnū. i. de materia que est subiectū formaz naturalū. s̄ si aliq̄d oriat ex nullis causis id videt esse ortū ex nihilo. s̄ hoc fieri nemo vnq; veterū refragatus est. i. dicit. s̄ ex nihilo nihil existere. q̄nq; illi antiq̄ illā p̄pōnez. ex nihilo nihil existē iecerit. i. posuerit q̄i q̄ddā fundamētū nō de operante principio. s̄ de deo creatore q̄ ille ex nihilo aliq̄d fecit. s̄ intellexerunt h̄ de materiali subiecto. i. de tota natura fundata in materia. et exponit se ip̄m. d. hoc est de natura oīm rōnū. i. de materia que est subiectū formaz naturalū. s̄ si aliq̄d oriat ex nullis causis id videt esse ortū ex nihilo. s̄ hoc fieri nemo vnq; veterū refragatus est. i. dicit. s̄ ex nihilo nihil existere. q̄nq; illi antiq̄ illā p̄pōnez. ex nihilo nihil existē iecerit. i. posuerit q̄i q̄ddā fundamētū nō de operante principio. s̄ de deo creatore q̄ ille ex nihilo aliq̄d fecit. s̄ intellexerunt h̄ de materiali subiecto. i. de tota natura

P. Aristoteles meus id inquit in phisicis. et breui et

Hic p̄bia definit de casu: soluēdo p̄missas causas et q̄ones. p̄mo soluit primā an casus sit. et scdam qd sit casus ibi. **Licet** igit̄. **Primo** ont qd significet p̄ nomē casuz ponēdo opionem q̄rūdā. et improbat illā opionē ibi. **Quis** enī. **Prō** dicit **Boeci** ego gerā tibi more. i. p̄forma/

Hic p̄bia improbat opionē istaz ondens casuz nihil esse fm cā. et soluit q̄onem fm rei veritatē. ibi **Ari**

Hic ponit aliā rōnē p̄bantē q̄ casus nō p̄t esse sine oī cā p̄ductus sic dicebāt antiq̄. et arguit sic. **Qd** est ex nihilo/nihil ē. s̄ qd ex nlla cā est ex nihilo ē. s̄ qd ex nlla cā est: nihil est. s̄ fm antiq̄s casus est ex nlla cā q̄z ē p̄ductus sine oī p̄nexionē cāz s̄ casus nihil est. vn̄ dicit in lra. **Uel** ra snia ē cui nemo vnq; veterū refragatus ē. i. dicit. s̄ ex nihilo nihil existere. q̄nq; illi antiq̄ illā p̄pōnez. ex nihilo nihil existē iecerit. i. posuerit q̄i q̄ddā fundamētū nō de operante principio. s̄ de deo creatore q̄ ille ex nihilo aliq̄d fecit. s̄ intellexerunt h̄ de materiali subiecto. i. de tota natura

Hic p̄bia soluit q̄ones de casu. et p̄mo ont eā eē solutā ab aristotele et ont modū eius. et declarat q̄ casus

Libri quinti de consolatione philosophie

licet non habeat casus per se. h3 tñ casus
per accidens. ibi De se igitur. Præo dicit
Aristoteles mens. i. doctrina mea nu-
tritus et dedit diffiniuit casum in phy-
sica. i. in 2º physicoz breui ratione per
pinqua veri. i. veritati. Et querit boe-
cius. Quoniam inquam modo? Dicit phia
Quotiens aliquid gerit. i. sit gratia cui-
uspiam. i. alicui rei et aliud contingit quod
busdam de causis quod intendebat illud
vocat casum. ut si aliquis cum colendi
agri fodiens humum inueniat pondus
auri defossum. hec inuentio auri
creditur fortuita. i. a casu accidisse. ve-
rum per se. talis euentus casualis non est
de nihilo. i. de nulla causa sic dicebat
diffinitio antiquorum. nam euentus ca-
sualis h3 proprias causas quarum cursus
inopinatus et improuisus supple ab eo
quod aliquid fecit causa alterius
rei: videtur operatus esse casum. nisi enim
cultor agri fodit humum/ que supple
fossio est vna causa inuentio-
nis auri. et nisi eo loco depositor
obruisset. i. abscondisset pecuniam
sua quam est alia causa inuentio-
nis auri: aurum non esset inuentum
Non quod casus secundum Aristotelem est
quod aliquid sit propter aliquam finem.
ut fossio agri propter
seminationem si aliquid aliud euenit
ex quibusdam causis propter hoc quod
intendebat. hoc est casus. ut inuentio
thesauri casualis est quod non
intendebat a fossore agri. Et quod
propter quod inuentio thesauri est
casualis: non ideo quod non est
pulsata a deo: sed quod non est
pulsata ab homine. et ita casus nihil
est quod ad deum sed est aliquid
quod ad hominem propter cuius
intentionem et pulsationem euenit.

Dicitur autem philosophia quod licet casus habeat
causas non tamen h3 causas per se sed per
accidens. d. De igitur sit cause fortuiti
compendium. i. fortuiti euentus. quod
fortuitum dependit unum puenit ex
causis obuijs et consequentibus non
ex intentione gerentis. non enim
ille qui aurum obruit vel qui agrum
exercuit. i. fodit/ intendebat ut ea
pecunia reperiret. sed ut dixi propter
gerentis intentionem euenit hunc
fodere quod ille obruit pecuniam. et
occurrit supple inuentio pecunie.
Non quod causa efficiens non agit nisi
moueat a fine. finis non mouet nisi
secundum quod est in intentione. et ideo
respectu illius effectus quod est in
intentione: agens est causa per se. sed
si aliquid contingat in actione propter
intentionem agentis illius: agens est
causa per accidens. et sic casus quod
contingit propter intentionem agentis:
non h3 causam agentem per se sed per
accidens.

Dicit philosophia soluit secundas quoniam ostendit
dedit quod sit casus. Concludit ergo
diffinitionem eius ex iam dictis. d. Licet
igitur de finire casum esse euentum
inopinatum ex causis consequentibus
in his que geruntur ob aliquid aliud.
Tunc ostendit quod effectus casualis
cadit sub ordine prudentie. Dicitur
est enim quod casus puenit ex
causis consequentibus. quod autem
causae consequuntur h3 puenit ex
ordine prudentie. vñ dicit Causas
vero concurrere consequuntur
facit iste ordo. scilicet fatalis
precedens inenitabili conexione. scilicet
causae quod descendens supple ordo
de fonte prudentie cuncta disponit
suis temporibus et locis. Non quod
diffinitio casus est bonum quod per
eam casus distinguitur ab alijs.
Per hoc quod dicitur casus est euentus
inopinatus: excludit effectum
necario eueniens vel ut frequent
sic sole oriri vel homines nasci cum
quoniam digitis in vna manu. talia
enim non eueniunt casualiter et
inopinante. Per hoc quod dicitur
ex consequentibus causis/ excludit
casus primo modo dictus quod secundum
antiquos ponebat per duci ex
nulla conexione causae. Per hoc
autem quod dicitur in his que geruntur
ob aliquid aliud. per hoc excludit
casum casualitas per se. casus enim
et fortuna sunt cause per accidens
et fiunt propter intentionem agentis.

studium est metrum primum h3 quoniam
dicitur metrum elegiacum. et primum est
dactylus hexametrum. scilicet est trochaicum
per

veri propinqua: ratione diffiniuit. **B.** Quoniam inquam modo?

P. Quotiens autem aliquid cuiuspiam rei gratia gerit. ali-
udque quibusdam de causis quod intendebat obtingit: ca-
sus vocatur. Ut si quis colendi agri causa fodiens humum:
defossi auri pondus inueniat. Hoc igitur fortuitum quod cre-
dit accidisse. verum non de nihilo est. Nam proprias causas
h3 quod improuisus inopinatusque cursus casum videtur
operatur. Nam nisi cultor agri humum fodere/ nisi eo loco
pecuniam suam depositor obruisset: aurum non esset inuentum

de nihilo. i. de nulla causa sic dicebat diffinitio antiquorum. nam euentus ca-
sualis h3 proprias causas quarum cursus inopinatus et improuisus
supple ab eo quod aliquid fecit causa alterius rei: videtur
operatus esse casum. nisi enim cultor agri fodit humum/ que
supple fossio est vna causa inuentio- nis auri. et nisi eo loco
depositor obruisset. i. abscondisset pecuniam suam quam est
alia causa inuentio- nis auri: aurum non esset inuentum

De sunt igitur fortuiti cause compendij. quod ex obuijs si-
bi et consequentibus causis non ex gerentis intentione pue-
nit. Neque enim vel qui aurum obruit. vel qui agrum exercuit
ut ea pecunia reperiret intendit. sed ut dixi/ quo ille
obruit: hunc fodisse puenit. atque concurrit.

De sunt igitur fortuiti cause compendij. quod ex obuijs si-
bi et consequentibus causis non ex gerentis intentione pue-
nit. Neque enim vel qui aurum obruit. vel qui agrum exercuit
ut ea pecunia reperiret intendit. sed ut dixi/ quo ille
obruit: hunc fodisse puenit. atque concurrit.

Licet igitur diffinire casum esse inopinatum ex consequentibus
causis/ in his que ob aliquid geruntur euentum. Concurrere
vero atque confluere causas: facit ordo ille inenitabili con-
nexione procedens: qui de prudentie fonte descendens:
cuncta suis locis/ temporibusque disponit.

Causas vero concurrere consequuntur facit iste ordo. scilicet
fatalis precedens inenitabili conexione. scilicet causae quod
descendens supple ordo de fonte prudentie cuncta disponit
suis temporibus et locis. Non quod diffinitio casus est bonum
quod per eam casus distinguitur ab alijs. Per hoc quod dicitur
casus est euentus inopinatus: excludit effectum necario
eueniens vel ut frequent sic sole oriri vel homines nasci cum
quoniam digitis in vna manu. talia enim non eueniunt
casualiter et inopinante. Per hoc quod dicitur ex
consequentibus causis/ excludit casus primo modo dictus
quod secundum antiquos ponebat per duci ex nullam
conexione causae. Per hoc autem quod dicitur in his que
geruntur ob aliquid aliud. per hoc excludit casum
casualitas per se. casus enim et fortuna sunt cause per
accidens et fiunt propter intentionem agentis.

Metrum elegiacum

Rapis achemenic scopulis, vbi haec sequenti

ad corpora. i. q̄ descēdūt ad curā rerū tēporaliū sicut sūt praedici q̄ negociant circa bona tēporalia ad cōmunē vtilitatē dispēsanda. adhuc min⁹ libere sunt anime que tēnis artibus colligantur. i. que descēdūt ad curādū p̄p̄riū corpus et p̄p̄riā vtilitatē. mīme at libe sūt q̄ s̄bdite vicys rōnē amittūt. viciosus enī nō vnus tm̄ dñi est. s̄ tot dñozū quot viciozū fm̄ Augustinum

Que tñ ille ab eterno cūcta p̄spiciens p̄uidētie cernit intuitus. et suis quoq; meritis predestinata disponit. omnia videt. et omnia audit.

Die oñt p̄hia quō ac⁹ libeī arbitriū cadūt sub p̄uidētia dīna. qz p̄p̄ hoc q̄ dīna cognitio se extendit ad oīa dices Que oīa dīcta q̄ ad diuersos gradus libertatis et quo ad oēs

ac⁹ inde pueniētes cernit ille intuit⁹ p̄uidētie dīne cūcta p̄spiciēs et queq; p̄destinata disponit suis meritis. reddēdo bonis bona et malis mala. Et hoc p̄firmat auctoritate greca q̄ sonat in latino. **D**ia videt de⁹ et oīa audit. vel fm̄ alios sonat. **D**eus illustrat oīa clari⁹ q̄ sol. **N**ō q̄ licet dīna p̄uidētia ab eterno oīa p̄spexerit nō tñ p̄pter hoc necessitatē libeī arbitriū ad faciendū bonū vel malū **Q**uia fm̄ Aristotele iij. ethicozū. **N**ō est dñs suaz opationū a principio vsq; ad finē. et ergo fm̄ merita operationū libeī arbitriū recipit penam vel premiū

Metrū dactylicū archilochiū

Stud est metz secundū hui⁹ q̄nti qd̄ dicitur archilochiū ab iuētoze. dactylicū a p̄de p̄domināte. in q̄ p̄hia cōmēdat excellētiā dīne cognitiois in cōparatiōe ad solē materiale di. **D**omerus oris mellisui. i. dulcis eloq̄ntie canit. i. describit p̄hebū. i. solē clarū puro lumie. forsitan ei **D**omer⁹ fecit libzū de claritate solis. qui. s. sol nō valet p̄rūpere. i. penetrare intima viscera. i. p̄funda terre et pelagi. i. maris infirma. i. debili luce radioz. haud sic. i. nō sic habet se cōditoz magni orbis. s. de⁹. s̄ ip̄e sua cognitioe penetrat oīa cū nihil possit ip̄m latē. huic. s. cōditoz tūcti. i. respiciētī cūcta ex alto celo tre sibi resistūt nulla mole. i. magnitudine sicut cōsistūt radijs solis.

Puro clarū lumine p̄hebū
Mellisui canit oris homer⁹
Qui tamen intima viscera terre
Non valet aut pelagi radioz
Infirma perrumpere luce
Naud sic magni cōditoz orbis
Huic ex alto cūcta tuenti
Nulla terre mole resistunt.
Non nox atris nubibus obstat
Que sint. que fuerint. veniantq;
Eno mentis cernit in ic̄tu.
Quem quia respicit omnia solus.
Alerum possis dicere solem.

Nec etiā nox obscura obstat sibi atris nubib⁹ imo in vno ic̄tu mētis. i. i vnico mētali intuitu cernit q̄ sunt quātū ad p̄ntia. que fuerūt quātū ad p̄terita. q̄ veniūt quātū ad futura que. s. cōditozē qz respicit oīa sol⁹ tu poteris dicēvez solē. **N**ō licet de⁹ oīa cognoscēdo p̄uideat. etiā illa q̄ sūt ex libeō arbitrio/ voluit tñ q̄s dā creaturas esse libeī arbitriū. qz s̄ magis decet diuinā bonitatē. sicut enī meli⁹ et nobilius ē regnū i q̄ nō tm̄ seruit regi a seruis s̄ etiā a liberis q̄s vbi tm̄ s̄ uis a seruis **S**ic meli⁹ erit regnū dei et decētius ex hoc q̄ sūt aliq̄ creature libeī s̄uētēs sicut hō et āgel⁹ q̄ si essent sole creature seruiliter operātes cūiusmodi sūt oēs creature p̄ter hōiem et angeluz q̄ ex determinatione nature necessitantur ad sua opera.

Boecius disputat utrū valeat liberū arbitriū quoniā de⁹ cūcta p̄spicit que falli nihil potest

Hic incipit tertia p̄sa hui⁹ q̄nti libri in q̄ **B**oeci⁹ obicit p̄tra p̄dicta oñs nō posse s̄l stare p̄uidētiā et libeī arbitriū. **E**t p̄mo p̄mittit q̄ dīcta p̄nt habē dubitationē. sc̄do ponit rōnē dubitatiois ibi. **N**imī in quā **P**rimo dicit **T**ū p̄ tūc finitis p̄dictis ego **B**oecius inquā. o p̄hia rurs⁹ ego p̄fudoz difficiliori ābiguitate. **E**t querit p̄hia **Q**uenā est ista **N**ō q̄ cōiectare ē ex aliq̄ bus signis aliqd̄ putare. et sic p̄hia cōiectit p̄ locū a cōiter accidētib⁹ dubitationē **B**oeci⁹. qz cōiter quicūq; loquebant de p̄uidētia et libero arbitrio dubitabāt de cōpassibilitate eozū

Quam ego. **E**n inquā difficiliori rursus ambiguitate cōfūdor. **P**. **Q**uenā inquit est ista. iā enim quibus perturbare coniecto ambiguitas. iam enī p̄iecto. i. iudico q̄bus tu pturbere. i. pturberis. **N**ō q̄ cōiectare ē ex aliq̄ bus signis aliqd̄ putare. et sic p̄hia cōiectit p̄ locū a cōiter accidētib⁹ dubitationē **B**oeci⁹. qz cōiter quicūq; loquebant de p̄uidētia et libero arbitrio dubitabāt de cōpassibilitate eozū

Libri quinti de consolatione philosophie

Hic Boetius exprimit suam dubitationem omnem omnium providentiam et libertatem arbitrii esse incompossibilia. Primum scilicet hoc, scilicet excludit quosdam vias quibus aliqui conabantur defendere providentiam ibi. Quid igitur ad probandum ergo incompossibilitatem predictorum ponit tres rationes, scilicet ibi. Ad hec tria ibi. Postremo primo ponit primam rationem, scilicet excludit quaedam solutionem eius ibi. Neque enim. Primum dicit. Nimirum videtur aduersari et repugnare deum presciscere vniuersa et esse vllum libertatis arbitrii. Quod autem ista repugnant probat. Nam si deus prospicit cuncta neque vllum modo falli potest, nec est euenire illud quod providentia prouiderit esse futurum, quod si non eueniret falleret providentia, quare si ab eterno non modo, id est non tamen facta hominum sed etiam presilia et voluntates presciscit, nulla erit libertas arbitrii sed omnia euenient de necessitate. Quod autem deus sua providentia omnia presciscat declarat. Neque enim poterit existere aliquod factum vel aliqua voluntas nisi quam presenserit providentia divina nescia, id est non potest falli, nec potest aliter euenire quam prouisa sunt. Nam si valet detorqueri alioquin, id est ut aliter eueniat quam prouisa sunt non erit iam firma presciscia dei, sed potest erit incerta opinio quod iudico nefas credere de deo. Non quod ex hoc sic format ratio. Illa que prouident infallibiliter de necessitate eueniunt, sed omnia prouident a deo infallibiliter ergo omnia de necessitate eueniunt, et sic perit libertas arbitrii. Non quod scia dei non est opinio, quia opinio est eorum que sic et aliter se possunt habere ex primo posteriorum. Scia autem est eorum que non possunt se aliter habere, ergo scia dei non est dicenda opinio.

Hic philosophia excludit quaedam rationem que posset dari ad predictam rationem, et primo ponit eam, scilicet eam excludit ibi. Quasi si vero. Primum dicit. Neque enim probo, id est approbo illam rationem, id est responsionem que quod dicitur credere se posse dissolue difficultate questionis. Autem ei non ideo quod esse venturum quam providentia prospexerit illud esse venturum sed potest euenire quod futurum est illud non posse late providentiam divinam. Quasi dicat, euenit rei est causa presciscie, et non euenire et ideo ex euenire debet concludi necessitas presciscie non et euenire secundum eos. Et isto modo necessarium est hoc quod concludit de euenire relabi in contrariam partem, id est ut quod concludit de euenire sed concludat de presciscia. Neque enim necesse est contingere que prouident secundum eos, sed que futura sunt necesse est prouideri. Non quod prior ratio predebatur quod omnia futura de necessitate eueniant quia deus futura infallibiliter prouidet, responsio autem quod dicitur dicit contrarium, dicit ei. Non ideo quia deus prouidet futura necessario eueniunt, sed quia ventura sunt, ideo deus ea prouidet.

Hic excludit istam rationem dicit. Illa ratio procedit quasi laboraret quod dicitur cui rei causa sit presciscia, utrum sit causa necessitatis futurorum, vel utrum necessitas futurorum sit causa providentie, sed nos nitamur, id est laboramus hoc demonstrare scilicet necessarium esse euenire presciscitay rerum quoque modo, id est quocumque modo se habeat ordo causarum, tamen per quos presciscia non videatur inferre necessitate euenire dicitur futuris, quod declarat in exemplo dicit. Si aliquid sedeat necesse est opinionem esse veram que predictat eum sedere, et euenire si de aliquid vera sit opinio quia sedet necesse est eum sedere, igitur in utroque, id est in opinio

B. Nimirum inquam aduersari ac repugnare videtur. presciscere vniuersa deum: et esse vllum libertatis arbitrii. Nam si cuncta prospicit deus: neque falli vllum modo potest: euenire necesse est, quod providentia futurum esse prouiderit. Quare si ab eterno non facta hominum modo, sed etiam presilia voluntatesque presciscit: nulla erit arbitrii libertas. Neque enim vel factum aliud vllum, vel quelibet existere poterit voluntas nisi quam nescia falli providentia divina presenserit. Nam si alioquin quam prouisa sunt detorqueri valent: non iam erit futuri firma presciscientia sed opinio potest incerta, quod de deo credere nefas iudico.

Neque enim illam probationem rationem qua se quidam credunt habere que studio nodum posse dissolueri. Autem enim, non ideo quod esse venturum quam id providentia futurum esse prospexerit, sed e contrario potest, quam quod futurum est id divinam providentiam latere non posse. Eorum modo necessarium hoc in contrariam relabi partem. Neque enim necesse esse contingere que prouidentur sed necesse esse que futura sunt prouideri.

Quasi vero que cuius rei causa sit: presciscientia ne futurorum necessitas, an futurorum necessitas providentie laboretur. Ac non illud demonstrare nitamur quocumque modo se habeat ordo causarum: necessarium esse euenire presciscitay rerum: etiam si presciscia futuris rebus: euenire di necessitate non videatur inferre. Etenim si quod sedeat: opinionem que eum sedere coniectat veram esse necesse est. Atque e contrario rursus si de quod presciscia: vera si opinio quam sedet, eum sedere necesse est. In utroque igitur necessitas inest. In hoc quidem sedere dicitur, at hoc in al

Et isto modo necessarium est hoc quod concludit de euenire relabi in contrariam partem, id est ut quod concludit de euenire sed concludat de presciscia. Neque enim necesse est contingere que prouident secundum eos, sed que futura sunt necesse est prouideri. Non quod prior ratio predebatur quod omnia futura de necessitate eueniant quia deus futura infallibiliter prouidet, responsio autem quod dicitur dicit contrarium, dicit ei. Non ideo quia deus prouidet futura necessario eueniunt, sed quia ventura sunt, ideo deus ea prouidet.

Quasi vero que cuius rei causa sit: presciscientia ne futurorum necessitas, an futurorum necessitas providentie laboretur. Ac non illud demonstrare nitamur quocumque modo se habeat ordo causarum: necessarium esse euenire presciscitay rerum: etiam si presciscia futuris rebus: euenire di necessitate non videatur inferre. Etenim si quod sedeat: opinionem que eum sedere coniectat veram esse necesse est. Atque e contrario rursus si de quod presciscia: vera si opinio quam sedet, eum sedere necesse est. In utroque igitur necessitas inest. In hoc quidem sedere dicitur, at hoc in al

tero veritatis. Sed non idcirco quis sedet quoniam vera est opinio. sed hec potius vera est quoniam quæpiam sedere præcessit. Ita cum causa veritatis ex altera parte præcedat: in eam tamen cõis in utraq; necitas. Similiter de providentia futurisq; reb; rōcinari potest. Nam etiã si idcirco quoniam futura sũt providetur non vero id quoniam providentia eveniunt. nihilominus tamen a deo vel ventura provideri vel provida necesse est evenire

quod ad perimendam arbitrii libertatem solū satis est

quis idcirco providentia quoniam futura sũt. non tamen id eveniunt quoniam providentia. nihilominus tamen necesse est a deo vel ventura provideri vel provida evenire. ita quod utriusq; parti icsit necitas quoniam alteri causalitas. quod solū satis est. i. sufficit ad perimendam libertatem arbitrii.

Notandum quod ratio ista quæ inuit in lra videtur fuisse ipsius Origenis quod super epistolam ad Romanos sic dicit. Non propterea aliquid erit quod illud deus scit futurum. sed quod futurum est id scit a deo antequam fiat. quod tamen potest intelligi dupliciter. Uno modo quod eventus rei sit causa prescientie secundum rationem prescientie. et sic ratio est vera. Alio modo potest intelligi quod eventus rei sit causa prescientie secundum existentiam. et sic est falsa. et hoc modo improbat hic a Boetio

Primo ergo ostendit Boetius quod ista responsio non est ad propositum. secundo ostendit quod non includit veritatem ibi. Jam vero Jam vero quod postest est ut eterne prescientie: temporalium rerum eventus causa esse dicatur. Quid est autem aliud arbitrari deo deum futura quoniam sũt eventura. providere. quod putare quod olim acciderunt causam summe illius esse providentie?

sa eterne prescientie quod dicitur in ista responsione. Unum subdit. Quid est aliud arbitrari deum id pro videre futura quoniam sũt ventura quod putare que olim acciderunt. i. ipsa futura esse causam summe providentie? quod d. nihil est aliud dicere. Notandum quod nullum temporale est causa eterne sed potest esse cõverso. Indignius ei non est causa dignioris. eo quod causa dignior est effectu. temporale autem est indignius eterno sicut corruptibile incorruptibili ergo etc.

Ad hec. Sicuti cum quod esse scio: id ipsum esse necesse est. ita cum quod futurum novi id ipsum futurum esse: necesse est. Sic fit igitur ut eventus prescitate rei nequeat evitari.

ita cum novi quid futurum necesse est id ipsum esse futurum sic igitur fit. i. contingit ut eventus rei prescitate nequeat evitari. Notandum quod ratio sic potest formari. Sicut se habet scientia respectu scibilis presentis sic prescientia respectu effectus futuri. sed cum scio in presenti aliquid esse necesse est ipsum esse ergo cum prescitur aliquid futurum esse necesse est ipsum futurum esse. sed deus prescit omnia futura ergo necessario eveniunt. et sic iterum tollitur libertas arbitrii.

Postremo si quod aliquid aliorum atque sese res habet existimet. id non modo scia non est. sed est opinio fallax: ab scientie veritate longe diversa. Quare si quid ita futurum est ut eius certus ac necessarius non sit eventus: id eventurum esse presciri quod poterit? Sicut enim scia ipsa impmixta est falsitati. ita id quod ab ea precipit esse aliter atque precipit nequit. Ea namque causa est cur mendacio scia careat. quod se ita re quaque habere necesse est. uti eam sese habere scia comprehendit.

modo et sedere est necitas. in h. s. i. sedere te est necitas sedendi in altero. s. i. opinione est necitas veritatis. s. non idcirco quis sedet supple causaliter quoniam vera est opinio quod veritas opinionis non est causa sessionis sed hec scilicet opinio potest esse vera quoniam præcessit quæpiam. i. aliqua sedere et ita causa veritatis ex altera parte præcedit. tamen in utroque est cõis necitas. et eodem modo potest arguere de providentia et de his quod providentia. Unum dicit. Pater. i. manifestum est rōcinari sicut de providentia et de reb; futuris. nam rati per

Hic ostendit quod ista responsio includit falsitatem. quia ponit quod aliquod temporale sit causa eterne. dicunt enim quod res future sint cause provisionis eterne. Unum dicit. Jam vero preposterum est. i. perversum est ut eventus rerum temporalium dicatur esse causa

Hic ponit secundam responsionem ad probandam secundam conclusionem dicens. Ad hec supple prædicta addenda est hec ratio Sicuti scio esse quid. i. aliquid. necesse est ipsum esse igitur fit. i. contingit ut eventus rei

Hic ponit tertiam rationem ad idem dicens. Si quis existimet aliquid esse aliorum id est aliter quod res se habeat illud non modo id est non tamen non est scientia sed est fallax opinio longe diversa a veritate scientie quare si aliquid ita futurum est ut ei eventus non sit certus et necessarius quo modo illud poterit presciri eventurum? quod d. nullo modo. Cuius rationem assignat dicens. Sicut ipsa scia est impmixta falsitati. sic illud quod

Libri quinti de consolatione philosophie

concipitur ab ea non potest aliter esse quam concipitur, quia si posset aliter se habere tunc scientia posset esse falsa. **U**n subdit. **I**sta est causa quare scia caret mendacio, quia necesse est unquamque rem ita se habere sicut scia comprehendit eam se habere. **M**ondum quoque rationem quam intedit est ista. **Q**uicunque existimat rem aliter esse quam est, eius estimatio est falsa et non est scia sed fallax opinio. **S**i si deus prescit aliquid futurum esse etiam ipsum non necessario euenit sicut prescinit prescientia dei, non erit scientia sed fallax opinio, ergo futura a deo preuisa necessario eueniunt, et sic perit liberum arbitrium.

Hic philosophia improbat modos quibus aliqui nituntur saluare prouidentiam, et primo querit quomodo possit saluari prouidentia diuina in probando duos modos quibus aliqui conabantur ipsam saluare, scilicet quando ponit tertium modum similiter ipsum in probando, scilicet ibi. **Q**uod si apud primo dicit. **Q**uid igitur dicemus? quam modo dici potest quod deus prouideat hec futura incerta. **P**rimus modus est ut dicat deum ea que prouidet iudicare infallibiliter quibus possunt non euenire. **S**ed id est inconueniens, quia tunc falleret sua prouidentia unde dicit. **N**am si deus ceteris, iudicat euenire infallibiliter que etiam possibile est non euenire, fallitur supple deus, quod non modo, non tamen nefas est sentire de deo sed etiam nefas est voce proferre. **S**ecundus modus est ut dicat deum prouidere futura indeterminata sicut futura sunt, sed isto modo prouidentia dei non est certa. **U**n dicit. **S**i deus discernit ista futura esse, que prouidentur indeterminata sicut sunt ut scilicet cognoscat ea eque, i. equaliter posse fieri vel non fieri que est ista prescientia que nihil certum, nihil stabile comprehendit? quasi dicat, talis prouidentia nulla est, et quod hec prescientia differt ab illo vaticinio ridiculo Tyresie que dicebat. **Q**uicquid dicam hoc erit vel non erit. **Q**uo etiam, i. in qua diuina prouidentia presciterit, i. proualebit humana opinio si iudicat incerta sicut homines ea quorum euentus est incertus? quod, d. in nullo differt. **M**ondum quoque cum Tyresias vidisset duos serpentes simul coire plecto baculo ipsos separauit ab iuice et mutatus fuit in mulierem, post septennium iter serpentes coeuntes baculo separauit et mutatus fuit in virum. **C**um autem orta fuisset dissensio inter Iouem et Junonem an maior esset delectatio in coitu viri quam mulieris, electus fuit Tyresias in iudicem que expertus erat sortem utriusque sexus. **C**um autem diceret maiore esse delectationem mulieris, Juno commota excecavit ipsum, Iupiter autem sui miseratus in recuperationem amissi visus dedit sibi ipsum vaticinandi. **F**uit autem hec sua vaticinatio. **Q**uicquid dicam erit vel non erit. **S**i si deus non aliter presciret futura indeterminata nisi quia erunt vel non erunt: non differret sua prescientia a prescientia Tyresie quod est ridiculosum.

Hic ponit tertium modum conatum saluare prouidentiam. **E**t est ut ponamus omnia euenire de necessitate et auferamus liberum arbitrium. **P**rimo ergo ponit istum modum, scilicet quando ostendit que inconuenientia sequantur ipsum ibi. **Q**uo semel primo ergo concludit istum modum dicens. **Q**uod si apud illum certissimum fontem omnium rerum nihil potest esse incertum, certus est euentus eorum que ipse firmiter presciverit futura. **Q**uare nulla erit libertas humanis consiliis et actionibus quas diuina mens sine errore falsitatis cuncta prospiciens alligat et constringit ad unum euentum. **N**otandum est quod nulla mutatio cadit, circa fontem omnium rerum quia cognitio eius non potest esse incerta, et si esset incerta esset imperfecta et diminuta, si ergo est certa respectu futurorum necesse est ut omnia futura prescita a deo necessario eueniant.

Quid igitur? **Q**uoniam modo deus hec incerta futura prouidet? **N**am si inuincibiliter euentura ceteris, que etiam non euenire possibile est: fallit. **Q**uod non sentire modo nefas est sed etiam voce proferre. **A**t si ita uti sunt: ita ea futura esse decernit, ut eque vel fieri ea vel non fieri posse cognoscat: que est hec prescientia que nihil certum: nihil stabile comprehendit? **A**ut quod hoc refert vaticinio illo ridiculo Tyresie, quicquid dicam aut erit aut non? **Q**uid etiam diuina prouidentia: humana opinione presciterit si uti homines incerta iudicat quorum est incertus euentus?

Secundus modus est ut dicat deum prouidere futura indeterminata sicut futura sunt, sed isto modo prouidentia dei non est certa. **U**n dicit. **S**i deus discernit ista futura esse, que prouidentur indeterminata sicut sunt ut scilicet cognoscat ea eque, i. equaliter posse fieri vel non fieri que est ista prescientia que nihil certum, nihil stabile comprehendit? quasi dicat, talis prouidentia nulla est, et quod hec prescientia differt ab illo vaticinio ridiculo Tyresie que dicebat. **Q**uicquid dicam hoc erit vel non erit. **Q**uo etiam, i. in qua diuina prouidentia presciterit, i. proualebit humana opinio si iudicat incerta sicut homines ea quorum euentus est incertus? quod, d. in nullo differt. **M**ondum quoque cum Tyresias vidisset duos serpentes simul coire plecto baculo ipsos separauit ab iuice et mutatus fuit in mulierem, post septennium iter serpentes coeuntes baculo separauit et mutatus fuit in virum. **C**um autem orta fuisset dissensio inter Iouem et Junonem an maior esset delectatio in coitu viri quam mulieris, electus fuit Tyresias in iudicem que expertus erat sortem utriusque sexus. **C**um autem diceret maiore esse delectationem mulieris, Juno commota excecavit ipsum, Iupiter autem sui miseratus in recuperationem amissi visus dedit sibi ipsum vaticinandi. **F**uit autem hec sua vaticinatio. **Q**uicquid dicam erit vel non erit. **S**i si deus non aliter presciret futura indeterminata nisi quia erunt vel non erunt: non differret sua prescientia a prescientia Tyresie quod est ridiculosum.

Quod si apud illum rerum omnium certissimum fontem nihil incerti esse potest: certus eorum est euentus que futura firmiter ille presciverit. **Q**uare nulle est humanis consiliis actionibusque libertas: quas diuina mens sine falsitatis errore cuncta prospiciens ad unum alligat et constringit euentum.

Quare nulla erit libertas humanis consiliis et actionibus quas diuina mens sine errore falsitatis cuncta prospiciens alligat et constringit ad unum euentum. **N**otandum est quod nulla mutatio cadit, circa fontem omnium rerum quia cognitio eius non potest esse incerta, et si esset incerta esset imperfecta et diminuta, si ergo est certa respectu futurorum necesse est ut omnia futura prescita a deo necessario eueniant.

An cum mentem cerneret altam
 Pariter summam et singula norat
 Nunc membrorum condita nube
 Non in totum est oblita sui
 Summamque tenet/singula perdens.
 Igitur quisquis vera requirit
 Neutro est habitu. nam neque nouit
 Nec penitus tamen omnia nescit
 Sed quam retinens meminit summam
 Consultat. alte visa retractans.
 Ut seruas queat oblitus
 Addere partes

his solueret rō prius tacta. Vel aīa scit qđ desiderat vel nescit? Dico qđ nescit in spēali et in p̄pria forma s̄ scit in vli. Et cū dī. Nlls desiderat notū. vey ē. sic est notū in vli. tū desiderat ipm vt est ignotū in spēali. Et cū dī. si ignorat/nunq̄ inueniet. vey est si ignorat tā in generali q̄ in spēali. et si ignorat in potentia et in actu. si tū scit in potentia et in vli et ignorat actu et in p̄pria forma: p̄t ipm inuenire et addūcere.

Philosophia inquit. Prescientia futurorum nihil his que ventura sunt necessitatis importat

Utm illa. Vetus inquit hec est de puidencia querela. Marcoq; tullio: cū diuinationez distribuit/vehementē agitata. tibiq; ipsi res diu prorsus multūq; q̄sita. s̄ haud quāq; ab vllō vīm haften? satis diligentē ac firmit̄ expedita. Cuius caliginis cā ē. qđ humane rōnationis motus/ad diuine p̄scie simplicitatē nō p̄t admoueri. qđ si vllō mō cogitari queat: nihil prorsus reliquet̄ ambigui. Qđ ita demū patefacē atq; expedire tentabo: si prius ea qđ moueris expendero atq; cogitari nihil relinquet̄ prorsus ambigui. qđ. i. rōnem et cām difficultatis ita demū patefacēz expedire tentabo si prius expendero. i. declarauero ea qđbus tu moueris. Nō qđ q̄stio de puidētia dinat̄ libero arbitrio est oīm qōnū difficillima de q̄ multi antiq; dubitabāt. et nō nllī modno rūp̄t ei? difficultatē lapsi s̄t. quā Tull. in li. diuin. p̄ctans/ et nō valēs dissoluē ei? difficultatez: negat penit? puidētia et p̄sciaz futuroz a deo in p̄dicto li.

Quero enī cur illam soluentū ratiōem minus effica cē putes. que quia prescientiā non esse futuris rebus cām necessitatis existimat. nihil impediri prescientia arbitrij libertatem putat. Num enī tu aliunde argumentū futuroz necessitatis trahis nisi qđ ea qđ presci

Hic soluit obiectionez. Ubi nōndū qđ Plato posuit aīas esse in celo creatas et h̄c cognitionē oīm p̄fectā. s̄ p̄ lapsum ad corporea/ eā obliuisci cognitionez rez in p̄ticulari et retinē eā in vli. et postea p̄ exercitiū recuperare cognitionē rez in p̄ticulari. Vñ dīc sic. An/ est nota solutionis cū aīa cernēt. i. specularē altā mentē. i. p̄fundā mentē dei. ipsa parit̄. i. s̄l nonerat sūmā. i. vlem cognitionē et singula. i. singularē cognitionē rez. s̄ nūc ipa p̄dita. i. tēta nube mēbroz nō est oblita sui p̄ totū. i. totalit̄. s̄ ipa tenet summā. i. cognitionē vlem rez p̄dens singula. i. singularē cognitionē. Igit̄ q̄squis req̄rit. i. inuestigat cognoscē vera. tatis ē neutro habitu supple vt p̄fecte coḡscat vel qđ oīo ignoret. vñ dīc. Nā neq; nouit. i. in spēali et p̄fecte illud qđ querit. nec penitus nescit oīa s̄ ipse memīt. i. in memoria h̄z summaz. i. vlem cognitionē quā retinēs p̄sulit supple actuali p̄sideratōe retractans. i. reuocās p̄ studiū alte. i. subtilit̄ visa. i. prius in spēali cognita vt ipse queat addē p̄tes p̄tibus. seruatis supple in memoria.

Nō qđ fm istā viā Plato p̄t ipm inuenire et addūcere.

Hec est q̄rta p̄sa h̄? q̄nti in qua phia incipit dissoluē qōnez de p̄paf s̄bilitate puidētie et liberi arbitrij. et p̄mo tangit difficultatē h̄? qōnis et cām difficultatis. et tāgit modū p̄cedēdi circa ei? solonez. 2? dissoluē eā ibi. Quero ei? P̄rio dīc. Hec q̄rela. i. qđ hec de puidētia est vetus et est vehementē agitata. i. p̄tractata a Marco tullio cū distribuit. i. diuidit dinationē. i. in libro dinationū vbi diuidit dinationē in suas sp̄s. et non solū huic. s̄ tibi ipsi ē res multū diu q̄sita/ s̄ haud q̄q; i. nō alicubi ab vllō vīm satis diligentē et firmit̄ expedita. Cuius caligis. i. difficultatis cā ē qđ motus. i. actus humane rōnis nō p̄t admoueri. i. applicari ad simplicitatē diuine puidētie. qđ si vllō mō queat

Hic phia accedit ad solutionem qōnis. et p̄mo discutit motiua boeciū. et soluit dubitationē siue qōnem ibi. Qm̄ igit̄. Circa primū sciendū qđ duo fuerūt motiua boeciū p̄ncipalia circa hāc qōnem. Primū qđ videt̄ uerū si dī? p̄uidet futura qđ n̄cario

Libri quinti de consolatione philosophie

eueniat. Sed 3 motum q futura qz
euentus e incertus sic se futura ptingentia/nō pnt a deo certa puideri.
Prō q pētat p mū motum. 2° scōz
ibi S3 hoc inqs Prō oñt q si de
us puidet futura nō ppe hoc nēario
eueniūt. 2° mouz dubitatōez ibi. S3
q fieri pē. Prō oñt q ex pscia dei
non inferē nēitas libero arbitrio. 2°
oñt q pscia dei nō sit signū nēitatis
futuroz ibi. S3 pscia. Circa primū
sciendū q prius improbauit quāz
rūsiōne qua qdā nitebant impedie
rōnez oñdentē nō eē libez arbitriū
ppter psciam diuinā qre rūsiōnem h
resumit oñdens eā aliq mō esse bonaz. qz
sufficiēt impedit
intentionē aduersarij. Nā aduersarius
ex nullo alio pbat nēitatem futuroz
nisi qz se pscia a deo. cū
igit ex rūsiōne habeat q pscia nullā
causalitatem h3 sup futura: videt
sufficiēt oñsum esse q ea que pcedūt
ex libero arbitrio nō sē nēaria. Prō
q ponit istā respōsiōne resumēdo ei
soluētiōne. d. Quero enī cur istā
rōne soluētiū putas min⁹ eē efficacē
q putat libertatē arbitriū nō impedi
ri a pscia qz estiat psciaz nō eē
cām nēitatis futuroz. q at p istā
respōsiōne impediāt illatio nēitatis
futuroz pte ex h. qz tu nō ihis aliūde
argumētū nēitatis futuroz nisi q ea
q pscia nō pnt nō euenire. Si igit
prenotio. i. pscia futuroz nullā impōit
nēitatem reb⁹ futuris vt dic respōsiō.
z tu etiā fatebare pauloate qdē. i. qd
eē poterit q voluntarij exit⁹ cogant
ad certū euentum. z ita p istā
respōsiōne excludit necessitas futuroz
z manifestat se i exēplo. d. Ut aduertat
qd psequat grā positionis. i. exempli.
statuamus. i. ponamus p impossibile
nullā esse psciam futuroz. Nunqd
igit h posito qntū ad h. i. qntū ad
istā illationē qua ex pscia pcludit
nēitas futuroz. rū ea q veniāt ex
arbitrio cogant ne ad nēitatem. Dic
boeci⁹. Minime. Et phia. Statuamus
itez esse puidentiā. h nihil nēariū
inungē reb⁹ futuris: manebit vt
opinoz eadē libtas voluntatis integz
z absoluta ab oī nēitate. Nō q prior
soluētiō improbata fuit bōz mala
In h fuit bō qz posuit psciam nō
esse cām nēitatis futuroz. Dic enī
Iō futura eueniūt: non qz deus puidet.
h in h fuit mala qz posuit futura
esse cām pscie dei. Dixit enī qz
futura sē iō deus ea puidet. Patet
q ex rūsiōne antiqz q pscia nō est
cām nēitatis rebus futuris. Sed
prescientia in quies tamen si futuris
eueniēdi necessitas non ē: signū
tñ est necessario ea esse ventura.
Hoc igit mō etiamsi precognitio non
fuisset: necessarios futuroz exit⁹
esse pstarēt. Omne eteniz signū
tñ quid sit ostendit. nō hō efficit
qd designat. Quare demōstrādū
prius ē nihil nō ex necessitate
contingere: vt prenotionē signū
eē hui⁹ necessitatis appareat. alioquin
si hec nulla est. ne illa quidē
eius rei signū poterit esse que non est
puidentiā appareat eē signū
nēitatis futuroz. admirandū
erat p̄us nihil ptingē nō ex
nēitate. i. oīa euenire nēario.
Alioqn si hec nēitas futuroz
nulla ē. nec illa pscia poterit
esse signū eius rei q non est.
et ita nō valet arguē nēitatez
futuroz ex pscia tanqz ex
signo. Nō q signū nō est
cām ei⁹ cuius ē signū h tñ
manifestat signatū esse. vt
circulus nō est cām venditionis
vini h tñ est signū venditionis.
Si q pscia esset signū nēitatis
futuroz: p̄supponēt futura
esse nēaria. z sic ad oñdendū
psciam esse signū nēitatis
futuroz oz prius ostēdere
futura nēario esse futura
anteqz pscia esset signū
nēitatis futuroz. als pscia
esset signūz alicuius rei que
non est: quod est absurdum

unt non euenire non pnt. Si igit prenotio nullā futuris reb⁹ adijcit necessitatem: qd tu etiā pauloate fatebare/ quid est q voluntarij exitus rerū ad certū cogantur rez. Stenī positionis gratia vt quid psequat aduertat. Statuamus nullā eē pscia. Num igit quantū ad hoc attinet que ex arbitrio eueniūt: ad necessitatem cogūtur? B. Minime. P. Statuamus iterū eē h nihil rebus necessitatis inungere. manebit vt opinor eadem voluntatis integra atz absoluta libertas.

Uione antiqz q pscia nō est cām nēitatis rebus futuris. Sed prescientia in quies tamen si futuris eueniēdi necessitas non ē: signū tñ est necessario ea esse ventura. Hoc igit mō etiamsi precognitio non fuisset: necessarios futuroz exit⁹ esse pstarēt. Omne eteniz signū tñ quid sit ostendit. nō hō efficit qd designat. Quare demōstrādū prius ē nihil nō ex necessitate contingere: vt prenotionē signū eē hui⁹ necessitatis appareat. alioquin si hec nulla est. ne illa quidē eius rei signū poterit esse que non est

Uione antiqz q pscia nō est cām nēitatis rebus futuris. Sed prescientia in quies tamen si futuris eueniēdi necessitas non ē: signū tñ est necessario ea esse ventura. Hoc igit mō etiamsi precognitio non fuisset: necessarios futuroz exit⁹ esse pstarēt. Omne eteniz signū tñ quid sit ostendit. nō hō efficit qd designat. Quare demōstrādū prius ē nihil nō ex necessitate contingere: vt prenotionē signū eē hui⁹ necessitatis appareat. alioquin si hec nulla est. ne illa quidē eius rei signū poterit esse que non est

Prosa quarta

In hoc probatione firma ratione subnixā constat, non ex signis neque petitis extrinsecus argumentis, sed ex conuenientibus necessarijsque causis esse ducendam.

ex signis neque ex argumentis extrinsecis petitis, i. acceptis, s. firma ratio ducenda est ex conuenientibus, i. ex proprijs et necessarijs causis. Cū igitur predicta ratio processerit ex signo, non est efficax et demonstratiua cū sit a posteriori. Demonstratio autem que est potissima probationū ipsa est a priori cū sit ex causis: p se: immediatis: prioribus; et notioribus, et p tanto etiam demonstratio est syllogismus faciens scire: efficax ad probandum, ex pmo posterl.

B. Sed quod fieri potest ut ea non proueniāt quod futura esse prouident? **P.** Quasi hoc nos ea quod prouidentia futura esse prouident, non esse euentura credamus, ac non illud potius arbitremur, licet eueniāt, nihil tamen ut eueniret sui natura necessitatis habuisse. Quod hinc facile prouidetur/licebit. Plura etenim diuina sunt subiecta oculis intuemur, ut ea quod in quadrigis moderandis atque flectendis facere spectant aurige atque ad hunc modum cetera. Num igitur quodcumque illorum ita fieri necessitas vlla compellit? **B.** Minime. **P.** Frustra enim esset artis effectus, si omnia coacta mouerentur. Que igitur cū fuerint: careret existendi necessitate, eadem priusquam fuerint sine necessitate futura sunt. Quare sunt quedam euentura, quorum exitus ab omni necessitate sit absolutus. Nam illud quodcumque nullus arbitror esse dicitur: quod quod nunc sunt: priusquam fierent euentura uero fuerint. Hec igitur etiam prouidentia: liberos habent euentura. Nam sic scia prouidentia rebus nihil his quod fuerint, ita prouidentia futuroz nihil his quod uentura sunt necessitatis importat.

sunt in fieri, sic ea quod uidentur aurige facere in moderandis et flectendis quadrigis, et cetera uidemus ad hunc modum ut que fuerint in alijs actibus uoluntarijs. Nunquid vlla necessitas compellit aliquid illorum ita fieri sic oculis uidetur? Dicit boetius. Minime. Et assignat rationem. Frustra enim esset effectus artis si omnia mouerentur coacta, et frustra esset ars flectendi quadrigam si necario flecteret. Igitur illa que cū fuerint: careret necessitate existendi: eadem sunt futura sine necessitate priusquam fuerint. Ex quo concludit quod quedam sunt euentura quorum exitus, i. euentus est absolutus ab omni necessitate. Et forsitan aliquis dicet, Ea quod nunc sunt non erant futura antequam essent, sed excludit, d. Nullum arbitror esse dicitur quod que nunc sunt: euentura non fuerint, sed enim esset nimis irrationabile. Iam necario concludit quod hec etiam prouidentia habent euentus liberos, quia sic scia prouidentia/nihil importat necessitatis his rebus quod fuerint in prouidentia sic patet in exemplo predicto de regimine quadrigarum, ita prouidentia futuroz nihil importat necessitatis his quod uentura sunt. **N**on quod futura in probatione ad diuinam prouidentiam sunt necaria/necessitate conditionata, non tamen omnia sunt necaria necessitate absoluta. Multa enim a ratione eueniunt sic ea quod fuerint ab arte et a uoluntate ut regimine quadrigarum, si enim regimine quadrigarum necario eueniret: frustra esset ars regendi quadrigam. **N**on quod sic res actu fuerint ita erant futura, sed quedam actu libere fuerint, sed erant libere future, et p prius non omnia sunt necario futura, sed necessitate conditionata in quantum prouidentia ad prouidentiam diuinam, non tamen in sui natura considerata necario eueniunt necessitate absoluta sic postea uidebitur, ubi distinguetur duplicem necessitatem conditionatam et absolutam.

Sed hoc inquis ipsum dubitatur, an earum rebus que necessarios exitus non habent, vlla possit esse prouidentia? **D**issonantia

Dicuntur omni modum probandi ex signo non esse efficacem, et dicitur Constat, i. manifestum est rationem subnixam, i. firmam demonstrationem eam non esse ducendam ad probandum, ex primo posterl.

Dicuntur phia probat quoddam dubitationem et soluit eam, uidebitur enim ex dictis sequi quod aliquid potest prouidentia quod tamen non necessario eueniunt, si autem non necessario eueniunt: potest non euenire, et sic sequitur quod aliquid potest prouidentia a deo/non eueniat, **P**rius igitur phia dubitatio de hoc queritur, d. Ex quo ita est quod ea que sunt prouidentia non sunt necaria sed potest non euenire, quod i. quod fieri potest ut ea que prouidentia futura esse/non eueniant? **T**unc soluit dubitationem, d. quod non negat quod prouidentia non eueniat, imo oportet dicere quod prouidentia eueniat, sed tamen non eueniunt de necessitate, uel dicitur Quasi hoc, q. d. ista dubitatio procedit quia non credamus ea quod prouidentia prouidentia non esse uentura, sed hoc non est uerum, sed potius arbitremur illud, i. quod licet futurum eueniat: nihil tamen necessitatis habuisse in sui natura ut eueniret, **E**t manifestat exemplo quod aliquid certe prouidentia quod tamen non est necessarium, d. quod aliquid cognitum eueniat et tamen non necario/licebit quod tu si prouidentia hinc, i. ex tali exemplo **I**ntuemur enim plura exempla oculis diuina fuerint, i. diuina

Libri quinti de consolatione philosophie

bitatiōis. 2° assignat cāz erroris. ibi
Cuius erroris cā est. **D**ic pmo. **S**z
tu in q̄s o boeci hoc ip̄z dubitat an
possit esse vlla prenotio. i. p̄scientia
illaz rez q̄ nōn hnt n̄carios exitus.
.i. euentus. s̄ enī nllō mō videt pos
sibile cū vident hec dissonare. s. p̄/
scientia et p̄tingētia. **T**u enī putas
si p̄uideant p̄tingētia/n̄cario ip̄a cō
sequi/et si n̄citas desit mīme ea p̄sciri. et putas nil posse p̄phendi p̄scientia diuina nisi certū. **E**t si
ea q̄ sunt incerti exitus. i. euentus sic p̄tingētia si p̄uidēt illa q̄i certa. tu putas illud esse cali
gine opionis nō v̄itatē scie. z in h̄ tu deciperis. cuius deceptōis cā est error tuus circa iudiciuz
cognitionis. **C**redis enī diuersū esse ab integritate scie/alit̄ arbitrari rē q̄ se se habeat. z i h̄ erras

Nō q̄ qz nos nō possum⁹ futura p̄tingētia certe p̄cognoscē: putamus siliter dū hoc nō posse
Res enī eodē mō se h̄ns: diuersimode a diuersis pōt cognosci. vñ cognoscere rē alit̄ q̄ se h̄z ex
pre rei cognite nō est scia. s̄ cognoscē rē alit̄ q̄ se habeat ex pre p̄gnoscentis bene ē sciētia z sic
futura p̄tingētia lz in se sūt incerta. p̄nt tamē p̄sciri a deo sine errore falsitatis.

Dic alligt cām erroris. **U**bi nō
q̄ cā erroris q̄re putam⁹ futura in/
certa nō posse certe p̄sciri. qz putat
q̄ facultas cognitionis sit fm̄ facul
tatē rei cognite z nō ipsius coḡscen
tis qd̄ est falsum. **P**rimo ḡ p̄mittit
h̄mōi cām erroris. 2° improbat ip̄m ibi. **N**ā vt hoc breui. **D**ic pmo. **C**uius erroris cā est qz existi
mat q̄ oīa que quisqz nouit: illa cognosci tm̄ ex vi et natura ip̄oz que sciunt. et nō ex vi cogno/
scētis. qd̄ totū est. i. p̄ p̄trariū qz res magis coḡscunt s̄z naturā coḡscētis. **D**īne enī qd̄ cog
noscit: nō p̄phendit fm̄ sui vim. i. fm̄ modū sue nature s̄ potius fm̄ facultatē coḡscētis. **N**ō
q̄ si cognitio esset fm̄ facultatē rei cognite t̄nc res ab oibus eodē mō coḡsceret. et sic aliqd̄ p̄p̄
henderet eodē mō ab intellectu h̄mano et dīno qd̄ falsū est. qz que sunt incerta p̄prehensione hu
mana: s̄ certa p̄prehensione diuina. cognitio ḡ pot⁹ attendit fm̄ facultatē potētie coḡscētis. ita
q̄ q̄nto potētia est efficacior et certior tanto certius et limpidius rem comprehendit

Dic p̄bat q̄ facultas cognitōis
est fm̄ facultatē potētie coḡscētis z
nō rei p̄gnite. pmo declarat s̄ exē/
plis. 2° p̄bat s̄ idēz p̄ rōnē ibi neqz
id iniuria. p̄ma i duas fm̄ duo exē/
pla scdm̄ ibi **I**p̄m q̄qz **P**rio dic q̄
p̄gnitio fit fm̄ facultatē coḡscētis li
quet breui exēplo. nā visus alit̄ cog
noscit eandē corpis rotūditatē z alit̄ tact⁹. **I**lli ei visus manēs emin⁹. i. a lōginā intuet totū cor
pus s̄l iactis radijs visualib⁹. **D**ic h̄o. s. tact⁹ coherēs z p̄iūctus orbi. i. rotūditati z mot⁹ circa i/
pluz ambitū. i. circa corpus rotūdū p̄prehēdit eius rotūditatez ptibus. i. p̄ ptes. **N**ō q̄ innuit
duplicē dīam int̄ modū coḡscēdi visus z tactus. **P**ria ē q̄ visus a remotis existēs coḡscit ali/
qd̄ corpus rotūdum. **T**actus at nō coḡscit ip̄m nisi cōiūct⁹. **S**cda dīa ē q̄ visus totuz corpus
simul p̄prehēdit. tact⁹ at p̄ partes. t̄lis at diuersitas i coḡscēdo nō eēt si res coḡsceret ex sui na
tura cū eadē res manet in vtraqz cognitōe. **N**ō q̄dā dixerūt visionē fieri p̄ emissionē radioz
visualiū ab oculis vsqz ad rē visam. **S**ed hec opinio ē contra **A**ristotelē. visio enī nō fit extra
mittēdo sed intus suscipiēdo. patiente enī aliq̄ sensitino fit ip̄m videre. i. de aīa. **D**ic aut loq̄
tur opinione antiquoz cū dicit q̄ visus totū corpus intuet iactis radijs.

Dic pōit scdm̄ exēplū i s̄rutib⁹
coḡscituis s̄bordinatis. 2° oñt quō
iste s̄rutēs se habeāt inuicē ibi **I**n q̄
illd̄. **P**rio ḡ declarat quō idēz a di
uersis potētijis diuersimode cōpre/
re et enī vident. **P**utasqz si p̄uideant/ p̄sequi neces
sitate. si necessitas desit/ minie p̄sciri. nihilqz scientia
p̄prehendi posse nisi certū. **D**e si que incerti s̄t exitus:
ea quasi certa p̄uidēt/ opionis id esse caliginez: non
scientie veritatē. **A**lit̄ enī ac sese res habeat arbitra/
ri: ab integritate scientie credis esse diuersum.

Cuius erroris cā ē. q̄ oīa que quisqz nouit: ex ip̄oz
tm̄ vi atqz natura p̄gnosci estimat q̄ sciunt. qd̄ totuz
cōtra ē. **D**e enī qd̄ p̄gnoscit non scdm̄ sui vim. s̄ fm̄
p̄gnoscentiū potius cōphendit facultatem

Nā vt hoc breui. **D**ic pmo. **C**uius erroris cā est qz existi
mat q̄ oīa que quisqz nouit: illa cognosci tm̄ ex vi et natura ip̄oz que sciunt. et nō ex vi cogno/
scētis. qd̄ totū est. i. p̄ p̄trariū qz res magis coḡscunt s̄z naturā coḡscētis. **D**īne enī qd̄ cog
noscit: nō p̄phendit fm̄ sui vim. i. fm̄ modū sue nature s̄ potius fm̄ facultatē coḡscētis. **N**ō
q̄ si cognitio esset fm̄ facultatē rei cognite t̄nc res ab oibus eodē mō coḡsceret. et sic aliqd̄ p̄p̄
henderet eodē mō ab intellectu h̄mano et dīno qd̄ falsū est. qz que sunt incerta p̄prehensione hu
mana: s̄ certa p̄prehensione diuina. cognitio ḡ pot⁹ attendit fm̄ facultatē potētie coḡscētis. ita
q̄ q̄nto potētia est efficacior et certior tanto certius et limpidius rem comprehendit

Nā vt hoc breui liqueat exemplo: eandē corpis ro
tūditatē aliter visus: alit̄ tactus agnoscit. **I**lle emin⁹
manēs/ totū simul iactis radijs intuet **D**ic h̄o cohe/
rens orbi atqz p̄iūctus circa ipsum motus ambitū
rotūditatem partibus cōphendit

Illi ei visus manēs emin⁹. i. a lōginā intuet totū cor
pus s̄l iactis radijs visualib⁹. **D**ic h̄o. s. tact⁹ coherēs z p̄iūctus orbi. i. rotūditati z mot⁹ circa i/
pluz ambitū. i. circa corpus rotūdū p̄prehēdit eius rotūditatez ptibus. i. p̄ ptes. **N**ō q̄ innuit
duplicē dīam int̄ modū coḡscēdi visus z tactus. **P**ria ē q̄ visus a remotis existēs coḡscit ali/
qd̄ corpus rotūdum. **T**actus at nō coḡscit ip̄m nisi cōiūct⁹. **S**cda dīa ē q̄ visus totuz corpus
simul p̄prehēdit. tact⁹ at p̄ partes. t̄lis at diuersitas i coḡscēdo nō eēt si res coḡsceret ex sui na
tura cū eadē res manet in vtraqz cognitōe. **N**ō q̄dā dixerūt visionē fieri p̄ emissionē radioz
visualiū ab oculis vsqz ad rē visam. **S**ed hec opinio ē contra **A**ristotelē. visio enī nō fit extra
mittēdo sed intus suscipiēdo. patiente enī aliq̄ sensitino fit ip̄m videre. i. de aīa. **D**ic aut loq̄
tur opinione antiquoz cū dicit q̄ visus totū corpus intuet iactis radijs.

Ip̄m qz hōiem aliter sensus: alit̄ imaginatio: alit̄ ra
tio. alit̄ intelligentia contuet. **S**ensus enī figurā in
subiecta materia p̄stituta. **I**maginatio h̄o solam sine

Prosa quarta

materia iudicat figurā Ratio hō hāc q̄q̄ trāscēdit. spēm̄q̄ ip̄am que singularib⁹ inest: vniuersali p̄sideratione perpendit. Intelligentie hō celsior ocul⁹ existit. Supgressa nāq̄ vniuersitatis ambitū: ipsaz illā simplicem formam pura mentis acie contuet.

exterior sic visus iudicat figurā hoīs in sibiāta materia. i. i sensibili materia. s. imaginatio solaz figurā oñdit sine materia. i. i absentia rei materialis. Rō hō hāc imaginatōnē trāscendit: ip̄az spēm̄. i. naturā specificā hoīs q̄ singularib⁹ inest perpendit. i. discernit vniuersali p̄sideratiōe. oculus hō. i. p̄sideratio intelligētie ē excellior qz intelligētia dīna supgressa ambitū vniuersitatis q̄ existit in singularibus illā simplicē formā. s. ideā hoīs q̄ est in mente dīna p̄tuet acie. i. speculatione pure mētis. **Nō** q̄ p̄mū exēplū fuit de s̄tutibus p̄scitiuis nō s̄ordinatis sic de visu z tactu. istud at exēplū est de s̄tutibus s̄ordinatis q̄ sunt q̄ttuor. s. sensus exterior q̄ inest oibus aīalibus. imaginatio q̄ tm̄ inest aīalibus p̄fectis. ratio que tm̄ est in hoīb⁹. z intelligētia p̄ quā intelligit diuinā cognitionē. Iste s̄tutes habēt diuersum modū cognoscēdi eandē rem. s. hoīez vt declarat in l̄ra. qd̄ nō esset nisi cognitio fieret s̄m facultatē s̄tutū p̄scentiū z nō rei cognite.

In q̄ illud maxie p̄siderandū ē. Nā superior p̄prehendēdi vis amplectit inferiorē. inferior hō ad superiorē nullo mō p̄surgit. Neq̄ enī sensus aliqd̄ extra materiā valet vel vniuersales species imaginatio p̄tuet. vel rō capit simplicē formaz. s. intelligētia q̄si desup spectās. cōcepta forma. q̄ s̄sunt etiā cūcta dijudicat. sed eo mō quo formā ip̄az q̄ nulli aliī nota eē potēat: p̄prehendit. Nā z rōnis vniuersum. z imaginatiōis figurā. z materiale sensibile p̄gnoscit. Nec rōne vtēs nec imaginatiōe nec sensibus. sed illo vno ic̄tu

mētis formaliter (vt ita dicam) cūcta p̄spiciens p̄t simplicē. i. vniuersalē formā. Intelligentia at diuina q̄i desup spectās cū sit in sup̄mo ḡdu cognitionis: ip̄a p̄cepta forma idealī dijudicat etiā cūcta que subit illi forme vt cognoscēdo ideā hoīs cognoscit oīa que s̄t in hoīe. s. eo mō p̄phendit ip̄am formā q̄ mō nulli inferiori s̄tuti nota esse poterit. nā ipsa coḡscit vniuersū. i. vniuersalē formā rōnis et figurā imaginatiōis. z materiale sensibile qd̄ spectat ad sensū exteriorē nō vtens rōne nec imaginatione sensibus. s. p̄spiciens cūcta vno ic̄tu mētis. i. absq̄ discursu coḡscit. qd̄ nō facit rō. **Nō** q̄ qz s̄tus superior s̄tutes includit inferiorē sic tetragonū includit trigonū. vt p̄z. z. de aīa. iō q̄cqd̄ p̄t s̄tus inferior: p̄t et superior et magis. qz mō magis vniuersali p̄phendit: qd̄ inferior mō magis p̄ticulari. s. nō ecōuerso. iō que p̄t intelligētia hūana p̄phendē p̄t et diuina intelligētia licet nō econuerso. iō q̄ p̄t intelligētia hūana p̄phendē p̄t et diuina intelligētia. s. nō econuerso.

Ratio q̄z cuz qd̄ vniuersale respicit: nec imaginatio/ ne. nec sensibus vtens: imaginabilia vel sensibilia cō/prehendit. Nec est enī que p̄ceptionis sue vniuersale ita diffinit. hō ē aīal bipes rōnale. Que cū vniuersalis notio sit. tum imaginabilē sensibilib⁹ eē rē null⁹ ignorat. qd̄ illa: nō imaginatiōe vel sensu. s. in rōnali

Hic ponit scdm̄ exēplū in s̄tutibus p̄scitiuis s̄ordinatis. scdo oñt quō iste s̄tutes se habeāt iuicēz ibi In q̄ illd̄. P̄rio ḡ declarat quō idē a diuersis potētis diuersimode p̄prehēdit. d. S̄tus exterior alit p̄tuet ip̄z hoīez. alit imaginatio. alit rō. alit intelligētia dīna. S̄tus ei

Hic oñt p̄hia quō dicte s̄tutes p̄scitiue se habēt ad inuicēz. oñs q̄ q̄cqd̄ p̄t s̄tus inferior p̄t etiā z superior. z āplius. Et p̄mo hō oñt de intelligētia respectu aliaz s̄tutum. Scdo oñt idem de rōne. scda ibi. Rō q̄z. P̄rio dic̄ In q̄. i. in ordine istaz s̄tutū illd̄ ē maxie p̄siderandū q̄ vis p̄prehēdendi superior āplectitur i se inferiorē. qz s̄tus superior cognoscit oē illud qd̄ inferior. Inferior at nō p̄surgit ad superiorē ita vt app̄hendat illud qd̄ superior. qd̄ manifestat in exemplo. d. Neq̄ enī vllus sensus aliqd̄ valet app̄hendē c̄ materiā et imaginatio p̄tuet spēs vniuersales. i. minus p̄ticularēs. s. rō ca

Hic oñt idem de rōne q̄ sic itelligētia p̄phendit alias tres s̄tutes inferiores. sic rō etiā p̄phendit sub se alias duas. s. imaginationē et sensū. d. q̄ rō p̄cipit qd̄ vltē nō vtēs i imaginatione nec sensib⁹ z p̄phendit imaginabilia z sensibilia vltē p̄phensione. Nec enī ē rō q̄ ita diffinit vltē sue p̄ceptionis hō ē aīal bipes rōnale. q̄ diffō cū sit vltis notio. i. notificatio

Libri quinti de consolatione philosophie

ratio tñ nlls etiã ignorat rē eē imagi-
nabilez sensible q̄ hac diffōne expli-
cat. Illa rō p̄siderat vltz non vtens
imaginatione vel sensu s̄ rōnali cō-
ceptione. Tūc oñt q̄ sic rō p̄phen-
dit imaginationē z sensū. sic imagina-
tio sensum p̄phendit. d. Imaginatō
q̄z tamen p̄ q̄uis sumpsit exordiū
ex sensibus visendi z formādi figuras. tñ absente sensu exteriori imaginatio collustrat. i. cognoscit
queq̄ sensibilia. nō sensibili s̄ imaginaria rōne iudicādi. Et tūc p̄cludit d. Vides ne igit̄ quō cū
ta potius vtant̄ sua. i. p̄pria facultate i cognoscendo q̄ facultate eoz q̄ cognoscunt. Nō q̄ licet rō
in p̄phendendo suū vltz nō vtat̄ imaginationē z sensū. tñ in actū suo p̄supponit imaginē et sensū
q̄z nihil est in intellectu nisi fuerit in sensu. Similiter lz imaginatio in sua opatione nō vtat̄ sensu
tñ p̄supponit sensū fuisse in actū q̄z phantasia quā s̄ vocat imaginationē ē motus factus a sensu
fm actū. ex. ij. de aia.

Vic p̄firmat dictū suū p̄ rōne. d.
Illud. s. q̄ res cognoscit nō fm sui
naturā s̄ fm naturā cognoscentis: illō
cōtingit iniuria. i. irrōnabilit. Nā cū
oē iudiciū cognitionis sit actus et opatio iudicantis. i. potētie cognoscitue necesse ē vt q̄sq̄ cognoscē
p̄ficiat suā operā. i. suā opationē cognoscendi nō ex aliena p̄tate. s̄ rei cognite s̄ ex p̄pria p̄tate. i. ex
virtute cognoscentis. Nō q̄ ex lra formāta talis rō. Dis actus z opatio sequit̄ p̄ditionē illius potē-
tentie cui⁹ ē actus z opatio. s̄ iudicare siue cognoscere est actus z opatio potētie cognoscentis z nō rei
cognite. s̄ iudicare z cognoscere sequit̄ modū p̄ditionēz potētie cognoscentis z nō rei cognite.

Istō est metz q̄rtū h̄ q̄nti qd̄ dī
glyconicū ab inuētoze. choriabticuz
a pede p̄dūante. In q̄ metro impro-
bat opionē stoicor̄ ex q̄ videt̄ seq̄ p̄-
riū dictis suis. Fuit enī opio stoico-
rū q̄ cognitio intellectū solū p̄fice-
ret ex h̄ q̄ corpora exteriora suas sili-
tudines imprimant in mentem ita vt
mens solū se habeat i rōne patiētis
et res ex in rōne agētis. Ex q̄ sequi-
tur cū patiēs ēbat ad naturā agen-
tis z nō ecōuerso. q̄ cognitio seq̄ret̄
naturā rei cognite z nō naturā cog-
noscentis qd̄ est p̄ dicta. P̄rio ḡ poi-
nit opionē stoicor̄. 2. improbat eaz
ibi. Sed mens. P̄rio dic̄ Quondā
porticus attulit senes. s. stoicos q̄ di-
cebant̄ senes p̄t̄ maturitatē mox. senes inquā nimīū obscuros supple i sen-
tētijs. q̄ stoici credebāt sēlus z imagies. i. rez sensibiliū formas imp̄mi mē-
tibus ex corpibus extimis. i. exterioribus. et posuerūt corpora illa eo mō im-
primē imagines mētibus vt quondā mos fuit alicui scribenti celeri stilo si-
gere pressas lras equore. i. in planicie pagine q̄ pagina nullas p̄us notas
hēbat. Nō q̄ stoici dicunt̄ a stoa grece qd̄ est porticus lre. qz Athenis
in manifestissima porticu z alijs locis publicis stoici disputare solebant. il-
li posuerūt aiaz tñ h̄re se in rōne patiētis respedū rez exteriorz. z qz cog-
nitio magis videt̄ sequi virtutē acti-
uā q̄ passiuā. iō fm eos cognitio po-
tius d̄z attendi s̄z facultatē rei cog-
nite q̄ est actiua q̄z aie cognoscentis q̄
est passiuā.

conceptiōe p̄siderat. Imaginatio quodq̄ t̄cti ex sen-
sib⁹ visendiq̄ figuras sumpsit exordiū. sensu tñ ab-
sente: sensibilia q̄q̄ collustrat. nō sensibili s̄ imagina-
ria rōne iudicādi. Vides ne igit̄ vt i p̄gnoscedo. cūcta
sua potē facultate q̄ eoz q̄ p̄gnoscant̄: vtant̄.

Necq̄ id iniuria. Nā cū omne iudicium iudicantis a/
ctus existat: necesse est vt suā quisq̄ operā nō ex ali-
ena sed propria potestate perficiat.

Necq̄ id iniuria. Nā cū omne iudicium iudicantis a/
ctus existat: necesse est vt suā quisq̄ operā nō ex ali-
ena sed propria potestate perficiat.

Petrū glyconiu.

Quondā portic⁹ attulit

Obscuros nimīū senes

Qui sensus et imagines

Ex corporibus extimis

Credant mentibus imprimi

Ut quondam celeri stilo

Mos est equore pagine

Que nullas habeat notas

Pressas figere litteras.

Sed mens si p̄pria vigens
Nihil motibus explicat.
Sed tantum patiens iacet

Sed mens si p̄pria vigens

Nihil motibus explicat.

Sed tantum patiens iacet

Sed mens si

Dic improbat h̄ac
opionē. 2. ponit suāz
virtutē ibi. Nec ē effi-
ciens. P̄rio ḡ dedu-
cit ad p̄la incōueniē-
tia istam opionēz. d.

Sz si mens vigens
nihil explicat p̄pria
motibus. i. si nullā a-
ctiōne p̄pria z h̄z. s̄ tñ
iacet patiens subdita
notis. i. silitudib⁹ cor-
porz. z si ipa reddit. i.
rep̄ntat cassas imagi-
nes rez. i. silitudines
in vicez speculi. i. ad
modū speculi. Tunc
q̄rit̄ vnde viget. h̄c
notio. i. cognitio ani-
mis q̄ aia est cernēs
oia nō tñ corpalia. s̄
etiā incorpalia. Nō
q̄ primū incōueniēs
est. Si cognitio intel-
lectiua fieret p̄ solam im-
pressionem corporz i aia
tūc nō esset virtus p̄ quaz
aia cognosceret incorpalia

Sz si mens vigens
nihil explicat p̄pria
motibus. i. si nullā a-
ctiōne p̄pria z h̄z. s̄ tñ
iacet patiens subdita
notis. i. silitudib⁹ cor-
porz. z si ipa reddit. i.
rep̄ntat cassas imagi-
nes rez. i. silitudines
in vicez speculi. i. ad
modū speculi. Tunc
q̄rit̄ vnde viget. h̄c
notio. i. cognitio ani-
mis q̄ aia est cernēs
oia nō tñ corpalia. s̄
etiā incorpalia. Nō
q̄ primū incōueniēs
est. Si cognitio intel-
lectiua fieret p̄ solam im-
pressionem corporz i aia
tūc nō esset virtus p̄ quaz
aia cognosceret incorpalia

Sz si mens vigens
nihil explicat p̄pria
motibus. i. si nullā a-
ctiōne p̄pria z h̄z. s̄ tñ
iacet patiens subdita
notis. i. silitudib⁹ cor-
porz. z si ipa reddit. i.
rep̄ntat cassas imagi-
nes rez. i. silitudines
in vicez speculi. i. ad
modū speculi. Tunc
q̄rit̄ vnde viget. h̄c
notio. i. cognitio ani-
mis q̄ aia est cernēs
oia nō tñ corpalia. s̄
etiā incorpalia. Nō
q̄ primū incōueniēs
est. Si cognitio intel-
lectiua fieret p̄ solam im-
pressionem corporz i aia
tūc nō esset virtus p̄ quaz
aia cognosceret incorpalia

Sz si mens vigens
nihil explicat p̄pria
motibus. i. si nullā a-
ctiōne p̄pria z h̄z. s̄ tñ
iacet patiens subdita
notis. i. silitudib⁹ cor-
porz. z si ipa reddit. i.
rep̄ntat cassas imagi-
nes rez. i. silitudines
in vicez speculi. i. ad
modū speculi. Tunc
q̄rit̄ vnde viget. h̄c
notio. i. cognitio ani-
mis q̄ aia est cernēs
oia nō tñ corpalia. s̄
etiā incorpalia. Nō
q̄ primū incōueniēs
est. Si cognitio intel-
lectiua fieret p̄ solam im-
pressionem corporz i aia
tūc nō esset virtus p̄ quaz
aia cognosceret incorpalia

Metrum quartū

Notis subdita corporum
Cassasq; in speculi vicem
Rerum reddit imagines.
Unde hec sic animis viget
Cernens omnia notio?
Que vis singula perspicit.
Aut que cognita diuidit
Que diuisa recolligit
Alternum q; legens iter.
Nūc summis caput inserit
Nunc decidit in infima.
Tum sese referens sibi
Veris falsa redarguit.
Hec est efficiens magis
Longe causa potentior.
Q; que materie modo
Impressas patitur notas
Precedit tamen excitans
Ac vires animi mouens
Viuo in corpore passio
Cum vel lux oculos ferit
Vel vox auribus instrepit
Tum mētis vigor excitus
Quas intus species tenet
Ad motus similes vocans
Notis applicat exteris
Introsum q; reconditis
Formis miscet imagines.

aiē erit intellectus agens, cui⁹ opatio est facē potentia intellecta actu intellecta. ita q; a rebus e⁹ brute intellcūs agentis impmit aliqd intellectui possibili p qd in actū intelligēdi reducitur. Non est q; intentio boecij negare qn mens sit passiuā rōne intellectus possibilis. s; vult q; mens sine aiā magis habeat efficiētā in intellectione q; sit passiuā ab ipsis corpibus e⁹. et p; sequēs efficien/ tia intellectus nō debet attribui rebus e⁹. qd erat de intentione stoicōz.

Disputat sensum et imaginationem cedere rationi: rationē

Quod si in corporibus sentiendis: quis affi/ ciant instrumēta sensuum: forinsecus obiecte

intellectui

Hec est qnta p̄sa hui⁹ qnti libri

q; p solā impressionē corpōz tm̄ cogsceret corpalia. nūc at ma/ nifestū est q; etiā incorpalia cogscit. Aliud inueniēs ponit. d. Si aiā tm̄ est passiuā q; vis aiē singula pspicit. i. iudicat. aut q; vis aiē cognita diuidit aut diuisa recolligit. aut que vis aiē le/ gens. i. apphēdens alternū iter pponēdi et diuidēdi. nūc inse/ rit caput sumis. i. generalissimus/ ascendendo a specialissimis ad generalissima colligēdo multitudinē. et nūc decidit vel decedit fm̄ aliā lraz. i. cadit in infima. In infima. i. in spēalissima pcedē do a generalissimis ad spēalissima diuidēdo. Tum. i. tandē aiā referens. i. pparās se sibi redarguit falsa veris. i. p vera. **N**ō q; ex lra talis format rō. Illa aiā nō est tm̄ passiuā s; actiuā que iudicat: pponit: et diuidit. et veris falsa redarguit. s; aiā intel/ actiuā est hmōi. g. Maior nota est q; iudicare: pponē: diuidē: re/ darguē videntē esse opationes actiue. Minor apparet Aiā iudi/ cat int̄ verx et falsum. pponit p̄dicatū cuz subiecto. aliqñ diuidit p̄dicatū a subiecto. et falsas opiniones redarguit.

Hec est efficiens magis. **H**ec phia ponit ve/ ritatē. d. Hec mens est magis cā efficiens que est cā longe potentior q; illa q; mō mate/ rie. i. similitudine materie patit̄ notas impressas. Et q; aliq; cre/ deret q; in aiā nllā esset passio iō subdit qdā passio pcedit opati/ ones aiē i viuo corpore excitans et mouēs vires ai ad opandū vt qñ lux ferit oculos tūc patit̄ visus. vel cū vox instrepit. i. insonat auribus tūc patit̄ auditus. et tandē vigor mentis excitus. i. exci/ tatus vocās species quas intus tenens ad siles motus applicat eas notis exteris. i. similitudinib⁹ exterioribus. et miscet. i. applicat imagines exteriores corpōz formis. i. spēbus introsum. i. i aiā. reconditis **N**ō q; boecius s; vtrif sententia platonica q; ponit spēs rez a pncipio naturalit̄ inditas aiē. s; aiā sopita est in cor/ pore. ita q; nō intelligit p eas nisi excite⁹ p imutationē sensuuz exteriorōz. excitata aut̄ euocat spēm silez illi quā sensus exterior impressit. et applicādo eā rei exteriori/ sic intelligit p eā. Ad hāc intentionē etiā loquit̄ Linconien. i. posterl. d. Ratio i nob sopi/ ta nō agit nisi prius p opationes sensuuz qbus admisce⁹ fuerit expreda **N**ō q; ex lra videt̄ q; intellectus possibilis intelligē do etiā sit actiuus cū sit cā efficiens vt dic̄ in lra. Aristl. at. iij. de aiā vult q; intelligē sit pati. et q; intellectus nullā hz naturā ni si q; est possibilis vocatus. Ad hoc dicūt aliq; q; q; aiā pprehē dit tā intellectū possibile q; agentē. aiā est actiuā imo causa effe/ actiuā intellectionis rōne intellectus possibilis. Vel dicēdū q; in tellectus possibilis est potētia passiuā saltē q; ad p̄mū eius actū. cū intelligē sit pati. s; oīs potētia passiuā de n̄citate requirit potē/ tiā actiuā q; reducat ipam ad actū. Tale at̄ actiuū nō pt esse res corpalis e⁹/ cū agens sit prestantius passo. iō tale actiuuz ex pte

Libri quinti de consolatione philosophie

in qua pbat spēalit diuinā cognitio
nē esse fm modū cogscētis z nō rei
cognite. 2° ont insufficientiā eoz q̄ ex
nō mō cogscēdi improbat puidetiā
dinā ibi. **Q**uid igit Prio fac qd̄ di
ctū ē. 2° ifert duas p̄clones ibi **P**ac
itaqz. Prio dic̄ **S**i in sentiēdis. i. in
cogscendis corpibus anim^o nō nō
tū insignit. i. afficit passiōe corpis
s̄ ex sua vi iudicat passiōe s̄biēctaz
corpis. ita q̄ i cogscēdo sequit̄ p̄p̄riū
motū q̄uis q̄litates obiecte forinsecus
afficiat. i. imutent instrā. i. organa sensuū. et passio corpis
an̄cedat vigore agētis ai q̄ passio puocet actū mentis i se et excitet formas int̄secus q̄scentes
Si hoc ē in aīo nō multo magis ea q̄ absoluta s̄ cūctis affectiōib^o. i. q̄litatebus corpōz. sic in
telligētie separate et p̄cipue deus. illa i discernēdo non p̄sequunt̄ obiecta extrinsecus. s̄ expedi
unt. i. p̄ficiunt actū sue mētis. i. opationē intellectuā fm naturā p̄p̄riā. **N**ō q̄ ex l̄ra p̄t sic argui.
Si id de quo minus videt̄ inesse inest et de q̄ magis. s̄ minus videt̄ q̄ animus nō in cognoscē/
do sequat̄ motū suū et nō rei cognite z tū sequit̄ facultatē sue cognitōis. s̄ multo magis intelli/
gentia diuina sequit̄ i cognoscendo p̄p̄riū motū sue cognitionis q̄ ipsius rei cognite.
Hic infert duas p̄clones ex p̄missis
.d. **E**x q̄ cognitio sequit̄ naturā cog
noscentis z nō rei cognite. z cū cog
noscentia sūt diuersa fm naturā. oz
diuersis cogscētibus p̄uenire diuer
sas cognitōes. **U**n̄ dicit **P**ac itaqz
rōne qz cognitio sequit̄ naturā cog
noscentis multiplices cognitōes ces
serūt diuersis ac differentib^o substā
tijs. sensus enī solus destituit̄ alijs
cognitiōibus: cessit aīantibus imo
bilibus q̄lia s̄ conche maris z q̄cun
qz nutriunt̄ herētia saxis. **I**magina
tio s̄o cessit mobilib^o beluis q̄ mo
uent̄ motu p̄gressiuo q̄bus videt̄ in
esse affectus. i. appetit̄ fugiēdi ma
lū vel appetendi bonū. **R**ō s̄o qua p̄phendim^o vniuersale tm̄ ē hūani generis/ sic intelligētia ē
diuini generis. **T**ūc ponit scđam p̄clusionē q̄ illa cognitio est notior et nobilior q̄ nō solū app̄/
hendit̄ p̄p̄riū obiectū s̄ etiā obiecta aliaz noticiāz. i. cognitōiu. **U**n̄ dic̄ **Q**uo fit vt ea notio. i.
cognitio p̄stet. i. nobilior sit q̄ suapte natura. i. p̄p̄ria natura nō mō. i. nō. tm̄ mō p̄p̄riū obiectūz
cogscit̄ s̄ etiā cognoscit̄ subiecta ceteraz noticiāz. **N**ō circa p̄mā p̄clonem q̄ cū actus z opati
ones diuersificēt̄ fm diuersitatē agentū z opantiū: sequit̄ si agentia z operantia sūt diuersa q̄
h̄nt diuersas opationes z cognitōes. p̄t qd̄ sensus sine alijs cognitōibus cessit aīalibus im
mobilibus. **E**t accipit̄ hic sensus stricte p̄ app̄hensione sensitua q̄ solū imutat̄ ad p̄ntiam sensi
bilis. **S**ic enī distinguit̄ p̄ imaginationē q̄ nō tm̄ app̄hendit̄ rē p̄ntem s̄ etiā absentē. **N**ō cir
ca scđam p̄clonem q̄ q̄cunqz potētia pla cogscit̄: videt̄ esse p̄stantior ea q̄ cogscit̄ pauciora. **S**i
s̄ aliq̄ potentia cogscit̄ p̄p̄riū obiectū z cū hoc obiecta aliaz potentiaz inferiorz sic est intelligen
tia diuina z nō ecōuerso sequit̄ q̄ potentia superior pla cogscens sit nobilior inferiori.
Hic p̄hia ont̄ insufficientiāz eoz q̄
ex s̄ mō cogscēdi nō improbat̄ di
uinā puidetiā. 2° hortat̄ nos ad p̄
siderandū modū diuine cognitōis.
ibi. **Q**uare in illius. Prio manife
stat insufficientiā eoz p̄ s̄le. 2° appli
cat illū s̄le ad p̄p̄stū. ibi. **S**ile est

qualitates. animiqz agentis vigore passio corpis an/
tecedat que in se actū. mētis puocet. excitetqz interiz
q̄scentes int̄secus formas. si in sentiēdis inquā cor
porib^o/anim^o nō passione isignit: s̄ ex sua vi subiectā
corporei indicat passiōē. quanto magis ea que cūctis
corpōz affectiōib^o absoluta sunt: in discernendo nō
obiecta extrinsec^o sequunt̄. s̄ actū sue mētis expediūt.

an̄cedat vigore agētis ai q̄ passio puocet actū mentis i se et excitet formas int̄secus q̄scentes
Si hoc ē in aīo nō multo magis ea q̄ absoluta s̄ cūctis affectiōib^o. i. q̄litatebus corpōz. sic in
telligētie separate et p̄cipue deus. illa i discernēdo non p̄sequunt̄ obiecta extrinsecus. s̄ expedi
unt. i. p̄ficiunt actū sue mētis. i. opationē intellectuā fm naturā p̄p̄riā. **N**ō q̄ ex l̄ra p̄t sic argui.
Si id de quo minus videt̄ inesse inest et de q̄ magis. s̄ minus videt̄ q̄ animus nō in cognoscē/
do sequat̄ motū suū et nō rei cognite z tū sequit̄ facultatē sue cognitōis. s̄ multo magis intelli/
gentia diuina sequit̄ i cognoscendo p̄p̄riū motū sue cognitionis q̄ ipsius rei cognite.

Hac itaqz ratione multiplices cognitōes: diuersis
ac differentibus cessere substātijs. **S**ensus enim sol^o
cūctis alijs cognitōibus destituit̄ immobilibus aīanti/
bus cessit q̄les sunt conche maris. que qz alia saxis he
rētia nutriunt̄. **I**maginatio s̄o mobilib^o beluis q̄b^o
iam inesse fugiēdi appetēdi ve alijs videt̄ affectus
Ratio vero hūani tm̄ generis est. sicut intelligen
tia sola diuini. **Q**uo fit vt ea noticia ceteris p̄stet que
suapte natura non modo p̄p̄riū s̄ ceterarum quoqz
noticiarum subiecta cognoscit.

Rō s̄o qua p̄phendim^o vniuersale tm̄ ē hūani generis/ sic intelligētia ē
diuini generis. **T**ūc ponit scđam p̄clusionē q̄ illa cognitio est notior et nobilior q̄ nō solū app̄/
hendit̄ p̄p̄riū obiectū s̄ etiā obiecta aliaz noticiāz. i. cognitōiu. **U**n̄ dic̄ **Q**uo fit vt ea notio. i.
cognitio p̄stet. i. nobilior sit q̄ suapte natura. i. p̄p̄ria natura nō mō. i. nō. tm̄ mō p̄p̄riū obiectūz
cogscit̄ s̄ etiā cognoscit̄ subiecta ceteraz noticiāz. **N**ō circa p̄mā p̄clonem q̄ cū actus z opati
ones diuersificēt̄ fm diuersitatē agentū z opantiū: sequit̄ si agentia z operantia sūt diuersa q̄
h̄nt diuersas opationes z cognitōes. p̄t qd̄ sensus sine alijs cognitōibus cessit aīalibus im
mobilibus. **E**t accipit̄ hic sensus stricte p̄ app̄hensione sensitua q̄ solū imutat̄ ad p̄ntiam sensi
bilis. **S**ic enī distinguit̄ p̄ imaginationē q̄ nō tm̄ app̄hendit̄ rē p̄ntem s̄ etiā absentē. **N**ō cir
ca scđam p̄clonem q̄ q̄cunqz potētia pla cogscit̄: videt̄ esse p̄stantior ea q̄ cogscit̄ pauciora. **S**i
s̄ aliq̄ potentia cogscit̄ p̄p̄riū obiectū z cū hoc obiecta aliaz potentiaz inferiorz sic est intelligen
tia diuina z nō ecōuerso sequit̄ q̄ potentia superior pla cogscens sit nobilior inferiori.

Quid igit si rōcinationi sensus imaginatioqz refragē
tur. nihil eē illud vniuersale dicentes. qd̄ sese intueri
rō putet. **Q**uod enim sensibile vel imaginabile est: id
vniuersuz eē nō posse. **A**ut igit rationis verum esse

Prosa quinta

iudiciū nec quicquid est sensibile, aut quā sibi notū sit plu-
ra sensib⁹ et imaginationi eē subiecta inanem percepti-
onem esse rōnis. que quod sensibile sit ac singulare quāsi
quoddam vniuersale cōsideret. Ad hec si rō ptra respō-
deat se quidem quod sensibile et quod imaginabile sit: in
vniuersitatis rōne pspicere, illa nō ad vniuersitatis
cognitionē aspirare nō posse, quā eorū notio corpales
figuras nō possit excedere. De rex nō cognitōne fir-
miori potius pfectioriq; iudicio eē credendū. In hu-
inmodi igitē lite nos quibus tam rationandi quā imagi-
nandi etiam sentiendiq; vis inest, nonne rationis po-
tius causam probaremus?

ē esse vtz. et p rōnis nec quicquid est sensibile quod est absurdū. Aut quā notū est sibi, s. sensui et imaginatōi
pla eē subiecta sensib⁹ et imaginatōi quā nec ē esse sensibilia, credēs ne perceptōne rōnis eē inanē quā p-
derat illud quod est sensibile et singulare quā quoddam vtz. Ad hec si rō rōdeat se pspicē in rōne vtz quod
est sensibile et imaginabile, illa nō, s. sensui et imaginatōne nō posse aspirare, i. puenire ad cognitō-
onē vtz quā cognitio eorū nō excedit figuras corpales, et dicēt rō potius esse credendū firmiori
et pfectiori iudicio rex. In hōmōi igitē lite, s. inē sensui et imaginatōne ex vna pte et rōnem ex altera
pte/nos quibus inest tā vis rōcinandi quā imaginandi et sentiendi nōne potius pbaremus cāz rōnis
et reputaremus motiua sensus et imaginatōnis esse insufficientiā, quā dicat imo. **Nō** quod iudicio no-
bilioris potentie potius est astandū quā iudicio potentie ignobilioris, cū igitē rō sit potētia nobili-
or quā sensus et imaginatio eo quod rō pphendit pprū obiectū, et obiectū sensus et imaginatōis, et nō
ecōuerso, quā potius astandū est iudicio rōnis quā potentiaz inferiorū

Sile ē quod hūana ratio diuinā intelligentiā futura nisi
si vt ipa cognoscit/ nō putat intueri. Nā ita differis.

Si qua certos ac necessarios hēre non videant euen-
tus: ea certo euentura psciri nequeāt. Hāz igitē rerū
nulla ē prescientia, quā si etiā in his esse credamus: ni-
hil erit quod nō ex necessitate pueniat. Si igitur vti rō-
nis participes sumus/ ita diuine iudiciū mētis habe-
re possemus sicut imaginatōnez sensuzq; rōni cedere
oportere iudicauimus, sic diuine sese mēti humanam
summittere rationem iustissimum censeremus

rōni, sic censeremus, i. iudicaremus iustissimū hūane rōni se sumittrē diuine mēti. **Nō** quod sile ē de
iudicio sensus et imaginatōis respectu rōnis, et rōnis respectu intelligentie diuine. Nā sensui et ima-
ginationi videt quod rō talit nō possit pphendē rē nisi sic ipsa pphēdit, quod tū falsū est. Sic silitur
videt rōni hūane quod intelligentia diuina nō possit res incertas cogscere alit quā ipsa cogscit quod fal-
sum est. Nā que rō hūana incerte cogscit, intelligentia diuina certa pprehendit.

Quare in illius summe intelligentie cacumen si possumus
erigamur. Illic enī ratio videbit quod in se nō p-

Silitudo autē quā intendit talis est
Sensus et imaginatio sē cognitōes
inferiores quā rō. Si igitē sensus et ima-
ginatio vellent iudicare modū cog-
noscendi rōnis ex mō cogscendi p-
prio, et dicē quod vtz nihil esset quod rō
apphendit, vel si vtz esset iudiciuz
rōnis vel esset pticulare et sensibile,
ratio nō dicēt ptrariū. Manifestū ē
quod nos quā vigemus vtraz cognitōe
potius assentiremus rōni iudicādo
motiū sensus et imaginatōis eē in-
sufficiens. Dic igitē. Quid igitē si sensus
et imaginatio refragent, i. pdicant rō-
ni dicētes nihil eē vtz id quod rō pu-
tat se intueri sic arguēdo. Quod enī ē
sensibile aut imaginabile id nō pot-
se esse vtz p iudiciū sensus et imagi-
natōnis. Aut igitē iudiciū rōnis nec

ē esse vtz. et p rōnis nec quicquid est sensibile quod est absurdū. Aut quā notū est sibi, s. sensui et imaginatōi
pla eē subiecta sensib⁹ et imaginatōi quā nec ē esse sensibilia, credēs ne perceptōne rōnis eē inanē quā p-
derat illud quod est sensibile et singulare quā quoddam vtz. Ad hec si rō rōdeat se pspicē in rōne vtz quod
est sensibile et imaginabile, illa nō, s. sensui et imaginatōne nō posse aspirare, i. puenire ad cognitō-
onē vtz quā cognitio eorū nō excedit figuras corpales, et dicēt rō potius esse credendū firmiori
et pfectiori iudicio rex. In hōmōi igitē lite, s. inē sensui et imaginatōne ex vna pte et rōnem ex altera
pte/nos quibus inest tā vis rōcinandi quā imaginandi et sentiendi nōne potius pbaremus cāz rōnis
et reputaremus motiua sensus et imaginatōnis esse insufficientiā, quā dicat imo. **Nō** quod iudicio no-
bilioris potentie potius est astandū quā iudicio potentie ignobilioris, cū igitē rō sit potētia nobili-
or quā sensus et imaginatio eo quod rō pphendit pprū obiectū, et obiectū sensus et imaginatōis, et nō
ecōuerso, quā potius astandū est iudicio rōnis quā potentiaz inferiorū

Dic applicat illud sile ad ppositū
et dicit. Illud quod est dictū de sensu
et imaginatione respectu rōnis sile
ē ei quod hūana rō nihil putat diuinā
intelligentiā intueri nisi vt ipa rō
cognoscit quod apparet ex ipō mō ar-
guendi. Nā ita differis, i. arguis si quā
videant non habere certos et necē-
rios euentus, talia nequeūt psciri
certe euentura. Igitē taliū rerū nulla
ē prescientia, quā scz pscientiā si cre-
dim⁹ eē in his, nihil erit quod non p-
ueniat ex nēitate. Si igitē sic sum⁹
pticipes rōnis ita possem⁹ hēre iudī-
ciū diuine mētis, sic nunc iudicamus
imaginatōne et sensuz oportē cede

rōni, sic censeremus, i. iudicaremus iustissimū hūane rōni se sumittrē diuine mēti. **Nō** quod sile ē de
iudicio sensus et imaginatōis respectu rōnis, et rōnis respectu intelligentie diuine. Nā sensui et ima-
ginationi videt quod rō talit nō possit pphendē rē nisi sic ipsa pphēdit, quod tū falsū est. Sic silitur
videt rōni hūane quod intelligentia diuina nō possit res incertas cogscere alit quā ipsa cogscit quod fal-
sum est. Nā que rō hūana incerte cogscit, intelligentia diuina certa pprehendit.

Dic pbia hortat vt erigam⁹ nos
ad cognitionē diuine intelligentie, d.
Quare si possumus erigamur p dili-
n. iij

Libri quinti Metz quintum et

gentes consideratione in cacumen illi⁹ summe intelligentie. s. diuine. illic enim ratio videbit quod in se non potest intueri. s. quod certa et definita prenotio dei cognoscat illa que non habent certos exitus. et illud non erit opinio. s. potius erit simplicitas summe scie nullis terminis inclusa quia simplicitas summe sapie est infinita. **N**on quod si cognitio sequeret facultatem rei cogniter non virtutis cognoscentis. tunc sic ratio humana cognoscat futura contingentia incerte. sic similiter intelligentia diuina ea incerte cognosceret. s. quia facultas cognitionum est secundum facultatem virtutum cognoscentium. et intelligentia diuina in cognoscendo excedit rationem humanam. poterit ipsa certe cognoscere que ratio humana incerte cognoscit.

Vic incipit quintum metz huiusmodi quinti quod dicitur archilochium ab inuictore. da-dylicum a pede pedante. In quo ostendit hominem esse dispositum ad contemplationem celestium ex figura corporis sui. et primo describit figuram corpalem aliarum bestiarum. 2. figuram hominis ibi. **U**nica gens. **P**rimo dicit. **A**lia permeant terras quarumque. i. valde varis figuris. namque alia aialia extento corpore sic sunt serpentes et reptilia. illa verrunt. i. vertunt puluerem. et incitata. i. mota vi peccatoris trahunt primum sulcum in puluere. **S**unt alia aialia quibus inest vaga leuitas alarum que verberant ventos et enatant. i. enseunt liquido volatua spacia longi etheris. i. aeris. **S**unt alia que gaudent vestigia pressisse solo. i. terre gressibus suis. et transmittunt. i. transire virides campos. et gaudet subire siluas que omnia aialia licet videas ea discrepare variis formis. tamen facies eorum prona. i. ad terram inclinata valet ingrauare. i. inguatos ostendit sensus hebetes. i. brutales. **N**on quod phia tangit tria genera aialium. s. reptilia. volatilia. et gressibilia. que licet differant in formis quia quedam formantur ad reptandum ut serpentes. quedam ad volandum ut aues. quedam ad gradiendum ut bestie. tamen in his omnia proueniunt que habent faciem inclinatas ad terram.

Vic describit figuram hominis. d. **U**nica gens hominum. i. solum generum humanum leuat celsum cacumen. i. caput suum altius et leuis stat recto. i. erecto corpore. et respicit terras vultu eleuato ad celum. tu homo tremis que recto corpore petis celum. et exeris. i. erigis frontem. **H**ec recta figura admonet te quod tu desipis nisi etiam feras. i. extollas animum tuum in sublime. i. in celestia. ne mens grauata. i. gravedine depressa pessum. i. sub pedibus vel subtus. **E**t est pessum aduerbium loci. ne illa mens sidat. i. resideat inferior corpore leuato celsius. **N**on cum homo habeat figuram corporis erectam ad celum si aialia non erigeret ad contemplationem celestium: videret corpus esse nobilius aialia. **N**on secundum **A**li. in xvi. de aialibus. **N**on in omnia aialia habet figuram rectilinearem. de qua figura etiam loquitur **Q**uidam in li. metamorphoseos dicens. **P**ronam cum spectat aialia cetera terram. **D**e homini sublime dedit celumque videt. **I**ussit et erectos ad sidera tollere vultus.

Vic incipit sextus psalmus et ultima huiusmodi quinti. in quo determinat veritatem de passibilitate prescie diuine et liberi arbitrii. 2. primo ponit suam determinationem. 2. subiungit vtile exhortationem circa finem libri tibi **A**uersam igitur. **P**rimo ostendit modum diuine cognitionis. 2. soluit obie-

intueri. **I**d autem est quomodo etiam que certos exitus non habent: certa tamen videat ac definita prenotio neque id sit opinio. s. summe potius scientie nullis terminis inclusa simplicitas.

Metz archilochium stans tetrametro bucolico et tribus trocheis.

Quia variis terras aialia permeant figuris
Nanque alia extento se corpore puluerem ver/
Continuum que trahunt vi peccatoris incitata sulcum Crunt
Sunt quibus alarum leuitas vaga verberet que ventos
Et liquido longi spacia etheris enatet volatu
Hec pressisse solo vestigia gressibus que gaudent.

Vel virides campos transmittere vel subire siluas.
Que variis videas licet omnia discrepare formis
Prona tamen facies hebetes valet ingrauare sensus
Atque leuis recto stat corpore despicitque terras
Hec nisi terrenus male desipis admonet figura
Qui recto celum vultu petis. exerisque frontem
In sublime feras animum quoque ne grauata pessum
Inferior sidat mens corpore celsius leuato.

Unica gens hominum celsum leuat altius cacumen
Atque leuis recto stat corpore despicitque terras
Hec nisi terrenus male desipis admonet figura
Qui recto celum vultu petis. exerisque frontem
In sublime feras animum quoque ne grauata pessum
Inferior sidat mens corpore celsius leuato.

Et est pessum aduerbium loci. ne illa mens sidat. i. resideat inferior corpore leuato celsius. **N**on cum homo habeat figuram corporis erectam ad celum si aialia non erigeret ad contemplationem celestium: videret corpus esse nobilius aialia. **N**on secundum **A**li. in xvi. de aialibus. **N**on in omnia aialia habet figuram rectilinearem. de qua figura etiam loquitur **Q**uidam in li. metamorphoseos dicens. **P**ronam cum spectat aialia cetera terram. **D**e homini sublime dedit celumque videt. **I**ussit et erectos ad sidera tollere vultus.

Disputat de eternitate dei. de presenti temporali ac de preterito et de futuro. 2. quia que sunt in dei presentia necessaria sunt ad presentis considerationem pendet ex libero arbitrio

Quia igitur uti paulo ante monstratum est. omne quod scilicet non ex sua sed ex apprehensionum natura

Libri quinti de consolatione philosophie

in successione et apprehensione prioris et posterioris in motu cuius una pars preterit, et alia est futura. sic ratio eternitatis per oppositum persistit in apprehensione uniformitatis illius quod omnino est ex motu apprehensio. sicut preteritum et futurum tanquam presentis. **N**on quod ipsius eterni nihil transit in preteritum, id est se sibi presentis assistit quod non nunquam deficit sic nec unquam inceptit cum habeat vitam immutabilem; necesse est quod assistit quilibet differentie temporis, etiam si ponatur tempus infinitum, et quod eodem modo assistit differentibus temporibus per motum presentem, id est dicitur quod necesse est eternum presentem habere infinitatem temporis mobilis.

Hic philosophia improbat quosdam qui abutebant vocabulo eternitatis, et docet proprium modum loquendi ibi. Ita si dicitur. Prior facit quod dictum est, et manifestat quod temporalia deficiunt a simplicitate divine nature quas nituntur imitari ibi. **H**ic enim, Prior dicit. Dictum est quod eternitas non solum inimitabiliter dicitur sed etiam simplicitate dicitur, unde non recte quidam putant quod cum audiunt visum esse platonem mundum non habuisse initium temporis nec habiturum defectum, id est finem hoc modo putant mundum conditum fieri coeternum conditori. **C**um autem quare non recte putant est quod aliud est duci per immutabilem vitam cum quadam successione quod plato attribuit mundo, et aliud est simul esse complexam totam presentiam vite inimitabilis quod est proprium divine mentis. **E**t quod aliquis dicit. Si mundus nunquam inceptit, videtur esse coeternus deo. **A**d hoc respondet quod deus est prior mundo, non antiquitate temporis sed simplicitate nature. **U**nde dicit. Neque enim deus debet videri antiquior rebus conditis quantitate temporis sed proprietate simplicis nature. **N**on sic per ex libro Timei. Plato voluit mundum incepisse sed finem non habere, et hoc idem Aristoteles sibi imponit in libro celorum et mundi dicens quod solus plato generat mundum. **Q**uid est ergo quod dicit boetius quod plato non posuit mundum incepisse. **A**d hoc dicitur quod dum plato dixit mundum habuisse initium intelligitur quod habuit initium institutionis, non autem temporis, sic ponitur exemplum de vestigio pedis, ut si pes ab eterno steterit in pulvere, pes esset causa vestigii, naturaliter procedens vestigium, licet non tempore.

Hic manifestat quod temporalia deficiunt a simplicitate divine nature quas nituntur imitari, id est. Ille infinite motus reus temporalium imitatur quantum potest hunc presentiam statum vite immobilis, id est eternitatis, et cum eum non potest effingere, id est exprime et eque deficit ab eo immobilitate, successively ad quod redit, quod simul habere non potuit, et ex simplicitate presentie decrescit in infinitam quantitatem preteriti et futuri et cum nequeat possidere pariter totam plenitudinem vite sue, hoc ipso quod aliquo modo nunquam esse desinit, videtur aliquatenus emulari illud quod implere non potest, alligans se, id est status temporalis ad qualemcumque presentiam huius momenti, id est instantis exigui, id est indivisibilis et volucris, id est transitorij, quod presentia instantis temporis habet quandam imaginem manentis presentie, id est eternitatis, et prestat quibuscumque contingit ut illa esse videantur nam illa dicimus esse que sunt in presenti momento, quod vero non potuit manere, id est presentia instantis propter naturam rei mobilis, id est arripuit infinitum iter temporis per successione et eodem modo factum est ut continuaret vitam eundo de uno esse in aliud cuius plenitudinem non potuit complecti permanendo.

Unde non recte quidam qui cum audiunt visum platonem mundum hunc nec habuisse initium temporis, nec habiturum esse defectum, hoc modo conditum mundum fieri coeternum putant. Aliud est enim per interminabilem duci vitam quod mundo plato tribuit, aliud interminabilis vite totam pariter complexam esse presentiam quod divine mentis proprium esse manifestum est. Neque deus conditis rebus antiquior videri debet temporis quantitate, sed simplicis potius proprietate nature.

Hic enim vite immobilis presentiarum statum, infinitus ille temporalium reus motus imitatur. **C**umque eum effingere atque equare non possit, ex immobilitate deficit immotus, et ex simplicitate presentie decrescit in infinitam futuri ac preteriti quantitatem. **E**t cum totam pariter vite sue plenitudinem nequeat possidere, hoc ipso quod aliquo modo nunquam esse desinit, illud quod implere atque exprime non potest, aliatenus videtur emulari, alligans se ad qualemcumque presentiam huius exigui volucrisque momenti. **Q**ue quoniam manentis illius presentie quadam gestat imaginem quibuscumque contingit, id prestat ut esse videantur. **Q**uonia non manere non potuit, infinitum temporis iter arripuit, eoque modo factum est ut continuaret eundo vitam, cuius plenitudinem complecti non valuit permanendo.

non valuit permanendo: id est arripuit infinitum iter temporis per successione et eodem modo factum est ut continuaret vitam eundo de uno esse in aliud cuius plenitudinem non potuit complecti permanendo.

Prosa sexta

Nō q̄ infinitus motus rez t̄paliū q̄ntū p̄t imitat̄ statū efnitatis qz nō p̄t eū totalit̄ exp̄mē. qz status t̄paliū est successiuus. status efnitatis nō. et status t̄paliū respicit p̄teritū z futuz. status efnitatis t̄m p̄ns. t̄m in hoc imitat̄ statū efnitatis q̄ sic efnitas nūq̄ deficit: sic infinitus motus rez t̄paliū nunq̄ esse desinit: et sic in t̄pe est dare instans qd̄ h̄z quandā imaginē cū efnitate. ita q̄ sic in efnitate aliqd̄ d̄i esse: sic illa dicim̄ esse q̄ st̄ in p̄nti instati. iō status rez t̄paliū h̄z nō pot̄ sic imitari statū efnitatis p̄ntialit̄ p̄manēdo t̄m ip̄m imitat̄ suā durationē successiue p̄tinuādo

Itaq̄ si digna rebus noīa velimus imponē **Plato** nē sequentes: deum quidem eternum: munduz vero dicamus esse perpetuum.

Nō dicamus p̄petuū. et hoc p̄sonat dicto auctoris **Græcismi**. Perpetuū cui principiu sed sine carebit.

Quoniā igit̄ / oīe iudiciū fm̄ sui naturā que sibi subiecta sunt p̄prehendit. Est aut̄ deo sp̄ eternus ac p̄sentarius status. **S**cientia q̄z eius oēm t̄pis sup̄gressa motionē / in sue manet simplicitate presentie. infinita q̄z p̄teriti ac futuri spacia complectens: oīa quasi iā gerant̄ in sua simplici cognitione p̄siderat. **I**taq̄ si p̄scientiā pensare velis qua cūcta dinoscit: nō esse p̄scientiam quasi futuri. sed scientiā nunq̄ deficientis instante rectius estimabis. vnde nō p̄uidentia h̄z p̄uidentia potius dicit̄ q̄ porro ab rebus infimis p̄stituta q̄i ab excelso rez cacumie cūcta prospiciat

am hui⁹ noīs p̄uidentia. d. **U**n̄ cognitio diuina nō d̄i p̄uidentia qz illa importat ordinē ad futuz. s̄ d̄i p̄uidentia q̄i porro. i. p̄cul a rebus infimis p̄stituta / ab excelso cacumie rez cūcta p̄spiciat. **N**ō qz cognitio sequit̄ modū rei coḡscentis. iō cognitio z scia dei sequit̄ statū z dispōnē dei. status at̄ dei est efnus z p̄sentarius. cū esse diuinū mēsuret̄ efnitate. s̄ scia dei erit eternaz p̄sentaria ita q̄ oīa que s̄ p̄terita z futura: coḡscit̄ q̄i sint p̄ntia. **N**ō aliq̄s dicēt **N**on ens nō p̄t alicui esse p̄ns. s̄ p̄teritū et futuz ē nō ens. s̄ nō p̄t esse p̄ns cognitioni diuine. **D**ōm q̄ duplex est nō ens. q̄ddā qd̄ nullo mō est ens. et tale nō est realit̄ p̄ns alicui. cū nihil sit. **A**liud est nō ens nō simplr̄ s̄ qz actū nō est ens. et h̄z h̄mōi nō possit̄ realit̄ coexistē efnitati. qz efnitas cuz sit infinita / excedit t̄ps p̄ns: extendēdo se ad p̄m̄ z futuz. **E**t sic p̄m̄ z futuz s̄ efnitati coexistētia p̄ntialit̄. qz i efnitate nō est successio. **U**n̄ nō sequit̄. si aliqd̄ coexistit̄ efnitati q̄ p̄ t̄to simplr̄ existat. qz efnitas etiā extēdit se ad nō ex̄ns sic ad p̄m̄ z futuz. **N**ō q̄ x̄o oīa s̄ p̄ntia z sibi nihil est futuz. iō scia sua nō est dicēda p̄scia que sonat aliqd̄ futuz. nec debz dici p̄uidentia p̄t eandē cām. s̄ debet dici p̄uidentia q̄i p̄cul p̄stituta a rebus inferioribus oīa prospiciens.

Quid igit̄ postulas vt necessaria fiant que diuino lumine lustrent̄. cū ne hoīes qd̄e necessaria faciant esse que videāt? **N**um enī ea que p̄ntia cernis aliquā eis necessitatē tuus addit intuit⁹? **B.** Minime. **P.** Atq̄ s̄ est diuini h̄ūaniz p̄ntis digna collatio. vti vos vestro hoc temporario presenti quedam videtis: ita ille omnia suo cernit eterno.

In ista p̄te p̄hia docet quō p̄prie loquenduz sit de deo z de mūdo. d. **S**i nos sequētes platonē velimus imponē noīa digna. i. p̄uenientia rebus dicamus deū esse eternū. mūdū eternū vere sine p̄ncipio sine fine.

Dic p̄hia ex dictis oīt modū scientie diuine. **P**riō s̄ oīt q̄lis sit scia diuina. z q̄lit̄ sit noianda. d. **Q**m̄ oē iudiciū p̄phendit ea que s̄ subiecta. i. sua obiecta h̄z sui naturā. i. fm̄ naturā virtutis cognoscētis. **N**atura at̄ dei talis est q̄ sp̄ ip̄i deo ē stat⁹ eternus et p̄ntarius. **E**x q̄ sequit̄ q̄ scia dei sup̄gressa oēm motionē t̄pis manet in simplicitate p̄ntie. z p̄plectēs infinita spacia p̄teriti et futuri t̄pis oīa p̄siderat q̄i iā. i. p̄ntialit̄ gerant̄ in sua simplici cognitione. **T**ūc oīt quō scia dei est noianda. d. **I**taq̄ s̄ velis pensare p̄scientiam que cūcta coḡscit: nō dices diuinā sciaz esse p̄scientiā q̄i futuri s̄ rectius estimab̄ diuinā sciam esse instatiē. i. p̄ntie nūq̄ deficientis. qd̄ p̄firmat p̄ etymologiā

Dic soluit obiectiones sup̄ius factas p̄ p̄uidentiaz. **P**riō s̄ oīt q̄lit̄ h̄mōi obiectiones soluant. 2° resumit̄ p̄mā obiectionē ip̄az fortificādo vt formalius soluat. sc̄da ibi. **D**ic si dicas. **C**irca p̄mū nōndū q̄ tres erāt rōnes q̄z p̄ma et sc̄da fundant̄ sup̄ hoc q̄ nihil p̄t esse p̄scitū a deo nisi id sit nescitū. **T**ertis fundat̄ sup̄ hoc q̄ euentus incertus nō p̄t certitudē

Libri quinti de consolatione philosophie

nalit cognosci. **F**acit ergo duo. **P**rimo ostendit q̄ presciētia nō imponit necessitatem rei p̄scite p̄ qd̄ soluit p̄ma et sc̄da rō. 2° ont q̄ sc̄ia dei non mutat naturam rei s̄ simul st̄t certitudo a p̄te sc̄ie et incertitudo a p̄te euentus. p̄ qd̄ soluit t̄tia rō. sc̄da ibi **Q**uare hec diuina. **P**rius dicit **E**x q̄ deus coḡscit oīa tanq̄ p̄ntia. qd̄ igit̄ postulas vt illa fiant n̄cāria q̄ lustrant̄. i. p̄prehendunt̄ diuino lūine. i. diuina cognitione. cū nec hoīes faciāt ea n̄cāria q̄ p̄ntialit̄ vidēt. **V**erbi gr̄a. q̄ hō videt in p̄nti nō facit esse n̄cāriū. nunq̄d enī intuitus tuus dabit aliquā n̄citatē eis q̄ tu cernis p̄ntia. **D**icit boecius. **M**inīe. **E**t p̄bia **S**i ē digna collatio diuini et humani intuitus respectu p̄ntis sic vos videtis quedā hoc p̄nti temporario. i. in p̄nti tpe. ita deus suo et̄no intuitu oīa cernit tanq̄ p̄ntia. **N**ō q̄ intuitus n̄r rei p̄ntis nullā imponit n̄citatē rei p̄nti. qz visio soct̄is currentis nō imponit n̄citatē socrati currenti. qz p̄t socrates currē vel nō currē. **S**ic etiā intuitus diuus q̄ oīa p̄ntialit̄ coḡscit nullā imponit rebus n̄citatē. s̄ videt ea p̄ntialiter sic futura s̄ n̄cārio futura et p̄tingentia videt p̄tingent̄ futura

Vic ont q̄ circa p̄tingētia simul stant certa cognitio dei et incertus euentus rei. d. **Q**uare hec diuina p̄notio qua deus nouit futura: illa nō mutat p̄rietatē rez q̄ ad n̄citatez et p̄tingentiā. qz nō imponit n̄citatē rei que p̄tingens est. s̄ talia apud se spectat p̄ntia q̄lia olim puenient futura. **N**ec p̄fundit rez iudicia vt cōtingens faciat nō eē p̄tingēs/ s̄ vno intuitu mēt̄is coḡscit tam n̄cārie q̄ nō n̄cārie futura. qd̄ declarat i exēplo. d. **S**icuti vos hoīes q̄n parit̄. i. in eodē instāt̄i videtis hoīem ambulare in fraz solē oriri i celo. licet vtrūq̄ sil̄ sit p̄spectū/ t̄n discernitis s̄ eē volūtariū. i. hoīem ambulare i tra. et illud esse n̄cāriū. i. solem oriri **I**ta sil̄iter diuinus intuit̄ cūcta despiciens. i. deorsū aspiciens mīme p̄turbat rez q̄litate. i. p̄tingentiā et n̄citatē.

Rez dico apud se p̄ntiuz rōne et̄nitatis. s̄ futurarū ad p̄ditionē t̄pis. **Q**uo fit vt cognitio futuroz dei tanq̄ p̄ntiū non sit opio s̄ cognitio v̄itate n̄ra. i. p̄firmata cū coḡscit aliqd̄ eē extaturū. i. futurū q̄ idem nō nesciat. i. carē p̄t n̄citate existendi **N**ō de h̄ qd̄ d̄r deū oīa p̄ntialit̄ coḡscere. s̄ p̄terita et futura/ ponūt q̄dam exemplū de baculo fixo in aqua q̄ successiue toti fluuiū p̄ns est/ qz p̄tibus ei^o. sic et̄nitas sil̄ est cū toto tpe et cū oibus que sūt in tpe. ita q̄ totū tps et q̄cqd̄ est successiū in tpe/ ē p̄ns et̄nitati. vt si ponat̄ et̄nitas sic centz. et totū tps sic circūferētia. tūc l̄z circūferētia p̄tinue moueat̄ et ps toti succedat. t̄n in p̄patione ad centz vniformit̄ se h̄z. **A**liud exemplū ponit̄ de aliq̄ q̄ vadit p̄ viā et nō videt hoīes p̄ se venientes. sed ille qui de alta turri respicēt videret totā viā et hoīes p̄ eā transeuntes tā p̄cedentes q̄ sequentes. **S**ic deus de specula sue et̄nitatis respiciens/ oīa p̄sentialit̄ videt tā p̄sentia q̄ futura

Vic p̄bia redit ad p̄mā rōnez superius positā/ ip̄am fortificando vt formalius soluat̄. et fortificat eaz. 2° soluit. 3° solutionē declarat. sc̄da ibi **R**ēdebo. t̄tia ibi. **D**ue enī. **P**rius dicit **S**i dicas h̄ obijciendo illud nō posse nō euenire qd̄ deus videt euenire. qz tūc de^o falleret. qd̄ at nō p̄t nō euenire id ex n̄citate cōtingē. et sic astringas me ad nomē n̄citat̄is. vt p̄cedā p̄tingens aliq̄ mō eē neces

Quare hec diuina p̄notio naturā rez p̄rietatē q̄ nō mutat **T**aliaq̄ apud se p̄ntia spectat: q̄lia in tpe olim futura puenient. **N**ec rez iudicia p̄fundit/ vnoq̄ sue mentis intuitu tā necessarie q̄ nō necessarie v̄tura dinoscit. **S**icuti vos cū parit̄ ambulare i terra hoīez: et oriri in celo solē videtis. quanq̄ simul vtrūq̄ cōspectū: t̄n discernitis. et hoc volūtariū/ illud esse necessariū/ iudicatis. **I**ta igit̄ cūcta despiciens diuinus intuitus: qualitatem rez mīme p̄turbat. apud se quidez p̄ntiuz: ad p̄ditionē n̄o t̄pis futuraz. **Q**uo fit vt hoc nō sit opinio. s̄ veritate potius n̄ra cognitio. cū extaturū quid esse cognoscit: quod idem existendi necessitate carere non nesciat

Hic si dicas. **Q**d̄ euenitū de^o videt id nō euenire nō posse. qd̄ at nō p̄t nō euenire id ex n̄citate cōtingē. meq̄ ad hoc nomē n̄citat̄is astringas. **F**atebor̄ rē q̄ d̄ solidissime v̄tatis. s̄ cui vix aliq̄s nisi diuini speculator accesserit. **R**espondebo nanq̄. **I**dem futurū cū ad diuinā notionē referēt/ necessariū. cū n̄o i sua natura p̄pendit: libez prozsus atq̄ absolutū videri

Profusa quarta

faris. Ego fatebor rem solidissime veritatis cui vix aliquis accesserit eam procedendo nisi speculatoz di-
mini. i. diuine nature. Tunc soluit obiectionem dicens. Si coartaueris me ut procedam aliquam veritatem
futuroz. Rndebo Idem quod futurum est quod ad nos: cum referat ad diuinam notionem cui ipse est presens/ di-
co necessarium esse. scilicet. necessitate conditionata. scilicet. ratione presentie. cum autem idem futurum pendat in sui natura ratione cu-
ius habet futuritionem. et inde terminacionem in sui causa necesse est videri liberum. **N**o quod sic illud quod in se
est contingens quoniam est nobis presens ratione presentie sortitur quendam veritatem quam necesse est ipsum esse dum presens sit. quod
omnia sunt deo presentia. ratione istius presentie in ordine ad ipsam diuinam cognitionem sortuntur quendam veritatem
licet in sui natura proxius videantur libera

Due sunt etenim veritates. Simplex vna. veluti quod ne-
cesse est omnes homines esse mortales. Altera conditionis vt si
aliquem ambulare scias. cum ambulare necesse est. **Q**uod enim quisque
nouit. id esse aliter ac notum est. nequit. **S**ed hec conditionis mihi
me secum illam simpliciter trahit. **H**anc enim veritatem non propria
facit natura sed conditionis adiectio. Nulla enim veritas co-
git incedere voluntate gradientem. quoniam quis cum tunc cum graditur
incedere necessarium sit. **E**odem igitur modo si quid providentia
presens videt. id esse necesse est. tamen si nullam nature ha-
beat necessitates. **A**tque deus ea futura que ex arbitrii
libertate perveniunt: presentia contuetur. **H**ec igitur ad intuitum
relata diuinum/necessaria sunt per conditionem diuine notio-
nis. per se vero considerata: ab absoluta nature sue li-
bertate non desinunt

et qua ponit sibi presens. quoniam nullam habeat veritatem nature. sed deus omnia futura contuetur tanquam presentia
quod ex libertate arbitrii perveniunt. **I**gitur hec relata ad intuitum diuinum sunt necessaria per cognitionem diuine
notionis. per se vero. i. in sui natura non habito respectu ad diuinam cognitionem ipsa non desinunt ab abso-
luta. i. a perfecta libertate sue nature. **N**o secundum intentionem boecij. ista ratio quod quod est presens a deo/neces-
sario evenit. soluit. dicendo quod verum est quod necessarium evenit veritate conditionata. sed non veritate absoluta
Alij aliter solvunt quod illa propositio est vera in sensu proposito. sed falsa in sensu diuiso. vnde cum dicitur **Q**uicquid pro-
uisum est/necessario evenit. verum est in sensu proposito. quod impossibile est presens a deo non evenire. tamen in sen-
su diuiso falsa est quod eventus rei saltem contingens in se non est necessarius.

Fient igitur proculdubio cuncta que futura deus esse presens
scit. **S**ed eorum quedam de libero perficiuntur arbitrio. que
quoniam eveniant: existendo tamen naturam propriam non amittunt.
que priusquam fierent etiam non evenire potuissent.

At futura sunt que deus presens esse alioquin falleret divina providentia. sed quedam eorum perficiuntur. i. procedunt
de libero arbitrio. ita quod quantum est de esse ipsorum presentia non evenire. **U**n subdit quod quoniam eveniant. tamen non
amittunt propriam naturam libertatis quod priusquam fierent potuissent non evenire. **N**o quod tunc interior boe-
cij fundat super hoc quod aliquid libere futurum ex sui natura in operatione ad presenciam diuinam necessario evenit
et talis est veritas conditionata. quod in quantum presens est: sic necessarium evenit. sed non absolute circumscripta provisione

Quid igitur refert non esse necessaria cum propter diuine sci-
entie conditionem modis omnibus necessitatis instar eveniet.
hoc scilicet quod ea que paulo ante proposui sol oriens et gradi-
ens homo. que dum sunt non fieri non presentia. eorum tamen vnum

Dic phia declarat solonem per quem
da distinctionem veritatis. et eam appli-
cat ad propositum. 2o concludit ex premissis
sibi stare quod aliquid sit secundum se contingens et
incerta que tamen eveniunt certitudinaliter in
quantum a deo presens. scilicet. ibi. fient igitur
proculdubio cuncta. **P**rio dicit **D**ue sunt
veritates. **U**na simplex que est veritas
nature sic omnes homines necessario esse mor-
tales. **A**lia est veritas conditionis vt si
scias hominem ambulare: illumambu-
lare necesse est. quod quod quisque nouit: il-
lud non potest aliter esse quam notum est. sed hec
conditionis. i. veritas conditionata mitem tra-
hit secum simpliciter veritatem. quod veritatem
conditionis non facit propria natura sed
adiectio conditionis. **N**ulla enim veritas
cogit ambulare voluntarie ambulan-
tem quoniam necessarium sit eum ambulare tunc
cum ambulat. **H**anc distinctionem appli-
cat ad propositum. d. **E**odem modo si quod pro-
videntia diuina presens videt. illud esse ne-
cesse est. scilicet. ea conditione que presens est

Dic phia concludit ex predictis quod
ista sibi stant quod aliquid secundum se sit contin-
gens et incerta que tamen certitudinaliter eue-
niunt in quantum presens a deo. 2o obijcit
hoc ibi. **Q**uid igitur refert non esse ne-
cessaria. **P**rio dicit **P**roculdubio cum
da futura sunt que deus presens esse alioquin falleret divina providentia. sed quedam eorum perficiuntur. i. procedunt
de libero arbitrio. ita quod quantum est de esse ipsorum presentia non evenire. **U**n subdit quod quoniam eveniant. tamen non
amittunt propriam naturam libertatis quod priusquam fierent potuissent non evenire. **N**o quod tunc interior boe-
cij fundat super hoc quod aliquid libere futurum ex sui natura in operatione ad presenciam diuinam necessario evenit
et talis est veritas conditionata. quod in quantum presens est: sic necessarium evenit. sed non absolute circumscripta provisione

Dic obijcit hoc solonem et soluit obie-
ctionem. 2o illam solonem iterum obijcit
ibi. **S**ed si in mea. **O**biectio in hoc persistit.
Ex quo futurum contingens presens certitudi-
naliter evenit et necessario. non videtur esse

Dic obijcit hoc solonem et soluit obie-
ctionem. 2o illam solonem iterum obijcit
ibi. **S**ed si in mea. **O**biectio in hoc persistit.
Ex quo futurum contingens presens certitudi-
naliter evenit et necessario. non videtur esse

Libri quinti de consolatione philosophie

Quid igitur refert contingētia et libere futura non esse necessaria cum ipsa eueniat instar. i. ad similitudinem necessitatis. Tunc soluit. d. q. in euentu necessariū et contingētē h. refert qd manifestū apparet p exempla q paulo an posui. s. q. sol oriens et hō gdiēs q dū fiūt; nō fieri pnt. et ita vtrūq; ē nēcariū sub cōditione pntie. pntia enī nēc est esse dū sūt pntia. tñ vnū eoz. s. sol oriens prius q fieret necesse erat existē. Aliter hō. s. hō gdiens mīme hz nēcitate fieri anteq; fiat. Ita etiā illa que deus hz pntia pcul dubio existūt pnt nēcitate cōditionis qua sūt pntia euenire tanq; pntia. H. eoz q sic sūt pntia h. de rez nēcitate descēdit sic solē oriri. aliud de pntate facientū. s. hōiem ambulare. Ex q. cludit. iō nō iuria diximus h. prius q illa q contingēt eueniūt: si referant ad diuināz noticiā sūt nēcaria. s. ex cōditione diuine sciē. Si hō p se pnterent ipa sūt absoluta a nexibus. i. a vinculis nēcitatis. qd manifestat p sile. sicuti si id qd patet sensibus referas ad rōnem tūc ē vlc. Si at referas ad sensū tūc est singulare. Nō q si idem relatū ad diuersa pnt esse vlc et singulare. videt sicut q idē pntū ad diuersa possit eē pntgēs et nēcariū. nā pntiare hz rōnē pntgētis. et vlc rōnem necessariū. H. videm q hūana natura pnta ad intellectū agentē abstrahētē a cōditionibus indiuiduātib; et pnta ad intellectū possibilem hz rōnez vlcis. h. pnta natura hūana ad sensū q pnticularit; pntendit: hz rōnem singularis. Nā vlc est dū intelligit. pntiare hō dūz sentit. sicut erit de futuro contingēt qd ipm pntū ad diuinā pntiam est nēcariū cōditionalit; in se aut pntderatū habet se contingētē.

Nic obicit cōsolutionē iā dictā et soluit illā obiectōnē. scdo mouet dubitationēz ibi. Quid igitur. Prius dic. Tu obicies cōsolutionē sic. Si in mea pntate ē mutare ppositū meū. s. currēdo vlc nō currēdo ego euacuabo. i. frustrabo puidētā diuā cū ego mutauero illa q pntit eē futura. Ipse soluit. d. Ego respōdebo te posse flectē. i. mutare ppositū tuū sed veritas puidētē illa intuet illud te posse. s. mutare ppositū. et an facias q ppositū mutas. et intuet q pntis tuuz ppositū iō scias te nō posse vitare diuā. pntiā. sic quis libera volūtate te pntas i varias actiōes tu nō potes effugē intuitū pntis oculi. Nō q hō possit mutare ppositū suū p h. tñ nō effugit puidētā diuā. quia deus illā mutationē pntoscit. posito enī q deus pnteret te cras ituz ad forz quis posses nō ire et pntas non ire non tñ non ibis. qz deus pntet simul et ppositū et pntatem nō eūdi et mutationē ppositi et actiōnē eūdi. et iō non potes aliq modo effugē eius puidētiam.

Nic mouet dubitationēz. d. Tu forte inqēs. qd igitur pntat ex ista solutiōe. mutabit ne sciētia diuā ex mea dispositiōe. i. ex mea variatiōe. s. cū ego nūc volo hoc: nūc aliud. videt ne pntia diuā ex h. alterare. i. mutare vices suas cogscēdi. Ipse rīdet. Pntie pntgēt h. q diuina scia mutat. qz diuinus intuitus pntit oē futurū. et retorquet illud ad pntiam pntie cognitōis. cogscēdo oīa sūt tanq; pntia. nec alternat. i. mutat vices suas p cogscēdi nūc h

prius quoq; q fieret necesse erat existē. alterū hō mīnime. Ita etiā que pntia deus habz pcul dubio existimet. H. eoz hoc quidē de rez necessitate descēdit illud hō de potestate faciētū. Nōd igitur iniuria diximus. hec si ad diuinā noticiāz referant necessaria. si p se cōsiderent necessitatis esse nexib; absoluta. Sicuti omne quod sensibus patet si ad rōnē referas vniuersale est. si ad se ipsum respicias singulare.

Sed si in mea inqēs potestate sitū ē mutare ppositū: euacuabo puidētā. cū que illa pntoscit forte mutauero. Respōdebo. Ppositū te qdez tuū posse deflectē h. qm et id te posse et an facias. quo ve pntas pntis pntie. diuinā te pntiā non posse vitare. sicuti pntis oculi effugē nō possis intuitū: qz vīs te in varias actiōes libera volūtate pnteris.

Quid igitur inqēs? Ex mea ne dispōne sciētia diuā mutabit. vt cū ego nūc hoc: nūc aliud velim/illa qz noscēdi vices alternare videat? Minime. Omne nāq; futurū diuinus pntit intuitus. et ad presentiaz pntie cognitōis retorquet ac reuocat. Nec alternat vt estimas/nūc h. nūc illud pntoscēdi vice: h. vno itū mutationes tuas: manens pntit atq; completit. Quā pntendendi oīa vīfendi qz presentia: nō ex futura/

Prosa quarta

rū prouentu rez/ h̄ ex ppria de^o simplicitate sortitus est. Ex quo illud q̄z resoluit qd paulo añ posuisti in dignū esse: si scientie dei causaz: futura nra prestare dicant. Nec enī scientie vis p̄sentaria notione cuncta complectens. rebus modū oībus ipsa constituit. nihil vero posterioribus debet.

cūta p̄plectens p̄ntialit: ip̄a imponit modū oībus reb^o. qz scia dei est cā rez: ip̄a h̄o nihil debet ip̄is rebus qz nihil ab eis accipit sic nos accipim^o sciam a rebus. **N**ō si deus sil' nō cogiceret ea q̄ successiue eueniūt in tpe: tūc scia dei esset variabilis p̄t h̄ q̄ cognitionē vnus succederet cogitatio alterius. h̄ qz oīa sil' cogiscit tanq̄ p̄ntia. iō in sua scia nō cadit variatio vt prius nesciat ee alicui^o et postea sciat. vel q̄ prius sciat hoc nō esse et postea esse imo sil' oīa cogiscit. et ideo simul scit aliqd nō esse in vna differētia t̄pis mensurātis rē z esse in alia differētia t̄pis.

Que cū ita sint manet intemerata mortalib^o arbitrij libertas. Nec inique leges. solutis oī necessitat voluntatibus p̄mia penasq; p̄ponūt. Manet etiā spectator desup cunctoz p̄sciens deus. visionisq; eius p̄ns sp̄ eternitas. cū nroz actūū futura qualitate p̄currit. bonis premia: malis supplicia dispensans. Nec frustra s̄t in deo posite spes precesq;: que cum recte sint. inefficaces esse non possunt

ces z spes i deo q̄ nō p̄nt esse inefficaces cū sint recte. **N**ō exq̄ p̄t libez arbitrij p̄nt res sic et alit euenire: non iniuste bonis p̄mia z malis supplicia p̄ponunt. nec spes z p̄ces frustrant. frustra rent at oīa hec si oīa vinculo necessitatis vterent sicut p̄z ex dicitis

Auersamini igit vicia. colite vtutes. ad rectas spes animū subleuate. humiles preces in excelsa porrigite. Magna vobis est si dissimulare nō vultis necessitas indicta p̄bitatis: cuz ante oculos agitis iudicis cuncta cernentis.

btitudinē tendūt. porrigite i excelsum. s. ad deū h̄iles p̄ces. Et hoc merito faciatis qz si nō vultis dissilare auertēdo aim v̄im ab his. tūc magna est vob̄ indicta n̄citas p̄bitatis. i. vtutis qz illd̄ qd̄ agitis nō p̄t latere illuz q̄ est iudex actūū vroz. vñ subdit cū agatis añ oculos. i. cum actiones v̄re sint in p̄spectu iudicis cūta cernētis. s. dei. **N**ō vicia s̄t spernēda qz reddūt hoīem seruile nā q̄ facit peccm: seruus est pecc̄i. Et **S**en̄ dic̄ Si scire deos pecc̄a ignoscituros z hoīes ignozaturos adhuc p̄pter vilitatē pecc̄i peccare erubescēm. Virtutes at s̄t colende. qz vtus est q̄ habētē pficit et opus eius bonuz reddit. Recta spes z recte p̄ces s̄t deo porrigēde. qz his deo p̄iugimur z ip̄m alloq̄mur. etsi nō dissimulam^o negligēdo p̄dicta: magnā vtutis p̄bitatē nobis indictā z p̄missam inde p̄sequemur. qm̄ oīa q̄ agimus sunt in p̄spectu dei cūta cernentis. sic enī scribit ad **Deb. iij.** Dia nuda et apta s̄t oculis eius qui est b̄ndictus in secula seculoz Amen.

nunc illud successiue sic tu estimas. h̄ manēs libera mutatonē vno idu p̄uenit z p̄plectit tuas mutatonēs. quā p̄ntiam p̄phendēdi oīa tanq̄ p̄ntia deus nō sortit ex rebus futuris h̄ ex ppria simplicitate. Ex q̄ resoluit. i. de clarat illud qd̄ paulo añ posuisti. s. indignū esse si futura nra dicant p̄stare cāz scie dei. vtus enī scie dīne

Dic̄ p̄cludit ex p̄missis p̄passibilitatē liberi arbitrij cū p̄scia dīna. d. Que cū ita sint vt p̄dictū ē: manet libertas arbitrij intemerata. i. in corrupta. Nec leges p̄ponunt hoībus penas et p̄mia inique. i. iniuste/ voluntatib^o nris solutis. i. liberatis ab oī necessitate. manet etiā imobilit̄ deus p̄sciens cūtoz z p̄ns etnitas sue visionis p̄currit cuz futura q̄litate. s. bonitate z malicia nroz actūū dispensans. i. distribuēs bonis p̄mia z malis supplicia. nec frustra s̄t posite p̄-

Dic̄ p̄cludit ex p̄missis p̄passibilitatē liberi arbitrij cū p̄scia dīna. d.

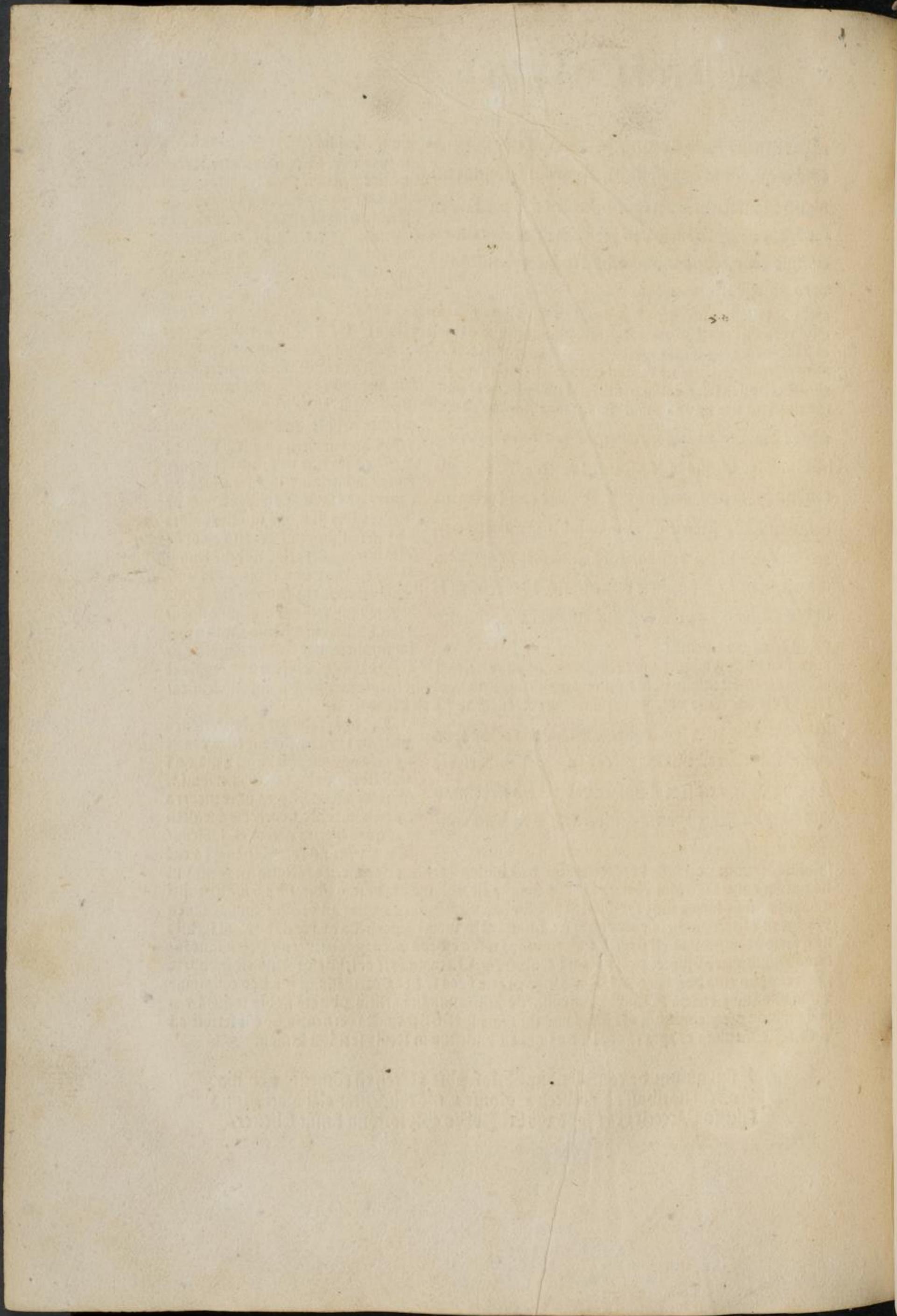
Que cū ita sint vt p̄dictū ē: manet libertas arbitrij intemerata. i. in corrupta. Nec leges p̄ponunt hoībus penas et p̄mia inique. i. iniuste/ voluntatib^o nris solutis. i. liberatis ab oī necessitate. manet etiā imobilit̄ deus p̄sciens cūtoz z p̄ns etnitas sue visionis p̄currit cuz futura q̄litate. s. bonitate z malicia nroz actūū dispensans. i. distribuēs bonis p̄mia z malis supplicia. nec frustra s̄t posite p̄-

ces z spes i deo q̄ nō p̄nt esse inefficaces cū sint recte. **N**ō exq̄ p̄t libez arbitrij p̄nt res sic et alit euenire: non iniuste bonis p̄mia z malis supplicia p̄ponunt. nec spes z p̄ces frustrant. frustra rent at oīa hec si oīa vinculo necessitatis vterent sicut p̄z ex dicitis

Dic̄ p̄hia subiūgit exhortationez vtile. d. Exq̄ sic ē q̄ nō estis coacti n̄citate ad faciendū aliqd̄ h̄ magis i vob̄ libera voluntas. iō auersamī. i. spernite vicia. ne p̄ ea iuste incurritis penas. colite. i. exercete vtutes p̄t̄ quas merita cōsequamī. s. bleuate aim v̄im ad rectas spes q̄ i verā

btitudinē tendūt. porrigite i excelsum. s. ad deū h̄iles p̄ces. Et hoc merito faciatis qz si nō vultis dissilare auertēdo aim v̄im ab his. tūc magna est vob̄ indicta n̄citas p̄bitatis. i. vtutis qz illd̄ qd̄ agitis nō p̄t latere illuz q̄ est iudex actūū vroz. vñ subdit cū agatis añ oculos. i. cum actiones v̄re sint in p̄spectu iudicis cūta cernētis. s. dei. **N**ō vicia s̄t spernēda qz reddūt hoīem seruile nā q̄ facit peccm: seruus est pecc̄i. Et **S**en̄ dic̄ Si scire deos pecc̄a ignoscituros z hoīes ignozaturos adhuc p̄pter vilitatē pecc̄i peccare erubescēm. Virtutes at s̄t colende. qz vtus est q̄ habētē pficit et opus eius bonuz reddit. Recta spes z recte p̄ces s̄t deo porrigēde. qz his deo p̄iugimur z ip̄m alloq̄mur. etsi nō dissimulam^o negligēdo p̄dicta: magnā vtutis p̄bitatē nobis indictā z p̄missam inde p̄sequemur. qm̄ oīa q̄ agimus sunt in p̄spectu dei cūta cernentis. sic enī scribit ad **Deb. iij.** Dia nuda et apta s̄t oculis eius qui est b̄ndictus in secula seculoz Amen.

Libri quinque de consolatione philosophie Boecij cū cōmento per me Jobem koelhoff de Lubeck Colonie Ciue diligenter elaborati Anno salutis Mcccclxxxviij. ipo die bti Jobis chrysofomi finiūt feliciter.

Chirca
Parisi
D
lm